Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Extractio super opera Dionysii Areopagitae

https://hdl.handle.net/1874/325103

ccl.
ntis.
is,

Hs. 79 (1.M.13)

Behandeld met 'Cire 212': febr. 1990

1. M. 13 N. 79

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 244.

Hs.
1 M 13

band gerepareerd
Oct. 1960

79 *(Eccl. 244, antea 292x.) Membr. 4°. 161 ff. Init. saec. XV.*

Dionysius Areopagita, Liber de angelica hierarchia, sec. translationem et cum comment. marginali (Thomae) Vercellensis, fol. 2a—24b.

Ejusdem Liber de ecclesiastica hierarchia, fol. 24b—43b.

Ejusdem Liber de divinis nominibus, cum comment. margin. (Thomae Vercellensis, fol. 44a—79a.

(Ejusdem) Liber de mystica theologia, fol. 79b—82b.

Ejusdem Epistola ad Titum, fol. 82b—86b.

Fol. 86b—87b. Excerpta ex translat. Scoti super Epist. ad Titum. Fol. 88 vacat.

Ejusdem Mystica theologia, sec. transl. Joa. Sarraceni cum commentario, fol. 89a—99a.

(Commentarius incipit:) Trinitas. Superessencialis nam causa est, cet.

Expositio super verbis Dionysii in Mystica theologia: Tu autem Timothee etc., fol. 99a—106a.

Fol. 99a: Sequitur ~~scriptum~~ sumptum de libello de triplici via. Super verbis Dionysij: Tu autem Thymothee etc. Dicto de persuasionibus et industrijs, cet. Fol. 106a. Explicit expositio, cet.

Epistola cujusdam docti et devoti viri in quo . . . continetur totus processus libri fr. Johannis Ruusbroec de ornatu spiritualium nuptiarum qui incipit Ecce sponsus meus, fol. 107a—109b.

Commendatio sive defensio libri fr. Joh. Ruusbroec de ornatu, cet., fol. 109b—116b.

(Incipit:) Quoniam quidam magistri eximij parisienses artis theologice quedam dicta fratris Johannis ruusbroec in libro .... de ornatu spiritualium nuptiarum .... calumpniantur, cet.

Fol. 155—161. Tabula in translationes (Thomae) Vercellensis Dionysii.

„Iste liber pertinet ad Carthusienses prope Traiectum inferius."

1. M. 13 p. 79

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 244.

band gerepareerd
Oct. 1960

Hs.
1 M 13

79 *(Eccl. 244, antea 292x.) Membr. 4°. 161 ff. Init. saec. XV.*

Dionysius Areopagita, Liber de angelica hierarchia, sec. translationem et cum comment. marginali (Thomae) Vercellensis, fol. 2a—24b.

Ejusdem Liber de ecclesiastica hierarchia, fol. 24b—43b.

Ejusdem Liber de divinis nominibus, cum comment. margin. (Thomae Vercellensis, fol. 44a—79a.

77 *(Eccl. 144, antea 285g.) Membr. fol. 240 ff. 2 col. 1464.*

Beda Venerabilis, Opuscula, scil.: Expositio de templo Salomonis; Quaestiones de libris Regum; Sermo de epiphania Domini; Solutiones de verbis apostoli, cet.; Expositio de libris Regum; Expositionis super tabernaculum Dei ll. III; Explanatio super Actus Apostolorum; Expositio vocabulorum in lib. Act. Apost.; Explanatio in Apocalypsin; in Epistolas canonicas.

Fol. 240b. Expliciunt explanationes venerabilis bede presbit. super epistolas canonicas. Scripte ac finite per fratrem Johannem Petri Delff monachum professum

(Bertramus de Alen), Libellus sive hymnus de rege novi saeculi, id est de materia librorum B. Dionysii, fol. 117a—135b. 79

(Incipit:) Reuerendo patri sacre theologie magistro fratri Gherardo ministro Coloniensi frater Bertrammus de Alen cum debita obedientia noua semper noui seculi modo nouo de noua materia nouis inuestigationibus gaudia renouari, cet.

Dionysius Areopagita, Mystica theologia cum comment. (Roberti) episcopi Lincolniensis, fol. 136a—152b.

Fol. 153—161: Tabula in translationes (Thomae) Vercellensis textus librorum Dionysii.

„Iste liber pertinet ad Carthusienses prope Traiectum inferius."

Istud volumen ptinz ad fres Carthusien ppe Traiectu inferi9 in q° continent
sub scripta

Primo vercellen in anglica parchiam bti dyonisij ariopagite
It ecclastica iarchia. 84
It de divinis noibg. 98. vcellen.
It mystica theologia. 148.
It epla ad tytu. 160
It pauca excerpta sup eplam ad titu ex tnslaoe ston. 168.
It textus mystice theo sc tnslaoes 142. Jo sarracenj 142
It comentu sup mystica theol. 146.
It glosa libror mystice theo sc ... ad thyothee etc. 193.
It abbreviacio libri ecce pfosi pinsbroec. 209
It commendacio seu defensio doctor seu librorum fris jo rusbroec 218.
It libellus sine ... q titula ... et est explanatio ... doctor bi Dyoni. 228.
It translacio dni lyncolniensis in mystica theologia dyoni cum comento eiusdem. 261.

N°. 253. x.

N°. 292. X.

no p vercellen. ... super libros dyoni q ...
It ... super ... q ... decio Capo angelice ...

Augustinus. Scriptura sacra sic loquitur ut altitudine superbos irrideat, profunditate attentos terreat (reddat), veritate magnos pascat, affabilitate parvulos nutriat. **Aug.** In scriptura sacra tam certe quam facillime intelligeretur nec studiose quereret ut suaviter inveniret.

Ambrosius. Celestium scripturarum eloquia diu tere ac volve donec ea toto animo ac corde usurpantes ut fiat ille spiritualis cibus in omnes se venas anime diffundat.

Jeronimus. Ne putemus in verbis scripturarum esse evangelium sed in sensu; non in superficie sed in medulla; non in sermonum foliis sed in radice rationis.

Gregorius. Scriptura sacra aliquando cibus est, aliquando potus. Cibus est in locis obscurioribus quia exponendo frangitur et mandendo glutitur. Potus vero est in locis apertioribus quia sic sorbetur sicut invenitur. I° moralium c. 21.

Greg. super cantica c. 4. Dum summa scripture verba non perquirimus ut mandet … pavulari a sua decidet mens ut aliqui etiam non levia intellectu capiant.

Hugo. Ad sciendum scripturam quatuor opus est: intima compunctione peccatoris, profunda investigatione, sufficientibus argumentis, crebris gemitibus; quia copiosis argumentationibus, lacrimis quia secretis, oratione quia … gratia lacrimarum quia sua habetur, celestium per eas contemplationi quia … animum occupatione. Hugo li. i de anima.

In nomine Jhesu Christi. Incipit liber Dyonisii secundum translationem Vercellensis

Cum in libris magni Dyonisii Ariopa-
gite geminam experirer *Incipit prologus in*
difficultatem. unam stili. alteram immo tertiam translationis et
sententie. ne tam preciosos thesauros Dyonisii
sapientie. duplex spelunca sepeliret. studui
quandam compendiosam extractionem. sensuum que in ipsis libris
quibus vigiliis. quo labore per annos viginti comparavi.
stilo quam exprimere potui sententia videbatur permittere.
aliqua interserens dilucidationis gratia. non valde plura.
Porro ad exhauriendam sive profunditatem. postillas quas
per tractatum inter ... diligencia complevimus ipso as-
pirante. qui revelat profunda de tenebris. utrumque non
nec translationem principaliter intendens. Utrum autem hec opuscu-
la superrationalia sint aut nova [illegible] potius quam eadem
cum textu librorum istorum et explanationibus eorundem. sive
Athanasii ad regem Karolum. sive aliis diligenter con-
tulerit. firmius arbitror huius doctrine et maxime mystice
theologie medullas. mortalium nemine. audiendo. le-
gendo. studendo percipere. nisi interius doceatur ab unctione.
Nemo autem videat. donec perlegerit. quia ex omnium istorum librorum
et explanationum collatione fiet singulorum intelligentia. in quibus
omnibus per totum fulget sapientie radius de utroque testamento
per apostolum nisi fallor elucidati. sicut apparet per totam seriem.
Convenientius itaque legantur simul primus textus librorum et ista ex-
tractio.

Incipit liber magni Dyonisii de Angelica Ierarchia. Capitulum primum.

Omne bonum datum naturale et
Omne donum naturale perficiens de sursum est. procedens
in creaturam a patre eterno. qui lumine creat simpli-
cissimum in essentia et summe multiplex in efficacia. et ipsum vivifi-
cale lumen ab ipso patre progrediens ad gratuitam sui communica-
tionem et participationem non solum ad mentes celestes. sed etiam
ad nos per distributionem bonitatis superveniens. rursus tamquam
unifica virtus in se nos adimplet. ut ab infimis separatos

Hic dicit quod per illuminationes a patre datas reducimur ad deificam simplicitatem speculandam que est finis optimus et quietatus hominis ad quem deformiter per viribus et queritur primo respicere ad illuminationes quibus inferius oculis post fine. et deinde ad claritatem ut sic [illegible] dati ex [illegible] ad [illegible] simplicem illuminationem.

Iste liber pertinet ad Carthusienses prope traiectum inferius

sursum agit ad sui desiderium et congregationem. et remota multis dis-
tractione convertit nos ad unitatem patris congregantis dispersos filios et
ad simplicitatem nos deo supersimplici aliquatenus conformantem
¶ Cum igitur hoc beneficio lumine perfruendi sumus innocentius castis-
simis orationibus Jhesum qui est patris lumen. quod vere est. et ve-
rum lumen quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
per quem accessum habemus ad patrem auctorem luminum. Ut primo ab
ipso domino Jhesu intus illuminati deinde inspiciamus secundum nos-
tram possibilitatem sacrarum scripturarum anagogicas illuminationes.
nobis a sanctis patribus traditas et postea contemplemur secundum pos-
se nostrum ierarchias angelicas manifestatas nobis ab ipsis
illuminationibus signis anagogicis et sic intus suscipientes
puris exercitationibus roboratis intelligentiis principalem ymo
supprincipalem dei patris luminis donationem. que per formalia
signa scripturarum manifestat nobis beatissimas ierarchias an-
gelorum. et tandem ex illa luminis participatione sursum tendimus ad unitive
contemplandum simpliciter ipsius patris radium. id est verbum sapientie.
quod ex ipso patre eternaliter radiat ¶ Ille siquidem radius
quamvis se varie multis infundat. nunquam tamen propria et singulari unita-
te privatur. sed ad sursum actionem et unificam conversionem electorum
secundum quod sua decet bonitatem multiplicat se convertens manet tamen
intra seipsum immobiliter ydemptitate singulariter fixus et ad se
conversos et pro posse intendentes iuxta singulorum capacitatem sursum
extendit. et sibi adinvicem unificat secundum propriam unitionem
eorum simplificativam. ¶ Non enim est possibile aliter nobis
in hac vita supersplendere divinum principalem radium nisi cir-
cumvelatum variis velaminibus sensibilium formarum. secundum quod con-
gruit et expedit nostre sursum actioni per paternam providentiam coap-
tatum hiis que a nobis consistunt connaturaliter nobis et ipsi fami-
liariter ¶ Unde propter sancta ordinatio dei. que est principium perfectionis
dignata facere nostram sanctissimam ierarchiam supermundane imi-
tatione angelicarum ierarchiarum ipsas angelicas ierarchias
in se immateriales in sacris scripturis designavit variis materialibus
figuratas. Aliter enim impossibile esset nos ascendere
ad celestium contemplationem nisi materiali ducatu manuducente.

prima 2a. Hic videtur dicere quod Jhesus est pater luminum principium in omnibus. pater verbi a quo omnia illuminata illuminantur. et omnia vera verba sunt. et non est hoc nisi illud illuminatorum. sed primum principium luminum.

3a Hic dicit quod licet divinum sic illustrat tamen non relinquit a propria singulari unitate. et singulis illustratis propria est tamen non recedit a propria eternitate

4a Hic dicit quod tradidit nobis immateriales ierarchias materialibus figuris et compositionibus sensibilibus. ut per figuras sensibiles ascendamus in altitudinem

figuris et formis compositis ut nos iuxta singulorum capacitatem
per sanctas sanctificationes formarum sensibilium reducam ad con
templationes simplicium et non formabilium. et sic sicut se habentem su
perne virtutem. Neque enim possibile est nostre menti sursum exci
tari ad illam inmaterialem imitationem et contemplationem celestium
ierarchiarum nisi ipsa mens nostra secundum conditionem presentis cecita
tis utatur manuductione signorum materialium reputando qui
dem intima estimatione sensibiles pulchritudines esse ymagines
invisibilis pulchritudinis et sensibiles gratos odores esse
expressiones distributionis odoris insensibilis et materialia
lumina esse ymagines intelligibilis luminis. et cogitationes intellectuales
sacrarum scripturarum esse ymaginem comprehensive contemplationis que men
tem satiat. iuxta illud. Satiabor cum apparuerit gloria tua. et
reputando ordinationes congregationum sensibilium ordinate
dispositarum esse ymagines ordinationum et habituum que sunt in
celestibus ordinibus ad dei imitationem ordinatis. Et as
sumptionem divinissime eucharistie in via esse ymaginem ple
ne participationis ihesu que perficitur in patria. Et sic repu
tando de quibuscumque aliis que celestibus quidem substantiis
supermundane conveniunt, nobis autem sub signis sensibilibus in scrip
turis tradita sunt. Ut ergo nos obtineamus hanc deificam assimilationem
secundum mortalium Baiam capacitatem. Ideoque benignus principium
totius perfectionis manifestans nobis celestes ierarchias et fa
ciens nostram ierarchiam secundum nostram possibilitatem cooperatri
cem ipsarum per assimilationem sanctitatis earum qua deo conformantur. de
scribit mentes supercelestes sensibilibus ymaginibus in forma
bilibus compositionibus sacre scripture. quatenus per sensibilia nos in
ducat ad cogitationem intelligibilium. et ex signis sive symbolis
catholice descriptis ad contemplandum et imitandum summas celes
tes ierarchias.

Ca. ii.

Antequam ergo de ierarchiis
distincte tractemus congruum est ut exponamus que sit
generalis descriptio ierarchie. quod fiet tertio cap. et quod
utilitatis confert ierarchia quibuscumque personis in se constitutis

[margin:] Hic ponit rationem quare scriptura tam crebro nobis symbolice tradita sit ut nos reducat per sensibilia ad intelligibilia et ad celestium ierarchiarum summitates

[margin:] Ca. 2m. Quod deceat divina et celestia per dissimilia symbola manifestantur.

Hic proponit de quibus dicturus est in capitulis sequentibus.
et quid existimat ierarchiam esse.

et ministrantib9. Deinde laudem9 spalit celestes ierarchias
scdm testio septurar eis ggruencia. qd fiet qnto cap. et
dece capitlis seqntib9. Tande xv. cu. z ultio cu. qlib9 formis
vl figuris sensibilib9 celestes ai i scptnris designetur.
et ad qualem deitate oporteat nos reduci p talia fors
vl figras. ne et nos sd aliq mlti stulte arbitrem mentes
celestes et do gformes. ee mltipedes. qr dr ezech. primo
·b· pedes eor zc. aut mltor vultuu. qr dr ezech eod. b. qtuor
facies vni. Et ee fortas scdm figram bou. aut leonu. aut
aquilar. qr dr ezech po. c. Silitudo vultu eor facies hois
et facies leois et cetu. usqz ad facies aquile desup ipor
quatuor. Et i apoc qrto. d. In medio sedis zc. aut hre
trim alar ordiez. qr dr ysaye sxo. Sex ale vni zc Et ne
ymaginem sup celu rotas igneas. qr dr dan vij. c. Rote
ei9 ignis. Et tronos matiales qi necessarios ad reclinacoez
pncipatib9 deitatis. qr dr. dan vij. c. troni positi sut etc.
Et quosda eqs mltor color. qr dr zacharie po. d. Vidi p
nocte zc. et apoc vi. a. b. et pncipes pncipu milicie fere
tes lanceas. qr dr ezech xxviij. pncipes pncipu zc. et dan
viij. c. Cont pncipe pncipu. Sic et mitura alhis incitur
i scptura. De hmi9mo lancea Job xvi. c. Sapie qnto. f.
Et silr queciqz alia nob in scptnris sacris tradita sut p fors
sensibles scdm baxietate signor manifestatem statu celestiu
aior. Artificiose ei theologia mitr formis coaptans ad sig
ficatidu mentes i figabiles ut dcm est gsidata ifirmitate me
tis nre. et pmdendo alli familiare z qualem sui suatioez q
ut dcm e sup. cu. i. b. et qi reflectendo ad ipaz mete nram
scas anagogicas scptnras. Si qs aut arbitrat ggrue
designari celestia i sacris scptnris figuris sensiblibus tq i
serpis ignota et nob i gteplabilia. sz ignecieus ee ut ta vilib9
figuris designetur. et p hoc qi publicu irrisione angelicor
nomi fieri et debe theologos sigificare celestia p pciosissis
sensibliu creaturar vl corpm tq ipis angelis pxi pciosr

[Left margin, beside line 6:] simplicem

[Left margin, beside line 17:] pncipatui

[Left margin, below:] ·2ᵘ·
Hic po argumt. licet
reducam p figuras
z forz ordes ad capiend
sup celestia et i ma
tialia. hoc no debe
fieri p figuras vilas
dissiles. z p silitu
dines viles. et
postea videt.

quodammodo secundum sensibilium possibilitatem cognatis et fa-
miliaribus in celestibus omnino simplicibus et deo conformibus debere
attribuere viles et infimas formas sensibilium. eo quod iste
modus videatur et nobis esse ad celestia conscendenda expe-
ditior et supermundanis mentibus honorabilior. sed et vi-
litas formarum forte potest legentes ad talem errorem inducere.
ut putent supercelestia repleri multitudine leonum et equorum
et similium animalium. Et decantari ibi laudes mugitibus more
boum. et esse ibi volatiles angelos ad modum avium. et alia
animalia. et materie viliores predictis ut designatum lapi-
dibus. ezechielis xxviii. c. et herbis virentibus. Job xxxix. b.
et quecumque scripturarum testimonia describunt huiusmodi sensibi-
lium similitudines valde celestibus dissimiles. que declinando et
humiliando ipsa celestia ad dedecus. et ignobilitatem. et pas-
sibilitatem. Si quis igitur ita ut dixi arbitratur. Ego sic ei
respondeo. Veritatis inquisitio docet. quod theologia per figu-
rarum vilitatem perfecte providet ut neque celestibus fiat iniuria
nec fideles seducantur opinando deformes aut viles
materias esse in celo. Non enim propter hanc solam causam per visibilia
et infima signantur invisibilia celestia. ut animus noster qui
non potest immediate extendi ad intelligibiles contemplationes sed indi-
get suffragatione familiarium et connaturalium sibi signorum per
que ad contemplationem celestium manuducatur. Sed et propter aliam causam
scilicet ut dum quedam signorum omnino vilium conformitas fi-
deles illuminat ad contemplationem celestium. eorundem vilitas absco-
dat reprobis divinam veritatem. ne detur sanctum canibus. quia ut
dicit apostolus ad corinthios viii. c. Non omnium est scientia. Quare autem
huiusmodi sensibilium signorum vilitas non iniuriam celestium
faciat sed veriorem eorundem insignat contemplationem. Inde patet
quod duplex est modus notificandi invisibilia dei et quelibet
celestia. Unus affirmativus qui per similia ut cum dicitur deus
lux est. Alius vero qui negativus et per dissimilia et mi-
nus convenientia et que videantur ei omnino non convenire.

·3· Hic planius ponit opinionem predictam dicens quod scriptura convenienter manifestat simplicia supercelestia et per dissimilia symbola.

R. Hic dr q celestibus ordinibus non fit imago ut congruencia p dissimiles formaciones. sz magis honorantur..

Designat sup substantialem diuinitatem quam docent scripture rationem
uel mentem uel substantiam. ostendentes in ea rationabilitatem et sapientiam
ipi conuenientem. et veram essenciam que est vera causa omnium existencium.
Vocant etiam ipam lumen et vitam. Huius et similibus tipus inter cetera
significantes venerabilioribus quod diuinitas supereminent omnibus ma
terialibus quamuis et illa signa multum deficiat a comparacione vitatis
Est enim deitas sup omnem substantiam et vitam. adeo ut nullum lumen digne
valeat significare. Sz et omnis mens et ratio ab ipius similitudine
incomparabiliter deficit. Alius aut modus est manifestandi

Nota valde bene

diuina et celestia p negaciones et remociones dissimilitudinum.
ut qn dr inscrutabilis. Invisibilis. infinibilis. incomprehensibilis.
quibus omnibus non qd ipe est. sz qd ipe non est significatur.
Et iste modus secundus efficacius nos inducit ad cognicionem dei. Nam
sicud secreciis ab apostolica doctrina accepimus non proprie dr. deus esse aliqd
existens aut intelligibile. Unde omnia possunt ab eo vere et proprie
remoueri. nichil aut proprie affirmari. Secundus aut modus plus
congruit negacionibus que proprie magis sunt quam primus. Concordat
magistra theo. a. et b. Vere enim ignoramus supsubstantiale et incomprehensibile
[in]effabilem ipius infinitatem que ipam excedit omnem racionem. Dam.
v. a. Cum g omnia de deo vere et proprie negentur et remoueantur
et de nichil ~~de eo~~ proprie de ipso affirmetur. diuino occulto conue

q. Hic ondit p quem opinionem sapientum quod conueniencior est diuinorum manifestacio p dissimiles formaciones. quia magis ducunt intellectum nrm ad comprehensionem immaterialium

entior est manifestacio p viliores et dissimiliores formas
sensibiles quam p preciosiores. Unde g sacra scriptura designat di
uina et celestia formis vilioribus. non eadem p hec deho
nestat. sz honorat et hostendit p hec quod ipa supermun
dane excedat omnia materialia. Sz nec arbitror aliquem
prudentem virum negare quin signa dissimiliora efficacius
sursum ducunt mentem nram quam similiora. quia p signa precio
siora facile posset seduci animus infirmus. ut putaret ad
literam tale aliqd esse in celo. scz. quod sint ibi homines lucidi et
fulgentes. vestiti decentissime veste splendida. et emit
tentes a se igneas flamas non urentes nec ledentes.
quod dr eze. i. c. Aspectus eorum quasi carbonum ignis et similia.

Et sic decipi posset mens visibilibus signis preciosis que habentur in
scripturis inveniuntur in designacione angelorum celestium. Ne ergo hoc
accidat deceptorie, quia nihil noverunt altius pulchris
sensibilibus, sapiencia sanctorum theologorum suscitans mentes ad celes-
tia deponit se ad mirandum similitudinibus valde dissimilibus in
celestium designacione, ne permittat mentem nostram materialibus
immersam quiescere in talibus ymaginibus, sed per earum turpitu-
dinem valde suscitans et sublevans mentes nostras vim supremo-
rum apprehensivam, eo quod nec cuiquam verisimile videatur
quod valde materialia et tam deformia sint conveniencia comparabilia ce-
lestibus et divinis. Alia preterea est racio, quare per viliores crea-
turas corporeas congrue celestia designantur. Nulla enim
res vere privatur participacione boni, dicente scriptura Gen. 1: Vi-
dit deus cuncta que fecerat et erant valde bona. Congrue
ergo ex omnibus materialibus designari possunt celestia et divina, intellectu-
alibus tamen alio modo convenientibus ea que sensibilibus longe alio modo at-
tribuuntur. Verbi gratia furor, qui attribuitur irracionabilibus,
consurgit ex motu passibili, et motus ille furibundus plenus est
omni irracionabilitate. Cum vero attribuitur intellectualibus, significat
fortem ipsorum districcionem et indissolubilem immobilitatem in
immobili stabilitate bonorum quibus conformantur deo. Et sic
concupiscencia que attribuitur irracionabilibus est quedam inconspecta
et naturalis passio respectu alicuius rei sensibilis, concitata ex naturali
motu vel consuetudine impetuosa impetu corporalis appetitus
irracionabiliter obtinens quod appetitur, impingendo totum animal ad
concupiscibile secundum sensum. Cum autem concupiscenciam celestibus angelis
attribuimus, nomine ipsius intelligimus divinum amorem immaterialita-
tis qui est super mentem et indeclinabile ad aliud et irremis-
sibile a contemplativo fervore desiderium contemplacionis divine per excessum omnis
sensibilis in solos sponsi amplexus tendentis et nulla anxieta-
te afflicte ut accidit in desideriis carnalium voluptatum,
quorum appetitus plenus est anxietate et sacietas penitencia,
et tendentis ad divinum purissimum et omnem summum splendorem qui

Quid sit furor

.6. Hic ex eo quod omnia participant bono, infert quod ex omnibus rebus creatis eo quod bone sunt, est intelligere celestia et divina et per dissimilia.

Quid sit concupiscencia

A R

Angelica ierarchia

comprehensores suos omnino credere non patitur illuminando eos ipsa specie bonitatis et ipsa decore id est pulchritudinis plenitudine eterne et beate communionis ad deum pulchros filiationem suos contemplatores et amatores. iuxta illud. Cor. iii. c. Nos autem omnes etc. Desiderium autem non valent cohercere vel remittere propter sui fortitudinem ad id quod appetit et inquiescibilitate ad aliud. quia nulla occasio valet incidere propter hoc quia pure et singulariter deum desiderant. et nichil est quod possit eos ab eius amore revocare vel retardare. Et quia deus est sibi uniformis equaliter pulcher et bonus. et quia ipse in se summe simplicissime habet omnem speciem desiderabilem. ut sapientiam bonitatem pulchritudinem. eternitatem. omnipotentiam et similia. et secundum omnia est totus desiderabilis. ut dicitur canticorum quinto c. Ideo plenarie in toto irrevocabiliter in se continet omnia suorum comprehensorum desideria. Item cum inanimatis aut irrationabilibus attribuimus insensibilitatem vel irrationabilitatem. ostendimus quod privantur sensu vel voce. Cum autem hoc figurative attribuimus celestibus substantiis. ostendimus eas excedere sensum et vocem nostram. qui per materialia investigamus immaterialia et utimur sensibus qui valde alieni sunt a celestibus animis. Patet ergo per predicta quod non incongrue designantur celestes mentes per formas sensibiles et vilissimas. Cum enim omnia etiam corporalia et vilissima existentium a vere bono esse suum habeant. et secundum omnes ipsorum proprietates habent quasdam resonancias et representaciones intellectualis et supraintellectualis decoris possibile est per omnes ipsas sursum agi ad immateriales archetypias. que sunt voces verbi vel ydee. vel exemplaria. de quibus dictum est. non quidem eodem modo sed valde dissimiliter accipiendo hinc inde proprietates sensibiles. ut scilicet secundum congruentiam intellectualium attribuantur intellectualibus. et secundum congruentiam sensibilium attribuantur sensibilibus. Invenitur autem in scripturis quod theologi non solum angelis attribuunt formas sensibiles sicut dictum est. sed etiam ipsi deitati quamquam attribuunt digniores formas sensibiles. vocando eam solem iustitie. Malachie iiii c. Stellam matutinam. apoc. ii c. et f.

[Margin:] at consideraret

[Margin:] Hic insinuationis multam vocem .A. Vult insinuare quam multa infima. et si decenter consideramus resonat intellectualia hic facit quam dissonanter

[Margin:] nota quid ydea et

[Margin:] + x.

que i mete oitur. qm instificat. et lume q3 resplendet
itelligibilit et intabilit. ps. iiij f. Signatu e sr n/ et xxxv.
c In lume tuo etc Jo. i. a. erat lux. Aliqn attribuunt ei me
diocres formas. Bondo dm igne. Deut iiij. d. qr illuiat q
ms sn lesione/ cu ignis ledat et urat. Et aqua. Jo. vii. f
flumina et c. hoc aut dixit etc dan vii. c. fluuius egrediebat.
Et ecci xxiiij f. qr i celibs affluentijs replet mentes/ sicut aq
amistrat materiam vitalem plantis. Infra xv iiij. Aliqn
attribuunt deo formas infimas. ut vngenti. prima Jo. scdo. f.
vnctio eius docet nos de oibus. ecci xxvii f. vnguentalis co 35
ficiet vnguenta sanitatis. ps. xliiij. c. et actuu x f. vnxit
eu ds spu sco. lapide angularem. ps. cxvii d. lapide an
gularem. Job xxxviij. a. ysaie 28. d. actuu iiij b. attribu
unt q3 ei formam beluina. ut leonis. osee. 13. d. consuma eos
ibi q leo apoc. v. b. Et panthere in antiqua translacione osee v. f. vbi nos hemus catulus leonis ut pau. di osee 13
13. Ero pardus in via assirior. Et urse eode. d. Occurram
eis q ursa spe. v. a. Attribuunt etia ei formam que videt ee
vilior cetis sz vermis. que ipe dns sibi ascribit. ps. 2o. a.
ego sum vermis. Ita et oms dm cognoscentes et gustitutes q .8.
p scriptura reuelat que sibi occulte diuinitus ispirata est. in Hic recapitulando
deis formacionibs bn distinguunt celestia et diuina ab ipsis et quedam superius dicta in
immundis materijs/ aliter ut dem e. attribuendo celestibus que tentum in hoc capo
aliter conueniunt sensibilibus. nulla p hoc materiala celestibus in conclusione. q sci
pingentes. qn potius honorarit ipa celestia descibendo ea significando diuina per
p formas dissimiliores et viliores. ut p hoc veritas dignius infima et extrema.
abscondat qui despiciunt tam viles descriptiones. ne ea in p hoc occultat
ueniant inuestigare. et fidelibus precat qui ut pacem e p sensibilium super celestia ab
collaciones diligeter inquirunt et diu figuras significatos intelligere ipsis quibus no
~~[illegible]~~ desiderant. no pmittunt in sensibilibus formis tamen ad lum e dari sca.
i itelligencijs pmanere ipa formarum deformitate eos re
pellente. Honorificat g theologi diuina. remouendo ab
eis que vere et ppe possunt ab eis remoueri. qm dicunt
dm inuisibilem/ infinitum. et similia. et cparando ipm infimis

sensibilibus propter familiares resonantias ipsorum. Non est igitur inconveniens aut iniuriosum celestibus animabus quod ipsi designentur formis viliorum sensibilium ratione supradicta. Ipsa siquidem deformitas formarum quibus angelos in scripturis describunt turbando mentem nostram nos inducit ad tante ambiguitatis inquisitionem. et per consequens ad sursum actiones per diligentem intelligentie spiritualis perscrutationem ad quam forte non sufficienter haberet occasionem inductivam. eo quod ipsa deformitas non permittit mentem nostram permanere et quiescere in formationibus tam manifeste dissonantibus a celestibus substantiis. sed inducit ad luctandum per investigationem diligentem ut segreget a celestibus materiales generationes vel passibilitates alicuius rei sensibilis. et assuescat pedetentim per collationem sensibilium extendi ad cognitiones et contemplationes celestium. · · Hec premisi ad declarandum quod convenienter et utiliter per formas sensibilium etiam viliores designantur celestes substantie in scripturis. · Deinde convenit diffinire ierarchiam. et ostendere quid iuvat unaquaque ierarchia mentes in se collocatas. Dux autem sermonis istius sit Christus si licet dicere meus. qui inspirat manifestationes omnis ierarchie. · Tu autem o puer Tymothee secundum apostolicam traditionem audi sancta dicta. sed secundum audire decens. sanctus divinus in doctrina divinorum et mentis occulto abscondens sancta tamquam uniformia ab auditu et notitia immunde multitudinis. quoniam iuxta sententiam domini Mathei vii. Non licet proicere ante porcos munda et luciformem et mentes pulchrificantem venustatem intelligibilium sive invisibilium margaritarum. Ca. iii.

Nota pti. 9. Hic ostendit quod omnia que dixit in hoc capitulo quod hoc fecit ad manifestationem quod divina et celestia per dissimilia manifestantur.

Est autem secundum me ierarchia sanctum collegium personarum congregatarum per gradus et officia ordinate distincta. cum scientia et operationibus sibi competentibus. ad deum conformatum quantum sibi possibile est assimilata. et per illuminationes sibi divinitus infusas iuxta eius capacitatem ad dei imitationem sursum acta. · Divina autem pulchritudo cui assimilante sunt ierarchie angelorum et hominum. sicud simplex et bona. et principalis consummativa. universaliter munda est ab omni se non decente. et est distributiva proprie lucis secundum capacitatem uniuscuiusque illuminatorum. et per proprius lucis distributionem perfectiva est. ea perfectione que perfectos maxime assimilat deo. secundum inmutabilem ipsorum conformitatem.

· Particula secunda · Hic adiungit quedam attributa deo ut ex hiis plenius ostendat quod ierarchie deo assimilantur et ipsum imitari ut possunt conantur.

ad deum diuine pulchritudini coaptatam. qualis enim prima. Intendit autem ierarchia assidua speculatione in deum. desiderans secundum suam possibilitatem assimilari et uniri deo. habens ipsum diuine omnis sancte cognitionis et operationis indeclinabiliter aspiciens ad diuinam pulchritudinem et eam contemplando ab ipsa tamen pulcritudinem et informata et personas in se gerentes deum laudantes faciens et diuina insignia. et clarissima et immaculata specula susceptiua radium principalis et thearchici luminis et sancte impleta claritate diuina. sibi per eundem radium infusa ita quod superiores ipsam claritatem suis inferioribus copiose cum splendore infundunt. secundum quod eis diuinitus est institutum. Illicitum est enim et superioribus quam ab eisdem perfectum aliquid operari preterquam sanctius ordinatum est a deo principe perfectionis. Siquidem necessaria est eis diuine ordinationis obseruancia. ad hoc ut in sue felicitatis statum persistant et diuina claritate ipsos deificante perfruantur. et ad ipsam reformentur pro cuiuslibet status merito capacitate qua summe desiderant. Patet ergo ex premissis quod nomine ierarchie generaliter designatur sancta quedam congregacio diuina in se representans pulcritudinem. et spirituales operationes ipse sunt cumque puritatis exercens secundum exigentiam potestatis. et sancte secundum suam principatum et assimilata secundum suam possibilitatem ad proprium principium scilicet deum. Unicuique enim ierarchice persone perfectio est ad dei imitationem secundum ipsa consuetudinem representans. et fieri dei cooperatricem quod efficacius omnibus in gignit diuina conformitate et representare diuinam operationem in se ipso secundum quod sibi possibile est manifestatam. unde illud corinthiorum 3. dei enim coadiutores sumus. Ubi ergo Ordo ierarchie est. ut inferiores purgentur. illuminentur et perficiantur a superioribus suis. et superiores purgent illuminent et perficiant inferiores suos. Hec autem purgatio illuminatio et perfectio actiua et passiua secundum creature possibilitatem aliquantum conformat deo ierarchicas personas. Diuina enim beatitudo scilicet quod ab hominibus laudatur pura munda quidem est ab omni dissimilitudine et sue plenitudine tamen aliquantum assimilantur ierarchice persone in quantum purgantur. + Est et perfecta ut nichil desit sue perfectioni. tamen aliquantum assimilantur ierarchice persone in quantum perficiantur. Est et deitas purgatiua

Hic dicit 3m quod intencio ierarchie est assimilatio ad deum. non quod est ad simplicem pulcritudinem capacitatis secundum solam pulcritudinem intellectuam secundum assimilationem et imitationis susceptionem et operationem. Et quod hec assimilatio fit in amore pro … scientia et operatione amor unit amantem cum amato. … quod ierarchie intentio sit ad deum ut possibile est unio.

Hic dicit quod hec sola rationalis creature sit agenda ad unionem ad deum. quod … … lege … ad agendum sibi … dignitati conveniens.

Hic infert ex premissis quod ierarchie convenientia ut manifestius ostendat in quibus ierarchia potissime sit deo assimilata et ipsius imitatrix.

Hic dicit 6m quod illa que hic dicit de diuina beatitudine sunt congrua omnino et excellentie diuine beatitudinis scilicet solum competit congrue dicere in hominibus ab hominibus

+ Item deitas plena est sempiterno lumine tamen aliquantum assimilantur ierarchice persone in quantum illuminantur.

illuiãns· et pficiens· ymo ipa purgaº sup oem pgacoez· et illuiatio sup omē lumē· et pfcio sup oem pfcoez· p se pfcti· pfcois pnteps· et oīs ierarchie cā· ab oī qtulibz sacº scdm excessū segregata· cū aliqtenꝰ ierarchice psone assilant· ī qtū infiores suos pgat· illuiant· et pficiūt· et hnt super ipos pcipuā purgacoez· et illuiacoez et pfcoez· nec qcq̄ hmo ab eis pcipiūt· sz de sua plenitudie eis influūt· et sublimat eis dem psūt / Oportz ḡo purgatos mūdos oīno fieri / et libari ab oī nō hnoso· Illuiatos aūt ad ipleri dīno lumē· sursuactos in itellcibus et suspiriis· pure et sūme dīnū lumē desidantibꝰ ad plenꝰ obtinendā et sēnit possidendā dīnā ptēploez· Pfcos aūt oportz eē trāsductos ex inpfcte sine pfcois minoritate / & pcipe augmetū pfcme scīe· experientis intime gustū sapie· Purgatiōs aūt alioz· ifioribꝰ tradē de hūdantia sue castio ris purgaͦⁱᵒⁿⁱˢ· et illuiatios tāq̄ lūi dīno filiarꝰ cōiuctos / et eodē hūdantiꝰ impletos / infioribꝰ suis· scdm ipoz capacitatē / ipsiū lumē supifluē· Perfectiōs aūt tāq̄ expeciores ī tradicoē pfcma· ifiores suos pficē sanctiore doctrina / p expienciā minoz gus tum sapie / Vnusquisqz ḡo ioz dīc ierarchia ostitutꝰ scdm ppā ppam ppoez sursuagit· ad dīnā coopacoez in se· et opacione sua quodāmo p grām et virtute dīnitꝰ sibi ocessas illa repn tans· que scē trinitati nālr· ymo supnālr insūt et ab ipa su psbalr sūt· Videlicz· qz pr tā sit plenitudo eentie / vite / sapie· bonitatis· potētie· et oīno plenitudo oīs plenitudis desidabilis a nullo accipiens· sz ppa sola auctoritate supsbalr osistens· oem eandē plenitudinē supnālr et supsbalr dat filio ipm gignen do· et eandē ipe cū filio dat spm scō supnālr ipm supsbalr spirando· tū in ipa scā trinitate nō sit gradꝰ superior· vel ifior· sed supioritatis et infioritatis est qdda sūmitlenale et sūsbale exemplar· sz auctoritas & subauctoritas· Que ḡo in deitate sūt et sūt supsbalr maifestant ierarchiis ad hoc / ut scē mētes in eis ostitute que dīna diligunt possit aliqtenꝰ dīna cōgtu imitari· Cap· iiij·

Hic subiūgit inutiq eoz gnerionū ut pos lai·B spatiis p ter bīnas eoz pdictā dif fūctias ordīalit ptec dens· qp oportz pgatos pfici et libari ab oī dis sīli gmixtione amādo qd vel sid nō debet· vl amādo qd dz· vel nō sid dz· Illuiatos q̄ il luiari dīno lumē ad imitatoez dīne bti tudis· ··

·g·
Hic ī fine cā oclud qd sup dicte oībus eē dīnis· sz sz dī fieri coopatorē illa pficiēte grā & a dō datā vtute seu po tētia q̄ dō nāliter opatur·

·f·

·Cap· 2·

Cum in precedenti capitulo diffinierimus ierarchiam in generali. De inde laudanda est specialiter ierarchia angelica. et intellectualiter inspicienda sunt testimonia sacre scripture in quibus sensibiles forme angelis attribuuntur. ut per easdem formarum collationes sursum agamur ad contemplandum angelorum simplicitatem que pre ceteris creaturis conformior est divine simplicitati. Sed laus ista inchoanda est a deo qui est causa et omnium principium qui a nobis laudandus est non per diffinitiones quia diffiniri a nobis non potest. sed cum laude et benedictione principali et gratiarum actionibus quantum possumus perfectissimis in ipsius laudes. Vocans principium primo meminerimus quod ipse in se habet omnimodam bonitatis plenitudinem et ex illa sua plenitudine superabundanter esse accipiunt et ad esse deducuntur omnia existencia. Deo enim qui est causa omnium et bonitas omnibus preeminens proprium est vocare existencia ad communionem sui ipsius pro uniuscuiusque creature capacitate. Quedam siquidem capacia sunt essencie vite sciencie et bonitatis et virtutis. Quedam unius tantum istorum id est essencie quedam plurium. Omnia igitur existencia participant communiter distributionem continuatam ex divinitate que est superessentialis et causa omnium. Non enim esset [?] in deitate que est omnium essencia et principium participasset. Inanimata siquidem deo participant per suum esse. Deitas enim est esse omnium quod est super omne esse sive superessentialis. Viventia autem per vivificam virtutem participant vitam deitatis que est super omnem vitam. Racionalia autem et intellectualia participant sapienciam dei que per se perfectam ymo superans omnem perfectionem et est super omnem rationem et mentem. Manifestum autem est quod ille substancie familiarius ei coniunguntur que multiplicius et copiosius eo participant. Sancti igitur ordines celestium ierarchiarum preeminent inanimatis et tamen viventibus et irrationabilibus animalibus. et etiam nobis qui rationales sumus. Ipsi enim intelligencias suas pure in deum extendentes ad ipsius imitationem se informantes et divinam speciem eius assimilandi sunt comprehensive contemplantur et illi desiderant conformare suam intellectualem speciem. et per hoc copiosiores habent communiones ad deum pre ceteris que divinius formanent autem in tali exercitio infatigabiles et attenti. Et extenti ad

Particula prima capituli.
Hic dicit quod postquam dixit quod generaliter ierarchia esset. hic descendit ad laudandum ierarchiam et inspiciendum figuras datis ceteris sacris formationibus ipsius ex eloquiis divinis.

·2·
Hic intendens laudare angelicam ierarchiam et quia non habet unde laudare nisi ex susceptis ab omni principio. laudat igitur principium omnium a sua prima operatione scilicet a non esse ad esse eorum productione

·3·
Hic ostendit quomodo divina sapiencia diversimode participat emanationem a deitate providencia ut supereminentiam participationis manifestet celestibus convenire substantiis.

·4·
Ex predictis patet quod ille substancie sunt divinitati propinquius et adherent immediatius quam plures participaverint. scilicet quam sapientiam ipsa deitas est sapientia et bonitas. unitati [?] et continuum causa

supna eterne sapie spectacula · iuxta cuilibz capacitatem ·
et hoc p fortitudine diui amoris · a quo nulla occasione poñt
deflecti vel retardari · Et ipi a deo mtus suscipientes immaterialr
et pure principales illuminacões s(ecundu)m eas deo ordinant · hñtes plena
et integra vita · in nullo intellectuali sensu defectum · aut di
minuta · Ille g(ra)o celestes sbe primo et multiplicati sunt manifesta
cõe diui secreti · Vnde p ceteris creaturis excellenter · digni hñt
angelici noiacõe · eo q(uod) diuina illuminacio p(ri)mo ingignitur illis · et
manifestacões diuini luis que st sup nos p ipos ad nos desce
ndunt · Vnde dicit sc(ri)ptura · Gal iij · c · q(uod) lex est ordinata p an
gelos · Angeli etia ad supiorum gtẽcoez et amorem gnoctites
stos pres nros · et an legem et post legem · et eosde ab er
rore infidelitatis · et prima gusacõe reducentes ad viuite et iusti
ticia reuelauerunt eis · aut ordines celestium aiorz ut ysaie
vi · a · Seraphin stabant etc · et xxvij · c · Vidi dñm etc · Daniel
vij · c · milia milium etc · Aut occultas visiones celestium misteriorz
ut sc(un)da cor · xij · a · Scio hoiez et etc · Dan ij · c · Reuelatum e
et etc · x · g · Annuncio tibi · Genes xli · c · Aut q(ua)sda diuinas p
nunciacões ut ys · vij · d · Ecce virgo · Dan ix · f · septuaginta
ebdõdes etc · Qd si q(ui)s puteit aliq(uo)s sctoz p(ri)um vidisse deum
immediate · Attendat qd dicit sc(ri)ptura · Jo · i · b · Deum nemo vid(it)
vnq(ua)m · et exodi xxxiij g · no videbit me ho et viuet · · Dei
aut apparicões sctis manifestate st p quasda formas visibiles
et intelligibiles · vel quide ut cuiq(ue) gruentes et videntibus
gsecabiles · Theologia aut ex pleitudine sapie emanatis ·
talem apparicoez · vocat diuina visione · cu formitudine invisibilium
invisibiliter ostensam · que gnicient vocatur dei apparicio · eo
q(uod) videtes sursum agit ad diuina gtẽcoem · et videntes ea · diui
nus illuminatur · et p eas diuinum aliqd edocentur · Has aut di
uinas visiones · docebant pres p mediacõne celestium aiorz
ut patz in legis datiõe · legitur eni exo xxxij d · et xxxiij f · q(uod) Mo
yses recepit lege a dño no ab angelo · et dns legitur dixisse
moysi · exodi · xxxiij · d · Dabo tibi tabulas lapideas etc et in dicit

·4^u·
Hic dicit q(uod) p angelos data est lex antiq(ua) et no
ua · et q(uod) angeli reduce
bant ab errore et iu
sta immunda ad dm et
ad diuina reuelacõez

·6·
Hic innuit dubitacõez
gt pdca ut plerisq(ue) nichi
festet quom(od)o siat nobis
diuinoz manifestacões ·
dicẽs · dicetur · sz sapi
enter no inhereda ad hunc
sensu · sz omo
gpherede pu
ro intellectu · q(uod)
dm neo viderit · stant et
theophie · scdm qd deus
dm date gnit ggrunt
virtuti · · recipientis ·

·7·
Hic gsequenter ondit q(uod) di
uinoz manifestacões fit nobis
p medias celestes a
ntutes · Et licz lex a deo
data dr · p hoc no ex
cluditur misteriũ angeloz
Sz p hoc nos doceat · lege a deo esse ut a p(ri)mo auctore ·
p angelos igitur ad nos puenit lex · reuocans nos in deum ·
ut dei legali ordine · scda reducit ad dm p p(ri)ma · Velut
hoies p angelos · et subiectos in angelis · p suppositos ·

Cap. X.

apls Gal. iii c. q lex ordinata e p angelos. et actuu vii c.
accepistis legem in dispoe angelor. Scriptura sacra p hoc nobis
innuente q diuina ordinacoe gstitutu sit. ut Inferiores p superiores
sursum agant ad dei gu̅fcoez et amore. Non solu aut ordines
Inferiores ordiant et sursum agunt p ordines superiores. sz etia in quolibz
ordine Inferiores psone sursum agunt p superiores eiusde ordinis. sicut
ds ordiauit in singlis ierarchijs. pmos. et medios. et ul
timos ordines / et in singlis ordinibus / superiores ee magros et ma
nuductores inferioru ad ducendu illos in diuina illuiacoez et gmo
ne. Aliud exemplu pz luce p° c. Ubi legit q gabriel angls
docuit zachariam sacerdote summu misteriu qd ipe a deo didice
rat. sz pncia de se pter spem. diuina gracia stitum in futuru
gphaz. qui mundo salubrit manifestaz duce i carne ess mist
riu. Idem angls btam mariam docuit mistiu qd ipe a deo di
dicerat. sz dm assumpturu carne de illa. Itez legit mathei
i. c. q angls docuit joseph ne adimpleta ee que pmisit deus
dauid d xpo. Aliud e angls ewangelizauit pastoribus.
eqinde p solitudine et silenciu pgatis ut apti fieret reuela
cionibus percipiendis angelicis. xpi natitate. et cu eode angelo mul
titudo celestis exercitus. modulibus formulla laudabile ad glo
rificandu dm tradidit. Gla in excelsis deo. Item Comedro et pti
pnas annunciacoes angelor itera exhibitas. sequnde cu dns
ihs qui substancialiter preeminet et celestibus substancijs. natam huma
na assumet manens tn inferior ne diuine. no a se repulit ordia
coez. qua ipe cu pre et spu sco gstituerat. sz humana ierarchia
p angelica disponatur. sz obedienter se subdidit in eo q hoc ordia
coi dei pris p angelos ammistrate sibi gra. P angelum annuncia
ta e joseph fuga dm ihu in egiptu. a deo dispensata. et itm eius
de reductio de egipto. mathi ij c. Et ipe scdm lege dei datam
p angelos ut pdcm est circumcisus est. et oblatus est in templo. Et
pla alia s. lege impleta sunt. que no est mo ubi stricti scripturas. qle
est. q angls gfortauit dm in agonia ut legit luce xxij c.
Et ipe dns ihs carnem humana assumpta. habens ad manifestandu nobis

·g·
Hic p exempla ondit q p medias celestes uirtutes edocem diui nas et sacras uisiones

·g·
Hic ad pleiore onsione q p angelos edocem diuinas uisiones pbat p excellentissimas manifestacoes. sz q sunt de acti bus et passionibus dni nri ihu xpi.

sc̄a p[ar]ticula

Hic dicit q[uod] a ministerio ministrandi angeli dicuntur non solum hominibus. sed superior inferiori. Sed ultimus ordo p[ro]prie dicitur angelicus. Utrum tamen de superioribus mittantur ad p[ro]ministrandum hominibus non est diffiniendum. Sicut intendebat daniel [dinide?] assistentes a ministrantibus. Sed attribuere angelice nec actum administracionis et assistencie. scilicet continua visione deitatis non interrupi per actum administracionis ~

diuina et celestia dr̄ angelis ꝯsilij. ysa. ix. c. s[ecundu]m antiquā translacionem.
Ubi nos hēmus ꝯsiliarius. et ēte inito dr̄ angelis. q[uia] ipse hominibus
euangelizauit quecumq[ue] audiuit a patre. Johannis. xv. d. Ca. v.

Cum sint noue ordines angelorum celestium ultimus specialiter dicatur ordo
angelorum. et illi ordini p[re]sint archangeli. principatus. [struck]
potestates. uirtutes. et ceteri ordines. queritur quare uoce in scrip
turis cuiuslibet ordinis p[ro]prie / indifferenter dicantur angeli. Ad quod dicen[dum] ·2·
q[uod] omnium ordinum inferiorum illuminaciones et uirtutes plenius illis
habent ordines superiores. Inferiores uero non habent illuminaciones et
uirtutes in ea plenitudine in qua superiores habent. Unde cum nomina
ordinum singulorum designent speciales ipsorum gradus. ut dr̄ infra
vij. a. merito superioribus p[ro]ut in inferiorum nomina attribuuntur. tamquam ipsorum
illuminaciones a quibus nomina imponuntur plenius habentibus. sed non econ
uerso. Unde et ipsi seraphin uocantur angeli id est nuncij. q[uia]
ipsi manifestatiui sunt diuine illuminacionis. Non eadem uero requirit ut
ultimi ordinis sibi dicantur principatus aut throni aut se
raphin. q[uia] non equaliter ut illi participat diuinis illuminacionibus.
Sed s[ecundu]m angeli infimi ordinis / suos ierarchas humane ierarchie
sursum agunt ad splendores sapiencie sibi concessos / ita ordines su
periores / ordinem angelicum. qui ultimus est in ordinibus celestibus /
sursum agunt ad diuina contemplacionem / quare magis dici possit q[uod] angelica
nominacio / communis est omnibus celestibus animabus. q[uia] unum lumen diuinum
quod per eos manifestatur omnes ꝯmittunt secundum maius et minus. Sed
ut horum clarior sit doctrina / consideremus singulorum ordinum ierar
chiarum p[ro]prietates. iuxta testimonium scripturarum [illegible]. Ca. vi.

2ª p[ar]te ꝯmentu

Hic dicit q[uod] s[ecundu]m superiores ordines habent illuminaciones et uirtutes s[ecundu]m et inferiores habent illuminaciones ad uidendum bonum et ad amandum bonum non tamen excellenter s[ecundu]m superiores. Ideo nomine cuiuslibet ordinis attribuuntur omnibus superioribus et non econuerso.

p[ar]te i. sexta

vi Hic uolens loqui de administracione angelorum allegat humanam infirmitatem q[uia] hoc nemo p[er]fecte scire potest nisi solus deus. Nec angeli seipsos perfecte cognoscunt. et ideo nemo potest eorum perfecciones nisi a deo per angelum edoctus. et non potest homo de hoc scientifice loqui ~

Numerum et dignitatem et gloriam et disposicionem ierarchi
arum celestium substanciarum. solus deus manifestat. Ipsi autem bene
nouerunt proprias uirtutes et illuminaciones. et suam inuisibilem ordina
cionem. Nobis autem impossibile est scire illarum substanciarum misteria et
perfecciones nisi quantum dispensatiue diuina ab eisdem erudimur bea distinc. 2
tissimis. [propagat?]. Nos ergo nil de hijs dicemus in hoc tractatu ·2·
ex motu proprio. sed ea que contemplati sunt apostoli / aut discipuli. et alij
sancti qui scripserunt de statu angelorum / ea nos prout possumus

Hic subiungit q[uod] nichil ex motu proprio. sed quod dicturus est a sanctis exponere intendit.

dicens q[uod] theologi uocant eos nouem [communicacionibus?]
quos paulus distinguit in tres [triplices?] diuisiones.
prima distinguet in seraphin. cherubin. et thronos.

· exponemus ·

exponemus secundum quod didicimus. Dicit ex variis sacre scripture testimoniis colligitur novem esse ordines angelorum expressis nominibus designati. quos sanctus paulus apostolus instructor noster distinguit in tres ierarchias. Et primam ierarchiam dicit collocatam circa dei sedem. et attente et pre aliis immediate deo vniri. Et dicit ex scripturis colligi quod in hac ierarchia collocetur principaliter et immediate circa deum tres ordines. Quorum ultimus vocatur troni. Medius ebraice cherubin. qui dicitur oculosus propter multitudinem scientie. Primus vero ebraice dicitur seraphin. cui attribuuntur ale quia supervolat omnibus aliis. Hanc autem secundum ierarchiam hos tres ordines continentem docuit nos apostolus esse secundum unam et coordinatam et primam omnium angelicarum ierarchiarum. quia non est deo alia conformior. et quia ipsa est immediate divinioribus illuminationibus divine ierarchie primo emanantibus quasi de principali fonte. Secundam autem ierarchiam dicit compleri ex tribus ordinibus. quorum primus est dominationum. Secundus virtutum. Tertius potestatum ut patet infra. viij. capitulo. Terciam vero et ultimam ierarchiam dicit continere tres ordines. Quorum primus est principatuum. Secundus archangelorum. tertius et ultimus angelorum ut patet infra

·3· Hic dicit quod hec ierarchia dicitur prima quia deiformior et arctior immediate ad deum. et dicitur una ex principalibus ad unum aliquid ordinata. Secunda dicitur dominationes. virtutes. et potestates. tertia dicitur principatus. archangeli et angeli.—

Hanc autem secundum quod ab apostolo didicimus Cap. vij. vii

Iam circa angelicarum ierarchiarum ordinationem tractaturi. dicimus quod cuiuslibet dictorum ordinum nomen declarat aliquam proprietatem eiusdem ordinis. scilicet gratie vel officii vel dignitatis vel operationis. secundum quam proprietatem ille ordo deo conformatur. Dicunt autem hebrei quod hoc nomen seraphin interpretatur incendentes vel calefacientes. Cherubin vero per interpretationem signat multitudinem scientie. aut effusionem sapientie. Congruum autem est ut talibus ~~supinis~~ supremis substantiis ornetur prima ierarchia. que super ceteris exaltatur. et circa deum immediate collocatur. et ad quam tamquam a deo proximam principalius deferuntur prime dei illuminationes et processiones. Nominantur autem isti tres ordines ut diximus. seraphin. id est calefacientes. et cherubin id est effundentes sapientiam. et troni. quibus nominibus deiformes singulorum proprietates manifestantur. Interpretatio autem huius nominis seraphin scilicet incendentes vel calefacientes insinuat proprietates

Hic dicitur quod ordo cognominatio angelorum secundum proprietatem secundum quam conformatur deo et secundum possibilitatem etc.

·2· Hic ponit interpretationes nominum angelorum in suprema ierarchia. Et primo de seraphin. quod est calefaciens. igniens vel incendens.—

ignis · qui incendit et calefacit · nobis significat sempiternam mobili
tate super illius ordinis circa divina · et incessabilitate · et calidi
tate · et acumen / et excedentem fervore · sempiterne motionis eorum
in deum · que attentissima est / et irremeabilis est et in aliud desi
derabile numquam declinans · Significat etiam in eisdem substantiis esse virtute
que assimilat inferiores suos · sibi et deo operando in eis augmen
tum fervoris · et reducendo eos sublimius in divinam similitudinem
faciendo eos etiam similiter fervere sibi · Significat etiam in dictis sub
stantiis esse virtute per spiritale incendium purificativam et purgativam et pro
ecitate lucentem / et illuminativam aliorum per luminis copiam non valentem
celari / et per copiam fervoris incontingibilem / semper se uniformiter se
habentem · expulsivam et destructivam omnis tenebrositatis obfuscatricis

hic ponit 2am appellationem cognominationis cherubim quod dicitur multitudo cognitionis vel fusio sapientie

·|· Manifestatio vero interpretationis huius nominis cherubim significat
quod super illius ordinis / sunt virtutes excellenter cognitiva · et divinorum mis
teriorum inspectiva · et supreme infusionis luminum divinorum post seraphim
susceptiva · et contemplativa principaliter divine pulchritudinis ·
et repleta sapientifica sapientie divine distributione · et valentem

R

hic subiungit appellationem thronorum significans illas symbolice proprietates thronorum nominum que est se des preditas excelsa super consedentium elevata. —

copiose communicare inferioribus suis donatam sibi sapientiam ·|· Nominatio R
autem altissimorum et elevatorum tronorum ipsos docet per elevationem
perpetuam longe removeri / ab omni indigna subiectione et insibi
liter sursum ferri super secundam ierarchiam · et sensibilium extre Fri
mitati incomparabiliter suppositi · et circa deum esse altissimum omni co
natu inconcusse / et stabiliter collocari · et esse susceptivos divini
superadventus sine ponderosa oppressione aut situ quem habent
materialia · et esse deiferos et famulantes aptos ad deum in se sus
cipiendum · · Declaratio horum trium nominum significatione · deinde lau

·9·

hic intendit dicere de proprietatibus trium scilicet seraphim cherubim et thronorum ierarchia non diffiniendo sed super deum est igne. Et orat digne dicere qualiter ierarchia ea que est sum ipsos et hoc est quam ipsi constituunt per eloquia manifestam. —

danda est · prima istorum ordinum ierarchia / Horum autem suffi
ciet dicere esse super omnem in hac quod omnis ierarchie intentio ineffabili
dependet a divina imitatione et conformitate · et omne ierarchi
cum negotium dividi in sacram perceptionem a superioribus / et traditionem
ad inferiores purgationis / et divini luminis / et perfectionis scientie · · Nunc
autem opto digne dicere · quomodo sacra scriptura manifestat · primam
ierarchiam / ornari primis et dignissimis substantiis · que proprio

post maiestatem constitute sunt quantum est in angelis et qui inces
tibiliis deitatis per immediationem ordinate omnem invisibilem et inuisi
bilem supergresse sunt statum virtute. Hec hierarchia prima est
et omnino conformis. Cum autem diximus supra est nam quod ordo ierarchie
est alios purgari alios purgare ab illuminari ab illuminare ab perfici
ab aut perficere considerandum est qualiter hec accipienda sit in istis ce
lestibus substanciis. que quidem purgari dicuntur non quia ab immundis
maculis et inquinacionibus liberentur quas nunquam habuerunt neque a
materialibus fantasiis quia aliquando eas haberent. cum nulla tamen eis
aliquando accidit. sed quia ex habundancia mundicie que a quadam minori
puritatis purgantur cum puritas in eis augetur et intenditur. et ipse
secundum perpetuam existenciam super alias deiformes virtutes se in fo
res collocantur. sed super omnes substancias medie et infime ierarchie.
et obtinent in effabiliter ordinem adeo fortissime et stabilissime
deum amantem ut ab eius amore nunquam valeant averti. deo se in
illas. et illas in se uniformiter monente per se ipsum. Idest non per
medias angelicas substancias. sed per illas monet se inferiores ie
rarchias. nec aliquam aliquid in suis diligendo. diminuunt in aliquo
divinum suum amorem sed habent pre ceteris specialem et excellentem perpetue
puritatis firmitatem. qua deo ipse pre ceteris conformantur. que nunquam ce
dit per inferiorum amorem. sed semper ascendit per divini amoris flamma
nunquam transmutatur. sed semper firmiter et uniformiter perseverat. Con
templative autem dicuntur prime iste substancie. non quia ipse secundum modum nostrum
fundunt contemplaciones suas in ymaginariis umbris rerum sensibi
[li]um aut in variis anagogicis exposicionibus scripture sacre. sed quia adimple
tur altiore lumine quam inferiores ierarchie universalis et intellectua
lis cognicionis dei. Replentur eciam secundum suam capacitatem contemplacione
divine pulchritudinis. que ipsos et omnes veros contemplatores sui
pulchrificat. et superat omnem pulchritudinem et substanciam. et plene
et integre lucem in singulis trium personarum divinarum. Sed et huma
nitatis domini ihesu plenius ceteris participant. non coniunctando ipsi
sub figuris sacramentorum sicut nos. quorum sensibilibus coniunctatio
significat invisibilem unionem et assimilacionem ad ipsum. sed per perfectam specialem

·G·
Prima omnem ierarchiam
negotium dividit in prin
cipaciones et condiciones
purgatores et divini lumi
nis perfecciones scientie. Igitur hic
intendit manifestare
quomodo hec prima ierar
chia ... participat. Primo
puritas vocatur non a
maculis purgatas. sed
ab omni impuritate super al
tiores et habentes amorem
ad impuritate et stabili
firmitatem et inertibili
ab omni extrinseco errore.

·A·
Hic addit quod licet substancie
suprime ierarchie sint pure
ut dictum est. sunt et con
platiue non ut nos neque
ex secretis sacre scripture
divina contemplantur. sed altiori
lumine repletas. Ille enim
celestes substancie videt occulto
intelligencie mude et apte
supermundane et immateria
liter divina et intellectualia
et non indiget symbolicis
figuracionibus et varietate
sacre scripture que nos
variis doctrine modis
ducunt ad divina et intel
lectualia.

certis divinis et copiosius immediate participat congruenciam luminis ipsius
quibus ipse super omnem aliam creaturam singulariter deo assistat et vivit.
et eisdem per ipsum et post ipsum. Quantum est in angelis donatum est supreme
dei trinitati. et in ipso et immediate et in prima et immediata fontali
luminis effusione convenit ipsius virtutibus eos excellenter deificantibus.
et ipsis benignissime et largissime impensis. ¶ Perfecte autem dicuntur

·8· Hic addit supremas substancias super merari non esse puras et contemplativas. sed in suis perfectis non tamen ad modum nostrum ut dictum est neque ab aliis illuminatas nisi immediate ab ipso summo deo

esse iste supreme substancie. non tantum illuminate perfectiva sciencia. que a variis scrip-
ture testimoniis aut creature spectaculis per exposicionem intel-
lectualem collacionem resolutis acquisita. sed sunt adimplete primo
et excedente lumine divino eas deo assistente. et hoc secundum suprema
sciencia divine operacionis quantum est in angelis. quod scilicet ponitur in quibusdam
locis esse subintelligendum. eo quod salvator noster secundum humanitatem et
beata virgo sunt nunc angelis superiores et ad deum magis accedentes
et sola anima salvatoris sit ad deum vere et singulariter immediata
et ea mediante de ipsius plenitudine accipiunt et angeli et homines
Non enim supreme ille intelligencie ierarchice gubernantur ab aliis ce-
lestibus substanciis. sed ab ipsa maiestate eo quod ad ipsam maiesta-
tem sine mediacione aliorum angelorum extenduntur tantum virtute quod ordo
omnes alios ordines in ierarchias excedere. et per immediatos spon-
si amplexus in supprema divini amoris castitate stabiliuntur omnino in-
effabiliter. et ab ipsa deitate adducuntur ad contemplandum immaterialem
et intelligibilem divine pulchritudinis speciem secundum singulorum capacitatem
et eciam ab ipso principe perfectionis gubernentur. docentur ab eodem
sanctificatas voces divinarum operacionum tamquam supreme substancie et immediate
circa deum collocate ¶ Colligitur autem ex testimonio sacre scripture

·9· Hic probat per exempla supremas substancias perfectas esse in purgacione illuminacione et perfectione. quia inferiores a superioribus illuminate de incarnacione divina ac aliis operacionibus et passionibus domini nostri ihesu christi.

quod inferiores angelorum ordines docentur sciencias sed deificantes a su-
perioribus ordinibus. Summi vero angeli sublimius illuminantur ab ipsa
deitate. Quod inferiores doceantur a superioribus. ostenditur psalmo xxiiii
[?] ubi. Quis est iste rex glorie. Ubi intelligitur quod superiores angeli
docuerunt inferiores in ascensione domini aliqua incarnacionis sue myste-
ria. Quod autem supreme substancie angelice doceantur a deitate ostenditur
ysaie lxiii. Ubi legitur summi angeli inter se quasi confundendo et admi-
rando dicere. Quis est iste qui venit de edom etc. ¶ Non quod alias

Cap. 1.

essentias distendi gratia interrogaverit. sed quia non presumpserunt pre-
venientes eius gratuitam revelationem interrogare dominum aliquid illius mis-
terii et profunditates donec eis daretur interrogandi fiduciam. quam tamen
scientiam desiderare se audebant. ideo sic inter se admirando quesierunt. — ideo
quis est iste et ipso deo eis immediate dicente et docente. ego sum qui
loquor iustitiam et propugnator per quam immediationem ostendit quod iste fuerunt summe vir- — .10.
tutes angelice. Prima igitur celestium aliorum ierarchia ut dictum est. — Hic breviter recolligit et concludit que sunt prius dicta sunt de prima ierarchia.
ab ipsa deitate gubernatur eo quod ad ipsam immediate extenditur plene
iuxta suam proportionem castissima purgatione purgatur multo lumine illuminatur pre-
perfectum perfectionis operatione perficitur nuda existens ab angelice potentatis
minoritate et plena primo lumine et particeps perfecte scientie cognitionis primo
a deo in angelos effuse. Ut autem tres operationes ierarchicas breviter — .11.
comprehendam. dico quod purgatio et illuminatio et perfectio est divine scientie — Supra multa dicit de purgatione illuminatione et perfectione secundum formales rationes. hic addit quid unaqueque est secundum re
assumptio perfectivam doctrinam cognitionis per quam ei divinum inditum mundans
ab ignorantia id est ab alterius cognitionis minoritate. et illuminans
ipsa divina cognitione per quam et purgat mentem per altiorem illuminationem
ad conspiciendum ea que prius non inspexerit. et ipso lumine perficiens men-
tem plenam et habitudinalia scientia luculentam doctrinam. Hec est ergo — .12.
et sic secundum scientiam meam laudanda prima angelorum ierarchia. stans — Hic infert quod per predicta supremus consistunt eundem quod est suprema ierarchia quod stat circuitu eternam sedem et pure videt eternas rationes omnem non ex speculativa virtute sed divino fulgore illuminata immediate. repleta divino nutrimento Ideo sancta scriptura laudat eam quasi vocem aquarum. Alii dicunt vocem ... alii sanctus sanctus ...
per inflexibilem erectionem in circuitu dei. et circa deum sibi intimum
et impenetrabile sine mediatione aliorum angelorum. et solam eterni dei cognitionem
coram indesinenter ambiens per incessabilem fervorem desiderii et con-
templationis. secundum supremum gradum conceptum eorum angelis. et nihil dum isto sunt
supreme sedes sunt collocate ut inde amoveri non valeant.
In deum autem semper movetur desiderio et contemplatione. De hoc deum ... Quia
ergo est illa prima ierarchia videns pure multas theorias perfun-
diores bonis contemplationibus. et illuminatur simplicibus et immediatis
splendoribus divine claritatis. et adimpleta nutrimento divine dulce-
dinis munda et digna habitum multa luminis effusione immediate
a deo emanante intelligentias. et unita summe simplicitati.
et invariabili et unifica unitate divine epulationis affirm refficien-
tis et saciantis. et multa communione virtutum. et cognitione luminum et — al'
cooperatione ierarchicarum operationum. et hoc per specialem assistationem — spirituale

ad deum in bonis habitibus virtutis et scientie et ierarchicis operationibus.
et mittit diuina profunda mistica super alias celestes substantias constituit.
et secundum suam capacitatem particeps sit ierarchice scientie intellectualis et
quasi communis supintellectualis. Unde sacra scriptura laudes illius summe ie-
rarchie mortalibus tradidit in quibus excessus sive supreme illumina-
tionis manifestatur. eze. Ezechiel quidem qui per signum sensibile sonitus aquarum
laudes illius exprimit. c. 1. f. dicens in. benedicta gloria domini. de loco
suo. ut loci nomine prima ierarchia intelligatur in qua deus principaliter
et quasi tamquam in angelis requiescit. Mistica theologia. 1. d. ysa autem in
eiusdem ierarchie laudibus veneranda illam dei laude commemorat
vi. b. Sanctus. sanctus. sanctus. dominus deus sabaoth plena est omnis terra gloria eius

·13·

Istas autem et huiusmodi prime ierarchie laudes tractavimus in libro
de diuinis laudibus. ubi de hiis sufficienter ut nobis videtur est dictum.
et de ibidem dictis sufficit ad presens commemorare. quod cum prima ierarchia
secundum suam facultatem diuina scientia illuminetur ab ipsa deitate ipsa ierar-
chia tamquam diuine bonitati conformata de eadem diuina scientia distribuit
ierarchiis inferioribus seruati. Hoc est breviter commemoro quod bene lau-
dabilis et superlaudabilis et universaliter laudabilis deitas. ab hiis
prime ierarchie substantiis benedicitur et laudatur quantum possibile est ipsam
deitatem cognosci et laudari ab intelligentiis eam recipientibus. Ille enim
sibi tamquam certis deo conformiores sunt loca diuina et diuinitatis requi-
es secundum scripturas. ps. lx. a. et lxxx. a. Et ipse laudat unum deum ysa. 66 a.
in trinitate ypostasum dicendo ter sanctus. et sanctus dominus. qui a summis ce-
lestibus intelligentiis usque ad omnia extrema mundi sensibilia optime
omnia disponente extendit providentiam suam tamquam super principale princi-
pium. et causa omnis rei. et cuncta superessentialiter immensurabili continen-
tia circumstringens Cap. viii.

Post primam ierarchiam. tractandum est de media intellectualiter
contemplando tres ordines ipsius. scilicet dominationes. virtutes. et
potestates. quodlibet autem istorum trium nominum significat aliquam ipsius ordinis
proprietatem per quam ipsius ordinis substantie deo conformantur. Nomen quidem domina-
tionum significat substantias illius ordinis. ab omni inhonesta servitute et in decenti
subiectione liberas ad deum sursum agi per primam ierarchiam et nulla

Hic de duabus prenominatis ierarchiis predictis remittit ad alium librum prius ab eo editum. et addit quod angeli sunt immediate a deo illuminati sunt sedes requietionis et susceptores dei. Et quod secundum ypm predictum sunt ibi tres persone in una essentia atque optatum principium decendi omnium usque ad extrema terre. et si terra summe distans a deo est plena glorie eius. quanto magis propinquiora et maxime propria —

Et quod denominatio cuiuslibet ordinis manifestat deiformes proprietates imitationis. Hic declarat dominationum nominatio ex vi sue significationis sursum ductorem ad participationem supreme dominationis prelatam omni contrarie similitudinis non simpliciter tamen quod tota voluntate et obedientia obicitur supreme dominationi et non agit dissimilitudine tyrannice. propter quod circa utilitatem sicut tyranni faciunt in subditis suis. sed querunt subditorum commodum et utilitatem —

violenciam opprimi per vanas humanas mundi miserias. sed habere indissolubile dominacionem supereminente omni servituti indebite non valentem ab aliquo violenter subici et segregatam existentem omnem immobilitatem. eo quod valde sit illorum dominacio. et indesinenter desiderans deum qui est princeps dominacionis. et ad ipsius similitudinem et imitacionem se secundum suam possibilitatem et servans et inferiores suos per bonas gracias et operaciones informant. et toto desiderio et contemplacione non ad ea que vane apparent bona, sed ad vere existens bonum conversum. et secundum suam capacitatem conformitatem dei qui est princeps dominacionis, se participant. Nomen vero virtutum significat robustam quandam et inconcussam fortitudinem ad ascendas omnes operaciones que suo ordini conveniunt iuxta gracias et virtutes suas. quibus illius ordinis superbe deo conformant. nec in aliquo debilitate infirmatam quo minus possit efficaciter suscipere quaslibet illuminaciones sibi divinitus inditas. sed potenter divinas operaciones secundum suam convenienciam imitantem, nulla pusillanimitate delinquentem motum quo deo conformant. sed firmiter tendentem ad dei virtutem. que superessentialis est et effectrix omnis virtutis et effectam ymaginem cuius deum divine virtutis secundum suam possibilitatem conformante inferiores suos virtuti divine et fortiter conversam ad divinam virtutem que est principalis virtus. et ad inferiores suos procedentem distribucione virtutis deiformis. Nominacio vero potestatum significat ordinariam potestatem superiorum illius ordinis que dominacionibus et virtutibus coordinantur. id est in eadem ierarchia cum illis collocantur ad divinas suscepciones sine ulla ordinis confusione vel perturbacione. et significat esse in eisdem ordinacionem invisibilem et supermundanam potestatis intellectualis ordinate sursum actis non abutentibus virtute sua tyrannice ad inferiores. sed potenter sit et benigne sursum agentibus ad placere dei contemplacionem amorem et imitacionem infimam ierarchiam que continet principatus archangelos et angelos. et ad deum qui est princeps omnis potestatis et causat omnem potestatem assimilatis et facientibus deum angelis inferioribus resplendere. quantum ipsis angelis possibile est capere. in tribus ordinibus infime ierarchie angelice que a potestatibus sunt ordinati. Has habens deiformes proprietates media celestium mentium ierarchia. ut dictum est purgatur.

·2· Hic consequenter ostendit quod deiformes proprietates significat nominacio virtutum quod hic ponit in suscepcione perfecta et formali propria potencia seu virtute naturali infracta illuminacione divina. dirigente ad actus fortitudinis perfecte simul. mediantibus proprietatibus virtute reducta tamen ad dei immutatum et accepta illuminacione inferioribus ministrando

·3· Hic adnectit deiformes proprietates tercii ordinis medie ierarchie scilicet denominacionem potestatum quod significat bonam ordinacionem circa divinas suscepciones in operibus potestatiuis omnem inordinacionem malitie superante et suas suscepciones et illuminaciones inferioribus ministrantem

·4· Hic dicit quod hec media ierarchia habet suam purgacionem illuminacionem et perfeccionem a deo per primam ierarchiam.

.a. Hic dr q p deu purgatio. illuia fine p sno seu alicui manifestatio p sno est i pmis sp? p iar q i scdis. z hoc ordo tenet exeplu i glo. sicud sol clarius luget i ethe q i aere. z ibi clari9 q i aqua. z

Hic ondit p exe sez q supiores i fluere i i fiores divinas illuiacoes. et i fiores a supioribus illuari. z h primo de zacharia de captivitate babilonica z p9 lxx anos eu psti reductio.

.A. Hic aut h de p exem de ezechiele ppha de glosa deuitie sup caput cherubim z angelo p media ihrlm transeute z signate sup hic than elcos i frote. cum scpbiatur an alii i fnetes non signatos. —

illuiat et pficit a deitate illuiacoib9 sibi scdario i ditis p p
ierarchia. et ipa pma mediate p scda suculecia a deo dela
tis. P aut una celestis mens alia supiore mediate illumet.
exeplo scriptura ostendemus. Sicut ei mt hoies illi pfecti9
edocti sut qui salvatore imediate audierut. q qui eisde
sez aplis et discipulis dnm mediatib9 didicerunt. ita est i meti
bus celestib9 q2 clarius et pfecti9 illuiant. qui in dnm imediate
extendunt. q qui eisde mediatib9 a do illuiant. Unde et dicio
aplor doct. q pme intelligencie sut z dicunt pgatie et illuia
tie et pfcive inferior. eo q ipe sursu agut inferiores ad dnm.
qui e supprincipale pricipiu om. et faciut eas pticipes diviaru
purgacionu et illuiacionu et pfcionu. sc singlor capacitatem
Generalit siquide a deo ordiatu est. ut p supiores inferiores pti
cipent divinis illuiacoib9. et hoc colligitur ex subiectis exem
plis scripture. legit zacharie i. c. ubi benigna di iusticia p
salutare castigacone ad se istrael quitens pmittit relaxa
cioez captivitatis babiloice. In que fco designat universalis
elcor correctio p mundi adversitates z ad emendaciore et p
gaciore vita reductio. Ibi sc legit sez zacharie. i. c. q unus
anglus que arbitror ee de pmis qui circa dnm sut. didicit a do
vba bona et ?solatoria de revsione captivitatis et habital ihrlm.
et ali9 anglus ab illo tn ierarcha suo discens divinu ?siliu
docuit zach. q ihrlm reedificaret et a multitudine hom habita
ret. Ite sicut colligit ex ix. b. et x. c. ezech. qu ut dem est
pma di benignitas filios isrl p disciplina dive iusticie pu
tos a pena iflicta mediante absolvedos. divinitus sciencia
sup hoc revelata e cherubim. et p9 cherubim anglo qui pur
sig ficacoez signoz dr ee vestitus lineis. et atrametariu scripto
ris habe in lubis. angli aute qui designat ibi p sex viros
hntes i maib9 vasa interitus p sigmu bni lineis idutii a deo
docti docetur di iudicium de puniendis transgressorib9 et aliis
salvadis qui ceent signati than i frontib9 dui eis dr. eze
ix. d. transite p civitate sequete eu et pcutite no pcat ocls

uest' n' misereamur et c. Dem aut sup que vidistis ethan no
accidatis. It legit' dan x c. q angls qui revelauit et dix
ce mraricois mistia dixit daniele egressus e smo. ego aut
nei ut indicare tibi. Ubi inuenit q ad aliu pmo egressus
est smo. qui p aliu idicat daniele. It eze x c. legit q bns
angls suscepit igne de medio cherubin. z q dedit illu igne
i manus alterius angeli qui designat p bissi in duoi lineis
ubi ondit q aliqis cherub supioz insluit cherub inferiori z
ille aliis iferiori. It legit dan viij c. q quida angls tiu supi
oz inquit gabriel tiu iferiori ut faceret daniele intellige visi
one. qua quide ille supioz docuit gabriele et gabriel da
nielem. It colligi pt et ex aliis scripture testionis que trac
tant de deiformi bono ornatu celestiu ierarchiaz. cum nre
ierarchie ordinacio sm mortaliu possibilitez assimilata et an
gelicu decore in se ymaginarie repitur. p ipm sum sii agit
ad deu. qui est supstancialis priceps uniuse ierarchie. Ca ix.

D einceps tractandu de ultima ierarchiaz angelicaz q con
tinet principatus. archangelos. et anglos. Nomen
g principatuu sigt principalitate mediu illius ordis. respectu infi
oz. et qui ordinacoi gruenti principali utuntur. quando e in ifima
ierarchia. deducunt archanglos et anglos ad deu. qui est
superprincipalis priceps. et ipe ad eundem convertuntur. et q
adducunt. et sm singlaz possibilitez deo conformant. et p ornatu
suaz principalium virtutu superstancialem divine ordinacois principa
tu quodammodo repitur. Nome vo archangloz qui cu pri
cipantibus i eade ierarchia ordinantur sigt eos mediu ipius
ierarchie ordine hre. scz iferiore principatibus. et supiorem
anglis. pertal qd qualibet ierarchia ht primas z medias et
infimas virtutes. sic g medius ordo archangeloz gruncat utriq
extremo ordini sue ierarchie. ordi principatuum iquantu et
ipse gvtitur principalit ad superstanciale principatu scz deu z illi s
sua possibilitate reformantur. et anglos iferiores simplificat
ordinate et invisibilit eos reducendo ad deu. ordini autem

2.
Hic adhuc ondit
qd sup deu e. scz i
feriores a supioribus
edoceri p exempla ex
daniele supta et ipi
danieli sca.

·IX·
Hic aut de deiformibus
ppetatibus et cognoiacoe
huius nois principatus. qd
e iuare seu principare
et intellco ducem in
agendis ppbe qi intello
enret. aut ductos
eius pmittat. et or
dinabilit facere z oia
i deu reducere.

2.
Hic adiungit de dei
formibus ppetatibus ar
changloz z cognoiacoe
eius dicens q cu principa
tibus z anglis gruint
i una ierarchia z q
archangeli medii st
iter principat z an
gelos z ideo ptim
par i cognoiacoe cu
utrisq. qz dr ab archa
qd e principiu seu pri
patus. ere. dr ductem
pstare cu principantibus
z iferioribus nunciare cu
anglis —

angelico continetur in quantum revelativus est celestium. Divinas quidem illuminaciones ierarchie suscipiens per alias virtutes superiores se et easdem nuncians angelis et per angelos manifestans hominibus secundum capacitatem uniuscuiusque divinitus illuminatorum. Angeli enim dicuntur complentes terminant infimus omnes ierarchias celestium mencium. Unde quod infima proprietas celestium ordinum eis ex nominis significacione attribuitur. et illi potius a nobis specialiter vocantur angeli quam superiores. quia magis celestia manifestant. eo quod ipsorum principatus manifestius quantum ad nos exercetur et familiarius mundo. ut enim dicitur prima ierarchia que occulto divino pre ceteris appropinquat occultius regit secundam. secunda vero ierarchia manifestius regit tertiam quam ipsa regatur a prima. sed occultius quam infima regat ierarchiam ecclesiasticam. Infima autem ierarchia que continet principatus. archangelos et angelos. immediate presidet ecclesiastice ierarchie. ita tamen quod ordo principatuum mediantibus ordinibus archangelorum et angelorum. et archangelorum ordo mediante ordine angelorum. angelorum vero ordo directe et immediate ut sic regimini sacre ordinate fiat ad deum conversio et communio et unio et unicio. Et quidem divini luminis distributio a deo indita est omnibus ierarchiis angelicis et humanis ordinatissime superveniens ad communitatem omnibus perfectis ierarchicis ..

Hic est quod sacra scriptura ostendit nostram ierarchiam regi ab infimo ordine qui dicitur et est angelorum dicente angelo ad danielem. Dan. xii. consurget michael princeps magnus qui stat pro filiis populi tui .i. iudeorum. et Dan. x. c. Nemo est adiutor meus in hiis omnibus nisi michael princeps vester. Ostendit etiam scriptura sacra aliis nacionibus gencium preesse et alios sanctos angelos. Unde Deut. xxxii. a. Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum. id est sanctorum angelorum. Et si quis autem quererat quomodo soli ebrei eo tempore per fidem unius dei illuminati sunt ex quo alie naciones habuerunt rectores sanctos angelos sicut ipsi. Respondemus quod non fuit culpa vel defectus in angelis recte gubernantibus alias naciones gencium de eo quod ipse gentes ydola coluerunt. sed in ipsis gentibus que propriis motibus decidentes et aversi a doctrina inspiracionis angelice. qua deum cognoscere et colere invitabantur. tu

Hic infert quod dicti superiores deiformes ordines angelorum convenientes dicuntur eos ad nos. et ideo complexi omnes celestium ordinaciones et nobis immediate nunciant que a superioribus acceperunt prout nobis possibile est. Et ideo a nobis magis angeli nominantur sicut quem supremi in secreto perceperunt. in inferioribus ministrantibus. et illi inferioribus manifestius. et sic usque ad ultimos ut nobis qui minimi sumus et rudes sumus manifeste nunciarent.

. R . Hic quod supra dictum est scilicet angelicam ierarchiam humanis preesse ierarchiis per fidem probat per exemplum utpote michaelem fuisse principem iudeorum. alios vero aliarum gencium. Et non sunt culpabiles angeli eo quod non duxerunt subditos ad verum illuminatorem. sed homines in culpa sunt qui sua libera voluntate per superbiam et concupiscenciam se averterunt.

propter carnales voluptates. tamen propter mentis superbiam quam conceperant ex
hiis que vera de deo cognoverunt. ex quibus etiam vos convinceba
tur. quod deus merito sit summe benedictus. sed cum cognovissent deum
non sicut deum glorificaverunt neque gratias egerunt. sed evanuerunt
et cetera. Quod autem non angeli custodes. sed ipsi ydolatre de errore suo
sint accusabiles. colligitur ex eo quod est ipse populus ebreus tam ab an
gelis quam a lege et prophetis instructus propter propriam aversionem aberravit.
iuxta illud osee iiij c. scientiam tu repulisti. ier. vij. c. Abierunt
in voluptatibus suis et in pravitate cordis sui. malach. xi c. Abierunt
ier. xliiij. d. non audiemus ex te. sed facientes faciemus omne verbum quod e
gredietur de ore nostro. Item non sunt culpandi angeli custodes
de humana pravitate. quia non est suum cogere nos invitos ad bona.
Verum et libero arbitrio quod est simpliciter incoactum. nisi mentis unitis est
divinorum luminum revelaciones acquirere vel ex toto quiescere. sed bonus et simplici-
ter et eodem modo se habens. et deum intelligibilem et increatam sim
plicitate incomparabiliter excedens. fons est enim sapientie. De quo ecclesiastici
primo a. fons sapientie verbum dei in excelsis. omnibus intellectibus super
radiat. et non intellectualiter videncium dissimilitudinem et varietate
de plenitudine luminis sui singulis aut nullam participacionem sibi eos
conformante distribuit. aut participaciones differentes. sed prius aut
magnas obscuras et claras. secundum quod mentes magis vel minus
ad fontem illum extenduntur et magis aut minus capaces illius luminis
efficiuntur. Quod autem non solum ebreis sed nec aliis gentibus ex quibus
et nos sumus qui ad infinitam et copiosam divini luminis superhabun
dantiam. ipse gratie omnibus pateat exposita per fidem respexerimus. non pre
fuerunt demones. sed quod deus sit omnium principium. et ad illud sin
gulariter suadebant sancti angeli singuli de singulis gentibus suo regimini
divinitus commissis. eo quod ipsorum angelorum inspiraciones recipiebant et
sequebantur. exemplo melchisedech colligi potest qui fuit summus
sacerdos dei altissimi non alicuius ydoli. sed dei altissimi.
Theologi enim deum sapientes non tamen vocant melchisedech a
micum dei sed et sacerdotem. gen. xiiij. f. ps. cix. hebreos vij. a.
vere ut prudentibus apte significent quod non ipse ad verum deum
solum

A.

G. hic quod iam dictum est probatur per exemplum regis gentis scilicet melchisedech qui fuit doctor aliarum gentium ad divinam cognitionem non tantum iudeorum

cat quasi sub. sed et aliis temporibus ierarchia ductum prebebat reducendo
eos ad veram et solam principalem deitatem. Hec autem concorda-
nimus tibi epo et prudenti tamquam scienti scripturas sacras. quod divina pro-
missio que omnibus providet. et divina potestas que omnibus dominatur. defe-
rebantur per visiones ymaginarias pharaoni ab angelo presidente
egyptiis. Gen. xli. a. et principi babiloniorum ab angelo sancto sibi
et regno suo presidente. Dan. ii. d. Est deus in celis revelans mis-
teria etc. Et famuli veri dei scilicet joseph et daniel erant a deo
constituti illis temporibus illis gentibus doctores et interpretes visionum
ymaginariarum formatarum in dictis principibus ab angelis ipsis et eorum
regnis presidentibus. angelice annunciacionis a deo primo principio reve-
lante sanctis viris scilicet joseph et danieli. deo propriis per medios
angelos. Unum est enim omnium principium ad essendum et providencia ad
gubernandum. et numquam arbitrandum est quod vera et principalis deitas
quasi per particularem sortem ducacionis principetur iudeis. aliis vero gen-
tibus propria auctoritate angeli vel dei equales vel sibi potestatibus aut sibi-
met oppositi aut demones. Sed scriptura illa Deut. xxxii. con-
stituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel. sic intelligenda est non
quod deus noster se et alios deos et angelos dividat principatum homi-
num sibi propria hereditate assumendo solam gentem israel. quam ipse fecerit
et regerent. sed quod una et singulari divina universorum providencia omnes
hominum naciones ad procurandam eorum salutem sub singulis sanctis an-
gelis eas ad celestia provocantibus ordinate. solus pene pre ce-
teris nacionibus ante tempus incarnacionis populus israel ad illuminacionem et conversionem
veri dei conversus est. Unde scriptura ostendens deum populum israel a
vero deo hereditarie possessum per fidem et specialem cultum dicit. Pars
autem domini populus eius. In quo ostendit populum israel sicut et alias naciones
divinitus ordinatum esse sub quodam sancto angelo. dicendo michaelem
esse ducem populi iudaici. Dan. xii. a. Ut per ipsum reduceretur ad cul-
tum unius principii universorum. Plane per hoc nos docens. unam esse
universalem providenciam universorum invisibilium et visibilium licitum
intellectualiter supercollocatam omnibus. omnes autem angelos sanctos qui
singulis gentibus presidet ad patrem tamquam ad proprium principium pro-

Hic est ostenditur quod deus .6.. curans res humanas et comparatas hominum ministeriis angelorum ministerio sic noscit. non solum iudeis sed gentibus aliis ut patet per sompnium pharaoni ostensum sterilitatis sublevando per angelum presidentem egyptiis. Item per angelum presidentem babiloniis per sompnium nabuchodonosor ostendit ordinem futurorum. sed tamen quod talis angelus in aliis deo non sunt vel deo oppositi eo quod gentibus ducatum prestat —

.n.

Hic ostendit quod verbum moysi scilicet quod michael sit dux iudeorum non sit intelligendum quod deus non dividat cum aliis diis vel angelis sed ipse est salutem mittens hominibus per manuductionem angelorum. Et licet populus iudeorum dicatur principalis pars vel populus domini. sicut et aliquam aliam duo in gentibus

singulorum electorum capacitatem extendit eos qui inspirationes suas acceptarent et imitarentur Cap. x.

Proximus super verbo h. i. b. quod summa ierarchia celestium mentium ab ipsa deitate gubernata eo quod ad ipsam immediate extenditur. acculciore et clariore principalis deitatis illuminacione purgatur. et illuminatur. et perficitur. Occulciore quidem tamquam magis intima et magis simplificatiua et unificatiua. clariore autem tamquam prius emanante a claritate diuina. et celestibus mentibus prius apparente et magis in uniuersali et magis ad se primum principium effusa. Ab hac prima ierarchia sursum agitur secunda ierarchia secundum ipsius possibilitatem et a secunda tercia. et a tercia nostra ierarchia sursum agitur ad deum qui est superprincipale principium et consummacio omnis ierarchie. et hoc secundum eandem legem qua ordinat diuinus principatus in sursumactione angelica. Verumptamen prout quod decet deum et nostre ierarchie est possibile. Omnis autem celestes animi sunt manifestatiui superiorum seriatim. ubi gratia. Infimi angeli sunt manifestatiui archangelorum et ordinum superiorum. et archangeli principatuum et ordinum superiorum et sic super. Et summi angeli id est seraphim sunt manifestatiui ipsius deitatis que mouet eos. et cherubim sunt manifestatiui ordinis seraphin. Et sic deinceps secundum singulorum ordinum proporcionem et commode prout ad agere ordinata singuli. quia diuina plenitudo cuncta armonice disposicionis cuiuslibet ierarchie vel ordinis angelorum et hominum habundanter comprendit et distribuit in secrecioribus et uirtutibus. Unde quilibet ordo vel persona ierarchica statim sursumactionem et operacionem sibi conuenientem possit efficaciter perficere. Patet autem ex predictis quod quelibet ierarchia distinguitur in tres ordines. scilicet primum. medium et infimum. Et preterea quilibet ordinum distinguntur in tres partes quemadmodum in se primas et medias et ultimas uirtutes. quod colligitur ex eo quod dicitur ysa. vi. b. unum seraph clamasse ad alterum. ostendens plane quod ille qui clamauit. docuit eum cui clamauit. et ita ostendit quod in eodem ordine alii aliis distribuunt diuinam cognicionem scilicet superiores inferioribus. Addam etiam est primum minus perfectis secundum aliquod genus perfectionis sequitur etc. Et non solum quilibet ordo. sed et quilibet intellectus celestis et humanus participat hanc disposicionem. Nam intelligit super se primum. et infra se. et in se participat cum omnibus ierarchiis. Nam ferueat cum seraphim. luceat cum cherubim et sic de aliis. —

1ᵐ p̄ṫ. Ex hiis que dicta sunt recolligit et concludit. scilicet quod summe ierarchie angeli perfectius purgantur. illuminantur. et perficiuntur. occulcius quia immediate a prima luce scilicet deo. et ab illa ierarchia secunda proporcionabiliter. et a secunda tercia. et a tercia nos purgamur illuminamur et perficimur secundum bene ordinatam communis legem.

2ᵃ p̄ṫ. Hic adiungit quod non solum ierarchie habent illas tres distinctiones. scilicet primas medias et ultimas. sed quilibet ordo cuiuslibet ierarchie. quod probat. Nam unus seraphim clamat ad alterum. et cum ibi nichil reliquum circa perfectorem et inferiorem

ex h[ab]undanti no[n] inquicient[ur]. q[uia] unaqueq[ue] mens angelica
ut humana vel ordinata h[abe]t i[n] sua singulari p[er]sona specia
les p[ri]mas et medias et ultias ordinacoes et virtutes ad
decitas s[ecundu]m unaquaq[ue] ierarchica[m] p[er]sona[m]. et h[abe]t m[u]l[tip]l[ice]s sursu[m]
actoes ierarchicaru[m] illuiacionu[m] manifeste distinctas ~~et ordia~~
~~tas~~ et ordinatas. s[ecundu]m p[ro]porcoe[m] sua[m] viriu[m] n[atur]aliu[m]. si[cu]t an[te] annos
Nota xx diligenter tractavi i[n] claustro s[an]c[t]i Victoris p[ar]isius. super
p[ri]ncipiu[m] sexti capi[tuli] ysa[ie]. Vidi d[omi]n[u]m et c[etera]. iux[ta] vetere[m] tra[n]slacoe[m].
ierarchie. s[ecundu]m quas sursu[m] actoes unaqu[e]q[ue] angl[u]s ut ho[mo]
ierarchicus p[ar]ticipat s[ecundu]m sua[m] capacitate[m]. sup[er] castissima[m] dei p[ur]
gacoe[m]. et sup[er] plenu[m] ei[us] lume[n] et p[er]fcoe[m] ip[s]i[us]. que p[re]ceit et
causat oem creata[m] p[er]fcoe[m]. Nichil e[ni]m est q[uo]d sit p[er] se ip[su]m p[er]
fc[u]m. aut no[n] indigeat alie[n]a p[er]fcoe. nisi solus deus. q[ui] m pleni
tudo e[st] universalis. et h[abe]t universale[m] plenitudine[m] ip[s]a virtute et
natura et auctore. qua[m] etia[m] h[abe]t an[te] o[mn]ia et sup[er] o[mn]ia. Ca. XI.

XI p[ar]ticula p[ri]ma

D einceps querendu[m] est q[ua]p[ro]p[ter] qua[m] cu[m] o[mn]es angelicas s[u]b
stantias cuiuscu[m]q[ue] ordinis q[ua]ncumq[ue] vocare celestes vir[tutes]
nec e[st] h[oc] reddere roe[m] qua[m] sup[ra]. ubi dixim[us] o[mn]es celes
tes mentes vocari anglos. cu[m] infim[us] o[mn]i[u]m celestiu[m] ordinum
sit ordo angelo[rum]. et superiores h[ab]eant inferioru[m] virtutes et illumina
coes unde denominant[ur]. Virtutu[m] ordo virtutu[m] superior e[st] q[ua]tuor aliis
ordinibus. unde q[ua]p[ro]p[ter] hanc roe[m] non p[o]t[er]unt illi quatuor i[n]feriores
q[ui]ntate nome[n] virtutu[m]. q[uia] no[n] eade[m] plenitudine virtutes et illumina
coes ea[rum] p[ar]ticipant. Unde p[ro]dicte questioni sic r[espon]demus. ad os 2 p[ar]ticula
tendendu[m] q[uod] nulla c[on]fusio inducit[ur] c[on]p[re]tantib[us] aut distinctis
noib[us] angelico[rum] ordi[nu]m p[er] hoc q[uo]d o[mn]es celestes di[cun]t[ur] c[om]muniter vo
cant[ur] virtutes. q[uia] q[ue]libet mens celestis s[ecundu]m supremi[ta]te[m] diuina[m]
celestiu[m] roe[m] h[abe]t hec tria. s[cilicet] s[u]b[stanti]a[m]. virtute[m] et opacoe[m]. Cu[m]
[er]g[o] aut o[mn]es mentes celestes aut aliq[u]as indifferenter vocam[us]
celestes s[u]b[stanti]as aut celestes virtutes. illas de quib[us] tu[n]c loqu[imu]r. sic
vocam[us] q[uas]i p[er] expressione[m] sua[rum] specialiu[m] s[u]b[stanti]a[rum] aut virtutum.
a quib[us] eas de[m] sic denoiam[us]. hoc e[ni]m faciendo no[n] i[n]tendim[us]
subiectis ordib[us] attribue[re] c[om]pletiue virtutu[m] in eade[m] plenitudine

Margin notes:

.. Sed tu[n]c vocant[ur] virtutes tali mo[do] ut o[mn]es an[geli]h nota[n]t[ur]. Na[m] singuli s[un]t i[n] ordine ultimi et sup[er]iores p[ar]ticipant eu[m] in ferioribus et no[n] e[con]u[er]so q[uia] no[n] o[mn]es dicunt[ur] se raphim ut cherubim [et]c. O[mn]es e[ni]m theologi vocant eos celestes virtutes q[uia] mediu[s] or do e[st] inter o[mn]es

.2. Hic dicit q[uod] non i[n]cidit i[n]duc[er]e c[on]fusio ne[c] o[mn]es nota[n]do vir tutes q[uia] ordo virtutu[m] h[abe]t s[ub]iacta[m] c[on]p[ar]acoes c[on]p[re]tes dei firmes et ideo n[on] utitur tali mo[do] virtutes s[ed] alio mo[do] q[uia] ut o[mn]ib[us] [con]uenit ex quada[m] di[n]isione qua dividu[n]tur o[mn]es d[omi]ni i[n] tres i[n] essentia[m] virtute[m] et op[er]acoes hoc e[st] in s[u]b[stanti]a[m]. potentia[m] et op[er]acoe[m] ~

qua ordo virtutum eam possidet. quod esset quinte retrorsum. et
confundere quartus ordinis angelorum. Ut enim sepe diximus et recte. superi-
ores ordines habent sanctas proprietates subiectorum habundantius quam ipsi
subiecti. Inferiores vero non in ea plenitudine habent scientias et
virtutes in qua et superiores sed particulariter participant. secundum
singulorum capacitatem illuminacionibus ad illos delatis per superiores

Querunt etiam qui sacras scripturas intelligere de- Cap. 12.
siderant. quare noster ierarcha. dicitur angelus dei exercituum
Malachie ii. c. cum supra dictum sit quod inferiores non participent illumina-
cionibus superiorum in eadem plenitudine qua illi. Dicendum quod hoc
non est contrarium supradictis. Inferiores enim licet non eadem plenitudine
tamen idem lumine participant. alii sublimius. alii infimius. Unde et ab
eodem possunt denominari. Verbi gratia. Ordo cherubim participat sa-
pientiam et cognitionem dei sublimius quam ordines inferiores. ordines autem
inferiores omnes participant sapientiam et cognitionem ita quod inferiores sunt
participant particulariter respectu superiorum. Commune est enim omnibus
mentibus deiformibus participare simpliciter sapientiam et cognitionem. Sed
participare in gradu primo ordinis vel in gradu secundi aut cuiuslibet
inferioris non est omnibus commune. sed singuli participant secundum gradum dispositionis.
Quod autem de ordinibus angelicis diximus. dici de omnibus divinis men-
tibus recte sentitur. Quia enim superiores mentes habent virtutes et scientias
inferiorum habundantius inferioribus. sic inferiores participant virtutibus et
scientiis superiorum non equaliter illis. sed inferius. Non igitur incongrue
ierarcha noster in sacra scriptura vocatur angelus. quia et ipse secundum
suam virtutem participat annunciativa virtute. scilicet proprietate angelorum.
et ad imitacionem manifestacionis angelice docet homines divina
et celestia. Etiam invenitur in sacris scripturis quod sacra scrip-
tura tamen celestes virtutes quam precipue sanctitatis et excellentie
viros et deo carissimos vocat deos. quamvis divina supersubstantialiter se
ab omnibus et omni conditione supersubstantialiter separetur et elevetur
et omnino nichil existencium aliquo modo sit ei comparabile. Verum-
tamen omnes celestes mentes et homines qui ad ipsius imitacionem
per [illegible] virtute omnino convertuntur. et secundum ipsorum possibilitatem

p[rimo]. Hic dicit quod hoc non est contra prius dictum. quia licet prius dictum est quod inferiora non participant cum superioribus totaliter participant tamen particulariter. hoc. licet inferiores non de proprietatibus superiorum in tantum ut seraphim et cherubim nominentur. habent tamen aliqualem ardorem cum seraphim. et scientiam cum cherubim. Et sic similiter sacerdos licet non habeat omnes proprietates angelorum perfecte. habet eas tamen remissius.

12. Hic dicit quod non est inconveniens summum sacerdotem angelum vocari licet non vocetur universaliter secundum omnes angelicas proprietates. cum [illegible] tamen et participatione. nam et ipse dicit et annunciat nuncia ad salutem. Etiam scriptura vocat viros deos. cum tamen impossibile est creaturam suo creatori comparari. Sed quia nituntur quantum viribus suis ad eius unionem et convertunt se ad eius prout eis possibile est imitacionem.

ad divinas ipsius illuminaciones incomprehensibiliter extenduntur. Omnis igitur mixtura singulorum capacitate si dici licet digni sunt et dei imitacione et divina comunicacione. Ca. xiij.

13. q.

Dicit quidam non fuisse unum de supremo ordine sed de inferiori sic nominatum qui calefaciens ab igne cius quo prophetae purgauit calefecit et purgavit prophetam

Consideremus deinde quare dicatur ysaie vi. c. unum de seraphym missum ad purgandum ysaiam. Videtur siquidem ex forma verborum quod ille qui missus est non fuit de infimo ordine angelorum sed de primo ordine qui dicitur seraphym. Respondent ad hoc quidam quod iuxta quod iam dictum est infimum ordinem nobis presidere et ierarchiam nostram ordinare ille angelus missus ad prophetam purgandum non fuit de summo ordine sed de infimo. et illum dictum esse de seraphym equivoce substancijs summi ordinis propter incentivam nature que purgavit labia ysaie. a qua denominantur seraphym. et propter [illegible] prophete purgati ad divinam obedienciam. ut dicente domino quem mittam et cetera. Respondit. Ecce ego mitte me. Unde et scriptura simpliciter dicit. volavit ad me unus de seraphym. id est de incendentibus nostram ierarchiam. et non specificavit summum ordinem qui deo immediate assistit. Ab alio autem et alia dedici huius questionis solucionem qui me docuit. quod ille magnus angelus qui impressit ysaie visionem ymaginariam per quam docetur unde quedam divina mistica sua purgativa operacione qua purgavit ysaiam principaliter attribuit deo et post deum ordini seraphym. sive primo seraphym. ipse tamen immediate purgans prophetam. de infimo ordine erat. Dicebat siquidem qui hoc me docuit. quod divina principalis virtus omnibus se generans omnia replet. et in omnibus existens omnibus est incomprehensibilis. et omnia latet. etiam illa quibus participare illucet. et hoc fit non solum per specialem ipsius supereminenciam. qua ab omnibus incomparabiliter separatur. sed et per impenetrabiles et occultissimas suas operacionum suarum quibus incomprehensibiliter providet unicuique creature. Verumptamen omnibus intellectualibus quamvis in se est immobiliter exposita. et ad se superilluminans extentis summis intelligenciis lumen suum copiosius influens per easdem tamen primas ipsum lumen inferioribus seriati per ordinem distribuit. secundum quod singuli ordines ut sibi inferiores capaces sunt divine cognicionis. Ut autem quod dixi plenius intelligatur. consideremus

Hic ponit aliam .2. sollucionem de purgatione ysaie. dicens quod non est inconveniens quod sit unus seraphym de ordine supremo non tamen quoad actionem et immediate ad ysaiam. sed per medios ordines usque ad infimum qui immediate prophetam purgaverunt. honorem tamen supremo tribuens. Probat quod divina virtus ad omnia nesciens illuminat infundit per angelos invisibiliter supremos primos et illi in subiectis sibi et ordinatis

seraph

.3. Ad probacionem iam dictorum ponit hic exempla satis manifesta per lumen solare et per ignis calditatem

illud ex colla

illud ex collatione exemplorum sensibilium que quidem incomparabiliter
deficiunt a significatione dei ab omnibus segregati. sed nostre infirmi
tati sunt manifestiora. Attendamus igitur in primis exemplum
radii solaris qui primo et immediate et clarius illuminat prima
sibi propinquiorem et clariorem materiam. et per illam manifestius sple
ndet. et illa mediante senatim accedens et crassiores materi
as pedetemptim obscurius et minus clare lucet. et luis sui dis
tributionem minus manifestat. ex incapacitate materiarum illuminatarum
et importunitate ad eius lumen defendendum. et sic paulatim contrahitur
et obfuscatur donec omnino cesset ulterius illuminare. Item aliud
exemplum apparet in igne. qui magis calefacit ea que sibi
propinqua sunt. et promptius calefiunt. et hoc successive et seri
atim. In materiis non sibi naturaliter oppositis. aut non. aut parum
manifestat operationem suam. scilicet calefactionem. Et etiam ad opposita
accedit eius operatio per mediationem eorum que sibi congruunt. ut per
testam vel per es ad aquam. primo calefaciendo immediate testam
vel es. et per illa aquam iuxta singulorum conformitatem et capacitatem
Iuxta hanc qualemcumque luminalis operationis similitudinem. deus qui
supernaliter est princeps et principium omnibus visibilibus et invisibilibus or
dinationis. lucis sue fulgore per primam apparitionem que sunt in an
gelis manifestat copiosissimis effusionibus in summis intelligentiis.
et per illas summas alie que post eas sunt participant divino radio
Summe siquidem sibi et principaliter divinum congnoscentes et divinam virtu
tem perfectius quam alie descendentes. digne faciunt secundum suam possibi
litatem fieri primi operatores virtutis et operationis imitatricem divinam
virtutem et operationem. et ipse secundum suam virtutem extendunt inferiores
substantias conformiter ad consimilem virtutem et operationem certatim conten
dam. tradentes eisdem copiose de divina claritate quam ipse de
super accipiunt. Et iterum ille que primis sunt subiecte inferioribus
suis tradunt copiose de eadem claritate. Et per totum ordinationis an
gelice seriem. prima ei que est post illam. tradit de divino lumine sibi
dato. et ad omnes iuxta singulorum capacitatem fusionem. Deus igitur
per comparationem vere et proprie est principium illuminationis omnibus illuminatis.

k. Hic applicat exempla in posita ad suum propositum. dicens quod deus infundit illuminationes primis id est supremis spiritibus de primo ordine et ille sibi proximioribus et sic deinceps usque ad ultimos

q. Hic ostendit ordinem causalitatis in processu divine illuminationis. et quod inferiores prioribus et superioribus causalibus attribuunt suas actiones

sibi quam est substantialis · et causa · ipsius esse et conservationis · Deinde deps q
libus supposita est cum lineis particularis · et · que est post ipsam · eo quod
per illam tamen superiore sibi tamen inferiori desuper administrantur divina
lumina · Igitur supremum ordinem prime ierarchie scilicet seraphym uni
versi angeli inferiores ut convenit habent post deum principium omnis sancte
conservationis et imitationis dei · eo quod per illius ordinis mediationem ad omnes
alias celestes mentes et ad nos homines distribuuntur divina illuminatio ·
Unde et omnes eorundem substantie inferiores · omnem suam sanctitatem · et dei imitati
vam operationem principaliter referunt ad deum tamen tamquam primam · Secundario
vero · ad primas intelligentias · tamen ad primos operatores et magistros di
vinorum luminum · Prima ergo ierarchia super omnes ordines inferiores habet
intensivam capacitatem · et effusam traditionem divine sapientie · et capacitate
thronorum · que significat apertam oportunitatem recipiendi deum · Ierar
chie autem vel ordines inferiores participant intensiva capacitate
et sapientie conservativa · et dei receptiva · secundum infimius quam prima ierarchia
Et illi ordines inferiores respiciunt ad primas intelligentias · et per
ipsas tamen ad dei imitationem primo operantes sursum aguntur ad sibi
possibilem dei conformitatem · Virtutes ergo et capacitates quas inferiores per
primas essentias participant · easdem post deum sibi ierarchiis attribu
unt · Dicebat ergo qui secundum mei solutionem me docuit · visionem dei
sedentis super solium etc. monstratam fuisse ysaie per unum angelum de
infimo ordine qui nobis immediate presidet · et ysaiam fuisse sustentatum
tamen ex illuminativa manuductione illius angeli ad illam sanctam contemplationem
secundum quam ysaias videbat supraprincipalem divinam summitatem a sup
remis substantiis et omnibus aliis supercelestibus segregatam · esse col
locatam in medio supremarum virtutum que revera incomparabiliter sunt deo in
feriores · Docebat ergo ysaiam per hanc visionem quod deitas secundum omnem su
persubstantialem eminentiam incomparabiliter collocatur super omnem visibilem et invisi
bilem virtutem · et quod ab omnibus segregatum tamen causa universalis nec
primis quidem substantiis sit aliquo modo comparabilis · quin potius ipsam esse
omnium principium et causam substantificam et invariabilem stabilitatis
indissolubilis mansionis existentium · a qua et esse et bene esse sive
bene esse perceperunt etiam supereminentes et prime virtutes · Deinde

[Marginal notes:]

cum

al' mediat

·G· Hic dicit quod ysaias fuit informatus ab uno angelorum de infima ierarchia · et per eum manuductus in contemplationem qua vidit supremos angelos circa deum et christo collocatos · non tamen vidit in vide · sed in figuris

[b] supremas substantias ut figuratiue loquitur sub deo et cum deo et circa deum collocatas et videbat supprincipalem

·A· Hic prosequitur de misteriis ab angelographie ostensis in predicta visione ubi capite deiformes virtutes in seraphym ordine intelligere quas in deo videbat · et expansione alarum absolutam et non ligatam aut impeditam extensionem virtutis intellectiue · in primis · id est in deo · et divinis et mediis id est intellectualibus et intelligibilibus · et ultimis id est corporeis et materialibus · In multitudine facierum significantur multiplices intellectuales visiones · In multitudine pedum · significantur multiplices affectiones · vel incessabilem eorum operationem · Quod duabus alis facies tegebant · significat quod non superbe superna speculantur · Et quod duabus alis tegebant pedes · significat quod non superbe infima vel profunda scrutabantur. —

docebatur ysaias deiformes virtutes sanctissimorum seraphym que designantur ipsorum denominatione superius ab igneis appetitibus de quibus tractabimus infra xv c. ad declarandas secundum naturam possibilitatem sursumactiones que per igneas proprietates significantur. Per significationem autem alarum expansionis seraphym discebat ysaias absolutam et liberam et summam expansionem desideriorum et contemplationum quibus prime intelligencie sursumferuntur in deum in tribus ordinibus prime ierarchie scilicet primo et medio et ultimo. Quod autem sive secundum ezechielem primo b. sive ysaiam vi. a. secundum aliam translationem attribuitur ~~mentibus~~ mentibus celestibus multitudo pedum et facierum manifestat quod ipse habundant multa virtute perficiendi imitationes dei et contemplandi deum. Quod autem seraphym volabat alis mediis et superioribus alis velabat faciem inferioribus pedes manifestat ysaie quod ille prime intelligencie habent affectum assiduum in divina sibi congruibilia et reverenciam temperatam qua tenent supra mensuram suam altiora et profundiora dei superbe et temerarie super posse scrutari et indefinitum et sempiternam sursumactionem in operationibus dei imitatis secundum mensuram sue possibilitatis. Docebatur etiam ysaias illum valde laudabilem deitatis ympnum sanctus sanctus sanctus etiam ab angelo formante visionem qui et secundum ipsius capacitatem tradidit quod ipse comprehensive cognovit. Docebat quoque ysaiam idem angelus quod participatio superresplendentis divine puritatis secundum singulorum capacitatem purgatio est omnibus quantumcumque purgatis vel mundis. Ipsa autem luminis distributio a plenitudine divina ex intima et omnem causam virtute procedens de superstancialiter occulto ad omnes status mentes procedens primis intelligentiis que divinitati vicinius assistunt manifestior est et magis se ipsam manifestat et distribuit. In mediis autem et infimis intelligenciis angelicis et hominibus secundum quod singule magis vel minus distant secundum hoc radius divinus magis vel minus singulis apparet et ad sue simplicitatis ignotum occultum contrahitur. Illucet autem singulis ita quod inferioribus per superiores. et ut compendiose loquar primo per primas intelligencias ex occulto ad cognitionem deducitur. Docebatur igitur ysaias ab angelo ipsum illuminante quod et purgatio et omnes alie divine operationes per primas

+ denotatione

·b·
Hic dicit quod angelus docebat prophetam quod purgatio est participatio divine castitatis. et hec fit ab excellentibus sursum in omnes inferiores.—

intelligentias primo resplendet et omnibus inferioribus distribuit.
per quod unusquisque plus vel minus participat divine participationis. Unde
purgativa potestas que in igne significatur convenienter attri
buitur deus angelus ordinis seraphim iuxta nominis interpretationem. Non
est igitur igniens quod dicitur seraphim purgare ysaiam quia sit causa
purgationis ipsius. Sicut et deus omnes purgatos purgat quia ipse causa
omnis purgationis. Ad cuius rei declarationem utar exemplo nobis
magis propinquo, videlicet quod summus pontifex per mediationem et ministerium
sacerdotum vel dyaconorum suorum aliquem purgat vel illuminat ipse sum
mus pontifex dicitur illum purgare vel illuminare eo quod ministri purgationes per
se exhibitas attribuunt summo pontifici. Sic iste angelus operans
purgationem ysaie quam purgativam virtutem principaliter attribuit deo
tamquam prime cause. secundario summo seraphim tamquam ierarche primo post
deum operanti quantum est in angelis cui ipse angelus immediate purgans
ysaie purgato revereri dicat sic. purgationis quam ego in te per
feci. deus principium est super exaltatum et substantiarum et causator et cum
sit omnium qui et primas intelligentias a non esse deduxit ad esse
et continet eas circa se divinis collocatas et conservat eas ut
sint ad esse detinens inmutabiles. et a sua sublimitate omnino cadere
non valeant. Et ipse movet primas intelligentias ad participandum
primo et immediate suis divinis operationibus. quibus providet universis
Primus autem seraphim qui post deum est primus ierarcha et dux primarum
substantiarum a quo seraphim ego qui sum angelus infimi ordinis edoctus sum
te purgare o ysaia. Ille igitur seraphim per me te purgat per quem deus
qui est causa et creator totius purgationis primo eduxit de occulto suo
ad nos celestes animos suas divinas operationes quibus providet uni
versis. Hanc siquidem quam iam dixi dixit significans per missionem sera
phim ille qui me docuit hanc solutionem. Ista siquidem ille me do
cuit. tibi autem ego tradidi sicut didici. Tu autem intellectualis et dis
cretive sine est una istarum solutionum cum ratione attestatione ratam
et veram habe. aut per proprium studium aliquid veri plus invenire. aut
ab aliquo doctore discere deo videlicet revelante et inspirantibus angelis
suis et angelorum amatoribus. Et si possibile est magis splendidam. et magis

Hic dicit quomodo est igniens seraphim seraphim dicitur purgare ysaiam causaliter et auctoritative quod angelus fecit missio. et deus purgat omnes. non tamen immediate sed quia est causa omnis purgationis. Sicut summus sacerdos dicitur purgare vel illuminare quod ministri actu faciunt. reponentes suas sacras operationes in ipsum tamquam in causam

Hic auctor redit ad propria verba dicens ille alius theologus scilicet docuit me de visione prophetica quod thimotheo tradidit ad discernendum verum a falso in dubitationibus scilicet quod a deo data per angelos sit revelatio hominibus amatoribus dei.

Ca. x. primi sola. Hic tractat de modo per daniele et dicto angelorum scilicet milies milia. decem milia. decies milies. per quos numeros insinuat nobis propheta quod ordinationes et dispositiones angelorum sunt nobis innumerabiles quia tenlans per mulcerum(?) eo quod cum hic certa sit quedam inabilitate et innumerabilitate et non solum innumerabilitate in divinis donorum angelorum. sed et distinctionem et certitudinem. Et licet eorum numerus nobis sit ignotus. eis tamen notus est ex influentia divina et speculo veritatis. nam nobis non est notus numerus maximalium que citra nobis sunt. per consequens numerus supramaximalium ignoramus que ultra sunt supra nos.

amabiles super hoc contemplaciones bene venerabiles. Capitulum xiiii

Congruit etiam angelico principatui quod legitur Dan. vii. et milia milium ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei. Ubi maximus summe numerus in millenarius in se revolvitur et multiplicatur per quod manifeste significatur quod celestes substancie nobis sunt innumerabiles. Multe siquidem sunt beate mentes celestes que infirmam et constrictam mensuram in numero materialium numerorum excedunt. et a solo celesti intellectu et sua cognitione diffiniuntur sibi datis a divina scientifica et infinite cognitionis que est supersubstantiale principium et substantificativa causa et virtus contentiva et ratio comprehensiva omnium sit existencium. Capitulum xv.

De cetero requiescentes oculo nostro intellectuali a contemplationibus angelice sublimitatis difficile contemplabilis inspiciamus divisibiles et multarum partium varias formationes angelicas in scripturis per sensibilia symbola. Rursus vero ab ipsis tamquam ymaginibus reflectamur mentis oculum ad investigandum celestium mentium simplicitatem per sensibilium collationes. Attende autem primus quod invenimus sensibiles descriptiones in scripturis et easdem intellectualium expositiones. celestes substantie quandoque ostenduntur ierarchice regere et quandoque ierarchice regi. et postremas alias regere et primas regi ierarchice. et easdem habere et primas et medias et postremas virtutes diversis respectibus. Nec per hoc aliqua inducitur confusio ordinibus angelicis. Confusio siquidem esset si diceremus quasdam celestes substantias ierarchice regi a suis superioribus et ierarchice regere easdem a quibus ipse reguntur. Aut iterum quod aliqui superiores substantie regerent inferiores et ab eisdem ierarchice regerentur. Si autem dicimus aliquas substantias regere inferiores et regi a suis superioribus nullum est inconveniens. Unde secundum hoc in sacris scripturis recte ostenditur quod per sensibilium descriptiones quod substantie celestes diversis respectibus dicantur participare et primis et mediis et postremis virtutibus. eo quod ipse ad superiores cognitione extendantur et circa seipsas fortiter convolvuntur proprias virtutes conservando. et ad inferiorum provisionem procedant communicando eisdem sue virtutis participationes. quod quidem convenit omnibus celestibus substantiis. aliis quidem plenius aliis autem particulariter ut sepe dictum est

Hic hortatur se et ceteros ab ista speculatione precedenti circa angelos quiescere et descendere in multiplicitatem varietatis symbolorum et tunc postea ad contemplandum simplicitatem et immaterialitatem eorundem. Et eum primum nec sibi inconveniens indicat per easdem dispositiones significare ordines ordinantes et ordinatas. et primas et medias et ultimas. quia eadem singularis persona est ordinans inferiores et ordinata a superiore.

·2· Hic accedit ad exposicionem de reseracione figurarum proprietates angelicas significancium. Et quoniam inter ceteras scriptura sacra plus omnibus honorat figuras que per ignem fiunt, ut rotas igneas et animalia ignea et viros fulgurantes etc.

Deinde autem mysticas exposiciones sensibilium formarum primo
inquirendum est propter quam causam sacra scriptura pene super omnes formas
sensibiles utitur proprietatibus ignis ad invisibilium designacionem.
Siquidem daniel vii c. ponit rotas igneas et eze. i. b. et d.
alia ignita et malachie   viros quasi igne fulgurantes ·28·
et eze. i. c. cumulos carbonum attribuit celestibus
substanciis et dan. vii c. dicit flumen igneum et rapidus egrediebatur
a facie eius. et ibidem dicit thronus eius flamme ignis. Et primas
intelligencias ostendit scriptura esse incendentes per hoc quod vocat eas
seraphim et ignis proprietatem et operacionem ibidem eisdem attribuit in
purgacione ysaie. Et omnino in celestium sive superiorum sive inferiorum
scriptura eminenter honorat proprietates ignis. Unde autem omnia sen-
sibilia attribuere igni efficacissime significare celestia et divina ipsa
omnium supersubstancialis et non formabilis dei substancia in multis locis scripture figura-
tur per ignem. tamen habitem proprietates multas significativas divinorum in-
visibilium. quod possibile est fieri in ymaginibus sensibilibus. Unde deut. iiii.
d. et malachie iii. a. deus ignis dicitur. Ignis siquidem sensibilis
occulto quodammodo per omnia sensibilia substancias est conspersus et per omnia
penetrat et tamen ab omnibus segregatur et per effectum splendens et simul
substanciam suam est occultus et ignotus non adiacente materia per quam mani-
festet propriam operacionem. Item tunc non valet propter mobilitatem et
subtilitatem. Item per suam substanciam oculis cunctis incontemplabilis. Item om-
nibus elementis supereminens. Item omnibus quibus ignitur propriam operacionem
indidit. Item variativus. Item principiis tributivus omnibus quolibet
modo appropinquantibus. Item renovativus. Item incircumvelate illuminatus.
Item visui incomprehensibilis. Immixtus. Discretus. Inuehabilis. Sursum
ferus. Acute penetrativus. Altus. non recipiens ignominiosam subiectionem.
Semper mobilis. eodem modo mobilis. Motivus aliorum. Comprehensivus
aliorum. non totaliter comprehensibilis ab aliis. Nullo indigens. latenter aug-
mentativus sui ipsius. et in adhibitis sibi materiis per effectum manifestativus
sic occulte virtutis magnitudine. Item activus potens. omnibus
invisibiliter presens. neglectus videtur non esse. confricacione vero quadam quasi
inquisicione naturaliter propria. subito per effectum manifestatur. et rursus

+ designacionem

non [illegible] ignis

·3· Hic videndo ponit multas proprietates ignis materialis quibus manifeste patet intelligi immaterialissime multa predicta de deo et immateriales proprietates angelorum. Et in quibus sancta patrum cum ceteris sacra scriptura magis omnibus honorat igneam sacram speciem

al' pene

subito fit incomprehensibilis et impalpabilis. Item copiosissimis sui et
diuidibus in nullo diminuitur. Multas etiam alias potest quis in-
uenire proprietates ignis familiariter significantes diuinas operationes
quantum fieri potest per sensibiles ymagines. Quas attendentes theo-
logi qui sacras scripturas scripserunt frequenter celestibus substanciis
ignis proprietates attribuunt. per hoc significantes diuinam ipsarum confor-
R. mitatem et dei imitationem quantum eisdem est possibile. Describuntur
etiam angeli in forma humana eo quod homines habent vim intellectiuam.
et quia habent oculos ita sitos ut libere sursum respiciant. et figuram
rectam et sursum erectam. et secundum naturam principantur aliis animalibus
et ea regunt et dirigunt. et secundum sensibiles virtutes infirmiores
sunt. sed vero mentis virtute et rationalem scientiam et libertate arbitrii
q. quod cogi non valeat omnibus animalibus preeminet. Possibile est autem per
singulas partes humani corporis excogitare ymagines conuenien-
tes ad designationem celestium virtutum. Ubi sic. Ut oculi humani
dicantur significare in celestibus clarissimum respectum ad diuina lumina.
Item quia teneri sunt et refugiunt offendicula. et humide tamen omnis
forme susceptibiles et conformes et acute mobiles significant
mundam et aptam susceptionem diuinorum illuminationum sine repercussione
vel lesione. Item vis olfactiua significat in celestibus aliis suscepti-
bilitate diuine suauitatis supermentem vim olentis. et vim dis-
cernendi per scientiam et emittendi gratia. Virtus autem audibilis
significat virtute angelicam participationem et quantum susceptionem diuine
inspirationis. Vis vero gustatiua significat susceptibilis satietatis
intelligibilis alimentorum et perfectum conuenientium ex diuinis numine-
tis. Vis vero tangibilis scientiam distributionem ea que natura
iuuat ab hiis que ledunt. Palpebre vero et supercilia significant
vim custoditiuam intellectuum dei inspectiuorum. Etas vero adoles-
centie vel iuuentutis significat viuificam angelorum virtute semper
conualescente. Dentes vero virtute diuisiua perfectionis luminis
cuiuslibet superiori indicti in diuini participium mittentis ad conuertendum
infusorum. Quelibet enim mens celestis intellectuale lumine sibi a su-
periore infusum prouisiua virtute diuidit tamen portiones a massa

R.
Hic dicit quod scriptura
aliquando attribuit angelis
humanam formam propter con-
uenientiam humanarum
proprietatum et similitudinem
earum ad angelos. Mens
est intellectualis non forma
ad creata sed et ad diuina
sicut virtutes inferiores cor-
poreas ad superiora dirigens
sic angeli virtutes ap-
prehensiuas ad superius q.
erectas. Sicut et homo
figuram corporis rectam
sed ad superius erectam habet
Hic subiungit de signi-
ficationibus singularum partium
angelis attributarum
dicens primo quod congrue
inuenire ymagines
celestium virtutum per
singulas partes humani
corporis. Deinde mi-
tens corpus conueniens
et quam proprietatem angeli-
cam sed sunt ymagi-
nes et manifestationes
explanans —

et multiplicat ad sui similitudinem inferioris · secundum singulorum capacitatem
· · Humeri autem et brachia et manus · significant virtutem operandi · et
omnes alias virtutes exsecutivas et exsecutionis effectum in inferioribus
· · Cor autem · significat deiformem vitam · que deiformiter distribuit
propriam vivificam virtutem electis · · Pectus autem ubi sedes est roboris ·
et custodia spiritualium · significat fortitudinem nulla violentia subvertibilem ·
et custoditivam vivifice distributionis per deum · que ex corde procede-
tis · · Dorsa autem significant continentiam conductricem omnium virtutum / que
germinant bona opera · et omnes bonos motus · sicut ex spina dor-
si que procedunt et pullulant omnes coste · · Pedes vero virtutem
motivam activam penetrativam et velocem super tendentem in divina ·
Unde legitur ysaie vi · duabus velabant pedes eius · Ubi datur intelligi ·
quod seraphin habebat alas in pedibus quibus velabant pedes / sicut
ostendit pictura parietum · Ala enim que sursum fert avem · et est
acuta in summitate · et in aere suspendit et iter facit · donec
longe a terra separetur · significat virtutem mentis sursum activam et an-
te penetrativam · et in celestibus et eternis perfectivam · Super illud canticorum
xxiiii · b · Gyrum celi etc. / et segregativam mentis a parte ab omni sensibili
· · Levitas vero alarum significat mentis virtutem ab omni terrenitate expeditam
et totam mundam · et ab omni deorsum trahente liberam alta petentem ·
· · Nuditas vero et discalceatio in celestibus mentibus significat quod libere
sunt · et facile absolute · ymo omnino detineri nequeunt ab aliqua
inferiori occasione vel occupatione · et quod exteriora sensibilia eis
non applicantur nec adherent · quod divine simplicitati sunt conformes pos-
sibilitate assimilantur / Et rursum cum sacra scriptura que tota et simpliciter

· G ·

Hic grecus scribit vestimentorum basorum et instrumentorum eis attributorum significationes nam quod prius nudos et discalceatos dixit secundum simplicitatem nunc illos spiritu vestitos et veste assimilat et vasa quedam et instrumenta tribuentes

deitate unitur in sententiarum varietate multiplicetur · quosdam angelos
celestes indutos vestiri ostendit · ut zach · iii · auferte vestimen-
ta sordida ab eo etc. et paulopost · Induerunt eum vestibus etc.
Dan · x · b · Vidi virum vestitum lineis etc. Vasa et deserite · eze · ix ·
a · apoc · xvi · a / Oportet ut quid significent vestes et mistica que celes-
tibus mentibus attribuuntur · Vestis splendida et ignea significat
earundem mentium conformitatem ad deum · vivi ignis proprietates · super eodem c ·
assignatas · Anagogice intellectus spiritualiter propter virtutem luminis dandi

et accipiendi. Splendor autem lignis attribuitur. Math. xv. b. Tobie. v. b. Est autem notanda hec expositio ne quis suspicetur quod illos attribuentes in celestibus mentibus que sunt compositi aliqua et temporale varietate et quietis interpolationes in quibus est verum simplex lumen quod tamen sint lumina omnia in illa aliter alluminatos allumet. Vestis autem sacerdotalis. Apoc. i. c. significat virtutem adducendi angelos vel homines ad spirituales divinas voluntates que sunt eos latebat. adducendos et ad totam vite spiritualis sanctitatem. Zone vero Apoc. i. f. vii. g. significat virtutem servandi et finiendi coadunandi spirituales virtutes et gratias spirituales per incrementum que et alienent persone spiritualiter pullulatis. sicut zona cingit vestes ne diffluant. et constringit ventrem in quo sunt virtutes nutritive ad hoc ut quilibet celestis animus in se ipsum convertatur et sic simpliciter per virtutem spiritualem in dissipabilitate. Significat etiam zona virtutem celestis circa corpus decet incessabiliter uniformiter convolvendi, sicut zona circa corpus volvitur ne decidat. Virge autem. ps. xliii. c. Ie. i. d. Zach. xi. c. significat virtutem et prudentiam bene regendi et ad deum ducendi subditos. et quelibet negocia sibi celitus iniuncta certo modamine expandi et fine debito concludendi quia reges et iudices qui virgas et sceptra portant talia faciunt vel facere debent. Lancee vero. et secures. scilicet vasa interfectionis. Eze. ix. a. Sap. f. Math. xi. b. xv. f. Iob. xvi. c. Ie. xlvi. f. Significat virtutem separandi reprobos a electis. vel peccatum a bona natura. et acute discernendi inter bonum et melius et optimum et efficaciter complendi operationes suas. Instrumenta autem mensurandi et edificandi. Eze. xl. a. Apoc. xxi. c. Amos vii. c. Significat virtutem vel inchoandi virtutes vel bona consummationes et commonendi et perficiendi. Et universaliter hunc modum intelligenda sunt quecunque attribuuntur deo vel celestibus animis pertinentia ad istorum simplicationem et conversionem ad deum et providentiam superiorum. Quecumque autem instrumenta corporalia angelis attributa significare divina iudicia in homines exercenda. quedam autem significant divinam castigationem ut Ie. i. d. virga vigilante etc. quedam punientem iusticiam ut Eze. ix. a. quedam liberationem ab angustia. aut fine disciplice ipsas et ad deum. scilicet plerique sunt signa et signa divinorum iudiciorum que in nos feruntur. et angelorum ministerio executioni datur diversis quidem instrumentis diversa apertius iudicia manifestantibus.

N. Hic subiungit quia sit de instrumentis angelis assignatis. quia illa non solum significant virtutes et operationes angelicas. quo ad se

aut renovationem prioris benivolentie aut additionem novorum
donorum parvorum vel magnorum, sensibilium vel intelligibilium. Et gratia
huius angeli perspicacie sciret similiter coaptabile signa sensibilia intel-
ligibilibus veritatibus. ¶ Per autem angeli venti potest C. xv. R. sig- · 8
nificari velocitatem ipsorum actionem, et ad omnia fere sine mora transeuntem et
motum ipsorum expedite deferentem in inferiora superius et superiora inferius.
Angeli siquidem extendunt inferiores superius, et in eis superiores in-
fluunt inferioribus, et simul movent medios ad proximum influendum
divina lumina inferioribus et convertendo eisdem quas illuminationes secundum sin-
gulorum capacitatem. Preterea nominatio venti quem est quasi spiritus aereus signi-
ficat conformitatem celestium mentium ad ipsam divinitatem. Habet enim ventus yma-
ginariam similitudinem divine operationis. Act. ii. a. canticorum iiii. g. Ec. ix. d.
Quod ostendimus in symbolica theologia in anagogica expositione quatuor ele-
mentorum. quorum unum est aer, quem divinas operationes significat in spiritu
habilis est movere alia, et communia terre productiva et quod velociter operatur.
et quod non valet detineri. et quod subito incipit moveri et subito ces-
sat. et nos ignoramus ubi motus sui vel cessationis non quoniam sciamus vel videmus
quo se occultet. Sicut quod de deo scriptum est Job ix. b. Si venerit ad
ad me non videbo eum et si recesserit non intelligam. Jo. iii. b. Spiritus ubi
vult spirat et vocem eius audis sed nescis unde veniat vel quo vadat. ¶ Nomine enim nubium · 9
designantur angeli intemptinis que implentur lumine radii solaris, sed
angeli lumine divino occulte superradiante. Quorum primi primam divini lu-
minis apparitionem intus secundum excellentiorem virtutem suscipiunt et eam ad
inferiores copiose secundum ipsorum capacitatem deferunt secundario. Sed nu-
bes lumine suscepto intra se et deorsum transmittunt. Alia etiam
ratione nubes angelis comparantur. quia nubes effundunt pluvias quas sinibus
humidis continent. per quas terre viretia pullulat, vivificantur, cres-
cunt et maturescunt. et ita terre fructus vivificantur. Ita et angeli ha-
bundantiam celestis sapientie in se suscipientes et continentes eam in-
fundunt inferioribus. et inflammat et augent et perficiunt et sursum agunt
eos. ¶ Per autem Eze. i. et viii. a. b. g. viii. a. eris et electri forma et · 10
xxviii. c. forme lapidum preciosorum angelis attribuuntur. Sicut est intelli-
gendum ut nomine electri cuius color medius est inter colorem auri et

8 Hic dicit ipsos angelos ventos nominari ut per venti velocitatem significetur velocitas actionum eorum que fere sine tempore · 8 · temporalis est. Et per ventorum motionem que vadit a superiori ad inferius vult autem ab inferiori ad superius significetur eorum intentio ad inferiora. et eorum revelatio inferiorum ad superiora. et communicatio qua superiores communicant suas bonitates cum inferioribus et sic reducunt inferiores ad participationem summi boni.

9 Hic dicit quod angeli per nubes etiam significantur. Sicut enim nubes materiam luminis · 9 · nobis occultam venerunt eclipsim facientes. Preterea nubes in ymbrium more emittunt pluvias in sinum terre, fecundant eam conceptione seminarie vivificationis augmentationis et perfectionis. et per has figurantur angelicas processiones. Sunt enim repleti lumine nobis occulto sed divino quod non proposse primo suscipiunt et fundunt inferioribus deferunt secundum susceptibilitatem suscipientis et causant susceptibilitatem ut eorum doctrina suscepta parturiunt et germinent per doctrine operationes et ministerii per productionem in actum. et augmentent in se dedo multiplicando. et perficiunt producendo ad summum et in perseverando.

10 Hic addicit quod hunc dicit significationibus angelicarum operationum per quedam metalla et quosdam lapidum colores

colorem argenti et ita quodā mō utrūq₃. Quātū ad colore
auri sigt in anglis splendore indefitientem nō valentem
destrui. uł etiā minui. uł aliquo mō maculari. Quātū vero
ad colorem argenti sigt in eisdē claritatē celestē ī se sple
didam. et alios illuminantē. In ere aūt rōē coloris sui. idē
qđ in igne uł in auro significat.. In variis autē lapidū
coloib⁹. Per albedinē que color est splendid⁹ intelligitur
celestiū mentiū splendor. Per ruborē ignis iusticia. Per
flauū colorē iusticia aurei coloris. Per pallorē iunctitudē
ł immarcessibilitatē sp̄ qualescentē. Et iuxta hūc modū ī qlibz
sp̄ē inuenitur anagogica expositio superiacentiū mentiū intelz
Sed qm̄ de harmatia videtur sufficē considerem⁹ deinde qua
rōē ferarū et aliorū aīaliū forme anglis attribuuntur. Figurā
q̄ leonis in anglis sigt virtutē alios regendi et ducendi in
dm̄. et fortitudinē spūalē nō valentem aliq̄ molestia cohercer
ceri. et q̄ assilant p̄ suā possibilitē ipsi occultissime et iestia[illegible]
dīne maiestati. in eo q̄ secretissime in dm̄ tendunt. Iuxta q̄ a
luce dei secretissimā ad percipiendū in ipām illuminant. et instituā
tur. sicut leo venatores timens vestigia sua cauda obliterat.
Et dō dr̄. ps̄ lxxvi. c. In mari via tua et c̄. Ro xi. c. O al
titudo diuiciarū sapie et scie dei. q̄ incomprehensibilia sūt iudicia eius
Figurā aūt bouis sigtat fortitudinē et qualescentiā et vir
tutem aperiendi q̄ p̄ sulcos mentes ipsorū ad susceptionē celestiū
[illegible] copiose influentiū. et dīnā in eis cognitionē augmentā
tm̄. Cornua aūt bouis significāt defensionē et robur. q̄ cor
nu tuetur bouē et ē carne robusti⁹. Figurā vero aquile sigt
regalem dignitatē et sublimē ascensū in dīna et velocē vo
latū contemplatōis et virtutē penetrandi perspicaciter. sobrie agiliter et p̄
dente ad haustū dīne dulcedinis quā bē roborat et nutrit. Sig
ficat etiā virtutē extendendi contemplaciones suas. sine omni offendiculo. rectē
et inflexibiliter p̄ sanctissimas et perspicacissimas suarū contemplabiliū
virtutū institutiones. ad copiosissimū et lucidissimū radiū eterne sapie.
que de patre emittit ī plenitudine spūalis luminis et feruoris. sicut

Per viriditatē.

xi.
Hic attendit ad on
dendū quasdā pro
prietates anglis attri
butas significatas
p̄ quorūdā aīalia
aīales proprietates.

vide

sol est quedam plenitudo luminis et fons corporalis luminis et fulgoris ipse
quod aquila a longe escam subtiliter videt et ad eam velociter et directe
te oppositis alis volat. et irreverberata acie solis radios intuetur
.i. Equorum autem figura significat quod angeli deo obediunt. et ad omnem ipsius
flectuntur voluntatem sicut equus freno agitur. .i. Albedo autem equorum apoc.
vi. et zach. i. c. significat angelos splendidos esse et divino lumini per omnibus
assimilari. ideo quod albedo est color clarissimus. Nigredo significat in eis se-
cretam occultacionem. quia nigredo est color obscurissimus. Rubor significat virtu-
tem igneam et activam. Omnes vero colores medii inter albedinem
et nigredinem. significant in eis commixtionem claritatis et occultacionis per
virtutem occultandi claritatem. et declarandi occulta et coniungendi su-
periores inferioribus. dum potiores in inferioribus influunt. et inferiores ad
superiores continue extenduntur. Et nisi vitaremus tractatum prolixi-
tatem. deorum aliorum particulares proprietates et omnes eorum corporales formas
et figuras celestibus mentibus adaptassemus. Aliter attribuendo
celestibus ea que sunt in ipsis aliis ut supra dictum est. Per furorem
qui est in aliis intelligendo in angelis fortitudinem a qua furor
maxime distat. et est eius remotissima figura. et per aliam cum le-
concupiscentiam spiritualem in angelis dei amorem. Et ut breviter dicam.
omnes sensus corporeos. et multiplices aliarum partes reducendo ad imma-
teriales intellectus. et uniformes virtutes celestium animorum. Sufficiant
autem sapientibus iuxta ea que diximus. sed etiam brevius forme vel
figure anagogica expositio. que sit suo significato tamen dissimilis ad
consimilium figurarum consimilem expositionem. .i. Deinde exponamus quod scriptura
attribuit celestibus substantiis fluvios. Dan. vii. c. circa xxiiii c. f.
et rotas. ezech. i. d. iii. c. x. c. et currus sibi convectos. quarto regum ii. d.
vi. d. Fluvius igneus [rapidus] qui egrediebatur a facie eius idest antiqui dierum.
Significat plenitudinem divini luminis et fulgoris a patre luminum procedentis que
celestibus [substantiis] largitur copiosam et indeficientem affluentiam spiritualium
donorum et spirituale nutrimentum. ex quibus in ipsis ferventis et univer-
sive caritatis incrementum generatur. Currus autem propter materiale ipsorum co-
niunctionem. significant communionem gratie glorie dignitatis. et omnium celestium luminum
coniunctionem celestium mentium. que concordant in ipsa ierarchia vel

.12. Hic adiungit ad hunc de aliis ymaginibus et figuris scilicet fluviis curribus et rotis dissimilibus spiritualia significantibus

ordine. Rote aūt ꝯuenienter se eleuantes eze. i. c. x. f. que leguntur
ante faciem suā ire et nō reuti. et in directum ire ut in illā pte
declinaret. et eleuari sursum ut patet eze. i. c. x. f. xi. c. sig
nificat in celestibus substantiis uirtutē sp̄ ꝓficiendi sursum in di
uina indeclinabilit' et directe. ut eaꝝ ꝯtemplacōes q̄ circula
res ꝓpt' eaꝝ inuariabilitatē sp̄ sursum intellectualiter diriguntur.
Potest ꝫ et alius sensus anagogicus i descriptione rotaꝝ intelligi
dicente eze. x. c. Rotas istas uocauit uolubiles audiente
me. ut greca translatio sonat. reuolutiones et reuelationes
ꝯtentes siquidem celestes. que et rotis et igni ꝯparantur
sempiterno motu reuoluuntur circa summū bonū. et reuelat
occulta inferiores sursum agendo. sublimia declarando.
descendendo una a superioribus ad inferiores. ¶ Deinceps .13.
ondamus. quid signat gaudium qd angelis attribuitur
luce. xv. b. cū ipsoꝝ nō sensibile sit sicut nostrum qd re
cedendo affligit et assidue desinit. Unde per gaudium
et epulationem que angelis ibi attribuitur de ꝑditoꝝ in
uentione et errantium ꝯuersione ad deum et saluacōe. significatur
exultatio angeloꝝ diuino gaudio ꝯformis et copiosa et
ineffabilis qua sp̄ replentur. quā etiā dum sit. ad hominem in
carne mortali ꝯtinuā in deum mentis ꝯgustare sibi radian
tibus diuinis illuminacōibus. ¶ Hec ergo que de sensibilibus inuisibilium
descriptionibus suscepimus. nō plenarie inuisibilia manifestant.
sꝫ nobis ꝯferunt et illuminant ne in ymaginariis descriptionibus atque
designamus. nichil ultra ut supius querentes. sꝫ discamus per
ꝓdicta etiā in aliis figuris sensibilibus inuestigare inuisibilium
intellectum. Si aūt obicitur q nō de oībus angelicis similitudinibus.
operacōibus et ymaginibus. que in scripturis tanguntur spāliter trac
tauimus in hoc libro. Ad quod respondemus. qr hoc uerum est. et quidem
plura de causa. plura de hiis ꝑtermisimus. tum qr diligens trac
tatus de celestibus ierarchiis mentem excedit nostram. et indi
gemus de ipsis ab alio doceri. quā docere. tum qr ex hiis q̄ dicta
sunt. alia ꝑtermissa que ꝯsilem habent intelligentiam et diffinit

Hec manifestat quo gaudium angelis attribuitur. Non enim uno modo eis ꝯuenit et nobis. Delectamentum passibilis dicitur. et passio frequenter irrationalis ꝫ ꝑter ordinem rōis prouenens in actum. Angeloꝝ uero gaudium ꝫ quietatio et repausatio [illegible] et [illegible] adepta et imperturbabilis. qua repausat in ꝑditoꝝ inuentione ab eis desiderata. et ꝯplacentia qua incessanter plene ꝫ [illegible] ꝯformiter [illegible] placet eis ꝫ dei [illegible] iusticia salua[illegible] ꝫ salus eoꝝ. Hec aūt quieta ꝯplacentia participat ex plena [illegible] ꝯtrite ~

tiste intelligi prius. tuccam ut compendiosa mensura tractatum nostro comprehenderemus. et silendo ut occultum quod mentem superat scientiam per silentium venerantem. thob. xii. et sacramentum regis
Ca. p^{m}. Que sit ecclesiastica ierarchie dionisio. et que eorum spectacio. — abscondere bonum est. Et viii. xxv. a. gloria dei est. et cetera. ¶ Explicit angelica ierarchia ¶ Incipit ecclesiastica ierarchia beati dyonisii
Ecclasti Iar^{ar}. — O Thymothee quoniam puerorum nostris xpi mistris sanctior ex conveniens est ut hijs que prius introducti sunt in congregacione spiritualium misteriorum et spiritualiter perfecti erudi sunt in instructionibus ecclesiasticorum officiorum et misteriorum que in eisdem significantur. demonstremus ex sacris scripturis quod nostra ierarchia habet talem statum quod operaciones quamvis sanctorum in deo manentem et a deo emanantem. et ierarchitas per se
nota — deificatem. Cave autem ne ista interiora misteria ultra quod debeant pro te publicentur. sed ipsa tamen dei occulta reverere et honora. continendo eadem solum intellectualibus cognitionibus virorum spiritualium. ea aput te ita conservans ut non audiantur ab ipsis imperfectis. quoniam ea despiciunt vel irri dent. sed solis sanctis et perfectis ipsa communices. sanctam et illuminatam doc
2 pt^{la}. — trina sicut decet sanctum facere. Ita enim docet nos sacra scriptura. do cuisse et facere dominum ihesum. quoniam eminens divinissima et supersubstantialis. secundum divinitatem. quoniam est principium et substancia sanctificatorum et divine operacionis omnis ierarchie angelice et humane. et di vinissima mentis in eo quod ipse dicit. Math. vii. nolite sanctum dare canibus et Math. xiii. b. vobis datum est nosse et cetera. Et in eo quod ipse celes tibus animis qui sunt superiores nobis illucet per speciem. et compo litum eos assistat secundum singulorum capacitatem. vide c. xxiii. d. angeli eorum. super per. i. d. in quem desiderant angeli et cetera. p^{ar} io. iiii. a. Cum apparuerit et cetera. Virorum vero spiritualium per multa sparsorum amore ad ipsam extento. et eos extendente colligit. et simplificat uniformes eorum vitas et affectiones. et per ficiens eas ad uniformem et divinam vitam et habitum et operaciones. donat eis virtute divini sacerdocii. que decet sanctos. per quam ipsi perficientes ad statum sanctificacionis operaciones compignores effici

aut ad celestib9 p imitacoem morlib9 possibilem ste col
locacois eoz que ppetua est et icomitabilis. Nos aute q
p fide ambulam9 et no p spem. p hunc modu respicientes
ad diuinu splendore dni ihu. et que mete s facultatis re
uereter inspicientes et illuminati p misticu sciam qgtois
eoz que inspexerim9. potim9 fieri et sacificati et sacificato
res et luciformes inobis et deificantes alios et pfti et
pficientes. De aut ierarchia anglor. archanglor. pnci
patuu. et potestatum. uirtutu. dnacoum. et tronoz. et coor
dinatoz tronis diuinaz sbaz quas theologia dicit muere r
s assiste deo. ysaie vi. eze x. ps. qui sedes sup cherubin.
et seraphin. que sbe vocant in sctptis cherubin et seraphin.
sm lingua hebreaz. et quales sit istoz ordinu oorty. et ierar
chie. et qgrue ordinacoes distinctoes inuenies in libro de sto
anglico pncipatu i quo tractauim9 de hijs oib9 no qndem
digne. s scdm qd nobis est possibile. et iux atestestacoes sac
scptture. hic dem e de ibi dcis repetimq. s. xiij. c. iiij. c. q
tam anglica qm ecclastica ierarchia p uniusu ierarchicu
negociu ht eandem uita et uirtute et eu de ierarchiam sm
que quelibz ierarchica cencia. i mutua ierarchicaz psonaz
cporatoe et singlaz ordie ht pfici diuina gformitate et dei
ficari et sibi subiectis influere de scta deificacoe sibi a do
geita. s singloz subiectoz dignitate. ut ipi subiecti sequt
quide suos superiores et inferiores se extendat ad anriora
Ipi e inferiores ad supi9 extendunt et alijs ductu pbent. Et
ita p hanc diuina et ierarchica armoniam unaqueqz ierar
chica psona pticipat do. qui uere e pulcher. sapiens. et
bonus. scdm singloz capacitate. Sed celestes sbe siue ordines
de quib9 mencione fecim9. icorpales sut. et itelligibiles. et
eoz ierarchia supmundana e. Nostra aute ierarchiam
uidem9 decori s capacitate morlium, p multiplicia signa se
sibilia. sicut patebit in tractatu baptismi. eucharistie. cris
matis. et alioz sacmetoz. ut p ipa signa s mesura nrtz.

ierarchie sursum agam ad uniformem dei conformitatem. Preterea
videmus quod celestes substancie tamquam pure mentes intelligunt divina immen-
tem secundum quod illis convenit, nos autem per sensibilium ymagines secundum quod
nobis est possibile sursum agimur ad divinas contemplaciones. iuxta illud Ro. illud
i. invisibilia dei etc. Sapie. xiij. A. epistola dyo. ad tytum h. Omnis
autem varie unum tamquam desiderat omnes uniformes angeli et homines
infra. iij. d. sed eodem varie participat. secundum quod divine inscicorum
die distribuunt unicuique participacionem sibi competentem. Sed hec dif-
fusius tractavimus in tractatu de intelligibilibus et sensibilibus.
Nunc autem temptabo secundum quod mihi est possibile tractare de ierarchia
ecclastica et de eius principio et substancia virtutibus divinis ihesu qui est
·R· principium et consumacio omnis ierarchie etc. Est quidem ierarchia
secundum venerabilem traditionem quam ab apostolica traditione suscepimus omnis
sacre sermo vel doctrina de substanciis ierarchicis. sed universalis
sacra vero misticorum sacrorum principatus angelici vel humani. Vera ergo
ierarchia est doctrina comprehendens omnia mysteria ad negocium ec-
clesiasticum pertinentia ut cum presbiteris est ierarchia ecclastica. omnium
sacramentorum ecclasticorum habeat participacionem sibi congruentem a
qua denominatur et ierarchia. Dicitur enim significacio huius nominis
ierarchia sicut comprehendit omnium misticorum disposicionem. Ita et hoc
nomen ierarchia designat divinum virum in deo manentem.
qui est peritus omnis sancte cognicionis in quo omnis doctrina ad ipsam per-
tinens ierarchiam invenitur perfecte et cognoscitur. Principium autem
huius ierarchie est sancta trinitas que est fons vite substancia bonitatis
una existentium causa ex qua et esse et bene esse est existen-
tibus propter propriam bonitatem. Huic autem divinissime omnium summitati que est
principalis substancia altitudinis vere consistentis trina in personis et
unica essentia secundum quod nobis quidem est incomprehensibile ipsi autem
+ sibile est voluntas et racionalis salvacio hominum et salus celestium
angelorum. Salvari autem non possunt nisi cum fuerint deificati. Dei-
ficatio autem est assimilacio et unitio ad deum secundum possibilitatem capere.
Universe autem ierarchie finis et consumacio est dilectio intenta ad
deum et divina et divine et unite sanctificata. et ante hec perfecta.

· et invisibilie ·

et inconversibilis recessio a contrariis. et congregatio existentium secundum
quod sunt existentia et sancta unio et sancta necessitatis. et divina parti/
cipatio ~~necessitatis~~ uniformis perfectionis. et de ipso uno secundum quod possibile
est. per inspectionem cibatio intens intelligibili et desiderans omnem .4.
ad ipsam extentum. Dicimus ergo quod ierarchica beatitudo que est
per naturam deitatis que est principium deificationis ex qua deificantur
omnes qui deificantur per divina bonitate. ordinavit ierarchiam ad
salvationem et deificationem hominum et angelorum. celestibus quidem
et unis intellectibus simpliciore. eo quod deitas eas moveat ad
divina cognoscenda et diligenda. non per investigationem creaturarum
et scripturarum. sed ipsas intelligibiliter et divinitus illuminatas movet
ad divina. per purum splendorem glorie sue et immaterialiter divinissimo
appetitu dulcedinis sue. Nobis autem illis datum est benigne et ex/
cellente et gratiose. simplici libro cognoscere. hoc nobis donatum est in
sacris scripturis secundum nostram possibilitatem cognoscere ex investigatione
naturarum et multorum divisibilium signorum. Substantie quidem nostre
ierarchie. sunt sacre scripture nobis a deo tradite. quas nobis
tradiderunt sancti apostoli. ex agyographis et theologicis libris. et
que ipsi didicerunt immediate a domino ihesu per doctrinam vive vocis.
que immaterialior et simplicior est quam scriptura. et quodammodo
vicina est doctrine celestis ierarchie. in eo quod ex mente in mentem
transfunditur per medium sermonem quamvis corporale. que quidem
simplicior et spiritualior est quam scriptura. Has enim ipsa apostoli nobis
tradiderunt ad quandam fidelium sanctificationem. non in puris et in/
tellectualibus tantum doctrinis. sed et in signis intellectualium figurativis
ut celetur deitas indignis. ut omnibus dicit apostolus. cor. viii. d.
non in omnibus est scientia. Erat ergo causa necessarium ut apostoli qui fue/ .5.
runt primi duces nostre ierarchie repleti spiritu sancto a supersubstantiali
deitate missi ad nos a divina bonitate. ut ipsum spiritum sanctum donum
ad alios sibi adherentes et ipsorum sequaces producerent. Ipsi
etiam tamquam deo pleni copiose amantes inferiores et sequaces suos.
sursum agentes nos in deificationem secundum sacras ordinationes nobis
tradiderunt doctrinis scriptis et non scriptis. in signis sensibilibus

supercelestia in unicitate et multitudine. conclusa unita in humanis divina. in materialibus immaterialia. in his que secundum nos sunt supersubstantialia. et hoc non tantum ea de causa ut materialis celestium in mundis quibus non licet sancta tangere. sed quia ut dixi nostra ierarchia indiget sensibilibus signis. ad hoc ut per ipsa efficiamur sursum acti tamen ad intelligibilia secundum nostram capacitatem. perfectis tamen doctoribus revelantur mistice signes signorum. quas non licet eisdem propalare imperfectis. sed solum perfectis. scientibus quod divini legislatores nostri quod eisdem divinitus est inspiratum ordinaverunt ierarchiam sacrorum ordinum constitutorum. firmis et inconfusis ordinationibus. et mutuis proportionibus. et spiritualium gratiarum distributionibus. secundum convenientiam uniuscuiusque ierarchie perfectione. Quoniam ergo per epistolam commisisti quod quidem commemorare gravis religiosum est. quod de universa supposita ierarchica locutione non trades aliis preter episcopos et alios perfectos in doctrinis ierarchicis. et quod eisdem persuadebis ut tibi promittant quod secundum legem ierarchicam munda immundis tegant. et conservent divina solis divinis. et perfecta perfectis. et sanctis sanctissima. Ideo me persuasisti ut hoc divinum donum et aliud ierarchicum tibi traderem. ¶ Cap. secundum.

De baptismo

¶ Quod intentionem ierarchie nostre id est assimilationem et unionem ad deum consequimur diligendo et operando divina mandata. et quod sacra et divina regeneratio baptismi est principium operationis mandatorum dei. formis et quasi figuris nostri interioris hominis ad susceptionem et habitudinem omnium aliarum doctrinarum et operationum. et sanctificationum. et studium et contemplationem divinorum. Iter autem ita se habet ordinetur per dilectionem dei. que teste Ierotheo primus et principalis motus est mentis in divina ¶ Baptismus non quoniam in divinum esse nos regenerat. principium et quasi fundamentum est ipsius dilectionis. per quam implentur mandata. quia sicut prius est esse quam scire vel moveri vel operari. et prius est esse hominem quam operari humana. Ita prius est esse divine quam operari vel scire divina. Post arcet imperfectos a profundis misteriis sub exemplo radiorum solis. et quorundam hominum quam leguntur de presumptione correpti et pu-

miti .. Psequit[ur] aute[m] p[ri]mu[m] baptismi articulu[m]. s. q[uod] ierarcha .2.
et c. .. Jerarcha siquidem [con]uocans patres ad p[ri]ma[m] ad
mittat diui[n]am miam et bonitate[m]. [com]memorando sibi i[n]tima
tio[n]e[m]. et dei ad nos uenitione[m] sub exemplo ignis. subiungens
illud Jo. 1. a. q[uo]t q[uo]t au[tem] recep[er]unt eu[m] dedit eis p[otes]tate[m] filios
dei fieri. h[is] q[ui] c[re]du[n]t i[n] no[m]i[n]e ei[us] q[ui] no[n] ex san[guinibus] ne[que] ex vo[luntate] car[nis] ne[que] ex vo[luntate]
vi[ri]. s[ed] ex deo nati s[un]t [et]c. De p[re]tore [com]pu[n]cto ad [con]u[er]sione[m]. et .3.
querente[m] duce[m] et magist[ru]m [con]u[er]sionis sue. seip[su]m arguente / obe
dientia[m] [com]mittente et ad ta[n]ta obstupescente. que[m] dux ille
benigne suscipiens. et clementer tractans ducit ad ierar
cham / que[m] ierarcha suscipit hilarit[er]. exemplo d[omi]ni ouem .4.
p[er]ditam reportantis. et de ip[s]i[us] [con]u[er]sione meta[...] agit gr[ati]as
deo. et adorat corp[or]alit[er]. et choru[m] mittit ad coop[er]andu[m] saluti
ei[us] qui [con]u[er]tit[ur]. et ad gr[ati]as agendu[m] deo. cu[m] aliq[u]o ca[n]tico sacre scrip
ture publice decantando. Post ierarcha osculatur altare.
Deinde p[ro]cedens ad eu[m] qui [con]u[er]tit[ur]. querit quid petat. Quo
seip[su]m accusante de praua [con]u[er]satione. et i[n]fidelitatis errore.
et boni omissione. et rogante ut fiat ipse mediator reco[n]
ciliationis sue ad d[eu]m. Jerarcha r[espo]ndet q[uod] oportet eu[m] totalit[er]
ad d[eu]m [con]uerti. et uite p[re]terite integre renu[n]ciare. et q[ua]lit[er] eu[m]
[con]u[er]sari oporteat recitans. q[uer]it an paratus sit ita agere. quo
id [con]fitente. i[m]ponit manu[m] capiti. et iubet eu[m] et susceptorem
suu[m] a sac[er]dotibus describi i[n]cipiens orac[i]o[n]e[m]. qua [com]pleta ab om[n]i
u[er]sa ec[clesi]a. [con]sumit eu[m]. s[ed] no[n] ex toto p[er] manus ministro[rum]. postea facit
eu[m] [con]u[er]sum ad occide[n]te[m]. et ter renu[n]ciare sathane et [con]u[er]sac[i]o[n]i
p[re]terite. Deinde ducit ad orientem et sursu[m] respicientem et
manus extendente[m] p[re]cipit fieri xp[ist]ianorum et sacre scriptura
ru[m]. Deinde ierarcha iterum eide[m] ter [con]fitenti ut sup[ra]. orans
b[e]n[e]dicit. et tunc p[re]terea demandat eu[m] ministri. et tunc ierarcha
eu[m] oleo s[an]c[t]o ungere i[n]cipit t[ri]na signac[i]o[n]e. et sac[er]dotes com
plent ungentes oleo totu[m] corpus ei[us] / et tunc ad baptismu[m]
p[ro]cedit. et p[re]missa b[e]n[e]d[i]c[ti]o[n]e sup[er] aqua[m]. ierarcha cu[m] crismate
tres cruces facit i[n] ip[s]a aqua cu[m] totide[m] decantac[i]o[n]ib[us] alta

et psalmorum secundum uarias ecclesie consuetudines. Deinde recita
ta descriptione tam uiri quam susceptoris sui ipse uir a sacerdoti
bus ad aquam adducitur. dirigente eum in aquam manu ierar
che. Deinde sacerdotibus recitantibus nomen baptizandi. episcopus
ter eum immergens in aquam et ter eleuans. baptizat eum cum
inuocatione sancte trinitatis. quem sacerdotes mox assignant suscep
tori suo. et ipsi cum ipso susceptore baptizatum ueste sibi con
grua indutum. reducunt ad ierarcham. quem episcopus crismate sig
nans. concedit ei eucharistiam quibus completis. baptizatus ex
tenditur ad contemplacionem misteriorum. quorum simbola suscepit tamquam
semper profecturus ad anteriora se extendens. et posteriorum oblitus.
nec aliquando ad pristina reuersurus. sed in diuina a spiritu sancto semper pro
·4· mouendus. Or hec que symbolice in baptismo fiunt nichil conti
net inmundum ut in grecionis. sed quia inuisibilia dei opera insinuat
per signa corporalia et hominibus congruencia. Neque non quod suppres
so interim subtiliore misterio negociatur persuasio conuersionis.
et contemplacio sibi competens salutem eius qui conuertitur. et per aque
ablucionem insinuatur eadem purgacio interiorum peccatorum suorum. Opera
siquidem illa simbolica licet nichil aliud misterii contineret in
mundicie notam non haberent. cum et eum qui conuertitur ad uitam ordina
tam inducit. et uite perfecte purgacionem. eadem euidenter denun
cient. Sed hec demonstracio facile intelligibilis congruit in
ierarchum troductionibus per se ad ierarcham qui per huiusmodi iam distin
guntur ab inmundorum multitudine et coaptantur misteriis misticis
sibi congruentibus. Perfectioribus uero ... congruit ad principalia eorum
que hic fiunt misteria intendere. et horum caracterem et ymaginum
occulta scrutari. Uisibilia enim uiam prebent ad inuestiganda in
uisibilia tipi talium ymaginum ueritatem. et intelligibilia sunt sensi
bilium principium et uirtus. ¶ Misterium primi articuli huius sacra
·5· menti. quod est supra. c. Ierarcha quoque materialis. cunctos ad ueritatis
contemplacionem initians. diuinam sequitur. cum deus bonitas semper uniformiter cunctis
intellectualibus superradiat. seipsum offerens et exponens. Et cum
mens a presente et superradiante luce. intellectuales oculos clau

serit · uel aucit uel etiam mensuram sua excedens · i scrutinia di/
uinorum presumptuose se ingerit. Diuinum tamen lumine nichil aget in
quod suum est · scilicet ut predictum est. Qui aut super mensura sua pre/
sumit · et alia perfectiora in que prospiciunt non consequitur · et ipsi prioribus
bus que consequi potuit priuatur. Diuinum aut lumine ut dictum
est nichilominus super se mentibus extendit · et in operatione eorum est
haurire de ipso lumine super parte et paratissimo semper dare. Pre/
dictam dei bonitatem imitatur episcopus · cunctis offensis lumine doctrine
sue nec iracunde inpertiens in fidelitate uel malicia uite pre/
terite hiis qui conuertuntur · sed benigne eos suscipiens et erudiens
secundum singulorum capacitatem ·· Sequitur de eo qui conuertitur semper
consistente et accusante ut supra c. f. Sed innuit quod mentes deum
cognituræ · primo in se reflectuntur · et ex se quasi speculis dei et
ymaginibus in diuinas theorias perficiantur. Qui aut ipsa inuisi/
bilia sine obtusione et acie reuerberatione · clare inspicit · in
tenebrose ignorantie eripitur · sed ad diuine intuitionis excellentiam
non statim extenditur · nam enim habet de infimis gradibus ad medios ·
et per medios ad summum seriatim conscendere. Et huius mediaci/
onis symbolum est · quem sponsi uerecundia et sua confessio · suscep/
toris ducatum ad ierarcham ·· Per predictam ante mediacionem
mens peruenit ad diuinam participationem ·· De figura signationis
et descriptionis conuersi · et susceptoris · Quod oportet a bonis primis
exui · et quibuslibet contrariis · ut sequatur in diuino habitum et
donorum · hoc innuit exutio et c. supra f. De termino anagogia
id est angelica siue celesti ierarchia secundum partem ultimo · uidelicet xv.
capo f. ·· Et quod significat abrenunciatio et exsufflatio et terta ·
ad orientem ductio et Quod bonorum mortificationibus et assiduis
in deum profectibus habitum in ecclesialis ornatus consequimur · et lumine
sicut uestimento amicimur. Nec sufficit a malo recedere nisi
assidue et perseuerantur in anteriora extendamur. Quorum symbo/
la que successiue habet sunt · scilicet · unctio que pugili conuenit. Deo
aut per potentia que patri attribuitur habitu pugile roborat. Per
sapientiam sceptrum rex que filio attribuitur. eum de instruit. per boni/

10 tate que attribuit spui sco eunde remunat. Pugil aut spual
his luctis 9t vitia et demonia ipedieta sua deificacoez.
supans eternam ad imitacoez saluatoris uestigiis ipius xpi
primi certatoris p bona gram victois tunde baptizatus qi
xpo 9moritur pcco. id est a pcco sepat. Mors ei no e rei co sup
cio. s3 9mictor separatio. Vel ideo baptizatus morti 9pat. qz bap
tizatus totus aque imersus abscondit. sic mortuus i sepul
chro. Qz trina imersio i aqua cu totide eleuatoibus. sigt imi
tacoez mortis dnice. cuius triduana fuit sepultura. Et q sple
dide uestis i dnico sigficat hitu splendide 9uersacois. Qz crys
matis unctio sigtat baptizatu spui celestico vnitu i tellcu
alit by fragrare et dina digm ee 9uione. Unde tude
assumitur ad ptcipacoez eucharistie. Cap. tertiu.

De Eucharistia

Quod eucharistia e pfco pfcom. nec an illa aliqd ad
sacrum e laudandu. Item q ipa singlarit dr 9mo
nio vel 9gregatio. cu hoc alijs sacramentis sit 9ne. et que
hoc. Comunio quide ul 9grega rce dr. qz baias vitas et psonas
.2. diuinis admit. Qz aut alijs est 9ne mito ei attribuit. qz alioz
sacrametoz pfco ex ipa depedet. Nam alia sacrameta cu ce
lebrantur. 9summatio fit i missa. Sicut 9mus oia sacrameta
illuiacoez hent. tu spalit baptismus illuiatio dr. qz pmu et
3. qsi fudametu e alioz sacrametoz. Ite q eps ichoans eucha
ristie celebracoez scdm 9suetudine aploz. incipit a thimi
ficacoe ueniens de altari ad choz. et iterz reuertit ad altare
icipiens decatale pa sit cu choro. Postea ministri legut lcoes
de sacris scripturis. Post eiciut cathecuminii et energumi
et qui st in peitentia. Qui aut digni hnt 9uione diuinoz
manet. et quida ministroz stat iux portas tepli clausas. Alii
ministia 9pa alibi iplent. et dyaconi sumi ad hoc ordiati cu
psbiteris apponut sup altare pane scm et calice. decatato
prius symbalo catholico a tota ecca. Eps uero cu alijs
oroez facies pace eis anunciat. quibus iuice osculatis pfit
pditina tabulaz. alia insflato lit bolum. Lotis manibus

circumstant epm sacerdotes et quidam dyaconi clarum. qui eps conficit sacramentum altaris. quod consecratum eps revelat et communicat et alios ad sacram communionem admittit. Tande eps gras agit. et sic officium complet. et aliis quibusdam venerabilibus symbolica sacramenta. eps ad eorum intellectualia misteria sursum agit. Premissis sensibilibus symbolis invitat ad mystice intuens intellectum. concordans ipsorum etiam signorum plurimam utilitatem. scilicet maliter purgatorem instructionem et exhortatorem eorum que leguntur vel cantantur. sacramentorum communionem. patris et doctorem. Dicit etiam communicationem nostre divinum mandatum. in qua dns aplis dedit sacram communionem. digne accipientes sanctificantem. Iudam vero qui non digne sumpsit condempnante. ostendens quod ihs qui non corporaliter sed spiritualiter accedunt. salutem gratiam largiatur. Hec ergo que introductoria mysteriis reliquerites. qui perfecti sunt ad horum profundiora misteria contemplanda properant. Propter quorum effectu invocat divinitatis allmacorem. Quod epi thurificatio ab altari ad chorum descendentis et ad ipsum altare redeuntis ut supra e. b. significat quod divina bonitas ita se procedendo communicat. et barie distribuit. ut nichilominus in sua simplici ydemptitate immobiliter consistat. et eos quibus se communicando communicat. ipse unit. et simplificat. Ita etiam eps doctrinam mittendi concernente incipiens, ipse nichilominus ad se simpliciter deorum intellectum recolligit. ex quo doctrina publica emanavit. Item psalmorum decantatio que aliis etiam adest sacramentis hinc principali suspicio deesse non debet. Ostendit quomodo omnis libri utriusque testamenti divinas laudes continent. operatores et doctrinas. ut merito de singulis recitentur lectiones vel cantica in celebratione divinorum sacramentorum. Cum decantatio scripturarum sensus animi dispersos coadunaverit ad preparationem sacre communionis. et ipsa melodie consonancia vocis armonice divinis. et nobis. et invicem consencientes fecit. et chorus decantaverit post que copiosam intelligentiam spiritualem compendiose et obscure continet. postea recitantur lectiones agiogra

misteria

· 8 ·

presbiteris

· 9 ·

6.

phor tractatum quor plenior e intelligentia / et qui utra
7. qz subtiliter inspicit intelliget ab eodem spiritu eadem processisse.
Unde post vetus testamentum legitur novum in ecclesia frequenter / ad
ostendendum quod ea que vetus predixit futura novum annunciat
impleta. specialiter autem ante mea nacionis misteria. et quod etiam incredu
litas iudeorum sub testamento veteri typus sunt iudaice perfidie
8. sub tempore gratie. Quod cathecumini et energumini et penitentes
ad premissa audienda admittuntur. scilicet psalmos et lectiones. sed non ad con
sequentia. quia ecclesiastica institucio ordinat unicuique quod sibi con
9 gruit. Item quod ordo cathecuminorum ultimus est. quia nondum
eruditus / nec in deo existens per baptismum. sed ad huc doc
trinis quasi obstetricantur. Unde sicut prima ante congruum tempus
nascendi excisi abortum paciuntur et moriuntur. ita si isti cathe
cumini ante tempus congruum regeneracionis baptismalis ad perfectiora
admitterentur. eo ipso periclitarentur. Unde primo eis prudenter
diligens erudicio. et post baptismus. Distinguit autem ecclesias
tica institucio sic perfecta ab ipsis. tam sacramentis reve
renciam prudens quod cathecuminus ordinatum educacionem in lu
10. cem et vitam. Energumini autem immundi sunt. et secundi cathecu
minis tamen particulariter iam instructis. et quod energumini vex
antur et superantur seductionibus et perturbacionibus contrariis. et ipsis
energuminus inferior et quomodo omnino subiectus. Vir autem perfectus
divinis digne communicans longe ab hiis contrariis recedens
et perseveranter invitabilibus ipsum deificantibus voluptates car
nis deuitat. solis necessariis necessitatibus stricte utens. ex intencione
est frater quasi dei templum. et obediens imitator divini spiritus summe
quae sua possibilitate collocans deum in se / deo assimilatur.
Iste talis deo unitus non vexatur fantasiis et morsibus malignis
spiritus. Sed cum hiis acceptabit videri debitum et despiciet. et ui
riliter expugnabit et persequitur ea. et potius aget in ea quam
ab eis paciatur. Et per impassibilitatem et irremissibilitatem appre
ciativis. erit aliis congruus medicus talium vexacionum. Et
plane novi quod ecclesiastica institucio / ante energuminos.

remonet a communione et visione sacrorum eos qui immundissima vel
aut operatione actualium peccatorum qui post veritatis cognitionem a sancta vita
recedentes consensu et conversatione coniunguntur demonibus vera et eter-
na bona postponentes et corruptivis delectationibus concupiscen-
cia et operatione inherentes. Unde et a cetibus immundis a misteriis
excluduntur. Tales autem ad nichil sunt admittuntur nisi ad doctrinam
exhortantem eos ad emendationem. Si enim penitentes abiguntur
nec perfecte ad sacra admittuntur et ipsa sacra communio abstensione
sua acclamat se esse ipsis invisibilem et incommunicabilem et omnes
non valentes perfectis contemplationibus divinorum digne coniungi expel
luntur multomagis excludendi sunt peccatores qui immunda hec con-
versatione. Postquam autem exclusi sunt indocti et imperfecti et apos .xi.
tate peccatores et post qui similiter leduntur a pravis temptationibus. Deinde
qui priorem conversationem dimiserunt et qui longe ab ea reces
serunt. ad hec tamen non purgantur a fantasiis viciorum. Deinde
qui ab hiis quidem purgantur sed non divina virtute perficiuntur. Hiis
omnibus exclusis perfecti fide et virtute laudant deum ymno ca-
tholico scilicet credo in deum patrem omnipotentem qui variis nominibus
a diversis vocatur. Et hoc symbolum videtur omnia pene misteria
divine in carne nobis continere. et nostram conversationem confirmare et or- i forr
dinare. commemorans nobis divina beneficia nobis impensa. Completo .12.
autem symbolo apponitur in altari dominus panis coopertus et calix be-
nedictus. et datur osculum pacis. Postea recitantur quedam sacre
scripture commemorantes sanctam conversationem et beatum finem sanctorum patrum.
Datur autem pacis osculum ante sacram communionem. quia diversis vi-
tio sancta non communicant ~~in divinis~~ vniformes sunt ad varias con- et divini
cupias non dividamur ex quibus proveniunt inter homines inimicicie
qui sunt natura conformes. Scripture vero que nobis commemorant sanctam
sanctam vitam et beatum finem sanctorum patrum nobis ad eandem invitant.
qui eos dicit non ut mortuos sed ut secundum animam viventes atten-
dunt. Unde et illud luce xx. f. Deus autem non mortuorum sed viventium
ei omnes vivunt ei. Divina siquidem memoria in qua sancti reponuntur
non est fantastica vel obliviosa sicut memoria humana sed cognitio

i(n)su(m)mi bilis un(de) illud ps. u. c. Nouit d(omi)n(u)s qui s(un)t ei(us). Et merito
s(an)c(t)or(um) id est p(re)ciosa in stitute e(st) p(re)ciosa in (con)sp(ect)u ei(us). Superpositis
aut(em) altari sacrame(n)tis quib(us) xp(istu)s sig(ni)ficatur et participatur.
assunt s(an)c(t)i ab aliis distincti ad se coadunati. i(n) quo significatur
cor(um) ad inuice(m) (con)iunctio p(er) fide(m) et caritate(m) et p(er) (con)munione(m) s(an)c(t)or(um).
·13· unicio cor(um) de s(an)c(t)or(um) ad xp(istu)m. His rite expletis ierarcha et sac(er)
dotes manu(s) lauant un(de) illud Jo. xiij. b. qui lot(us) est no(n) i(n)diget
nisi ut pedes lauet. id est no(n) i(n)diget nisi purgatione quor(um)dam
u(e)nialium que ex utilitate cure exterioris (con)trahu(n)tur. et sic purgatus ie
rarcha et uniformis et unitiue ad be(a)tum unum (con)u(er)sus (con)u(er)sione(m)
sua(m) facit i(m)maculatam saluans dei purgatione plena(m) integritate(m)
sue deiformitatis. Jdeo aut(em) fit lauatio i(n) sac(er)dotib(us). q(uia) ierarcha
accedentes ei ad s(an)c(tu)m sac(ri)ficiu(m) purgandi su(n)t etia(m) a le(n)ioribus fan
tasiis et ipsi que sumunt assilandi s(ecundu)m singulor(um) possibilitate(m). p(er)
hoc ip(su)m diuinis illuminandi splendoribus celestib(us) mentes cor(um) t(ame)n
conformia specula copiosius et intus supersplendentib(us). ✶ Ab
luuntur aut(em) ep(iscopu)s et sac(er)dotes accessuri ad s(an)c(tu)m sac(ri)ficiu(m) quasi
purgandi xp(ist)o. qui i(n)spicit ip(s)or(um) cordis occulta. Vnde su(m)ma
purgatio ipsis est nimia deo u(er)ecu(n)die qui ta(m) diligeret et tam
familiariter diuina i(n)spiciunt. Et sic g(ratia) ep(iscopu)s (con)uenit et diuina sacra co
·14· ficit et manifestat ✶. Deinceps narrabimus operationes diuinas
circa genus humanu(m) in his sacris (com)memoratas s(ecundu)m q(uo)d docuerunt
nos ap(osto)li un(de) attestationes s(an)c(t)e scripture. Postq(ua)m humana na
i(n) p(ri)mis parentib(us) lapsa e(st) p(er) p(eccatu)m penale(m) uitam incurrit. et mo
riendi necessitate(m). et recedente homine a bea(ta) bonitate apostasia
et i(n)obedientia ipsi(us). tradiderunt ip(su)m (con)sensu spontaneo dyabo
licis seductorib(us). Vnde prima i(m)mortalitas qua i(n) p(ri)ncipio uiue
potuit (com)mutata e(st) i(n) moriendi i(n)euitabile(m) necessitate(m). et naturalis in
corruptibilitas i(n) corruptione(m). Et ad uinculum (et) proprium agere mala
sponte decidens i(n)ducta e(st) ad (con)trariu(m) extremitate(m) id est
ad uitam deorsum labente(m). et multipliciter afflictam. Et ou(er)sus
p(er) auersione(m) a uero deo. ab ydolor(um) maleficia multitudine
seducta e(st). qui i(n) solita sibi credulitate abusi su(n)t. ad con

superioris et destructoris periculum inexpiabiliter incidit. Infinita
vero dei benignitas non recusavit per se ipsam nobis providere. sed
assumptis vere et infirmitatibus nostris. exceptis peccato et ignorantia. sine
sine deitatis confusione nostre humili humanitati unita nobis donavit
suorum divinorum genitorem. qui pro dolo quodam. dissolvens potestatem
ydolorum. non sola potentia. sed in iudicio et iusticia. et nos a vi-
tiis et ignorantiis ad virtutes transferens. et unam et animas nostras ab
immundis passionibus et corruptis inquinationibus liberans. Diri-
gens nos ad supermundanam sanctificationem et divine gustationis
secundum quod nobis est possibile assimilationem. que nobis potissime ingignitur.
per memoriam recentem et sepe renovatam operum christi per deitatem
tionis et sanctificationis ierarchitatis. iuxta illud luce xxii. hoc faci-
te etc. ¶ Deinde episcopus assistens altari laudat dictas sanctas opera-
tiones ihesu. quas ipse pro nostra salute ex beneplacito patris in spiritu sancto per-
fecit. quas cum episcopus laudavit. et ipsarum iusticiam intelligentia con-
templatus fuit. procedit ad significativam ipsarum sanctificationem. prout sal-
vator discipulis tradidit. Unde post divinorum sanctorum operationum
laudes merito excusat a sanctificatione. que ipsius meritum et possibilitatem
excedit. Primo ad christum clamans. tu dixisti. hoc facite in meam
commemorationem. Deinde postulans ierarcha inde se dignum fieri
sacrificio. et ad dei imitationem. divina perfecte et caste aliis dis-
tribuere et alios digne participare sacramentis. ipsa sacramenta
manifestat et discooperit. et dividens ea fidelibus unitis distri-
buit. In quo significatur. quod christus secundum deitatem simplex et secretus
pro nobis salvandis. factus compositus per humanitatem et visibilis operatus
est mirum quomodo ad ipsum. veniens nostra humana. suis divinis. et
sic coaptemur ipsi sicut membra eius. Divina imitatione et virtute mor-
tificantes in nobis carnales passiones ne nos conturbent. Aduna-
bimur propterea divinis et sanctissimis eius membris. quamvis prius non fuimus sanctissimis
coaptati. et non coherentes et non convenientes christo ut membra
eius. Si autem volumus ipsi vere communicare oportet nos attendere
ad sanctissimam ipsius conversationem in carne quam assumpsit. et ipsam
imitando cum propria immunitate deo conformemur et immaculate

conversari. sic ei congrue ipi communicabim9 p sca sacramenta. Her
manifestatio et divisio et multiplicacio sacramentorum fnis cooptorum
et unitorum. et communicatiuum unitio. figurat divinum ihm. qui e vita nra
invisibilis/ p deitatem occultam et simplicem/ p humanitatem compositum et
visibilem nos ad sui et munerum suorum participacoem benigne vo/
care unitos divine ipi9 bte. et sic dei et donorum ne participes
.14. effectos. Requirit aut ordo causaliter ut ierarcha fnis communicet.
quam alijs sacra comunione distribuat. qr prim e divina luna parti/
pare/ q alijs tradere. Huius no premissis/ ierarcha terminat offim
ingratiarum actoe. Nam aut oportet divina fnis participare q distri/
buere. qm presumunt absque dote divina anq rite conversent. a dhur
immundi omo a docendi officio sunt exconici. Sicut ei solares radij
primas et capaciores materias capaciores clariq illustrant et
adimplent. et p illas ad inferiores materias lumen deferunt. sic
officium docendi divina et alios inducendi no presumat suscipe.
nisi qui habitum divine scie et virtutis optinet. tamen ex dei in/
spiracoe et iudicio ad hoc officium assumptus ut de sua habun/
dancia valeat alijs divina distribuere. In hijs tota fide/
lium congregatio sacramentis communicans in gratiarum actoe terminat. sim
singulorum proporcoem sca confitens et laudans. . Donorum no
non participes et ignari i. gras deo no referunt. q mus dona
dei que i bonis naturalibus perpunt digna sint. p quibus gre
referantur. Et tum qr perversi amore malimet respice no/
lentes ad dona divina. ingrati permanent ad operacoes. di/
ne gre infinite. Ideo suadet scriptura. gustate et videte
et c. Nam ei sca doctrina didicerit magnitudinem donorum
munerum ipi confitentes dei gram. et donorum di altitu/
dine et magnitudine p participacoem inspicientes lau/
D' crismate dabunt supercelestia dei beneficia gras agendo Cap iiij.
Quod sacramentum crismatis coordinatur sacro eucharistie
p pma patet. sca in consecratoe crismatis eade no exclu/
p 2. duntur imperfecti sed in consecratoe eucharistie premissis thurificatoe
epi/ et psalmorum decantatoe et scripturarum lectoe. Deide epus su/

Perponit altari vnguentum confectum circumvelatum. Quo dicunt aliis
cotinentibus fidelibus. Ecce Ecce Ecce. etc. et alia. et per omnes con
plectionem confecto crismate. episcopus nititur pene ~~ad omnem~~ ad omnem re
uerenciam operationem. ¶ Circumvelatio crismatis figurat quod viri spi- p. 3.
rituales suas virtutes et gratias oportune celant. propter fugam vane
glorie. quod est deo placitum. nam quod occulti et supermictum volen-
tes decores diuini solis sensibus manifestantur. qui se eisdem secundum suam
possibilitatem conformare desiderant. Nam cum vir imitatur incir-
cumscriptum et vir olens insigne virtutis deo conformis vel conforma-
tus. aspiciens ad illam intelligibilem pulchritudinem per hoc sibi illam i. insensibiles
vel potius se illi conformat nam aliud constituit. Nos autem omnes sicut
etiam in sensibilibus si quis ad aliquod exemplar respiciendum solum illud
exemplar indeclinabiliter inspiciat ad nichil aliud tractus. scilicet ni-
chil aliud diuisus ipsum exemplar secundum artificis possibilitatem
quasi duplicabit. et vtrumque in altero monstrabit. excepta substantie
differentia. ita iterata et attenta indeclinabiliter contemplacio. amatum
tum diuinam pulchritudinem et eam mentibus suis imprimentium. ingig-
net eis similitudinem deiformissimam. et non eam vacuam imitatam. Vnde
viri spirituales sensum suum intellectualem qui quedam sunt sculptura con-
formantes diuino decori supersubstantialiter volenti. nullum opus virtutis
faciunt ad hoc ut videantur ab hominibus. sed attendunt exemplum cir-
cumvelationis sancti crismatis. et ipsi nam hoc exemplum virtutes inte-
riores in quibus deo conformantur a deo sibi impressas [illegible] cela-
tes. ad solum boni famam respiciunt a quo hoc [illegible] recipiunt.
quare non tamen a contrarialibus celant. sed nec ad [illegible] eos in huius ctri·libus
attendunt. Vnde non ea que vane apparent [illegible] pulcra et iusta.
sed que vere sunt talia amant. nec respiciunt ad opinionem et a
multitudinem irrationabiliter verificatam. sed bonum aut malum ad dei
imitationem in se ipso inducunt. propter hoc sunt insignes ymagines
diuini boni odoris. qui in se habens veri suauitatem non attendit
ad opinionem multitudinis. informans bonitatem non fictam sua vera
imitatione que bonum quod foris exhibet intus per virtutem habet ¶
Deinceps consideremus quid significet reuelatio siue detecto · P · P ·

operacio crismatis. Cognoscitiva autem divinam pulchritudinem sancte
a seipsa resplendens pura claritate ad implentem nos primo bono
odore. quia sensibilis operacio crismatis non absconditur hiis qui
sunt circa ierarchiam. sed ab hiis videtur et tractatur et velatur et
a multitudine separatur. Divinus enim et spiritualibus viris radius intelligibilis
rerum spiritualium immediate clarens et eorum mentes spirituali fragrantia
perfundens. ad alios minus ultra non procedit similiter. sed ab
ipsis spiritualibus sicut occulta intelligibilis contemplatoribus sub enig
matibus cooperitur ne ab immundis et imperfectis contaminetur. per que
enigmata in fortiores et infirmiores suffragium secundum singulorum facul
tatem. Crismatis ergo confectio ad perfectorem pertinet ierarchia or
dinis et virtutis. Unde sancti apostoli hoc sacramentum tamquam eucharistie co
ordinatum. et esse efficiens eisdem ymaginibus in sacris et ministeriis
ornatibus et decantacionibus ordinaverunt. Videtur et ierarcha cum
thure aromatico ad chorum procedit. et ad altare reditur ostendens
divinam participacionem omnibus sanctis igitur secundum singulorum dignitatem.
et nichilominus divina plenitudine in seipsam immobilem incommuta
biliter collocari. Videtur eciam cantica et lectiones sacre scripture. edu
cunt imperfectos ad filiorum adopcionem et conversionem faciunt immunde vex
atorum. et auferunt contrarium timorem et attractionem ad peius a immunde
vexatis, monstrantes aliis quod est deiformis habitus et virtus ipsorum
comparacionem. secundum quam virtute et a se efficacius expellunt virtutes
con [illegible] trarias et ad dei imitacionem obtinebunt magisterium me
dendi [illegible] aliis. et in bonis habitibus immobiles erunt. non solum
in se habentes [illegible] sed aliis dantes virtute activa. quia tumultus
generos. Illis [illegible] autem qui a peius ad bonam mentem conversi sunt sacre
scripture et lectiones imponunt habitum sanctum ut in bono perseveret. omnino
vero castos perfecte mundi dicit. sanctos autem inducunt ad inspectionem divinarum
ymaginum. et communione celebrantes ipsos. bene et intelligibilibus visi
onibus. et adimplentes uniformes eorum mentes unitate divina..
Crismatis celebratio. ordines non omnino mundos de quibus supra
diximus ab ecclesia eicit. eodem modo quo celebracio eucharistie. cum
ista a solis sanctis in ymaginibus inspecta sit. et a solis sanctis immediate

inspecta et sanctificata sint secundum ritibus catholicis. Que quoque diximus p. 4.
superflue repetere nolumus, attendentes quod ierarcha sanctum crisma con-
ficit xii aliis et sic consecrat. Cum ergo est theorica. Crisma con-
tinet plures materias aromaticas que se olfacientes grata odoris
suavitate afficiunt, secundum quod magis vel minus eis participat. Unde sanctum
crisma divinum ihesum significat mentes nostras spiritualibus delectacionibus influencibus
adimplentem. Sicut enim sensibilium aromatum susceptio moderata bene ol-
factiva nostram sanat delectabiliter refovet, sic et intellectuale sen-
sum nostrum spiritualis suavitatis discretivum ab immoderato appetitu
purgatum secundum facultatem nobis divinitus in dulcem susceptio divini boni
odoris sancta delectacione et divinissimo alimento replebit. Crisma-
tis quoque aromatica composicio nobis significat divinum ihesum existentem co-
piosum fontanam susceptionum divinarum suavium, respondentem de
sua plenitudine divinissimas fragrancias ad deiformissimas potencias
intellectuales, in quibus mentes suaviter delectate et sanctis suscep-
cionibus adimplete utuntur intelligibili alimento, penetrando ad intimos
sinus suos intellectuales secundum divinam participationem benivolentium dis-
tribucionum. Manifestum est autem quod fragrancia divini fontalis suavi-
tatis propinquior est potentiis celestibus quam nobis, et eisdem se
magis manifestat et distribuit supernaturalis copiose et pene-
trans multiplicius in summa et intima ipsorum virtute talium susceptivarum.
Inferioribus vero angelis tamquam minus capacibus supremam infusionem que ipsorum
excedit capacitatem celans, distribuit eisdem fragrancias propter
capacitati proportionales et commensuratas. Ordo quoque seraphim
qui omnes alios ordines tamquam sublimior excedens circa ihesum statuitur
et collocatur et virtutis infusionibus ipsius intimum insigens et manife-
stum distribucionem in castissimis susceptionibus adimpletur, et inquit deo ac-
clamare Sanctus. Sanctus. Sanctus. etc. significatur in duodenario alarum.
¶ Dicitur autem superne mentes divinas laudes clamare incessanter
propter infatigabilem et continuam ipsarum contemplationem, et incomprehensibilem
et purum amorem. Unde quod eis attribuitur non tales clamor signi-
ficat ipsarum eternam et intransmutabilem et invincibilem gratiarum actionem
et divinorum cognicionem sine contemplationem. Quales autem sint insensibiles .G.

proprietates seraphim in sacris scripturis designare, nos per sensibi-
lium collationes declarauimus in libro ierarchie angelice c. vii. At q-
tum circumstantes eum in consummatis celebritatibus signat ordine sera-
phim. habet aliqua de ipso ordine et de eius deiformissima clari-
tate commemorabimus. Quod igitur dicuntur seraphim habere multos vul-
tus et multos pedes, significat quod ipsi multum sunt perspicaces ad
diuinas principales illuminationes et superius et multum mobiles in desiderio et
amore diuinorum bonorum. Quod autem seraphim dicuntur habere senas alas
ysaie vi. a. non puto bene constitum in numero, sed significat quod prima et me-
dia et ultima intellectualium et deiformium uirtutum ipsius seraphim, qui est
principalis ierarchia in summo ordine, perfecte sunt supernaturalia et abso-
luta et supermundana. Unde scriptura attribuens ei alas circumpo-
nit eas circa uultus et media et pedes, significans per hoc uniuersale
et largissimam supernaturationem ad bene existens. Quod autem dicitur sera-
phim uelare uultus et pedes, et mediis uolare, significat quod
etiam summa et prima intelligentia reuerenter cauet a presumptuo-
so scrutinio altiorum et profundiorum theoriarum. In illis uero que
sibi diuina gratia contemplanda exponit, prout concessum sibi diuinitus possibi-
litatem supernagit, supponens se diuinis legibus et ab ipsis ad sum-
mas contemplationes intellectualiter disposita. Quod autem alter seraphim ad alterum cla-
mare dicitur, significat quod alter alteri, scilicet superior inferiori, influit de perceptis
theoriis. Quod autem summe intelligentie ebraice dicuntur seraphim,
significat quod ipse quasi ignee sunt et superferuentes per diuinam et im-
mobile intima flagrantem. Vel ergo secundum ebraicam interpretationem
dicuntur seraphim incendentes uel calefacientes. Et hoc nomen de-
clarat formalem eorum habitum, et ipsi inter ymagines mysticas, eorum
que sunt in effectiue consummatis, habent uirtutes sursummouentes ad
manifestationem consummatis, et post euocantes fragrantiam distri-
butionem operationum. Etenim diuina forma supermentem beniuolens diligit
ab igneis et mundissimis mentibus moueri et procedere in contemplationem
et donat diuinissimas suas inspirationes in copiosissimis distribu-
tionibus eis summis mentibus in partem supermundane euocantibus. Di-
nimissimus ergo ordo sanctarum celestium sed ignorauit diuinum alium. Des-

+ alas / alijs

A.

+ potius

.tendisse.

al
ret
descēdisse p icarnacoēz ad hoc ut scificaret. et hec ordo itelligit
dnm ihm qui diuina sua bonitate se ipm humiliasse ad nrē nē assūp
coem · et ipm a pre et seipso deo et spū sco scificatum tm̄ deū
hoiem · et ex ipis miraculis diuie uirtute patratis · nouit ipm
ee qpū sui pnćipiū · sm icoḿunicabilitate sue diue sbē · ul scdm
i distanciam a nra nā · Vnde symbolice appoit etiā seraphym · distinc
scificato crismati · sciens et describens xpm inariablem
scdm deitate · sm esse methplominq nobis totalit equalem
i uera huanitate / et an opacoem oīs sce pfcois maifeste
inueniens · scdm sciptura xpm scificante / esse scificatum sed sep ·8·
eūdē sibi ipi · s oem sue deitatis opacoez · Ppt qd et dom
baptism pficium · et gra pficit impfectionibus crismatis · Vn
epis in fonte bapismi supfundens crisma i forma crucis · qmēo
rat spūalibus oclis dnm ihm usqz ad morte p cruce se de
misisse p nra regnacoe · et p icopphesibilez sua diuinam
humiliacoez auulsisse a ueteri mortis corrupcoe / et renouasse
se · s diuinam et etnam essenciā · eos · qui sm aplm imorte ipius
baptizant. Sed et ipi baptizato / unctio sci crismatis donat
supadueciū sps sci · in quo nos ifirmat · qz ipe ihs a the
archico spū scificatus · uirtute sua diuina spm scm donauit a
postolis in penthecoste / Vnde etiā sitā qsecracio ht · qz al ·9·
tare qsecrat crismatis ifusionibus · Altaris aut qsecracio
typū xpi gerit · qui e pncipim tocius nrē pfcois deifice · et
sba et uirtus pfcina · Ipe siquidē e diuississimus altare nrm ·
et thearchica scificacio celestim mēoz · i quo et nos scifi
cati et mystice oblati · accessū hēmus ad deū · Vnde i alta
ris nri qsecracoe · p scm crisma qui contemplam itellectua
lit dnm ihm boz altare · i quo pficiunt et scificant qui
cūqz scificant ab ipo diuissimo unguento pfcim · Ipe eni
dns ihs scificat seipm ppt nos · et oi scificacoe nos re
plet · pfcoibus ab eius plenitudie ad nos sicud a deo genitos ·
diuina dispensacoe dante · suscentibus · Vnde aplī p diuinam i
spiracoez hoc sacramentū ex re pfcta realit uocat unge

+ tunc hac bonitas laudantes eadem pferunt alii

ti pfroez alterutro itellcu . s . actiue et passiue . Est aut xpi pfaco et
sim q ho est sitificati et scdm q deus sitificatiue et pferre ea que
pferuntur . Alla aut scdm hebreos iterpretatur laus dei . ul lau
date dnm . Oia g que scripta sut de xpi di apparicoe et di
uina opacoe indiuis signis ecclastiis symbolice expssa . scz
notabiliora ierarcicis dnice satimenta . merito qmeorunt in
hymno pphetico qui itelligitur aliq's psalmorz dauid itytularj
p alla . Docz em ymnus ille deifica bnficia digna ee sctis lau

·10· Post dinas opacoes in ... || Dibus
ptonsecracoe ensinatis dignum e oppone sacerdotales or
dines et particpacoes et uirtutes ipoz et opacoes et per
fectes et sunilitne ordinum sub ipis qstitutoz . ut ostedat nra
ierarchia expelle a se mordiacoez et qfusione . et i ordib9
suis seruare bn ornata et stabile ordiacoem nre ordiacoez
singlorz ordinum qtinentia . Et tn de ierarchijs gualiter
tractauerim9 . tuna eis diuisione attribuim9 . dicedo omne ie
rarchicu negociu diuidi i sctas pfroes . et dinos mgros .
et eos qui ab ipis pficiuntur . Celestis aut ierarchia pfroez
ht sm uirtute ppam intlltum dei . et inuisibliu dinorz . copre
hensiuu . et integrali scdm eade sua uirtute dei qformitatem .
et dei imitacoez suma . et hz pmas sbas illuatores et du
ces ipsoru ad sctam pfroez . Ipe ei ad subiectos ordines defe
runt deificis qfroes sibi donatas a deifica ierarchia que
sapietes sunt dinas metes . Pmus aut substatijs subiecti
sut et dicuntur pfci ordines tunc ab illis suisuati ad dinam
·xi· illuacoez . Post angelicam uero ierarchiam . Dina bonitas p
ferens ad nos dona sua . antiquo ppla sub lege tunc pueris
scdm scripturam legalem ierarchia tradidit obscuris et remo
tis ymaginib9 uerorz archetypoz . scz spualiu itelligenciarz . et
difficilib9 enigmatib9 ad conteplandum ppt segnitie obscuitate
hntib9 conteploez spritalis itelligencie . no clare expressam .
sed tooptam ipis . scdm capacitate antiqui ppli . tunc i sanis
oculis sine lesione supsplendens . Hinc aut legali ierarchie

Perfectio est sursumactio ad spiritualem dei unius cultum. manuducto-
res uero ad istam qui a summo legis magistro moyse docti sunt
de hiis que ad tabernaculum domini pertinebant. qui moyses ad
introductoriam noticiam tabernaculi cum suis principiis scribens
ierarchiam legalem et ymaginem figure sibi in monte syna
ostense vocabat omnia secundum legem significata. In hac autem legali
ierarchia perfecti erant qui a dictis manuductoribus propor-
tionaliter sursumagebantur ad doctrinam perfectiorem per signa legalia.
Perfectiorem uero doctrinam theologia dicit nostram ierarchiam. uo- ·12·
cans ipsam adimpletionem et sanctum finem legalis ierarchie. Restat
autem ierarchia media inter legalem et celestem. communicans utrique secundum
aliquid communicans. scilicet celesti ierarchie in intellectualibus contemplationi-
bus. et legali in eo quod variatur signis sensibilibus. et per illa
in diuina sursumagitur. et similiter diuina habet diuisionem. scilicet in perfectiores
et perfectores. et perfectos. Unaqueque uero istarum trium diuisionum ·13·
nostre ierarchie ordinatur. sed et in legali et in celesti ie-
rarchia. scilicet prima. media. et ultima. proportionaliter suis in se conten-
tis uirtutum et conuenientem singulis operacionem et bonum suorum
ordinatum et conuenientem communionem. Perfectionum quidem significatio pri-
ma habet uirtutem in sanctorum mundationem. media uirtutem doctrinam
mundatorum illuminatiuam. ultimam uero et potiorem consummatiuam per- +
fectionem doctorum in [illegible] doctrinarum. Ordo autem sanctificantium
in prima uirtute mundat imperfectos per perfectiores. In media autem
illuminat mundatos. In ultima et summa uirtute sanctificantium
perficit eos qui diuino lumine communicauerunt in sanctificatis perfectio-
nibus illuminacionum que contemplati sunt. Eorum autem qui perficiuntur prima
uirtus est mundatiua. media uirtus illuminatiua. et quorundam con-
templatiua. Ultima et diuinior aliis illuminatiua perficiendam
scientiam sanctarum illuminacionum que ~~quasi efferta~~ est contemplatrix quarum +
Mandauimus quidem triplicem virtutem sanctificationis perfectionum. du-
plicem quidem in baptismo. scilicet mundationem et illuminationem.
unam uero in eucharistia et crismate. scilicet deificam congregationem
et scientiam. per quam perficiuntur. diuinifica deductio et [illegible]

cn

quo nisi ad ipsam deitatem. Restat deinceps tractare de ordine sacerdotali per quem ista administratur. qui ordo dividitur in ordinatorem mundativam. et illuminativam. et perfectivam. Capitulum v.

Capitulum v.

Est autem generalis lex ierarchie ut inferiores per suos superiores sursum agantur ad divinos splendores sibi illucere sicut quod videmus in sensibilibus rebus. et elementis. quia cognatiora sibi et conpaciora primus et familiarius inmittit secundum suam similitudinem. et illis mediantibus extendunt operationem suam ad ulteriora. Convenienter igitur deus qui est principium et firmamentum omnis visibilis et invisibilis ordinationis. primo influit radios suos intellectuales et deificos primis vel superioribus sibi conformioribus. et per illos tamquam ydoneos ad lumen divinum exhauriendum et aliis influendum elucet et superapparet inferioribus. Primorum quidem sublimium contemplantium est copiose derivare suis inferioribus secundum eorum capacitatem divinas visiones quas ipsi inspiciunt. et eorum demum est docere que ierarchica sunt scientia perfecta. cum ipsi didicerint divina universe ierarchie. et per alios accipiunt perfectam virtutem docendi. et ipsorum est tradere divina his qui sacerdotali perfectione integre participant secundum ipsorum dignitatem.

p. 2.

Ordo autem episcopalis pre ceteris ordinibus ecclesiasticis proximus est deo. et summus et ultimus id est consummativus aliorum. quia in ordine episcopali consumatur et adimpletur omnis ornatus ecclesiastice ierarchie. Sicut divina ierarchia angelica et humana in domino Ihesu consummatur. ita et quelibet spiritualis ierarchia initiatur in ipso ierarchia. Virtus autem ordinis ierarchici contingit omnes virtutes et operationes ecclesiasticas. quoniam per inferiores fiat subministratio et ipsa operatur misteria sibi appropriata per singulos ~~ordines~~ ordines alios. Lex autem divina excellenter attribuit ordini episcopali super + ceteros ordines. diviniores sacrificationes ad operationem sibi appropriatam.

+ reliquos

nota

Iste autem operationes episcopales sunt perfecte ymagines divine virtutis perficientes omnia signa divina et ornatus ecclesiasticos. Quamvis enim a sacerdotibus quedam misteria symbolica impleantur ut baptismus et confectio eucharistie. cum quibusdam pertinentiis. tamen baptismus non celebratur sollempniter sine crismate. et eucha-

iustia ꝯficitur in altari. Crisma aut et altare no nisi ab epo con
secratur. Et nec aliquis fit sacerdos nisi ab epo ꝯsecratus. Unde
diuinus ordinatum est ad solum epm ptinere sacerdotum crismatus. et
altaris ꝯsecratoes. Ordo g epalis adimpletus est uirtute pfectiua
non inr pficiens excellenter ea que pficiunt sacerdotum et mani
festatrice edoctus spuales scias. et edocens sacerdotes et alios
inferiores spuales scias et uirtutes. Ordo aut sacerdotum illuatus 3.
eoz qui pficiunt a ierarchis manuducit ad ꝯtemplatoez pfectorum.
et cu eisdem ierarchis operatur mystica sibi ꝯpetentia in quibus
eciam operatur diuinas operatoes. quas et demonstrat per signa sensi
bilia attendentes faciens ꝯtemplatiuos. et sciaz pfectorum ꝯmunicato
res. et ad epos mittens eos qui desiderant sciaz sanctificatonum
quarum ꝯtemplan sunt. Ordo aut diaconoz qui mundatiuus et se 4.
paratus est disponitur mundare attendentes antequam attendant ad sanctificatioez
que fit per sacerdotes. Mundat aut eos a ꝯtrariis et ydoneos eos
facit ad sanctificatiuam inspectione et ꝯmunione. Unde in baptismo dya
coni attendentes exuunt ueste uetere et discalciant. et ad oc
cidentem statuunt ad faciendam abrenunciatoez. et iterum reducunt
cunt ad orientem et voce ordis mundatiui et uirtutis munda
tiue sunt qui precipiunt attendentes abiure omino uestes prioris uite.
et obscuritate prioris uite ostendentes et docentes illos ab
renunciantes obscuris ad illuatiua reducunt utique. Mundans
ergo est ordo dyaconoz superi agens mundatos ad manifestas
scoz sanctificatoes. et imperfectiores mundans. et inflamans
doctrinis scripturaz illuatiuis et exhortatiuis. mundos etiam
segregans ab immundis. Et ideo ꝯstitucio ecclastica statuit
ordine dyaconoz ad portas per imperfectis mundatoes. signi
ficans introitum ad sancta et per uirtutes mundatiuas informans
ad ductoez ad scas inspectoes et ꝯmunioes scoz. et pfectas
ꝯmunioes et inspectoes suscipiens eos immaculatos. Osten 5.
sum est ergo quod ordo epalis pfectiuus est et pfectu operans. Sacer
dotalis aut ordo illuatus et lucidatus. Ordo aut dyaconoz
purgatus et discretus. epali ordine no solum sciente pficere.

em

sed mundare et illuminare. et habentes in se virtutem sacerdotum, et vir-
tutem illuminativam, et scientiam mundativam. nam minores nequeunt
operationes maiorum implere. nec eis licet ad talem presumptio-
ne conari. Sublimiores vero ordines. quoniam et proprias et
subiectorum scientias consecuntur. tamquam typum gerunt divinarum operationum
ipsi ostendentes in se ordines sacerdotalis bene et magnifice or-
dinati illuminationes divinarum operationum. divisit secundum ecclesiastici gradus.
in primas. et medias. et ultimas scientias operationes et ordines. per
ierarchicas distinctiones. per hec manifestantes ut dixi in se
ipsis inconfusam ordinationem divinarum operationum. Nam quoniam dei-
tas celestes animos primus naturaliter mundat. post illuminat et il-
luminatos perficit ad operationem perfectius deo conformem. convenienter
ecclesiastica ierarchia diligenter imitans divinam. seipsam
dividit in distinctos ordines et virtutes. per hec manifeste
ostendens operationes ecclesiastice ierarchie in sacris et mundis or-
dinibus firmiter et inconfuse esse collocatas. Nam autem sacerdo-
tales ordines in ordinum partitiones et virtutes et operationes te-
tigimus. secundum nostram possibilitatem consideremus ipsorum perfectiones.

pria .6. Episcopus quidem qui consecratur cum ambo genua flectens ante
altare super caput habet sacras scripturas. et episcopus ipsum con-
secrans. ponit manum super caput eius. et precisis invocationibus
ad deum. sic eum consecrat. Sacerdos autem qui consecrandus est. utrumque
genu flectens episcopo eum consecrante manum capiti eius imponente
sacris invocationibus consecratur. Ministrer vero id est dyaconus
flectens unum genu ante altare ab episcopo imponente manum dex-
tram capiti eius. ordinatur ab episcopo sacris invocationibus ad dyacono-
rum perfectionem pertinentibus. Cuilibet autem illorum qui perficiuntur imprimitur
signum crucis. ab episcopo eos perficiente et quilibet specialiter edo-
cetur. et omnes qui ibi presentes sunt in sacrario recipiunt eum in
.1. osculo sancto. Colligitur ergo ex predictis quod episcopis. sacerdotibus. et dya-
conibus. communia sunt. introductio ante altare inclinatio impositio ma-
nus episcopalis. signatio cruciformis. predicatio osculum. Episcopis autem
electum et singulare est. quod liber sacre scripture capitibus eorum

supponitur. Sacerdotes ambo genua flectunt cum ministri tantum unum genu flectant. Unctio autem ad altare et inclinatio significat eos qui sacerdotaliter promoventur humiliter deo supponere vitam suam et intellectum. et intellectuales suas operaciones / sine omni inhonestati puritate. et secundum suam facultatem se divina precia digna exhibere. et celesti senatui mentes deo dignas offerre. Impositio vero manuum episcopi. significat quod episcopus eos quos promovet principaliter protegit tamquam pueros et custodit. principaliter ipsis impertiens habitum et virtutem sacerdotalem. et gerens generales virtutes. Docet quod eos promovere sacerdotales operaciones tamquam deo subditos / et ipsum habentes ducem in omnibus huiusmodi operacionum. Cruciformis vero significacio. abstinencia ab omnibus carnalibus appetitibus. et vita deo conformem semper intentam ad consideracionem salvatoris nostri in carne. vel potius ad ipsius divinam vitam. qui usque ad crucem et mortem cum patri immutabilem plenissimam prebuit. et ad suam imitacionem venientes insignit ipsa cruciformi ymagine immutabilis patris.

Recitacionem autem professionum eorum qui promoventur episcopus pronunciat. In quo ostendit quod ipse sanctificationis promotor in dei amore manifestatur et sine electionis. nec propria voluntate eos ad culmen gradus sacerdotalis exaltans. sed a deo motus ad omnes sacerdotales sanctificaciones. Ita moyses promotor legalis sanctificationis etiam aaron fratrem suum cum legem ad dignitatem sacerdotalem et dei amiciciam non sublimavit. nec eum ierarchice consecravit propria gratia. sed deo qui principalis auctor est sanctificationis. Nam et ipse dominus ihesus christus noster summus pontifex non se ipsum glorificavit ut dicit apostolus ad hebreos. sed qui locutus est ad eum. tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Unde et ipse dominus ihesus discipulos suos in episcopos consecrans quamvis ipse met secundum deitatem princeps sit omnibus promotoribus. tamen promocionem eorum ipse reponit ad patrem suum deum et spiritum sanctum. admonens eos sicut scriptum est in actibus apostolorum. a ierosolimis ne discederent. sed expectarent promissionem patris quam audistis inquit per os meum. quia baptizabimini spiritu sancto. Et beatus petrus apostolorum princeps cum aliis decem collegis complens [illegible] nis duodenarium apostolicum deo

gnusit electe3 dicens ostende que elegeris. et diuina sorte de
monstratu in numy duodenary aplica suscepit. Do sorte aut
illa que cecidit sup mathia. aliqui no recte dixerut. michi
aut videt. q sors ibi dicit aliqd diuin donu demonstrans
aplice ggregat que de i aplm elegisset. Demonstrus etia
q eps no oportz a pp motu aliqs pmone ad ordiez sacdotl
lem. sz i stictu diuino. et inspiracoe celesti. Qz aut in fine
qm pficit in osculo suscipit. tam ab epo q ab alijs sacdoti
bus qui pntes st. sigt q mes scta stictijs et utitib et di
na vocacoe ad sacdotale pfcoez pueniens. alias scas men
tes amat. et ab illis amatur. Vnde et mutuu sacdotu osclm
ostendit gmone gformium mentiu et mutuo amabile exul
tacoez sicud integre sūante deiformē pulchritudine per
gradu sacdotale. Ergo que dixi gmia sut toci ordis sacer
· B · dotalis. Ad solu no epm ptinz ut scta elbage ponatur su
p capd ei cu cosecratur. In quo significatur q diuina bonitas
tribuit epis tam utute q sciaz pfcmam oes scificacois. vr
qd sacre sctpture gtinet et declarat diuinas opacoes. scifica + appi
coes. locucoes. et vno libo oia diuina et opa et uba donata
nre iherarchie a benefica diuina opacoe. Ideo sctptura sacra
supponit capiti epi gsecradi tāq deo gformis et ci sacdotali u
ture integre pcipienti. Nec tm illuminandi bā et diuina scia
om ierarchicaz locucoum et opacoum. sz et alijs s singloz
gradu et capacitate het dispesatiui et pfcuri alios ie
rarchice i diuissis gsecraoib et sumis sin suactoib et oib
pfcissis toci ierarchie. Sacdotib aut spale est pter mi
tros utruqz genu flecte. ministris aut vnu genu flecte tm
Hemiflexio vero an altare. sigt. q tam adducentis addu
tor. q ipe qui adducit deo supponitur. Qm aut tres st or
dines pficientiu. sz. purgatores. illuiatores et pfcores.
et ipi presidet tribus ordib eoz qui pficiut. purgadis.
et illuminandis et pficiedis p tres pficiedi ututes. sz purgacoez
· illuiacoez et pfcoez et [illegible] eoz adductoez deo suppo

 ·12· 38

nut | cognuit ut ministri qui purgant tantum ad ductorem unam scilicet
tantam secundo altum unum tantum genu flectendo. Sacerdotes vero qui du/
plicem attendentibus impendunt adductionem deo supposita. duo ge/
nua flectant. scilicet propter purgatorum illuminationem. et illuminatorum perfectionem.
Episcopus vero etiam ambo genua flectit. et super caput habet evan/
gelia. qui a ministris purgatos. et a sacerdotibus illuminatos.
et perfectos ad contemplationem et communionem sacrorum secundum singulorum proportionem
ierarchice adducens per ista perficit adductos ad integram
secundum ipsos sanctificationem. Capitulum sextum. Ca^m vi.

Explicitis tribus ordinibus perficientium. exprimendi sunt tres
ordines eorum qui perficiuntur. Ordines autem qui mundantur
sunt multitudines separate a sanctis tam cogitationibus quam operationi/
bus. de quibus supra iiii. h. quorum alii informantur a ministris ad
unificam abrenunciationem per testimonia scripture eruditiva a peccato.
Alii autem tamen per doctrinam scripturarum conversivam revocati ad statum
conversionis a qua peccando recesserunt. Alii ut a contrariis tempta/
tionum tumultibus timide perturbati. et a confortativis scripturis
confortati. Alii sicut qui a ~~bonis~~ peius operibus ad bona opera transdu/
cuntur. Alii quidem in bona conversatione constituti. nondum tamen castissima
mente | in dimoribus virtutibus et sanctitatis firmiter roborati. Isti quin/
que ordines purgantur ministerio dyaconorum | eruditio. et mundatio. et
istos perficiunt dyaconi ex officio suo. ad hoc ut perfecti mundati.
ydonei fiant ad illuminativam contemplationem | et communionem sacerdotalium
sanctificationum. ¶ Medius autem ordo contemplativus est. et communicativus
quorundam sacramentorum secundum suam proportionem que attribuuntur sacerdotibus ·2·
tamen superioribus ut ab illis illuminentur. Qui eum mundatur ab omni ma/
cula. et habet castam et immobilem sue mentis collocationem ad ha/
bitum contemplativum et virtute sanctificatur. et nunc suam proportionem commu/
nicatur divinis signis contemplando et communicando spirituali letitia
adimpletur et elevatur ad divinum amorem. sacre ipsorum signorum.
per virtutes sursumactivas. Hunc autem ordinem contemplativum. dico
esse populum fidelem laicum baptizatum. qui admittitur ad inspectionem
et communionem sacrorum perfectionum. exclusis primo ordine. Tertium autem ·3·

inter eos qui perficiuntur et non perficiunt. est ordo monachorum generali virtute et conversacionis perfecta castitate mundatus. et admittitur ad contemplacionem intellectualem et unionem sibi competentem cuiuslibet sancte operacionis. et adducitur eorum perfectis virtutibus et divinis illuminacionibus et operalibus doctrine edocetur in parte sanctificaciones quibus perficitur ab ipsa sciencia ad summam perfeccionem sursum actus. Unde apostolorum alii vocaverunt eos +propter purum et assiduum dei famulatum. Alii vocaverunt eos monachos. scilicet a monade id est unitate. propter ipsorum vitam indivisibilem et singularem que unit eos simplicium contemplacione et tractatum ad conformitatem divine simplicitatis et perfeccione deo amabile. propter quod evangelica constitucio attribuitur eis perfectam graciam. et sacerdotali non pontificali invocacione benedicuntur. et sacerdotum misterio. a deo principe ierarchie sanctificantur. Soli enim gradus perficientium ab episcopis consecratur. Misterium monachice institucionis.

[+famulos]

Sacerdos quidem stat ante altare cum cantu divino invocans ipsorum monachorum benediccione. Monachus autem qui benedicitur retro sacerdotem stat erectus. id est nullum genum flectens. nec super caput habet ewangelium. Sacerdos autem monachum benedicere interrogat eum si nunciat renunciare omnibus secularibus conversacionibus et fantasiis. Post enarrat ei que sit perfecta conversacio monachorum. testificans quod oportet eum perfectius vivere quam in ordine medium. scilicet fideles populi. Hec autem omnia eo qui perficitur attente confesso sacerdos eum signans in forma crucis detondet ipsum cum invocacione sancte trinitatis. et veste priori exponens induit alia. et cum omnibus fidelibus astantibus ipsum osculans facit communicare eucharistie. Nota monachus nullum genum flectit nec habet ewangelium super caput. significat quod non est officium suum alios adducere et curam agere. sed suum esse sollitum et singulariter ad superna erigi. Quod autem astat sacerdoti. significat quod debet sacerdotibus subesse debeat et obedire. et eis prompte tredendo ab ipsis ad divina sciam sibi competentem sursum agi. Quod non abrenunciat secularibus conversacionibus et fantasiis. significat perfectam monachorum sapienciam ordinatam

tamen in sua perceptione mentalium. Est enim monachus altissimus ordo eorum
qui perficiuntur et non perficiunt. Unde multa ei prohibentur que impune
fieri possunt a populo fideli. ut sunt nuptie et milicie. et secundum ea
quod monachi debeant vivere. et ad statum unitatis congregari. et con/
versationi sacerdotali non sunt proporcionaliter conformari. tamen plura habentes
sacerdotibus vicina et perfectis ordinibus qui perficiuntur non perficiunt
magis sacerdotibus appropinquantes. Significacio autem uniformitatis. scilicet .G.
abstinenciam ab omnibus carnalibus appetitibus ut supra. Deto/ .p.A.
sio capillorum que sordes capitis denudat. scilicet mundam et non
fictam conversationem non mentis simplicitatem exteriorum compositione ficte
ornatam. sed ipsam mentem in sui puritate ad dei conformitatem
sursum actam. non per apparenciam exteriorem. sed per singularem unitatem mi/
ore. Mutacio vestis. scilicet mutacionem vite de medio or/
dine ad tercium. qui est medio perfectorum. sicut in baptismo scilicet sursum ac/
tionem mentis purgationis. Quod autem sacerdos et fideles qui as/
sistunt osculantur monachum qui perficitur. significat communionem fidelium
qui conformantur deo. et in ipso sibi invicem et in leticia spirituali
sibi mutuo condelectantur. Quod tandem monachus communicat. significat quod .A.
si vere tenuerit monasticam vitam vel conversationem. non solum erit
contemplativus sacrorum. sed populus. neque secundum modum ordinis medii. communicabit
sacramentis. sed secundum spiritualem intelligenciam et cognitionem divinam sacra/
mentorum quibus participat perfectius quam fidelis populus participet
communionem. Unde et ierarchia vel sacerdotibus qui perficiuntur in fine dantur
sacra communio eucharistie ab episcopo qui eos consecrat. Non solum quia
eucharistie assumpcio consumacio est cuiuslibet ecclesiastice parti/
cipationis. sed quia singuli ordines segregati secundum proprios gradus vel
dignitates participant eucharistia tamen dignissima et divinissima
inter divinas communiones quibus nos participamus ad mentem deificam
tamen sursum actionem et perfectionem. Recapitulando sic conclu/
damus quod tres sunt perfectiones. scilicet mundatio. illuminacio et perfectio. .B.
Item tres ordines perficientium. scilicet ordo mundans diaconorum. il/
luminans sacerdotum. perficiens episcoporum. Item tres ordines eorum qui per/
ficiuntur. Infimus eorum qui excluduntur. medius populus fidelis. qui ad

sanctorum contemplatores et communionem admittuntur, qui est contemplativus
ordo monachorum singularium, qui est perfectivus. Et vita nostra ierar-
chia per ordines divinitus disposita ierarchie angelice conformatur
·9· et ad dei imitationem et deiformes ierarchie angelice distinc-
tiones ut nobis possibile tangit connecti. Dubitari potest quia ierarchia
angelica non sit aliquis ordo qui purgetur ut sit in hominibus, et eo
quod ibi nullus sit sicut in mundis. Ad quod videndo quia hic angelici or-
dines omnes sunt immaculati et supermundane casti. Si quis enim
malitie maculam incurrit corpore ab armonia celestium angelorum
cadet in tenebras demonum infernales. Sed cum actibus inveni-
+ purgatio, passio celestibus angelis intelligendum est quod eis a suis su-
perioribus detur cognitionis divine augmentum, per quod sunt puriores
et lumen divini capaciores quam prius fuerunt, quasi sic purgantur
a quadam nuditate scientie et inventionis sive perfectionis. Dum sunt
sapientiores et perfectiores et etiam puriores quam prius fuerunt. Sicut
de angelica ierarchia videre fuit. Ita etiam in celesti ierarchia sunt
qui ut deum est purgantur, sunt et ordines qui et illuminantur et
qui perficiuntur. Et sunt qui mundant et illuminant et qui perficiunt sunt
superioribus videlicet substantiis subiectos sibi ordines ab omni igno-
rancia, id est a quadam scientie minoritate mundantibus secundum ierar-
chiam celestium dispositionem et implentibus eosdem divinis illumina-
tionibus et perficientibus ipsos scientia sua divinorum intellectuum. Iam enim
diximus quod et scriptura testatur non esse equales omnes celestes
ordines in illuminationibus sanctis quibus deus inspirat. Sed illos primos
a deo immediate illuminari et per illos sibi subiectos divinis sple-
Ca. vii doribus secundum singulorum proportionem. Capitulum vii de exequiis

Post iam predicta tractandum est de exequiis fidelium qui o-
bierunt, qui vita in morte ut in vita ab infidelibus et immun-
dis distinguuntur, eo quod vitam sanctam habuerunt ad veras dei promissio-
nes respicientes et quasi ipsarum promissionum confirmationem Christi resur-
rectionem attendentes, cum spe firma et spirituali leticia ad mortis
exitum attendentes, sicud cognoscentes se post agonum suorum consu-
mationem perfectam et invariabilem vitam et salvationem consecuturos

AG

Cap. vij.

post futuram suam gloriam resurrectionis universalem. Certe enim anime
que diu hic in corporibus militant. prius ad peccata declinare. in sua
resurrectione erunt confirmate in bono et in dei conformitate
transmutate. Nuda autem corpora sanctorum animarum coniunget cooperancia.
et in suis laboribus vel tribulacionibus conterrancia. confirmatis ani-
mabus incomprehensibiliter in divina et eterna vita per primam stolam. accipi-
ent gloriam resurrectionis per stolam secundam. Ipsa enim sanctorum cor-
pora iterum unita in resurrectione suis animabus quibus unita fuerant
in hoc seculo tamquam christi membra deiformem et incorruptibilem et
immortalem et beatam accipient vitam. Istorum ergo consideracione dor-
micio sanctorum in leticia et spe immobili procedit ad finem dierum ago-
nis. Infidelium autem et reproborum. Alii putant se omnino destrui et
desinere cum morte etiam secundum animam. Alii putant animam a corpore semel
separatam numquam deinceps ei coniungendam. quia corporis coniunctio deifor-
mi vite et beatitudini obsistat. quod ideo putant quia non intelligunt
nec sufficienter ex scripturis edocentur. quod iam in hoc seculo deifor-
mem vitam inchoamus. quam in celo consummabimus. Alii autem dicunt
quod anime a corporibus separate aliis corporibus coniunguntur. quia quantum in ipsis
est. iniuria in hoc fiunt corporibus que cum suis animabus contra vicia
certaverunt. in eo quod ipsa corpora mittuntur pro vade suis retribucionibus.
cum ipsa laborem suorum cursum finaliter consummaverunt. Alii vero ni-
mis carnaliter sencientes dixerunt futuram sanctorum beatitudinem felicem esse
corporalitatem huius seculi. et alimenta carnalia. cum ipsi secundum evangelium
futuri sint equales angelis. unde valde inconvenienter hoc asserit.
Sed nullus fidelium incidat in istos errores vel consimiles. quin potius
se secundum animam et corpus confidat in fine mundi recepturos eternam glo-
riam universis retribucionis ad imitacionem universis christi. et hac considera-
cione exterius de corpore attendunt se appropinquare per carnis disso-
lucionem ad desideratam incorrupcionem. et laudant divina misteria.
et spiritualiter delectacione adimplentur. non iam formidantes de tetro lap-
su peccati. sed bene scientes quod bona que post mortem perceperunt
firmiter et eternaliter possidebunt. Sordidi vero et immundi qui
verum christi doctrinam receperunt. et eam propria pravitate repellentes cor-

Pri^a 2^a

3

4

ruptis concupiscentiis inheserunt. qui vitam finiunt turpiter, non ita
ut prius contempnunt catholicam doctrinam. sed propinqua dissolutione comparat
passionum veracius quam solebant pensantes. et inutili sitim qua
ipsi stulti dereliquerunt vanitates nolentes abscidi ab
hoc seculo. nec spem habent future consolationis. quam contra sibi sint
prave vite preterite, nec purgare per veram penitentiam. Verumtamen etiam
.q. taliter si in fine vere penitent vitam eternam consequuntur. Cum hec que
de immundis diximus, dormientibus vero sanctis non accidant. sed
fidelis minister qui in magisterium est de seculo in consummatione agonum suorum.
spirituali leticia adimpletur. et cum delectatione multa tendit ad vitam
gloriose itineris. Cum vero spiritualiter familiares sancto dormienti
et vita conformes ipsum beatificant. tum pervenientem utique a principio desi
derium ad finem invicte sibi victoriam. et gratias altissimo grates agunt
de fine. talis causa huius victorie optantes semper venire ad similem
finem. Tollentes autem defunctum ad episcopum deferunt qui ad dona
torem sanctarum coronarum. Episcopus vero delectabiliter eum suscipit et
complet ea que pertinent ad sanctorum dormitionem.

Ptl^a 6. Congregatus quoque choro episcopus si fidelis defunctus fuit ordinis
sacerdotalis. ante altare inclinans ipsum. incipit orationem ad deum
et gratiarum actionem. Si vero fuit monachus vel de fideli populo inclinat
ipsum iuxta sanctuarium ante introitum sacerdotalem. postea perficit episcopus ora
tionem ad deum cum gratiarum actione. Deinde ministri legentes in libris
sacre scripture veraces promissiones de sancta nostra resurrectione. de
cantant psalmos ad ipsam resurrectionem pertinentes. Postea qui primus
est inter ministros. scilicet archidiaconus excludit cathecuminos
et predicat sanctos qui feliciter dormierunt, rogans presentem
defunctum ipsis sanctis in bono concordari, et exhortatur cunc
tos presentes impetrare defuncto beatam perfectionem in christo. Post ac
cedens episcopus orat super eum. et post orationem osculatur eum qui
dormivit. et post episcopum alii presentes ipsum osculantur defunctum.
Deinde episcopus superfundit defuncto oleum sanctum. et pro omnibus orationem
faciens sepelit defunctum in sanctificato cimiterio cum aliis
sanctis concordatis sibi ubi est domicilium defunctorum.

·Cap· vij·

Sed si increduli viderint vel audierint hec a nobis fieri ·A·
forsitan irridebunt et nobis qui erratibus compati videbuntur.
Nec mirum. nam ut dicit ysa. vij. c. secundum antiquam translationem. nisi credi
deritis non intelligetis. Unde qui non credunt non intelligunt. Nos
autem intelligibilia misteria eorum que insensibiliter sunt inspicientes di
cimus. quod per hec quod episcopus eum qui dormivit ad chorum sibi coordinatum
inducit et imponit. significat quod omnes fideles cum illis glorificabuntur in
terminis premio quibus iuncti sunt vite merito. scilicet ut qui hic deifor
miter et sancte vixerunt deum iuxta possibilitatem nostram imitando. in futuro
participant divinas et beatas retributiones. qui non bona vita habu
erunt. quamvis ipsorum et in gloria tamen iuxta mensuram meriti recipient
mercedem vite eterne. Pro hac igitur iusta dei retributione episcopus gratias
agens orationem facit et laudat deitatem. que destruxit spirituales
nequicias nos iniuste et tyrannice resistentes. et nos ad gran
dia iuste nos adiudicata perducit. Cantica vero et lectiones divi ·B·
nas promissiones exprimentia declarant beatum regimen electorum.
in qua eternaliter constituentur. qui in divinis preceptis vitam consummant
Regimen autem illa eum qui dormivit suscipit et vincentes ad
consimilem consummationem invitat. Inspice autem quod in exequijs non omnes
qui ad hunc mundantur excluduntur. sicut fit in celebratione eu
charistie vel crismatis. sed soli cathecumini et eis inferiores
a choro nunc excluduntur. Iste enim gradus omnino ignarus est per
fectionis. unde non licet ei inspicere aliquid sacrum. eo quod cathecumini non
dum perceperunt virtutem inspectivam sacramentorum per baptismum. per
quem divinum lumine initiatur et donatur. Reliqui autem gradus
eorum qui ad hunc mundantur. didicerunt sacram doctrinam. sed peni
tentes qui a vita vel qua didicerant exorbitaverunt. et iterum
penitendo ad eam revertuntur. et ipsi a sublimium divinorum sacrame
torum inspectione et communione separantur. ad hunc. quod si ad aliquid il
lorum admitterentur. lederentur et devenirent per hoc ad maio
rem turbationem divinorum quam sint contemptum. Conveniens autem assistunt exe
quijs penitentes doctrina instante ut attendant et vite mortuis
conceptum et honores sanctorum a sacra scriptura laudatos. et sic er-

ratib9 ut ipi erraverut istabiles esticias iminere. Utile aut drs est penitentib9 inde fidele defuctu qm p'fsus e emitian et predicari a dyacono et gratulatore stoz atq; p' cedetu. per hoc em puocitur et ipi ut ide desiderut et dotrant ab anutiatore dri dyatom btitu ee p'stoz in xpo.
·9· Deinde eps oroez facit sup defunctu et ostulat eu eps et oes p'ntes. Oro aut postulat a deo ut dimittat defucto oia que p' ifirmitate huana peccauit. ostituat eu in luce et regione bnectiu. et in sinib9 abrahe ysaac. et iacob. in loco a quo effugit dolor et tristicia et gemitus. Hac g' oroe postulant defucto beatissia dona que donatur stis i pria. Nichil em pt dici equale imortali glie. que oem remouet tristitia et replet metes dino lumie. q'ms retributoes ille sumis designatoib9 q's dicte. ul excogitare no sufficim9 aut sig'ficare. si itellcu altiores sut. et ipe sig'ficatoes. min9 secreta neitate continenant. Vera e em scptura que dicit. qd oculs no vidit n' auris audiuit. et in cor hois no ascendit. que pparauit de diligetib9 se. Sin9 aut stoz p'riarcharz et alioz stoz om. sut dimisse et beatissie ostumate quietes. que electi om suscipiut ad beatitudinez p'stoz sui defcti. Queri aut pt quare ·x· eps rogat pcta dimitti defucto. et donari ei btum stoz qui one. cu em iusticia dina retbuat i futo bona et mala que gessit i hac uita. et defuctus ia cuncta opa sua finalit ople verit. quomo p oroez epi alia retbutoez obtinebit q' ipe meruerit p opa que fecit in hac uita. Ego aut sacra scripturam sequens nom q' bnusq; hebit retributoez i futo qua hic promeruit. dr em. Veniamt de ap'dsc et portabit unusq; i corpe s ea que gessit. sine bonu. sine malu. Qd aut oroes stoz no psut sine i hoc stlo sine post morte hijs qm se es de oroib9 indignos exhibuerut. scripture sacre nos docent. Quid ei sauli psut oro samuelis. aut pnersu hebreoz p'plo p'phetica oro. Quid ei si aliqs sanos oculos et pspicatres hins petat solaib9 radijs illustrari aliqne sibi ipi oculos eruerit.

Margin: ar omo; ·nō q' sm9·; +

ita spem divinam concipit qui sanctorum orationes petit. et qui naturaliter op/
positione excludit sanctas ipsorum operationes. non permittens ipsas
orationes. in se. secundum ipsarum naturam operari. per hoc quod ipse negligit di/
vina dona. et a quibus. et bonum conferentibus dei preceptis
recedit. Dico autem secundum scripturas. quod orationes sanctorum utiles sunt in ii
hoc seculo hoc modo. Si quis dona dei desiderans affectum sanctum
habens ad ipsorum participationem. tamen propriam considerans parvitatem. rogat
aliquem virum iustum. fieri suum susceptorem et cooperatorem. iste con/
sequetur ex hiis maximam utilitatem et divina dona percipiet. deo
ipsum coadiuvante mediantibus religiosa sanctorum principiis cognitione prove/
nientia in viris iustis laudabili desiderio petitorum orationum conve/
niente. et deiformi habitu eius. Divinitus enim decretum est. divina
dona dignis ordinate dari. per eos qui digni sunt ea tradere.
Si quis igitur preter hunc modum optinendi divina dona recipiet. falsa
opinione arbitratus sibi se sufficere ad orandum deum. et sanctos con/
tempnat. aut etiam si petitiones indignas deo. et iniustas postu/
let. et tepide divina dona desideret. et quod sibi non congruit.
propter suam culpam frustrabitur consequtione petitionis imperite. Quod ·vi·
autem de dicta oratione episcopi supra diffinitum. nobis apostoli tradiderunt. di/
cere debemus. Episcopus secundum scripturam manifestator est divinorum iudi/
ciorum. unde illud malachie ii c. angelus domini exercituum est. Dicit
ergo episcopus ex sacra scriptura. quod hiis qui sancte vixerunt clarissima et di/
vina vita. digne a iustissimis legibus retribuitur. divina clemen/
tia supportante maculas per humanam infirmitatem contractas. quia
nullus ut sacra scriptura dicit mundus est a macula. Hec igitur
novit episcopus in scripturis promissa. et postulat eadem fieri. et dari
hiis qui sancte vixerunt sanctas retributiones. ut hoc deo conformatus
benignitate aliorum dona sicut proprias gratias petit. et in eo
quod ipse sciens has promissiones futuras presentibus manifestat
quod ea que ipse petit secundum attestationes scripturarum omnino fient
hiis qui cum sancta conversatione discedunt. Episcopus enim qui recitator
est divine iustitie non postulat nisi deo placita et a deo
promissa. Propter quod et hiis qui immunde moriuntur. non ista postu

lat· non solum quia id faciendo divine reconciliationis ordinem perverteret·
et episcopus aliquid in ecclesia sibi divino instinctu presumptuose concederet· sed
etiam quia iniuste orationis effectum non consequeretur· audiens a sacra
·12· scriptura· petitis et non accipitis eo quod male petatis| Episcopus
ergo petit a deo| que deus promisit et diligit· et omnino dabit quod pium
bonum affectum| ostendens deo bonorum auctori· et hiis qui ibi pre-
sentes sunt| manifestans retributiones que fient sanctis· Sunt enim episcopi cla-
ves habent quibus fideles ab immundis segregant· tamen manifesta-
tione divinorum iudiciorum· non quod divina omnipotentia immutabilibus
al' reatu motibus episcoporum obsequatur· sed quod iusti a deo digne secundum merita distr
recreatione ab episcopis spiritus sancti instinctu segregantur· Igitur quod dominus
in apostolis auctoritatem clavium prelatis ecclesiasticis conferens ait Io·
xx· c· Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis·
et quorum retinueritis retenta erunt· Et beato petro divinis reve-
lationibus illuminato dicit dominus Mt· xvi· c· Quodcumque solveris super
terram erit solutum et in celis· tamen ipsi apostolo et consimilibus illi episcopis
spiritus sanctus ipsis divinas revelationes divinorum iudiciorum manifestando
et committendo ipsa iudicia assumentibus bonos et excommunicando ex-
pellentibus reprobos· teste enim domino Mt xvi· d· beatus petrus non ex proprio mo-
tu nec ratione nec revelatione carnis et sanguinis· sed deo ipsum illumi-
nante docente protestatus est· Tu es christus filius dei vivi· Sic ergo non
debent episcopi excommunicationibus et aliis clavium exerciciis· nisi divina
inspiratio eos moneat· et qui episcopis subiecti sunt· eisdem tamen a divi-
na inspiratione motis deberent obedire· dicente domino ad apostolos
·13· Lc· x· c· Qui vos spernit me spernit| Sed sum digressione prosequamur
que sequuntur· Episcopus expleta oratione osculatur defunctum· et post episcopum
omnes presentes· quia qui laudabiliter iter complevit| amabilis est et ho-
norabilis est omnibus iustis·· Attende autem quod in baptismi celebratione
ille qui baptizatur in primis oleo sancto inungitur· post priores vestes
totaliter exuitione· Dormientibus vero in fine confertur olei sancti unctio·
habet scilicet ratione quia baptizatus inungitur quasi certamen aggressurus| Dor-
miens vero· quasi victor certaminis| Deinde episcopus sepelit corpus
in sepulturis fidelium coordinatorum· et merito| quia qui dor-

· Ca. vij. ·82·

minuit et per animam et per corpus deo devote serviunt. Unde corpus quod
tunc anime concertavit in suis laboribus, tunc eadem debet communicare
retributionem et ideo divina iusticia retribuet anime mercedem
simul cum corpore suo. quod ei in hac vita cooperatum est. et particeps fuit
sive in bona conversatione sive in mala. Et quod eius constitucio / institucio divi/
ni) ordinata. tam anime quam corporis in predictis insinuat divinas utriusque
retributiones. Anime quidem per contemplationem et spiritualem intelligentiam
eorum que sunt ut superdictum est. corpori vero per unctionem et eucharistiam.
que sufficiat totius hominis et universalem eius salutem operatur. et per ca/
tholicas sanctificationes denunciantur perfectum fore in anima et corpore
retributionem. Oraciones autem et operaciones que fiunt in consecrationibus
quas videor omisisse non debet per scripturam declarari neque operationum
misteria et virtutes divine in ipsis sunt debet ex occulto in publicum ·13·
deducere. Sed si nobis traditum est. tu ea discens doctrinis sacris
sanctis. scilicet divina inspiracione legendo. meditando secreciusque au
diendo. ad maiorem dei conformitatem et sursum actionem perfectam
in deo amore et sanctis operacionibus a divina illuminacione ad ipsam
supremam ascende statim. Item ut in significasti. risu dignum
videtur incredulis quod parvuli non valentes intelligere divina. bap ·14·
tismum accipiant et eucharistiam. et quod ipsi illos non valentes
intelligere divina doceant. et vane eis tradant sancta traditiones
quas ipsi non intelligunt. et hoc ipsis infidelibus magis [illegible]
dum videtur [illegible] quod alii pro ipsis pueris faciunt
abrenun[illegible]ciaciones et confessiones. Sed non oportet
tuam episcopalem discretionem erroribus infidelium conturbari. quin
potius cum modestia ad eorum illuminacionem amabiliter compensare
quod ipsi talia increpant. advertendo secundum scripturarum testimonia. quod non
omnia divina. a nostra sciencia circumscribantur. multa autem nobis incogni
ta. causas habent apud deum convenientes. quas nos quidem ignoramus
nam non celestes sciunt. occulta autem summos etiam angelos latent
et a sola divina sapiencia cognoscuntur. Super hoc autem articulo. scilicet
de pueris baptizandis. dicimus quod doctores nostri a suis sermonibus
docti nobis tradiderunt. scilicet. quod infantes ab infancia secundum statum et

divinam institutionem educati assuescunt revera nimis remoti ab er-
roribus et ab immunda vita sint immunes. Unde visum est sanctis
apostolis secundum hunc modum suscipere infantes. Ita quod naturalis pater
pueri traderet eum alicui bono pedagogo in divinis mysteriis
et deinceps puer sub ipso pedagogo aget tamquam sub divino pre-
et sue salvationis susceptore. Ab isto ergo pedagogo promit-
tente educare puerum in sacra conversatione expetit episcopus ut confiteatur
abrenuntiationes et sanctas confessiones. non solum pro illo docens
divina. Non puerum pedagogus promittit se abrenuntiare aut confiteri
loco pueri. sed quod puer abrenuntiabit et coordinabit fidelibus.
quasi dicat promitto me persuasurum puero meis eruditionibus ad men-
tem sanctam in ductu. quod abrenuntiabit illicitis et confitebitur et
operabitur divinas confessiones. Non igitur est irreligiosum quod puer
secundum divinam sanctificationem educatur. habens ducem et susceptorem
inducentem ei habitum divinorum et custodientem ipsum ab illicitis im-
mune. Tradit autem episcopus puero sancta signa ut communicetur ipsis
et non aliam ineat conversationem nisi divinam semper considerantem et in
perfectu fidei et bonorum operum divinis quiescentem. et sanctum habitum
in predictis vigentem et sanctificatum ab informi susceptore tamquam
a viro sancto. Hec in o thymothee apparent mysteria sacra-
mentorum ierarchie ecclesiastice. Alia autem quam sunt me perspicatiores
non solum predicta. sed forsitan manifestiora et splendidiora apparent
mysteria. et tibi ad tecum divinum excercitato
deus gradibus clarebunt ut arbitror pulchri-tudines
splendidiores et diviniores. Tu autem perfectiore illuminatione cum
tibi apparuerit in tradde et splendidiora mysteria que perspexeris
michi declara. Confido autem quod per ea que in hoc libro scripsi
ego in te repositas divini ignis accendam scintillas.

¶ Explicit liber dyonisii de ecclesiastica ierarchia. ¶ Incipit
· · liber eiusdem de divinis nominibus

Post liber de divinis caracteribus **Incipit liber dyonisii de** . Ca. 1.
in quo tractavi de distinctione divinarum personarum **divinis nominibus** [quod primo intentio et quid de divinis nominibus est dicendum]
narum. transibo ad tractanda divina nomina. et secundum apostoli
sententiam Cor. 1. affirmo necessitatem de deo dicere non
in persuasibilibus humane sapientie verbis. sed in demonstratione virtutis
theologorum que a deo movetur. Secundum quam utuntur ipsi theolo
gi qui scripserunt sacras scripturas ut Moyses. Job. David. Ysa
ias. et alii in effabilibus et ignote coniunctum in effabilibus et ig
notis theoriis per unionem que efficatior est in divinis quam nostra vir
tus vel exercitatio racionalis aut intellectualis. Non est autem audendum
dicere. vel cogitare aliquid de supersubstantiali occulta deitate preter
ea que nobis per sacras scripturas de deo divinitus sunt expressa.
Oportet enim deo attribuere supersubstantialem scientiam. que est preter igno
rantia sive supersubstantialitatis. et superat omnem racionem et intellectum
et ipsam substantiam. Nos autem tantum sursum respiciemus quantum sapientia
que radiat in scripturis se ipsam immittit. et nos manducit
ad splendores divinos. Sumus autem et docentes et discentes
constricti inter terminos divine bonitatis et nostre possibilitatis. et
iii hoc sancte et pariter in tractandis divinis. Siquidem teste scriptura
q. xxv. divina bonitas revelat iusticia sua eius. secundum propriam [bonitatem]
ratio utuntur in iusticia salutari. que distinguit infinitate et
incomprehensibilitate divina ab omni finito. Sicut enim intelligibilia
sunt incomprehensibilia sensibus corporeis. et compositis et figuratis
simplicia et infigurabilia. et intangibilia et infigurabi-
lis privatio forme corporalis figuratis. Sic bonitas divina
que est super omnem mentem et substantiam. superat cognitionem et substantiam.
et bonum quod est super deliberacionem et omnem mentis intellectum.
omnibus deliberacionibus est intractabile. Et id est bonum quod est super
ac bonum. est ineffabile omni verbo. Et hec est bonitas causalis
universitatis omnem creatam bonitatem. et substantia super omnem substantiam et
intellectus non intelligibilis. verbum non dicibile. nisi soli eterno
patri. innominabilitas et non intelligibilitas. et innominabilitas
per excessum rationis et intelligentie et nominationis in nullis existens

Hic dyonisius intendit dicere de divinis nominibus utuntur ipsi ex eloquiis non tamen ipsam deitatem que est quid est in se. quia hec sola ipsi soli est exposita. sed secundum modum eloquiorum quia racio theologorum mentibus sunt suscepta. Unde analogice in divinis declaravit tamen de speculatione quales intellectus extendit deus in similitudine [illegible] [illegible]

f m

na existens et e oibus causa eendi. ipm vero e no ens. p excessum existencie. Qualiter autem ipm bonum sit. ipm tm ptest de se ipo pfecte et stricter enunciare. De hac quo occulta divinitate no est audendum aliquid dice vel cogitale. nisi que de illa i scriptura sacra nobis divinitus exprimuntur. Ois enim nra cognicio et contemplacio oibus existentibus est impenetrabilis. p hoc q ab oibus supsbaliter segregatur. sicud ipa dina sapia de se docet in variis locis scripturarum. Et inveniunt plures theologica vocasse i scrutabilem. invisibilem. incomphensibilem. et no vestigabile. eo q nullum sit manuductivum et symbolicum vestigium eorum qui transierunt omne comphensibile usque ad contemplacionem sive occulte infinitatis. Verumptamen bonum no est omo incommunicabile alicui existencium. sed i se ipo ita singlariter collocat sapiencie radium. ut tempe radius benigne supapareat i intellectibus illuminabilibus cuiuslibet contineri. scm singulorum porcione et status mentes que se ipsi quo posse immittunt. ea moderacione ut nec supius quam sibi divinitus concessum e psumant. nec inferius segnicie torpeant. sed firmiter et assidue ad sapiam sibi de sursum irradiatam se extendunt. et mox accepta gratia reverenter et caste ad supiorem contemplacionem elevantur. Has i quam status mentes i spirando extendit ad sui contemplacionem et unionem. et assimilacionem. dando eis virtute ut ad possit. Nos igitur sequentes leges ierarchicas scilicet ut quilibet infra nos supos se extendat ad dina. sm psumpcionem et negligencia. Quibus legibus gubernantur etiam omnes ordines angelici. Nos dico venerantes occultum divini principatus iscrutabilibus et sanctis reverenciis mentis. et venerantes i dicibilia casto silencio extendimur ad splendores eterne illucentes nobis in sacris scripturis. et ab illis splendoribus extendimur. et illuminamur ad quos scendas et cantandas dei laudes illuiati ab illis splendoribus sublimius quam pro invisibilium manuductionem. Et p eosdem splendores assimilantur disponi ad earundem laudum enunciacionem. ut p ipos contemplemur scm singulorum temperantiam luia bona dina nob

·2 pti.
Hic autem incedit p dco nia de divinis noibus dicendo ad laude theararchie eius exemplificata quo quedam i eius laude dicunt. —

data et sicut omnes laudare debemus tamquam principium omnium luminum nobis celi-
tus apparentium qui dat bonum sicut ipse testatur Matthei vii pater vester qui
in celis est spiritum bonum dabit petentibus se. Sed ille qui est omnium
causa et principium et substantia et reformatio et renovatio deci-
dentium ab ipso. Et sanctorum collocatio eorum qui bacillant motibus temp-
tationibus et firmitas stantium et sursum manuductio sursum
actorum ad ipsum. Et illuminatio eorum qui illuminantur et principalis per-
fectio perfectorum et deificatio deificatorum et simplicitas sim-
plificatorum et unitas unitorum et supraprincipale principium omnis
principii, revelatio occulti secundum quod possibile est et conveniens.
Et ut generaliter dicatur ipse est vita viventium, substantia existentium
principium et causa omnis vite et substantie propter naturalem suam bonitatem
que omnia existentia deducit ad esse et continet. Et de scripturis
divinis pauca incorporamus. Generaliter autem omnia scripture testimonia ad
laudes divinas pertinentia sunt varie describentia divinas nomina-
tiones sive declarando dei gratiarum actionem sive ad cultum eius exhorta-
do. Pluribus autem modis laudatur deus in scripturis. Uno modo secundum
essentialem unitatem propter concordie sive supernaturalem simplicitatem
et impartibilitatem ex qua tamquam virtute unifica unimur et vari-
is nostris et comprehensionibus nostris supermundane conclusis congrega-
mur ad monadem nos deo conformatam et unitionem dei imita-
tivam. Alio modo secundum trinitatem propter manifestationem superessentialis
fecunditatis trium personarum ex qua omnis paternitas in celo et in terra
nominatur. Laudat etiam scriptura thearchiam sicut causam existentium
quoniam omnia deduxit ad esse propter suam bonitatem substantificam. Item
ut sapientem et pulchrum quia omnia existentia propriam naturam in-
corruptam servantia plena sunt omni divina armonia et sancto de-
core. Item benignam differenter a modis predictis scilicet quia in persona
filii integraliter et vere assumpsit naturam nostram revocans eam
ad se et restituens humanam extremitatem ex qua dominus Jhesus in-
effabiliter secundum deitatem compositus est secundum humanitatem et eius
accepit protractionem temporalem et intra naturam nostram factus est qui
omnem ordinem secundum omnem naturam superessentialiter excedit intransmutabiliter

·3· Hic dicit quod divine nominationes quibus laudat thearchia significant beneficos eius processus cum eius rei quibus dat exemplificationibus.—

simplex

·q̄ pti·

Hic d̄r q̄ nūc conspi-
timus deifica lu(m)i(n)a p(er)
sac(r)e d(e)clarata. In re-
surrectione aut(em) mo(do)
et sic d(e)clarabimus

et in g(e)nise retinens divina. Benignitatem etiam thearchia p(er) [adī] [oes]
quelibet alia deifica lumina que apostolica doctrina n(ost)ri attesta-
tione sacre scripture nobis manifestavit ubicumque aut scriptis. Hec
mistica docti sumus n(ost)re capacitate viatorum p(er) sacras scrip-
turas in quibus ista velantur. Et doctorum sive apostolorum sive
prophetarum sive aliorum scribentium seu exponentium sacras scriptu-
ras benignitate. qui nobis p(er) collaciones sensibilium revelant
intelligibilia. et p(er) collaciones existentium supersubstancialia. Et
huiusmodi revelacionis gratia attribuerunt et figuras in formi-
bus et infiguratis. et supernaturali et infigurabili simplicitati.
multiplicitatem et composiciones p(er) symbola sensibilium varia
et diffusa. Nunc aut(em) erimus immortales et incorruptibles. et
p(er)veniam beatitudinem xpo conformabimur n(ost)r(u)m illud phil. iij
reformabit &c et infra. thessalonicen. iiij. c. semper cum domino erimus.
saciati cum apparuerit gloria sua castissimis contemplacionibus et manifes-
tissimis splendoribus ipse sive speciei irradiabit nos et circumful-
serit. quorum splendorem fulgorem designatur in lumine quo p(er)fusi sunt
apostoli in domini transfiguracione. de qua math. xvij. et marci. ix.
et luc. ix. tunc participabimus intelligibili datione luminis ipsius me-
te iam in passibili p(er)petualiter. et tunc una q(uod) (con)iunctio in materiali
et etiam unicione que est supra mentem in ignotis et beatis im-
missionibus super clarorum sapientie radiorum p(er) quam unicionem divi-
nus imitabimur celestes angelos. Erimus enim equales angelis
erimus. quia erimus filii dei. et filii resurrectionis. iuxta illud luc.
xx. c. Inveniri aut(em) vestimentum signis sensibilium quod possibile est
nobis ad investiganda et ostendenda divina. et ex illorum col-
lacione p(er) n(ost)ram capacitatem extendimur ad contemplandam sim-
plicem et unitam veritatem intelligibilium theoriarum. que tunctis
contemplantibus sunt semper admirabiles. Et cum tota virtute nos
vincerimus theoriis tunc deserentes n(ost)ras intellectuales operaciones
immittimus nos quantum nobis divinitus conceditur ad supersubstantialem ra-
dium in quo omnes consummaciones omnium cognitionum super ineffabiliter
p(re)existerunt. que neque cogitare possibile neque dicere neque

al' fulgor splēdor

·4· Hic d̄r q̄ p(ro)g(re)ssus
inspectionis n(ost)re usque
ad divinum radium. et
q(uod) ipse est incomprehensi-
bilis. cum questione q(ua)li-
ter de incomprehensibili ne-
gociabit(ur) sermo. et
de eius solucione

· Cap. pm

omnino aliquomodo contemplari eo quod sit ab omnibus segregatus et super
ignotus. Et supersubstantialiter in se ipso participet sit creationes omnium
substantialium contemplationum et intentium. Et collocatus sit in incomprehensibili vir-
tute super omnes mentes celestes. Cum enim omnes cognitiones existentium
sint. et omnia existentium finem habeant. ille qui est super omnem substantiam se-
gregatus est ab omni cognitione. Et qui melior est cognitione omni et ser-
mone. universaliter super mentem et super substantiam collocatur. Ipse enim
cum sit omnium apprehensivus et comprehensivus. et preapprehensivus.
universaliter est incomprehensibilis omnibus. Et de ipso neque est sensus
neque fantasia neque opinio neque nomen neque sermo neque con-
tactus. neque scientia. Cum ergo adeo sit incomprehensibilis et incognitus.
quo potero tractare de divinis nominibus. ut demonstrem divini-
innomina tatem innominabilem et supernominabilem. et supersubstantialem. Sed sicut
diximus in libro de divinis caracteribus. unum est quod vere est quod
est ipsum bonum ignotum et supersubstantiale. scilicet trina unitas. sive
trium personarum eternarum una trinitas. quarum quelibet est verus
deus. quelibet verum et summum bonum. nec ostendi potest nec cogitari.
secundum quod est. Sed et maxime unitive cognitiones celestium animorum
quas habent de superignota dei bonitate. Per hoc divina bonitas
se ipsis copiose immittit. et ipsi beatas immissiones potenter sus-
cipiunt. nobis sunt ineffabiles et ignote. Et tales unitive cognitiones
quibus incomparabiliter angelicas inferiores. illis solis divinitus conce-
duntur qui omnem creaturam etiam angelicam mentem contemplando excee-
dunt. et imitatores unionis angelice participant. Per tales
igitur unitas cognitiones mentes virorum spiritualium unite deo an-
gelica imitatione secundum singularem possibilitatem docentur laudare divinam
maxime per omnium existentium ablationem. eo quod omni talis unitio men-
tium ad lumen supremum. omnem operationem intellectualem interim sus-
pendant. Docentur etiam ipse mentes ex unitione ad lumen supremum.
quod ipsum supremum lumen causa est omnium existentium et ipsum non est aliquid
de numero existentium. cum sit ab omnibus existentibus superstantialiter segrega-
tum. Nullus quidem veritatis amator. que est super omnem veritatem mentē
adeo efficax est. ut possit laudare supersubstantialem divinitatem secundum eternam ·G.

Hic dicit quod thearchia non laudatur
per aliquod nomen positivum quod ipsa
unt est. sed ab omnibus super excellenter
segregate et a bñsioniß ꝯmusuis
omnibus processibus

et sup bonā essentiā suam quibuscumqz vocabulis itelligibilibꝰ.
sive ut vocē · sive ut metem · sive ut virtutē · aut vitā · aut
sbam · a' alio vocabulo qcumcumqz sublimi. Sed oportz laudare
eā s'd excellent segregatā ab oi hītu · et motu · vita · fanta
sia · opinione · noie · verbo · delibacoe · intellcū · sba · statione ·
collocacoe · sive ifinitate · et ab oi eo qd mete qcipitur · et
gnalit ab oibꝰ exntibꝰ. Nec tn ab eiꝰ laude desistitur oi
ipa sit ceu bonitatis ipiꝰ. et causando ipm ee. cū ē om
exnciū convenit laudare divinam excellenciam et providentiam
pncipalit bonā · et ipm boni creaturis qnicantē ex oibꝰ
effcibꝰ suis · scz · oibz causatis. Circa ipam eī intima oibꝰ.
et p eam que ipa est oia efficientē sunt oia · et ipa exnalit
ā causalit an oia · et oia in ipa qsistunt · p cōservacoez et co
tinenciā. Et eiꝰ ceneia ē deductio om ad ee et sba om. Et
ipam desidant oia. Intellcualia quidē et ronalia · id est
angli et hoies cognitivē · pronalia · sensibilr · cetere inicata
p motū unicūtū · pi aiata sm aptitudīmo sbalē et hitudi
naria. Hoc igr attendentes sciptores sacre sciture lau
dat dm s'd inoiabilē · et ex oi noie. Innoiabilē quidē s'd
qn querit nomē dei · Gen · 32 · g · et Iudic · 13 · c · anglos quasi
ex psona dei rndent qd queris nomē meū qd ē mirabilē ·
et tu abigens ab oi qgicoe Ditatis. Vere aut est nomē
mirabilē · qd s apłm Philip ii° · b · est sup omē nomē. Et dicit
ad Ephe · 1 · g · est sup oē nomē qd noiatur no so'm in hoc se
culo · sz ē in futō. Ite laudat dm ex mltis noibꝰ. ut cū idu
cit eum de se dicētē · Exo · 3 · Ego sū qui sū. Dr etiā vita
et vitas Io xiiii · a · Io · 1 · a · Ds · Ge · 1 · Penti vero i dīms
qnqz cām om · ex mltis suis effcibꝰ laudat mltis noibus
s'd bo'ꝰ luc · 18 · d · S'd pulchz · Can · 1 · g · S'd sapiente · Job · xx ·
a · S'd dilegibilez · Can · v · g · S'd dm dox · Ps · xlviii · S'd dm
dnoz · Apo · xvii · f · xix · e · S'd scm scoz · Dan · ix · f · S'd eternū
Baruch · iii · b · et f. Et s'd excitem · Exo · iii · b · Job · viii · b · Deutō
32 · e · S'd cam scloz · Ecc · xliii · a · Pvb · iii · d · S'd vite largitō

Hic dr q theoarchia
laudā ut noiata sp
eo qphe sbi tez et ut
omi innoiata sp ab
·A· lacoez eiꝰ ab oibz
ā qcomniciā ad oī
cū qbusdā hoz exē
plificacoibꝰ

auditu

i'rogātē

tertio actuum xvii. f. Secundo sapientem. prima cor. i. f. sapientie vii. b. Secundo
mentem. Job x. c. cor dedit tuo. ezech. xxviii. a. cor dedit. Antiqui consolatio
ysa. xxviii. sit intellectum. ps. 32. c. Secundo vocem sed disponentem. ut in
dicitur. disputatorem. sapientie 8. a. disposuit. ie. xxix. f. ego sum
index. ysa. xliii. a. In antiqua translatione disputa mecum et ie. xii. a.
Job. 13. a. Anglica ierarchia vii. i. Secundo cognitorem regum. 8. c. solus
nosti. ps. xlix. d. sapientie i. c. hebr. iiii. c. Secundo plenitudinem omnis thesau-
ros sapientie qua omnia consistunt. colossenses. 2. c. deutero. 32. c. ps. 38. c.
Job 38. d. Secundo virtutem. Secundo potentem. prima cor. i. f. Job. xii. c. ysa.
xlvi. b. sapientie 18. c. Secundo regem regum. apoc. xix. c. Secundo veterem
dierum. dan. vii. c. ps. 23. f. Secundo sine senectute id est defectu. ecclesiastici
xviii. a. Secundo immutabilem. mal. 3. b. ps. 101. e. Secundo salvatorem. ose. i.
f. Secundo iustitiam. Secundo sanctificatorem. Secundo liberatorem. vel secundum aliam translationem
secundo redemptorem. i. cor. i. g. deliberatorem. ysa. 31. c. Secundo magnitudinem
omnia excedentem. ps. xliiii. a. bar. 3. d. Secundo in aura subtili. 3. reg.
19. d. Dicitur autem ipsum esse in membris. prima pet. 2. g. ephes. 3. f. In
animabus. sapientie a. g. et in corporibus. prima cor. vii. g. et in celo.
ps. 122. ysa. 66. a. et infra. ie. 23. c. baruch. 2. g. Et secundum etiam
in eadem natura mundanum id est in mundo consistentem. io. i. a. ysa. lv. c.
c. circa mundanum continendo. sapientie i. c. supramundanum. ysa. 40. a.
tra scabellum pedum. Super celeste. ps. 61. g. Super sensibile. ose. 6. c.
coloss. ix. a. Super omnia. iudith. ix. g. dan. 3. g. Solem. malach. 3. f.
sapientie v. b. ecclesiastici xliii. c. Astra. pet. 1. g. apoc. 2. g. anglica ierar-
chia 3. b. Ignem. deutero. 4. d. xx. a. Aquam. io. vii. fontem spiritum. ie. 2. c. Tronum
Torre [illegible] osee ix. c. Nubem. osee 6. c. ecclesiastici xliii. f.
lapidem. ps. 117. f. dan. 2. g. petram. num. 20. c. prima cor. x. a. Omnia
extra causaliter. prima cor. xv. d. Michael convenit per superabundantiam congruitatem
Dicitur quod deus qui est super causa omnium et super omnia quietat in omnia-
bilitas. et quietat omnia nova causaliter. et ipse generaliter guber-
nat omnia. et omnibus est interior. et omnibus incommutabilis. et tamen omnia
sunt segregata ab ipso. in quantum ipse est causa et principium et
finis omnium. et est omnia in omnibus secundum dicit apostolus. prima cor. xv. d.
Et ad laudem ipsius convenire dicitur omnium verba principalia et prima

· 8. Hic procedit recta similar.

et crateria et ciphos. ysa. 21. et cibus. tho. xii. et. cant. 2.
e. cenersima ps. xlvii. c. 5c. x. a. Et hec operatur deus in rebus ma-
nens nichilominus in sua simplicitate et rex multitudine in se bini-
ens. cunctis per excessum incommutabilis. et a cunctis separatus. quia non
solum est causa continens eorum que sunt. aut vite que vivunt. et senci-
unt. aut perfectionis racionalium et intellectualium. ita ut bonitas que est
super omne nomen. nominetur ab aliquibus principiis denominate non ab
aliis. sed in sua simplicitate precepit omnia. et eternaliter preacce-
pit existens per eternas ubi precedentes cognitiones. que sunt una perfectissima
bonitas. rebus varie distributa. cuius participacione omnia bona
sunt. et propter quam distributionem convenienter laudatur et nominatur
· 9 · nominibus omnium creaturarum. Theologi qui scripserunt sacras scripturas
Hic dicit quia non solum ex non solum deo attribuunt predicta nomina imposita a perfectionibus principa-
dei nomine et ente lau- cionibus participantibus. sed nominant supersplendentem. et supernominabi-
datur deus. sed et ex di- lem a quibusdam apparicionibus in templo. ut ysa. 6. a. 3. regum. 8.
vinis apparicionibus in b. aut alibi ut eze. 3. d. f. Aut illuminantibus misticorum revela-
diversis locis et formis cione doctores prophetarum ut Iosue et alios iudices. et Salomonem
et figuris secundum variarum et prophetas. et moys. et ysa. per varias visionum cognitiones
causarum exigentiam et inspiracionum efficacias. Et circumponunt ipsi formas. cant. v.
c. ~~cant. b~~ et figuras. cant. b. f. Vel humanas ysa. vi. a. Aut
igneas. exo. 3. a. Dan. x. d. Aut electrinas ut eze. 1. b. viii.
a. Et laudat oculos ipsius. hebr. x. f. et aures. sapie. p°. d.
ysa. 49. a. Comas. cant. v. b. Dan. vii. c. Et volas. ps. 33. c.
et manus. ps. 28. et scapulas sive posteriora sive alia translacione
exo. 33. g. et alas. deutro. 32. b. et brachia ysa. 52. a.
xl. b. et dorsa. ysa. 38. f. 49. c. et pedes 3x. a. Et cir-
cumponunt ei coronas. ysa. 28. b. hier. b. et tronos. Dan. vii.
c. et calices. ps. 114. c. et crateras. cant. vii. a. prov. ix. a. Et
quedam alia mistica de quibus tractabimus in libro de sim-
· 10 · bolica theologia. In hoc autem libro tractabimus nomina divina que
Hic dicit quod deum in elo- pertinent ad presens negocium et respicientes ad ea que deum sunt. Et
quiis divinis laudat hic ad quendam canonem procedemus in exposicione divinorum nominum
per regula. et sic ex secundum quod sunt anagogice intelligenda. et inspiciemus spectacula
eloquiis divinis re-
serabit divina nomina
intelligibilia. et hoc faciet
mente nudatis eam quiescendo
et ab operantis obvoluendo

Sine bo... circumpo... ut ipsi... acionibus... accipe... ... (right margin, cut off)

scripture que significant nominibus divinis. per que invisibilia dei conspiciun-
tur a suis contemplatoribus. Et hoc faciemus modesta et discreta
investigatione commonente nos ad dei contemplationem. quod generaliter
docet et suadet divina scriptura. Et apponemus spatiis intelli-
gentie aures reseratoribus nominum divinorum collocantes secundum
doctrinam in sanctis discipulis super divina traditionem ca. vij. Nolite sanctum discipulis
dare canibus etc. Et prima cor. ij. b. sapientiam. Et ipsa sancta subtra-
hentes irrisionibus indoctorum. et liberantes eos de ab occasione
impugnandi deum. Tibi autem expedit hoc ut deum est custodire.
et non exportare divina ad aures indoctorum. Michi autem det
deus laudare multas deificas nominationes deitatis innominabilis
super nomen. secundum decet deum. et non auferat verbum veritatis ab
ore meo. Amen. ¶ Capitulum secundum. De unita et discreta theologia. et que est divina unitio et discretio. Ca. 2.

Per se bonitas laudatur a sacra scriptura ut que totam
quamlibet divinam personam. et eas ab omni existente dis-
tinguens. Hoc autem ostendit luc. 18. ubi ipse dominus cunda-
dit. Quid me interrogas de bono. nemo bonus nisi solus
deus. Ubi autem ostendimus omnia nomina divina essentialia indiffe-
renter attribui a scripturis. omnibus divinis personis. Et secundum quod grego-
rianus in libro de divinis caracteribus. si quis vellet dicere
quod hoc non sit dictum de tota trinitate. sed particulariter de aliqua
vel aliquibus personis. Respondemus ei quod ipse filius naturaliter bonus dicit
Jo. x. Ego sum pastor bonus. et propheta exclamat. Spiritus tuus bonus de-
ducet me. Item si quis dixerit quod exodi tertio. de una sola
persona dictum sit. ego sum qui sum. remittetur ex eo quod dicitur apo-
calypsi 1. qui est et qui erat et qui venturus est. omnipotens. et propheta 102. tu
autem idem ipse es. etc. Et jo. xv. spiritus veritatis qui a patre pro-
cedit. Item si dicatur quod non quelibet persona divina est vita. quomodo
verum erit quod dicitur jo. 5. Sicut pater suscitat mortuos et vivifi-
cat. sic et filius quos vult vivificat. Dominatio autem in multis
locis scripture attribuitur patri et filio. sed et spiritus sanctus. dominus dicitur
exo. 3. Attribuitur etiam toti trinitati pulchritudo et sapientia.
et lumen. et deificatio et causalitas rerum. Et generaliter omnia

Hic dicitur quod divina nomina dicuntur de totalitate que est sancta trinitate ut quemadmodum hec sunt unita, nunc dif-finita—

vocabula pure essencialia deo convenire. Sed etiam divina attribu-
untur omnibus personis communiter communicata et divisim. Communiter ut
cum dicitur omnia esse ex deo. Divisim ut cum dicitur Ro. xi. ex ipso et
per ipsum et in ipso sunt omnia. et ps. 103. emitte spiritum tuum et crea-
buntur etc. Et ut breviter dicam. Io. 14. f. Ego et pater unum sumus.
et Io. 16. Omnia quecumque habet pater mea sunt. et 17. c. mea omnia tua
sunt. et tua mea sunt. Et iterum quecumque opera sunt patris et filii
attribuuntur spiritui sancto quoque. secundum cor. i. 12. b. honore fontaline
et indefinitionem causam. Io. a f. cor. 12 b. Et nullus in scrip-
turis exercitatus negabit deum vocabula esse quia toti tri-
nitati nisi pravam habeat intencionem. Cum ergo ista hic quidem
breviter, alias sufficienter tractavimus, quecumque nomina divina
essencialia in sermonibus tractaturi sumus toti trinitati ipsa attribu-
endo dicemus. Si autem aliquis putet nos per hoc inducere
confusionem in distinctionem personalem, videmus quod hoc non potest
hoc ostendere veraciter. Si autem sacram scripturam non recipit, valde
de quibus est nobis in lectione. Et si sapientiam divinam non curat dis-
cere ex scripturis, nos quomodo curabimus ipsum. aut ad the-
ologicam scientiam manuducemus. Si autem secundum assertionem scrip-
turarum procedit, et nos illa tamquam regula et lumine utentes quanto
rectius possimus ista in responsione tractabimus. Deinde ag-
gredimur principalem materiam huius capituli ostendens quod in scrip-
tura quedam attribuuntur deo unite, id est secundum totum per sonitum
unitate essentiale, que omnia ut deum esse omnibus personis sunt
communia. Quedam distinctive, id est cum significatione vel cum nota-
tione specialium singularium personarum. ut sunt inascibilitas, pa-
ternitas, vel generatio, actio, filiatio, verbum, vel generatio, pas-
sio, principium notionaliter sumptum, vel spiratio et passio cum
significationibus similibus theologicis nominalium ut sunt apud eos a tri-
nibus et principiis et quibuslibet aliis vocabulis quo-
modo personalem distinctionem notantibus. Dicit ergo diligenter
tamen dicimus nec vel unita, id est essentialia, divisim dicantur
vel distincta, id est personalia, confundantur, quia potius ea que deo

Margin notes:

Hic dicit quod licet divina nomina sumi debeant in toto deitatis, [illegible] non sunt confusione. 2 personarum, ostendens theologiam in unitam et distinctam.

decernimus

Hic explicit [illegible] unitorum et distinctorum.

3.

att

hms doctz scriptura servetur · perstise sn ad dictamento vel di-
minucione vel corrup'c' prusa. Demum enumat vocabula aliqua
essencialia · et alia personalia tamen exemplificatis de quibus dixit.
addens et discretis ea que denotant i(n) trinitate ubi mistia. (Hic explicat posteriorem modum unionis et distrecionis divine. 2.)
Deinde procedit ad pleiorem dictorum vocabulorum declaracionem
assignans aliud genus unionis et distrecionis in divinis · scilicet p(er)-
cencia et processum ad creata · ondens quod secundum sacras scripturas
in unitate divine eciam sit discrecio personarum et in personis dis-
cretis · sit specialis unicio · et specialis distrecio · videlicet quod toti
trinitati uniformiter conveniunt essencialia. Ut esse · deitas · boni-
tas · ypersepteitas · et omnem excogitandum simplicitate excedens et
ipse deo congruens · unitas · ineffabilitas et cetera. Huius unionis (nota essencialium predicatum de deo)
distrecionem · et distrecionis unionem · declarat per electas exempli
vulgari. Esto quod in una domo sit plura luminaria · omnium ipsorum lumina
in uno lumine uniuntur · et unam claritatem efficiunt · nec posset ali- (Exemplum luminarium)
quis luminarium lumina ab invicem distinguere · in aere omnia lumina contine-
te. Quod tamen luminaria in ipsa unione proprias retineat distrecioes.
inde patet · quod si aliquid illorum luminum de domo efferatur · totum
lumine suum secum abducit perstise · nichil co(m)ancellens de lumine
aliorum luminarium. Quod quo modo in aere corporali · et igne corporeo
apparet secundum creature corporee possibilitatem · multo fortius
sciendum est de supersubstanciali deitate · que non solum corporeas
sed et mentales uniones incomparabiliter excedit. Non autem solum (· 4 · Hic iterum exponit eciam istum modum discrecionis quia non convertuntur ypostases ad invicem.)
dictum discrecio ingenita est in personis divinis in unione essenciali · sed et
personarum nulla est alia · nec pater filius · nec filius pater · nec pater aut
filius est spiritus sanctus aut econverso. Et singule persone habent propria distincta
que sic possumus breviter colligere. Primum est patri propria auc-
toritate eternaliter esse et patrem esse et filium generare · et spiritum (+ eternaliter)
sanctum cum filio eternaliter spirare. et a nullo esse / aut aliquid
accipere. Primum est filio · a solo patre esse · et habere / quicquid quid est ·
vel habet · et cum patre spiritum sanctum spirare. Primum est spiritui sancto · a
patre scilicet et a filio esse / et habere quicquid est vel habet. et nullum
de se existerem eternaliter habere. Et hec omnia non ex munere

·G·
Hic adiungit unionis et discretionis modum in beneficiis processibus divinis radiorum ad creaturas

gne· sed ex supereminentia divine nec|| Item secundum quod dictum est super· c· h· quod
processiones thearchice sunt discretiones· quibus divina bonitas su-
me simplex in se ipsa quiescens separatim multiplicat unitate et multiplicat
se communicando creaturis· sive per esse· sive per vitam· sive per sapientiam
aut intelligentiam aut alia sua munera. Hec tamen omnia in deitate uni-
ta uniformiter et communiter uniuntur in qualibet divinarum personarum
et sunt omnes singularum participatione retente a singulis. et nulla
retinentes vel singulis singule. sed singulis omnes attribute. Sicut
punctum quod est centrum circuli ab omnibus lineis circumferentie integre et
uniformiter participatur. Et multe sigilli impressiones et unifor-
miter participant exemplar una forma ipsius sigilli et non una impressio
una parte et alia altera. Sed hec et huiusmodi exempla in-
comparabiliter excedit divine simplicitatis incontribilitas enim nec
per contractum vel alio intelligibili modo commixtum participata. Quod
si quis contra exemplum de sigillo positum obiciat· quod sigillum cum sit
unum et idem· facit tamen sepe et inequales et in aliquo dissimiles
impressiones. Videndum quod illa dissimilitudo non provenit ex sigil-
lo· quod unum et idem et uniformiter quantum in se est omnibus impressionibus se in-
gerit. sed ex aptitudine vel ineptitudine recipientium impressionem.

Hic dicit de discretione ·A· unius ad presens secundum humanitatem assumptam

Item ad discretionem divinorum pertinet misteria verbi incarnati· per
que omnia sibi ... a patre et spiritu sancto discretum est. ex-
cepto quod tota trinitas in incarnationem illius operata est. et ipse Ihesus
homo· secundum quod est deus. Secundum vero modos predictos studemus
... divina et unite distinguere. Harum autem et unitionum
et discretionum causas deo convenientes quascumque in sacris scripturis
invenimus· in libro de divinis caracteribus exposuimus. tractando
de qualibet persona eterna que sibi convenientia. De quibus declaravi-
mus unitorum vel discretorum que ei competentia. et hoc secundum
... intelligibilia quidem intelligibiliter declarando. superintellectualia
vero nos ut possibile est uniendo superintellectualiter. Divina
enim omnia per solas ipsorum participationes a nobis percepta cognoscimus.
ipsa autem deitatis invisibilia secundum quod in se sunt in sue proprietate et
plenitudine super mentem sunt. et super omnem substantiam et cognitionem sunt

·B·
Hic rememorat se dixisse in alio libro de divinis unionibus et discretionibus et ibi remittit lectorem si ista non sufficiunt que dicta sunt

S-fbale ottulin

supersubstantiale occultum. Et cum divinum dicimus esse aut vitam aut substantiam aut lumen aut rationem, nichil aliud hiis nominibus intelligimus nisi processus divinos in nos et participationes sive plenitudines quibus nos aut in esse efficit aut substantificat aut vivificat aut sapientificat nos aut participationibus subiecti. Sine plenitudinis nos ignote et superintellectualiter immittimus ab omnibus intellectualibus absoluti, nulla videntes deificationem aut vitam aut substantiam que aliquo proportione sit comparabilis cause omnium ab omnibus per excessum segregate. Amplius ex scripturis colligimus quod pater est deitas supersubstantialis originem habens filio per generationem, spiritu sancto per spirationem. Et filius et spiritus sanctus sunt quasi quedam pullulationes a patre naturalis originem habentes et quasi quidam flores et lumina supersubstantialia ab ipso patre lumine existentia. Quomodo autem hec sunt neque dicere neque cogitare est possibile. Sed omnis virtus nostre intellectualis operationis ad hoc tantum pervenit quod omnis spiritualis paternitas vel filiatio que est in angelis vel in hominibus nobis et ipsis est a divina paternitate ab omnibus segregata et a divina filiatione ex qua et dei deorum filii et patres fiunt et nominantur deiformes mentes. Et huiusmodi paternitas et filiatio non corporaliter sed spiritualiter intelligitur et incorporaliter et immaterialiter intelligibiliter. Ita tamen quod spiritus divinus hec efficiens intelligatur super omnem intelligibilem immaterialitatem et deificationem collocatum. Et pater eternus et eius filius eternus ab omni paternitate spirituali intelligibili per excessum segregati. Non diligens aut proportionalis est comparatio cause sive ad causata. Sed causata sunt qualescumque ipsius ymagines contingentes. Ipse autem cause a causatis segregantur et superelocantur per rationem sive causalitatis, ubi est. Delectationes et tristitie faciunt delectatum et tristatum, ipse tamen non delectantur nec tristantur. Et ignis calefaciens et urens non dicitur calefieri neque uri. Ita et si quis dicat per se vitam ~~vivere~~ vivere, per se lumen illuminari, videbitur non recte et (?) dicere, nisi forte intendat dicere quod vita et lumen causatorum habundant et supersubstantialiter preeminent per se vite et per se lumini. Sed compositio (?) ... quam compositionem secundum humanitatem in eo operatur et deitas ineffabilis est omni verbo et ignota omni menti etiam

Margin notes:

subiecti

Hic dicit de hiis que dicuntur personaliter ad invicem ut planius pateat eorum distinctio ut sicut a patre omnis paternitas nominatur sic a filio filiatio et a spiritu sancto ... tamen deo.

dii

1 frei

Hic dicit quod illa que .10. sunt incarnationis ubi sunt ineffabilia et incomprehensibilia omni intellectui.

summo seraph. Siquidem quod verbum Dei verus homo substantialiter sit, in mistico
docti sumus. Sed ignoramus quomodo praeter nostram aliam contra legem compositum
sit ex seminibus virginis. Et quomodo pedibus siccis et naturaliter pondosis
ambulavit super aquam humidam et fluidam. Et alia que super-
naturaliter fecisse legitur. De hiis autem alibi diligenter tractavimus. Sed
et Ierotheus in theologicis obscuris tamen eius de eis supernaturaliter tractat
que ipse didicit sive per aliorum doctrinam, sive per studium scripturarum,
sive per divinam inspirationem et divinorum compatientiam ad indocibile et
misticam ipsorum unitionem et fidem ex quibus ista coniecimus. Deitas ihesu

·XI· est causa omnium ut sit et adimpletiva per collativas partes singularum
rerum que salvat partes universitatis armonice ordinatas. Et ipsa
deitas nec est pars universitatis nec totum per continentiam, et utrumque per eam
ipsa in se participiendo superhabendo et prehabendo. Perfecta in imperfectis
ut perfectio principalis. Imperfecta in perfectis, non per defectum perfectionis ut
sunt creature imperfecte, sed per excessum superperfecta. Item forma causaliter quae for-
mam facit in hiis que caret forma, sed principalis causator et dator
forme informis super omnem formam. Item substantia omnibus substantiis causaliter
et ab omnibus substantiis supersubstantialiter segregata. Magnifice distinctiones omnia
rerum principia et ordinationes et collocatum super omnem principatum et
ordinem et certis mensuris cuncta tenet et temporibus. Et super eum et
ante eum. In omnibus est minus habentibus ipsa plena et implenus plena
et superans omnem plenitudinem. Indicibilis, ineffabilis, super mentem,
vitam, substantiam supernaturaliter habet supernaturaliter supersubstantialiter supersubstantialitate. Unde
quia dominus ihesus de supernaturalitate venit usque ad naturam humanam benigne,
ideo et vere homo est, et vere deus super omnia existens. Et haec sunt
contemplationes supermente laudamus. In nostra autem natura constituitur super-
naturaliter et supersubstantialiter, non solum in eo quod nostra assumens divina integritate
permansit nullam divine plenitudinis passus diminutionem per assumptionem hu[illegible]
militatis naturam. Sed in eo quod quamvis sit causa naturalis et supernaturalis et
supernaturalia agens et supersubstantialia supersubstantialiter agens omnia nostra super
·12· nos habens. Deinde consequenter capitulis intentionem explanates divina
nomina que communiter tribus personis conveniunt et variis processibus et
distributionibus supersimplicis deitatis qui distributiones quaedam

Margin notes:

Hic ponit verba Ierothei de deo ihesu astruentia ipsum verum deum et verum hominem et in utroque natura esse supernaturaliter.

distinctiones

Hic sed ponit pleniore manifestationem unionis et distinctionis divine in variis processibus ad creaturas.

fiunt de multiplicibus ipsius simplicitatis participationibus. Unitive
etiam distinguit. et multiplicitatem et discrete uniunt unitate divina in
multiplici sua participatione manente in divisibili. Et deus dicitur supersubstantialiter
existens. et dat ex omnibus existentibus multiplicatum deus. sive unum
existens. et ex ipso omnia existencium in esse deducuntur. Ille sic manet et unus
in multiplicatione et in processione. et plenus in particulari distributione.
eo quod sit ab omnibus supersubstantialiter segregatus. et ab ipso unitive omnia in
esse deducuntur. et distributiones sue nec plenitudine deminuuntur. ut
unitatem tradens se unum toti omni parti. omni toti. omni uni. omni multitudini.
unum indivisibiliter. et substantialiter est. Neque pars est alicuius multitudinis.
neque totum aliquibus partibus. neque unum est neque habet unum. quia nichil
intellectuale est. ut in se habet. sed incomparabiliter est super unum quod est in ex/
istentibus. Et ipse talis est multitudo. sed in partibilis. sive centrice sive
summa simplicitate. et ipse est supplenitudo sive repletione omne unum. et
omnem multitudinem ad esse deducens et perficiens. et in esse continens.
Item ex hiis que fiunt multis existentibus scilicet angelis et hominibus deificatione
gratie vel gloria qua deo conformantur secundum beatam sui glorie ^virtute videtur et di/
citur distinctio et multitudo simplicis deitatis. Verumptamen quodlibet et
qualislibet distributiones gratie gratie vel glorie de creaturis in participatur
nichilominus semetipsum unificentur in plenitudine sue principalis et omnia
superantis deitatis. supersubstantialis et summe unius. indivisibilis in divisibilibus.
sibi ipsi unitus. et multis communicatus non multiplicatus. Hic est quod
beatus paulus qui est lumen mundi. a deo motus dicit. et sunt qui di/
cuntur dii multi et domini multi. nobis tamen unus deus pater ex quo omnia et nos
in illo. et unus dominus ihesus christus per quem omnia. et nos per ipsum. In di/
vinis siquidem unitiones naturaliter precinunt distinctiones. et in nullo
dissolvuntur per eas. et nos temptabimus secundum facultatem nostram iuxta tes/
timonia sacre scripture laudare declarando istas distinctiones
scilicet processus in creaturas que quidem sunt omnibus tribus personis. et in
singulis unitur. Postquam tetigi de personali distinctione divine uni/
tatis que est velut unita incegressibilis. et nunc et causalitate procedens
distinctionem processuum in creaturas. Unde et prius de illa trac/
tavi in libro de divinis caracteribus. post in libro isto. de ista.

pauls
lumen mundi

Hoc aut repeto q nota dei essentialia de quacu q dicunt
psona divina · singlis in differenter · queunt · iuxta id qd supra
declaratu est · · Capitlm terciu · Quo ad orone est · de bto jerotheo et reuerencia et tractatu theologico ·

Hic dr quom p orone
ttbum sursu ad deu
z no deum ipm ad
nos deorsu

Cum in qrto sit aggressurus pncipale matriam huius lib.
in hoc tercio capo orat et orac hortatur p tantoz' misti
cou revelatoe ondens quibus modis mens gteplatia deo ap
ppinquat et assistit. cu ds a nullo localiter distet. sed i oibus sit. et
i finitate sua cuncta ipleat et excedat. Deinde ad orone co
teplatiaz i initat sub exeplo cathene multi luis de celo de
pedentis · et funiu a littore ad nes inane gstitutos extentoz ·
Aut cuius petra imobile de nane ipellentiu · Unde cu oia
e ora dn · no ut deu trahamus ad nos · sz ut nos ad deu trahamur
et uniamur · Postea s excusat se de eo q ista tractat · cu sctus

· 2a pti · Hic dr q in
hoc libo i ten
dit explitare qsdam
divinas nominatoes que
sut queda theologice
elementatoes · hoc est
intelligencias theoe et
theologoz idoneas

Jerotheus ipo maior et mgr eius huiusmoi tractamit i obscuri
gnectis theologie · qm si tota theologia seriatim tractare digna
tus fuisset · dyonisius meth... ab eo diligeret tractatu ipius titulare
psumet · Sz que ipse jerotheus cu gspitatius dotuit uittaste
ut gphendens · hec dyo et gdiscipli ipsius · mgri precepto
minus capacibus spalit reserat sedm audienciu capacitatem
Unde thimotheus cui hunc libz scripsit dyo. deu libz jerothei
tamq excedentem itllem suu · dyonisio remisit · in quo libro cibati
sunt et pfecti · quoz solidus est cibus · Pfectissimis g gcgrunt pfundioz
scripturaz i telligencia · gspicua et pura · Inferioribus at doctoribus

· 3 · Hic dr qualr appo
sint z no appsuit
manu ad deu jother
z de laude eius in
sepultura bte uirgis

sacra scripturaz ad pfectiore pfunditate digenciu · Jerothei at
pfectoz i firmat excedente et extatica laude dine bonitatis hu
mana infinitate assumentis i cinitate iherusale penes se
pulchrz dni in pncia sctoz apl oz · petri · Jacobi · Johis · dyonisii ·
thymothei · z alioz spualium viroz gueniencium ad tractandu
de misteriis i carnacois dnice · Cum a dispensacone paulus i terfuisse
auditum · ex secretibus · suppresso eius noie · s Psequitur etia ulterius

· 4 · Hic loquitur de e
minencia theolo
goz z jothei z de
gpna a viris dei ammi
noratoe · et q dixerit
eu ad scribendu q hic
scribit ·

gmedans dcam laudatoez jerothei · Unde se asserit qt sole
mgri nunc inspicere · subiungens se no sufficientem ee ad itelli
gendu dina intelligibilia ut ad eloqndu de do dicibilia · ut

doctrix de do nisi que de do sm bertute accepat. s3 nec
neglectur que de do nomt. Dei aut qqtuez qtigetem ...
no neglige no solu sua det mentu desidia nalit sapiaz co
cupiscencia. s3 et sar scriptura strictis dm sup vires mas et
imodarte nos phibet. in hiis que nob celitus de do qqstec datu
est mone diligeter eruari et aliis benigne trade. Hiis g p
suasis. Dyonisius pposito pigricia et pusillanitate subuenire cu
piens eis. qui psundiora ipo no capiunt. tractatu dinoz noim
assumit. no de eis noua docturus. s3 que ieotheus breuit et pro
funde tractauat singillati. et spalibus tractatibus manifestaturus.

In hoc quarto capitulo principale materiam libri trac **Ca· iiij· d' noie bonj· & pri[ ]la ...**
tare incipit. prius qd in tytulo ipius capitli priot. cuius cotineciam hoc tenore detrem comphedenda. Tractem dei
teps de hoc noie bonj. qd ditutu videt in scripturis excel
lent attribui. et eu a ceteris distigue. ita ut ipa dina esse
cia bonitas dicat. eo q diuinitas subalit bona sit. et boita
tem sua ad rez vniusitate extendit. Cuius rei qlecumq3 in
dicium i sole corporeo ondimr. qui no premissa delibacoe l
electoe. s3 ex pncipali ne sue pprietate p seipm qtu i se est
cetaquaq3 cuncta illumat. luis sui capaca. et sibi exposita.
et hoc sm illumindoz pporcone. Sic diua boitas i qpabili
sup solem no nimus q sup obscuru ymagine ex pprietate ne
sue p ppam contua suam oibus creatuis pporcionalit im
mittit radios sue vniusalis boitatis. p quos subsistut oes
itelligibiles subst. Pt istos radios sut et viuut sic desru
bite ut minoratoe alicuius corrupcois et sic mortale et pure
et imatiale sut sic igrabilitate et corruptibilitate. et su
pant oem instabile et fluxa variacoez. Et sic incorpales
et imatiales itelligut. et sic metes et pure itelligencie
supmudane itelligut. et exeplaribus roibus existetiu p speciem
verbi etni illumant. Et ipaz rerum qqcoce nales ad yma
gines ppiaz metem intellectualit qqtinas desciterut. p quas
ymagines veritatis vbi reputantur. s qd qlibz mens ad

Ca. 4. De bono, lume et pl thro. amore extasi. et zelo. et de malo nec eius e nec ex eylente nec i exntibus

hic poit itetoez boi et boitatis ut de do dicitur. et exinde de sole eius illuiante. Ergo desifor mes ppetes cum gtuiz sbaz sic a p se boitate

ymaginē ipi9 ubi cāta ē et ex boītate hūt finā ī deo mā
sione et fundatā collocatioēz · et qmetā et custodiā · et
mtuam bonoꝝ refusōnē · et ipam boītatē desidātes · hūt
ex ea eē et bn̄ eē et ipi quātū pnt se qformantes ab ea ī for
matim et ꝑceptū ab ea qfortatē · et dona ab ea sibi dis
tributa ī sēs subiectis sīt queād̄ lege diuīa · Et ex ea ordi
nes angelici hūt ut sibi īmice bniant · et ab īmicē capi
ant et mgnifice distinant · Inferiores inde hūt ūtutes
sui sui-sūratinas ad supiores · et supiores ad prudēti
as īferioꝝ in quib9 ipe ūtutis custodiam · et circa se ipm̄
lucem mtūsmutabilē quolucroēz · et circa desiderium
ueri boni mmūbilē ydeptitatē et summū excessū et que
cūqz alia de angelis tractanim9 ī angelica ierarchia ·
Et quecūqz sc̄ angelicoꝝ ordinū · p̄gatoēs · illuīatoēs ·
ꝑfectoēs · sūt ex fontana dei boītate ex qua ipi hūt ut
boniformes sīt · et occultū dei boītatē in se maifestent ·
et diuinū silentiū enuncient · et sicut clara luīaria · secreta
dei occulta īterp̄tentur · Sed et ex ipa boītate aiē
sīe hūt et q̄ mētes sīt · et q̄ ītellectuales · et q̄ īmortales ·
et oīno q̄ sīt et possit · et q̄ extēdatur ad angelos · et
q̄ ꝑ ipos ad summū bonū sursuagūt · et q̄ illuīacōibus
inde emanātib9 ꝓportionalr̄ ꝑticipēt et diuine boī
qformētur · Et quecūqz alia tractanim9 de aīab9 in
libro de aīa · Sed et oīa aīalia irronabilia · siue ae
rea · siue terestria · siue aquatica · siue plib9 istoꝝ ūtentia ·
et eoꝝ aīe ꝓpt̄ deū boīm aīata sūt et uiuūt · Sz et pla
te inde hūt uitā uegetabilez · et īaīata īde hūt ut sīt ·
q̄d sūt · Cū aūt boītas sit sup oīa existentia · quō est
g°. et carens forā format · quomō excessus sbē · ī ipa sb
ta ē nō existens · Et excedens uita ī ipa ē nō uiuens · et
excellens sapiā ī ipa est sup mētē · et ītā de quibuscūqz
excessib9 forā eoꝝ nō hūtium formas · Et tn̄ existeō
diuina boītate ꝑticipāt · sz et q̄d nō ē est · tendēdo ī esse

·2· hic dicit q̄ bona natr̄ rōnabī sūt ꝓp supmā boītatē

·3· hic dr̄ q̄ bō aīaliū · plātaꝝ · ē ī aīatoꝝ om̄ mta carētiū sc̄ ꝓpt̄ se bonū ·

·4· hic dicit q̄ ꝓp se bonū · ex quo oīa · mēsū ē oīm sz superexcellē ter oīa · ē q̄ etiā nō ens ipsū appetit ·

quodammodo ut ita dicam appetit bonum. quod est supersubstantiale per ablationem
ab omnibus uel sic quod omnino non est. sed non ente superius deo inferius
quodammodo appetit esse in bono. in quantum ipsum bonum supersubstantiale est.
et ab omni ente remouetur. Vel secundum motus extreme spere. quam preteritum .9.
est. preteritum non est. Ita quod quasi medius est inter ens et non ens. Et eo
anno motu nos preterimus et deo assidue effugit. Dum instantia
sunt incipiunt et desinunt. Et hoc medium bonum appetit. Et bonum
est causa ipsius celi. secundum summe spere que ubique a se incipiens ubique
in se terminatur. Et neque augmentum suscipit. neque diminucionem.
et habet substantiam inuariabilem. Et bonum causa est motuum maxime uolucionis
celi sine sono. et ordinacionum stellarum. et pulchritudinum. et
luminum et collocationum ipsarum stellarum. et transitum quorundam astrorum
multiplicis motus ut planetarum erraticorum. et restitucionis circula
ris a puncto ad idem punctum duorum luminarium. que specialiter scriptura
uocat magna. scilicet solis et lune. quorum motibus mensurantur
a nobis dies et noctes. et menses et anni. et circulares mo
ciones temporis. et eorum que sunt in tempore. discernuntur. numerantur. ordi
nantur et continentur. Sed et solaris radius si nam sua
ex bono est. et est ymago bonitatis. Unde bonum laudatur .10.
nomine lucis. sicut ueritas in sua ymagine declarata. Sicut enim
diuina bonitas omnibus supereminens pertransit a summis substantiis
usque ad ultimas. et adhuc super omnes est. superioribus non pertin
gentibus ad ipsius excessum. et inferioribus non transeuntibus ipsius
ambitum. sed et illuminat omnia lucis capacia et creat et uiuifi
cat. et continet et mensuram dat rebus. quantitate continua perma
nente. continua successiua et quantitate discreta. Et ordinat res
et circundat. et cum inicialis est omnium et finalis. Ita et magnus
iste sol. euidens diuine bonitatis ymago. secundum potencialitatem
creature corporee. eminenter multis aliis. totus splendens et
superlucens. et omnia capacia lucis illuminat. quantum in se est. et su
per extendit lumen ad totum mundum sensibilem sursum et de
orsum. Et si aliquid splendoribus eius non participat. hoc non est
ex defectu sue illuminatiue uirtutis. sed quia radio non participat. uel

hic dicit quod celestium corporum proprietates sunt a per se bono

hic dicit quod solis proprietates sunt ex per se bono. et quomodo sol est ymago manifesta per se bonitatis

q2 no e capax illuiatois . Et tñ multa tuisiones radiis solis
remotiora illuiat . et nichil est visibiliu ad qd no ptigat
qtu e in efficacia sui splendoris . Sz et gnacone corpm
insibiliu opatur . et ad vitã eã monet vegetabilem . et opã
coz nutrimetu et augmetu et gsumacoez . et mudat et
renouat et mesurat sol motu suo tu qtinue qu distrete
horas . dies . & lume toti9 nri tpis . Ipe ei sol forti9 est qrta
die de illa luce ad hunc in pfcu que scdm moysen distinxit
pmu ɫ dum i inicio mudi . Et sic diua bonitas e pncipalit
ggregatiua dispsor . oia ad se gutens ut pncipalis bonifica
et oia ipã ut pncipiu & gtinetiã & fine appetut . et bonu e
ut dicit scptura ex quo oia subsistut . et sut ex eo tu ex
causa pfectissiã adducta ad ee . et qdlibz ad ee sunt . et i quo
oia gsistut . sic oipotenti plantacoe custodita et gteta . ad quã
oia pficieda gutur . singla sic ad ppu fine & qd oia deside
rant Intelligibilia quide & ronabilia cognitie . et irrationa
bilia sensitie . plante motu vitalis appetit9 . inaiata apti
tudie cendi . Ita sm ymaginaria imitacoez lume solis co
gregat et ad se gutit oia videntia . et que mouentur et
v illuiant ul que calefiut . et que oino a fulgorib9 ei9 cotinet .
apt qd elyos appellat . qm oia indestructibilia facit et con
gregat dispsa . Et oia i sensibilia ipm desidant tu appete
cia ul videri aut moui ul calefieri . et oino gtinei a lume
Nec hoc dico sc errore antique ydolatre . qi sol sit de9 et
creator hui9 vniusitatis . et gueret mudu . Sz q nr aplus
Inuisibilia dei a creatura mudi p ea que facta st intellecta con
spiciunt . Sempiterna q3 uirt9 ei9 et diuinitas . Sz hoc i symbo
lica theologia tractabim9 . Nunc aut tractandu est qm
diua bonitas dicitur lume intelligibile . qd utiq ideo fit . q
implet oem supceleste mentem i ntelligibili lume . et oem igno
rantiam erronea expellit ab oib9 aiab9 quib9 ingignit .
et oib9 illis sacru lume tradit . et itellectuales eoz oculos mu
dat a circumposita ipis cu fece . quã ignoranc contraxerunt . Et

hic de de luci ueatoe pfil luiare & intelli N gibilia & ronalia .

effeco i illumiat hu9 i eum

monet et aperit ipsos oculos multa tenebrarum caliginum prius conclusos. Et primo transdit omnibus claritatem sue infinitati conmensuratam. Post illius lumine gustantibus et magis desiderantibus magis se infundit et habundanter super fulget quoniam dilexerunt multum. Et semper extendit ipsas animas ad anteriora secundum valitudinem ipsarum ad respectum divini radii. Bonitas igitur divina dicitur lumen intelligibile quod est super omne lumen tanquam radius fontanus et effusio luminis supereffluens. illuminans omnem supermundanam mentem ex sua plenitudine et renovans omnes intellectuales virtutes earum. et omnes incomparabiliter excedens eo quod omnibus super extenditur. et omnia comprehendens superincubendo et generaliter in seipso coassumens et superplenus et perplenus omnem donatorem illuminative virtutis. tamquam principaliter lucens. et omnibus supplens intellectualia et rationalia. scilicet angelos et homines. et superfusa radio congregans ... illud. ... est sol et ... et facit insensibilia omnia per naturam. quedam per gratiam impassibilia. ... ignorantia est divisiva ab ... eorum qui ducti sunt in errore ut patet in heresum multitudine. Ita presentia luminis intelligibilis est coadunativa et illuminativa eorum qui illuminantur. Et est eorum de perfectiva et conversiva a multis opinionibus ad vere ... et varias visiones vel potius fantasias. congregans ad unam et veram et mundam et uniformem cognitionem. Et implet speculatores suos unitivo lumine. Propterea hec divina bonitas laudatur in sacra scriptura secundum pulchrum et secundum pulchritudinem que est effectiva pulchri. Et secundum dilectio et secundum diligibile passive. Et aliis variis boni ... ... donativis pulchrificativis et gratificativis pulchritudinis. Pulchrum autem et pulchritudo non sunt inter se differentia secundum causam et effectum. secundum prius et posterius in deitate que est causa comprehendens in summa sua causali simpliciter omnia. Hac enim divisione pulchritudinis et pulchri facimus in creatis. secundum participationes et participantia. dicentes esse pulchrum. quod participat pulchritudine. Pulchritudinem autem participationem cause pulchrificantis omnia pulchra. Loquentes vero de summo bono aliter utimur dicentes quod superessentiale pulchrum dicitur pulchritudo. eo quod ipsum pulchrificat omnia existentia secundum propriam ipsorum proportionem. et causat universalem omnium armoniam et claritatem. et ... fulgoribus ...

Ostendit quomodo laudatur deus ut pulchrum et ut pulchritudo secundum ... divinam processum omnia pulchrificantem.

solaris luminis cum fulgore immittit universitati rerum pulchrificas
distributiones sui fontani radii et quia omnia ad se ipsum vocat / et kay
los id est pulchrum dicitur secundum quod omnia in omnibus ad idem congregans. Pulchrum
autem dicitur deus secundum quod pulcherrimum et superpulchrum et semper existens secundum eadem
et similiter pulchrum. et neque factum neque destructum. neque auctum. neque
minoratum. neque uno respectu pulchrum alio respectu turpe. neque hic
pulchrum. neque illic non. neque quibusdam pulchrum, et neque qui-
busdam non pulchrum. Sed secundum ipsum et secum ipsum. cum seipso semper existens uni-
forme pulchrum et secundum principalis in semetipso excedens habens fontinam
pulchritudinem omnis pulchri. Omnis enim pulchritudo et omne pulchrum
uniformiter et causaliter preexistunt in simplici et supernaturali natura omnium
pulchrorum. et ex ipsa preexistente pulchra omnia existentium sunt esse
pulchrum singula secundum proportiones sua. Et propter pulchrum sunt omnium concordie
et amicitie et communiones. Et pulchro omnia uniuntur. et pulchrum
est principium omnium secundum effectivum omnium et movens. et omnia continens
amore proprie pulchritudinis. et ipsum est finis omnium secundum causa fi-
nalis. Omnia enim fiunt causa pulchri. et pulchrum est causa exemplaris
omnium in verbo. quia secundum ipsum omnia determinantur. Unde colligitur idem
est pulchrum quod bonum. quia omnia secundum omnem causam desiderant pulchrum et
bonum. et non est aliquid existentium quod non participet pulchro et bono

.9. hic dicit quod nullum ens non participat pulchro et bono. et quomodo laudatur deus ut superabundanter pulcher per ablationem omnium. omnia bonificat et pulchrificat

Propter hoc enim laudatur deus ut superabundanter pulchrum et bonum per omnium exis-
tentium ablationem. tamen ipsum non existens in pulchro comprehenditur. Et
hoc unum bonum et pulchrum singulariter est causa omnium multorum pul-
chrorum et bonorum. Et ex hac causa sunt omnes existentium substan-
tiales essentie et uniones et distinctiones et identitates et
alteritates. tam substantiales quam accidentales. et similitudines et commu-
nes omnium et contrariorum sibi. Nam et contraria sunt sub eodem genere et
in commixtiones unitorum ut ostensum est supra. Et providentie su-
periorum ad inferiores. et alterne habitudines coordinatorum in eadem
jerarchia vel ordine. vel gradu. et inferiorum conversiones ad su-
os superiores. et intransmutabiles mansiones tam superiorum quam in-
feriorum conservative in semetipsis. et communiones. et coaptati-
ones singulorum ad singula. mixture universitatis secundum competentem propor-

et i congrue actiones ad invicem et omnia armonie universitatis
rerum et indissolubiles contracciones ipsius universitatis. et indefi
cientes rerum generationes et successiones creaturarum. omnis statio.
omnis motus mentium et animarum et corporum. Iste enim quando semper stationem
et motum collocans unicuique in hiis que sibi competunt rationabiliter.
Ipse enim in qua est causaliter statio omnium stantium. et movens omnis
motus ad deum. Dicuntur autem omnes mentes angelorum moveri .10.
circulariter sursum extense in quantum unum illuminationibus pulchri hic ondit quo
et boni. que sine principio et sine fine. propter quod in circulo non incipit modo angeli et anime
principium aut finis. Ipse autem dicuntur moveri recte. in quantum superi moveantur cir-
ores procedunt ad inferiorum providentiam cunctas rectificantes et culant. directe et
per medios ad infimos recte transeuntes. Oblique autem dicuntur oblique
moveri. id est non circulariter non recte. quando in superioribus ut deum est pro
videntes nichilominus in egressibilis a se manet uniformiter
et indeficienter laudantes intra se pulchritudinis et boni causam sine incom
mutabilitatis. In anima autem motus circularis dicitur. quando ipsa inves
tigando quasi egrediens ad se intellectualiter quasi ad punctum de
quo cepit circulariter reflectitur. a multitudinis renovata. et primo demo
ad se ipsam coadunata et uniformis facta. et unitis virtuti
bus unita manuducitur ad pulchrum et bonum quod est super omnia exis
tencia. et quod est bene unum. et idem sine principio et sine fine ut est
circulus. Oblique autem dicitur moveri anima. quando non simpliciter
et intellectuali extensione in divina. sed secundum condiciones mortalium
racionalis et simbolicis investigacione creaturarum manuducuntur ad
illuminaciones divine contemplacionis. Recte autem moveri dicitur. quando ad
exteriora progrediens. non inde in se ipsam reflectitur. quod esset
motus circularis. sed ex illis tamquam symbolis multiplicibus ad sim
plices et unitas sursum agitur contemplaciones. Pulcher igitur et .XI.
bonum quod est super omnem stacionem et motum. causa est et continens et finis hic fiunt omnia omnes
istarum motionum mencium et animarum. et triplicis motus rerum bonorum et pulchrorum
sensibilium. scilicet recti. circularis. et obliqui. in hac visibili ex per se bono et
universitate et multo familiarius et quasi discrecius est causa ma pulchro. et quod en
sionum et stationum et collocacionum omnium deorum. Et propter pul na etiam in pulchro
et bono. et quasi non etiam
appetunt ipsum ut
ex hiis ascendamus
in pulchri et boni super
formam dum dare

chrum et bonum. et ex illo et in illo. et ad illud. et eius gratia est
omnis stacio et omnis motus. Ex ipso enim et per ipsum est omnis substancia et
vita. et mentis et anime. et omnes nature parvitates equalitates. magni/
tudines. mensure omnes. et existencium proporciones et armonie in sim
contemperancie et universitatis consonancia. concreciones dimissiones in unum tota
lis partes. Omne unum omnis multitudinis. commixciones partium omnis multitudinis.
unitiones consimulationes universitatum. equale contrarium infinitum comparaciones
discreciones. omnis infinitas. omnis finis. diffiniciones. omnis ordines
consensus. elementa. forme. omnis substancia. virtus. operacio. habitus. sensus.
omne verbum. omne scitum. omnis tactus. sciencia. unicio. et generaliter omne
existens ex pulchro et bono. et in pulchro et bono est. et
ad pulchrum et bonum convertitur. Et omnia quecumque sunt et fiunt.
propter pulchrum et bonum sunt et fiunt. et ad ipsum omnia inspiciunt. et
ab ipso moventur et continentur. et ipsius gratia et propter ipsum. et in
ipso est omne principium exemplare. finale. efficiens. formale. ele/
mentarium. Et simpliciter omne principium. omnis continencia. omnis fini/
tas. Et ut cuncta comprehendam. omnia existencia ex pulchro et bono sunt. Et
omnia non existencia superessentialiter sunt in bono et pulchro. et pulchrum et bonum
est super omne principium et finis. superprincipale et superperfectum. quoniam
ex ipso et per ipsum et in ipso et ad ipsum omnia sunt. sicut dicit apostolus
ad Ro. Omnibus ergo desiderabile et amabile et delectabile
est pulchrum et bonum. et propter ipsum et ipsius consideracione inferiores amant
superiores convertendo se ad eos. et coordinati in eadem ierarchia
vel ordine vel gradu amant invicem coordinatos sibi. et superio/
res amant inferiores influendo eis. et singuli singulos universaliter
et omnia que desiderant pulchrum et bonum ideo faciunt quecumque faciunt.
.12. et volunt quecumque volunt. Possumus autem dicere fiducialiter et vera
citer quod deus qui est omnium causa propter sue bonitatis excessum amat omnia
et facit omnia. et omnia perficit et continet. et ad se convertit. Et est
divinus amor bonus boni propter bonum. Ipse enim amor qui bene operatur
existencium preexistens in bono excessive. non dimisit ipsum bonum
manere sine germine fecunditate. sed movet ipsum ad causandum
res secundum excessum bonitatis que est generativa omnium. Nemo autem

Hic dicitur quod ex amo/re quo creans deus / facit deus omnia. et / conservatione ... / decem usum nominis / amoris creans / in divinis

timens

ptz nos deo attribuere nomen amoris sine scripture sacre at
testatione. nec attendat ad vocum sonos et voces et sil
labas. sed ad eorum significata. sed quibus voces habitue sunt.
ad dicentis intentionem et ad vocum signatum equipollentias.
et circumlocutiones. et ad expressionem conceptum intellectum quoque
sicut ut si dicat bis duo quam quattuor. aut maximum solum quam
parva aut sicut aliquid. Attendendum est autem quod verum in
elementis sillabis et dictionibus et orationibus non propter ipsas voces. sed
propter earum significata quibus conceptis qui supersunt sunt voces
cum id quod animo intellectualiter se exercitet. superflui sunt iterum sensus
corporei. Et eidem innitenti se ad unitionem in accessibilis et
super intellectualis luminis. superflue sunt intellectuales intuitus vel operationes
Set quando mens per sensibilium collationem studet manuduci ad intelli
gibiles contemplationes. tunc ea magis iuvat et complectuntur planiores ora
tiones. et planiora sensibilium symbola. que clariores faciunt
repraesentationes. Et hec de eo nomine amoris utitur in divinis. Et
hoc mihi sacre scripture attestationem. proverbiorum. x. b. Dilige illam id est
sapientiam vel ama secundum aliam translationem et servabit te. et eodem
capitulo. Arripe illam et exaltabit te. et glorificaberis ab illa cum
eam fueris amplexatus. Et multe alie scripture sive in cantico a
moris sive in aliis libris amoris nomine utuntur in divinis. Sed
quibusdam catholicis de deo loquentibus in divinis vel in detectionibus
videatur nomen amoris quam dilectionis eo est minus cognomens di
vinis. quamvis antiqua translatio habeat divinius ad eum magis cognomens
Verumptamen sicut utriusque sit scriptum. Amor meus crucifixus est
in christo. Et in libro sapientie quem quidam multipliciter exhortationem
et introductionem ad sapientiam dicunt philone dicentem de divina
sapientia. viii. a. Hanc amavi et quesivi eam a iuventute mea et
quesivi mihi sponsam assumere. et amator factus sum forme illius.
Ceterum et unifortius videndum est in divinis. nomine amoris et
dilectionis. nisi quod videtur utendum nomine amoris ad exprimendam tenerei
tatem deo spirantium nomen illud. Cum quamvis sacre scripture amo
rem deo attribuit. quia non capiunt simplicitatem amoris spiritualis

no d opa mb

· b · hic dicit quare sillabis et dictionibus utantur cum multum sint. . qui superflui sunt & actu sensuum & intellectualium utitur & cum probavit propter usum amore tamen quod nomen eros non conveniant similiter in divinis. et quod idem significant in eloquiis eros et agapi. et quod in utroque sint +

et dum nimis consuetudine sue congregationis et affectionis nititur inherere ad
significationem amoris carnalis, qui non est verus amor, sed longinquum
ydolum veri amoris et est casus a vero amore. Ne autem fundam
ante molestiam ubi multitudine non valente intelligere unitum
dei amorem, propter ipsorum sursum actiones et sustentationes et conversiones veri
amoris, cautum est a theologia ut nomen amoris in divinis assu
meretur, nec solum propter illos, sed etiam propter nos, ne nomen amoris quod secundum
apparentem formam verborum facere scripture possemus suspectum in spiritua
libus viris tenemus amorem, ex eo quod dicit David Reg. 1. c. Do
leo super te frater mi Jonatha decore nimis et amabilis super
amorem mulierum, secundum nostram translationem. Qui autem recte divina intelligit,
equipollenter accipit in divinis nomen amoris et nomen dilectionis,
et indifferenter significatur utroque nomine virtus unifica et continuativa et
concretiva dilecti et diligentis in bono et pulchro, propter existens in utroque
propter bonum et pulchrum, et ex bono et pulchro propter bonum et pulchrum
distributa, continens coordinata in una ierarchia aut in uno ordine
vel gradu secundum alternam et mutuam ipsorum habitudinem, movens prima
ad providendum subiectis, et collocativa inferiora in conversione ad su
periora. Est autem amor in deum tendens faciens extasim,
non permittens amatores esse sui ipsorum propter motus sabricitatem,
sed eorum qui amantur propter motus excessum, et facit superiora esse in
feriorum providencia et coordinata sibi invicem propter mutuam continen
tiam, et inferiora superiorum propter amoris conversionem ad ipsa. Unde
et beatus Paulus in amore dei magister excellens dicit Gal. 2:
Vivo ego iam non ego, vivit autem in me Christus. Hoc autem dicit sicud
verus amator et extasim passus, vivens deo et non sibi, sed
amati vita sicud valde diligibili. Videndum autem est quod vero di
ce quod ipse deus omnium causa pulchro et bono amore omnium per
habundantiam amative bonitatis extra se ipsum fit providendo omnibus
existentibus, et propter amore et bonitate trahitur, et ex eo quod est
super omnia et ~~ab omnibus~~ ab omnibus segregatum ad id quod est in
omnibus deducitur secundum virtutem supersubstantialem facientem extasim
sed a se ipso inegressibilem. Et quod qui confinde divina intelli

.15. hic dicit quod divinus amor qui eros dicitur facit extasim et non sinit amatores esse sui ipsorum sed amatorum

.14. hic dicit quod deus amator fit extra se ipsum. et propter quid deus dicitur zelotes

Quare deus zelotes

sunt. Deum zelotem vocant tamquam sublimiter amantem existencia et
excitantem mentes ad fervens desiderium ipsius, ostendentes ipsum
esse per quem vere amabilia amantur ab existentibus, et quoniam
ipsa existencia sunt amabilia. Et omnino amabilitas est pulchri et
boni, et amor in pulchro et bono ~~est~~ precollocatur propter bonum
et pulchrum, et est et ingignitur quibus inest. ¶ Vocant autem the- .16. hic ostendit quid sibi
ologi deum quidem amorem et dilectionem tamquam causam et procreatorem velit varietas nomi-
amoris. Vocant et diligibilem et amabilem, quod vere est. nationis amoris et ama-
super omnibus appetibilis, et in quantum amorem aliis ingignit sua ti et explanatio inten-
superessentiali et universali appetibilitate moveri dicitur. In quantum vero cionis divini amoris
est ipsa appetibilitas per infinitatem pulchritudinis et bonitatis et quod est sicut eternus
omnium attractiva, sicut adamas quiescens facit ferrum moveri. circulus
Sive moveri dicitur in quantum per bonitatem adductivus est sui ipsius
ad existencia. Movere vero in quantum est motivus et adductivus ex-
istencium ad se ipsum. Dicitur quoque amabilis et diligibilis in quantum
ipse est plenitudo bonitatis et pulchritudinis cunctis appetibilis.
Dicitur eciam amor et dilectio in quantum ipse est sursum movens, et
quasi sursum agens omnia ad se, omnibus naturaliter appetendus, et
bonum et processivus sive simplex, et amativus motus sive vere
unitatis ab omnibus segregate, et ad omnia procedens per se mo-
bilis et per se expansus, superexistens superessentialiter in bono ex bono
ad existencia emanat, et rursus ad bonum convertitur. In quo divinus amor
monstratur sicut quidam eternus circulus lucens sine interminabilitate et principii
carencia circumambulationis propter bonum ex bono in bono et ad bonum
per quandam circulacionem non erraticam. Et ipse amor in eodem et
secundum idem procedens semper in se manens et ad se restituitur. Hec
hic tractavit beatus Ierotheus a deo motus in laudibus divini amoris
quas partim commemorabimus, quod capitulum imponendo tractatui nostro. .17.

Quando amorem nominamus, sive divinum sive angelicum sive .non est etc.
intellectualem sive animalem sive naturalem, designamus nomine hic ostendit quid est secundum
amoris quandam virtutem unitivam et concretivam moventem Ierotheum generaliter inten-
superiora ad providenciam inferiorum, ~~et~~ et coordinata ad communica- cio amoris, i. circa eos
tivam se et unitivam habitudinem, et inferiora ad conversionem ad et quem amores secundum
rerum ordines

superiora.

.18. .no e tal.
hic dr q omes amores ab uno et quos tm super excellit et de quo principalit intendit et q omes recolligunt in unum.

.19.
hic dr q itm amatiua diuina sese retrutulans p omia scdm mouet uirtutes amatiuas creatas.

.20.
hic ponit dubitaciones circa malum. circa que duodecim.

+ tribus

Quoniam aut omnium nos partes amores ex uno origi
nem habentes consequenter dicemus. qualiter sunt mundanorum et super
mundanorum amorum congregatores et uirtutes que excedunt ordines
et ordinis amorum intellectualium et intelligibilium id est mencium que
intelligunt et horum que intelliguntur. Post quos ordines. sunt spiri
tuales. qui uel per ipsi studii excitacione uel diuina reuelacione diuina
intelligunt superminent aliis ex potentibus per uere pulchros amores. et
istos amores proprie laudamus. Iterum uero resumentes omnes
amores dictos conuoluamus et refundamus eos ad unum et
complexiuum amorem qui omnes dictos amores in se gignit. et colligemus
eum a multis. Primum colligentes ipsum ad binarium amorem scilicet
boni et pulchri. uel intellectualium et racionalium. uel processum et
recollationem. Post quos superprincipatur omnino incomprehensibilis causa omnis
amoris ex eo qui est super omnia. et ad quem uniuersalis amor omnium
existentium secundum uniuscuiusque naturam intendit. Iterum igitur istos duos amo
res ad unum congregantes. dicimus quod una est simplex uirtus ex
se et per se motiua ad unitiuam omnium generacionem ex bono ad extre
ma existencium procedens. et iterum seriatim per omnia reflectens semper
ad bonum ex se et per se et ad se per uniformiter et eodem modo reuo
lutat. Hucusque ierotheus. Dubitet aut aliquis per dictis. Si dicitur
est super est bonum quod pulchrum et bonum omnibus est desiderabile et amabile. Et
dictum est super est bonum quod ipsum non existens desiderat bonum et cetera aliquo
modo in bono esse. Et ibidem paulo ante premittitur quod forte caret
forma. Et dicitur super est etiam quod omnia non existentia sunt superessentialiter in pulchro
et bono. Sic igitur ista est. quomodo fit ut cum tanta sit multitudo de
monum nullus eorum desiderat pulcrum et bonum sed inclinent et inclinat
ad appe~~tendum~~ titum materialium et prolapsa ab uniformi angelico de
siderio boni et sibi et hominibus causa est omnium malorum que sunt. Quo
modo aut fit ut demonum omnino ex bono productum non sit bono con
formis. et quomodo ~~et~~ bonum ipsum producere uoluit aut nolens
potuit. Quod si ex aliqua causa alia quam ex bono est malum. que est illa causa.
Quomodo aut existente diuina prouidencia. potest fieri malum. aut ma
nere non destructum. et quo ad existentium desiderat malum. cum aliquid

preter bonum. | Quidem igitur malum non est ex bono. et si quod est ex bono.
ipsum non est malum. Quia sicud contingit ignis naturam est ut infrigidet. sic
contingit naturam boni est ut producat aliquod non bonum. Et cum omnia existencia sint
ex bono. nichil existencium ex malo est. Quinimmo naturaliter bonum producit
ad esse. et salvat in esse. vel bene aut bene esse. malum non corrumpit
et destruit. et res mala omnino non erit. si secundum quod est mala est.
Si vero secundum quod est mala est. non est omnino mala. sed habet aliquam boni
participacionem. secundum quam omnino est. Et existencia pulcrum et bonum desiderant.
et omnia quecumque faciunt. propter hoc quod sibi videtur bonum faciunt. Nichil enim
facit aliquis respiciens ad naturam mali. Quomodo igitur erit malum in
existentibus a omnino existens desiderio boni separabitur. Et si omnia existencia ex
bono sunt. et bonum est summitas eorum. ergo et non existens est in bono.
Malum autem neque est ens neque omnino non ens. Alioquin non esset omnino
non malum. Nichil enim est universaliter non ens. nisi secundum quod non ens su-
persubstancialiter est in bono ut deum est super esse. Bonum igitur est simpliciter
existens. et multo superius quam existens in bono collocatur. Malum autem neque
in existentibus. et neque in non existentibus. sed ab ipso non existente
magis absistens quam bonum et magis supersubstancia. Malum erit ergo ens
et non ens per defectum. bonum vero ergo utrumque per excessum | Sed ob
icitur. Unde ergo est malum. Si enim malum omnino non est. non est aliud
quam utrum neque generaliter neque in particulari neque in aliquo repugnat virtu-
ti. quod stare non potest. quia castitas contraria est impudicitie. et generaliter
iusticia iniusticie. Et hoc dico secundum iustum et iniustum. pudicum et
impudicum. Et tamen antequam appareat exterius distancia virtuosi ad
viciosum. multo prius in ipsa anima desistentes valde malicie a virtutibus
et passiones viciorum repugnant racioni. Unde sequitur quod aliquod malum
est contrarium bono. cum bonum non sit sibi ipsi contrarium. sed ab uno principio
et una causa procedens. gaudeat unione et unitate et amicicia.
Sed nec minus bonum contrarium est magis bono. sicud minus calidum non
est contrarium magis calido. nec minus frigidum frigido. Videtur ergo ex
predictis quod malum sit in existentibus et contra et adversetur bono. Et si
malum est corrupcio existencium. propter hoc non videtur excludi ab essencia.
sed esse generativum existencium. cum videamus nichilominus quod unius rei corrupcio

.21. Hic dicit quod malum non est ex per se bono. nec aliquid ex malo. et quod malum non est in entibus. neque totaliter ens. sed magis recedens a per se bono. et in substancialibus quam non ens.

.22. Hic dicit. Si malum non est per se dat dubitacionem malum. et quod repugnat virtuti. et probaciones facit istarum quod malum est deducens ad impossibile. quod utrumque malicia contrarie alteri quia probans dicitur

sit alterius generatio. Et ita videtur quod malum conferat rebus consummationem largiendo rei universitati ut non maneat imperfecta. Sed ad hoc beatus respondet quod malum secundum quod malum neque habet substantiam neque generativum est alicuius rei. sed tamen malum facit. et quantum in ipso est corrumpit substantiam existentium ut iam dictum. Item corruptio in quantum corruptio non dat alicui rei generationem. sed tamen malum facit et corrumpit. Generatio autem et substantia a bono fit. Est ergo malum secundum se ipsum corruptio. Dicitur autem generativum per bonum. Malum secundum se non est existentibus nec effectivum existentium sed per bona namque existentem dicitur bonum et et existentibus et bonorum effectivum. Preterea non aliquid secundum idem bonum et malum. nec eadem utrique secundum idem est generatio et corruptio eiusdem. Nec per se virtus est generatio et corruptio alicuius nec per se corruptio est generatio et corruptio alicuius. Malum ergo secundum se nec existentibus est nec bonum nec operativum generationis nec effectivum existentium et bonorum. Bonum autem ea que se perfecte et integre participant facit perfecta et integra et immixta bona. Que autem minus ipso participant facit bona imperfecta et mixta propter sue participationis diminutionem. Malum autem penitus nec est bonum nec facit bonum. sed secundum quod aliquid magis vel minus bono appropinquat. vel magis aut minus illo participat. secundum hoc magis vel minus bonum dicitur. Divina enim bonitas in summis substantiis se copiose diffundens. et per media usque ad extrema procedens cunctis se communicat. primis quidem plene. mediis minus. extremis extreme. Et in omnibus extremis eque se communicans ut primis. cedunt et illa que novissima sunt primis. Non autem congruit omnia eque et uniformiter participare bono. cum non omnia sint ad plenariam eius participationem possibilitate operativa. Hec autem est superexcellens magnitudo omnipotentis bonitatis quod privata se et sine ipsius participatione facit esse. sed universaliter ab omnibus participatur. et omnia sibi adversantia participatione virtutis ipsius et sunt et bona sunt. et adversari possunt. Et omnia existentia generaliter in quantum sunt et bona sunt et ex bono sunt in quantum autem privantur bono nec bona sunt nec existunt. Nam in particularibus habitibus accidit ut eis recedentibus subiectum tamen consistat. si aliquid calidum est aut frigidum. et tamen recedente caliditate vel frigiditate manet quod prius

.23. Hic dicit quod malum per se nullius est generativum. sed solum corruptivum.

.24. Hic dicit quod ex diffusione participationis per se bona sunt cuncta diffusive secundum analogiam bona. Et quod est privata bono et ei repugnantia eius virtutis participatione ei repugnabit. Et quod omnia secundum quod sunt sunt. Secundum quod autem privata bono nec bona sunt nec entia. et quod nichil est omnimode privatum bono. Et quod generatio ex corruptione non est mali virtus sed ex minoris boni presentia. Ex quibus et predictis superius concluditur quod malum non est ens.

cat. Et nichil est existentium quod non mixte vel mixtim participat et ab ipsa substantia per excessum segregatum. et tamen substantialis est. et omnino quilibet alia habitu aut recedente aut non recedente existentium aliquid sit vel esse potest. in ente

Quod autem penitus privatur bono nullo modo fuit aut est aut erit, et esse potest. Sicut autem obitus in fornicationem quia fornicatio privatur bono et tamen est. et amor eius est et privatur omni bono. Videlicet quia in quantum concupiscentia eius irrationalis est in tantum privatur bono et non est. non concupiscit existens. In quantum non appetit unitum amorem in quadam longinqua et obscura resonantia participat bono et appetit existentem. Sed et motus furibundus participat bono. in quantum motus et desiderium quo tendit et redigendi ea que apparent mala ad id quod apparet bonum quamvis non sit. et aliquis appetens vitam que est re vera pessima sibi sed tamen videtur optima. sed hoc ipsum quod desiderat vitam optimam et ad illam respicit participat bono. Si autem omnino bonum auferatur neque reliquum substantia neque vita neque desiderium neque motus neque aliquid aliud. Quod etiam autem universi corruptionis sequitur alterius generatio non est ex aliqua virtute mali sed ex virtute boni licet minorati in quantum est. Et egritudo est ex defectu ordinate proportionis humorum non omnino. quia si perfecte deficeret et ipse morbus non subsisteret. sed manet morbus per modicam ordinationem que restat. sic quod omnino est boni expers nec existens est neque in existentibus. Quod autem mixtum est per bonum quod habet existit. et in existente existit. Et etiam omnia existentia in quantum magis et minus bono participant in tantum magis et minus sunt. Et non solum existentium. sed et quod nullo modo est aut erit. sed excedit ipsum esse entis in bono tamen existit. Quod autem mixtum est id est sicut nam bonum sed partim malum. in quantum participat bono existente in tantum est. In quantum bono ab eo decidit. in tantum non est. Et omnino per esse ipsius quod dicitur et sustentatum non existens eius. id est per bonum malum. Malum autem quod omnino ab eo excidit neque minus bonum erit. sed penitus non erit. Quod autem partim bonum partim non bonum est. secundum quod demum est et particulariter non vult bono adversatur et tenetur. et quia sustentatur boni privatio ipsius boni participatione. quia ubi bonum omnino subtrahitur universaliter neque bonum neque malum neque mixtum erit. Cum enim malum sit imperfectum bonum. sicut malus homo vel malus angelus vel

Egritudo unde causetur.

mala actio. Ubi ergo pfte abest bonum, ibi abest et perfectum bonum
et imperfectum bonum. et tunc tantum erit. aut esse videbitur aliquid malum
quando bono adversatur vel a bono segregatur. Inpossibile enim est eadem
secundum idem vel eadem sibi in omnibus adversari. Malum ergo non est existens. sed
nec in existentibus est ipsum malum. Si enim omnia existentia sunt ex bono et bonum
contineat omnia que sunt in existentibus aut malum non erit in existentibus aut ma
lum erit in bono. sed in bono esse non potest malum. sicut nec in igne frigi
dum nec bonum facit malum fieri. in eo quod est malum. Si autem detur
quod malum sit in bono. sequitur inconveniens et impossibile. Non enim potest ar
bor bona fructus malos facere nec econverso ut dicit scriptura Mt. vii. c.
Si autem malum est ex aliquo. et non ex bono. igitur ex aliquo
principio. et ex causa alia. Et sequitur ut aut sit malum ex bono
aut bonum ex malo. quod sic est impossibile. ex uno principio et cetera. erit bonum
et ex alio malum. Erunt ergo duo principia rerum. quod esse non potest.
quia omnis binarii principium unitas est. Et omnino inconveniens est. ex uno
et eodem simplici principio duo pfte contraria procedere et esse. Et
ipsum principium non esset vere simplex et singulare. sed divisibile et
biforme. et contrarium sibi ipsi et mutabile. Sed nec possibile est esse
duo principia rerum sibi contraria invicem sibi universaliter adversancia. Si
etiam hoc detur. sequitur quod deus non sit sine lesione et molestia rerum.
sed est aliquid deo semper adversans. Unde sequitur quod rerum universitas sit
inordinata. et omnia semper pugnancia. Bonum autem omnibus existentibus tribuit
amiciciam et laudatur a sanctis theologis ut per se pax et pacis dona
tor. Propter quod omnia bona amica sunt. et sibi convenientia. et unius matris
germana. et ad unum bonum coordinata. et mansueta et similia.
et sibimet adinvicem amicicia. Quare malum non est in deo. nec res mo
ta a deo. sed nec omnino a deo est malum. Aut enim deus non pure bonus
aut sola bona facit et producit. et non aliquando facit, aliquando non.
sed semper facit bona. nec aliqua facit bona aliqua non bona. sed omnia facit
bona. aliquin pateretur transmutacionem et variacionem circa seipsum
ipse qui est omnium divinissimus secundum causam. Cum autem essencia dei boni
tas sit. si ipse transit de bono. transit et de essencia. et ita ali
quando erit existens. aliquando non existens. Si autem deus non propria essentia

24. Hic dicit quod non est malum in existentibus per aliud non esse in ipso se bono. et quod non sunt duo principia eterna contraria. nec quod neque in deo neque ex deo malum

principia duo rerum esse non possunt.

+

bo

sed principaliter secundum bonitatem. quod ab alio ea accipit quam plenius
habet. quod quantum in se est potest habere vel non habere. vel aliquando habere et aliquando
non habere. Propter hoc quod inconveniencia. Directe communicatur quod ma-
lum non est ex deo. nec in deo. nec eternaliter nec temporaliter. Secundo nec in an-
gelis bonis est malum. quod cum angelus boniformis enunciat divinam
bonitatem hoc comunis est. secundum quod ipse angelus participat bono
quasi secundario. scilicet post deum. et principaliter enunciat. Primum quod de an-
gelis ymago dei est manifestacio occulti luminis. speculum
purum. clarissimum et incontaminatum. suscipiens plenitudinem pul-
chritudinis. quantum fas est. qua deo et bono conformatur. et facit in se
manifeste splendorem quantum possibile est. in quantum bonitatem que latet in oc-
culto. Unde non est in angelis malum. Tercio nec ideo malum in eis
est quia puniunt delinquentes. Secundum hoc enim sacerdotes mali essent
deo quod castigant peccantes et perversos et separant eos a sacra-
mentis. Punire siquidem non est malum. sed facere unde quis dignus
est pena. Nec malum est pro meritis separari a sacramentis. sed
malum est inquinare se. et recedere a sanctitate. et facere se indignum
sacramentis. Quarto nec demones mali sunt per naturam. si enim natura ma-
li essent. non essent ex bono. nec essent de numero entium. nec conver-
terentur ex bonis ad mala. si naturaliter et semper mali fuissent. Item
si natura mali sunt. aut sibi aut aliis mali sunt. Si sibi corrumpunt se
ipsos. si aliis. corrumpunt quomodo in aliis. aut substanciam. aut virtutem.
aut operacionem. Si substanciam in primis hoc non est secundum naturam. Secundo et quedam
sunt naturaliter incorruptibilia. et illa non corrumpunt. Dices forte
quod corrumpunt susceptibilia corrupcionis. sed talium corrupcio nec
omnibus est malum. nec omnino est malum. ut in terris hominum et animalium
et aliis. Preterea nichil omnino corrumpitur. per quod est substancia et natura.
sed ex defectu naturalis ordinacionis infirmatur. racio armonie et com-
mensuracionis que requirit uniformem permanenciam. Infirmitas
autem ista imperfecta est. Infirmitas enim perfecta subiectum destruit.
et talis corrupcio seipsam corrumpit et destruit. Unde hec
infirmitas imperfecta non est malum. sed bonum deficiens. Quod
enim est omnino expers boni non est in entibus. De corrupcione autem virtutis

.26. Hic dicitur quod malum non
est in angelis. propter angelum
esse ymaginem et speculum
dei in quo non est malum.
Et quod punire non est
malum. sed dignum fieri
punicione.

.27. Hic dicitur quod demones
non sunt natura mali propter esse
ex per se bono. et mutabiles
potentes in malos. et
nec per se nec aliorum
esse natura corruptores.
et quod sunt naturaliter boni.
et effecti mali per
voluntatem a vero
bono et sibi congruenti
tibi aversionem.

et operationis eadem ratio que de terminis predictis supra dicte. Preterea si demo-
nes secundum naturam mali sunt, a deo non sunt. Bonum enim sola bona pro-
ducit et subsistere facit. Dicet forte aliquis quod demones ma-
li sunt non secundum quod sunt, tamen ex bono sunt facti et bonam substantiam obti-
nuerunt. Sed mali sunt secundum quod non sunt et secundum quod non servaverunt
suum principatum et dereliquerunt suum domicilium sicut dicit
scriptura in canonica iude · 1 · 8. In quo enim contra malos dicimus fieri
demones nisi in carentia habitus et operationis virtutum bonorum.
Et si demones per naturam mali sunt, ergo semper mali sunt. Sed malum
instabile est. ergo secundum quod semper et uniformiter et eodem modo
se habent mali non sunt. Proprium enim boni est esse semper idem. Si autem
demones non sunt semper mali, ergo non sunt mali per naturam, sed per de-
fectum angelicorum bonorum. Sed neque omnino demones expertes sunt boni
sed participant bono in quantum sunt et vivunt et intelligunt. Et omnino
in eis est quidam motus desiderii. mali autem esse dicuntur quia in-
firmantur circa operationes que congruunt nature ipsorum. Malum ergo
ipsis est aversio sua a bono et excessus congruentium sibi et
non consecutio et imperfectio et impotentia et infirmitas virtutis
salvantis ipsorum perfectionem et fuga et casus ab eadem virtute.
Preterea quid est malum in demonibus. videlicet furor irrationabilis
amens concupiscentia et fantasia proterva. Sed licet ista mala sint
in demonibus ipsa tamen que mala sunt nec omnino nec in
omnibus in quibus sunt secundum se ipsa mala sunt. etenim in animalibus
aliis non talium habitus sed ablatio vel carentia corruptio esset
ipsis animalibus et malum. habitus autem eorum salvat et esse facit
naturam ipsorum animalium talia continentem. Colligitur ergo ex predictis quod
tribus demonum non est mala secundum quod est per naturam sed secundum quod non
est. Et totum bonum et perfectum est quod a bono acceperunt per naturam
sed ipsi deciderunt ab integritate boni dati. Et data ipsis a
bono naturalia angelica non dicimus mutata sed sunt integra et
splendidissima, quamvis ipsi non contemplentur eterna claritate naturalibus
suis virtutibus intellectualibus dei boni inspectivis. quod ideo
est quia ipsi peccando eas averterunt et clauserunt. Sed ergo sunt ex

bono sunt / et boni sunt. Et in eo quod desiderat esse. unde et intelli
gunt quod tria. de modo existentium sunt. pulchri et boni desiderant.
Propter privationem vero et recessum et casum a bonis sibi competentibus
mali dicuntur. et sunt secundum quod non sunt. et dum non existens desiderat.
malum desiderant. Sed forte dicet aliquis animas esse malas. quod   28.
quidem non ideo malas sunt quia cum malis cohabitat ut eos a malis
retrahat. hoc enim et bonum est. et a bono / et malos quoque facit
bonos. In quo ergo malesunt anime nisi in defectum bonorum habituum et
operationum. et quia propter propriam infirmitatem non consequuntur virtute sed
ab ea prolabuntur. Sicut dicimus aerem nobis propinquum obtenebrari.
propter defectum et absentiam luminis. ipsum autem lumine semper est quod tenebras
illuminat. Sic ergo non in demonibus neque in nobis est aliquid malum.
sed est solum defectus et desertum. et desolatio perfectionis propriorum bonorum
scilicet cuilibet nature competentium. Sed neque in animalibus brutis est ma   29.
lum. Si enim ab eis auferas furorem et concupiscentiam. et similia. natura
que restat non est in se mala. Sed neque iste affectiones in eis
male sunt. quia sunt naturales eis. Si enim auferatur a leone animosi
tas et superbia. non erit leo. Et si canis fiat omnibus mansuetus
non erit canis. Natura enim canis est. familiares sibi custodire
et ad eum accedere. alienos autem repellere. Hec autem que non
corrumpunt naturam. sed salvant. non sunt mala. Corruptio autem
nature est defectus et infirmitas naturalium virtutum et operationum. et
cum omnia que generantur in tempore habeant perfici esse in perfectum. non
est generatio aut preter ipsorum naturam. Sicut ergo quamvis imperfectum sit. Sed
neque in tota natura est malum. Omnes enim nature et naturales rationes sunt a   30.
divina universali natura. cui nichil est contrarium. In particularibus autem
naturis aliquid fit secundum naturam. aliquid contra naturam. Et iterum quod uni
naturale alteri est innaturale. Malum autem est quod est preter et contra naturam.
scilicet privatio ordinis naturalium. nulla ergo natura mala est. Sed nature
malum est impotentem esse ad perficiendum ea que sunt proprie nature.
Sed neque in corpore est malum. Turpitudo autem et infirmitas   31.
corporalis est defectus forme et privatio naturalis ordinis. hoc
autem non est omnino malum. sed minimum bonum. Si enim perfecte destru

Hic dicit quod anime sunt male solum et decorum nec defectiones et desolationes perfectionis propriorum bonorum.

Hic dicit quod in animalibus brutis. 29. animalibus non est malum. et quod ira et concupiscentia sunt eis naturales. neque malum est eas in eis non corrumpunt. neque malum est earum tentatio et corruptio cum ipsa non sit preter naturam. Exempla gratia de leone et cane.

Hic dicit quod neque 30. in tota natura est malum et quod est nature malum est malum.

31. Hic dicit quod neque in corporibus est malum. neque anime male ex coniuncto corpore. et quod malum generaliter dicitur-

atur pulcritudo et forma et ordo necessarie peribit ipsum corpus.
Quod autem corpus non sit ipse causa malitie anime / inde patet
quod sine corpore est malicia ut in demonibus. Et quidem est et
mentibus et animabus et corporibus hoc est malum. sed infirmitas
32· que est habitus bonorum sibi competentium et casus ab illa unitate. Sed
Hic dicit quod nec est in materia est malum. nec materie corporum que dicitur yle multum impugnat quod sit malum
secundum quod est materia. Ipsa enim suscipit participationem ornatus et
pulchritudinis. Hiis autem exclusis materia secundum se ipsam ex
istens sine qualitate et forma quomodo est aut facit ma
lum. que secundum se ipsam nec agit nec patitur. Item materia sine forma
etiam non existit quomodo facit aut est bonum aut malum. Si autem
dicas quod materia existit. tamen secundum omnia existentium ex bono sit. si
materia malum est / aut bonum est effectivum mali. aut malum
eo quod existit ex bono est bonum. aut ipse quod deum est supponere
eodem. et duo erunt rerum principia. et ipsa ab uno alio prin
cipio segregatio procedentium. que omnia sunt inconvenientia. Item si
materia necessaria est ad universitatis visibilis completionem quomodo
est materia malum. Malum enim non est necessarium sed nocivum.
Quomodo autem bonus deus ex malo deducit res ad generationem.
aut quomodo est malum / quod est bono necessarium. Malum enim fugit
naturam boni. Item si materia est malum quomodo procreat et nu
trit naturam. Malum siquidem secundum quod est malum nec est generativum nec
nutritivum nec effectivum nec salvativum alicuius rei. Si quis autem
dicat. quod materia non efficit maliciam in animabus. sed trahit eas ad
maliciam. quomodo hoc sustinebit. cum multe ex ipsis animabus
bonus ad bonum respiciant et convertantur. Quomodo enim ad bonum
converterentur si materia eas ad malum traheret. Non est igitur malum
ex materia in animabus. sed ex inordinato motu peccati. Quod si materie
impingitur. tamen omne malum instabile sit. sequitur quod materia
instabilis necessaria est stabilitati rerum. que in se ipsis sta
biliri non possunt. quod est omnino inconveniens. Preterea quomodo
33 Hic dicit quod privatio secundum quod privatio non habet potentiam contra pugnandi bono. potest fieri ut malum sit necessarium vel necessarium sit malum. Sed nec
in hoc adversatur materia bono quod secundum se ipsam formatur omni forma

Pfcta enim forme privacio perit ymmo impotens est. Particularis aut(em) virtute habet non secundum quod est privacio. sed secundum quod non est perfecta privacio. Dum enim particularis est privacio nondum est malum. Penitus vero recedente particulari boni participacione que facit privacionem imperfectam etiam ipsum malum destruitur. Ut aut(em) brevius colligamus dictam racionem huius tractatus de malo. Dicimus quod bonum est ex una universali causa. malum aut(em) ex multis et particularibus defectibus. Deus videlicet et bonum et malum et ad ipsum cause malorum sunt virtutes boni in quantum deficiunt. Alioquin malum esset eternum. Quia si est et creat et potest et est et facit. Et hoc unde haberet. Aut enim ex bono. aut bonum hoc habet ex malo. aut ambo habent ex alia causa. que omnia destructa sunt supra. Quod aut(em) diximus virtutes causas esse malorum. non est hoc secundum naturam. sed secundum defectum racionis. Omne enim quod est secundum naturam. ex causa determinata est. Cum igitur malum non sit ex causa determinata. indefinitum est et non secundum naturam. nec habet racionem ydealem in verbo dei. quod est eterna ars omnium. Nunquam ergo anima est causa malorum sicut ignis est causa caloris. ut sicut ignis sibi appropinquancia replet calore. sic anima sibi appropinquancia repleat malicia. Absit. Et natura anime sic est bona. operaciones aut(em) eius quandoque bone quandoque male. Si enim natura eius vel essencia mala est. sed unde eam habet nisi ex bona causa que creat omnia. Et si ex ista bona causa est. quomodo potest esse mala substancia. Omnia enim bona sunt que ex causa creata sunt. Si aut(em) secundum operaciones mala est anima. illa malicia purgari et cessare potest. sicut patet in multis. qui post peccata replentur virtutibus et bonis operacionibus. Relinquitur ergo quod malum sit infirmitas et defectus boni. Item bonorum causa una est. et malum est bono contrarium. Mali aut(em) multe sunt cause. sed virtutes naturales. non secundum naturalem effectum. sed propter impotenciam et infirmitatem. et inmoderatam dissimilium mixtionem. Quando videlicet bona naturalia perverse et inmoderate exercentur. Item mala non sunt stabilita nec inmobilia eodem modo se habencia. sed sunt infinita et indeterminata. et varie distrahencia

hic dicit quod bonum ex una causa est. malum aut(em) ex particularibus defectibus. 33

hic dicit quod deus non facit malum sicut bonum 34

hic improbat sectam manicheorum ponentes malum eternum ·36·

·37· hic dicit malum non esse secundum naturam

·38· hic dicit quod anima non est natura mala sed operacionibus. que ex per se bono creata

hic dicit quod mali cause sunt multe ·39· non tamen potencie sunt sed impotencie et infirmitatis et mixtio dissimilium et quod mala sunt infinita

Ro. hic dicit quod bonum est principium et finis et malorum

et hijs in se infinitus. Principium autem et finis omnium malorum ali/
quomodo est bonum. quia gratia boni fiunt quecumque fiunt. sive
bona sive contraria. faciemus enim ut quia desiderantes bonum. Nullus
enim ad malum respiciens ut malum sibi desiderans facit quod fa-
Unde malum non habet substantiam sed substantie privationem. sit enim non gratia sui/
ipsius sed gratia boni. Malum quidem esse dicitur per accidens et propter aliud et non
ex proprio principio. Cum enim fit malum putatur bonum esse quia ama
bile esse propter concupiscentiam. re vera autem malum est non rectum quia propter
deformitatem. Qui quidem peccatis opinatur bonum esse quod non est bonum
ostendit quod ipse aliud desiderat et aliud facit. Malum quidem est preter
intentionem, preter naturam, preter causam, principium et finem, diffinitionem
et voluntatem, et substantiam. Privatio quidem est malum et defectus et
infirmitas et incommensuratio et peccatum et sine intentione et sine
pulchritudine sine vita sine mente sine ratione. Et est imperfectum, inconlo/
catum, incausale, indefinitum, infecundum, vacuum, non operans, inor/
dinatum, dissimile, infinitum, obscurum, insubstantiale et penitus nichil existens.

91. hic dicit quod malum dicitur esse per accidens. et recipitur (?) ... malo

Species mali

92. hic dicit quod malum nichil potest esse ex se sed ex ea admixtione que ad bonum.

Et ideo quomodo potest malum. hoc potest ex commixtione ad bonum. Quod
enim omnino est expers boni nichil est et nichil potest. Cum enim bonum sit
sit existens vere et voluntate appetitum et potens et actum
quomodo aliquid poterit quod est ipsi bono contrarium. et est privatum substantia
et voluntate et operatione. Item non omnia omnibus neque eadem secundum idem ma
la sunt. Demoni enim malum est agere contra boniforme intellectum.
Anime vero malum est agere contra rationem, corpori contra naturam. Queritur
etiam quomodo permittitur esse mala existere divina providentia. Respondetur.

93. hic dicit quod non eadem sunt omnibus mala sed unicuique quod est preter suam naturam

Responsio. hic respondet quod malum secundum quod malum non est ens. et deus entia omnia providet maxime nobiliora. Et sic mala que non sunt per se sed per accidens sunt esse. sunt adeo (?) posita ad aliquam utilitatem

Malum secundum quod est malum non est existens neque in existentibus. et nichil existentium
est improvisum. Neque enim est malum existens inmixtum subsistens bono.
Et si nullum subsistentium non participans boni, malum autem defectus boni
nichil autem existentium privatur totaliter bono, in omnibus existentibus divina pro/
videntia et nichil existentium est non provisum. Sed et factis malis be
nigne utitur divina providentia ad utilitatem facientium mala aut
aliorum aut generaliter omnium. et unicuique existentium providet ipse.
Unde varias et multorum supra hoc rationes non recipimus qui dicunt
quod divina providentia debet nos etiam invitos facere bonos et virtuosos

debet

Siquidē ad prudentiā nō ptinet corrūpe naturā. Unde nc̄ cogē liber arbitriū. ymo nc̄ aufre. Prudet ḡ roᵒalib9 ut ꝗpo arbitrio, nō coacto moveant volēdo et nolēdo. et per hoc salvat naturā singlor. et distribuit pmissivas bonitates būs et largissie q̄ prudens ꝗpōrūt singlis attributas. ut hūana liber arbitriū. et oīa et singla nr̄a om̄ et singlor ꝗpetētem ptiquet ‖ Malū ḡ nō ē cons. neq̄ i cons; Ymo ei nō ē malū. f q̄ ē malū. et facē malū. nō ē inq̄ s3 īfirmitas Et ī demonibȝ q̄ qde sūt. ex bono ē. et bonū est. Malū aut ī illis ex casu agꝰis boūs. et ex mobilitate que ē ca ipsi na y deptitate. et ex īfirmitate hītum suor. et pxoīs qniencs ipis que de3 anglos. Et demones desidant et vivūc. et ītelligere. In q̄tū nō desidant nō bonū ī tm̄ desidant nō cont et hoc nō est ipe desidiū. s3 pntȳ desiderij contis ‖ Vaceri aut peccantes dicit scriptura eos qui ꝗgstur sȳ oblivione q̄ sit bonū s3 ī opa infirmant. et facientes dn̄i volūtatē nō iplet precepta audita. sine certa fide. sine certa opa. Et qui nolunt ītellige ut bn̄ agat. p sola volūtatis īfirmitate et aūsione. Ut sepe dtū ē malū omo ē īfirmitas. et īpotentia. et destitu aut ꝗgstois aut fidei. aut opatoīs. aut desiderij boi. Obi tur. Infirmitas ꝗdonanda ē. nō punienda. Videtur. Utiq3 con ꝗdonanda ē. ubi deest posse. S3 si de amistrat ei posse ppus qd dicit scriptura Ja. i. dat oibȝ affluēt. tunc q̄ fidel de et excusatoē3 sibimet subtrahit desinendo ab hītu ꝗpor bor. et volūtariā aūsione et fugā et casū a vero bono. De his at diliget tractavimus ī libro de iustitia. et de abiunctia dīne iustic̄. Ubi p vera testimonia sacre scripture ꝗtrivimus sophisticas et īsipientes eor voces. qui iusticiam et mediam deo psumunt impingere ‖ Et tre ī hoc templo sim mrīm facultatē laudata ē dīna bonitas sicud vere amabilis. sicud ~~pater~~ pncipiū et fīs om̄ cpoitorū. Sed tr̄ iniens ꝗmetria cpoitorū. Sicud īformas et nō cpoȳ Sicud cā om̄ bonor. Sicud nō causa malor. Sicud pruden psvatrix boni. et supgrediens ꝗpostēȳ. et nō cpoȳ. et rediges

·27·
Recapitulatio conclusior de malo et malitia. de om̄i. et q̄ ipsa bona appetit. et q̄ nō boni appetitȳ nō ē appetitȳ. s3 ei9 pctȳ.

·28·
Hic d̄ q̄ peccātes ī cogitatoe et q̄ ī īfirmitas ē malū. et q̄ iuste pūnibile malū. licȝ sit īfirmitas et īpotentia. cū recapitulatoe brevi ī caᵒ deor ..

Recapitulatio om̄ dtor ī hoc templo.

mala ad bonum permutare operatorem. Secundum omnibus desiderabilia amabilia dilegibilia. Et quecumque alia in hoc capitulo vacat determinamus.

In hoc quinto capitulo ostendit · Cap. v. quod deus dicitur ens vel existens · quare dicitur ens dicitur ens vel existens. Nec intendit determinare ipsam supersubstantialitatem secundum quod est supersubstantialis. hoc enim est ineffabile et ignotum et penitus non manifestabile. et excedens ipsam unitionem. que excedit intellectualem manifestationem et cognitionem. Sed intendit laudare processum divine essentie qui substantiam dat rebus. Secundum enim divina bonitas ad existentia procedens et semper manifestatur. et ad existentia et ad non existentia extenditur. et etiam super existentia et non existentia est. sic essentia divina in omnia existentia extenditur. et super omnia est. Vita autem divina ad omnia viventia participanter sui extenditur. et est super omnia viventia. Sapientia vero dei extenditur ad omnia intellectualia. rationalia. et sensibilia. et est super illa omnia. Huiusmodi ergo processus divine providentie intendit dyonisius tractare. non promittens narrare per se substantiale bonitatem et divinam substantiam aut vitam vel sapientiam dei per se. que de occultis est. ut legitur job xxviii c. et est abscondita ab oculis omnium viventium. Et eodem c. et baruch iii. non est qui possit scire vias eius. Sed laudare manifestos processus bonitatis. et providentiam que excedenter est bonitas et omnium bonorum causa. et essentiam divinam et vitam et sapientiam. secundum quod facit substantiam. vivificat et donat sapientiam causaliter. hiis que substantia et vita et ratione et sensu participant. Nec propter has nominum diversitates credendum est. quod ideo aliud sit bonitas et aliud essentia. et aliud vita. et aliud sapientia. aut quod sit diverse causalitates. aut deitates excedentes et excesse. et alie aliis producentes. Sed unius simplicitatis esse omnes processus et dicta divina nomina. et habent esse manifestationem totius providentie unius dei. Sub hac non quasdam esse causas universaliores. quasdam inferiores. Sed obicitur cum naturaliter et causaliter prius sit esse quam vivere. et vivere prius quam sapere. quo fit ut viventia sint digniora existentibus. et sensibilia digniora hiis que vivunt et non sentiunt. et rationabilia sublimiora sensibilibus. et intelligentie

sm' la p' pti.

In hoc tercio tractat de ente non secundum quod signat divina essentia ut est in se ipsa. sed secundum quod signat divine providentie processum in entia secundum quod entia ad ingens quod non aliud et aliud signat ex parte subiecti bonum. ens. vita. et sapientia. et huiusmodi de deo dicta.

manifestatis

2

Hic post nominationes secundum ordinem rerum incipiens ab ente. eam opponit contra ordinem et solutionem.

sublimiores rationabilibus et deo magis appropinquantes. cum ea que melioribus dei donis participant meliora sint. Unde etiam quod obiectio locum habet. si intelligibilia non habent esse et vivere etc.
Sed intelligentie habent esse melius et superius quam cetera corpora. et vitam superiorem quam cetera viventia. et intelligunt. et quodammodo sentiunt superiori quodam modo quam sit sensibilis vel rationalis. Et plus quam cetera corpora pulcrum et bonum desiderant. et eo participant. Et ideo plus ceteris ei appropinquant per habundantiorem participationem. Et quia plura et maiora dona ab ipso percipiunt. sed rationalia excellunt sensibilibus. quia preter sensualitatem addit eis rationalitas. Item sensibilia sentiunt et vivunt. sed plante vivunt non sentiunt. sunt plante et vivunt. Inanimata non tantum sunt et non vivunt. Et universaliter intelligentie celestes habundancius participant uno deo qui infinitum est beneficus. ideo ipse sunt ei appropinquiores et deo conformiores quam cetera inferiora. Et quia de hac supereminentia angelorum tractavimus in angelica ierarchia in .b. ¶ De ceteris ad propositum redeamus et laudemus divinam bonitatem sed existentem et omnibus existentibus prebentem substantiam. Ipsa siquidem est substantificatrix tocius esse. sua virtute supersubstantiale. et est creatrix omnis existentis sub ea persone nec principium et mensura seculorum. et que facit esse tempora et eum qui est tempus eorum que sunt. esse quocumque modo existentibus ex existente generatio quocumque modo generatis. et evum et substantia. et essentia et tempora et generatum. et ea que sunt in existentibus. et ea quocumque modo insunt vel subsistunt. Deus enim non dicitur aliquo particulari modo existendi existens. sed simpliciter generaliter indefinite in circuitu suscepte existens. eo quod essendi vel essentie plenitudinem in seipso accepit et preaccepit. Propter quod dicitur rex seculorum. Theo. i. f. tamquam ille qui in seipso et circa seipsum seculorum est et substitutor cunctis particularis esse. et ipsi entis. Et qui non erat non erit. non factus est. neque gignitur neque gignetur. ymo neque est. sed ipse est esse existentibus. Neque solum temporalis est existentia omnia. sed ipsum esse existentium et existens ante secula. Ipse enim est evum evorum qui est ante secula. Evum dicitur quieta et tota simul vita. ¶ Resumentes igitur dicimus quod omnibus existentibus et seculis esse tribuitur a deo qui preexistit. et omne

· 3 · Hic procedit ad laudandum deum a nominatione entis.

et generatio

· Na eum ·

· 4 · Hic loquitur de supereminentia eius quod est esse. et alia participata.

eum et tps ex ipso est· Et ipse est preexns principium ois secli·
et ois tpis et cuiuslz rei quocūqz mō existētis· Et hec que
dicta sunt· et oīa a deo pticipant· et ipse a nullo exn̄tium recedit·
et ipse ē añ oīa· et oīa in ipso ɔsistunt· Et vniūsalr̄ si aliqd
aliquo mō est· ipm̄ ī ipso preexistente· et ē ⁊ ītelligit̄ et sal
natur· et añ alias oms dei pticipacōes esse ɔpositum ē / et ipm̄
ee / sc̄dm ~~sc̄dm~~ se· antīus ē / eo q̄ ē ee p se vitā· et eo q̄ est
ee p se sapiāz· et eo q̄ ē ee p se diuinā silitudinē· et q̄cūqz
aliquo mō pticipāt eēn̄ pticularit̄· nālit̄ p̄mus pticipant
ipso ee vniūsali· Prius ē ei ee / q̄ ee vitā uel sapiāz· Et est
ipa sūm que oīa pticipat exn̄· ut vital· sn̄s· rō· ītelligēn· et
ipa oīa eadē s. se / pticipat ipso ee· Et nichil ē exn̄s cui° mō
sit ds sba· et eui· et ipm̄ ee· ¶ Concienter aliis pncipa
libus laudat̄ ds s.d exn̄s· tr̄ ex illo bono dr̄· qd ē ī alia
ei° bona dignis° et pncipalius· et ipse ī se suꝑabūdālit̄ p̄ hns
et p ee ⁊ sup ee· Ex eo ipso q̄ ē fecit preexistē ipm̄ ee sc̄dm se·
et deinde p ipm̄ ee fecit subsistē ee omē qd aliquo mō existit
Et inde oīa pncipia exn̄tium pticipat ee· et p ee sunt· et pnci
pia sunt· et p̄mus nālit̄ sunt· postea ~~exn̄~~ pncipia sunt ⁊ sic bnē
tū· ut dicitur p se vita ee pncipium viuētiū· et silitudo p se
dicit̄ pnci° silitudinū sc̄dm q̄ sunt silia· Et p se vnitas pncipium
vnitorū· s. q̄ sunt vnita· Et p se ordinatio· pncipium ordinatorū s.
q̄ sunt ordinata· Et q̄ de hiis dixi· de aliis ydeis siue archi
tipiis· sz eternis rōibus ibi sentiēdum est· Verbi gratia· p se bo
nitas· p se vitas· p se eternitas· p se ipa uītas· et silia· que sim
plr̄ et etnal̄r ɔsistunt ī u̅bo dei· et p̄mordialit̄ causant·
oīa exn̄· Int̄ antiquas aut̄ eas p̄mordialiorē ē ipm̄ ee p se·
Quecūqz gᵒ exn̄tium pticipat aut̄ vnā istarū causarū· q̄ duabus·
ut vitā et sensu· aut plibus· ut vitā· sensu· rōē· et ītelle
ctū· talē ētitā ⁊ et incies ipas pticipacōes p̄mordialis
fundari ī ipo ee· Prius ei ē nālit̄ ee· q̄ ee vitā uel ee sensu
aut sapiāz et c̄ᵗ. Unde cete cause p̄mordiales· siue ydeales
p̄mo fundan̄ ī ipo ee postea pncipia ⁊ cause sunt pticularum

·q·
hic dr̄· q̄ ds quēt
cont laudat̄ p̄mus ab
ente q̄ ab aliis de
signatibus nō ut sc̄°
bonū vtr̄· oms ei°
bn̄ sicōs ɔtessus de
natos aliqs vniūsa
liores uel pticularia
res·

·exn̄tium uel uiuētiū·

creaturarum vel viventium vel sensitivorum et cetera. Et ita tam creaturarum quam creaturarum
cause primordiales participant esse. Cum ergo cause creaturarum participant
esse, multomagis oportet quod eorum causata. Ad hoc quod sit, aut vivat,
aut sentiat, aut intelligat, ipso esse participant. Divina ergo bonitas
que est per se et naturaliter et per se bonitas primum inter omnia dona sua propo-
nens esse laudatur. Inde tamen ex digniore sui participatione, et ex
ipsa bonitate et in ipsa est ipsum esse, et sunt creaturarum principia, et omnia
que sunt creaturarum et quocumque modo ab esse continentur. Et quamvis licet
in seipsis sit incomprehensibiliter et divisim et multipliciter, tamen omnia in ipsa
bonitate sunt incomprehensibiliter et coniunctim et singulariter. Cum igitur quelibet
cuiusque creaturarum pars in creaturis a bonitate sigillatim omnibus modis per-
sistit simpliciter et inconfuse, et bonitas cum sit incorruptibilis et
simplex, omnem numerum singulariter in seipsa continet, et omnis
numerus in bonitate unitur, et in quantum ab bonitate procedendo
recedunt, in tantum disiunguntur et in multitudine aguntur. Ita et
in centro circuli omnes linee ipsius circuli secundum primam unitatem
coextiterunt, et ipsum centrum omnes lineas a se ad circumferen-
tiam totius circuli per totum circulum procedentes habet simpliciter in
seipso unitas, et sibi invicem et ipsi centro, a quo tamen principio
ipse linee fluunt. Et omnes ille linee in simplici
centro conferte uniuntur, et ipse linee quanto minus a centro dis-
tant, tanto minus a se invicem distant, et quanto magis, magis.
Et generaliter quanto sunt centro propinquiores, tanto et ipsi centro
et sibi invicem uniuntur; quanto vero plus a centro distant, tanto et
a se invicem. Sic in generali omnium natura omnes rationes universitatis parti-
culares naturaliter congregatim inconfuse ad unum quasi ad omnium
principium sunt omnes. Item in arte simplici unitate congregantur
et uniuntur omnes virtutes quibus corporis vane vegetantur, sen-
sificantur et vivificantur in omnibus membris. Non est ergo inconveniens
ut ex collatione creaturarum que ymagines sunt invisibilium
divinorum quamvis obscure et remote ad deum omnium causarum
ascendentes intellectualibus oculis et uniformiter et unitive
contemplemur omnia in omnium causa, etiam que sibi invicem sunt contraria.

ea

[Margin:] 6. Hic dicit quod omnia in se divisa in deo sunt unite, per exempla monadis in qua uniuntur omnes numeri, et centri in quo omnes dyametri, et nature generalis in qua rationes nature particularium, et virtus unitive a qua diverse operationes.

[Margin:] A. Hic dicit quod in deo omnia sunt uniformiter et unite, propter hoc quod ipse est causa omnium, et quod in ipso et ex ipso est esse et bene esse omnium.

Ista siquidem existentium significat deum. qui est principium existentium a quo
est et ipsum esse. et omnia existentia. omne principium. omnis finis. omnis vita.
omnis immortalitas. omnis sapientia. omnis ordo. omnis armonia. collocatio
omnis virtus. omnis custodia. omnis collocatio. omnis distributio. omnis
intellectus. omnis sermo. omnis sensus. omnis habitus. omnis status.
omnis motus. omnis unitio. omnis concretio. omnis amicitia. omnis con
cordia. omnis discretio. Et alia quecumque sunt per esse existentia. Et ex
eadem omnium causa sunt intelligibiles et intellectuales substantie deifor
mium angelorum et animarum. et natura totius mundi. que per se sub
sistunt. autem que quocumque modo in aliis sunt et subsistunt. sive
donata vere sive gratie. Et quecumque etiam per excogitationes dice
buntur ut deificatio. et quelibet sublimius eternorum principatus.
In hac autem omnium causa existunt summe et consistunt substantie summe
ierarchie que collocantur in inestabilibus supersubstantialis trinitatis.
ut angelica ierarchia bonitatis d. et ab ipso et in ipso habent esse et
bene esse. Et substantie secunde ierarchie minus excellenter quam ille prime.
Et substantie infime ierarchie. scilicet principatus. archangeli. angeli. minus
excellenter quam medie ab eadem omnium causa habent. et esse et bene esse.
Iste autem celestes substantie omnes quo ad angelos sunt extreme. tamen su
periores nobis sunt. et supermundiane. Ab eadem etiam omnium causa
et anime et omnia existentia sunt et esse et bene esse habent et sunt. et bene
sunt. et in ipsa preexistunt habita esse et bene esse. et existentia et bene existentia
et ex ipsa incipiunt et in ipsa custodiuntur. et in ipsa terminantur. Cum autem
hec omnium causa cunctis existentibus esse conferat. sublimioribus tamen substantiis
quas septem eternales vocat. quia indissolubiles sunt. vel quia eternitati perti
nentes inherent et dicuntur ut patet ex primo eloquiorum est. Hiis igitur
substantiis distribuit quasdam speciales eternitatis dignitates etiam in bonis
naturalibus. Hoc autem ipsum esse generaliter omnibus distribuit. et ipsum esse est
ex preexistente causa omnium. et esse est eius et non ipsa esse. et ipsa non est in
eo quod est esse. et esse habet ipsam et principatur ipsam et ipsa non habet esse. nec
principatur eo ~~vel principatur esse~~. Et ipsa est eternitas et principium et men
sura essendi. et ipsa est existens ante substantiam et ante illud quod existit
esse et ante eternitatem. et ipsa substantificatrix. et principium. et medietas.

B. Hec omnium dicit laudem primi omnis ab ea dicta distributione eius ad esse. et ab eadem preexistente et a modis quibus esse est ipsius preexistentis. et non ipse ipsius esse. et ad ipsum esse omnia. cum tamen melius ipsorum sit.

quis

et fiet omnium. Et ideo ipsa vere existens secundum omnem existentium intelligentiam
in scripturis multipliciter nominatur. et attribuitur ei erat. et erit. et
est. et erit. et fuit est. et fit. et fiet. Hec enim et huiusmodi vo-
cabula de deo dicta. his qui recte divina intelligunt significant quod ipsa
cum causa sit omnium intentionem existentium supersubstantialiter sit. et sit omnium
existentium causa ipsa et ubique. Ipsa enim non est ita hoc. ut non sit illud.
neque ita est alicubi ut sit alibi. sed equaliter est omnia. ut omnium causa.
Et in ipsa sunt omnia principia et terminationes. et ipsa omnia comprehen-
dit. et [illegible]. et super omnia est. sed supersubstantialiter existens ante omnia
quapropter quod et omnia de ipsa et simul predicantur. et nichil est omnium.
Et est omnis figure et omnis forme. et sine forma et sine pulchritudine.
principia et media et fines existentium in se ipso incomprehensibiliter
et excellenter precapiens. et immaculate [illegible] omnibus
superfundens esse secundum unam supereminentem causam. Tunc enim sol iste qui
singulariter unum est lumen suum uniforme superfundens. sensibilium
substantias et qualitates tam multas tam ab invicem differentes.
sua operatione et cooperatione renovet. et nutriat et custo-
diat. et perficiat. et disonat et uniat et reflorere faciat. et
germinare. et augeat et commutet. et collocet. et explan-
tata vel redita plante prodire faciat et sursum moveat. et
vivificet omnia terre nascentia et unicuique sensibilium omnium mirum
singulorum proprietate uno et eodem sole participat. et singulariter unum
sol omnium sibi participantium causas in se ipso simpliciter precepit
multo magis credendum est exemplaria esse in causa ipsius solis et omnium
existentium secundum substantialem unitionem. Cum ipsa causa omnium producit substantias.
secundum excessum a substantia. Exemplaria autem in deo dicimus sub-
stantificas rationes existentium simpliciter et singulariter et in simplici-
tate libro dei eternaliter preexistentes. quas apostolus ad Ro. 8m c. vocat
dici debere predestinationes. ubi dicit. quos predestinavit hos
et vocavit. et voluntates divinas ut eze. 33. que distinctive
existentium et effective secundum quas divina supersubstantialis essentia omnia pre
diffinivit. et ad esse deduxit et produxit. Si autem bis
clemens in quantum fuit philosophus fuit opinatus quod principales

Hic ostendit per exemplum 9 solis visibilis quod omnia sunt in deo secundum unam et supereminentem unionem. Et quod intelligendum per exemplaria i. ydeas.

Quod sunt exemplaria in deo sive ydee

Hic dicit quod clemens 10 fuit alterius opinionis sit nomine exempli. sed quod fuit nomine supra ex rebus creatis.

cause que in ipsis rebus sunt et create sunt. aliqua ratione dicantur rerum
exemplaria. Ille tamen cause non proprie exemplaria dicuntur nisi per se-
ceuli cundum et ipse sunt causate ab eternis exemplaribus. ubi que proprie et
perfecte causant omnia. ut deus modo tamen causa omnium adoretur. et
non aliquid creatum. quod innuit dicens in: Ne inducti aliqua
similitudine et usque ne errore decepti et. Creature siquidem
dei quamvis sint nobis utiles non sunt tamen adorande. sed per eas manu-
ducendi et promovendi sumus ad cause summe contemplationem et ve-
nerationem. Omnium enim creaturarum causatio ipsi singulariter est attribuen-
da. Precessit quidem substantialiter omnia creaturarum. ab eterna bonitate
originem habens et per omnia fluens et extensa bonitatibus earum omnia
implens. et in omnibus creaturis exuberantius. omnia quidem in seipsa
preheit per excessum divine simplicitatis omnem duplicitatem respuens.
et eodem modo omnia continens secundum supersimplicem suam infinitatem.
XI. et ab omnibus singulariter participatur. Deus enim omnium creaturarum in se preexistit
Contemplacio doctoris principium et finis. Principium quidem secundum causam. finis vero. ut cuius gratia
sunt omnia esse in deo sunt. Et est finis omnium et infinitatis omnem infinitatem continens. et ex-
secundum unum et superexcel- cedens per excessum. extremitates et opposita sicut qui opponuntur.
mitam unionem Ut enim sepe dictum est in simplici uno omnia creaturarum et phz. et per ex-
istere faciens. presens omnibus et ubique. et secundum unum et idem. et secundum
idem omne et ad omnia procedens. et manens in seipso et status
et motus. nec habet principium, nec medium nec finem. nec est in aliquo
creaturarum nec est aliquid creaturarum nec divinis ipsi convenit aliquid communiter conve-
niens temporaliter subsistens. sed segregatur ab eterno et a tempore.
et ab omnibus que sunt in tempore. Unde et ipsum eternum et creaturarum omnia et
mensure creaturarum et mensurata per ipsum et ab ipso sunt. Capitulum

.6. sextum. Quomodo deus dicitur esse vita.

Deinde tractandum est quomodo deus dicitur esse vita eterna.
ex qua est per se vita et omnis vita. et a qua omnia quomodocumque
via viventia disseminantur iuxta proprietatem uniuscuiusque. Et ipsa
siquidem et propter ipsam sunt et subsistunt. Vita immorta-
lium angelorum. et eorum immortalitas et indestructibilitas
semper ipsorum motus angelici. Propter quod ipsi angeli et viventes sunt.

hic post laudem dei per veneracionem vite
sequentis cum beneficii processu in omnis vite
generacione et conservacione. cum mencione
duplicis inmortalitatis

et divinum immortales per naturam simpliciter. et unum divinum non immor
tales. quia non a seipsis habent quod immortales sint et eternaliter vivunt.
sed ex deo qui est causa vivifica effectiva et contentiva omnis vite
¶ Et secundum diximus in existente quod tale est ipsius esse per se. ita dicimus
quod divina vita supermanens. vivificativa est et substantificativa
ipsius per se vite et omnis vita. et omnis vivificativus motus ex ipso
est et ea est super omnem vitam. et omne principium cuiuslibet vite.
Et ex ipsa habent anime naturale indestructibilitatem. et ex ipsa habent
vitam omnia animalia. et plante secundum ultimitatem vite resonantiam. qua
sublata. deficit omnis vita iuxta dictum propheti. tu in quo auferes spiritum
eorum et deficient etc. Et tamen illa que defecerunt propter imparationem sue
infirmitatis fuerunt. in illam convertit. iterum avocantur ut patet in arbo
ribus et plantis. sicut scriptum in psalmo emitte spiritum tuum et creabuntur et re(novabis)
¶ Et ipsa dat primo per se vite esse per se vitam. Deinde omni vite par
ticulari dat esse vitam secundum singulorum naturarum capacitatem. Angelis quidem celes
tibus. dat deiformem et invariabilem sempiternum motum. ut supra
angelica scriptum. n. 5. vi. b. l. Excedit autem per bonitatis habundantiam
ad dandum demonibus vitam. Vita enim illorum ab alia causa esse non
habet. nec esse vitam. nec permanere. sed ex illa sola. Dat et hominibus qui
compositi sunt ex rationali anima et corpore vitam angelice vite conformem.
et per superhabundantem bonitatem nos a se recedentes ad se iterum
convertit. et revocat. et quod benignius est. nos totos. idest animas
et corpora se promittit translaturum ad vitam perfectam et immortalem.
quod naturaliter omnibus philosophis grecorum. visum est esse contra naturam. Michi autem
et tibi. et ipsi veritati. demonstratur esse divinum et super naturam. Super
naturam autem dico quantum ad nos non quantum ad deum. qui est vita omnipotens
Cum enim ipse sit natura omnium vitarum. maxime divinarum. ipsi nulla vita est
preter. aut contra naturam. aut supra naturam. ¶ Unde longe expellantur
a choro ecclesie et specialiter ab anima tua. assertiones et sententie sy
monis. De resurrectione corporum quibus contradicit. resurrectionem corporum
dicens quod sit contra naturam. Contra quem multi sancti patres scripserunt
Et licet symon ab aliquibus putatus fuit in hoc esse sapiens. sed
latuit eum. quod bene sapiere non oportet propter nimium sensum exterioris

Hic laudat eternam 2.
vitam per nominationem vite
secundum superlaudamur. et
vim. eius. per nominationes
eius. cum complemento
exemplificationibus quod omne
vivere est a summa
vita --

Hic dicit quod ordinatim 3.
est processus eterne
vite. primo in per se
vitam. et deinde in
vitas specificas
per vite differentias usque
ad vitas singula
res. cum expressa
significatione specificatione
vite angelice et
humane.

Reprobatio ser 4.
monis symonis de
impossibilitate resur
rectionis cum perfecto
divine laudis ex
nominatione vite

q' dicē his que de occulta om̄ cā recte sentiūt. Dicēdo q'
ei aliqd sit p'ter nām. cm sit inth' ē grim. Ex ipa aut om̄ eē
et Bniftām et floret oia aīalia et plāte. Et sine dītīs
uita itellēuale sine rōle. sine sensiblez et augmētablez. aut
qlēcūqz alia. aut uite pncipiū. aut sbāz. oia ex ipa ūnit et
ūnifitāt que ē sup oēm uitā. Et hēt oia ī ipo sedm̄ eam ūni
formit' pcptiuerit. Ipa eī que ē sup'ēminēs et pnceps uite
et oīs uite cā. et gnatiua. et adīpletiua et distītiua oīs uite.
et oī uita laudanda ē sedm̄ copiosam fecūditate om̄ uitar̄
sī largissīa. et oīs uite gteploe gphēsa et laudata. Et
sīd nō īdigens uita. sz poci9 supplena uita. p se uiuens. et
sicut sup oēm uitā ūnificās et supēminēs. Et q̄mō aliqs
uitā sup'minētē et īeffablez huāis ūbis laudaē potit.

Cap. vii. quomō dr̄ esse sapiens et sapia.

Laudem9 deinde dm̄ sīd sapiētē et sīd p se sapiēciam.
Vel poci9 sīd oīs sapie substātificatorē et sup exīstē
tem sup oēm sapiaz et prudēciā. q2 ds nō tm̄ ē sup
plen9 sapia. et sapie ei9 nō est nūs. sz collocat' sup oēm
rōem et mētem et sapiaz. Et hoc sup'nalit' itendens bīs
paulus qui ē sol gnīs. et theos et in dicit. Stultū dei eē
sapiēci9 hoībz. cor. 1. f. Qd' nō tm̄ ideo dicit. q2 oīs hu
mana delibatio error quidē eē uidetur. si stabilitati diuor
et pfectiori intellectui gpet'. Sed et q2 gsuetū est ipsum
dicerib9 theologis attribue ds gtrarietes ipi pnacoes p
posicōez gtrior ut efficacior sit pnatio et sublimior isi
nuatio. Hac gsidacōe dicit scriptura clarissim̄ lume eē in
uisible. hebr. xii. Et multū laudablez et mltiplr irrona
blez eē ieffablez. ps. cv. a. et inoiablez. gen. 32. g. Jud
tū 13. c. Et oib9 p'ntem et ab oibz iuētū. dicit eē igphē
siblez et nō inuestigablez. Ro. xi. g. ephe. 11. d. Hoc igit'
mo. apls sapiaz di. uocat stulticiā q2 gtinz ea q̄ p'r roem̄
uident'. et p itellcm̄ huanū igruentia. Et hoc facit apls
~~ut metes~~ ut metes trāsferat ad gsidacōez ieffablia diuinitatis.

que est circa omnem vocem. Sed ut alibi diximus, nos accipientes
ea que supra nos sunt, sive ne nec corrupte proprietate et si extra
vocem sensuum nostrorum infigimur, quibus divina comparantes decipimur
in eo quod sensibilium apparentia excogitamus divina et ineffabilem
vocem. Sciendum est autem quod mens nostra habet virtutem ad intelligendum
qua divine possumus theoricam intellectum per quam mens intelligibilia
inspicit. Est preterea mentis unitionem qua intelligimus summum apicem
affectionis que proprie perficit dilectio dei excedentem per amorem excessivum
naturam mentis per quam mens intelligit theorias. tamen natura sua quam ex
tinta sua excedentibus. Per hanc quoque unitionem oportet nos considerare
divina non [illegible] sobrietate intelligentie nostre. sed statuendo nos
supra nos ipsos toto virtute de unitos iuxta illud trenorum iii. levabit
se super se. et in corde hoc. quem ad hunc de unus spiritus est. Melior si
quidem status est esse dei per hanc quidem unitionem quam esse nostri ipsorum per
solam nostram conditionem. quia tunc tamen divinis muneribus copiose dita-
tum. quam deo unimur. Summus super intellectualis unitionis eterna sapientia
irrationalem et amentem et stultam excedentem laudatores. dicimus quod
ipsa est causa omnis mentis et rationis et omnis sapientie et omnis prudentie. Et
in ipsa est omne consilium. et ab ipsa est omnis cognitio et prudentia. Et
in ipsa sunt omnes thesauri sapientie et cognitionis absconditi. Etenim iuxta
consequentiam predictorum super sapiens et insapiens est. scilicet divina sapientia que
omnem superat et continet sapientiam est substantificatrix. et ipsius per se sa-
pientie et universalis. et singularibus particularis. Et ex ipsa angelice men-
tes que intelligunt et intelliguntur habent simplices et beatos intellectus.
non congregantes divinam cognitionem in rebus divisibilibus vel ab ipsis.
aut a sensibus corporeis. aut a sermonibus corporeis. nec ab aliis
quam composito collecto. sed existentes munde ab omni materiali multitudine
intellectualiter immaterialiter et uniformiter intelligunt ea que in deo sunt
intelligibilia. Nunc est virtute intellectuale et operationem resplendere
puritate munda in se nec aliunde maculata et conspirante divinorum
intelligibilium simpliciter et immaterialiter. Et deiformes mentes sunt divinis uni-
te. et iuxta angelicam possibilitatem conformiter reformate ad divinam
et resplendentem et mentem et vocem. Item per divina sapientia [illegible]

Nota theoricum intellectus.

·2· hic docet quo modo (?) turbamur decipientes circa divina.

·3· hic laudat divinam sapientiam ut superexcellentem omnem vocem et intellectum et sapientiam. et ut existentem causam omnium habentium per aliquam sui apprehensionem sapientie resonantiam.

·4· hic dicit quod ex divina sapientia sunt angelice virtutes intelligibiles et intellectuales.

·4· hic dicit quod ex divina sapientia sunt anime virtutes apprehensive.

et ante habent rationalitatem per quam diffuse et circulariter ex-
istentium veritatem circumquaque circumeunt. et quod per divisibilem et
largissimam varietatem incompositorum deficiunt ab uniformibus men-
tibus angelicis. per multorum tamen sensibilium collationem ad sim-
plicem contemplationem manuducte intellectibus angelicis similem possibili-
tate sua comparant. Si autem aliquis dixit et sensitivas quasdam voces
esse qualemcumque resonantiam et ymaginem divine sapientie a vero
non errat. Et quidem demonum mens, secundum quod est mens, est ab
eterna sapientia dei tamen a causa prima. In quantum autem est mens depravata, nec
desiderans veram sapientiam, nec sciens, nec volens, magis tamen non
est dicenda sapientia, sed casus a sapientia. Quia autem divina sapientia
principium est et causa substantificatrix et perfectiva et custodia et
finis, dictum est. Quoniam ergo ipse deus qui est super sapientes sa-
pientia excedens omnem sapientiam et mentem et rationem et cognitionem
dicitur esse mens et ratio et cognitor. Quomodo autem divinus intelligit deus ad
intelligibilium cum non habeat intellectuales operationes. Aut quomodo
cognoscet sensibilia cum ipse sit collocatus super omnem sensum.
Patet autem quod scripture asserunt ipsum scire omnia. et nichil
effugere divinam cognitionem. hebreorum iiii. et Job xlii. Sed
ut sepe dixi, divina intelligi debent, ut decet deum, scilicet non
per defectum, sed per excessum. ut dicatur esse sine mente et sine sensu.
quia est et cognoscit super omnem mentem et sensum. Sicut attribuimus
irrationabilitatem ei qui est super omnem rationem. et imperfectionem ei qui
est super et ante omnem perfectionem. Et lumine inaccessibile per excess-
onis etiam invisibilis luminis dicimus esse caliginem impalpabilem
rationi et invisibilem menti. Unde divina mens omnia continet et
ab omnibus segregata cognoscit, precipiens seipsam scientiam omnium
secundum quod ipsa est causa omnium, sciens et in esse producens angelos cau-
saliter antequam ipsi fiant. Et alia et ut sic precepit antequam ipsa
fiunt. et a seipso tamen principio et ea sciens et ad esse dedu-
cens. quod innuit scriptura dicens, qui scit omnia antequam fiant. Di-
vina etenim mens non novit entia tamen discens ea ex colla-
tione entium, sed in seipsa et ex seipsa causaliter prehabet et precepit

.G.
Hic dicitur quod ex divina sa-
pientia est et demonibus
intellectus

.A.
Hic dicitur quod intellectus sive
excellens dei de deo
et quod intelligendo se in-
telligit omnia. et quod ipse
cognoscit mala. sed non
causat. cum ex bonis.

omnium futurarum et contingentium et presentium non singula singillatim inspi-
ciens quasi ex causis variis ea cognoscens. Sed sicut simplicis
cause continentia que ipsa est omnia sciens et continens sicut lux
in sui ratione tenebrarum in se ipso causaliter precapit et videt te-
nebras non ex alia causa quam ex luce. Divina ergo sapientia in contuitum
se ipsam cognoscit. Cognoscit omnia materialia quidem immaterialiter
et divisibilia indivisibiliter et multa uniter. Et ipsa simpliciter
omnia eternaliter cognoscit et omnia ad esse produxit. Cum enim deus secundum
unam simplicem causam omnibus existentibus det esse consequitur ut secundum
eandem causam causaliter sciat omnia tamquam ex ipsa causa existentia. Et ipsa pre-
existentia non propter existentiam cognitionem ex ipsis existentibus. Sed singulis
existentibus scientiam et aliam cognoscentibus et secundum aliorum cognitionem lar-
gitur. Non enim deus habet unam propriam cognitionem sui ipsius et aliam
quamdam existentiam omnium comprehendentem. Sed cognitione sui cognoscit omnia. Ipse
enim cognoscens se ipsum causam omnium. Contra sermonem dicentis alium intendere
nec ignorat ea que a se sunt quorum ipse est causa. Deus
ergo cognoscit existentia non sensu existentia sed scientia sui ipsius. Sed et angeli di-
cuntur scire omnia que sunt in terra non quod cognoscant sensibilia per sensus
corporeos sed secundum propriam virtutem et naturam mentis sue deo confor-
mis. ¶ Preterea inquirendum est quomodo nos cognoscimus deum.
Cum ipse nec intelligibilis sit nec sensibilis nec omnino sit aliquid existentium.
Cui veraciter videtur quod nos deum cognoscimus non ex natura ipsius. Secundum
naturam enim sua ipse ignotus est et omnem rationem et mentem excedit.
Sed ex consideratione ordinationis universitatis rerum tamquam ab ipso nobis
exposita et habente in se quasdam ymagines et assimilationes divinorum
exemplarium recte et gradatim in nostram virtutem ascendimus ad
deum qui est super omnia. In eo quod omnia ab eo tamquam omnia excedente
auferimus et ipsum omnium esse causam attendimus. Unde et in omnibus
cognoscitur deus et sine omnibus per ignorantiam. Et de illo est et intellectus
et sermo et scientia et tactus et sensus et opinio et fantasia
et nomen et alia omnia. Et iterum nec intelligitur nec dicitur. Et ipse
non est aliquid existentium nec in aliquo existentium cognoscitur. Et in omnibus omnia est.
Et in nullo aliquid. Et ex omnibus cunctis cognoscitur et ex nullo aliquis.

·8· Hic dicit quod deus intelligens se intelligit omnia per modum sue simplicitatis et nichil cognoscit accipiens ab ipsis quemadmodum nos et angeli cognoscentes sensibilia accipiunt a sensibilibus.

Unde

·9· Hic dicit quod cognoscimus deum ex ordine creature ordine et in omni ablatione per ignoranciam.

Recte quidem deo omnia nomina attribuimus. et tamen omnium causam ex omnibus
existentibus laudamus secundum singulorum proportiones. Et est iterum divinissima cognitio
dei quae ipse cognoscitur per ignorantiam. secundum unitionem super mentem. quando scilicet
mens ab omnibus intellectualibus et intelligibilibus recedens. et tandem
se ipsam excedens unitur radiis eterne sapientie. super capacitatem
intellectuum splendentibus. inde illuminata inscrutabili profunditate sapientie.
Deus siquidem recte laudatur ex omnibus. quia teste scriptura Sap. xi. c.
est causa effectiva omnium. super omnia concordans. Et est causa indissolubilis
concordationis et ordinis omnium. et semper coniungens fines superiorum princi
piis sequentium. et pulchre operans unam universitatis conspirationem et ar/
·10· moniam. Laudatur et deus a sacris scripturis. ut ratione attribuitur
ei rationis officium. ysaie 2a. d. meditatum est. Et hoc non tamen ideo
quia ipse largitor est rationis et mentis et sapientie. sed quia ipse omnium causas
in se ipso uniformiter precepit. Et quia teste scriptura sapientie unum a per
omnia fluens. pertingit a fine usque ad finem omnium. et ante hoc quoniam
divina ratio. autem omnem simpliciter simplificata. et secundum suam supersubstantialitatem
quae omnibus supereminet ab omnibus est absoluta. Haec enim vero simpliciter ex/
istens et veritas existentis. circa quam tamen munda et non erronea
omnium cognitorum versatur fides divina. quae est stabilis collocatio cre/
dentium. collocans illos in veritate. et confirmans simplicem veri/
tatem intransmutabili identitate in ipsis credentibus habentibus cognitionem
veritatis. Cum enim cognitio unitiva sit eorum qui cognoscunt ad cognita pro
ignorantia aut ex se ipsa ignorantia semper est causa transmutationis et divisionis
sed credere in veritate teste scriptura. Ro. viii. c. nichil movebit
a letitia quae est secundum veram fidem. sed habebit in ea permanentiam immobilis
et intransmutabilis identitatis. Cum enim veritati unitus est ex ipsa
unitione bene novit. quia bene sentit. quamvis multi corripiant ipsum
tamen mentis extasim passum. Cum enim ex veritate per veram fidem ex
tasim patitur. illos ut decipi est latet ex ipsorum errore. ipse autem
novit se ipsum non furentem ut errantes ei imponunt. sed per simplicem
veritatem semper eadem et eodem modo se habentem. liberatur ab instabili et vari
abili divisione circa largissimam veritatem erroris. Ita igitur princi/
pes et duces nostre sapientie scilicet apostoli et eorum discipuli per veritatem

hic dicitur quod deus laudatur ex nominibus rationis sensibilis et intellectus et fidei

cotidie movimur. 1a cor. 14. d. testificantes omnibus quod secundum quod sciens
est et verbo et opere et veritate xpianorum vera dei cognitione ipsam
sapientiam esse omni alia simpliciorem et diviniorem. ymo esse ipsam so
lam veram et unam simplicem dei cognitionem. · Cap. viij. Quod deus · 8 ·
Quoniam autem divinam virtutem et super ipsa · · dicitur esse virtus · iusti. salva. libera. et de iegli.
Qui [dictum] sapientiam theologi laudant secundum virtutem et secundum iustitiam
et secundum salvatorem et secundum liberatorem. Referemus et istas dei nomina — In hoc cap. primo po(nit)
tiones quantum nobis est possibile. Quod autem principalitas per excessum se — intentionem suam circa
gregata sit ab omni virtute quocumque modo existente aut cogitabili. — quae (quo) modo laudant
non contrariatur eloquiis in sacris scripturis. Theologia enim sepe attribuit — deum per nomen virtutis
deo dominationem et celestium virtutum. Cum quomodo divinitas segregata
sit ab omni virtute quod ipsam laudant theologi tamquam virtutem. aut
etiam quomodo accipienda nominatio virtutis. secundum quod deo attribuitur. Dicamus — 2.
igitur quod deus est virtus secundum quod praehabens et super habens in se omnem virtutem. et secundum causa — Explanatio laudis dei per nomen virtutis
omnis virtutis. et producens omnia per virtutem suam in se tamen manentem.
et inflexibilem et immobilem et omnino infinitam. et secundum quod est causa
ipsius quod est esse virtute sive universale sive particulare. et secundum quod est
infinite virtutis. non tamen ex eo quod producit omnem virtutem. sed ex eo quod
est super omnem per se ipsam virtutem existendo. et supparando et multiplicat ad
ducendo existentibus virtutibus alias virtutes multas. Et consimilibus pro
ducte virtutes, numquam tamen possunt ebetare super infinitam actione
virtutis divine. quae est virtutifica i. faciens virtutem. Quod et deus
virtus. eo quod virtus ipsius cuncta excedens ineffabilis sit et ignota et in
cogitabilis. quae quoque fundamentum potentie confirmat infinitivae et
continet et fortiter tenet infimas ipsius divine virtutis resonantias.
quae videlicet multum certa existunt minorem et minimam habentia virtutem.
secundum quod apparet in potentiis rerum sensibilium. ubi dicitur. Bene clarissimi — Hic ostendit quibus
radii solis perveniunt ad oculum oculorum pene cecatorum. et soni — potentiis divina
tus tonitrui percipiuntur auribus pene surdis. Oculus enim omnino cecus — virtus potentificat
neque obscurum lumine videt neque clarissimum. et auris omnino surda — omnia. et quibus specia
neque leves sonos audit neque maiores. Ipsa super divina distribu — liter potentificat
infinite virtutis dei ad omnia existentia pervenit. et nihil est existens quod per — angelos
se sit careat aliqua virtute. sed omne existens habet virtutem aut intellectualem
— 3.

pure ut angli . aut roᵒnales ut hoies mortales . aut sensibiles
ut bruta aialia . aut vegetabiles ut plante . aut sbalem sal
tem ut i aiata . Et sic licz dre ipm ee hic virtute a sup sbali
virtute ad hoc qd sit . Et ex ipa divina virtute sunt deiformes
virtutes ornatum anglicorum . qui ex ipa hnt q sit i transmutabiles .
et ab ipo accepunt omes motus suos intellectuales et i mortales .
et sempiternos . et ipam fortitudines sua z no minorabile desiderium boni . ipa virtute divina immittente ipis anglis posse . qd pos
sunt . et ee qd sunt sem p dea . et desidare z pp ee . z ipm posse
qd possunt pp desidare [P]rocessus aut i deficientes virtutis p9
angelos pveniunt . et ad hoies . et ad aialia . et ad plantas . et
ad naturam i aiatorum . Et unita confirmat ad mutuam amicitiam vel comm
one . distincta vero confirmat ad hoc . q singula sedm propria roes
z diffinitiones sit inconfusa z i commixta . et saluat ordines
et directiones cuiuslibz rei ad bonum proprium . et i mortales vitas an
gelicarum simplicitatum i maculatas custodit . et celestium luminarium sbas et ordines facit sem natam certas z inuariabiles .
Dat eciam ipis circumvolucionibus posse ee . et distinguit eas p
processus et congregat p restitutiones ad puncta ex quibus pro
cesserunt . Ipa z divina virtus opatur in extinguibiles virtutes
ignis . et i deficientes aque i fluxiones . et dat aerea flu
iditate . et terram firmiter stabilit sup ex tiore fulcimento cor
poreo . et tre nascentium ppagaciones uniformes naliter
custodit . et saluat mutuam elementorum armoniam . et i con
fusam z i divisibiles generaciones . Et continz commonem aie z cor
pis . Et sursum monet plantarum virtutes nutritivas . et aug
mentativas . et i aiatorum z omnium substanciales virtutes sua for
titudine retinet . et i dissolubiles unmusitatis pmaneciam
firmat . et roᵒnali nre ipam deificacionem donat . pbens vir
tutes hijs qui deificantur . Et omo nichil exm segregatum
e a firmitate . aut exclusum e ab ambitu divine virtutis
[D]ed ei nulla potestas hic virtute . nulla omo e . et eit ipius po
sicio [Q]y aut dicit helymas magus obiciens sco paulo di

.3.
Hic ondit visio
nem et emulatoez
virtutum licz no spe
cifice . qd pcedunt
dna virtus i terca
tus

.4.
hic ondit qmo de no pt
se ipm negare cum contraoc
elime magi . et q p ista
uba laudat dm oipotente .

contra formam theologie ii. t. quod deus negare seipsum non potest. Si deus omni
potens est quomodo aliquid non posse dicitur. Si haec et huiusmodi obiectiones impug
no. timeo ne irridear tamquam puer. in eo quod studeam dissolvere
edificia in forma super arenam fundata. et per theologicam deli
beraciones impugnare intenciones manifeste impossibiles. Cum enim
deus inutilis sit. negacio dei est casus a necessitate. inutilis autem est
contingens. Unde casus a inutilitate est casus ab contingente. Ergo si deus ex
istens inutilis negat seipsum. cadit ab contingente. quod est manifeste im
possibile. Hoc ergo est dicere. deum non posse se negare. quod est dicere
ipsum non posse cadere ab esse. vel a posse. vel a scire. Quod hely
mas non intelligens imitatur ineptos certamium. qui adver
sarios suos infirmos esse supponunt secundum suam opinionem. et qui
contra illos ad huc absentes pugnam audacter sibilant. et variis
plagis aerem percucientes confidenter arbitrantur se iam ipsos ad
versarios expugnasse et contra virtute iactat ad huc ignorantes
virtutes adversariorum. Nos autem dei verba beati pauli secundum veritatem
possibilitatis contemplantes. laudamus deum secundum potentem. secundum omnipo
tentem. secundum bonum et solum potentem. secundum dominantem in sua potestate omnia.
secundum ab excedentibus excedentem. vel potius super habentem et pluribus habentem
omnia continuere secundum suam virtutem superabundantem. et copiosa effusione largi
entem omnibus existentibus. posse esse et esse secundum habundanciam sue virtutis omnia
excedentis etc. Deus et Dei iusticia tamquam distribuens omnibus secundum sin
gulorum convenienciam et commensuraciones et pulchritudines et bona ·6·
ordinaciones. et singulorum ordinum specialem ornatum. et secundum sequ
entes unicuique distribuciones gratiarum celestium et gradibus ordina
cionis secundum iusticiam Dei diffinicionem inere continente. et secundum existens est
omnibus cause cooperacionis qua cooperatur deo ad graciam perfeccionis. Iusti
ciamque divina omnia ordinat et ornat. et singula a singulis in
commixta et inconfusa salvat. Et omnibus existentibus singulis que sibi
conveniunt donat secundum dignitatem a deo sufficiente singulis ex
istencium. Sed cum ista recte dicta sint. quicunque divine iusticie detrahunt.
contra eam inspiciant ignorat. et propriam iusticiam manifeste condempnat.
quales sunt qui dicunt deum debuisse eos qui mortales sunt

Hic post laudem Dei ex nominacione iusticie

·A· Hic contra delira menta contra dicta ad versus Dei iusticiam et eorum adulatio pro diffinicione iusticie

exemplis exemptem

fecisse immortales. et eos qui ipsi sunt fecisse perfectos. et hiis qui sunt liberum arbitrium eligendi bonum vel malum. sic indidisse necessitatem faciendi bonum sicut lapis violenter sursum fertur. et variabilibus contulisse invariabilitatem et infirmis perfectam potentiam. et temporibus eternitatem et naturaliter mobilibus immobilitatem et temporalibus delitiis delectabilem eternam. Et omne quod sit decipiunt singulis attribuenda arbitrantur que non ipsis sed aliis conveniunt. Iusticia autem divina in hoc declaratur esse vera iusticia quod ipsa singulis omnibus propria distribuit et uniuscuiusque rei naturam salvat in proprio ordine et virtute. Si quis autem deus obiciat quod iusticie non est sanctos homines dimittere non adiutos qui a pravis hominibus cruciantur. Respondemus quod si illi qui dicuntur sancti terrena diligunt que ab hominibus eis liberis desiderantur omnino deciderunt a divino amore. Nec digne vocantur sancti qui divinis bonis vere amabilibus iniuriam facientes. eadem irreligiose reprobant propter temporalia que non sunt vere amabilia. in eo quod nolunt ab ipsis separari ut illa eterna possideant. Qui si vera bona amat. de ista separatione letari debet. sicut letari solet qui consequitur ea que desiderat. Electi siquidem tanto magis appropinquant virtutibus. quanto secundum quod eis possibile est propter desiderium divinorum bonorum recedunt a passibili affectione temporalium. valde fortiter certantes in adversitatibus temporalibus. pro bono eterno consequendo. Unde divine iusticie proprie convenit. virorum sanctorum constanciam non enervare vel destruere propter comoda temporalia. nec eis subtrahere gratiam adiuvantem quando aliquis temporibus id [ipsum] facere conatur. sed potius corroborare eos ipsos in pulchra et inflexibili statione secundum certamina. et completo certamine retribuere eis bona eterna firmamenta singulorum. Ipsa ergo divina iusticia vere est et dicitur omnium salvacio. in quantum salvat et custodit uniuscuiusque propriam substantiam munde segregatam ab aliis. sicut et cuiuslibet rei ordinem et in singulis rebus munde existit eius propria operacio omnis. Si autem divinitas vocatur salvacio tamquam ex statu peiori ad meliorem cuncta salvatrice quocumque modo deducens. nos hanc laudem dignissime salvatoris verum recipimus. et rogabimus ipsum ut diffiniat hanc primam salvacionem omnium. que omnia in seipsis intransmutabilia et forcia contra peiora salvat et bona firmitate

[Marginalia:]

temporalibus

.8. hic solvit oppositionem quod deus iniuste facit permittens sanctos inadiutos tamen a pravis tribulari.

ipsum

.9. hic laudat deum ex nomine salvatoris

custodit sine pugna et singula bellacia ornata propriis virtutibus.
et exciat ab universitate omnes inequalitates et alienam operacionem.
Et ordinat propor[tionabili]ter unicuique rei ne excedat a proprio ordine
rerum ne transeat ad alienum. Nec longe recedet ab intencione
theologie qui ita laudamit salvacionem secundum liberatam
omnia existentium a cunctis propriorum bonorum per bonitatem salvatoriam omnium.
secundum quod unaqueque cuilibet rei que salvatur capax fuit. Propter quod ·10·
theologi vocant ipsam liberacionem in quantum non sinit vere existentia cadere
ad non esse. et in quantum peccantes et seductos et privatos bonorum
suorum spaliam detrimentum passos a passione pene et infirmitate
et bonorum privacione liberat. minus habentes inplens et infirmitate
paterna pietate supportans. et lapsos suscitans a malo.
ymo statuens in bono. et bonum diminutione lesum adim-
plens et ordinans et statuens. et inordinacionem vel inornatum
reformando. ordinans et ornans. et integritate perficiens et
ab omnibus inmaculatus solvens. Sed de istis et de iusticia ·xi·
dei sufficiat. Sed qua omnis equalitas mensuratur et diffinitur. et
omnis inequalitas que privat decam equalitate a singulis exciatur.
Si enim dicatur inequalitas dicta vel unius totius ad aliud totum quod unum
est maius alio. aut quod totum est maius sua parte. Hanc inequalitatem
salvat iusticia non permittens turbari universitate commixtione et
virtute mensure participare. et custodiens omnia secundum suum speciem in quantum
unumquodque habet naturaliter esse. Capitulum · ix · Quomodo deo attri-
buuntur magnitudo parvitas · Similitudo dissimilitudo ydemptitas altitas et

Tractemus deinceps quare attribuatur deo esse magnum et
parvum · eundem et alterum · similem · et dissimilem · stantem · et motum ·
et equalem. Magnitudo siquidem deo attribuitur ut in psalmis magnus
dominus et laudabilis nimis. Et parvitas in regum xix. d. ubi dicitur apparere
in sibilo aure tenuis. Ydemptitas psalmus ci. · Tu autem idem ipse
es. Altitas cum variis figuris describitur. Ut solis · stelle · le-
onis et similium · Similitudo · eo quod omnia similia et omnes similitudine operatur.
Dissimilitudo · eo quod nichil in creaturis sit ei simile. Statio · actuum
quod. Immobilitas malachie iii. d. Sessio in sella ysaie · vi · c. Motus

hic laudat deum ex nominatione liberationis

hic laudat deum ex equalitate et inequalitate

hic dicit quod in eloquiis divinis deus laudatur per posita in tytulo capituli.

ab. tronoc

in eo quod ad omnia procedat secundum participationem. Sapientie vii c. omnibus mobilibus
mobilior est sapientia. Et ita de aliis omnibus nominibus que equipollent
·2· Hic laudat deum ex nominatione magni — istis et attribuuntur deo in scripturis. Magnus quidem dicitur deus quia magni-
tudinem suam omnibus tradit per participationem. Et est eternaliter mag-
nus et eius magnitudo est extra et super omnem magnitudinem est superfu-
sa et superextenta continens omnem locum et supergrediens omnem numerum
transiens omnem infinitatem. Et superplenitudo ipsius et magnificentie
et fontana dona in quantum ipse ab omnibus participatur secundum effusionem
omnino sunt non minorata. et habent eandem superplenitudinem
et non minoratum participationibus sed potius superefluunt. Hec
enim magnitudo infinita est et sine quantitate continua et discreta.
Et hic est excessus secundum absolutum et superextentam effusionem
·3· Hic ex nominatione parvi — infinite magnitudinis accepte. Parvitas autem id est subti-
litas deo attribuitur quia ipse excedit omne pondus et sine prohibi-
tione per omnia vadit. Sed et parvitas causa est omnium quia nichil est quod eo
non participet aliquo modo. Ita quidem accipienda est in deo parvitas ut
significetur deus per omnia sine impedimento vadens et operans et
pertingens usque ad divisionem anime et corporis compaginumque et medul-
larum et intentionum cordis. Hebr. iiii c. Magis autem et [iter] omnia
enim non est aliqua creatura occulta in conspectu eius. Hec parvitas
caret quantitate tam continua quam discreta. non valet teneri. et
est sine termino et sine diffinitione omnium comprehensiva. et ipsa omnibus est incomprehen-
·4· Hic per nominationem eiusdem sive ydemptitatis — sibilis. Deo autem attribuitur ydemptitas supersubstantialis eterna incon-
vertibilis in seipso manens. Semper autem secundum eadem et eodem modo
se habens. omnibus eodem modo presens. et ipsa secundum seipsam in seipsa firmiter
et integerrime collocata in optimis finitatibus habundantis ydemp-
titatis intransmutabilis in oppositum non valens cadere. fortis
invariabilis. munda. immaterialis. simplicissima. nullius indigens
non augmentabilis non minorabilis. ingenita. non quasi adhuc ge-
neranda vel perficienda. Sed est simpliciter non aliunde causata. et
absoluta et ingenita et super existens. et semper per se perfecta et eadem
existens secundum seipsam. et a seipsa uniformiter et intransformabiliter deter-
minata. Et eadem ex eodem supersplendens omnibus convenientibus

ad participandum ipsa· Et commendatiua a varijs coordinatis
varie g[e]n[er]alitatis ip[s]ius· cum omnibus eum yperpositatis est in se ipsa et
gloria eodem modo p[er]ficit s[ecundu]m vna[m] et singulare[m] totius yperpositatis
excedente[m] eam· Altitas aut[em] deo attribuit[ur]· q[ui]a ipse p[er] pro
uisione adest omnibus· et est omnia in omnibus p[ro]p[ter] omnium saluacionem· manens tam in se ipso supra yperpositate et in egressibiliter stans
simul et in cessabilem operacionem· Et se ipsum donans in flexibili
utute ad deificacionem ad se conuersorum· Altitas aut[em] variarum
figurarum· que s[ecundu]m multiformes visiones in scripturis deo attribuit[ur] et alia significat q[uam] hec forma p[re]tendat· Sed si aliquis
vellet attribuere anime compositionem partium· ut ei componentem· p[er] quam nec
sine simplicis aspectus verbotenus declararem· longe aliter oporteret intelligere nomina partium anime· quam partium corporis· Verbi gra[tia]
Caput anime· mente· Collum· opinione[m] que collocat int[er] racionem et
irracionabilitatem· pectus aut[em]· furore[m]· Ventre[m] aut[em] concupiscentiam·
Crura et pedes· quibus totum corpus innititur· ipsam anime naturam.
Cum igitur p[er] nomina partium corporis designemus varias anime potencias· multamque conuenit purgare mente[m] a formis creatis et
compositis in sacris et misticis reseracionibus et deo conuenientibus·
que in scripturis attribuuntur altitudinis formarum et figurarum deo·
qui est supra omnia· Cum aut[em] ap[osto]lus eph[es]i· iii· c[apitulo]· attribuit deo impassibili
et infigurabili triplicem corporis dimensione[m]· scilicet latitudinem·
longitudine[m]· et profunditate[m]· Latitudo diuina intelligenda est·
simplatus dei processus ad omnia· Longitudo nero· virtus eius extenta super
omnia· Profunditas aut[em]· incomprehensibilitas eius omnibus existentibus
occulta et ignota· Et ut clarius pateat reseracio figurarum
et formarum· que in scripturis incorporales altitates et dei denominaciones designant p[er] signa sensibilia· Ideo de talibus
latius tractabimus in libro de symbolica theologia· Nunc
aut[em] in diuina altitate nemo suspicetur variacionem aliquam
sine super ingressibilis yperpositatis· scilicet intelligat vnitatem et
ipsius multiplicem formacionem· et vultus diuine fecunditatis uniformes processus ad omnia· Quis aut[em] attribuit deo plenitudine[m]

Marginalia:

·4· hic laudat ex noiacione altitudinis.

+ vna

+

n[ota] o[mne]s p[ar]tes anime

·6· hic ex noiacione plenitudinis.—

in eo quod ipse idem secundum omnia sua invisibilia sibi ipsi singulariter et in-
divisibiliter similis est. Idest in eo quod omnia invisibilia sua sibi similia sunt
et conformia. Ymmo unum et summe unum et idem sunt. Nos hanc rationem
non reprobamus. Theologi autem dicunt deum qui est super omnia nulli esse
similem. Sed dare similitudinem suam hiis qui per imitationem quod possunt conver-
tuntur ad ipsum existentem super omnem diffinitionem et rationem. Virtus autem divine
similitudinis est que omnia ad ipsum tendentia ad primam causam convertit.
Talia igitur dicenda sunt deo similia secundum divinam ymaginem et assimilationem.
Neque enim dicimus deum esse suppositis suis similem. sicut nec dicimus hominem quod homo sit similis
ymagini sue. Eiusmodi coordinata possunt esse et dici sibi invicem
similia. et convertuntur se ad mutuam similitudinem. et esse utrumque sibi in-
vicem similia secundum speciem precedentem. In causa autem et suis causa-
tis non recipitur ista conversio. Divina enim similitudo non tantum istis
vel illis. vel aliquibus personaliter vel particulariter concedit. Sed omnibus divine
similitudinem participantibus deus causa est ut ipsa sint ei similia. Et
est substantivitatis factor ipsius similitudinis. Et quodque est alii simile. hoc est
ex quodam vestigio similitudinis divine. et ipsa complet eorum coniunc-
tionem. Et quod mirum est hoc velut distincte. Ipsa enim theologia pre-
dicat deum esse omnibus dissimilem. et nulli coordinatum. sed ab omnibus
alterum. Et quod in comparabilibus videtur michi esse deo simile dicit. Et
hoc non est contrarium ei quod diximus aliqua deo similia. Eadem enim nomi-
ne sunt deo similia secundum quecumque ipsius imitationem et dissimilia secundum quod
ipsa causa est. et illa causata sunt. et infinitum et incomparabiliter ab
eo differentia. Statio autem vel sessio divina significat quod deus in seipso
manet singulariter firmus in immobili ydemptitate et supercollocatur.
Et quod secundum eadem et circa idem et eodem modo operatur. et secundum quod
ipse intransmutabilis est ex se ipso. et quod non potest moveri in genere.
et omnino est immo- bilis. et hoc totum superessentialiter habet per
deum sta- tione et sessione designant. quia stans
vel sedens in eodem loco uniformiter manet.
Deus igitur est causa stationis et sessionis omnium qui est super omnem
stationem et sessionem. Et ipsa cuncta consistunt ex statione et immota
custodia propriorum bonorum. Quid autem rursus theologi deum in-

.7. hic ex nominatione dissimilis.

.8. hic ex nominatione stationis et sedis

.9. hic ex nominatione motionis.

mobilem dicunt ad omnia procedere et moveri. hoc ut deum decet
intelligendum est. Non enim movetur deus per portationem aut mutationem
vel alterationem formalem vel localem motum rectum vel circularem aut
mixtum ex ambobus. aut per motum intelligibilem. aut animalem
aut naturalem. Sed moveri dicitur. eo quod omnia ad esse deducat. et
contineat. et universaliter omnibus omnia provideat. et eo quod adsit
omnibus. omnia circumtenendo. et ad omnia ex omnibus provisivis operationibus
procedendo. Motum est immobilis dei. secundum quod deum decet. sermo
laudans permittit. Et attribuendum ei motum rectum secundum indeclinabilem
et inflexibilem processum operationum eius et generationes omnium ex ipso.
Obliquum autem secundum stabilem processum et generationes omnium. Circula
ris vero secundum ydemptitatem media et extrema circumdantem et circum
data continere. et secundum conversionem ad ipsum eorum que ab ipso proces
serunt. Cum autem in scripturis deo vel iusticie attribuitur equalitas. ·10·
intelligendum est deum dici equalem. vel equum non solum sed simplicem
et inflexibilem. sed ad omnia et per omnia equaliter procedere.
et ipsius per se equalitatis substantificatorem. secundum quam operatur per omnia
simpliciter illorum ad invicem permotiones. et suscipientium equalem partici
pationem. secundum singulorum opportunitatem et equalem secundum quod dignum est
omnibus distributam donationem. Dicitur est deus equalis. secundum quod ipse omnem
equalitatem intelligibilem et intellectualem. et rationalem et sen
sibilem et substantialem et naturalem et voluntariam in seipso preaccepit.
segregativae et unitivae secundum virtutem efficativam omnis equalitatis et se
omnia existentem. Capitulum decimum. quod deus dicitur omnipotens et antiquus dierum etc. ·x·

Hic ex nominatione equalis.

Deus in scripturis dicitur antiquus dierum sedens. Dan. vii.
Omnipotens autem dicitur. eo quod ipse sit sessio omnia continens. et
circumtinens. et collocans et fundans et circumstringens. Omnia
firma in seipso perficiens. et ex seipso tamquam radice omnia tenere omnia
producens. et omnia ad seipsum tamquam plantam omnia continentem convertens
et continens omnia. sed omnitenens omnium sessio. et firmans omnia con
tenta secundum unam continentiam omnia excedentem. et non dimittens ipsa
decidentia a seipsa. sed essentia perfectam motam perire tradere et desi
nere. Dicitur autem omnitenens omnia tenens et sola gubernatrix omnium

Hic laudat deum ex nominatione omnipotentis

12

omnibus participans et secundum se existens omnibus medius et desiderabilis et
omnia intenabilis et desuper immittens omnibus voluntarias leges
et dulces propter divini et omnipotentis et indissolubilis amoris bonita-
tis sue. Antiquus autem dierum dicitur deus eo quod ipse est eternum omnium et
ante tempus et ante dies et ante eternum et tempora. Dicitur etiam deus propter hoc
eternum dierum et tempus et dies et quanta pars anni. et eternum secundum quod omnibus s
omnem motum in transmutabilibus et immobilibus. et in eo quod semper movetur
manens tamen in se ipso. et secundum causa eterni et temporis et dierum. Unde in
misticis dei operationibus quandoque dicitur canus. quandoque novus. ysaie lxv
b. et xlvi b. Canicies autem eius vel senectus significat ipsum a principio
existentem. Novitas autem vel iuventus significat ipsum non inveterari vel defi-
cere senectute. Senectus vero et iuventutis collatio significat ipsum
a principio usque ad finem per omnia procedere iuxta illud sapientie viii a. at-
tingens a fine etc. Vel secundum theologum. scilicet quod senex significat divinam
principalitatem. Senectus quidem quasi primum in tempore. iuventus vero
quasi primum in numero secundum monadem. quia sicut iuventus est principium etatis ita
unitas numeri. et numeri qui sunt appropinquiores unitati sunt principalio-
res magis distantibus. Considerandum est autem natura temporis et eterni ex
testimoniis sacre scripture in quibus eterna dicuntur non solum illa que
penitus et simpliciter et per naturam ingenita sunt et eterna. sed etiam incor-
ruptibilia et immortalia et invariabilia et uniformiter existentia. ut cum
dicitur ps. 23 f. de angelis. elevamini porte eternales. et alia similia.
Quandoque etiam antiquissima eterni nomine designantur ut ps. 76 b.
Cogitavi dies antiquos et annos eternos etc. Quandoque etiam tota temporis
continentia secundum nos eternum appellatur. proprium quod eo proprium est antiquum
esse invariabile vel totum totaliter metiri. Tempus autem dicitur quod est in
generatione et corruptione et variatione. Quandoque tamen aliter accipitur. Unde
et scriptura nos in hoc seculo temporaliter terminatos dicit participaturos
eterno quando consequimur incorruptibilitatem semper eodem modo se habentem.
Quandoque et dicitur in scripturis et eternum esse temporale. et tempus esse eternum. Ro.
16 f. temporibus eternis tacitum. Quamvis in sacra scriptura ostendatur ea que magis
proprie sunt entia esse in eterno. ea vero que in generatione ut corpora
magis proprie dicantur esse in tempore. Non ergo simpliciter dicenda sunt coeterna deo

·2· Hic laudat deum ex nominatione antiqui dierum.

·3· Hic ex nominatione seculi et temporis et eorumdem nominum explanatione

·4· Quod non oportet deo secularia intelligi deo coeterna. et que media secularium et temporalium. Cum recapitulatione laudis dei ex nominationibus seculi et temporis et antiqui dierum.

quoniam est evum, quecumque dicuntur in scriptura esse eterna. sed secundum pro-
dictos modos intelligendum. quoniam alia creata dicuntur eterna. que vero
media sunt que secundum aliquid participant ~~evo~~ evo et secundum aliquid tempore.
Deus autem laudandus est, et sicut evum et sicut tempus et super tempus
et variatus quemadmodum partes dierum et tempora. et rursus ante omnes eterna secula
in quibus ipse est ante evum et super evum. Et regnum ipsius regnum omnium
seculorum. Amen.

De eadem laudanda. Cap. XI.

Oportet pacem divinam pacificis laudibus que est princeps congre-
gationis. Ipsa enim est unitiva omnium et generativa consensus et
connaturalitatis universorum. Unde et omnia eam desiderant. convertentem divi-
sibilem ipsorum multitudinem ad universalem unitatem et intestinum
bellum omnis rei sine universitatis ad conformem coha-
bitationem. Huius participatione pacis ille virtutes que sunt inter congre-
gationes angelice virtutes digniores ipse ad seipsas et ad
alias invicem uniuntur et subiectas sibi virtutes uniunt ad unum
principatum pacis omnium. et propriam ad seipsas et ad alias in-
vicem et ad unum perfectum pacis omnium principium et causam. que sim-
pliciter supereminentibus omnibus omnia diffinit et terminat et firmat quibusdam
testibus conclusivis diversorum et non sinit divisa effundi
ad infinitatem et indefinitatem inordinata et non collocata et de-
serta a deo quidem unum sunt. sed a propria unitione experientia in se invicem
fiunt omni armonia congregati. Hanc divinam pacem et silentium sanctus Iustus
de quo Actuum i. et statuerunt etc. vocat ineffabilitatem et
immobilitatem ad omnem cognitum processum. Huius scripta apud nos non
existunt. Quomodo autem deus quiescit et silentium agit. quomodo
etiam in seipso et intra seipsum est. et ad seipsum totus superunitus est.
et ad seipsum ingrediens. et multiplicatus se existentibus coitans
non derelinquit suam ipsius unitionem. sed procedit ad omnia intus permanens
propter excessum unitionis omnia superantis. nec fas neque possibile
est alicui existentium dicere aut cogitare. Sed hoc fatetur ineffabile
et ignotum ipso tamen existente super omnes intelligibiles et deus ipsius
participationes quibus solis ab existentibus cognoscitur. Et hanc eius
contemplationes inspicientes quantum possibile est viris immo nobis qui a mul-

+ unitas

+ tempus tamen omnis temporis et omnium. et aliquis dicere tempus quia est ante tempora ~~et super tempus~~

XI. Liber de pace. pro se ... pro se invicem pro se unum et quod ... omnium

Hic dicit quod pax est unitiva omnium et quod ipsam appetunt. et quomodo celestes substantie eius participatione uniuntur. et quomodo deus unit et conservat omnia.

vestibus

.2. Hic dicit quod pax sive quies in se est et ineffabilis et ideo liber de ea exponit per participationes ipsius intelligibiles et ineffabiles +

torum virorum sapientia definivimus. Primo quidem dicimus quod deus
ipsam per se pacem totam universalem et particularem facit sub
sistere. et facit omnia ad se invicem coniuncta secundum inconfusam ipsorum
unitionem. secundum quam omnia indivisibiliter et indistanter unita
singula tamen pura secundum propriam speciem subsistunt non confiscata
per contractionem ad sibi opposita neque habentia diligentem unitionem
ac simplificationem cum oppositis. Unam igitur quandam et sim
plicem pacifice unitionis contemplemur naturam. unientem universa
sibi ipsi et singula sibiipsis et omnia sibi invicem. et salvantem
omnia incommixta omnium et inconfusa et inmixta et coniuncta. Propter
quam divine mentes unite propriis intellectibus uniuntur et aliis uni
tis. et rursus ascendunt ad incognitam unionem unitiones super
mentem collocatarum. Propter hanc etiam anime unientes rationes suas
largissime dispersas et congregantes eas ad unam intellectualem
puritatem per immaterialem et simplicem intellectum procedunt via
et ordine proprio secundum contuitionem. ad eam et unitionem que est super in
tellectum. Propter quam et pacificam unitionem subsistit una et indis
solubilis omnium completio secundum divinam simphonie armoniam. et concor
datur perfecta concordantia et consensu et equalitate et congregata
inconfuse. et contenta indissolubiliter. Perfecta enim universitatis pax
transit ad omnia existentia secundum simplicissimam ipsius et inmixtam unifice
virtutis presentiam uniens omnia. Et coniungens extrema extremis per
media secundum unam et equalem et connaturalem amicitiam. et extendens
munera sua usque ad extremas creaturas. omnia consentientia facit
unitatibus ydemptitatibus et congregationibus pace divina indivi
sibiliter stante. et in uno omnia monstrante et per omnia pertranseunte
et a propria ydemptitate non recedente. Procedit enim ad omnia et tra
dit se ipsam omnibus mixta singulorum proprietate. et supermanat omnibus
habundantia pacifice fecunditatis et manet in se per excessum uni
tionis tota ad se tota. et secundum se ipsam totam superunita. Ob
icitur autem quomodo divina omnia desiderare pacem. multa enim
gaudent alteritate et distinctione et numquam vellent sponte quiescere.
Solutio. Alteritas vel distinctio dicitur propria unicuique rei proprietas

·3· Hic iterum laudat deum ex nominatione effectivus pacis per speciales intelligibiles et effabiles participationes

·4· Hic potest dubitari an quomodo gaudentes alteritate et distinctione appetant pacem. Cum solutione eius et responsione ubi significatio alteritatis et pacis. Et quod est secundum motum appetant et servent pacem.

et secundum hoc concedimus quod nulla res velit ea alij amittere
Et hoc ipsum pertinet ad desiderium pacis. Quia et appetunt
ad se ipsa pacem habere et uniri. et tamen sua propria quam que sunt
eorum. et immobilia et non valentia desistere. Perfecta autem
pax est substantia pure appetatis singulorum providencias ipsius
pacis donatos. salvans omnia ut sit non bellancia et inconfusa
tamen singula ad se ipsa. quam omnia ad invicem. et omnia stabili et in
flexibili virtute statuens ad sui ipsorum pacem et immobilitatem
Et si omnia mota non quiescent. sed moveri se appetunt suo mo/
tu. hoc ipsum pertinet ad desiderium divine pacis omnia salvan
tis omnia in eo quod non valeat cadere a se ipsis. et custodientis
immobilem et non valentem desistere omnium motorum appetatem et
vitam motivam in eo quod moventur et ad se ipsa pacem habentia.
et eodem modo habentia operantur ea que sibi sunt naturalia. Si autem
dicat alteritas esse casus a pace. et conetur aliquis probare quod
non omnia appetunt pacem. quia multa appetunt item alteritatem.
Audemus. quod nichil est existens quod ab omni unione perfecte ceciderit.
Quod enim omnino est instabile. et in finitum et incollocabile et inde/
finitum non existens est neque in existentibus. Si quis autem dicat illos in/
imicari paci et bonis pacis. qui litibus et furoribus et varia/
cionibus et instabilitatibus gaudent. Audemus quod et illos afficiuntur
quibusdam obscuris ymaginibus pacifici desiderij. eo quod ipsi
a passionibus quas apud contempte multum impugnati. et illas sedare de/
siderantes. sed stulte arbitrantur se pacem habere apud semet
ipsos per adplecionem desideriorum suorum secundum fluctium eo quod per/
turbantur non consequendo delectiones quas appetunt. Magnifice autem
laudanda est pax. quam divina benignitas effundit per dominum ihesum
per quam non solum consopita est discordia hominis ad se ipsum. et
hominis ad alium hominem. et hominis ad angelos. Sed ut nos secundum
angelis secundum nostram possibilitatem divina cooperante. secundum provi/
dentiam ihesu. omnia in omnibus cooperantis. et facientis pacem
ineffabilem ~~net~~ a seculo predisffinita. et reconciliantis nos
sibi ipsi in spiritu. et per se ipsum et ipso patri. De quibus singulibus

mota

·4· hic dicit quod alteritas dicitur casus a pace vel varietas vel commotio proveniens a perturbationibus passionibus non quod dicunt appetitum pacis.

·6· hic loquitur de pace data per dominum ihesum de qua pauca dicit quia in libro de theologicis simbolicis nobis de ea latius dixit.

k ℞

A. Hic explanat per se esse, per se vitam et similia, et quod non est contrarium quod deus dicitur esse vita et substantificator talium

Deus in libro de divinis caracteribus sufficienter deum secundum acci-
dentem scripturarum attestationem. Quoniam autem alias me per epistolam
interrogastis quomodo intelligam per se esse, ~~vitam~~ per se vitam, per se
sapientiam, et te super hoc dubitasse dixisti, quomodo aliquando di-
cam deum esse per se vitam, aliquando autem per se vite substantificatorem,
dignum duxi nunc te ab hac dubitatione absolvere. Et ne
sepe dicta nunc iterem, non sunt contraria deum esse per se vitam
et ipsum esse per se vite et per se pacis et per se virtutis substanti-
ficatorem. Dicitur enim per se vita quasi secundum ea existentibus omnibus existentibus
et maxime primo existentibus substantificator, ac per se vita quasi super
per omnia et etiam super ea que primus sunt super existens supersubstantialiter.
Queris autem quid omnino diximus per se esse aut per se vitam
aut quecumque huiusmodi que absolute et principaliter ponimus
in deo subsistere. Dicimus autem quod hoc a necessitate non deviat,
sed habet simplicius deitatis manifestationem. Non enim dicimus aliquam
substantiam vel divinam vel ydolatre errore vel angelicam per se esse,
que sit causa essentialiter omnium et ipsum esse substantiale et principium rerum
et substantie causa. Nec dicimus aliam esse divinitatem generativam vite
preter super deitatem vitam omnium viventium et causam ipsius per se vite.
Et ut compendiose dicamus, non dicimus aliquas substantias aut personas
esse principales existentium et creativas, quas ydolatre dixerunt
esse deos existentium et creatores perfectos, quos nec ipsi non
existentes, nec ipsi scierunt, nec patres eorum. Deut. 32. Sed dicimus [+ et supersubstantiale]
esse unum omnium superprincipale principium et causam. Divine et per se esse
et per se vitam et per se divinitatem. Et dicimus ipsam causam esse per
se substantificantem et per se vivificantem, et per communicatas
virtutes particulariter datas, et per se deificantem deifica-
tos ex deo, qui secundum suum super simplex esse est imparticipabilis.
Istis autem virtutibus existentium omnia ut singulorum competenter parti-
cipant, et ex hac participatione sunt et vivunt et divinificantur et
existunt et digna et cetera huiusmodi. Propter quod divina bonitas primo
dicitur esse substantificatrix eorum invisibilium, quia radiorum super-
bonitatis bonitatis ut sunt per se esse, per se vita et cetera. Secundo primum

Ordo factionis creaturarum.

tuuaz cãturaz que hijs oibz pfectissie oim creaturaz
pticipant ut rronalis na. Postea ptiulaiu ipi9 nc
ut angloz z hoim ul gdum z ordim sive angelicoz sive
hũanoz. Postea iferiorum creaturaz que deus dei donis
nõ integre nc oibz pticipat. sz pticulariter. ut inaiata. q
tm sunt nc vivunt. nc sentiunt z c. Dignum e etiã recitare
sup hijs sniaz quoz dã scoz uroz meroz. mr qs spalr
mirthigr designari scs ieothe9 cu alijs aploz discipulis.
qui dixerunt sup bonã p se boitate. z sup deã p se deita
tem ee subsstanti ficatiem p se boitatis. z p se deitatis.
Dicentes z boificatores et deificatores ee donu ex deo pueni
ens. Et sic dicunt de p se pulchritudine. s q e in do. et p se
pulcrifica effusioe. s quã diuia invisibilia creature se
ifundunt et gnicant. quib9 tm qi p fundis9 i deo e oim
invisibilium suoz supbonita z ptiblis simplicitas. s quã
nc eciam nc voce ydeali nc aliqmo cogitabili ul intellectua
li distinguitur ecim a vita ul sapia ul boitate z c. Et
ex eode etiã dono dnt ee totales z pticulares pul
chritudies i fluentes que gferunt celitus angelis z hoib9
z inferiorib9 creaturis. et ipa z pulcr z vita z viuetia
et sapiaz z sapia. Et ita de alijs quibuscumqz gradecijs
z boitatib9 pticipatis ab eminentib9 z pcedentib9 ex do qui
s se e impticipabilis copiosa effusione z etiã supema
nantib9. et q oio omj causa sit sup oia z sup sbalitas
z supnalitas oimo excedat eom s quacuqz sbam gnatam.

Restat laudac dm s q dr scs ¶ Cap xii. q ds dr scs scoz rex regu. dns dnoz ds doz.
scoz. rex regu. z regnator secloz. z in seclm dns
dnoz. et ds doz. Primo aut videdu e qd sit sctitas i se.
qd regnu. qd dnatio. qd deitatis. Deinde quid sibi velit
ista nominu redplicatio. ut dicat scs scoz z c. Scitas
g ut nob videtr sic rcte describitur. Scitas e mudi
cia libera ab oi imunditia z pfca z oimo imaculata.
Regnu e ois termini z ortus z legis z ordis distribu

hic poit gfirma coez q ds e p se uite substitutoz z silu. p deoz gstez bu scthei · 8 ·

hic poit diffi nicoes scitatis. regni. dnacois. et deitatis. · 21 ·

Dominatio autem est non tantum excessus inferiorum sed universalis et perfecta et commoda possessio pulchrorum et bonorum et fortitudo vera et non valens decidere. Unde a tali dominio dicitur et dominatio et dominus et dominans. Deitas autem dicitur providentia que videt omnia perfecta bonitate omnia circumspiciens et continens et ex se ipsa implens
3 · hic dicitur quod predicta nomina conveniunt deo excellenter. et excedens omnia que participant providentiam. Hec autem sanctitatem, dominationem, deitatem et similia convenit laudare in deo qui est causa omnium tamquam absoluta et simplicissima et ab omnibus segregata. Et addendum est ipsam causam esse excedentem sanctitatem et dominationem et regnum supponitum et simplicissimam deitatem, et ex ipsa in simplici unitate collective subsistit et distribuitur omnis munda diligentia omnis clare munditie omnis communium ordinatio et ornatus, inquietudinem et inequalitatem exterminans et delectabiliter producens ad bonum ordinatam et ydempteitate et dictiones causam que ad ipsam digna fiunt participatione.
Et ex ipsa est omnis omnium pulchrorum perfecta possessio omnis bona providentia contemplativa et contentiva electorum benigne tribuens
· R · hic manifestat superexcellentiam sufficientiam in deo per hoc quod omni dominatione plura eius sancta sanctorum et consimiles. et quod sint dominus dominorum et domini · ipsam ad deificationem ad se conversorum. Quoniam ergo dictum quod secundum excessum omnia excedente causam est omnium supplens et omnibus bonis et pulchris. ideo dicitur sancta sanctorum rex regum dominus dominantium et secundum causam supremitatem et segregatum excessum ab omnibus ac si diceretur in quantum sanctissima et divinissima et dignissima eorum excellunt in suis et participata participantibus intantum collocatur super omnia et sanctissima et dignissima dea quoniam est super omnia eorum. Et quoniam est in principalibus in se causa omnium participantium. Sanctos autem et reges et dominos et deos vocant sacre scripture principaliores in singulis ordinibus per quos sui inferiores accipientes divina munera multiplicant simpliciter distributiones illorum omnes circa differentias suas ipsorum unite simpliciter participationes varias varie distribuendo. et in se retinendo pleniores qui et varias inferiorum participationes congregant communisque et deiformiter ad ipsam unitatem.

Cap. xiii. De perfecto et uno.

· 13 · hic ponit laudem dei ex nominatione perfecti

Laudat ergo sacra scriptura deum tamquam perfectum et unum. Perfectum autem non solum sed etiam perfectum et super perfectum in se ipso uniformiter

mittitur ab omnibus segregatum et totum et per omnia impassibiliter sua per-
fusum. sed et sicud superperfectum secundum excessum omnium et terminante omnem
infinitatem. et extentum super omnem terminum et a nullo captum aut
comprehensum. sed extendentem se simul ad omnia et super omnia immissi-
onibus indeficientibus et operationibus consummatis. Dicitur et deus
perfectus sicud inaugmentabilis et semper perfectus. et sicud non minorabilis.
et sicud omnia in seipso prehabens et supermanans secundum unam incessabilem et super
plenam et inminorabilem largitionem secundum quam perficit omnia perfecta.
et adimplet ea propria perfectione. Unus autem dicitur deus. quia omnia uniter est. — 2.
secundum unius unitatis excessum. Et unum est ingressibilis causa omnium.
Nichil enim est existentium quod non participet uno. Sed sicud omnis numerus parti-
cipat unitate ut dicatur unus binarius et unus ternarius et unus denarius
unum dimidium. et unum tercium. et unum decimum. et sic de aliis
[quod est unum] Ita omnia. et quelibet omnium pars. uno participat. Et per illud omnia existentia
sunt. Et non solum unum est causa cuiuslibet rei sic. sed et multorum. Sed
hoc unum unum est ante omne unum. et omnem multitudinem. Non est omnis
aliqua multitudo que non participet uno. Sed omnia omnia. que sunt multa
partibus. sunt unum parte toto. et que sunt multa accidentibus.
sunt unum subiecto. Et que sunt multa numero. sunt ~~unum~~ unum virtu-
tibus aut specie. et que sunt multa speciebus. sunt unum ge ·un· nere
Et que sunt multa processibus. sunt unum principio. Et nichil est
existentium quod non participet uno secundum aliquid. quod unum secundum comprehensionem singulariter
omnia secundum omnia et omnia tota. et etiam omnia opposita singulariter coac-
cepit. Et quidem sine uno non erit multitudo. sed sine multitudine potest esse
unum. Et unitas que est simplex. est ante omnem numeri multiplicationem.
[cunctis] Et si quis cunctis omnium ut uniti vel unum supponat omnia. etiam omnia tota
in ipso erunt unum. Illa vero et attendendum est quod unum sic ~~ante~~
ante omnia. quoniam secundum precogitatam unius cuiusque speciem naturalem vel ydealem.
unum dicuntur omnia que unita. et unum est omnium elementum.
Et si auferas unum. neque totum neque totalitas. neque pars neque
particularitas. neque aliquid existentium erit. Unum siquidem unum. omnia in se
ipso uniformiter preaccepit. et totum accepit. Unde sacra scriptura
et deitatem et quamlibet divinam personam unam dicit. sicud unam omnium causam.

2. hic dicitur quod deus dicitur unus per se per excellenciam et causationem. cum declaratione quod omne ens et omnis multitudo participat aliquo genere unius et inde omnia participant supremo suo

3. hic dicitur de unius progressione et procreatione ipsius causa et de laude dei in se habita ex unius consummatione

vt dicatur vnus deus vnus pater · vnus dominus ihesus xpistus · et vnus et idem
spiritus · propter excedentem diuine vnitatis simplicitatem · in qua omnia sim-
gulariter congregata sunt et super vnita · et preexistunt supersubstancialiter · Et propter
quod ad ipsam diuinam vnitatem omnia referuntur · et reponuntur tamquam ad
fontalem causam · a qua procedunt originalem auctoritatem · et ex qua per
effectiuam causalitatem · et per quam producendo et influendo procedunt
dete · in qua conseruantur et continentur · ad quam quasi fine omnia sunt
et in ipsa coordinata sunt · et manent et continentur · et ad ipsam
plenitur et conuertuntur · Et non inuenies aliquid aliud existencium quod in
vnitate que supersubstancialiter attribuitur toti sancte trinitati sit et hoc
quod est et perficiatur et saluetur · Et nos a multitudine ad vnitatem
diuine vnitatis virtute conuersos · oportet laudare sancte trinitatis
personarum et essencie vnitatem · scilicet omnium causam · tamquam vnum quod est omne
vnum · et tamquam multitudinem et partem et totum et diffinitionem et infinitatem
et finem · et in variabilitate · quia vnum omnia existencia et ipsum esse diffinit
et singulariter est causa omnium et principium omnium totorum · et sic et ante omnia
et super omnia · Et est vnum super ipsum existens · et ipsum vnum terminat existens
quoniam existenti accidit multitudo · et vnus participat esse · Vnum vero
supersubstanciale · et existens vnum · et omnem numerum terminat et ipsum supersubstanciale
vnum est (4a) principium et causa et numerus et ordo · vnius et numeri · et omnis
existentis · Et propter quod deitas in qua laudatur super omnia vnitas et
trinitas · non est aliqua vnitas vel trinitas que a nobis vel ab aliquo
existencium sit cognita · Sed vt superunitam vnitatem sic et fecunditatem
supersubstancialem deitatis · secundum nostram possibilitatem laudemus · Ideo
supernominabilem et supersubstancialem nominamus nominacione trinitatis et vnitatis
Nulla autem nominacio aut vnitatis vel trinitatis aut numeri vel fecunditatis
aut alius cuiuslibet quod sit alicui existencium cognitum ad cognitionem educit
propter occultum super deitatis quod est super omnia et super racionem et mentem
et super omnia supersubstancialiter superexistens · Nec est ei proprius nomen · vel sermo ·
sed est ab omnibus segregatum vbi nulli menti patet via vel vestigium · Nec ei attribuimus nomen bonitatis · quasi proprie ipsi conueniat
Sed cum desideremus aliquid intelligere vel dicere de illa ineffabili natura ·
dignissimum nomen primum ei cum reuerencia attribuimus · In hoc est

.3. hic ostendit quale oportet esse laudatorem dei per nominacionem vnius tamquam laude eius ex nominacione deitatis.

.4. hic dicit quod deitas nullo certo nomine proprie designatur · sed super essencialiter · et quod eius nominacio per negaciones · plus honorat eam quam per affirmaciones

cum theologis concordantes, quando in scripturis sic ipsum nominant. Eti-
mus tamen quod a rerum necessitate deficimus. Unde et theologi precipue
vocabula negativa ipsi attribuenda consenserunt. ex quibus anima
suscitatur ab hiis que sibi sunt connaturalia. et per omnes divinos intellectus
progrediens a quibus segregatum divinum occultum quod est super omne no-
men et rationem et cognitionem, tandem scilicet anima excedens se et omnia, ipsi oc-
culto coniungitur prout possibile est nobis ipsi coniungi. Verum quare divinorum
nominum intelligibiles significationes prout potuimus resolvimus, non
solum ab eorum diligenti reseratione deficientes a qua et angeli
deficiunt, sed non solum ab angelica laude deficimus, eo quod pote-
statibus theologi mortales minus prout in divinis quantum illorum extremi.
Sed deficimus etiam a laude apostolorum et discipulorum apostolicorum, et etiam
nobis extreme et subiecte coordinatorum. Unde si ea que di-
ximus vere se habent, sicut supra tetigimus, hoc bonorum omnium cause est
ascribendum, que dat primum dicere, postea bene dicere. Et si quid
equipollens dictis permissum est, aliud subaudiatur, per easdem
aut consimiles voces et regulas. Si autem ea que diximus aut non
vere aut imperfecte dicta sunt, et a necessitate aut in toto aut in parte
erravimus, tue sit benignitatis dirigere me ignorantem non volun-
tarie, et tradere meliores voces indigenti discere et subvenire mi-
hi non habenti sufficientem virtutem et sanare me nolentem egrotare.
et hoc sive per tuum studium sive per alienum inveniens et omnia ex
bono deo recipiens ad nos transferre. Ne autem pigriteris a-
mico benefacere. vides enim quod nos nullum de ierarchicis sermoni-
bus nobis traditis ad nos ipsos audire contraximus, sed nos
sursum correctos tradidimus et trademus ipsos et tibi et aliis
viris. quantum nos sufficimus docere. et alii quos docemus sufficiunt
intelligere in nullo per manum ~~doctrina~~ traditionem offendentes nisi
forte ad intelligentiam aut expositionem infirmemur. Sed hec
ut deo placuit ita habeantur et dicantur. Et hic sit finis nobis
de intelligibilibus dei nominationibus. Ad symbolicam autem theolo-
giam duce deo transibimus. Explicit liber de divinis nominibus.

Incipit liber de mystica theologia. Capitulum primum.

[Margin note:] hic concludendo ponitur sue auctoritatis humilis confessio. bene dicitur ad deum reperto non ut non vere dicta thimothei rursus suppletio

Incipit mistica theologia. Capitulum primum.

Recipe istam glosam lincolniensis super i capitulum

Hic auctor primo orat ut attingat ad virtutem mistice theologie et quomodo pertingitur ad illam virtutem

Trinitas supersubstancialis superdea et superbona inspectrix
per approbacionem divine sapiencie christianorum que est optima
porcio marie cui ancillatur sapiencia gentilium philosophorum
dirige nos ad contemplacionem ubi eciam quod est summum nec iter fontalis
sacratis scripturis supraignotum et supersplendens in quo verbo
ea sunt dicta mistica scripturarum eternaliter et incomprehensibiliter sunt clau/
sa et abscondita et in arte simplicissima coartata et a verbo/
sine a symbolicorum involucris absoluta et omnino invariabilia.
Sunt autem cooperta per caliginem id est inaccessibilem lucem ubi quod
est inaudibiliter loquuntur supersplendente et faciente deum super/
clarissimum supersplendere in summa invisibilitate et in incomprehensibilitate
et defectu sursum superinfluente mentibus superintellectualiter bonitatis suppul/
chritudinis claritates ubi intellectus investigando palpat vel intelli
gencia contemplando considerat. Hec quidem ardenter postulo pro mea
et lectorum illuminacione. Tu autem amice thymothee ad hoc quod tu perstas
misticarum contemplacionum quod in hoc libro docere intendo fac cooperare
radio divino. Derelinque sensus et sensibilia exercicia et intellectu
ales operaciones et omnia sensibilia et intelligibilia et omnia existencia
et non existencia forti conatu mentis hec comprimere et sicut est tibi
possibile consurge ignote et superintellectualiter ad unicionem dei
que est super omnem ~~cognicionem~~ substanciam et cognicionem. Cum enim te ipsum et
omnia per mentis excessum nullo inferiori retinaculo impeditus transcen
deris ab omni corrupcione et terra absolutus et purgatus tunc
tandem sic cuncta auferens et ab omnibus expeditus sursum
ageris ad supersubstancialem radium divine incomprehensibilitatis.

2.

Hic dicit quod preparata in contemplacione non sunt revelanda indoctis et incredulis quam tenenda.

Cave autem ne quis indoctorum ista audiat. Indoctos autem
dico eos qui secundum philosophiam mundanam cognicioni existencium ad opti/
nendum dei cognicionem et divinam sapienciam firmiter innituntur existimantes
tes nichil esse supersubstancialiter super existencia omnia et super ipsum ens. Unde
putant se per investigacionem existencium creaturarum sibi gnaros compre
hendere deum qui posuit tenebras latibulum suum id est per supersubstancia
lem incomprehensibilitatem suam omni cognicioni se subtrahit. Job 28
Et volucres quoque celi latet. Si autem doctrine divine profundi

tatum. tantorum philosophorum scientiam incomparabiliter excedunt. quantomagis
scientiam aliorum mundanorum intelligencium. qui pro ydolatrie errore figu/
rant deum qui est supposita omnium causa. ex corporibus magnis scilicet
lapidibus et metallis que inferiora sunt animatis et animalibus per
naturam. Nec putant deum aliquid habere maius sublimius figuris
et formis quas ipsi ipsi composuerunt. Qui autem de deo recte
sentiunt. omnem formam et figuram et speciem. et omnino omnem cre/
aturam deo attribuunt tamquam omnium cause. et eadem omnia ab ipso magis
proprie removent tamquam super omnia super existenti. Nec ille negaciones
sunt illis affirmacionibus contrarie cum causa omnium incomparabiliter excedit
omnem negacionem et affirmacionem. Unde ipsa secundum se nulla affirma/
cione ponitur. nulla negacione aufertur. Cum ergo deo recte omnia attri/
buuntur secundum modum unum. et secundum alium modum eadem omnia recte ab eo re/
moventur. Ideo dicit beatus Bartholomeus apostolus theologiam et
prolixam esse et coartatam. et evangelium latum esse et magnum et rursus
artum esse et parvum. In quibus verbis ut mihi videtur idem apostolus super/
naturaliter intendit. quod bona causa omnium et multis sermonibus designatur
et tractatur. Et iterum paucissimis immo nec voce capitur nec intel/
lectu. eo quod ipsa supersubstancialiter sit omnibus supposita. et illis solis
revelatur et vere apparet qui per mentis excessum transcendunt
non solum sensibilia et ymaginabilia. sed et pure intelligibilia.
et superant omnem ~~[illegible]~~ ascensum summorum spectaculorum intelligi/
bilium et omnia divina lumina. et derelinquunt et inspiraciones reve/
latorias intellectuales ambiguas et certas. et intrant in ca/
liginem. id est unum incomprehensibilitati divine in qua vere
et proprie est deus. ut dicit scriptura exodi xx. et ps. xvii. a.
qui est super omnia. Quod innuit in eo quod moyses non solum iubetur
in se ipso mundari ad hoc ut proterius deum contempletur. sed etiam
ab immundis separari. Et post omnem mundacionem audit sonitum
bucine et tonitrua et videt fulgura multa luminaria emittencia
multos et multum effusos radios. Tunc et segregatus a
multitudine populari cum aaron et nadab et abiu et lxx se/
nioribus israel ascendit ad videndum deum exodi xxiiii. c.

Q.
hic dicitur quod omnium posi/
tiones et abnegaciones
dicuntur de deo. et quod
sunt de ipso opposite
Et quomodo est multorum et
paucorum et nullorum
sermonum. Et quod se con/
tuentibus omnia et
intrantibus caliginem
est manifestus

Q.
Hic ostendit quod dicitur de as/
censione in caligi/
nem per sermonem a moy/
se et circa moysen.

no

quamuis moyses per hoc non dicitur sit cum deo· sed videt· non ipsam
dei substantiam· que est invisibilis· sed locum ubi deus est· Cuius loca nomine
arbitror designari summas et eternas archetypias· sive
rationes· sive exemplaria omnium creaturarum· que sunt in verbo eterno
quorum intellectuali speculatione deum quodammodo cognoscimus. Unde dicuntur eius
loca dimissa· quibus nichil divinius oculis intellectualibus in
tuemur. Iste autem sunt rationes omnium subiectorum deo· qui cuncta ex
cedit· et per has cognitiones primus nobis fit deus nobis se de
super infundens et manifestans principaliores et superiores
earundem rerum que tamen nobis sunt speculative intelligibiles· Sed
ad hanc restat principalior eius cognitio· que significatur in eo
quod moyses post predicta separatur ab hiis qui dei locum scien
viderant· et subtrahitur ipsius visis· et intrat in caliginem
ignorantie. Exodi· 20· 3· Ubi est vere inaccessibilis divina
quam non penetrat intelligentia· que vere est omnium clau
sura· et in se claudit et secretissime celat omnes cognitiones
comprehensivas tamquam in prima omnium causa· et per eam omnis unitur
deo qui est super omnia constituitur in excellentia· quam non ratio
investigat· nec intellectus speculatur· et ab omnibus et quasi
a se ipso segregatum· et per unionem dilectionis· que est effectiva
vere cognitionis· unitur deo intellectualiter ignoto· cognitione multo
meliori quam sit cognitio intellectualis· Et in eo quod cognitionem in
tellectualem delinquens· super intellectum et mentem cognoscit. Cap· II·

In hac superlucenti caligine precamur nos constitui· et per
mentis excessum ubi intellectus nec videt nec aliquomodo
cognoscit· super intellectualiter cognoscere deum per intellectualis cog
nitionis remotionem qui est super omnem visionem et cognitionem·
Et precamur nos laudare quod posse supersubstantialem supersubstantialiter per
ablationem omnium existentium· Sicut artifices facientes aliquam
ymaginem de qualibet materia inanimata sculpendo vel in
cidendo auferunt exteriores partes ipsius materie que occul
tant et cooperiunt et videri prohibent illam primam ymaginem
que naturaliter et potentialiter est intus· et sic per sola abla/

Capitulum III· Quatuor oportet sequi· unum ut nos imponere [?] esse et super omnia.

·2· Hic orat ut attingat ad caliginem et in ea videat quem non cognoscit cum videt qui sunt [?] visionem· et laudet per omnium ablationem cum exemplo facientis ymaginem

cione talium offendiculorum sunt aliquid additione manifestantes quia
magis pulchritudinem in ipsa specie que sub latebat oc
culto. Alio autem ordine hic recondendum ubi deum laudamus per
ablaciones omnium quam in libris superioribus usi sumus ubi lau
davimus eum per affirmaciones. Ibi enim a posicione principaliorum
inchoantes per media descendimus ad ultima. Hic autem ab ulti
morum ablacione incipientes usque ad ablacionem principaliorum se
riatim per media ascendimus. et iterum ad ultima reflexi omnia
prius ab eo auferimus. ut non sub velis creaturarum sed per unicionem
ad ipsam quesitam divinam in ipsa (?) invisibilitate latentem sub mul
tis velis omnium eorum que possunt dici vel cogitari. et con
templemur illam supersubstancialem caliginem occultam mentibus ab
omni lumine. Capitulum tercium. Que affirmative theologie que abnegative.

In libro siquidem de divinis caracteribus id est personalibus
distinctionibus maxime usi sumus affirmacionibus sive posicionibus
in laudibus divinis. ostendentes quod divina natura singularis est in con
et trina in personis. Et qualiter in deo intelligenda est paternitas. et fi
liatio. et processio spiritus sancti. et quomodo plenitudo eterno (?) insubstancialis
divine bonitatis in corde patris supermanens pullulat ex illo
immateriali et simplici bono. id est persona patris. sed per genera
cionem filii. et per processionem spiritus sancti. quorum neuter a patre accepit
eiusdem plenitudinem. et per hoc quod filius et spiritus sanctus scilicet manent
in patre et in seipsis et omnes tres persone in se invicem ipsa lumi
plenitudo in filio et spiritu sancto permanet coeterne patri a quo uterque
ipsorum originem habet. que tamen nichilominus tota manet in patre. In
eodem libro et tractavimus. quomodo Ihesus qui est supersubstancialis secundum
deitatem factus est homo secundum veram humanitatem et alia plura ibi trac
tavimus maxime expressa scripture testimonia. In libro autem de
divinis nominibus tractavimus quomodo deus dicitur bonus. quomodo ens.
quomodo vita et sapientia. et de aliis intelligibilibus dei nominibus. In
symbolica autem theologia tractavimus transumpciones vocabulorum
rerum sensibilium ad designandum anagogice insensibilia divina
ostendendo qualiter accipiendum sit quod deo attribuuntur forme

·2· hic dicit quod quamvis utrobique incedit laus dei per posiciones et per ablaciones et quod ea que per ablaciones est magis ducunt ad caliginem

·3· hic dicit secundum que deus laudatur in theologiis subfiguracionibus et in libro de divinis nominibus et in symbolica theologia quod simul laudatur posicione

ut philipp. ij. b. titu. 4. f. Aut frigescere. ozee 13. c. quasi leena
et pardus. cantic. 4. f. ysa. 51. a. Aut instrumenta. amos
sexto. c. trulla cementarii. Aut lota. eze. 3. c. ps. 59. a. b.
Ornatus. dan. 5. c. Zona aurea. apo. 1. f. Aut furores
ps. 6. a. ysa. 19. Aut tristicie. gen. 6. c. Aut insanie. eze.
9. c. Apparitionem in sompnum. corin. 1. f. marci. 2. c. Aut ebrietates et
crapule. ps. 56. g. Iuramenta. ps. 109. c. Aut maledictiones
malachie. 2. a. Aut sompnum. ps. 3. et 43. Aut evigilationes
iere. i. d. evigilabo ego. Et de aliis compositis formacionibus deo
attributis in libro de symbolica theologia. Te autem arbitror
conspexisse quod libri posteriores plus habundant in verbis quam priores.
Oportuit enim libros de divinis caracteribus et de divinis nominibus
minus esse pluriores in verbis quam symbolicam theologiam. Quanto
enim tractamus materiam profundiorem et remotiorem a sensu
vel ymaginacione, tanto minus utendum est verbis sensibilibus et
magis extendimus in intellectualibus oculis. Unde et in presenti libro
ubi tractamus de divina incomprehensibilitate que est supermentem
incurremus non solum brevitatem verborum sed perfectam irrationabilitatem
et imprudenciam id est rationis et prudencie in comparabilem excessum.
Et in predictis quidem libris sermo noster a superioribus ad inferi-
ora descendens secundum maiorem vel minorem descensum dilatabatur
ad maiorem vel minorem verborum pluralitatem. Hic autem ab inferioribus
ad superiora conscendens secundum mensuram ascensionis contrahitur. et tamen
ad mentis excessum penitus fiunt (?) tunc deficit omnino sermo et mentis (?)
et corporis nec restat mentis nisi uniri verbo ineffabili
et eterno. Forte autem queris que sit ratio quare posiciones in-
cipimus a dignioribus et ablaciones ab inferioribus. Hec autem est
ratio quia cum volumus per posiciones designare deum qui est super omnem
posicionem, congruit ut que digniora et magis ei propinqua attri-
buamus principaliter. Cum vero volumus designare eum per ablaciones
sermo congruit ab eo illa auferre que magis ab ipso videntur
distare. Verbi gracia propinquius est congruencius ei attribuitur vita vel
bonitas quam aer vel lapis. et congruencia evidentiori removetur

.2.
Hic dicitur quod sermo sit
multiloquior prius
et sermo compositiones ascen-
dendo sermo dilatatur
et eciam abbreviatur in
sermo ita quod in caligine
nullus est sermo. eciam
racione cur laus per posi-
ciones descendit. per
abnegaciones vero
ascendit.

Quoniam nichil sensibilium qui omnium sensibilium secundum superexcellentiam causa. 199.

ab eo tradita in scientia quod dici vel intelligi. Capitulum quartum.

Primo quoque et remotissimas impietates auferimus a deo ne putemus ipsum sine ratione ens quod remotius est his que tantum sunt, et non vivens quod remotius est his que sunt et vivunt, raciocinantur et intelligunt. Deinde removemus ab eo omne corporeum et omnia corporis vel corporeo accidentia, ut est figura, forma, qualitas, quantitas, pondus, localitas, visibilitas sensuum, tangibilitas et activa et passiva. Inordinationem carnalis concupiscentie aut complexione turbidam materiales passiones. Et removemus in altitudine ab eo subiectum casibus sensibilibus et lucis indigentiam et generationem et corruptionem aut divisionem aut passibilitatem et fluxum temporalem. Nec enim deus est aliquid istorum aut in se habet aut est aliquid sensibilium.

Quod per abnegationes omnium a deo patet quod ascendere in visionem [illegible] [illegible] visione. Et non putare deum esse omnino non ens, potest enim superbasilice substantiam vel rationem et intellectum, quoniam superbasilice superessentialis nichil est entium vel non entium.

Quoniam nichil intelligibilium qui omnium intelligibilium secundum superexcellentiam causa. Capitulum quintum.

Iterum etiam incipientes negationes ab altioribus dicimus quod omnium causa non est anima nec mens, non habet fantasiam inferiorem aut superiorem, non opinionem, non rationem, non intellectum, non est ratio, non intellectus, non dicitur, non intelligitur. Et ut descendamus per media ad extrema, non est numerus, non ordo, non magnitudo, non parvitas, non equalitas, non similitudo, non dissimilitudo, non stat, non movetur. Et ut ad summa per quedam media redeamus et in summis negationes tenemus, non virtutem habet, non est virtus, non lumen, non vivit, non vita est, non substantia est, non eternum, neque tempus, non etiam intelligibilis tangibilitas secundum essentiam suam. Non est scientia neque veritas, neque regnum, neque sapientia, neque unum, neque unitas, neque bonitas, neque deitas, neque spiritus secundum quod nos intelligimus spiritum, neque filiatio, neque paternitas, neque aliquid aliud plene cognitum a nobis vel aliquo existente, scilicet homine puro vel angelo. Sed neque deus est aliquid non existentium aut aliquid existentium, neque existentia ipsum cognoscunt secundum quod ipse est, neque ipse cognoscit ea secundum quod ipsa sunt in seipsis, sed secundum quod sunt in verbo. Nec est ipsius rationalis investigatio, non nomen, non cognitio, non ipse est tenebre [aut] a luce deficientes, non est lumen intelligibile, non est error nec veritas. Et omnino nulla est ipsius positio aut ablatio. Sed cum aliqua quecumque sub ipso sunt ponimus vel negamus, dum auferimus

[Intitulatio ad glosam [illegible] infra 298.]

mus. quia et super omnem positionem est perfecta et unica omnium causa. et super omnem ablationem est excessus ipsius ab omnibus absoluti et super omnia eminentis. ¶ **Explicit liber de mistica theologia**

O Tyte tot a me dixit. ¶ **Incipit epistola ad titum**
thymotheus. quod nescio si quia noverit theologica
mysteria que ipse ignoraret. Et mittere certum in symbolica the-
ologia quam eidem scripsi diligenter et distincte ei exposui omnes
illas figuras scripturis que videntur deo aliquid attribuere pro-
digialiter. Tales siquidem attributiones nisi spiritualiter intelli-
gantur. imprimunt duram inconvenientiam in ipsius animabus. qui scilicet
sunt preter sapientiam eternam secretum conspicientes per quedam enig-
matica occulta. et in aliquo sensibiles proprietates tamen
supertam manifestant divinam veritatem. que in se clausa est. et
animis purgatis non autem minus purgatis inuia. Unde fit
ut multi incredibiles sint huius que tibi modo dicuntur de divinis
misteriis. quia attendunt illa tamen adiuncta sensibilibus figuris
quibus describuntur. Ideo oportet ipsa misteria ita declarare
ut in se ipsis nuda et munda intelligantur. quod faciendo fontem
vite honoramus. dum ordinando ipsam ad omnia sensibilia ex-
cedentem. dum per eandem cognoscit quasi in seipsam refusam
et in se fixe stantem. non propter recessum se ipsam relinquentem. et
existentem veram et summam cognitionem omnium cognitorum. et semper per
se operantem. et per opera sua etiam extremas mentes in se contemplan-
dum et desiderandum reducentem. Tibi igitur et thymotheo
et aliis quod ut possimus exponemus qualiter mithicon de sunt
forme et passibilitates que significative attribuuntur deo. cum
incredibili ex talibus figuris ad irrisionem inducantur. Ut cum
dicitur de spirituali fecunditate sub figura corporalis generationis
vel spirationis psalmo 66. Nunquid ego qui alios parere facio
ipse non pariam dicit dominus. et psalmo 33. Eructavit cor meum
et lingua mea. psalmo c iiij. c. Emitte spiritum tuum et creabuntur.
et 31. b. Spiritu oris eius. Jo 3. Spiritus ubi vult spirat. Jo 1. b.
Unigenitus qui est in sinu patris. et psalmo 26. b. qui portavit

a meo utero. q(uem) gestatum a mea uulua. Aut sub fi-
gura plantar(um) pullulacium † eccl(esiasti)ci xx. Ego q(uas)i vitis. et q(uas)i fir-
tilo(rum) irrigabo ortum meum etc. Aut flo(rum) eccl(esiasti)ci xx. d. Flores
mei fructus etc. Cantico(rum) ii a. Ego flos campi. ysa(ie) xi. d. ra-
dix Jesse q(ui) stat i(n) signum p(o)p(u)lor(um). Fontium. eccl(esiasti)ci i. a. fons
sapie(n)tie verbum dei. et i(n) ps. 36. apud te e(st) fons vite. et jo. x. b.
fons aque salientis. Splendor. hebr(eos) i. a. Cum tu sit
splendor glorie. ps. cix. in splendoribus scor(um). Et sic de aliis
figuratis locucionibus scripturar(um) que signant p(er) corp(or)alia dei
inuisibilia. Vel tu p(er) figuras et for(m)as sensibiles designat(ur)
p(ro)uidencie diuine p(re)destinacionis. Deut(eronomii) 31. b. sicut aquila etc.
et eciam d(icitu)r exsecuciones p(er) mu(n)era gracie ps. cxliiii. f. ap(er)is
tu ma(num) t(uam). Aut manifestaciones ut pat(er) i(n) uoce et sp(iritu)s i(n) columba.
filius in ho(m)i(n)e luc(e) 3. c. Et eciam simplicitatis i(n) igne sim-
plicissio elemento(rum). exod(i) 3. a. 19. c. Ignis e(nim) potenter
acti(n)g(us). clare illu(m)i(n)atis. et calefactis. tu(n)c t(ri)na p(er)sonar(um) et
nat(ur)ar(um) attribucio(n)e(m). Aut i(n)tentes ut ps. xx. a. Gemisce me
d(omi)n(u)s etc. vii. f. d(eu)s iudex iustus. Job xii. d. ap(u)d ipsu(m) etc. Aut
p(ro)prietates sen(s)or(um) aialiu(m). Vnde alia tip(u)la(r)o h(abe)t p(er)cussionu(m).
ezech(iel) 3. c. Ecce q(uas)i leena. Aut t(er)mi(n)i. loci. u(e)l t(em)p(or)is. ut ps.
lxxi. c. et d(omi)nabit(ur) a mari usq(ue) etc. Aut mansiones. ysa(ie) lvi.
domus mea. Aut p(ro)cess(io)n(es) eccl(esiasti)ci xx. c. sicut tyna(m)omu(m) et bal-
sa(mum). d. quasi libanus n(on) i(n)cisus etc. Ego q(uas)i vitis. etc. Ego sap(ient)ia
effudi flu(m)i(n)a. Aut distrecciones. cor(inthios) xii. a. Diuisiones gracie
sunt. ro(manos) xii. b. Vnicuiq(ue) sicut d(eu)s diuisit. et c. h(ab)entes aut(em)
etc. Aut vnitiones. cor(inthios) xii. a. Id(e)m aut(em) sp(iritu)s. u(e)l distreccio p(er)-
tinet ad distinctionem p(er)sonale(m). et vnicio. ad vnitate(m) esse(n)-
ciale(m). sic(ut) tractat(ur) in lib(r)o de diuinis noi(bus) ca(pitul)o. 4. De hac
distreccione. ps. 31. b. Verba d(omi)ni celi. De vnicione. Deut(eronomii)
vi. b. Audi israel d(omi)n(u)s d(eu)s tuus d(eu)s vnus e(st). Aut coapericione(m) h(uma)na(m) fig(ur)e
ad d(omi)n(u)m. Cantic(orum) 3. d. lectulum salomonis. iii. egredimi-
ni. f. t(em)p(or)e cui(us) a(n)i(m)i. ysa(ie) lxv. gaudebit sponsus. Aut se-
nior(um) p(ro)uerbior(um) 24. sic(ut) rugitus leonis. Johel 3. f. d(omi)n(u)s de

syon rugiet. Aut aliorum animalium. ier. xi. f. ego quasi agnus. Aut
plantarum. canticorum. ii. a. lilium convallium. Aut lapidum. apoc. iiii.
b. et qui sedebat similis erat lapidi. eze. x. a. Aut ornatus
muliebris. ysa. 64. c. quasi sponsam decoratam corona. ps. c. Indutus
linea sive vestimento. Aut barbaricas armaturas. apo. ii. c.
hec dicit qui habet rumpheam. que teste philosopho est armatura
barbarorum. Sapie. 4. f. accipiet armaturam. ps. lx. a. Ap-
prehende arma. Aut artificum formandi quibuslibet figulis. eze.
a. d. dolavi in opere. ier. xx. a. magis sicut ysa. xx. c. magis dicit
lutum figulo. Aut conflando mitigne. ier. 6. c. frustra confla-
vit conflator. et ysa. i. f. excoquam. ps. b. c. excoxi te. Et eius
abacuc. 3. c. Et ruis. ps. cx. d. Thronos dan. vii. d. thro-
ni positi sunt. Cibum. io. x. d. ego cibum hec. et io. x. d. ibidem
meus cibus est. Inebriatorem. ier. 23. b. in persona domini. factus sum sicut ebri-
ebrius. Dormientem. ps. xx. exsurge quare obdormis domine.
Crapulam. ps. aa. g. crapulatus a vino. Attribuunt etiam
deum in scripturis. ira. ps. cv. c. et iratus est furore. Tristicia.
gen. a. c. et tactus dolore. Iuramenta. ps. cix. Iuravit dominus.
gen. 44. f. Penitenciam. gen. vi. penitens penituit quod fecisset
hominem. Maledictiones. gen. 2a. c. Mala. ii. a. Infamia. ysa.
30. f. Ardens furor eius. Comminaciones multe sine promissiones
que videntur sophistice fuisse et non complete. ione. 3. b. adhuc
xl dies. exod. 18. delebo. ut gen. 22. f. multiplicabo te et
et ca. a. non dedit illi. et hebr. ii. c. non acceperunt re. Et
quasi pugnans cum gygantibus. gen. ii. b. ubi quasi cum gentilibus leg-
itur dominus tractasse qualiter ipsorum opus destrueret. ac si timeret
eos. Et consilium quasi dolosum. Reg. 3. li. 22. c. ubi legitur quis
decipiet achab. Et iuba. canticorum. que videntur exprimere carnale
et naturale amorem. et inhonestas passiones. ut amorem lan-
guido. Et quecumque alia scripture testimonia presumpta sunt
ad designandum occulta misteria per formas sensibiles et simpli-
cia et incorporabilia per res compositas. et infigurabilia per figuras sen-
sibiles quorum signorum quantum spiritualem intelligentiam concernunt

incient ea plena celestibus et diuinis misteriis valde lumi-
nosis. Non enim arbitramur quod huiusmodi sensibilium descripciones que
sepius in scripturis continentur. Sed ad significandum secreta et a
multis ignorata spiritualem intelligencie ea sic intencione ut ipsa spiritua-
lis intelligencia non facile comprehendatur ab immundis. sed solis ama-
toribus sanctitatis reueletur. qui fornicem studendo nec sapientie in sensi-
bilibus signis rerum materialium absoluta omni inepta et fantastica expositione.
per intelligenciam pure veritatis et amore bonitatis tum sciunt
ad contemplacionem simplicis et supernalis et alium omnia collocate verita-
tis eorum signorum. Preterea ad extensionem sensibilium signorum at-
tendendum est. quod duplex est tradicio theologorum de diuinis in
sacra scriptura. Vna secreta et clausa. que celestia et diuina miste-
ria sub obscuris figuris signat. Unde spiritus in misterio indiget de-
claracione spiritualis intelligencie nisi consuetam sensibilium speculacionem.
quibus et quiuis animus conspicuus impeditur et tamen de insensibilium contemplacione
suadetur. cum celestes animalium figuris designantur. Ezechielis i.
b. Apocalypsis x. Alia autem euidens et notior est et philosophica
et naturali rationi acceptior que ineffabilia tractat quantum fieri potest euiden-
ter. ut cum dicitur In principio erat verbum et Io. x. f. ego et pater unum
sumus. Laudate dominum omnes angeli eius. Dan. vii. milia milium
ministrabant ei. Et ista mouet et figit mentem in spirituales theo-
rias inexplicabilibus misteriorum veritatis. Nec solum in ueteri testamen- † celestia
to. sed et in nouo designatur per obscuras sensibilium figuras. ut Apocalypsis
x. c. sancti angeli designantur per lapides et per quatuor animalia. Et ipse
dominus ihesus sepe in euangelio loquitur parabolice. Mathei xiii. c. absque parabo-
lis non loquebatur eis etc. Et ipse sub formis sensibilibus se tradidit
apostolis in cena. Et non solum christus in consummacionem secretorum
misteriorum ab immunda multitudine conseruit per formas sensibiles desig-
nare spiritualia et diuina. sed et ideo ut homo qui constat ex duabus na-
turis. scilicet animali racionali. que simplex est in essencia. et corpore compo-
sito utrumque nec sine speculacione alliciatur diuinis contemplacionibus. ut et
mens eius puras et simplices et intimas sensibilium figurarum intelligen-
tias segregatas ab ipsis signis conspiciat. et sensualitas eadem

† sensualitati

p̄ nc sive proprietate et possibilitate cooperi metali q̄ ecõi. et
sic ad divina extendatur. cum figuralia signa scripturarum ita sint in
genеrose coaptata. ut et sensibilitati cognata et spiritualia sint
ipa spiritualis intelligencie velamina. et tamen congruenter significent
puram et theologicam veritatem. quam sub velamine audientes quanto
post clarius exprimi concipient quia est per hoc quod deum signa imprimunt aliquo
ymaginem manuducente ad divinam theologicam veritatem. Non
solum autem sensibilia signa scripturarum. sed et totus mundus iste sensi
bilis. secundum quaslibet partes sui. est quasi quoddam signum divina invisibilia in[...]
Ro. i. invisibilia dei et c. Et fuit est quod theologi quedam secundum capa
citatem multitudinis et consuetudinem veteris testamenti de deo tradiderunt
quedam autem pure et clare. quedam mediocri doctrina. quedam
supermundana et perfecta. Et alii doctores sive materiam assu
munt a dictis historicis vel sensibilium rerum proprietatibus. Alii ab occultis
theoriis intime sapientie spectaculis. et iste divine dispensantur
secundum quod convenit sacris litteris et mentibus angelicis et animabus humanis
Sacra enim scriptura non habet historiam vacuam. sed in ea continet per
totam veritatem profectus intelligencie spiritualis. sive tropologice
sive allegorice. sive anagogice. Ad removendam ergo indebitam
suspicionem quam de sacris symbolis concipit popularis multitudo. que
suspicio mentem legalem inficit. ne ad veram intelligentiam perveniat.
oportet nos ipa signa vestigando penetrare. et non in honorare
ipa signa. que sunt enim quedam germina divinarum scripturarum et ex
pressiones et manifeste ymagines secretarum et supernaturalium visionum.
Nec solummodo divina invisibilia que supersubstantialia sunt et simplicia.
signis sensibilibus variis in scripturis designantur. Ut cum deus
dicitur ignis. deut. 4 et eloquia eius ignita. ps. c. x. f. ezechielis
38 b. ps. 13 f. Sed et angelici ordines qui intelligentie et solo intellectu
conspiciuntur. variis formis describuntur sensibilium et spiritualium ignem
ut ps. c iiii a. qui facit angelos. Oportet autem aliter coaptare
proprietates ignis sive aliarum materiarum supersubstantiali deitati. aliter
autem divinis providenciis intelligibilibus aut virtutibus. et aliter angelis.
Deitati autem secundum causalitatem. Providencijs ipius secundum convenienciam. Angelis

ff

secundum principaliter et in finibus bene et singulorum operationum quia di-
na ordinatio singulis constituit. Et non oportet arte de dicta
sicut tunc casu et secundum arte et confuse apposita. sed quecumque singula co-
aptare ut dictum est. sive tante. sive teneris. sive virtutibus.
sive quibuscumque libet ordinacionibus aut dignitatibus. quorum omnium dei sicut
sunt manifestativa. Et ne ultra quam conveniat epistolam extendamus. ex-
sequamur de textu quod quia nos in epistolam apposuisti. scilicet de do-
mo et convivio sapientie de quibus agitur proverbiorum ix. c. Dicimus
ergo quod omne alimentum spirituale effectum sit huiusmodi. Adimplet enim
in spiritus et indigentias eorum que alitur. et infirmitate corro-
borat. et vitam conservat. et reflorere facit. et renovat et simi-
litudinem illius beneficium donat. et divino a tristicia et in spiritu liberat.
et leticiam eius et spiritus largitur. Recte igitur super sapientes et vere
bona dei sapientia dicitur in septima parte statuere craterem proverbiorum ix. ubi
nos habemus apposuit mensam. vel cantuor. Un. b. crater tornatilis.
et comitate secundum potum suum et sublimius hiis apponere sua fortia
alimenta. scilicet solidos cibos. Unde ibidem legitur immolavit victi-
mas suas. et infra. venite comedite panem meum. Et dicitur bonitas
ne se offerre amatoribus suis cum publica demicilii dicens.
super aulas et cetera. Ut ergo ex predictis colligitur divina sapientia duplex
alimentum apponit. Unum forte et manens. Aliud liquidum et effusivum.
Nomine ergo crateris intelligitur divinarum distributio bonitatum. Notandum
autem in cratere quod rotundus est et patulus. Dicitur etiam tornatilis ap-
tio eius et significat quod apte extenditur ad omnia finale divina bonitate. Ro-
tunditatis significat continuam correspondentiam. omnia truncantem et complecten-
tem circuitum principio et fine. Quod autem crater tornatilis movetur
in loco et non de loco. et ita simul movetur et figitur. significat quod ~~divina~~ dei +
sapientia et ad omnia procedit et tamen in se ipsa manet et figitur
immobilis ydemptitate et perseverantia in egressibus in se ipsa singulariter col-
locata. Quod autem sapientia dei dicitur edificasse domum sibi ipsi et appo-
nere in eadem alimenta fortia et potum et craterem ut dictum est. hiis
que divina vite intelliguntur. Insinuat quod spiritus dei providentia est omnium.
et ad omnia procedit et in omnibus est et continet omnia. et ipsa in se ipsa tamen ipsa

S.

domo manens. in eo quod excedit omnia. nichil existens aliquid. et sed non
est. sed segregata ab omnibus. ipsa in se ipsa eodem modo et eternaliter
existens. et stans. et manens. et semper secundum eadem et eodem modo
se habens. et numquam que extra se facta. neque aliquando a collocatione et immobili man-
sione et essentia desistens. sed in se ipsa omnibus et perfectissimis provi-
dentias optime operans. et in omnia procedens et in se ipsa manens.
et stans et semper mota. et neque stans. neque mota. Sed ut ita dicam
providentias operationes et mansiones comprehendendo qualiter sit et in
proportionaliter habens. Restat autem querere. quid sit alimentum forte. et
quid humidum. Ista enim dono dare sit et providere dei sapientia. Primum quidem
quod forte alimentum significat intellectuale et manentem perfectionem et immobili-
tatem qua divina intelliguntur. et per firmam et fortem et unitivam et indivi-
sibilem cognitionem ab intellectualibus mentis sensibus participantur. quibus
illorum sapientissimus paulus ex ipsa sapientia accipiens vere forte
alimentum tradidit in familiaribus doctrinis. sicut ipse dicit. prima
corinthios ii. b. Sapientiam loquimur inter perfectos. Humidum vero alimentum
significat cognitiones dei ad se uniformiter manuducentes imperfectos iuxta
ipsorum capacitatem quam in sua simplicitate non capiunt. Et hec doc-
trina liquido nutrimento comparatur. quia sicut res liquida prompte
et cito fluit undique et per varia dividitur. ita hec doctrina
capitur a multitudine et per plurima signa variatur. Unde comparatur vini. Genesis
xxi. a. et aque. Exodi iv. a. et lacti. hebreos v. f. prima corinthios iii. a.
Cantica x. vino. Cantica i. mellis. psalmus. quam dulcia. et Ezechiel iii. a. Apocalipsis
xi. g. Vini et aque. propter virtutem vite conservativam. Lacti propter vim
spiritualiter augmentativam. Vino propter vim revivificativam. mellis
propter vim mundificativam et servativam. Hec enim spiritualiter donat
copiose divina sapientia amatoribus suis et horum alimentorum afflu-
entiam indeficienter eis largitur et superemanat. Hec autem largiri
est vere alere. Et propter hoc ista dicitur sepire et vivifica-
tive et puerorum nutritive. et perfectorum perfective. Secundum hunc modum
alimentorum intelligentiam deus qui est omnium optimus. dicitur inebriari
propter habundantiam spiritualis alimenti superantem omnem plenitudinem
et intellectum. Vel potius quia ipse habet perfectam et ineffabilem et omno-

inenarrabilis bonitatis. In nobis siquidem ebrietas in malo
dicitur incommensurabilis adimpletio et excessus mentis et sensuum.
Deo autem attribuitur ebrietas in bono, quae non est aliud nisi super-
plena omnium bonorum incommensurata praeexistentia in ipso secundum causam.
Sed et per excessum secedit qui consequenter ebrietatem oportet intelligere
in deo excessum qui est super omnem intellectum secundum quem deus segregatur
ab intellectu et ab eo quod intelligit vel intelligitur et ab ipso esse.
et simpliciter ab omnibus quaecumque sunt bona. Deus igitur inebriatus et
excessum passus in eo quod hiis omnibus supereminet excellendo omnem
incommensurationem omnem et est ultra omnes super omnia sursum positus. Horum et
consequenter modum accipimus convivium sanctorum
in regno dei. De quo Luce xii legitur. Faciet illos discumbere
et [illegible] significat quamdam quae dam et consentaneam communionem sanctorum
in divinis bonis. Et specialiter etiam firmitiorem descriptorum in celis
et generaliter sanctorum existentium omnibus bonis perfectis et omnibus bonis adimple-
tos. Recubationem autem illam intelligimus quietem a multis laboribus
et vitam sine lesione et divinam conversationem in luce et regione vi-
ventium adimpletam omni delectabili et sancto affectu. Et copiosam do-
nationem copiosissimorum et beatissimorum bonorum in patria secundum quam
sancti adimplentur plena et universali laetitia. Et hoc est quod legitur
Luce xii. Dicitur [illegible] et facere sanctos recumbere et ministrare eis
et ferre eis cibum quietem et omnium bonorum adimpletionem eis dare
et infundere etc. Sopnus autem deo attribuitur significat ipsum esse seg-
regatum et ab aliis et omnibus incommunicabilem per excessum. Vigilia
autem in eo significat attentionem ipsius ad providendum in deficientibus per dis-
ciplinam aut salvationem. Et multa quidem signa theologica hic
a me permittuntur quae ex dictis cognoscies quae et contractavimus
in symbolica theologia. Unde superfluum videtur hic eadem iterare
tibi nova licet cognoscas et bona. Hic igitur epistolam finimus
tibi plura expositionum quam tua littera postulaverunt. Ad in-
telligentiam eorum quae hic permittimus totam ipsam nostram sym-
bolicam theologiam tibi mittimus in qua invenies et sapientie domum
misticam et columpnas septem distinctas et forte alimentum

ipsius divinum in sacrificio et pane. que sit dei ebrietas. que
crapula et ea que hic dicta sunt breviter. Ubi diffusius trac-
tantur. et evidentius distinguntur. Et in libro illo ut breviter
comprehendam est ars inveniendi omnes symbolicas theologias
nostre concordantiam scripturarum. ¶ Explicit epistola ad Tytum.

Excepta. ¶ Sequuntur excerpta ex translatione Scoti. super epistolam ad tytum. Ubi loquitur
de deo sine sapientia eius. Glosa. Summa et prudentia perfectissima
est ipse causa et bene causa omnium causalis [scilicet deus]. et in omnia procedit
et in omni fit. et continet omnia. Glosa. Patet bene intelligentibus ad quod
conductum quod dicebantur in sacra scriptura promissio. et omnium in quibus hec
sit. Processio vero eius et in effabilia morum propter omnium peragit. Por-
ro eius principio et assumptio nil aliud est nisi omnium assumptio. Et in textu
propterea quod ait. quod et prudentia perfectissima est omnium et causa et bene
causa omnium causalis. Non enim alia est prudentia et alia causa omnium.
sed unum atque idem deus et prudentia perfectissima est omnium et causa et bene cau-
sa omnia causalis. Quod autem sequitur. et in omnia procedit et in omni fit. hoc est
universitate qua sunt et continet omnia. Diligenter considerandum est. Sic enim
ipse quam est causalis causa et bene causa omnia. et in omnia procedit. et
in omni creatura fit. et continet omnia. Quod autem restat nisi ut intelligamus
sapientiam dei patris de qua hic predicitur. et causam creatricem omnium esse
et in omnibus que creat fieri. et omnia in quibus fit continere. In omnibus enim
quecumque hec intelliguntur esse. nil aliud est nisi sapientia creatrix multiplex
varia. que in omnibus subsistit. Sic enim intellectum. creatricem sapientiam ab omnibus
que creat subtraxeris. invenitur omnino nil degentem. nullaque essentia
nulla vita. nullus sensus. nulla ratio. nullus intellectus. et omnino nullum
bonum remanebit. Quod et sanctus augustinus in libro confessionum suarum videtur
intelligere. sermonem dirigens ad ipsam veritatem divinam videlicet sa-
pientiam. Et inspexi cetera infra te et vidi. nec omnino esse nec omnino non
esse. Nec omnino esse. quia non sunt quod tu es. nec omnino non esse. quia a te
sunt. Quibus verbis insinuat. omnem creaturam omnino per se consideratam
nichil esse. Esse autem in ea intelligi subsistere ex participatione

creatus virtutis subsistit. Et ei omne verum ex veritate verum.
et sola virtus primaria, cetera autem moventur. Sola igitur virtus in omnibus
veris subsistit. Moventur autem diversi quia per se ipsa non subsistunt
sed ad nihilum vergunt. Virtute vero virtutis continentur (?) que in eis sub-
sistit ne ad nichilum ruant prohibentur et stant. Est igitur ipsum in verbo
dei et omnia facit et in omnibus fit. sicut ex verbis magni ariopagite
dyonisii aliorumque patet apparet (?). Glo. Quod deus fieri dicitur figurati-
va quadam locutione dici manifestum est. Fieri siquidem estimatur in creaturis
suis universalibus (?). Dum in eis non solummodo intelligitur esse. Sed quod esse non potest.
sed et eorum essentia sit. Esse ei omnium est superesse divinitatis ut sanctus ait Dyonisius
Dicitur ei et in cordibus fidelium fieri. Dum aut per fidem et virtutem in eis concipitur
et inhabitat (?). aut per fidem quodammodo incipiat intelligi. Nil enim aliud
est fides ut opinor nisi principium quoddam ex quo cognitio creatoris
in creatura rationabili fieri incipit. Item glo. Quod nullum bonum malum est preter
summum bonum. Sed omne quod dicitur bonum esse ex participatione boni summi bonum
est bonum. Ita omne quod dicitur existere non in se ipso existit sed participatione vere
existentis existit. Non solummodo itaque ut in hiis que ante dicta sunt
consideratum est. natura divina fieri dicitur. Dum in eis qui fide et spe et caritate
ceterisque virtutibus reformantur. Dei verbum mirabili atque ineffabili modo
inhabitare (?) sicud ait apostolus de Christo loquens. qui factus est nobis sapientia a
deo et iustificatio et sanctificatio et redemptio. Sed et quia in omnibus que sunt appa-
ret. que per se ipsam invisibilis est. non incongrue dicitur fieri. Item glo. Deus
est omne quod vere est. quia ipse facit omnia et fit in omnibus. ut ait sanctus Dyonisius
ariopagita. Omne namque quod intelligitur et sentitur nichil aliud est
nisi non apparentis apparitio. occulti manifestatio. negati affirmatio.
incomprehensibilis comprehensio. ineffabilis fatus. inaccessibilis ac-
cessus. non intelligibilis intellectus. incorporalis corpus. superessentialis
essentia. informis forma. immensurabilis mensura. innumerabilis numerus.
carentis pondere pondus. spiritualis incrassatio. invisibilis visibi-
litas. illocalis localitas. carentis tempore temporalitas. infiniti diffinitio.
incircumscripti circumscriptio. Et cetera que puro intellectu et cogitantur
et perspiciuntur. Et que memorie sinibus capi nesciunt. et mentis
aciem fugiunt. Et hec exempla inter hec (?) possimus conicere

Nam et noster intellectus. cum per se sit invisibilis et incomprehensibilis. signis tamen
quibusdam et manifestatur et comprehenditur. dum vocibus vel litteris. vel aliis nu-
tibus veluti quibusdam corporibus incrassatur. Et dum sic extrinsecus invisi-
bilis permanet. Dumque in varias figuras sensibus comprehensibiles prosilit. sta-
tum suae incomprehensibilitatis non deserit. Et priusquam extrinsecus patefi-
at. intra seipsum seipsum movet. ac per hoc et silet et clamat. Et
dum silet clamat. et dum clamat silet. et invisibilis videtur. et dum
videtur invisibilis est. et incircumscriptus circumscribitur. et dum circumscribitur incircum-
scriptus perseverat. Et dum vocibus et litteris incorporatur. et dum [incor-]incor-
poreus in seipso subsistit. Et dum sibi veluti quaedam vehicula quibus
ad aliorum sensus possit pervenire. de aeris materia vel sensibilibus
figuris efficit. mox ut ad sensus exteriores eorum pervenit. ipsa vehi-
cula deserens. solus per seipsum absolutus in intima corda penetrat.
aliisque intellectibus se miscet et fit unum cum his quibus copulatur.
Et cum hoc peragit. per se in seipso manet. et dum movetur stat. et
dum stat movetur. ~~et dum stat movetur.~~ Est enim status mobilis. et
et motus stabilis. Et dum aliis miscetur sua simplicitate non reli-
quit. Et multa alia quae mirabilia et ineffabilia de natura quae ad
imaginem Dei facta est excogitari possunt. Sed haec exempla sufficiunt
ad insinuandam divinae bonitatis ineffabilem diffusionem per omnia a sum-
mo usque deorsum. hoc est per universitatem ab ipsa conditam. quae in-
diffusio effabilis diffusio et facit omnia. et fit in omnibus. et omnia est.

Sc̃ mystica theõ. Trinitas supsta

Incipit mistica theologia beati Dyonisii. Capitulum 1.

Trinitas supersubstantialis et superdea et superbona, inspectrix christianorum
divine sapientie christianorum, dirige nos ad misticorum
eloquiorum superignotum et supersplendentem et summum verticem. Ubi sim-
plicia et absoluta et inconvertibilia theologie mistica cooperta sunt
secundum supersplendentem occulte docti silentii caliginem, in obscurissimo super-
clarissimum supersplendentem facientem, et in omnino impalpabili et invisibili su-
perpulchris claritatibus superimplentem non habentes oculos mentes. Igitur
michi quidem ista sint oratione postulata. Tu autem o amice thymo-
thee, ea que circa misticas visiones forti contritione et sensus derelinque
et intellectuales operationes, et omnia sensibilia et intelligibilia, et omnia
non existentia et existentia, et sicut est possibile ignote consurge ad
eius unitionem qui est super omnem substantiam et cognitionem. Etenim excessu
tui ipsius et omnium irretentibili et absoluto munde ad supersubstantialem
divinarum tenebrarum radium, cuncta auferens et a cunctis absolu-
tus, sursum ageris. Vide autem ut nullus indoctorum istud audiat.
Istos autem dico qui in existentibus sunt firmati, nichil super existentia
supersubstantialiter esse opinantes, sed putantes scire ea que secundum se
ipsos est cognitione, eum qui ponit tenebras latibulum suum. Si autem
super istos sunt divine doctrine misteriorum, quid dicet quidem aliquis de
magis indoctis, quicumque omnibus suppositam causam et ex postremis
in existentibus figurant, et nichil ipsam habere dicunt super compositas ab ipsis
impias et multiformes formationes. Oportet in ipsa et omnes existenti-
um ponere et affirmare positiones sicut omnium causa, et omnes ipsas ma-
gis proprie negare sicut super omnia existente, et non opinari negationes op-
positas esse affirmationibus. Sed multo prius ipsam super privationes esse
que est super omnem et ablationem et positionem. Ita igitur divinus bar-
tholomeus dicit et multam theologiam esse et minimam. Et evangelium
latum et magnum et rursus concisum. Ut michi videtur illud supernaliter
intendens, quod multorum sermonum est bona omnium causa, et brevium dictionum
simul et irrationabilis, sicut neque rationem habens neque intellectum. Propter hoc quod omnibus
ipsa supersubstantialiter ipsa est supposita, et solis non velate apparet (et vere)
hiis qui et immunda et munda transierint, et omnem omnium sanctorum ex-

ad unionem

2ᵘˢ.

3.

tremitatem ascensionum supervenimus. et omnia divina lumina et sonos et
sermones celestes derelinquunt et ad caliginem introeunt ubi vere est
·q̃· sicut eloquia dicunt qui est super omnia. Etenim non simpliciter divinus moy/
ses mundari primum ipse precipitur. et rursus a non talibus segregari.
et post omnem mundationem audit multarum vocum buccinas et videt lumina
multa cum fulgore emittentia mundos et multum effusos radios.
Postea a multis segregatur. et cum electis sacerdotibus ad summitatem
divinarum ascensionum pertingit. Et nus per hec quidem non fit cum deo sed
contemplatur non ipsum. invisibilis enim est. sed locum ubi est. Hoc autem
puto significare divinissima visorum et intellectorum esse subiectas quasdam
rationes subiectorum omnia excedenti. per quas presentia eius qui est super
omnem cogitationem monstratur intelligibilibus summitatibus sanctissimorum
// alibi scīs supervenies — locorum eius superveniens. Et tunc et ab ipsis absolvitur visis et
videntibus. et ad caliginem ignorantie intrat. que caligo vere
est mistica. in qua claudit omnes cognitivas susceptiones. et in
non palpabili omnino et invisibili fit omnis existens eius qui est
super omnia. et nullius neque sui ipsius neque alterius. omnino autem ig/
noto vacatione omnis cognitionis secundum melius unitus et eo quod nichil
cognoscit. super mentem cognoscens. ¶ Capitulum secundum. Quomodo
oporteat et uniri et hymnos reponere omnium cause et existē

In hac superlucenti caligine nos fieri petimus || et super omnia
mur. et per non videre et ignorare videre et cognoscere eum qui est
super visionem et cognitionem. Hoc ipsum enim non videre et non
cognoscere. hoc est vere videre et cognoscere. et super substantialem super
substantialiter laudare per omnium existentium ablationem. Sicut ipsi naturaliter signum
facientes auferentes prohibitiones officientes munde occulte vi/
sioni et ipsam in seipsa ablatione sola occultam manifestan/
·2· tes pulchritudinem. Oportet autem sicut arbitror ablationes
laudare contrarie quam positiones. Etenim illas a primis incipientes
et per media ad ultima descendentes ponebamus. Hic autem
ab ultimis ad principaliora ascensus facientes et per media im/
pensius ad summa omnia auferimus ut revelate cognoscamus illam ig/
norantiam ab omnibus nostrabilibus in omnibus existentibus circumvelatam.

et supersubstantialem illam videamus caliginem ab omni lumine in existentibus occultatam. Capitulum tertium. Que sunt affirmative theologie que negative.

In theologicis quidem ypotyposibus maxime laudavimus ipsa affirmative theologie propria, quomodo divina et bona natura singularis dicitur. Quomodo trina. Que secundum ipsam dicitur paternitas et filiatio. Quid vult manifestare spiritus theologia. Quomodo ex immateriali et simplici bono in corde manentia bonitatis pullulaverunt lumina. et a mansione in ipso et in seipsis et in se invicem coeterna pullulatione permanserunt inegressibilia. Quomodo supersubstantialis ihesus humane nature veritatibus substantia factus est. et quecumque alia ab eloquiis expressa in theologicis ypotiposibus laudantur. In libro autem de divinis nominibus. Quomodo bonus nominatur. quomodo existens. quomodo vita. sapientia. et virtus. et quecumque alia sunt de intelligibilis denominationis. Symbolica autem theologia. que sunt a sensibilibus ad divina denominationes. que sunt divine forme, que divine figure et partes et instrumenta, que divina loca. et qui ornatus. qui furores. que tristicie et insanie. que ebrietates et crapule, que iuramenta et que maledictiones. qui sompni et que vigilationes. Et quecumque alie sunt composite formationes sunt symbolice dei formationes. Et te arbitror conspexisse quomodo plurium sermonum sunt ultima quam prima. Etenim oportebat theologicas ypotyposes et divinorum nominum reserationem pauciorum sermonum esse quam symbolicam theologiam. Quoniam quanto ad superius respicimus, tanto sermones conspectibus intelligibilium contrahuntur. Quemadmodum et nunc ad caliginem que est super mentem introeuntes non sermonum brevitatem sed irrationabilitatem perfectam et imprudentiam inveniemus. Et ibi quidem a superiori ad extrema descendens secundum quantitatem descensus ad proportionalem dilatabatur multitudinem. Nunc autem ab inferioribus ad supremum ascendens secundum mensuram ascensionis contrahitur. et post omnem ascensionem totus sine voce erit et totus unietur ineffabili. Dicis autem quare totaliter a primis ponentes divinas positiones ab ultimis inchoamus divinam ablationem. Quoniam hoc quod est super omnem positionem

[Left margin: intelligibilis]

[Right margin, in red box: Nota hic de symbolica theologia de qua tractat]

·i· continua·

ponentes, a magis ipsi cognatis superpositionem affirmationes oportebat ponere. Illic autem quod est super omnem ablationem auferentes, a magis distantibus ab ipso auferre. An non magis est vita et bonitas quam aer et lapis? Et magis non est crapula et non insania quam non dicitur neque intelligitur?

·4· Capitulum quartum. Quod nichil sensibilium est, qui est omnis sensibilis causa secundum excessum.

Dicimus quod omnium causa et super omnia existens neque [super excessum] sine substantia est neque sine vita neque sine ratione neque sine mente, neque corpus est, neque figura, neque forma, neque qualitatem aut quantitatem aut pondus habet, neque in loco est, neque videtur, neque tactum sensibilem habet, neque sentit neque sensibilis est, neque inordinationem habet aut turbationem a passionibus materialibus perturbata, neque impotens est sensibilibus subiecta casibus, neque indigentia est luminis, neque variationem aut corruptionem aut divisionem aut privationem aut fluxum, neque aliquid aliud sensibilium neque habet neque est.

·5· Capitulum quintum. Quod nichil intelligibilium est, qui est omnis intelligibilis causa secundum excessum.

Rursus autem ascendentes dicimus quod neque anima est neque mens, neque phantasiam aut opinionem aut rationem aut intellectum habet, neque ratio est neque intellectus, neque dicitur neque intelligitur, neque numerus est neque ordo neque magnitudo neque parvitas neque equalitas neque similitudo neque dissimilitudo, neque stat neque movetur, neque silentium agit, neque habet virtutem, neque virtus est neque lumen, neque vivit neque vita est, neque substantia est neque evum neque tempus, neque tactus est eius intelligibilis, neque scientia neque veritas est neque regnum neque sapientia neque unum neque unitas neque deitas aut bonitas, neque spiritus est secundum quod nos videamus, neque filiatio neque paternitas, neque aliud aliquid eorum que a nobis aut alio quodam existentium. Neque est aliquid non existentium, neque aliquid existentium est, neque existentia ipsam cognoscunt secundum quod ipsa est, neque ipsa cognoscit ea que sunt existentia secundum quod existentia sunt. Neque ratio ipsius est neque nomen neque cognitio, neque tenebre est neque lumen neque error neque veritas neque

deitas

est ipsius universaliter positio. neque ablatio. sed eorum que sunt post
ipsam positiones et ablationes facientes ipsam neque ponimus
neque auferimus. quoniam et super omnem positionem est perfecta et uni-
tiva omnium causa. Et super omnem ablationem est excessus simpliciter
ab omnibus absoluti et super tota. ¶ Dyonisii ariopagite
de mystica theologia liber explicit. Deo gratias

Sequitur commentum in mysticam theologiam beati dyonisii

Trinitas. Supersubstantialis natura cum est et creatrix existen-
tium omnium a nullo creata. unum principium. una origo.
unum et universalis universorum fons. a nullo manans.
dum ab eo manant omnia. trinitas coessentialis in tribus personis
characteres. id est sine principio principium et fons. una bonitas. de unus
omoousios et yperousios id est coessentialis et supersubstantialis. Et
ut ait sanctus epyphanius episcopus constantie cypri in sermone de fide.
Tria consancta. tria coagentia. sancta conformativa. sancta cooperantia.
sancta consubsistentia. sibi invicem coexistentia. trinitas hec sancta
vocatur. Tria existentium. una concordantia. una deitas eiusdem
essentie. eiusdem virtutis. eiusdem subsistentie. similia similiter equa-
litate gratie operantur patris et filii et spiritus sancti. Quomodo autem
sunt ipsis relinquitur docere. Nemo enim novit patrem nisi filius
neque filium nisi pater. et cuicumque filius revelaverit. Revelatur
autem per spiritum sanctum. Non ergo hec tria existentia aut ex ipso
per ipsum. aut ad ipsum in unoquoque digne intelliguntur nisi se
ipsa revelabat. christos. hyp. pneuma. hoc est. lux. ignis.
spiritus. Hec ut dixi a sancto epyphanio tradita sunt. ut quisquis
interrogatus que sancta et quod unum in sancta trinitate debeat credere
sana fide inde valeat. aut ad fidem accedens sic erudi-
atur. Et in videtur spiritum quod calore posuisse. quasi dixisset.
in similitudine lux. ignis. calor. Hec tamen sancta unius essentie sunt.
Sed tamen lucem primo dixit. non enim erravit. Sancta autem et pater lux est
et ignis et calor et filius est lux. ignis. et calor. et spiritus
lux. ignis. et calor. Illuminat enim pater. illuminat filius. illuminat spiritus

Commentum theologie

sancti. Ex ipsis enim omnis scientia et sapientia donatur. Unit pater. unit fi-
lius unit spiritus sanctus. quia sicut nostra delicta consumunt. et nos velut
holocaustum quoddam theosin. id est deificationem in unitate
sua consumunt. Calificat pater. calificat filius. calificat spiritus
sanctus. quia uno eodemque caritatis estu nos fovent et nutriunt
ac velut ex informitate quadam imperfectionis nostre post primi hominis
lapsum in virum perfectum in plenitudinem etatis Christi educant. Vir
autem perfectus Christus est in quo omnia consummata sunt. cuius etatis ple-
nitudo est consummatio salutis universalis ecclesie. que in angelis et
hominibus constituta est. Merito ab hac superoptima et supersubstantiali tri-
nitate in contemplatione supercelestium rogat se dirigi magnus Ari-
opagita Dionysius. Supersubstantialis. Hec nomina que di-
rectione super. vel plus quam particulariter de deo predicantur. Ut est
supersubstantialis. superdeus. superoptimus. plus quam veritas. plus quam sapientia
et talia. duarum theologie partium id est affirmative et negative
in se plenissime sunt comprehensiva. Ita ut in pronunciatione affirmative for-
mam. in intellectu vero virtutem abdicative obtineant. Et hoc
brevi declaramus exemplo. Essentia est affirmatio, essentia non
est abdicatio. supersubstantialis est affirmatio simul et abdicatio. In super-
ficie etenim negatione caret. in intellectu negatione pollet. Nam qui
dicit. supersubstantialis est. non quid est dicit. sed quid non est. dicit enim
essentiam non esse. sed plus quam essentia. Quid autem illud est quod
plus quam essentia est non exprimit. dicens non esse aliquid eorum que sunt
sed plus quam ea que sunt esse. Illud autem esse quid sit nullo modo
diffinit. Item. Si hec divina nomina. essentia. bonitas.
veritas. iustitia. sapientia. ceteraque id genus opposita e regione si-
bi alia nomina respiciunt. necessario etiam res que proprie eis
significantur oppositas sibi contrarietates obtinere intelliguntur.
Nec per hoc de deo cui nichil oppositum. a quo cui connaturaliter
nulla differentia nichil inspicitur. proprie predicari possunt. Predicatorum
enim nominum aliorumque sibi similium. nullum vera ratione recipere potest.
cum non ex adversa parte. aut secum in eodem genere differentia ali-
qua ab ipso discedens nomen recipiatur. Et quod in nominibus

consequentium. necessarium est ut in hiis rebus que ab eis significantur
consequentium. Sed quoniam divine significationes vocabulorum que in sacra scriptura a
creatura ad creatorem translate de deo predicantur. Et tamen vere
dici de deo aliquid posse predicari. innumerabiles sunt et pro multitudine inre-
tractationibus non inveniri. nec in unum colligi possunt. Pauca tamen exem-
pli gratia divina vocabula ponenda sunt. . Essentia ergo dicitur
deus. sed proprie essentia non est. cui opponitur nichil. Yperusios
ergo est. id est superessentialis est. . Deus. Primum de isto
nomine quod est deus. quod in sacra scriptura usitatissimum est considerandum arbi-
tror. Plurimis enim aliis nominibus divina natura denominatur. ut est boni-
tas. essentia. veritas. ceteraque huiusmodi. frequentissime tamen eo nomine
utitur divina scriptura. . Huius itaque nominis ethimologia a
grecis assumpta est. Vel a verbo quod est theoro. hoc est video.
derivatur. Aut ex verbo theo. hoc est curro. Aut quod probabi-
lius est. quia unus idemque intellectus in est. ab utroque derivatum recte
accipitur. Nam cum a verbo theoro deducitur deus. theos. videns
interpretatur. Ipse enim omnia que sunt in seipso videt. dum nichil extra
seipsum aspiciat. quia nichil extra seipsum est. Cum vero a verbo
theo. theos currens recte intelligitur. Ipse enim in omnia currit. et nullo
modo stat. sed omnia currendo implet. sicut scriptum est. Velociter currit ser-
mo eius. Attamen nullomodo movetur. De deo siquidem verissime
dicitur. motus stabilis. et status mobilis. Stat enim in seipso incommu-
tabiliter numquam naturalem suam stabilitatem deserens. Movet autem se-
ipsum per omnia. ut sint ea que essentialiter subsistunt. Motu enim ipsius omnia
fiunt. Ac per hoc unus idemque intellectus est in duabus interpretationibus
huius nominis quod est deus. Non enim est aliud deo currere per omnia. quam videre
omnia. Sed sicut videndo ita et currendo fiunt omnia. Deus ergo currens dici-
tur non quia extra se currat qui semper immobilis stat in seipso. qui omnia implet.
sed quia currere facit ex non existentibus in existentia. Item. . Deus
dicitur. sed non proprie deus est. . Visioni enim cecitas opponitur. et videnti
non videns. Igitur ypertheos id est plus quam videns est. si theos
videns interpretetur. Sed si ad aliam originem huius nominis
recurras. ita ut non a verbo theoro id est video. sed a verbo theo.

idest circa theon · i · deum diuinam intelligas · Adest tibi sili
cadem ro · Nam creanti · non creans opponitur · sicud tenebritas ce
leritati · Erit igitur yper · theos · i · plus quam creans · Quod sequitur
est · Velocius est scilicet eius · Nam hoc de deo uerbo quod ineffabili per omnia
que sunt ut sunt creat intelligimus ·· Theosophie ·· Theosophia
diuina est sapientia · que in fidei spei et caritatis tenore consistit ·
Hec est enim bona et saluifera a super optima et super essentiali trinita
te summe gratia donata xpianis sapientia ·· De fide namque dicit
apostolus · Gratis salui facti estis per fidem · et hoc non ex uobis · dei
enim donum est ·· De spe · psalmus · Memento uerbi tui seruo tuo in quo
mihi spem dedisti ·· De caritate apostolus · Caritas dei diffusa est in cor
dibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis ·· Hec est ergo propria xpia
norum sapientia · Hic est fons eorum proprius · cui non communicat alienus ··
Ubi noua ·· Noua siue simpla · seu simplicia · et absoluta
dicit · que sine symbolis intelliguntur et aspiciuntur · ut se habent
non tamen parabolice ·· Et absoluta · Absoluta dicit · idest non
que secundum aptionem nominum uel symbolorum dicuntur · sed absolutione
que ex omnibus intelligibilibus est · nec non intelligentiarum cessatione
collecta · quam ut quandam ociositatem intellectualis motus · in antece
dentibus quidem insipientiam uocauit · Hic autem obscuritatem ipsius et inuisi
bile ·· Caligine ·· Nubes et caligo in circuitu eius · Et posuit
tenebras latibulum suum ·· Intellectus · Non enim sensibilibus oculis sunt
pleni · sed est eorum essentia intellectus · tota oculus acutissimus · ut
patet lumen · Unde et multorum oculorum esse dicuntur in eo · Et
sensus desere · Non enim aliter conditori suo adherere posset mens
humana · si omnia que sub ipsa sunt · et se ipsam non excederet · Nam
inter mentem nostram ut ait Augustinus qua patrem intelligimus · et ueri
tatem per quam ipsum intelligimus · nulla interposita creatura est ·
Quod etiam ipse Ariopagita Dyonisius · diuo in mistica theologia
pulchre docet · dicens · O amice thymothee etc · Et in ewangelio
dominus ait · Ubi ego sum illic et minister meus erit · Est autem ille super
omnia · Erit ergo illi adherens homo super omnia · et super se ipsum · in quantum
in omnibus est · Et quamuis humana natura · dum in hac uita mortali

uersatur ad herere deo re ipsa non possit. Unum tamen quod possibile est
ei et naturale conditori suo adherere eius gratia cui adheret. adherere
in ymagine dicitur. Sepe enim possibilitas experimento solet accipi.
Et quod certum est quicquid fore per prius concitatum. et etiam quod per actu.
·· Et sensibilia ·· Ex quo idipsum indicatur. sensibilium quippe ipsa
uocantur ueteres non existentia. ut omnis generationis participancia.
et similiter sempiternaneccia. Intelligibilia uero. ut semper inmortalia uo-
lubilitate formis et non essentia sua per inmutatia. existentia dicuntur
ut sepe diximus. ·· Iustus ·· Quomodo iste sine qualiter restituatur
siue extendatur quis ad deum. et nos quidem in capitulo quarto de diuino
confecti sumus. et hic post paucula uideres. · Inmensurabili. Cer-
tum est. quod inmensurabile siue irretentibile excessu dixerit re-
cessum ab omni affectu siue habitudine. ut nullo possideatur affectu. nec
eo quidem quod ad se ipsum est. multo amplius uero. nec eo quod est ad aliquid
creaturarum. ·· Tenebrarum. Et hic tenebras omnimodam incomprehensi-
bilitatem ait. · In doctorum. Nondum. quod indoctos dicit. etiam
eos qui non sunt misteriorum inexpertes. sensibilibus tamen infixos. et nihil
super existencia esse ymaginantes. Deinceps de uniuersalibus indoctis
maiorem confecturus ait. Sedem se ipsos. id est. qui existimant
talem esse deum qualem intelligere ualent. · Super hos. fideles scilicet
qui incorruptibilibus sunt conformati siue inconti. Et hos ait que re-
dixerint quidem christo. non tamen ad perfectiorem processerunt statum.
sed commensurat sua sua uenitate nescientes existentium. Omnium
omnimode existencium. id est. essentiarum et accidentium dictum. et ipsius
super existentia existentis. ac per hoc super essentialis. ·· Quomodo
ergo ut indocti sublimiorem arbitrantur inuestitare tenebras
esse obscuram. habent adumbrationem que tegat deum et abscon-
dat eum ab omni uisione. Quod reuera intelligunt multi et in nobis
utpote non cognoscentes excellentissimam lucem omnium uoluntatum
obtenebrationem. Sed quod et inter nos tales. quid primitus dice-
mus super ydolatris qui peiores sunt omnium misteriorum inexpertes. ·
Audientibus. ·· Audientes. quod interpretes posuerunt grecum. non inbu-
tos seu initiatos. id est non consecratos habet. Et nondum. quod alios

i doctos dicat (et alios nō inbutos · In ipā. ut oīa cōsistēte dō
deceter. et nichil existēte sup cōnlit. Ipā eī et positio
ē z depulsio. Illā ut q̄ie utreqȝ sup dīna dicūr. mat ne
Et affirmare. Quid sit affirmacoēs seu atecoēs positio
nū z depulsiones ablacōnū. et quid pnacoēs. et hic q
dem disseitur. et maxīe in tcio cap°. et ī hoc qm de dī
no. s̄mōe dufe ac late īterpositum. · Et oms. Nā vide
hys qui philosophant. q depulsiones opposite sint affirma
coib9. s; nō in dīna ecncia hoc fit. Sup eī oēm ē deus
et ablacōeȝ et posicōeȝ. lege ī s̄mōe qui ē de celesti ie
rarchia · · Bartholomeus. Nō et hic nō fictū et sincerū
affitm sci dyonisy has dīnas edicoēs exponēdi. Ante h
nacȝ in alys s̄moib9 mēoriā fecit testioz. quoz dū q fue
rut cū aplīs. Testio assert ut manifestet q ait. Si eī
sine scripto eēt doceā. dyonysi utiqȝ ait. Nōdū ē q scs
bartholomeus scripsit. · Et multiloqua · · Multiloq. q grēy vo
ayaotoc idest polilogos hic sī ī penultio ponatur accet
sigt eū qui multū loquit Πoayaotoc vo cū antepenultimo
accētū hic indicat eū qui multis eget s̄moib9 ul multis de
peat ... Sicut et Πpototokoc ul ptototocos. si ī ante
penultimum hic accētū sigt p̄mogeitū sicut Πpototokoc
accētū in penultio poito. īsinuat feminā que p̄mogeitū
pepit. Si vo Πpototokoc penultimū h; accētū. sigt p̄mo
genitū si z homer9 ondit · · Neqȝ verbū. Breuitȝ q̄pe ne
Πpo. ut exhibitoz in hys que formiscey sūt. sili. et de in
telligencia est opinādū. Et p̄nos. Bonos et ūba seu s
mones celestes dic. que de dō in scriptura dicūr. Vt nō
sm hūanū et frenū sensū. s; scdm dīnā inspiracōeȝ dcā
et tradita · · Ipē moyses · · Nō ordine eoz que ī moyse
acta st anteqȝ ingrederetur caligine. · Et tunc. Enarratio
dei. q ē p expoicōeȝ sic intelligenda. q; moyses cōteplatus
locū ubi stabat ds. et deīn. absolutꝰ ab hys que con
spiciebant. idest sensiblib9 oīb9. atqȝ cōspicientib9 idest.

vocabilibus universis. tunc in caliginem introivit. id est. igno-
rantia que est de deo. Ubi omnibus depositis contemplabilibus.
visibilibus. seu susceptionibus. totus est in intractabili et invisibili
loco tuetur contemplabilium receptorum. seu auxiliorum eius qui
super universa est deus. et unitus per totum modum ignorantie
et inoperacioni. seu inefficacie. id est. ei. qui omnino est ignotus ab
omni scientia. et universorum summus atque supremus. tunc ignorata omne
cognoscit .. Universa. Recte dicit sublimitates sive summitates intel-
ligibilium. et quod dicitur visibilium sit. in sermone qui est de ierarchia
que in celis est. in sin primi capitulo prefati sermonis .. Ipoteticos. Ypo-
teticos. sermones ait substitutivos. i. contemplatorios existentium
que subiectos deo esse ait. Per ipsos ei. id est per horum presen-
[n]erantiam et conservatorem omnibus eum adesse docentium. nd tunc
tore. secundum quod inde. Intelligibiles vero sublimitates sive summi-
tates. celestes et intellectuales essentias que circa deum sunt vocat.
quas et ~~bona~~ loca ipsa scriptura nominavit. super que et ipse sunt et
~~positus~~ id est absolutum et intellectorum eius quoquomodo filius ex-
istimandus. In caliginem .. Nondum quod caliginem ignorantiam
intellexit. Ignorantie. Quomodo per ignorantiam deus cognoscitur et
in sermone qui est de di. no. dictum est .. Oportet autem scire quod in
exodo ubi scriptum est. quod ingressus est moyses in caliginem
ubi erat deus. hebraicum quidem habet. arafel. Septuaginta
vero et aquila et theodotion. arafel. caliginem edi-
derunt. Symachus tamen nebulam. arafel interpretatus est.
Porro hebreus dicit arafel nomen esse firmamenti. in quod
pervenit moyses. Septem enim firmamenta ait. que et ce-
los vocant. quorum memoriam fieri nunc non est vigente divinum.
Legi autem septem celos et in septimum scripta ab aristone pacius
leo disputatione papisci et iasonis. quam clemens allexan-
drinus in sexto libro yllotypticos ait id est ypotypo-
sion. secundum lucam ait scripsisse. Vere de caligine in divina
ignorantiam conspectam dominus phylosophatus est. etiam
in epistolarum quorum sparsim capitula prefate de hoc scribit .. Igitur.

·Ca. 2m·

Nondum quod omnis sit oculo (?) ... Ignorancia. Nondum quod hoc est
sub divina facti caligine per invisibilitatem et ignorantiam videre et sa
re ipsum quod super visionem atque scientiam est. neque videre neque scire.
Hoc enim est vere videre et scire. Ausus (?) autem sit edisserit scientiam
que est in ignorancia. Lege et quintam ad Dorotheum epistolam. Per omnium
Idest eo quod omnium nichil aliud equale excogitetur. Sicut enim ablaciones
excogitavit. Per se ipsum naturale agalma. sine quod per se naturale
simulacrum sit. aut quod sit in materia non ipsa. ut in saxo solido
dum stetit. ut et euripedes ait in andromeda virginis quam ymaginem quamdam ex sexpis (?) factis lapideis parietibus sapientis symulacrum. dixit quod ex saxo naturaliter ortum est. Sed et cum puerum
quamdam arboris sculpens stannis lecti puerum fecit. quod edissens
fecit ut homerus ait. Aut augeam et quod tyrrinie (?) lapidum symulacrum
idest splendore. ad quod maxime nunc itinens "pater" dixit aut
dyonisius poeta in strata lapideorum aut spissi birovis (?) consistentis
iaspidis. aut ametisti porphyrizantis simulacrum retro
aut iacintus. Hec autem omnia ondunt quomodo multe sunt huius pater
eruditionis. Ablaciones. Quid posiciones. In simoe (?) de divinis no
minibus dicemus modo. Iste pariter locum in sequentibus vade petere edissit.
Siquidem posiciones sunt. quecunque affirmative in deo dicuntur. quod est ut
puta vivens. vita. lux. et alia. Ablaciones vero. quecunque ut ali
ena a deo asseruntur. ut puta quod non corpus deus non qua
nec quodcunque eorum que cognoscuntur. aut intelligentie subiciuntur.
Nunc vero. Existenciam sit quod de deo est ignotum non detegitur
ullum manifestationem dicitur. sed potius contegitur et absconditur. In
men vero in existentibus accipiendum est cognoscere existencia ut
existencia sit. quemadmodum et in sequentibus reperimus. Due
principales theologie partes sunt. Affirmativa quidem que a grecis kathaphatice. et abnegativa. que apophatice dicitur.
Una quidem idest apophatice. divinam eminenciam seu substantiam esse aliquid eorum que sunt. idest que dici possunt aut intelligi negat.
Alterum vero idest kathaphatice. omnia que sunt de ea predicat. et
ideo affirmativa dicitur. non ut sinet eam aliquid esse eorum que sunt.

quod sunt (?) · Ca. [illegible]

sed omnia que ab ea sunt de ea posse predicari suadeat.. Ratio
nabiliter ei per translationem a creatura ad creatorem significative. Dicit enim
esse deitatem. bonitatem. essentiam. lucem. iusticiam. solem. stellam.
spiritum. aquam. leonem. ursum. et vermem et cetera innumerabilia.
Et non solum ex hiis. que sunt secundum naturam. eam edocet. sed
ex hiis que contra naturam. quum eam inebriari. stultitiamque esse.
et insanire dicit. Sed de hiis nunc sufficiat. Satis enim
de talibus a sancto dyonisio ariopagita in symbolica theo
logia dictum est.. Item. Duas sublimissimas theologie par
tes esse diximus. et hoc non ex nobis. sed auctore sancti dyonisii
ariopagite accipientes. qui aptissime bipertitam theologiam
asserit esse. i. kathaphaticen et apophaticen. quas cice
ro in intencionem et repulsionem transfert. Nos autem ut a
pertius vis nominum clarescat. in affirmationem et negationem
maluimus transferre. Hec autem duo que videntur inter
se esse contraria nullo modo sibimet opponuntur. dum circa di
vinam naturam versantur. Sed per omnia in omnibus sibi invicem
consentiunt. Et ut hoc apertius fiat. paucis utamur exemplis.
Verbi gratia. kathaphatice dicit. deitas est. Apophati
ce contra dicit. deitas non est. Hic videtur quedam fronte
contradictio. Sed dum intencius inspicitur. nulla controversia re
peritur. Nam que dicit deitas est. non affirmat proprie
divinam substanciam deitatem esse. Sed tali nomine per metha
phoram a creatura ad creatorem posse vocari. Nu
dam siquidem omnique propria significatione relictam divinam essen
ciam talibus vocabulis vestit.. Ea vero. que dicit.
deitas non est. merito divinam naturam incomprehensibilem inef
fabilemque clare cognoscens. non eam negat esse. sed vere deitatem
nec vocari proprie nec esse. Quibus enim significacionibus
quas kathaphatice divinitatem induit. apophatice eam
spoliare non nescit. Una enim dicit. sapiencia est. verbi gratia
eam induens. Altera dicit. sapiencia non est. eandem exuens.
Una dicit hoc ipse est. Altera dicit. hoc non est. quamvis ex hoc

(vsi)

Ca^m 3^m

appellari pt ¶. In corde bonitatis. Theologie rte h^o imu
minima ait et hortodoxissima repleta. h^o aut e scire quo
singularis dina na sit. p id q tn subsistencia est scire
psoz differencia. et que sit sti sps stifica unt. Qd sigt
Eruttamt cor in libri bo. Et quo de spu sto dm est
Qm ex pre pcedit. Et quo i pre z i seipis. et i inui
cem filij z sps sto imansioe imobli sit. Oportet aute
scire q masio z statio idipm sit. z mors sensus sit a
mansione. Ait g q imasione imobli sp existens dina
na. putat moveri imeatu. qui e in imicem ¶. Et quom
Hic e sensus dcor. Doctrina igit e existencia, unitatis
et no alit quide existit. z alit h^o gstituta est. a sepa
cionem qdam. a tusimitcoz heur. s pit et filr. tur q
ex pre ee filiu z spm stm. z no post eu ¶. Sermonis
defrm. ait no posse sermoe que st sup smone comen
dare. Porro noiacois defrm. id potis intellis defrm.
dixit id qd no valet itelligi. id est. qd no pt aliquis
itellige. utpote sup itellcm.. Expcestantissio. pstan
tissim siue pmu ait. id. qd magis e qpu. z spem gsso
ne excedens. ut puta q ait. est ds. id est. q et ipse
se noiauit.. Posicones. quo posicionibq oporteat uti
z ablacoibq in deo. et q posicoes quidem a prestan
tissio siue optio. z q magis ggnultu est deo facimq. ab
latoes vo a nouissis z magis ab eo distantibq.. Con
dicionalem. Qd grec ypotetica ht. et interpres co
dicionalem edidit. q magis exhortativa et suppositi
va signat. et hoc pro dilatoria et indicatoria poi
tu est.. Affirmacoez. Affirmatio grece kataphatis
dr. Est aut kataphasis. smo pnuciatorius seu ma
nifestarius. aut ex toto. aut repugnante. aut tocialie
quoque. aut gsente. Ut puta ds vita e. ds bonitas e.
ypotetica e smo intiatorius. id est vniusalit sm lingua
te aliquo. sm cohibere manifestarius. Ergo ypotetica

+ cogitacoz

+ minatorius

cataphasis in deo est. quia de deo vita est et bonitas potius
quam aer vel lapis. Ablationes vero sive privationes, per negationes
dictum contra situm. Secundum eam positiones sive situs secundum eam
ut dictum est, per affirmationes dicuntur. quia vita deus potius
quam aer. Porro negativa privatio est. ut puta non inebriatur
deus. non irascitur deus. Et in positionibus quidem magis cog-
natis sive propinquius inchoamus. familiaris sive magis
proprium est de vita et bonitas quam aer et lapis. In privati-
onibus vero a novissimis et distantibus magis a deo remit-
timus. ut potest non sermone medicali dicitur et non intelligi. magis proprium
de deo est non crapulari non irasci. et tunc ex secundo
privationes incipimus. ut puta non inebriatur magis de deo quam
non dicitur. et non irascitur potius quam non intelligi. Crapula ergo
est multa et vehemens ebrietas. ut puta caput nimium gravida
existens quia est caput agitans et valde movens. Ira vero non
est non qualiscumque ira. sed perturbatio. Quam aer. Aer quidem
est. secundum quod in regum libro dictum est. et in aura leni.
seu tenui. Lapide autem psalterium dicit. Unus sermo magis propriae
positiones et manifestationes sunt in deo. vita et bonitas. Quid
est in privatione ex contrario. ut potest crapulari et irasci penitus
a deo et aliena. Non dici autem non intelligi magis et proprium + decens
est deo. quia eo quod super omnem sensum et rationem. Neque ca-
rens ratione. Necessario sit per hec praemunivit audito- Ca^m. x.
rem ne certis depulsionibus opinaretur omnino non esse deum. quia
sed in hiis quidem esse supponit. In illis autem aliud quiddam
existentium sit. sed super essentialis. Neque qualitate aut
quantitate. Non enim quantitas omnium causa. quia plus quam quantitas est.
Omnis enim quantitas tribus spatiis extenditur. longitudine quidem
latitudine. altitudine. Quae item tria spatia senario continen-
tur numero. Nam longitudo sursum et deorsum. latitudo.
dextrorsum et sinistrorsum. Altitudo. Ante et retro com-
prehenditur. Deus autem omni spatio caret. Caret igitur quantita-
te. Item quantitas in numero perimit aut naturaliter quantitatem ut est

.198.

linea et tempus aut naturaliter disiuncta ut sunt numeri seu corporales
seu intelligibiles constat. Divina substantia neque continuis partibus componitur
nec dividuus distinguitur. Non est igitur quantitas. Quantitas autem non
incongrue denominatur duobus modis. Alio quod quantitas saepe pro magnitudine virtutis
ponitur. aut quia totius quantitatis principium est et causa. De qualitate
quoque non aliter intelligendum. Nulla enim dei qualitas est. nulla enim
accidit. et nullius est particeps. Et vero de eo saepissime praedicatur qualitas.
aut totius qualitatis conditor est. Alio quod qualitas frequentissime in significatione
virtutum ponitur. Nam et bonitas et iustitia ceteraeque virtutes
qualitates esse dicuntur. Deus autem virtus est et plus quam virtus.
Item. Quando. Itaque si quis de deo interrogaverit. quantus vel qualis sit.
iam tibi recte videbitur videri. tantus et talis. Non illa dico
quantitate et qualitate de qua propheta dicit. Magnus dominus et laudabilis
nimis et magnitudinis eius non est finis. Vide quam alte theologus loquitur
Magnus inquit dominus. Sed ne quis finita quantitate eum finiri putaret. continuo addit. et magnitudinis eius non est finis. Item ne
quis qualitatem finitam in eo esse opinaretur non dixit simpliciter
et laudabilis. sed adiungit nimis. Nimis autem dicitur quod omnem
modum excedit. Non illa itaque ut dixi quantitate infinita nomino
nec illa qualitate quae cernimus. sed quantitate et qualitatem
quae secundum accidens in subiecto dicitur. Non quidem recte sic in
deum. Ubi enim non invenitur diffinita substantia vel ut ita dicam diffinitum subiectum. ubi quantitatem et qualitatem quaerere et finire studium
tum valde risuque dignum mihi videtur. Nec per hoc deum in deo nullis
intelligis diffinitam substantiam vel ut ita dicam diffinitum subiectum
secundum quod dici vel intelligi valeat quod sit recipere non potest. Nonne
limpidissime claret. nullam finitam vel infinitam quantitatem. nullam
qualitatem finitam vel infinitam in ipso considerari ab aliquo valere. Si enim
omnem finitam vel infinitam substantiam infinita tenet et plus quam infinita supra
quae universitatis excellentia super exaltat. Quis non continuo
ac sine dubitatione erumpat ut aperte fateatur atque exclamet
nullam finitam vel infinitam quantitatem vel qualitatem in eum cadere
Neque in loco. Omni loco tamen divina natura quamvis intra semper

omnia que ab ea sunt collocavit. Ideoque omnium locus dicitur. Veritatem
tamen non nescit locare. quia infinita est. et incircumscripta et
in nullo intellectu locari se. id est diffiniri et circumscribi per-
mittit. Ab ipsa siquidem infinita et plus quam infinita omnia
finita et infinita procedunt. iterumque ipsam infinitam et plus quam
infinitam redeunt. Omnes has temporales prolationes oportet
non simpliciter intelligere. sed in singulis que dicta sunt subaudire. · Cam 9.
quod ipse pater ait. et genus habet. neque aliud quid eorum que nobis
insunt. aut aliorum existentium est cognitum. Omnia enim que dicta
sunt. ex deo sunt. et quod ipsum ex ipso est. Phantasiarum due
sunt species. quarum nulla cadit in deum. Altera prima est que ex sen-
sibilibus naturis primo instrumentis sensuum nascitur. et ymago in
sensibus expresse proprie notatur. Altera vero est ipsa que consequenti
ordine ex predicta ymagine formatur. Et in ipsa fantasia que
proprie sensus interior consuevit vocari. Et illa prior sicut corpori ad-
heret. posterior vero anime. Et prior quamvis in sensu sit. se ipsam
non sentit. Posterior vero et se ipsam sentit. et priorem suscipit.
Deus enim numerum in se non recipit. quia solus innumerabilis est et numerus
sine numero. et supra omnem numerum. causa omnium numerorum. Divina siquidem
natura sibi ipsi sufficit ad subsistendum. neque ulla virtus ei accidit. quia
in se ipsa simplicissima virtus et plusquam virtus subsistit. et fons
omnium virtutum. Et quecumque substantia virtutem possidet non aliunde
habet nisi ex participatione generalium virtutum quas omnium causalis
virtus in primordialibus suis condidit principiis. Deitas christi
videlicet non et patris et spiritus sancti unius dei totius purgationis et
illuminationis et perfectionis est principium. Non quasi alia hostia id est
victus ulli superiori se immolet. quia supra se nichil est. Sed quia eo
modo loquendi quo causa pro effectu significatur. hostia dicitur. Ac
per hoc quoniam ipsa causa et principium purgationis est. non incongrue
purgatio dicitur et hostia. cum plus quam hostia sit. Hinc ipse dy-
onisius in negationibus mystice theologie ait. Neque hostia est.
Volens de eo predicare plus quam hostiam esse et hostiarum principium.
Ipse tamen eam naturam que se non ignorat principium non habere vel fine.

et deu̅ motu̅ quo mouet' om̅e q̄d a p̄ncipio ad fine̅ ⁊ i fine̅
mouetur. Restit in se i̅cremeta q̄ fiu̅t p̄ m̅ios locu̅ et
t̅pm ul' decrimeta i seipsa plena e̅ atq̄ pf̄ta est. Negabis
duo ꝑloquia sibimet adu̅santia dn̅ de deo p̄dicant. Vera sil'
esse ⁊ nullomo falsa. q̄ ambo eiusde virtutis no̅ sunt. ut
puta deus veritas est. deus veritas no̅ est. Credo q̄ no̅ nega
bis. dn̅ ipse de seipso dicat. Ego sum via. veritas et vita. Beatus
aut̄ ariopagita dyonisius i mystica theologia dicit. q̄ deus
neq̄ veritas est. neq̄ vita. Ait ei. Neq̄ virtus est. neq̄ lux
neq̄ vita. Et paulopost. Neq̄ scia est. neq̄ veritas. Nu̅quid
dyonisius c̄tradicit xp̄o qui de seipso p̄dicat. seipsu̅ veritatem
esse. Absit. Vtru̅q̄ ei veru̅ est. Deus veritas est. Deus veritas
non est. Nec solu̅ veru̅. sed ⁊ verissimu̅. Vnu̅ quide̅ deu̅ est
s̄c̄dm affirmatioe̅ ꝑ methaphora̅. qm̄ ipse c̄ditor est ⁊ causa
primordialis veritatis cui' participatioe̅ vera s̄t. quecu̅q̄ ue
ra sunt oi̅a. Aliu̅ aut̄ p̄ negatioe̅ que e̅ s̄c̄dm excellencia̅.
q̄ plus e̅ q̄ veritas. Ac p̄ hoc et veru̅ e̅. deus veritas est. deus — *[margin:]* Qm sit om̄ veroȝ ta Et veȝ ē
veritas no̅ est. q̄ supat om̅e q̄d d̄r. ⁊ i̅tellig'r. et est. Qd
aut supius dc̄m est q̄ ambo no̅ eiusde virtutis sunt.
sic accipe. Nimis eni̅ valet ad i̅effabilis diuine essencie signifi
catoe̅ affirmatio q̄ negatio. Vnu̅ vna ex creaturis ad cre
atore̅ transfert. altu̅ ult' om̅em creatura̅ de creatore p̄ seipsu̅
p̄dicatur. It. Deus vita d̄r. no̅ tn̄ ꝓp̄ie. Veritati ei falsitas
opponitur. et p̄ hoc veritas no̅ est. ytte PARAOEC. igit' est
et ytte paranoia. hoc e̅ plus q̄ veru̅ ⁊ plus q̄ veritas. eadem
ro̅ de oi̅b' diuinis noi̅b' obseruanda est. Neq̄ sapia q̄
nulla alia occurrit ro̅. Ideoq̄ de deo ꝓp̄e p̄dicari no̅ est ar
bitradu̅. qm̄ sapiencie ⁊ sapienti. isipiens ⁊ isipiencia oppo
nant. Proinde ypersophos id est plus q̄ sapiens. et yper
sophia id est plus q̄ sapia recte vereq̄ d̄r. Distant ab invice̅
bonu̅ ⁊ bonitas. Aliu̅ siquide̅ indicat subiectu̅. aliu̅ no̅ tm̄
qualitate̅ sicud albu̅ ⁊ albedo. bonu̅ ⁊ bonitas. Non du̅ q̄
n' deitas sit essencia dei. quemadmodu̅ n' bonitas. n' aliud q̄d

ex hiis que dicta sunt aliter. Nondum. quia nec deitas superbona est
velut nec unum quod eorum que dicta sunt. nec ex hiis que illis
adiacencia sunt. apparet quod nullum eorum est. Est enim non eorum eius.
sed gratia sine opinio de eo. ut et sextus ecclesiasticus phylosophus ait.
Bonitas deus dicitur. sed appellative bonitas non est. bonitati enim malicia oppo
nitur. ysteparta boc. igitur est. idest plus quam bonus. et ysteparta
boceta. idest plus quam bonitas. Licet ipse dixit. ipse est deus. et sui
ipsius sit bonitas. Sed non est nobis per scienciam notus. sed nec supremis virtutibus
Nondum. quia nec spiritualis filiatio nec paternitas sit. sicut nos scimus
sive secundum nos agnoscenda. Sicut nos scimus. in omni sententia eorum
que apposita sunt accipe. Designat autem quod ait. sicut nos scimus. sive
secundum nos intelligenda. ac si diceret secundum nostram scienciam. Neque
existencia cognoscunt eam. aut ipsa est. sive quod ipsa sit. nec ipsa cognoscit
existencia an existencia sint. Neque enim cognoscunt trinitatem an ipsa
sit. id est nichil est ut ipsa ut cognoscunt eam an ipsa sit. Nos
enim cognoscimus quidem quid sit unitas. Exinde unitas sumus
Existencia vero trinitatis nescimus quid sit. Non enim sumus [illegible]
ipsius. Itaque deus neque deus novit existencia an sint. Non enim est
quod existenciam non secundum ipsam. Quoniam dixit. neque exis
tencia cognoscunt eam sive auctorem omnium. hoc predicto est eiusdem
idest non agnoscere deum. Breviter intimavit quod inceptum vel [illegible]
videbatur dicens. an ipsa sit. idest nullus existencium cognoscit deum
sicut est. Hoc est incognoscibilem et superessencialem essenciam
eius. seu existenciam secundum quam existit. Hoc enim est quod ait dominus
Et nemo novit filium nisi pater. neque patrem quis novit nisi
filius. Deinceps e contrario infert magnus dyonisius et ait
quod nemo novit deum ex hiis que sunt secundum quod est. Sic nec
ipse deus novit existencia an existencia sit. idest nescit conferens
productis a se essenciis ipsas essencias quod sint. sed supermunda
ne ac superexcellenter. Denique nos scimus existencia sensibiliter
per tactum et per reliquos sensus conferentes quantitatibus et qualitatibus
et concretionibus seu similitudinibus et figuris et racionibus et ceteris.
Angeli non sic et intellectualiter ea sciunt non sicut nos sensibiliter.

N. 2

Ita ergo et deus incomparabiliter et superexcellenter non tantum essentiis con/
fundo nomine existentia. Quando interrogamus quid est hoc vel illud
nichil aliud videmur querere nisi aut iam diffinitam substantiam aut diffini/
ri valentem. Si ergo nemo sapientum equaliter de omni creatura inqui/
rit quid sit. quoniam diffiniri non potest. sed ex circumstantiis suis inter
quas veluti circulos circumscribitur. loco dico et tempore quanto et quali relatione
et copulatione statu motu habitu. ceterisque accidentibus quibus ipsa
ratione subiecti substantia per se ipsam incognita in diffinibilisque subsistens esse
tantum. non autem quid sit manifestatur. quanto theologie disciplinis e
ruditus interrogare presumat de divina substantia quid sit. cum purissime
intelligat de ipsa non diffiniri posse. nec ullum eorum que sunt esse
omniaque que diffiniri possunt superare. Unde restat omnis anima ab om
ni re eam que circa deum sunt tenere in diffinitionibus eius silere. Sed
silentio colat tantum ineffabilem et super intellectum. omnisque summi sive
divine essentie veritate. Si ergo nemo sapientissimorum potest cognoscere
existentiam sub vocibus secundum quas fundate sunt. quis verbo deum au/
deat diffinire in aliquo. Nemo pie cognoscentium inque divina mistica
introductorum audiens de deo se ipsum intelligere non posse quid sit. aliud
debet cogitare nisi ipsum deum qui non est quid eorum omnino que sunt.
cognoscere in se ipso quod ipse non est. Se ipsum autem non cognoscit aliquid
esse. nescit igitur quid ipse est. hoc est nescit se quid esse. quoniam cognos/
cit se nullum eorum que in aliquo cognoscuntur et de quibus dici potest
+ sunt vel intelligi quid sit omnino esse. Nam si in aliquo se ipsum cognosceret.
non omnino infinitum et incomprehensibilem innominabilem se ipsum indicaret.
Unde quid interrogatis in quid nomen meum. et hoc est mirabile.
Aut nonne hoc vere est mirabile nomen quod est super omne nomen
quod innominabile est. quod omni super collocatum nomini nominato sive in seculo hoc
sive in futuro. Si ergo increpat querentem nomen suum. quia super omne
nomen est innominabile. Quid. si quis quesierit omnium substantiarum que in aliquo
finito esset. finito nomine non careret. Deus vero in nullo subsistit.
quia infinitus omni nominatione caret. quia innominabilis est. Omne siquidem
quod in aliquo substantialiter intelligitur ita ut quis de eo predicetur quod sit.
nec modum neque mensuram excedit. Aliquid namque modo quo sit

concludit aliquam mensuram quam superare non potest lineatur. Cum
prius cum Dyonysio non est lux. et iterum non est veritas. Deficiendo
hic iterum aut non est tenebre. neque lux. neque error. neque
veritas. Sequitur ergo ne quod primum de absoluto intellectu dicat.
ut puta ut sibi angelorum et unitate eandem in causatione et
absolute intellectum unitatem. Porro certum quod neque eorum
que ad aliquid sunt ut puta ex tenebris lucem aut si ex illa
qua intuitu in eam que operatione est lux transfusa ex affectualibus
in alterna luce ac tenebras. Non enim caligo est. neque lumen
multitudo. sic nec ex contrariis ex eo quod intuitu est error. in eam
que ex operatione est veritas. Quia omnia hec secunda sunt posteriora
eo sunt. ex ipso quidem cominantia. ¶ Explicit glosa super
mysticam theologiam Dyonysii.

¶ Sequitur scriptum de libello de contemplatione vera. Super
verbis Dyonysii. Tu autem thymothee &c.

Dicto de persuasionibus et industriis quibus mens super
intellectum ad percipiendam sapientiam veniat attigit Subli-
mem ipsa sapientia a deo immediate edocta a magistro [illegible]
[illegible] Paulo apostolo tradita a Dyonysio ariopagita
stilo anagogico et occulto conscripta. ipsam ad thymotheum
unitatis discipulum destinante et sic dicente. Tu autem
thymothee amice circa mysticas visiones forti contritione
sensus relinque et intellectuales operationes. et omnia sensi-
bilia et intelligibilia. et omnia existentia et non existentia. et sicut
est possibile ignote consurge ad eius unitionem qui est
super omnem substantiam et cognitionem. et omni excessu tui ipsius ab
omnibus mundi [illegible] et absoluto munde ad supersubstantialem tene-
brarum divinarum radium sursum ageris. Videas ut nullus
indoctorum ista audiat. etc. In hoc verbo pauli apostoli
discipuli et discipuli sapientia suprema includitur et culmen totius
perfectionis ut possibile in via et tota profunditas librorum dyo-

n. 3

nisii Ariopagite. quo prefert questio quid quod est super intellectum
in libris Dyonisii legimus omni estimacione efficatur. Unde intel-
co[n]surrectio que per ignoranciam dicitur nichil est nisi immediate
moveri per ardorem amoris sine omni creature speculo
absque previa cogitacione sine et motu intelligencie concomitante
ut solus affectus tangat. et in ipso actuali exercitio nichil
consistit speculativa cognitio. Et iste est oculus quo sponsus
in canticis a sponsa dicitur vulnerari. Ut et verum esse perhibet
ipsius testio dicentis. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa
in uno oculorum tuorum. Unde cum triplex cognitio una videlicet
que per speculum creaturarum sensibilium respicit que docetur a
Rychardo de sancto victore in archa mistica. ubi per xlii con-
sideraciones olim in populo israhelitico ab egipto ad terram pro-
missionis veniente expressissime figuratis docet pervenire.
Et per sex gradus ascendere ad omnium creatorem. Alia est que
intelligencie exercitio per immissionem spiritualium radiorum docet
pervenire cum per effectum cognoscere et in omne exemplatum per considera-
cionem exemplaris ad veritatem immutabilem pervenire. De qua
doctor egregius augustinus in libro de magistro et vera religione
intelligenti facit non modicam mencionem. Alia est istis mul-
to excellencior per amorem ardentissimum unitivum que actu
aliter sine omni medio animam disponente ardentissime facit in
dilectum immediate sursum extensionibus et sursumactis consurgere
que mistica theologia tradita in apice affectus consurgit.
Que consurrectio ignorata vel per ignoranciam dicitur ut remo-
to omnibus ymaginacionibus racionibus intellectus vel intelligencie exercitio
per unitionem ardentissimi amoris ad senciat in puncto quod in-
telligenti tempore non sufficit ymo quod potius est omnis speculativa
cognitio totaliter ignorat, quia in quanto seraphin nobilior est cheru-
bin in quantum amor verus omni habitu ab origine primordiali in-
dito vel gratis dato vel gratum faciente perfectior. In quantum
potencia motiva potentior cognitiva excellencior. in tantum quis
per amorem unitivum quantum ad amorem secretissima penetra-

omni cognitiva apprehensione preclarior est. Unde et hec a beato
Dyonisio incomparabiliter omnes alias excedens diffinitur sic. Sa
piencia est divinissima dei cognicio per ignoranciam cognita. Et non tantum
preclarior, ymmo est excessive universaliorum et subtiliorum aliis scienciis
cognitionibus et apprehensionibus dei. Cum non tantum affectum supra se eri
git et amore extatico perfecte unit sponso altissimo creaturam
sed insuper intantum elevat intellectum ut multo plus omni ~~sciencia~~
prudencia et cognitione divinis fulgoribus illustretur quam aliquo
ingenii exercicio valeat obtineri. Unde de ista dicit
beatus Dyonisius in vii° de divinis nominibus. Hanc igitur irracionabilem
et amentem et stultam sapienciam excedenter laudantes dici
mus quod est omnis mentis et racionis et omnis sapiencie et prudencie causa.
Ab ipsa est omne consilium. ab ipsa eciam est omnis cognitio et
prudencia et in ipso sunt omnes thesauri sapiencie et sciencie ab
sconditi ubi per sapienciam et cognitionem completa utriusque pote
ncie perfectio declaratur. Ipsam enim vocat irracionabilem quia
nec ipsam racio apprehendit nec racione investigando utitur. Ame
ntem autem vocat et sine mente vel sine intellectu quia nec ipsa in
suo exercicio utitur intellectu quia usque ad tam summam cognitionem
intellectus pertingere non sufficit. Stultam autem vocat quia sic ipsa
omnimode intelligencie in affectu ista sapiencia consurgit quam
nulla intelligencia penitus apprehendit. In verbis enim propo
sitis a Dyonisio perfecte traditur hec sapiencia. Subditur enim
primo quid sit amovendum. Secundo quomodo consurgendum. et est
eciam in ista consurrectione anima sit in statu duplici. scilicet ut pro
ficiens et ut perfecta. Primo subditur quid removendum
in primo statu. ibi Sensus derelinque. Secundo consurrectio
que dicitur. Ignote consurge. usque ibi Etenim excessu tui ipsius etc.
Istas mysticas visiones appellat hic Dyonisius in tota presenti
summa que transcendit omnes entis consideraciones. quia in intellectuali
cognicione fit ex ipso affectu ascendente nec excluso. Et ista est
verissima et certissima cognitio ab omni errore et opinione et
fantasia deceptione penitus elongata. Unde et hec

que dea sit et que dicetur. siue in theorica siue in practica
huius sapientie que affectiue directionem respiciunt. sine dubitatione
et opinione contrarii totius mundi philosophis et doctoribus irrefra-
gabiliter affirmantur. Et ideo hec cognitio mistica vocatur.
id est occulta. tum quia pauci ad ipsam recipiendam se dispo-
nunt. tum quia occulte consistit in corde ut nec stilo nec verbo
ad plenum valeat enodari. In ista mistica cognitione ubi
affectus ordinatur iubetur et sensus et intellectus radicitus
delinqui primo a parte ipsarum virium apprehendentium ubi dicit.
Sensus et intellectuales operationes. Secundo a parte ipsorum obiectorum
scilicet sensibilium et intelligibilium. cum dicit. Sensibilia et intelligibilia.
Sed ne absurdum illud videatur sensus debere delinqui sub-
ditur ratio quia ista sapientia non est sicut alia scientia que est ex experien-
tia sensibilium cognitione. sed est potius desuper secundum regulam beati Ja-
cobi apostoli dicentis a quo hec sapientia vocatur omne bonum. omne
datum optimum et omne donum perfectum de sursum est. Ecce omne
donum multo fortius hec sapientia que optima porcio Marie
que amore dilecti igne succensa ardebat desiderio. Quia
igitur hec apprehensio est desuper et non subtus iubetur sensus
exteriores exstirpari. quod non tamen de sensuum exteriorum officio in-
telligendum est. sed etiam de sensibus interioribus quia nec sub ratione
dulcis vel odorabilis sive olfactibilis. quod idem est vel pul-
chri vel melodiosi vel suavis ipse deus verissimus apprehenditur.
Cum hec omnia apprehensiones rationis premia dirigantur et hec
unitiva apprehensio sit supra mentem et rationem sicut dictum est.
Oportet ergo speculativam disciplinam habet alibi haurire sa-
pientiam quam in eis que apprehensiones speculative quoque
respiciunt. Et in hoc apparet huius sapientie mira et ap-
preciandа nobilitas et eiusdem dignitas. et quare unissima
in diffinitione Dyonisii appellatur in hoc quod anima cum se ipsam
expoliat necesse est et amore divinitus collatum affectum ve-
luti pedissequum insectari. et perfecta divinam sursum actionem
intellectuum habituali cognitione relicta tamen tactu amoris divinissima

informari. Non tn̄ de simplici apphensiōe ipo⁹ sensuū i
telligendū est s₃ ē de delctacōe eorūdē que motū₃ respi
ciūt. Anima hō est ipi⁹ sapie. qui sume pptatum. q a sensib⁹
extioribus i ordiata delctacio i creatura cōput melius potit
efficacit̄ restindat̄ nisi quoqmō ds sit mediat⁹ uel im
mediat⁹ ul sit ultim⁹ requirit̄. q qto pl⁹ i ipis imer
git̄ tanto debili⁹ ad diuia cōsurgit (ut dicat cu ps̄ Ve
nuit cōsolari aīa mea. A qua etiā reddit̄ ipi⁹ renunciacōis de
lectacōnū tō ab eo sit dicte. Meorū sin dī ē delectat⁹ su
ē cōpitatus su ē desr̄t sps meus ab hijs delectacōibus que
sibi a sensib⁹ corporis exti⁹ instigacōe dyabolica offeruntur.
Qd̄ ē de delctacōe sensuū itiorū dicendū est. q n̄ ab
ipo vero diligēte debz delecti dulcedo uel suauitas con
cupisci qz ipe salus appetit̄ nisi quia hac de causa ipaz
dulcedine ul suauitate appetit ut ad itimiore ipi⁹ bni
one efficaci⁹ affēa ē i portun⁹ iam descat. Unde tō ista sa
pia est i ardēti desidio collocata. ubi ōme eius ul vis
ē offm intellctualis itutus extirpari et delinqui pcipit̄.
Nam quia vis itlectualis multa de diuinis participat inso
mne cū theoreis diuinoribus illustrat̄. Sz q alia vis ē in
mēte multo ista eminēcior cui⁹ motib⁹ mēs a ḡnia elegit̄
ad sapiaz pfūdiore tn̄ roe supior apicis ipi⁹ affine
tn̄ roe ardoris ipaz sup⁹ erigentis qui sup ōms hier
graturos et ipsos roe sue i portūe cōptēsionis et dig
nitatis in ronali ptīū optinet pncipatū. Unde egregi⁹
cōmētator Vercellensis sup mistica theologiā sic dicit.
In hoc libro aliū et inopabilē pfūdiorē modū cōgnosen
di deū tradidit sup intellctualem et sup spuale que adeo
ecclesie philosophi nō apprehendit qz nō quesiuit n̄ esse
putauit n̄ vim scd̄m quā diffundit̄ in aīa deprehendit
Putauit eīm summā vim cōgnitiuā i esse itlcu cū sit alia
que nō minus excedit intellcm q̄ itlcs roez ul ro ymā
ginacōez. sz pncipalis affcio et ipa ē scintilla syndesis.

Supple dū se excitmēs motib⁹ anagogicis ad diuia et diuia tedecia sup⁹ ad dm̄ delctat̄ desrt sps. ab hijs

Vercell

que sola visibilis est spiritui sancto id est divino. Et hac de causa cum incomparabiliter totius intellectus supercedat officium mentis suprema affectio ab ea secludi percipit. Non tamen operaciones proprie ut experiuntur a vi sensitiva vel intellectiva eliminari iubentur sed etiam obiecta ipsarum omnia. Sensibilia et intelligibilia. Primo ea que sensu exteriori percipiuntur. Cum vero racionalis creatura constet ex duplici natura corporali scilicet et spirituali. Utraque habet sibi obiectum respondens, cum secundum cuiuslibet capacitatem participat eterna unitas, quoniam sensibiles homines sunt qui non nisi sensibilia cognoverunt, velut sunt homines habentes intellectum obtusum et affectum remissum. Ideo nec bonitatem nec infinitatem divinam in se percipiunt. Sed et hii nec sunt omnino expertes cognicionis divine possunt per sensibiles creaturas. Ut secundum apostolum invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Ut secundum dauiticum sermonem aliquis excusaciones non habeat ut se abscondat a colore eius. Cum egressus bonitatis a summo usque ad summum in omnibus creaturis resplendeat. Sed a filiis volunt increatam sapienciam ista sensibilia amovere ut multo felicius multoque verius in thalamo affectus secretarii intimius in lectulo amoris collocatum senciat que index et ceca philosophia per creaturas discurrendo meditatur. Unde ab ipsa veritate verus oriens in spiritum ingredi ipsa cubiculum ubi inveniat thesaurum occultum percipit. Non tamen sensibilem quod ut sensum exteriori videtur, sed etiam quod ut est obiectum sensuum interiorum. Nec sub voce apprehensiva ipsius verissimi dei prout est dilectus pulcherrimus et suavis per mentis desideria anagogica appetitur ne ipsa anima que vult filia habet soli desiderio conditoris inherere refectionem suam velut mercenaria impendere requirat. Nisi voce superius dicta. Scilicet ut in ipsum aliquis dulcedinis vel suavitatis nutrimento allecta insaciabilius et intensius inardescat. Intelligibilia. Eius congrualiter excelli admonentur. Quia secundum quod alibi dicitur. Cum omnis homines naturaliter scire desiderat. In ulla tamen sciencia noticia vel

scie

quietacione rationalis spiritus tendencia conquiescit, nisi prime veri-
tatis iocunda quietacione letetur, qua solam invenit nobilitas
humane intelligencie rudente. Si ergo sciat omnem naturam
elementorum complexiones corporum naturam astrorum. tamen omnia viliora sit
rationalis spiritus penitus non quiescit. Sed potius sic labitur, vel est sic
hyemat cum ydolo creature se ipsa infimior, nisi ut redigitur
ad finem ultimum tamen involvatur. Tum etiam tante sit nobilitatis
spiritus, ut species angelicas eciam fastidiat penitus querulus et
erubundus, nisi quoquomodo ad quietacionem illius a quo exivit
originaliter. et victor et triumphans virtualiter revertatur.
Quia si omnia creata vellet scire reducendo ad finem debitum
ut per illa creatorem cognosceret ab ipso tamen respectu istius sapiencie
totum oportet relinquere. quia mens immediate ipsum per ineffabilem
quietacionem relictam ex amoris unicione cognoscit. Et de ista quietacione
in mistica theologia secundum etiam translacionem sic dicitur. Per unio- · sic Vercellensis cum [?] p° ta.
nem dilectionis que est essencia [?] quietacionis. unitur deo intellectuali-
ter ignoto quietacione multo meliori quam sit aliqua intellectualis quietacio
etc. Non tamen intellectibilia. In quo verbo respectu exercitii
istius omnis finalis complacencia quietacionis de omni creata tam inferi-
ori quam superiori relinqui persuadetur. Et etiam Existencia et
non existencia. Per que duo omnis modus speculativus ap-
prehendendi divinam naturam excluditur. Existencia. hic dicun-
tur ille rationes eterne in mente divina quibus aliquid extractum in natura
in sensus corruit [?] considerat. quia ab directissimus procedendi modus in humanis
ad divina certitudinaliter reperitur cum mens super se provecta
movetur immediate in deum veluti in terminum. sine etiam con-
sumpcione alicuius creature superioris vel inferioris. Nam quando
considerando rationes eternas mens in quantum ab ipsis egredientem
creaturam considerat in tamen a parte aliqua in sua se ipsam sentit ut
non totaliter super se ipsam integraliter erigatur. Nam quando sapiencia uni-
tiva omnem contemplacionem vel consideracionem in suis motibus creature reli-
quit ad suum unicum intelligibile super se ipsam aspirans. Ideo
respectu ipsius existencium licet nobilis contemplacio diminuta percipitur.

cu[m] sit ibi aliq[ua] mutuatio et p[er]cepcio n[atur]alis. Et ideo mens
p[er] istu[m] relatiua[m] [con]teplaco[n]e[m] no[n] relinq[ui]t o[mn]imoda[m] hu[m]ana[m] app[re]
hensione[m]. ut o[mn]ino veluti p[er] alia[m] mes[ur]ales [vel] [na]turales su[per]n[atur]ales li
mites tolleret. Sed et: Non existen[tie]. iube[n]t amone[re] [vel] ab[...]
respectu astensionis istius sapie[nci]e. No[n] existencia[m] [vero] h[ic] appella
tur. s[ecun]d[u]m que[m] nichil exe[m]platu[m] in creata rep[er]it[ur]. Ut o[mn]is co[n]
sideratio de t[ri]nitate [et] ordi[n]e p[er]sona[rum]. q[ui]a istius nu[m]q[uam] i[n] cre
aturis apparet exe[m]platu[m]. q[uod] aliq[ui]s [con]tinet aliq[ue]m. qui sit
ide[m] q[uo]d ip[s]e. q[uod] q[ui]libet sit u[n]e existens [per] s[e] [et] t[ame]n. q[uod] amo[r]
[con]nectens aliquos sit eq[ua]lis et existens [per] s[e] cu[m] ip[s]is ama[n]
tib[us]. Ista [enim] [con]teplo int[er] speculatiuas [con]teplaco[n]es excellen[cis]
sia relinq[ui] iubet[ur]. no[n] q[ui]a bona no[n] sit et nobilis. s[ed] q[ui]a
superior app[re]hensio e[st] i[n] me[n]te hu[m]ana p[er] qua[m] sola excelle[n]
tissi[m]e sup[re]mu[m] sp[iritu]m attingat[ur] que sola optia porcio
Marie d[icitu]r. Alia v[er]o p[er] Rachel signifi[cat]ur. Co[n]teplo v[er]o
sensibilis in creaturis p[er] Lyam. Et h[oc] e[st] r[ati]o. q[ui]a i[n] tu[m]
me[n]s div[in]us ad sup[er]celestia et eminenci[us] attingit. i[n] q[ua]ntu[m] ip[s]is
magis appropinquat. vel in ip[su]m d[eu]m i[n]timi[us] tra[n]sfor[ma]tur. Q[ui]
q[ui]a nulla e[st] [con]teplo speculatiua que h[abe]t virtute[m] tra[n]sfor[ma]n[di]
s[ed] solus amor extensiuus deificus. Ideo ille solus diu[in]a
app[re]hendit. ad cui[us] p[ro]cede[re] nulla [con]teplo [con]tinua. s[ed] q[ua]si potius
de longe [con]spiciens aliq[ua]ten[us] se extendit. Ideo i[n] septio de di
no. sic dicit[ur]. Oportz aut[em] vide[re] me[n]te[m] n[ost]ra[m] h[abe]re virtute[m]
ad i[n]tellige[n]du[m] p[er] qua[m] i[n]visibilia respicit. Unico[n]e[m] aut[em] exce
dete[m] me[n]tis n[atur]a[m] p[er] qua[m] [con]iu[n]gitur ad ea q[ue] su[n]t supra
ip[s]a[m]. S[ecundu]m ha[n]c igi[tur] diui[n]a[m] oportz i[n]tellig[er]e. no[n] s[ecundu]m nos
ip[s]os. s[ed] totos nos ip[s]is i[n]stitutos [et] totos deificatos etc.
Q[ui]a q[ui]a ita delinqu[er]e est difficilis. Ideo. [con]tinua[ti]one et forti
me[n]tis conatu ista resecari iube[n]t. Dicto de h[i]is
que oportz delinqui necessa[r]io subdit[ur] de ip[s]a [con]surrecti
one unitiua. Ubi p[ri]mo notat[ur] [con]dicio [con]surge[n]tis qui per
ig[n]ora[n]cia[m] d[icitu]r. et ip[s]a [con]surrectio extensiua. ubi dicitur.
Consurge. Et illud q[uo]d ip[s]a [con]surrectio sol[um] [et] p[er]p[etu]e est

tendit. cum dicitur. Ad eius unitionem que est et c. Sed cum omnis ap
prehensio intellectus sit ex industria consurrectionis cum illa o
porteat de ignorantia. ideo totaliter oculum intellectus restinguere
oportet. quoniam in ipsa consurrectione per velle illud apprehendere ad quod
tendit affectio. Unde maxima adversatio in ista consurrectione
est vehemens inhercentia intellectus cum affectu. quam tamen restinguere
necesse est per magnum exercitium. Cuius causa dicta est supra. quia vel
fantastice vel circumscriptibiliter. vel modo limitato apprehendit. Et
quomodo hoc possit fieri. dicitur in mystica theologia super illud Consur
ge ignote. quia ibi elevatio et vehementia tendentie affectus intel
lectum post se relinquit. Pura igitur affectiva consurrectio nunquam est.
nisi totaliter intellectualis oculus restinguatur. et hoc est quod in primo mys
tice theologie principio dicitur. Dimo autem ignorata Consurrectione omnis
cognitionis. et melius unitur ex eo quod nichil cognoscit. super mentem ele
vata cognitio. Unde hec est necessaria quaestio ad istam ele
vatissimam apprehensionem. quia in ipsa elevatione vacet omnis cognitio
speculativa. quia ipsa est contra intellectum et ipsum relinquere necesse est.
si ad cognitionem que super mentem est desiderat pervenire. Et quantum
in ipsa consurrectione intellectus se ingesserit affectui tantum est hic de
impuritate. Et in quantum plus ipsius oculus totaliter excecatur non
nisi per magnum exercitium et laborem. in tantum oculus affectivus in
suis extensionibus liberius et incomparabiliter eminentius elevatur.
·· Et qualecumque exemplum materiale istud potest videri in aspiratione
et respiratione anhelitus. quia sicut exterioribus sine deliberatione
precedit ista emissio. sic sine deliberatione affectus ignitus. qui est
super omnem intellectum tendit ad illum cum solo perfectius uniri desiderat.
et habet suam actionem ab omni intelligentia totaliter separatam. tan
ta latitudine a parte superiori et promptitudine coadunatus. ut mi
ra velocitate motum. cuius etiam quis cogitare valeat recte ad
istam aspirationis et respirationis consurgit. Cuius ut supra dictum est
velocitate motum. ardore extensimo et importunissimo corde
sed meditans nullus valor repudiatur et restinguitur. hec et
importune se ingesserit omnis speculative cognitionis exercitium. Quod quia

nō pt dici · nc sufficit verbotenus explicari · secundum quod mi-
rite theol dyonisii tertio · Nunc autem ab inferioribus ad supre-
mum ascendens secundum mensuram ascensionis contrahitur et post
omnem ascensionem totus sine voce erit et totus unietur ineffabili
etc. Prima doctrina huius secularis sapientie sibi soli increata
sapientia reservare voluit ut sciat omnis mortalis creatura
quod est doctor in celo qui sapientiam veram suis scolaribus per
celestes immissiones et sue claritatis radios manifestat

nō q simplex pt pervenit ad contemplationem

Secunda ratio est ut omnes mundi sapientes confunderet · Cum sim-
plex vetula vel rusticus pastoralis ad istius sapientie consur-
rectionem perfecte possit attingere · cum tamen non per doctos se separat
quod nulla philosophica sapientia vel mortalis industria apprehendit ·

scientia

Tertia etiam ratio in libro sapientie redditur quia omnium superborum
et sublimium colla propria virtute calcavit · Prima quantum
secularis · contrahitur quod clericus omnibus aliis gloriosior existat
fimbrias huius sapientie non attingit nec super mentem elevata
contemplatur nisi per viam puerilem · scilicet purgationem · supposito quod mo-
do sit peccatum ad vincula se separet dolens et gemens quod
collatorem totius sapientie ad indignationem contra se peccatis antiori-
bus provocavit · Colla ergo superborum et sublimium usque ad humili-
tatem puerorum incipientium necesse est inclinari · Unde est ibi illud
propheticum impletum in quo sapientia sapientium reprobatur et sola per
gratie inferioritatis humilitas ab illo supremo erigitur · qui de-
posuit potentes de sede et exaltat humiles · Subditur etiam res-
pectu cuius fit illa consurrectio · cum dicitur Consurge ignote · scilicet
ad unionem illius altissimi qui est super mentem et cognitionem · Et
licet cum predictum sit supra dictum est quod nec ibi gratia nec gloria vel dimissio
pene · vel aliquid aliud requiritur istis desideriis simpliciter affec-
tive consurrectionis sed ipse solus cum soli per se in infinitatem vehe-
mentium desideriorum affectus veniri aspirat qui sub ista apprehen-
sione obtentus per ut ab affectu tendente percipitur super omnem
mentem humanam et cognitionem attingitur ut non solum esse ipsum
absolute respiciatur · sed et modus apprehendendi ipsum ut deum

est quam affectus tangitur. super mentem ducit et rationem. Unde tota
ista sapientia in hoc solo consistit ut ipsa affectiva in suo supremo
apice constituta per abscisionem totius intellectualis operationis non
aliud quam soli deo uniri desiderat. Et quia hoc est difficile subdit
apostolus hoc. **Et si est possibile.** Ut semper quando possit cum propheta dicere.
Dirupisti domine vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis.
Quia cum predicta impedimenta mediante divino auxilio. scilicet omnia
sensibilia et intelligibilia. et maxime immixtio intellectionis. que
quando vult apprehendere illud in quod tendit. affectus per se sicut exte
sionis unitive vincula dirumpit. tunc libera ipsa affectiva velu
ti quedam avicula solis pennis affectionum ardentium connecta
tanta libertate consurgit ut quotienscumque vult moveatur ar
dentissime in deum. Sic est ut ordinis affectionum desiderio intentus
affectum quantum possibile est in via. sic attente exerceat ac si ipsum
videret facie ad faciem. Quicquid etiam sic super se ipsam mens erec
ta motu et consurrectione quam totaliter extra corpus videatur. et ideo
dicit. **sicut possibile est.** Quia nulla mens nisi immissione di
vina hoc percipit. secundum dictum in primo de divinis nominibus. Nam supersubstantialem
scientiam veritatis de supersubstantialitatis que super rationem et intellectum est substantiam
ipsam ipsi tribuere convenit tantum ad superius respicienti. quantum theori
corum eloquiorum radius se immittit ad splendores superiores
etc. quia idem est quod ista scientia que est per contemplationem ut deum est solius
dei doctrina percipitur. Et in quantum plus affectus de theoricis eloquiis.
scilicet divinis influentibus quibus mens cum dilecto germinula iocunda
recipit non tam ipse dicit solius in mente itiminus se immittit ut
ipse qui est vera sapientia per divinores radios perclarius cogitatur.
·· Postea subditur ·· **Eterni excessus temporis.** Quia non tam
creatura sapientia unitiva sui dilecti evidentiam porriget. sed ipsum spectat
intellectum mortificat et soli divine influentie se submittit
Et de isto excessu apostolus dicit ad Corinthios Sive mente excedimus
deo etc. Et post istum continuatum excessum ignee amoris anima effi
cacior consequens se per alterum est purgatior per suas extensiones
flammeas et consumentes rubigines efficacius consurgeret quam

pmo cu p istā incipit ꝯsurgē. q2 sicut est duplex purgatio sz p aquā et p ignē in corꝑalib9 sic et i spūalib9. quia una prima purgatiua p dolores & frequētes attricões purgat. et p lacrimas. Sz mlto efficacius illa que ē p ꝯsurrectõez ardoris. Unde p istū excessū ardoris iam lenis. Ab oi irretētibli. sz mundano delectabli. Et absoluto. sz ab oi aliena affcõe mūdi9 ad dīne īcꝑhēsibilitatis claritatem ia peitus ablatis abstractis & absolut9 a bnculis cōgilime cursu agit. Unde iste ē ordo ꝯsurgēdi. Primo oportz q2 ꝯsidācõez & amore sensibilium delinquat. et ꝯteplacom oim itelligibilm. et purus ꝯsurgat affcus sn admixtione itellus. in illu que i sua tedecia ꝯsistit solu desideriis ꝯmctatiy ut ipi intim9 vniat. Et p istam dīnior motum anagogicor ꝯsurrectõez magis ac mg affcs excedit. et cu quibusdā flammeis scintillis mens purgatur efficaci9 et ab amore cūrlm alibi reqmē īneiens sn carnis murmura necessario sequestrat mlto plus q̃ antea. Et exinde affcs purus motib9 sic exigit quotiescūqz lbr. sn meditacõe intelligentis pnis ardentissīe moueatur. Unde primo dicit. Consurge ignote. Et hic dicit Cursu ageris. q̃i dicit. q2 i principio exercitii cōsurrectõez anagogicaz affcs apex cu difficultate ꝯsurgit. Sz p amore excessiuu ipi9 sup se. et p efficaciore purgatioez q̃i sn difficultate ad libitu ꝯsurgit. et motum agilitate mirabilit lenigat. ut licz i ipo motu anagogico na et amor pit ꝯcirant. tn efficaciis iam remotis ipedimētis et exinde maiori imissione desup adueniente mlto plus ardor amoris q̃ vigor affcs nalis facilitate & agilitate motum incꝑabilit opetur. Et hoc ē qd dicebat. Cuncta auferens &c. Ubi duo maxīe que oportz derelinqui tangit. sz. oīe irretetible & oīe absolutu. Quor pmu respicit affcm q2 iquoticqz afficit creato. illi intaē ꝯiungit. et p ꝯsequens inetiē & tuc mini9 agilis ad cōsurrectõez

Amor efficitur

diuinorum efficitur. Sed non tamen irretentibile sed et absolutum.
Absolutum enim dicitur omne quod sua propria fortitudine consistit. Huius esse distinc-
tum. Cuius enim speculationem vel contemplationem amoveri necesse
est. Quia sicut omne irretentibile reddit immundum affectum. dum
in creatura viliori se ipsam delectatur affectus. Ita per se idem immun-
dus efficitur intellectus. id est tenebrosus. quando dum tamen humana scientia
speculatiua repletur. in comparatione illius scientiae quae est per super
splendentes diuinos radios. quasi quadam obtenebrante cali-
gine obfuscatur. Sed et istud verbum ultimo non tamen de a-
liori consurrectione est. sed etiam de contemplatione suprema spiritus in-
telligentiae. Quia secundum sententiam beati Dyonisii. Illa sola vera
est contemplatio de diuinis quae experimentali notitia sursum actiue
consurrectionis relinquitur. Unde diuina inspiratione secundum quod
competit consurgenti hoc accidit ut cum mens per multiplicem
temporum curricula aspirauit ut suum dilectum intimius quasi iuncta
ardentiori vinculo amoris costingeret ad modicum temporis
quantum ut capax est et ut fit in raptu visio beata conceditur
quae cum ab irretentibili et absoluto fit munda et eri-
gitur omne ad diuinarum tenebrarum radium. sed lumine diuinae incomprehen-
sibilitatis quae ibi vocatur tenebra. Sicut quod in epistola dicitur
ad thymotheum sic. Diuina caligo lumine est inaccessibile
in qua habitare deus dicitur et inuisibilis quidem existens propter
excedentem claritatem etc. Unde sapientia ista est immediate
ad contemplationem. Et sic diuinus aspiranti a dilecto dicitur. Amice
ascende superius. Unde postea dicitur. Consurge. et ibi sur-
sum ageris. quando in consurrectione huius sapientiae nuda apparuit
et gratia. In ista autem suprema eleuatione intelligentiae sola
gratia eleuans immediatissime operatur. Quantum ad ipsam eleuationem
raptus quantum mens sit in corpore erigitur ut a sensibus cor-
poris sequestretur. cum in ista ulteriori intelligentiae eleuatione
tamen intellectiua quam affectiua potissime officium consummatum non
per modum patiendi sed agendi actum suorum obtineat
Postea dicitur. Vide autem ne quis indoctorum ista audiat.

Et hoc quidē amonet ī fīe pmi de di no sic scribens ad thymotheū loquens de qstōe p amore. Pmū dicit ap ponam⁹ ī scīs scīa · scdm dīnam ē dictoē collocātes ꝛ ipa ab in doctoꝝ usib⁹ ꝛ derisiōib⁹ auferentes magis ipos illos si talit sūt tales quidā hōīes ab īpugnaōe dei ī hoc li bantes et c. Hoc idē sepissīe amonet ī alijs libris suis. Et hec ē rō quā ipe assignat statī postea qꝛ putant ea que scdm ipos est qstōe qscē eū qui posuit tenebras latibulū suū. Quia nō puit dm̄ apphendē nisi sub rōe boni · ul veri · ul dulcis · ꝛ sic de alijs. Et ista sapia ana gogica ē quedā theoīca p se distīcta ꝛ diuisa ab oī spe culatiua sapia que oēm rōīs apphensionē trāscendit. Et qꝛ multi sapientes ꝛ doctores hoc vidē nō pualent hāc summā sapiā irrident ꝛ p hoc p qseqs dm̄ altissimū collatorē huius sapie impugnaūt. Ideo cū bto dyonisio. sz q maius ē cū dno ihu xpo · rogo illū quicūqꝫ hoc scp tū inspexit · nemi doctis hui⁹ mūdi doctorib⁹ ꝓphis crucie bitē dīctatib⁹ ullatenus maīfestet · nisi hac via pueni velit intīpe · sz pgatiua via ꝛ citi⁹ qꝫ aliqs cet · nō tm̄ ī aliqua libalium artiū · sz ī arte mechanica ī dustri⁹ opator · ī scīpis sola diuīa inuissiōe qdati ascendentes oīa que dca sūt multo meli⁹ ꝛ multo certi⁹ experimētali nociā verissima approbabūt. Sz hoc scribē volui ad hoc q mi n⁹ experti in ista sapia corroborati vtrīc seruitās dīm ag gant strictes q citissīe incitur. Nā si in pncipio purgatī ul extatice qsurrectōis difficultates mirabiles sentiātur tn̄ in paruis persēuā · citissie in illis biz disponētur · ita ut expimēto videant · omē qd oclo nō vidit · nec auris audiuit · nec in cor hōīs ascendit · hec ē in pnti qui ipi p dilcōē hui⁹ supme sapie in hēbūt ut iā meꝰ dicat. Teneo nec dimittam. Sz licz ab idoctis qsi stulta hec sa pia videatur · sub dit theoīca · vbi p rōes ꝛ argumēta ꝓ cedit ut quomō mens qsurgē valeat quomō remouēdo

sz ī li° d' sp̄la vii

obstacula qua unitione media / et multa alia que ad hoc per-
tinet ad confirmacionem humane philosophie. Et ita ne ascensus tote
sapiencie videatur irracionabilis / augustinus tam naturalibus quam theologicis
quam anagogicis / superius a racionibus ceteris evidencius diffiniuntur.
Et ideo sapiencia dyonisii difficillima videtur, quia modus procedendi
super omnem racionem consistit. et sola spiritus sancti influencia percipitur.
maxime de divinis nominibus. et mystice theologie processus.
secundum quod dicit in principio de divinis nominibus. ubi dicit quod non asseue-
ratur hec doctrina in persuasibilibus humane sapiencie verbis.
sed in demonstracione a spiritu sancto mote virtutis in supremo apice men-
tis qua ineffabilibus et ignotis ineffabiliter et ignote coniungitur et cetera.
Ad quod spiritus monet aperte affirmans secundum psalmistam. Tange montes
et fumigabunt. tunc tota profunditas sapiencie dionisii que in-
tellectum excedit. super omnem disciplinam aliorum levitate certissima
et levissima comprobatur. et ideo amantissima. quia sine omni dubitacione
et opinione procedit. Et ideo quia primo oportet considerare
practicam quam theoricam. ut illa levissime consideratur. ideo theo-
rica operativa consequitur. Pax igitur omnibus amatoribus de sapiencie
et divine bonitatis influencia concedatur. Amen.

Explicit exposicio super illud dyonisii in mystica theologia. Tu autem
thymothee etc.

sz ī h° d' m° ut

Sequitur epistola cuiusdam docti et devoti viri in qua sub brevibus verbis continentur tocius processus libri
fratris Johannis Ruusbroec de ornatu spiritualium nupciarum. que incipit Ecce sponsus venit

Abbreviacio libri fratris
Jo. Rusbrock de
ornatu spiritualium nup-
ciarum

Celesti convive .N. cum illo qui est splendor paterne glorie cotti-
die splendide epulanti. Frater N. sacrosancti gregis omnium mor-
bida inebriari et saciari ab ubertate domus dei. Quod mihi sperare da-
bitur. Hec summa aliquantulum auctorum totum quod scio. ymmo plus quam scio
nobis mitto. non quia dives in defectu. sed quia diligens diligenti. Sed
quo caritas et caritatis sponsus caritati de caritate caritatis obsecro
recipiat in caritate. Pater noster qui est in celis decore caritatis
nostre nimium concupiscens. Unicum filium suum ad nos destinavit in hoc secu-
lum ut eam sibi compararet. Ille quidem sicut fidelis mercator paupertatem. semi-
nia. labores. contumeliosa verba. dura verbera. sputa. et innumera in-
comoda. denique vitam propriam prorsus impendens. sustinuit omnem passio-
nem nostram ut emeret nostram dilectionem. Ob hoc quippe nobis et
pro nobis effudit cruorem suum. ut sic in se traheret amorem nostrum. Neque
sibi suam potest retinere caritatem qui affectuose considerat mortis illius cau-
sale pietatis. Infirmum namque diligi meruit qui nobis tantam di-
lectionem aperuit. Caritate itaque nostram quam in terris comparavit ignominiosa
passione. Hec patri suo super celos deportavit gloriosa ascensione.
Immo igitur tota conversacio nostra ibi sit. ubi amor cordis et sub-
stantia corporis nostri est. Nostra conversacio in celis est ait apostolus. qui se ali-
bi raptum perhibet in tercium celum. Non dicit in celo. sed in celis. quia tri-
plex est celum in quo fidelis anima debet conversari. videlicet humilitas.
caritas. claritas. In primum impellitur actiua tercio iudicante pietatis.
In secundum ducitur allecta sapore nimie pietatis. In tercium rapitur
stupefacta et quasi infatuata ac sibi ... contuitu et conplacito
divine maiestatis. In primo salubriter compungitur. In secundo suaviter un-
gitur. In tercio deo artissime coniungitur. Vera compunctio. beatior unctio.
beatissima coniunctio. Voluntas dei bona est in compunctione. beneplacens in unctione.
perfecta in coniunctione. In primo est plenaria remissio peccatorum. In secundo habun-
dancia meritorum. In tercio experiencia premiorum. In primo testificatur deus
quod ipsam. In secundo dignatur habitare in ipsam. In tercio potest ad se rapit
ipsam. In primo sitit et angustiatur. Et in secundo bibit et inebriatur. In
tercio bibitur et incorporatur. In primo os suum aperit. In secundo spiritum attrahit. In
tercio iubilum ebullit. In primo sternitur cum dominus cortina se. In secundo ponit

ipso
inter se. In 3° introducit in se. quem seipsum illi aperit. et se illa
aperit. In primo est anima humilis coram ipso. In 2° deliciosa cum ipso
In 3° liquefacta et radiata in ipsum. Non tamen sit ut ipsa sit ipse. Et
sit quod ipse est. Ipsa ex gratia quod ipse ex natura. Naturas quippe et esse
tias ab invicem sunt districti. sed voluntatis unitate concreti. In primo
effundit illa sicut aqua totum cor suum coram illo. In 2° se infundit. perflat
et perfluit. et occupat totum cor suum. In 3° a immensitate luminis huius
est ex impetu fluminis quod letificat civitatem dei. quasi suffocatum deficit
et transfundit totum cor suum in cor dei. et fit de corde cor dei suum.
Demum felix anima in pace dormiat quia cor suum semper vigilat. In
primo deum cupit. In 2° cupitum capit. In 3° captum sapit. cuius
sapor omnia sopit. O altitudo divicie sapiencie saporis vel sapi
encie soporis. O quam incomprehensibilia sunt gaudia eius et investi
gabiles delicie eius. cum anima in illum transiens se fuisse
affirmat quem deum diu sapere deum non reputat sed delectum. De hoc sapore
augustinus in libro confessionum. Transcende omnem animum et sape deum. Non enim tan
gis deum nisi animum transcendis. quando minus sit in carne permanserit. Et
licet ipsa per se aliquando ymo semper sit tenebre. hac tamen hora incensa sicut
aque gutta vini ac infusa multo vino. sic ista efficitur in deo op
timatu in optimo. Optima quippe ac omnipotens efficitur quando in optimum
ac omnipotentem tota transit. Tunc enim tam divinitate transformatur in
ipsum ut iam omnino nil senciat aut teneat preter ipsum. Reliquis
temporibus deus loquitur ei in patribus et prophetis. Non sic autem in hoc condulca
mento loquitur ei in filio et innotescit eum filio. Illa quippe dei filius
nupta eidem filio. qui frons amicum molestiarum completorio. sit pausat
in hoc dormitorio. Ibi sic affectuose et sensibiliter in presencia sue
memoria illa experimentis et configuratione in sponsi sui gloria noctem
hanc vertitur in diem. et hec nox illuminacio in delicijs. Nec est
indigencia sermonis aut paginae in hoc connubiali sacramento xpisti et
anime. O quam super effluens auditum eius dat gaudium et leticiam in hac
perenne maiestatis amicitia notitia. quod non vocis sono. sed pacis
bono loquentem audit illum. Salus tua ego sum. O quantum gaudium
illud est. super quod. et preter quod nichil est. quod gaudium ipse deus est.

Egredere anima mea de terra omnis substancie tue. et de cognacione humane fragilita-
tis. et nesciens intra in gaudium domini tui. ymmo in gaudium domini
tui, quod tu metiri non valeas. quod hactenus non vidisti. tu acquiesce illi
in dilectione. Immensitatis namque huius. que non penale sed gratuitum de
summi quare solis stellarum. perfectum perfectius efficit affectum. quam quidem
anima infinitatis illius gaudium non apprehendit. sed tamen beatissima eius
yperdepteritate rapta apprehendit. Quid est hoc. anima mea quid est hoc.
q̄d Non potes o anima experta etiam optime quid sit hoc. sed admirative
dicere. quid est hoc. deus bone. quid est hoc. Est quod effari non potest.
sed nec estimari. cum tamen possit sentiri. Quis estimabit quid suavitatis
conferre soleat. vinum compunctionis. Quid suavitatis oleum devocionis.
Quid denique felicitatis hoc mellitum osculum. illud purgatorum et
pacificum sopimentum tam inclite compunctionis. Non potest omnis creata spe- coniunctionis
tatum intellectum comprehendere. quod tamen donatur soli anime in hoc extasimo cari-
tatis apprehendere. Ibi absorbta est mors in victoria. et ipsa tota as-
sumpta est in gloria. Et quid amplius possum inde dicere. Vere dominus est in lo-
co isto. Et hoc dominum est tamen discipulis remotius. dominus inmixus scale
multomagis dici potest cum sentitur annexus et conglutinatus. et in-
fixus anime. Infixus quidem non in limo profundi. sed in intimo iocundi-
Testimonia perhibentie facta credibilia facta sunt nimis cum sic gustatur et
videtur et possidetur intimius. Vere dominus est in loco isto. et in loco
isto. ymmo verius locus et locus in domino. quia ipse est verus spiritus locus. et locus.
et dominus. Exinde dies diei eructat verbum. Dies sponsus. dies
sponsa. eructat verbum in monte transfigurationis. apparens ei et loquens
de regno dei. ubi illa cum petro vere potest dicere. Bonum est nos hic
esse. Ecce tunc sponsus palam loquitur et nullum proverbium dicit. Quam
sunt hii sermones quos conferunt adinvicem dulces et dulcia. cum
sic in pectore in cordis coagulatum est sicut lac cor eorum. Molliti sunt
sermones eius super oleum. et ipsi sunt iacula. Verba mea essencie sunt.
et verba eorum spiritus et vita sunt. Ille loquitur de dignacione. illa elevacione
Et quidquid ex sponsi dignacione sponse influit. hoc ex sponse devo-
cione in sponsum refluit. Ut fit per huiusmodi dignacionis et elevacionis mu-
tuum recipiat deus semetipsum. Quis suscipiens et custodiens et

intelligens hoc. Verbum hoc non subiacet verborum predicamentis sed
solummodo attingi potest bina caritate defecate mentis. Et si quicumque lin-
guis hominum et angelorum inde loquitur, tantillum erit ac si aque gut-
tam de mari afferat. Unde tu ego hoc verbum verbis dignus exprime-
re non sufficiam saltem quantum possum inde balbuciam. O mire dignacionis
verbum. Eum prepositus non sermo sed dono dicit sponse sue. Salus
tua ego sum. In caritate perpetua dilexi te. Ideo attraxi te mise-
rans ymmo desiderans. Amica mea, formosa mea, rosa mea,
columba mea, quid vis ut faciam tibi. Si vis implere desiderium
meum, dic in desiderium tuum, aperi tuum et exprime meum. Hoc est desiderium
meum ut repleam in bonis desiderium tuum. Pete ergo mente fideli
et quidquid pecieris dabo tibi. Si scires quantum me peticio tua re-
ficeret, forte non peteres sed audacter imperares. Vox dilecte.
Domine non possum imperare quod quivis saltem tempore. Anima eloquium
tuum mortificavit me. defecerunt penitus a se caro mea et
cor meum et exultaverunt in te deum meum. Non possum modo
pro me esse sollicita nec turbari erga plurima. Si tibi aliquid de-
esset (amatores tui aliquantum) sollicitam possent. Nunc autem
habundas diviciis, quia desiderabilium omnium redundancia est in te. Tu
es summum omnium bonorum effectum et omne bonum quod cor excogita-
re potest. Tu ipse es ergo vera pax super sensum. Cor quod te nescit
numquam requiescit. Et quid petam domine. Unam a te petam et hanc
requiram ut ex toto me redigar in servitute tua. Nam omnia que
tua sunt, si mea essent, sicud tua sunt, vellem potius illa deserere et man-
datis tuis deservire quam omnia possidere et tibi non servire. Deduc
me in semitam mandatorum tuorum. In toto corde exquisivi te, ne
repellas me. Quia magis delector in illis quam in omnibus diviciis.
ut Age ergo ut tota substancia mea cum universis accidentibus suis sic extinctum
cedat obsequiis tuis ne umquam parcas laboribus meis sed potius
satisfac desiderio meo quod certe debes ex promisso. Vox dilecti.
Certe tu dilecta concupisti mandata mea, invenisti et statuens
custodire ea. Nunc ergo impero tibi quod et maxime desidero
ut meum de me velis velle, id est me ipsum quantum ad se et tempus.

tinum et summe quietis medullam pretio possidet. Delicie sunt mee esse
tecum ymo potius esse tecum. Ego sum datum optimum et donum perfectum
si aliquid melius quam me haberem, hoc ipsum tibi darem. Vox dilecte.
Decepisti me domine, et decepta sum. Ego optabam ut sic
dictam me esse tue ministrare, et tu iubes me tecum manducare.
Sed ecce ego ancilla tua recipio te in prandium sempiternum.
non ut meam repleam indigentiam, sed ut tibi prestem obedientiam.
non ut in felicitate adiciam, sed ut fame tue pietatis reficiam.
Utique non pro mea voluptate, sed pocius pro tua voluntate. Nam
sicut vides, tota sollicitudo tua beatitudo mea. Et mirum ad-
modum omnem spiritum pro te conditore sumunt ut tu habeant me qui quedam
laudabilitatis tue speculum, videns me tantillum vermiculum
a te tanto et tam excellenti domino, tantam gloriam et honorem conari
nobiliter tibi meum. Sed cum video omnem creaturam si reputande
tibi condigna laude deficere, non possum ad hanc quiescere perficere
nisi tu domine retribuas pro me. Et cum cogitacio omnium angelorum et
hominum non valet digne pro me digne conferre, tibi saltem reliquie
desiderii eorum festum agant tibi. Sed vis ymo, quia iam ex promisso
teneris seruicio meo impium, et consumate gaudium, quasi pro
munere ex me reciprocata temetipsum. Nam sicut plene beatam non
esse nisi te haberem, sic non perfecte ministra esse, nisi te tibi red-
derem. Sicut te mihi dedit dignatio tua, ita te tibi reddit devotio
mea. Hec requies mea in seculum seculi ut ego sim semper ministra
dignationis tue possidendo te. et tu sis admirator devotionis
mee quod me laudando te. Istud dignacionis verbum et devotionis
verbum est illud manna absconditum quod nemo novit nisi qui accipit.
et quod nec ipse qui accipit ullo sermone declarare novit. Tunc
absorpta est mors in victoria. et ipse assumptus est in gloria. Soli
tamen deo honor et gloria a quo solo tam gloriosa est victoria. Quinque
quo incipit in delicijs ~~deum~~ deum tam magnifice ~~delatari~~ stude- dilatari
at sinus in sinus visceribus angustiam. Illos enim solet deus ad
sue maiestatis contuitum et amplexum sublimius rapere, quos
videt ampliore exigentibus confederaciones frequenter sepe. Quecumque

anima per diuinam graciam in hac celsitudine est promota dicat ex se
tota. et dicit omnia sciencia. Sit gloria domini in seculum. Et dominus le
tabitur in operibus suis. non in opere sed in operibus. non in meis. sed in
suis. videlicet pietatis et potencie. Si vna anima haberet coacer
uata sibi omnia sanctorum omnium merita. diuina dico pietate remota
non tamen posset emere momentaneam dei memoriam. quam tamen
merebitur per se eternam gloriam. Quod igitur deus in eternam possessionem
seipsum tribuit animabus. non est humane dignitatis. sed diuine pie
tatis. Quod vero anima a cura omnium que creauit deus. aut dedit.
expedita uel creare aut dare potuit liberaliter pergit in ipsum. non est
humane virtutis. sed diuine potencie. Deus qui dedit et facit mi
rabilia magna solus in omnibus et super omnia benedictus in secula se
culorum. Amen. Explicit epistola.

Sequitur commendatio siue defensio libri fratris Johannis Ruusbroec de
ornatu spiritualium nupciarum qui incipit Ecce sponsus venit etc.

Quoniam quidam magistri eximii professores artis theologice quendam
dictum fratrem Johannem Ruusbroec in libro qui intitulatur de
ornatu spiritualium nupciarum minus iuste ut opinor calumpni
antur et reprobant asserentes doctrinam eiusdem viri in quibusdam
passibus et specialiter in tercia parte prefati libri esse erroneam a regula
theologice veritatis et tradicione sanctorum patrum et doctorum discre
pantem. et ob hoc non esse recipiendam censent. sed pocius repudiandam
et abiciendam. Idcirco ut veritas huius doctrine quam spiritu sancto ac
bm vz effluxisse et emanasse qui magister est veritatis et non er
roris. plenius elucescat. in quantum tenuitas mei ingenioli et exi
guitatis mee sciencie permittit. tria facere per ordinem dei gracia aspirante
attemptabo. Primo intencionem verborum suorum quantum ad illa que ibi arguuntur
et reprehenduntur. et tamquam erronea iudicantur. explicabo. Secundo
qualiter hec doctrina non sit noua adinuencio et superstitiosa. sed
omnino sentenciis notatissimorum doctorum catholice fidei consona et eorum
auctoritate commendata et approbata. prout dominus dederit explana
bo. Et tercio. qualiter raciones obiecte minus efficaces sint. ut predictum

doctrina creatur. declarabo .. Quantum ad primum est sciendum quod
frater Johannes de Rusbroec prefatus actor libri de ornatu spi-
ritualium nuptiarum in tertia parte eiusdem libri non loquitur de illa
unione que est per ydemptitatem realis existencie de qua dicit
Christus Jo. 10. ego et pater unum sumus. Ymo in omnibus libris suis
ipse protestatur quod creatura non potest fieri creator. Nec loquitur
etiam de illa unione que solum per consensum et conformitatem vo-
luntatis que est communis omnibus spiritualem graciam habentibus quemadmo-
dum legitur actuum 4. quod multitudinis credencium erat anima una
et cor unum in domino. Sed loquitur de illa unione que per ni-
mia suavitate et magnitudine interni dulcoris et vehemen-
cia amoris animam liquefacit et resolvit et totam virtutem
rationis absorbet. Ex perceptione enim divine presencie et degustatione
interne dulcedinis anima devota in seipsa quietatur. et sibi ac
omnibus rebus creatis per desiderium inflammatum in deum totaliter
expansum funditus moritur. ut vere possit dicere cum apostolo. vi-
vo ego iam non ego. vivit ~~vero~~ autem in me Christus. Quod autem
liquescit et resolvitur. in se ipso non existit. sed redit et
transformatur in illam ymaginem que sibi principaliter exhibetur.
Ex quo patet quod ymago anime rationalis per efficaciam divini luminis in
suam ymaginem increatam deifice potest transformari prout docet
apostolus 2. cor. 3. Nos autem revelata facie gloriam dei contem-
plantes in eandem ymaginem transformamur a claritate in claritatem
tamquam a domini spiritu. quia a claritate ymaginis create per quandam similitu-
dinem transformabimur in claritatem ymaginis increate. Et in hac trans-
formacione ymago rationalis constituitur in tanta conformitate divine
assimilacionis que est inexplicabilis omni lingue. Quod subtiliter vi-
detur innuere apostolus cum dicit 1a cor. 2o. Oculus non vidit
nec auris audivit nec in cor hominis ascendit bonum inenar-
rabile quod preparavit deus diligentibus se. Hoc enim bonum inenarra-
bile quod preparavit deus diligentibus se potest dici perfecta conformitas et
invisibilis claritas divine assimilacionis que omni lingue indica-
bilis est et incomprehensibilis omni menti. nec unquam perfecte constituitur

nisi in speculo eternitatis quod est verbum divinum et essencia divina
Et Ergo de ista unione et transformacione magis credendum est no-
ticiam affectualem et experimentalem habentibus quam solum intellectualem
quia nemo habet scire nisi qui accipit per experientiam vel revelacionem
Et de ista invisibili claritate divine assimilacionis loquitur Frater Johannes
in tercia parte libri de ornatu spiritualium nupciarum. et de hac unione
intelligenda sunt eius verba et recipienda. Ad hos deiformes homines
tam excelsos et a nostra infirmitate longinquos et nisi in modo tam
absconditos exponendos omnino minus sumus. quia ista sunt misteria
regni dei. que in conspectu non queruntur omnibus. sed puritate intelligencie
et divinis illuminacionibus et gracie privilegiatis committenda sunt. Interius
enim audivimus sibique dictum. et ideo ab hiis qui foris sunt dici
non debuerunt. Ne tamen hii qui foris sunt delinquerent si ab
hiis qui intus sunt non vocati(?) aliqualiter eum intestanda(?) ut
discant in fine quantum eis desit. et ad quantum perfectos aspirare
debeant. Hec enim archana et profunda si non gustantur non amantur.
et si non amantur non intelliguntur. et ergo diiudicanda non sunt
ab hiis qui non gustaverunt. Unusquisque enim bene iudicat de hiis
que novit et horum est bonus iudex. ut ait philosophus. Et hec de primo.
·ii° vn̄) ·· Secundo videndum est. qualiter doctrina predicta viri a sentenciis
sanctorum patrum non discrepat. sed per omnia ipsis consonat et concordat. ·
De hac unitate dicit Bernardus in epistola ad fratres de monte dei
Unitas spiritus cum deo hominis cor sursum habentis perfectus in deum vo-
luntatis est profectus. cum iam non solummodo vult quod deus vult. sed sic est
non tantum affectus sed eciam in affectu perfectus ut non possit velle nisi quod
deus vult. Velle autem quod vult deus. hoc iam deo similem esse est. Non
posse velle nisi quod vult deus. hoc est iam esse quod deus est cui iam
velle et esse idipsum est. Unde bene dicitur quia tunc videbimus eum
sicuti est cum sic similes ei erimus. Hoc erimus quod ille est quibus enim
· d' hic materia vide potestas data est filios dei ~~filios dei~~ fieri data est potestas non quidem
amicus in die phi z ja.. ut sint deus. sed sint tamen quod deus est. ·· Postmodum loquitur de tri-
plici similitudine hominis cum deo. et deinde subiungit. Dicitur autem hec
similitudo dei. unitas spiritus non tantum quia afficiat spiritum hominis spiritus sanctus.

sed quia ipse est spiritus sanctus deus caritas. Qui cum sit amor patris et filii
et bonitas et suavitas et bonum. et osculum et amplexus et quicquid
dici potest ex amborum in summa illa bonitate beatitudinis et beatitudine bo-
nitatis. Hoc idem homini suo modo fiat ad deum quod consubstantiali bonitate filio
est ad patrem vel patri ad filium. cum in amplexu patris et filii medium
quodammodo se invenit homo beata conscientia. cum modo ineffabili incogitabilique
fieri meretur homo dei non deus sed tamen quod est deus. Ecce quomodo
ista summa beati bernardi omnino concordat doctrine fratris Johannis de Ruus-
broec et mutuo sibi consonant. Hoc idem patet ex epistola supra pre-
missa quam quidam bone devotissimus et doctissimus composuit in qua sub
brevibus verbis descriptus est totus processus libri fratris Jo de Ruus-
broec de ornatu spiritualium nuptiarum. Cum hiis concordat Gilbertus · Gilbertus ·
super cantica sermone secundo ubi distinguit de triplici lectulo. Primus est proprius
sponse. Secundus quis est sponse et sponsi. Tertius proprius est sponsi.
Sponse lectulus est. cum quietis et pacatis et compositis moribus intra
se quiescit collecta. Communis est. cum iam incipit oblivium in sponso. Sed
proprius sponsi est. quando sui oblita peritus. et se excepta tota transit in ipsum
et quasi induitur ipso dilecto ipsius. In lectulo suo non effluit sponsa
sed se non turbat in se. In lectulo communi affluit illi delicie quedam
de presentia sponsi. In illo qui solus est sponsi amoris exagitata
incendio ebullit excrescit effusa et effluens tota transfunditur
in ipsum et in silentium absorbetur qualitate. In primo penes se est.
In secundo penes illum sponsum. In tertio peritus est ipsa penes ipsum et
si dici potest non est in se ipse. In primo quiescit. in secundo adheret. In tertio fruitur
illi. In primo tranquillitatem propriam possidet. In secundo quandam meretur conjuncta-
tem cum dilecto. In tertio assumitur et absorbetur in quandam caritatis et gratie
bonitate. Hec Gilbertus sibi supra. Cum predictis concordat Hugo commen- · hugo ·
tator Dyonisii super septimum angelice ierarchie. dicens sic. Intelligas
quanta est vis dilectionis amoris et dilectionis si tamen intelligi potest. Quia dilectio
supereminet scientie et maior est intelligentia. Plus enim diligitur quam intelli-
gitur. Intrat dilectio et appropinquat ubi scientia foris stat. Et reddat
rationem istius. Quia vera amor sive caritas nullum patitur medium inter
se et obiectum quod est deus. sed vehementer tendit in ipsum inmediate. Et

ideo numquam quiescat. donec anima transeat et ad ipsum dilectum et in ipsum
veniat. Unde subdit ibidem. Dilectio sine amor impetum sequens
ardentius desiderium suum nec dissimulare valens donec ad amatum perve/
nerit amato appropinquat quantum potest. et eo amplius sitiens intrare ipsum
cupit et esse cum ipso. et esse tam prope ut si fieri possit. hoc idem
ipsum sit quod ipse. Nichil est velocius nichil acutius nichil subtilius
amore aut penetrabilius quia anima sua non quiescit donec naturaliter amabi/
lis totum penetraverit virtute et profunditate et totalitate quantum
potest. Huic etiam sermoni alludit per omnia Vercellensis super cantica dicens.
quod affectus et intellectus simul coambulant usque ad novissimum desertum intel/
lectus. ubi licet sine cognitionibus et suis luminibus conformacionibus. Affectus autem
continet principaliter in deum suspiria et supintellectuales extensio/
nes et immissiones. fervidos fulgores. et fulgidos fervo/
res. ad quorum omnium sublimes excessus et excedentes sub/
limitates intelligencia trahi non potest. sed solus principalis af/
fectus deo unibilis. Et postea ibidem dicit. Tanta est virtus
veri amoris et pulchritudinis. quod non solum facit homines et
angelos excedere naturam propriam ut in deum ascendant. sed etiam
deum naturam propriam egredi ut ad creaturas quasi infra naturam
suam procedendo condescendat. Ecce quomodo omnes isti excellen/
tissimi doctores in hoc conveniunt. quod anima quando rapitur in divini luminis
abyssum tota deficit a se ipsa. et in illum quem diligit tota
liquescit. et supintellectualiter ei unitur. et unitissime transformatur
in ipsum. Ita ut anima dum a se ipsa alienatur. dum in istud divini ar/
chani ~~secretum~~ rapitur. dum ab illo divini amoris incendio tr/
tudatur. intime penetratur et inflammatur. se ipsam penitus
exuit et divinum quendam affectum induit. et inspecte pulchri/
tudini conformata totum in aliam gloriam transit. Hiis perlibatis
respondendum est breviter ad obiectiones et raciones quibus quidam docto/
res parisienses doctrinam predicti viri nisi sunt impugnare calumpniari
et reprobare. Sciendum est autem quod actor prescripti libri de misticis non
sicut ille magister arbitratur qui omnibus dei videtur calumpniari. homo ydiota
fuit. et sine litteris. Sed erat sacerdos ut spero deo acceptissimus primus

/ sectarium

prior et fundator eiusdem monasterii canonicorum regularium in Braban-
cia appellati Viridis Vallis et siti in quadam silva que vocatur
Zonia iuxta civitatem que dicitur Bruxella. qui doctrinam suam non latino
sermone sed teutonico conscripsit. Licet enim competentis scientie fuit non tamen tam
eminentis scientie extitit quod prefatam doctrinam latino sermone tam composito et
stilo tam eleganti scribere potuisset nisi speciali dono dei sibi dati
hoc fecisset. Sed quidam frater eiusdem monasterii vir valde ingeniosus
et litteratus postmodum ob preces quorundam nationum quosdam librorum suorum
latino sermone conferre in persona ipsius curavit. Admirantes igitur doc-
trinam eius laico conscriptam sermone faciliter perpendere poterunt ipsum nequa-
quam didicisse ab homine aut ab humana scientia sed accepisse a deo
et a divina sapientia et magistra unctione. A fructibus enim eius cognosci potest
quod fuit homo missus a deo. cui in hiis novissimis diebus hec devota
archana et profunda atque divina de dispensanda largitum est. ut
nova armonia suos melius attraheret auditores. Et ut sectam
illorum liberorum spirituum qui tempore vite sue multum in Brabancia et
circa illas partes pullulabat. extirparet. et errores eorum dempn-
aret. licet quamplures scriptorum hec eadem docuerint. ut patet ex premissis.
Hac ergo occasione et necessitate compulsus hec profunda et subtilia
teutonico sermone contexuit. Cum quidem hanc doctrinam absque aliquo la-
bore studii sola gratia spiritus sancti eius mente docente et perlustrante eruc-
tavit. sicud bene compertum est illis qui secum conversati sunt et secretorum suorum
conscii fuerunt. Ubi igitur stilus libri in latinum translati magis redoleat
humanam eloquenciam quam divinam. hoc non imputandum est actori sed potius
translatori. Cum quidem translator pro eo quod ornatui et eloquentie sermonum plus operam
dedit quam forte expedit. in predicti libri translacione multum desudavit. Licet
actor ab hac desudacione liber et expers fuit. cum omnia que do-
cuit sponte pie credimus spiritus sancti inspiravit et ministravit. Licet autem
doctrina ipsius viri in latinum translata sit multum preciosa. compunctiva
et devocionis excitativa. tamen congruum eloquium dum vehementer quod
in verbis illius teutonicis invenitur. multum graciosum est. magis mo-
vens et afficiens et accendens legentem. Ita ut durissimi cordis
sit qui non ex lectione eorum compungatur. ad devociones excitetur. et ad meli-

ora convehatur. Verumptamen quod dictus magister asserit tantam partem huius libri
penitus rescindendam tamquam discrepantem a doctrina sana sanctorum doctorum.
satis ostensum est quomodo hoc non sit verum. sed potius doctrina predicti
viri per omnia concordat et consona est tradicionibus et sentenciis sanctissimorum
et famosissimorum doctorum qui de hac materia locuti sunt. Omne enim
verum omni vero consonat ait philosophus. Preterea subdit quod doctrina eius non
stat cum declaracione decretalis. Certe dico quod ipse in omnibus libris et
dictis suis ponit beatitudinem nostram consistere in visione et fruicione
dei et actuali cognicione. Sed preter istam beatitudinem obiectalem
ipse ponit quandam transformacionem creature in creatorem quam beatus paulus
docuit et alii sancti doctores posuerunt. nec hoc credo impugnare
decretali aut sinceritati fidei orthodoxe. Primus enim fruicio non
fit sine visione. principalius tamen est in dileccione. Sed cum hic perfectius
diligere quam cognoscere. sic enim ibi intellectus non implebitur leticia visionis
sed affectus non implebitur leticia dileccionis. tamen querit cohibere et
transformare. Ego puto quod ista est intencio dictorum suorum. quod ille qui per
fecte unitus est deo. per eum qui est super omnia constituitur intelligencia que neque
racione investigat neque intellectus speculatur et quasi ab omnibus talibus et quasi
a seipso segregatur. et per unicionem dileccionis que est extrema vel q̄ gtoīs
ascendit super intellectualem cognicionem. et super omnes actus virtutis ap
phesme. sed solum per ca. densissimam ymo sup fundam dileccionis experi
mentalem notitiam deum cognoscit. et sic intrat in caliginem. quia dere
linquit omnia divina lumina illustracia. et venit in actualem ignoranciam
omnium. ubi vere est qui est ultra omnia. Solum enim ibi vere invenitur et
tenetur. et qualis ibi invenitur non est effabile. Confiteor tibi
domine pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et pruden
tibus et revelasti ea parvulis. Insuper videtur ipsum consensio fuisse
istius opinionis quod duplex est beatitudo hominis. Una que est in ipso scilicet
que est ultima eius perfectio ad quam possibile est ipsum pervenire. et hec
est beatitudo creata. Alia vero est super ipsum per eius unicionem pre
missa beatitudo in eo creata et hec est beatitudo increata que est ipse
deus solus beatus per essenciam. Et quod deus super suam essenciam est quīq̄ ō
intellectum nostro quia alias non immediate videretur nisi essencia sua gng̃e

intelligentia

creatum intellectum nostrum non transit quia ibi erit lumen glorie medium quod elevabit intellectum nostrum ad hoc quod possit coniungi essentie increate. Et ab hoc medio non dicitur contemplatio mediata quia non cadit inter contemplantem et rem contemplatam sed est istud quod dat contemplanti vim contemplandi. Istud erit in patria. Et in statu vie nullus intellectus pure creature potest in visione dei per essentiam pervenire per aliquam dispositionem sibi inherentem. Et contingit aliquem divina virtute quod aliqua res miraculose producitur in aliquid in quod nullo modo potest per aliquas dispositiones sibi inherentes. sicut quod [illegible] quod virgo pariat. et quod ignis in aqua comburat. Et sic potest miraculose fieri quod divina virtute aliquis intellectus creatus non habens nisi dispositiones vie elevetur ad videndum deum per essentiam. nec tamen ex tali visione dicitur beatus simpliciter. sed secundum quid tamen in quantum communicat in actu beati .. Probabiliter etiam sustineri potest absque preiudicio fidei quod in visione qua deus per essentiam videbitur ipsa essentia divina erit quasi forma intellectus qua intelligit. quod quidem non oportet ita intelligi quod divina essentia sit vera forma intellectus nostri. vel quod ex ea et intellectu nostro efficiatur unum simpliciter. sicut in naturalibus ex materia et forma naturali. Et comparatio divine essentie ad intellectum nostrum est sicut comparatio forme ad materiam. et quod fiat unum quantum pertinet ad actum intelligendi. et quod non requiritur aliqua species ad deum contemplandum in patria. quia quelibet alia forma informare intellectus nostri per eam non posset duci in divina essentiam. Puto quod hec dici possunt absque periculo erroris vel heresis. Cotidie videmus sapientes tam in scolis quam in scriptis de eadem materia contraria et contradictoria opinari. Hec dicta sint sub correctione melius sapientum [sententiam]

Porro illud quod dicit. predicta anima contemplantis in esse tali divino abyssali ita quod reperibilis non sit ab aliqua creatura. hoc verum est si sane sane intelligatur. Sic quippe intelligendum est. quod in hoc gradu contemplationis quando mens rapitur in divinum lumine abyssum omnium exteriorum obliviscitur. nescit quod periit seipsam. seipsam exuit et divinum quendam affectum et supramundanum induit. totaliter transit in deum suum et in aliam gloriam. qua creatura sub esse creaturali non attingit. quia in tali statu esse suum creatum excedit. et supra intellectum et mentem deum contemplatur et sic

quia

non est receptibilis ibi ab aliqua creatura. Quod postea subiungit quod iterato
actoris pfan. videtur esse quod anima desinit esse in illa contemplatione quam prius
habuit. hoc male interpretatur et intelligit salva reverencia. Sed ista
est pocius intencio eius quod quando anima intrat in istud divinitatis archanum.
et in illud intime quietis secretum. tunc non oportet quod ibi fiat corporis
et anime dissolucio. sed in huiusmodi transformacione anima dividitur a spiritu per
hunc modum. ut quod animale et corpulentum est deorsum remaneat.
et in ymo. Spiritus autem et quod spirituale est ad summa evolet. et usque ad
speculacionem divine glorie sublimetur. et in eandem ymaginem transformetur
Ry. Nichil est in creaturis ut dicit Richardus hac divisione mirabi
lius cernitur. ubi istud quod esse creditur unum est atque indivisum. in se
ipsum in quadam porcione dividitur. Neque in uno homine alia essencia est eius
spiritus atque alia eius anima. sed una eademque substancia simplicis nature. Unde
pro planiori intellectu istorum sciendum est non dumtaxat quod spiritus tunc quoque
in tantum a corpore et anima dividitur. ut spiritus in spiritum esse asseratur.
et quoque spiritus super spiritum esse dicatur. et quoque spiritus sine spiritu esse credatur.
Isto habito et intellecto facilime omnia tunc exponuntur. Quod enim di
cit in ipsa quidem sua vacuitate per infinitum amorem spiritus perdit
semetipsum. dei quia etc. Hoc est quod legitur 3 Regum x ca. quod regina
saba videns sapienciam salomonis et domum et habitacula et ordi
nem ministrancium non habebat ultra spiritum. Nunc spiritum suum perdidit quem
spiritum non habebat. Quod exponens richardus libro 4 de contemplacione
capitulo 12 dicit. Nunc recte dicitur spiritus semetipsum non habere. quando incipit
a semetipso omnino deficere. et a suo esse in supermundanum quoddam. et vere
plus quam humanum statum transire. et mirabili transfiguracione spiritus ille
ab humano videatur in divinum deficere ita ut ipse iam non ipse eo dum
taxat tempore quo deo incipit altius inherere. Qui enim adheret
deo unus spiritus est. Et sic totum in istud divinitatis archanum intrat
clamans cum psalmista. Defecit in salutare tuum anima mea. Ex isto patet
qualiter spiritus semetipsum perdit. et quomodo magister richardus concordat
per omnia in dictis suis doctrine fratris Jo. de ruusbroec. Si queris quo
modo possunt hec discerni aut sciri. Dico quod super satis dictum est quod ista sunt
ineffabilia. Manna absconditum est quod nemo scit nisi qui accipit

Dici et etiam non potest. cum tamen sciri possit. Nisi expertam et gusta-
ueritis non intelligetis. Ergo de isto credendum est. qui gustaue-
runt et experti sunt. Illud quod dicit. ac sine intermissione ipse fit
ea claritas quam accipit. etc. Sancti expositores clari quoque sancti doctores
idem sentiunt. Unde in epistola supra premissa sic habetur. hac hora
inconsiderate. sicut aque gutta modica infusa multo vino. sic ista efficitur
lux in domino. optata in optato. Optata quippe ac omnipotens efficitur
quam in optimum ac omnipotentem tota trahitur. Et sic patet quod non est inconueni-
ens dicere quod in huius status excellentia ipsa mens fit ea claritas quam
accipit. Ibi etiam est omnis consummationis finis. Unde dominus gilbertus gilbertus
super cantica sermone xv. Quis consummationis finis est ubi ipse a te defficis.
ubi conformaris ubi esse aliquis incipis totus in christo. et solutus in te christus.
fis deo federatus et conformatus. hec ille. Bernardus Amor suo ·bernardus·
defectu plus perficit et sua ignorantia plus apprehendit. Quod sicut ferrum ig-
ne [illegible] efficitur ignis quam ignitum. sic homo perfectus caritate in deum
uel in deum caritas videntur potius ut emphatice loquar quam caritate
succensus. Indiuiduum quod dicitur sicut aer luce. sicut ferrum igne. Et quod
sequitur. dependent quod unum esse etc. sic accipiendum est. quod [illegible] nostre diuina
essentia realiter et potentialiter communicata. Ubique totus est deus per existentiam communicata
sed non in singulis equaliter per efficaciam. Et licet ex toto se ubique
operetur. tamen non totum quod potest facere facit est ubique. ymmo potius in superioribus
operatur. Ex hiis dictis facile elicitur intellectus aliorum verborum que
sequuntur. nec necesse est ea exponere. Ad extremum hoc infero quod
magistra intelligendi est experientia prout sancti testantur. Et ille optime
veritatis indicium nouit qui eam non audiendo solum sed gustan-
do et faciendo didicerit. Cum enim veritati unitus est. ex ipsa unione
bene nouit quod bene sentit. quamuis nullum cum comparat tamen mentibus ex-
cessum passum. Patet ergo ex hiis quod sanctissimi et excellentissimi
doctores qui in utraque specie contemplationis perfecti fuerunt. eadem sen-
serunt et docuerunt que iste pater libri de ornatu spiritualium nup-
tiarum dogmatizat. licet forte sub aliis verbis. Non autem refert
diuersitas ~~liber~~ narrationis ubi eadem res narratur. sicut dicit beatus
augustinus. Ergo predicta doctrina non est reprobanda nec abicienda ab eo

que sensus proprium facit et a pie interpretari volenti. Ex nullis
sustineri potest absque periculo erroris. Difficile est autem bene loqui
ad peius interpretari volenti. In experiencia namque et usu
virtutis proficit cognicio veritatis, quod in sola intelligencie illumina-
cione inchoatur, perfeccior est gustando dulcedinem(?). Ergo in talibus materiis
que solum per experienciam et gustum cognoscuntur, magis est creden-
dum hiis qui noticiam experimentalem habent consecuti(?) quam hiis
qui solo lumine intellectus et literarum studio pollent circuitibus sine(?) di-
gustu spirituali. Quanto melius intelligimus, melius proficimus. Spiritua-
lis omnia diiudicat et ipse a nemine iudicatur. Et hoc dico
quoad illud quod dicit magister in collacione sua epistole annectit. Concedo
quod sepe dictus frater Jo. de Rumsbroec in aliquibus forte non
ita dixisset sicut aliquis vellet vel quam melius vel verius dici
potuisset, que tamen de hoc. In opusculis enim tractatorum multa
corrigenda inveniuntur. Negare non possum nec debeo ait Augustinus
sicut in ipsis moribus, ita multa esse in tam multis opusculis meis
que possunt iusto iudicio et nulla temeritate culpari. Item
idem: Noli meis literis quasi canonicis scripturis inservire, sed
in illis et quod non credebas inveneris tibi incunctanter crede.
In istis autem quod certum non habebas, nisi certum esse intellexeris noli
firmiter tenere. Non enim par auctoritatis canonicis scripturis de-
betur et eorum exposicionibus. In omnibus enim bene agere et in nullo de-
viare non est humanitatis sed deitatis. Concedo tamen quod doctrina eius
quantum ad intellectum suum in paucis aliquam patitur. Licet forte
quedam planius et irreprehensibilius potuisset dixisse. Hec dicta
sufficiant contra eos qui doctrine prefati viri videntur derogare
sub correctione tamen sapiencium melius senciencium. Pro ampliori decla-
racione illius dicti quod magister dicit quod doctrina fratris Jo. non stat cum
"decretalibus" declaracione. Sciendum est quod quicumque pie libros ali-
cuius ecclesiastici doctoris legit, si quid in eo quasi dubium et seu
periculosum invenerit, non statim contempnendo invadit, sed inspicit et discu-
tit et retractat ex circumstanciis et scriptis eiusdem auctoris et
ad ultimum prius eligit conteri se ignorare vel non intelligere quam alter-

roris notam impingere nisi manifestam in eo heresim dephendat.
Cum libet aliquem calumpniari nichil est tam bene dictum quod non nō
posset mala intellectu depravare. Et ideo licet prefatus frater Jo.
in tercia parte libri de ornatu spiritualium nupciarum de illa altissima
materia et profundissima obscurius locutus sit. In aliis tamen locis
et libris suis ubi de eadem materia loquitur planius in sermone
suo explanavit. Unde in libro suo qui dicitur de calculo ac
de perfectione filiorum dei. ipse manifeste protestatur. quod impossibile est
nos ex toto desistere naturam nostram quoque creacionem in creatorem mutatos
amittere. Unde cum nostra substancia est in se immutabilis et ingenitabilis.
Ita non sinit aliam naturam in se essencialiter converti. Impossibile est enim
ut creatura deus vel creator efficiatur. Verumptamen deo per medium
et sine medio unimur. Per medium scilicet gracie sue et nostre opera.
Gracia enim dei mentem nostram irradians docet nos deitate. diri-
git quod nos ad omnes virtutes et in eternam dei delectacionem et amo-
ris exercitium. Verumptamen ultra hanc graciam et virtutes inter deum
et nos mediantes deo etiam sine medio unimur. quando impetu
ardentis amoris excedimus omnem creaturam usque in ipsas super-
substanciales divicias dei. ubi in amore nostra transimus mori-
entes omni consideracioni in quadam inscientia et caligine. ubi agi-
∧ sup mur et ∧ informamur ipso verbo eterno quod est ymago patris. Huic
sentencie omnes patres supramemorati concordant. Cumque sic deo
unimur. remanet tamen in nobis semper divinus et amor activus.
Cum absque scientia nostra deum possidere non possumus. nisi fine nr
fine amoris ~~et~~ exercitio deo uniri. unioneque servare va-
lemus. Si me ignorante totius mundi dominus essem. quid mihi pres-
taret solacii. Idcirco sentiemus nos eternaliter gustantes
et possidentes teste christo qui ait. Hec est vita eterna ut cognos-
cant te solum verum deum et cetera. Et sanctus pater quia vita nostra consistit
in distinctione contemplacione et visione dei. Ultra omnia tamen hec. eri-
mus quasi expirati supra nos ipsos. sine spiritu in abissali et incompre-
hensibili et immensa dei gloria. Idem spiritus dei qui nobis
flat efflat et inspirat ut deum diligamus et virtutes

operatur nos et ad se et in se attrahit et invitat ut in ipso quies-
camus et eo perfruamur. Et in hiis duobus eterna vita stat
videlicet in districtiva contemplatione et perfectiva ~~contemplatione~~ fruitione. quemad-
modum per actus inspirationis et expirationis diastole et sisto-
le nostra vita conservatur naturalis. Et ex hiis patet quod non con-
venit decretali quia ipse ponit secundum decretalis asserit beatitudinem
nostram consistere in visione et fruitione. Preterea scio quod beatus tho-
mas de aquino clare dicit quod impossibile quod deus videatur per essen-
tiam oportet quod deus sit forma intellectus nostri quia quecumque alia species in-
formaretur. illa non duceret nos in essentiam divinam. Et licet
istud sit erroneum vel non nescio. ymmo plures doctores videntur
sentire quod in patria deus absque specie cognoscetur. Et ita videtur
sensisse iste opinionis quod deus in patria non solum erit cognitio que
cognoscetur ab anima sed est per quam anima cognoscet. Insuper quod dicit quod
nullus theologorum umquam tale posuit modum beatitudinis qualis
ab isto actore explicatur videlicet quod anima desinet existere in esse
proprio etc. Dico quod ipse numquam cogitavit nec umquam in cor ipsius des-
cendit. quia ipse ita desipit quod sic senserit. sed iste magister sibi im-
ponit. Sed satis superius est declaratum et expressum. Et iste est
intellectus doctorum sanctorum quod mens dulcedine sibi divini illecta ra-
pitur et elabitur a seipsa ut verbo similiter. Illicque ubi nosmet
ipsos excedimus in caliginem et immoderantiam inscrutabilem ubi
nos deus ex nobis ipsis trahit tu fortis et deglutit in ipsius
profundissimam divinitatis tam qualitate in ipsam sui superessentiam
et sui spiritus unitatem amoris que absorbet nos. Et hec omnes
sancti patres senserunt et docuerunt. videlicet Dyonisius. Bernardus
et richardus. Et per hunc modum anima beata fit et deo fruitur
Et Ergo mirum est quod dicit nullus theologorum etc. Verum est quod nullus
doctorum talem modum posuit secundum quem ipse verba sua intelligit et
recipit. sed ipse sinistre intelligit et male interpretatur. nec illum
sensum verba sua pretendunt si omnes circumstantias verborum
suorum diligenter inspiceret. Sed non puto dici potuisse quod
eum puto sensisse. Est enim iste modus sentiendi aliorum

ab omni modo usitato sentiendi. Unde nec usitatis verbis potest aliqualiter explicari. Et ideo qui viri perfecti nostra instantia et importunitate ac caritate devicti aliquid nobis de tali affectione vel intelligentia temptaverunt revelare. succumbunt verbis. vel talia verba loquuntur que nostrum intellectum excedunt. Subtilitas hec que devotis mentibus in unione intima dei comparatur. tam sublimis est quod nec vocali nec mentali verbo est expressibilis. sed sola attingibilis experientia. Ergo non est mirum. si id quod dicitur de indicibilibus. eo modo quo dici potest. sit minus intellectum. minus placeat. minus accepte ab inexpertis. Nequaquam estimandum est prefatum ~~fr.~~ fratrem Jo. de rumsbroec fuisse istius opinionis vel erroris quod voluisset asserere spiritum rationale in actu beatifico uniri divine essentie per transformationem essentiale in ydemptitate divine nature. aut quod non sit necessarium quod potentia intellectiva creata. sit elevata per habitum supernaturalem luminis glorie ad eliciendum actum beate visionis. Sed ita videtur sepe. quod quia ipse deus propter summam eius simplicitatem menti illabitur. Ideo contemplemus eum in seipso obiective et etiam per seipsum representative. ~~ut hic per ipsum excludat mediatorem speciei luminis~~ ut hic. in seipso excludat mediatorem speciei. et hic per ipsum excludat mediatorem speciei luminis divina essentia representantis. sicut lux solis nobis rerum species manifestat quas in tenebris videre non possumus. Et ita quidam doctores senciunt Et in visione beatifica ipsum visum non videtur per similitudinem. sed per essentiam efficitur quodammodo intra videntem. Ex hoc autem quod ipsum visum receptum est intra videntem unit sibi ipsum videntem ut fiat quasi quedam mutua penetratio per amorem secundum dictum Jo. iiii. Qui manet in caritate etc. Ad unionem autem mentis cum deo consequitur delectatio summa. et in hoc consistit nostra felicitas. Ex quo patet. quod ad fruitionem tria concurrunt. perfecta visio. plena comprehensio. inhesio amoris consummati. Et in isto stat summa totius dictorum fratris Jo de rumsbroec concernentium predictam materiam. Unde secundum ex ipsius dictis manifeste colligi et elici potest. ipse ponit beatitudinem nostram consistere in distinctiva congruitate. et exemplis dei

nō

intuitiua. et hanc vocat beatitudinem actualem. et in fruitione dei quiescitiua. Ubi anima igne diuini amoris resoluta liquescit et deficit a seipsa. et spoliata omni virium suarum opera et naturali actiuitate. increatam simplicitatem induit et ymaginis increate consequitur assimilacionem. Gaudium fruicionis est tante magnitudinis et tam indicibilis suauitatis quod mens plene humana comprehendere non potest. sed tota absorbetur ex plenitudine illius gaudii. sicut stilla aque absorbetur a vino forti. Et istum contactum fruicionis omnes vires anime in indicibili gaudio anime absorbentur. Et hanc inhesionem et amplexum mellifluum indissolubilis caritatis et consummati amoris. ubi anima in abissum in deum trahitur et transformatur, appellat beatitudinem essencialem. Et sic patet quod sensus eius verissimus est. nec discrepat a sententia doctorum priorum. Et si est aliquis error in dictis suis. ille consistit in quid nominis. Nota autem sunt ad propositum. Et ideo talis error non est magni ponderis.

Explicit recommendacio doctorum domini Johannis Ruusbroec.

fu ᵽng. In noīe ihū x̄.

Sequit libellꝰ de īge nomi sc̄ti ꝯ et ē 2 matia libz bi dyonisii 222

Reuerendo pr̄i sacre theologie mg̈ro fr̄i Ghenr̄do mi
nistro. Colonien. Frat Bertrām de Alen cū debita
obediā. nona sp̄. nom sc̄ti mō nono. de nona matia
nomīs ~~noīs~~ inestigacōibꝫ gaudia renouari .. Tripliti p̄
ueniēte de existēte gaudio nom sc̄ti. iux tplex genꝰ cog̈tōis.
Infimo scd̄m sensū. Supmo scd̄m itellcm̄. Medio. scd̄m spm̄. Opletibꝫ
nomīs 7 pulchris de eo qd̄ scd̄m sensū. nonnllis etiā de eo qd̄
scd̄m spm̄ p nos inuētis. ei qd̄ scd̄m itellcm̄. 7 restat aliū admone
mam .. Plectis igit hoc āno libris diuinis Dyonisii. modicū
illud qd̄ ex illis cape potui. magis diable de laude diū nomi
sc̄ti. pla ei illoz. magis cogitabilia sūt. qm̄ dicibilia. nonnlla etiā
uero cogitacōez meā (loq̄re) ꝯcedunt. p̄ illo grosso 7 rusticato qd̄
ego ꝯcepio scribēs. bre ueniēte de p̄mitatu examinādū tūs
mitto et corrigēdū. ac vniꝰ bꝰ de nono sc̄to. si forte pla
cet iter multa ubū aliq̄d adiūgēdū.

Dupliti igit existente ī genē ꝯnologia diuina p attribucōez
uidelicz 7 abnegacōez. Principalior ē illa. qua laudat
deus p om̄ abnegacōez. sc̄dm̄ dnm̄ doc̄ dyoniꝰ de mystica
theō. cap. 1. pte 3. Oportunū ī qmt ī ipa 7 om̄ entiū po
nē 7 dicē positōes ut om̄ causa. 7 om̄s ipas p̄ncipaliꝰ ab
negare. ut sup oiā superexistente. Causa aūt qre p̄ncipalior
est illa que p abnegacōez. Ema qd̄ qt ꝯiungit p attri
bucōez aliquomō itelligimꝰ. 7 ꝯgnoscimꝰ. Deus aūt ē sup
om̄ itellcm̄ 7 sup om̄ ꝯgnitōez supsbalit suppositꝰ. scd̄m in epla
p̄ma que est ad gayū. dicit dnꝰ dyoꝰ. Et si aliqis uidens
deū. itelligat qd̄ uidit. nō ipm̄ uidit. s3 aliq̄d eoz que sūt
eiꝰ que existūt 7 ꝯgnoscūt. Ipse aūt supmēte. 7 sup sbam
sup collocatꝰ ī ipo vniūsalit nō ꝯgnosci. necz ēē. Et ē sup sba
lit. 7 supmēte ꝯgnoscit. Et scd̄m meliꝰ p̄fcā ꝯfracia. ꝯgnitio ē
eiꝰ. qui ē sup oiā que ꝯgnoscūt .. Ad qd̄ tamēqz igit poitaz ꝯgt
cōez ascēdētes siue p silitudīe ut leo. petra. lapis āgularis
7 silia. siue p p̄pnetate ut bonꝰ mistꝰ sapiēs 7 cetā. siue p
supeminētiā. ut p se bōitas. p se sapia. siue p tulitate ut oīm

ca 1.

causa omnium principium fons et origo omnium creator conservator gu-
bernator et in se reductor. quam quam positive dicimus super terra illud quod
ipse in se est per congruencias manemus. Tendenti namque ad illum qui ut
est in se ipso videre dicitur cum tota abnegatione est et relinquendum. Unde dominus
dyonisius 13. c. de divinis nominibus parte 2a sic dicit. Neque una aut unitas vel
trinitas neque numerus neque singularitas vel fecunditas neque aliquid
eorum vel aliorum eorum que sunt. Educit eam que super omnem rationem et
intellectum occultatam deitatis que super omne nomen et intellectum supersubstancia-
liter super omnia est et neque nomen ipsius est neque ratio. sed ab omnibus segre-
gata est. Et neque ipsum quod bonitatis ipsi afferimus ut congrue dantes.
sed desiderio intelligendi quid et dicendi de natura illa ineffabili nomine
venerabilissimo ipsi primo sanctificabimus. Et consonabimus namque et
in hoc theologis. A vero autem veritate deliquimus. Propter quod et ipsi eam
que per abnegationes resursionem prehonoraverunt. ut sanctam
animam ex sui ipsius conformibus. hec ille. Ecce ergo quod solum desiderio in-
telligendi et dicendi aliquid dicimus de eo quod quod positive dicimus
et per nichil attingimus a vera veritate deliquimus et cum ipsum nomine
bonitatis de eo dicimus. Et ratio est. Quia omnia que invenimus positive
veniunt in intellectum quoniam vestigia quedam dei sunt et signa in effectibus eius in
entibus. Pendet autem in Job. qui usque ad perfectum per vestigia poterit
invenire altissimum. Forsitan in quantum vestigia comprehendes et usque ad per-
fectum altissimum reperies quod dicit nullo modo. Nec mirum. Quia posuit
tenebras latibulum suum. et tenebrosa aqua in nubibus aeris idest intelligentia doc-
trine sacre. immbibus aeris idest intellectibus elevatis quod taber-
naculum in circuitu eius. sed latibulum tenebrarum. Que tenebre
intelligantur quoad eum. sed quoad nos neque etiam in quantum ad nos tunc
sed noluit videri. Sequitur. Pre fulgore in conspectu eius nubes transie-
runt. Ibi grando ob diminutionem malorum et carbones ignis accensa
2 Potior ergo principalior modus in quem venit | lectitas boz
dum est secundum beatum dyonisium per omnes abnegationes. Ubi post multi-
plices tubas et voces sacrate scripture. post fulgura et multi-
plices ignes et illuminationes doctrine sacre et revelationes angelo-
rum ascendit homo in monte cum moyse. omnia omnia transcendendo

sed in omnibus

et totalis ignorantie omni taliquine sublevando ab actibus
omni ~~cogn~~ virium tam apphensivarum quam appetitivarum respectu suiipsius
et omni aliorum. cum appetitu videndi desideratum. totaliter occado donec
ex sua benignitate nulla homo prestante se manifestet. quantum nomine
convenit desiderantis dignitati et susceptibilitati. Que mani-
festatio. sicut non antequam fuit (fiat) ab homine quit investigari. sic nec
postquam est facta. potest memorie commendari. Ut enim supra dicebatur.
si aliquis videns deum intellexerit quod vidit non ipsum vidit. Cognos-
citur enim in modo quo cognosci. sicut dictum est. non credendo aliquid quod nos per ee
apprehendimus. Est enim illa visio dei cum mente ita ultra con-
suetudinem a nobis rerum cognitionem. sicut eius esse est ultra omne quod nos
dicere possumus verbo essendi. Unde ibi audiuntur verba que non
licet homini loqui ut dicit apostolus. Quia non potest homo de eo quod ibi
patitur ad alium ferre verbum et ideo non licet. quia rei possibilitas non
admittit. Est enim manna absconditum. quod nemo scit nisi qui
accipit. Unde Ber. in libro de quadruplici dilectione dei loquens
de hac materia sic ait. Sicut experiens experiretur in hoc et hoc dis-
cere non potuit. nisi experiendo. sed neque communicare potest inexperto.
quia sicut dicitur in sapientia. In gaudio eius non miscebitur extraneus.

Antequam autem ad aliquem predictorum modorum inquirendi seu lau-
dandi deum accedamus. hoc prescientum est. quod secundum dominum dyonisium
de mystica theologia c. 3. p. 2. opposito modo dicendum est modo lau-
dando deum pro omnibus in eo positionem. et pro omnibus ab eo abnegationem.
Videt enim naturam procedens alius primo omnium formam totius. deinde eam que
est circa totum. et sic usque ad extrema corporis membra. ab intimis
incipiens et terminatus ad extrema. Ars vero non formans sed
querens naturale agalma id est ymaginem perfectam in ligno
vel in lapide. opposito modo per ablationem potentiam occultacionum ab
exterioribus progreditur ad intima. nichil apponendo. sed tamen prohibe-
ntia inde quod naturam perficerat removendo. Sic in laudando deum
per omnibus in illo positionem ab honorabilissimis est incipiendum. ut a
bono. pulchro. luce. ente. vita et similibus. Et usque ad
infima procedendum. ut in de divino. et ultimo in symbolica

theologie procedit dicens dionysius. Exquisito autem in mystica theologia, ubi per
omnem abnegationem ab infimis procedit ad suprema, quousque nullo
iam manente quod prohibeat ipsum naturale quod nostra cogitatione for-
mare non possumus se manifestet agalma. Non enim est de deo
sicut de rebus intelligibilibus a nobis. Omne enim aliud a deo quid-
ditatem habet qua potest habere esse in cognitione sive eo quod habet esse realiter in
rerum existentia. Quia aliud est quidditas, aliud existens sub quid-
ditate. Et ideo res intelligenda non oportet quod per seipsam veniat ad
intellectum, sed per suam quidditatem. Deus autem cum quidditatem non
habet cui conveniat esse, sed est ipsum esse, immo super esse. Ideo non potest
intelligi nisi ipse seipso existente intellectum per modum intelligibilis
illabatur. Neque aliquid possumus cogitare quod ei tamen sua quiddita-
te vel aliquid sine quidditatis possimus affingere. Sed omnem conceptum
quantumcumque altissimum a nobis vel formatum vel formabilem tamquam membranam
nostri visus impedientem deicere habendo oportet prestolari in caligine
actualis omnis ignorantie quousque seipso existente et omnibus
nostris conceptibus superexistente mentem sigillet et tangat. Quia non
potest de eo aliquid capi de quo postea possit dubitari an habeat
esse in natura vel non. Sed vel ipse in seipso apparet vel nichil eius, quia
simplex est omnino et indivisibilis, neque quidditatem habens, neque
esse, neque bonum esse, neque aliquid nobis intelligibilium omnibus entibus
superexistens et modo nobis ineffabili illa participans et continens
in seipso ut patebit inferius

Licet autem ut iam multotiens est predictum principaliori modo investi-
gandus deus sit per omnem abnegationem, quia tamen non omnino nichil
est deus, oportet similiter laudare ipsum per omnem in eo positionem ut per hoc
formetur in nobis conceptus quidam positivus in quo figentes pedem cogi-
tationis pedem dilectionis extendamus ulterius et intret dilectio ubi
scientia foris stat ut dicit hugo. Non enim terminatur dilectio ad
conceptum sicut cognitio tamen, sed ad rem ipsam ut est in seipsa quantumcumque
sit absconsa et tamen in signo visa. Sicut enim videns circulum et per
hoc concipiens vinum non quiescit ulterius coniunctionem sed ad vinum
iam illi coniunctum ut cognito. Sic de deo formantes qualemcumque concep-

tu. qui e no ipe i se no ibi manet pes nra affectois. sz
in ipsius. s. q e in scripo sit eu fide optenditur. donec oib9
ab ipo abnegatis p aptu unione pes qg'tois sentur ..
Nec g oib9 abnegatis. scil cu ipa ablatoe om qquitoz. et
ipa dilcio auferri. nat e p9 p antbnaez. quedam de ipso
sinre gceptu quo medio i ipo. s. q i scripo figat desideriu
qd postea p om abnegacoes tanto s3 magis ac magis fer-
uede psiuat. qto totalius efficit et minus i ea que abne-
gantur diudit. ul in cor aliq quistilu amoris glutino de-
tinet .. Et forte pter pdca et hec pt ee vna ca. qre no nisi
i caligie videt ds. Amans no nisi ab oibz existetib9 cali-
ganeit oclis metis nec absolut ab illis ut sit tot i deu
ferat appetitu volutatis. Dimiso aut ad hunc. siue actua-
lit. siue habitualit. i diuisa. appetitu. et amoris glutino qtu
qz sibi creatu quistatu. ex quo soli mudo corde deu videbut.
deest ad hunc mudicia requisita. Na hoc mo cch. i. celes-
tes spts. mude no se in gspctu ei9 .. Accededu est ei ad iude-
dam unione hac maxima mudis omo ale pedib9. sicut ad
moysen loquit dns. No appropies i qt hunc. sz solue calci-
amentu de pedibz tuis. Non ei licz nisi mudo. tam i tllcs.
q appetitu pede tram i qua nuc statur gtigere.

Primo g ut dem e p om abnega i eo poitoes landa
d9 e ds. No q pillu modu ad eu in se videdu ptige
possim9. s3 ut aliquo poitio gceptu simsu diuti i ipo. s. q
i scripo desideriu figam9. ut sit ia vng pes i caligie quousqz
p om abnegatoes ad illu et reliquu attraham9. Si ei bnu pe
de nolum9 iponere. oportz ut aliu pus i aliq figam9 quousqz
sup iposito nos sistendo et reliqm attrahedo locu i quo
steterit reliquam9. Inuat ei ut supi9 e dem pes dilcois
ubi firmis ad hunc stat pes qg'tois. O igr apls altitudo di-
uitiar sapie et scie di. q icophesibilia st iudicia ei9. et i-
uestigabiles vie ei9. Alta vnqz et i attigibilis ei9 i se sa-
pia et i qphesibilia iudicia ei9. et iuestigabiles ei9 i suis

effcib9 i cessus & via. Unde ordiē q̄ufo het eadē recom-
lans. Quis iquit aut cognouit sensū dñi. ei9 videlicz viam
post ipm i causatis inuestigando. Aut q̄s consiliari9 ei9 fuit.
ex quo scitū de oib9 iudicando. Aut quis prior dedit illi. et
retribuet ei. sup ei9 videlicz altitudinē p modū cause
se extollēdo. q̄i dicet. nullus. Causam at subdit. p ordiē
pmo positū. qm ex ipo iquit ut oib9 oī mō preexistente &
ideo nichil alci9. Et p ipm. ut solū oia eternalit i se dispo
nētem & indiuiltem. & ideo nichil incomphēsibili9. Et per
ipm i ipo. ut pducētē. & conseruante. manutenētē. & i se
oia reducētē. & ideo nichil inuestigabili9. sit ipi honor &
glia. Vel ex ipo. ut pmo exemplari. seu causa formali. Et per
ipm. ut pducētē & tam efficientem. Et in ipo. ut cū finali
oia i se quietātē. & conseruātē sunt oia. Vel ex ipo. ut patre
Et p ipm. ut filium. Et i ipo. ut spu sco. sit oia. Immo nō
tm ex ipo. & p ipm. & i ipo sit oia. Sz magis ipe est oia. Q
est inquit apls oia in oib9. Qd ei factū ē. i ipo vita erat.
Et. sc̄o i se ipo vita erat oia. et nichil ē in eo. qd nō sit ipe.
quoniā nō ipe ē oia. Unde isipientes & stultos aliqd po
nentes i creaturis positiue pfectōis qd nō sit in deo abnuīg ds
cōsilia mittit. Et dixerūt nō videbit dns. neq itelliget ds
iacob. Intelligite insipientes in pplo. & stulti aliqñ sapite.
Qui plantauit aurē nō audiet. aut qui finxit oculm nō
considerat. Qi dicet. Est aliqd ab alia causa. qd nō sit illo modo
uel excellentiori in illa.

Quid g° est qd ei nō sit i laude retribuendū quoniā i
enarrabili ab eterno immutabilr oia pfiut i se ipso.
Et existens simplicissi9 & unico i diuisibilis. & in diuis9 est
ut ita dicā qi qd dā aliud & altius gnis. sup mirabile vni
uersi & mūdi9 archetypus. Cui9 sup simplicissime i finitati. et
sup vnitissime omī pfectōm vniuersitati mundi9 iste creatus fm
totalē sui quātitatē & omē quātitatē i se pfectōm varietatem
compatū. nichil hēt tam mirabile. q̄ q respectū tam i finiectis

i finite tam̄ se tam modicū quidē effectꝰ est · ꝛ tam ꝑuus · Qd
cū sit tot milia miliarium ambitꝰ celi · ymo tot milia milia
rium miliarium ex quo sit finita · respcū illiꝰ potentie infinite · Qd
tot stellarum tam inumerabilium numerositas · et in uirtute uarietas · Qd
spirituum celestium innumerabilitas · nisi illud · modicū ē imēs multitu
do eiꝰ · Qd tot generum · tot speciez generabilium ꝛ corruptibilium diuer
sitas · inter que que mole corporis sunt minora · uirtute ꝛ operacione
inueniuntur mirabiliora · Quid inquam sunt hec oīa · cū quantumcumqꝫ multi
plicata semper maneat finita · Quid sunt respcū potentie dei ad
producendum uberiora potentie nisi non tam infinite quam infinicies in
finite. Vnde dominus dyonisius de di · no · ca · 8 · p · 2 · Virtus inquit est
deus · ut omnem uirtutem plenus ꝛ super plenus · et paruī post · et ut
infinite uirtus · non solum in omni uirtute adducere · sed insuper omnem ꝛ
per se uirtute esse · et insuper posse · et infinicies infinita ab existentibus
alteras adducere · Et non utique aliquem posse · infinitas ꝛ infinicium
adductas uirtutes · super infinitam ipsiꝰ uiuificē uirtutis hebetare
factionem · Quis digne cogitare possit quam modicum aliquid respcū
tante infinitatis sunt oīa que existunt · multo itaqꝫ minora quam si ma
re totum suam in humectando ostensurum potentiam · unam solam
ipsi humectabili largiretur guttulam · Sed ꝛ hec respcū totius
maris pars aliquota · finiti uero infinitum aliquociens accipi
proporcio non est ulla · Vnde iob post multa proposita mirabilia ·
Ecce inquit hec dicta sunt ex parte uiarum eiꝰ · et cum uix paruam stillam
sermonum eiꝰ audierimꝰ · tonitruum magnitudinis illiꝰ quis poterit

Sed quia tam deum ē quam deus est oīa in omnibus · | intueri ·

Et beatus dyonisiꝰ hec magis specificando in de angelica ierarchia
dicit · quod ipse ē entium esse · uita uiuentium · sapientia sapientium · et
singula singulis · Et de di · no · ca · 4 · p · 3 · dicit · quod ipse ē mensu
ra seculorum · temporum euitas · et seculum entium · et ipsis futurum · esse qualitercumqꝫ
existentibus · generacio qualitercumqꝫ factis · ꝛ multa huiꝰ similia dicit multo
tiens · Quamuis ergo certum ē · quod ipse non ē esse existentium · neqꝫ uita
uiuentium tamquam forma inherens alicui · ipse enim nullo modo mixtus
ē alicui · nec ut pars seu aliquid corporis · ad constituendum quodcumqꝫ mo

· 1 ·

vnu n° ipe cu aliquo · qr totalit est ab oib9 absolutus ·
Ideo sollicite itendendu e qd velit dice hoc deo · Non em
ideo videt dici vita vniuersi · et ee exis ql qr ab ipo sit ab
agente ⁊ ab efficiente sit ois vita ⁊ ome ee · qr no e cosuet
modus loquendi · si calesit aliqd ab alio · q illud aliud dica
eius calor · sz magis illud qd i illo subiectiue recipi dr calor
illi9 · hic aut e econuso · qr mag iutime e ds vita vniuersi qua aliqd
formalit a ds vniuerse receptu · Nec ⁊ dr vita vniuersi · et ee
exis ql qr ipe est forma exemplaris ois vite ⁊ ois ee · qr exe
plar tn e forma extrinseca exemplati · Deus aut ut patz · e ee
mag intrinsecu existen · vita mag intrinseca vniuersi qua ipa res
sibi ipi · Nec ideo dr oib9 oia · qr ipe oibz oia gseruet ·
i tellige do hoc ita q gseruet res extra se · sicut gsuat p suam
presencia extra se lumine ⁊ radium i aere · ut sic ds qui alit existis
p suam iutum gsuet creata qui ab eo distancia · ⁊ aliut existe
cia · que ymaginacio no e oiquaqz quaeens · Cuma sit ddo
difficile eet ouidere · quomo no eet mag bonu ds ⁊ crea
tura · qua ds solus · qd tn nece e dice · Cuma si aliqd bonu
posset poni · qd positu cu ds eet mag bonu qua ds solus · tunc
ds no eet bonu ois pfectois · Nec ideo ⁊ dr vita vniuersi ·
essencia exis ql qr ipe est fis quie itendit ome viuens · et
i que tendit ome existens · qr finis e causa extrinseca per
ficiens in bn esse · ⁊ no e ipm ee existis vel vita vniuersi

Q nams qs ds respectu om que sunt · sit ca formalis · exemplaris
⁊ causa efficiens ⁊ isup oia gsuans ⁊ manutenens · et
causa om finalis · Aliqua tn grosior est ro quare quaa dr p deo
mo oia in oib9 · Oia em ista ymaginari psut · qui ipe alit existis
ea que sunt hic apud se disponat ⁊ p ozinet i exemplari · et postea
extra se alit ea pducat · et pducta sua i longu extra se · ira
diacone illa gseruet · ut sol radium in aere longe a se dista
te · et sic tande itez ea i se ut i fine reducat · qui ipe existis
i celo ea que sunt hic tn longe distancia vir videat et cer
ta tu dines celi gsideray qui p caligine de istis midutz n°

+ pfcm

q

Forte

sol

aliud
aliud

natura considet. Qualis cogitacio de deo tam fatua reprehenditur
in Job. ubi dicitur. An cogitas quod deus excelsior sit celo et super
stellarum verticem sublimetur. Et dicis. Quid est quod novit deus.
et quasi per caliginem iudicat. nubes latibulum eius nec nostra conscidat
et circa cardines celi perambulat. qui dicet. talia solet fatuum
cogitare. Ad inveniendum ergo quomodo possimus intelligere deum
omnibus illabi. et intimiorem esse unicuique rei quam sit ipsa sibi. et quo/
modo sit esse existentibus. vivum viventibus. singula singulis et omnia in omnibus.
tale accipiamus exemplum quo manuducamur. Sit hoc aqua
in vase. Aqua ergo ista quia fluida et alienis terminis terminata. figuram
propriam in sensibili massa non habet. nisi figuram vasis. qua dempta.
nulla remanet eius figura. Nec tamen figura vasis inest aque ut
aliqua qualitas inherens aque ut subiecto. sed magis habet esse
in vase. Nec est figurat aquam extra se proiciendo. nec figuratam extra
se conservat. sed in se figurat. et in se conservat. non sicut sol radium in
aere a se distante. Si ergo queratur quid sit isti aque figura
brevius respondetur. quia vas continens quam illud quod ut qualitate aque
inexistente ipsa vasi configuratur. Prima vasis figura et sibi ipsi et
aque est permanens. Figura autem aque est impressa. quia quantum
ex se est. continue recedit in non figuram. Nec est aliquid nisi relacio
quedam aque ad partes vasis. Ideo magis dici potest aqua sit ut
sic formaliter figurata figura vasis. quam propria figura que sibi inest ut subiecto.
~~subiectiuum~~ et si figura esset de intimis rei magis esset sibi intima ista
quam illa. Et quia figura vasis non est formaliter inherens aque ideo quantumcumque
fiat mutacione circa aquam. sive de novo figuram recipiat. sive
receptum amittat. totum hoc fit absque omni mutacione vasis vel
figure vasis. Sic omnia entia. omnia viventia. omnia qualitercumque ex/
istencia. vel formata vel figurata. quantum ex se est sic non viventia.
non existencia. non formata. sed a deo et in deo non distante ab ipsis
sunt. vivunt. existunt. formantur. et figurantur. Ymo ipse est illorum esse.
vita. existencia. forma. figura. et omnia intimior illorum unicuique quam ipsum
sibi ipsi. ymo nisi ipse eis esset id quod sunt. nec ipsa sibi ipsis
intimarentur. Quomodo ergo vas ita dare aque esse aquam.

Exemplum aque in vase.

cē sbam· esse ens· cē fluida· ⁊ fluida ⁊ oīa alia· si d'dar
sibi ee figuratū· nullus dubitaret nas magis intrīsecū aq
q̄ sit aqua sibi ipi· Sic qz deus isto mō· se ipo ē bmiouqz rei oē
oīa qd in illa pt inueniri poitiuū· siue gn̄ale siue spāle· siue
sbale· siue accidētale· siue hītuale· siue actuale· siue q̄li
tercūqz affmatiē· dicibile ⁊ poitiē· null⁹ dubitalē pt· q̄n
ipē mag̃ sit intrīsecq· intimiō bmitiqz rei q̄ res ipa sibi
Est ei fluidū ⁊ fluxibile omē poitiuū in michilū· n̄ deo· mo
p̄ deo gtētū sicd figa aque ino figitiū nisi gtenta vase· Vn
ysaias· Sic gentes q̄i stilla situle et q̄i momētū state re
putate sunt· Omēs gētes q̄i nō sīt· sic sūt corā eo· ⁊ q̄i michilū
et inane reputate sunt ei·

9 Tali g̃ sūto de deo gceptu· q̄s sit magna delectacōe poss
cogitaē quomō ipē omī pfcōes· omī pulchritudines·
omī ordīez· omē eē· omē bm̄ eē· et simplr̄ bmuūsa· in se
sup pfcā· sup pulchre sup ordiate· sup existēter· sup bene
precambit· preaccipit· prehēt· ⁊ coambit· Jmmo bmitissie
⁊ simplitissie oīa est· ⁊ sīt est oīa ⁊ se toto bmūqdqz· Sima
nō alia pte sui ēiuita uinctib9· alia cēiī existētibz· sz se
ipo vno ⁊ simplici ⁊ toto· est oīa oībz· pmtatis imūbili
motis· imobilit· tpalibz itpalit· oīa plurib9 mō sui· non
· aug⁹ · mō illoz· Vn bt̄s aug⁹ li· x· de trīte ca· i· Vnū ē iqt vbū
dei p qd fca sūt oīa· qd ē īcōmūtabilis veritas· Vbi pncipalit
atqz īcōmūtabilit sūt oīa sīt· nō solū que nūc sūt ī bniūsa
creatura· ymo ⁊ que fuerūt· et que futā sūt· Ibi aūt nec
fuerūt· nec futū sūt· sz tm̄mō sūt· et oīa vita sūt· ⁊ oīa vnū
sūt· et magis vnū est· ⁊ vna vita ē· hec aug⁹ ·· Mirabilr̄
ē g̃ ipē ī se· ī quo sup simplr· ⁊ sup bnite· ⁊ sīt· ⁊ pmanēt
ē oīs pulchritudo· Omīū intellēualiū· racionaliū· corpaliū·
corruptibiliū· ⁊ icorruptibiliū bniūsitas· Omīū floz spēci
ositas· Omīū figūrz varietas· Omīū odoz flagrācia· Omīū
sonoz armonia· Omīū coloz diūsitas· Omīū sapoz suaui
tas· ⁊ omīū boz ⁊ pulchroz cogitabiliū· ymo· omīū cogitaliū

excedentium amicitas. Parum enim est quod scintilla est cogitare
quae sit. iuxta illud eccl. Quam desiderabilia omnia opera eius. et tamquam
scintillam quae sit considerare. quia deus est per infinitates infinita ultra
ea quae sunt. ut supra dicebatur. Et cum infinita sit beatitudo et vo-
luptas de ipso aliquid talium cogitare. quanta putanda est esse eius
beatitudo et voluptas in se. quam se ipsum cognoscit. omnia habet in se ipso
Modo itaque praedicto comprehendit ipse universaliter superessentialiter esse. 10
creaturae est. omne quod est. et omne quod habet. ut sic aliquo modo
tamquam in speculo ab omnibus cognoscitur. iuxta illud Iob. Omnes homines vident
eum. unusquisque intuetur procul. Et dicit procul. quia extra proprium esse. sed
res quae videtur in speculo videtur extra proprium situm et locum. Haec
enim quae in ipso sunt virtuosissime irradiantes super entia. et ab illis
diversimode reflexae. nostrum diversimode immutant intellectum. Id cum
autem quod ut est in se ipso per radium rectum videndum. nullus attingit
intellectus. nulla ratio. nulla ymaginatio. nullus sensus. unde a praedicto
speculo omni scilicet creato totaliter absconditus. Nec mirum. Anima etiam
in corporalibus oportet avertere visum a speculo. quam visibile videre
velit in se ipso. Et ideo per radium reflexum ipse cognoscitur. quia omnium
communiter cognoscentium. et ut sit est eius. quam omnibus gentibus aliqualis notitia.
Per radium autem rectum non cognoscitur. nisi in totali ab istis absentione
et in eorum omnium perfecta ignorantia. Unde dionysius dicit li. a. ca. d. di-
vinis nominibus parte nona. Deum non ex ipsius natura cognoscimus. est enim incognoscibile
et hoc. Sed omnium entium ordinatione ut ex ipso proposita. et ymagines
quasdam et similitudines divinorum ipsius exemplorum habente in quod nobis omni-
ma et ordine redeundum. et omnium ablatione et super excellentia. et
in omnium causa. Propter quod et in omnibus deus cognoscitur. et sine omnibus. et
per cognitionem deus cognoscitur. et per ignorantiam. Et est ipsius et intellige-
ntia et ratio. et scientia. et tactus. et sensus. et opinio. et fantasia. et
nomen. et alia omnia. Et neque intelligitur. neque dicitur. neque nominatur.
Et non est aliquid entium. neque in aliquo entium cognoscitur. et in omnibus
omnia est. et in nullo nichil. et ex omnibus omnibus cognoscitur. et ex
nullo nulli. Haec dionysius. Quod autem dicit in nullo nichil. et
ex nullo nulli. utrobique superhabundat negatio more greco. Eme

patet
q qz ad ipm in se ꝯspiciendu nullu ꝑt gen cognicois ·
xi Ad ipm vero ut in speculo videre dn̄ valet ome genꝰ cognicois
Multu aut familiar' in videt ex quod ia dixi ꝯcois
de aqua et vase. du mo que i pfcois sut ꝑ i tellectu au
ferantur et ea que pfcois sut relinquant' ut i telligimꝰ
q sit deus imediate i se ipso oia formet. figuret et termi
manteneat et ꝯseruet. quomo vas aqua. sic mo itellige
deo. et sic oia i se ipso itelligant ee. viuere et moueri. tm ipo in
time singlis illapso. qd nulli nisi sibi ꝯuenit ipe se ipso
om sit ee viue et moueri. et quecuqz alia. ymo ipe i ti
mius sit vniuscuiusqz rei ome qd e et qd ht. qz ipa res sibi ipi.
Causa aut quare tam ꝯueniens in videtur exeplu p deum
est. Quia isto mo facilr multa saluamꝰ que de deo dicere
ꝯsuevimꝰ. Quoz primu e. Quia isto mo apparz qd e illabi
deu creature. et quomo nulli ꝯuenit · ni deo. qz ꝯtinuiqz una cre
atura itime eet i alia no tm eet illi ee. et viue. et oia q
sut illiꝰ manens ab illa distincta totaliter. sic deus e oia in
oibz manes in se ab vnoquoqz totalit segregatus et oi
no immixtus. Secdm e. qz ex ista ymaginatione facilr itelli
gitur quom deus itimior sit oi creature qz ipa sibi. Quia
deus int̄ creatura existens est ipi creature ome qd e. et
98 qd ht positive creatura. Ipa vero sibi ipi nichil e n non
ens que ex se est. et hoc ab itimo sui ht ut ꝯtinue ten
dat i no ee. Et ideo qntu ad ome positiuu deus itimior est
creature qz ipa sibi. Terciu e. qz ex isto sequit ut naliter
magis diligat creatura deu qz se ipsam. Quia si tanto magis
aliqs diligit se ipsm qz extraneu. quanto ipe e sibi itimior. Sed
tanto magis diliget deu qz se ipsm quanto deus quo ad ome bonu
et diligibile itimior sibi e. qz ipemet sibi ipi. licz ex de
fcu ꝯgnicois et puersitate liberi arbitrii imultis alit fiat. Na
turalit eni quanto aliqd meliꝰ est et pricipalius i aliq tanto magis
diligitur et sollicitiꝰ e de noctiuo tanetur. sic patz i corpore
humano. qd qz capud est membru pricipalius brachio. Ideo

absque deliberatione brachium obicit se ictui pro capite. sic fecerunt sancti
martires pro christo. Quartum est. quia isto modo videri potest quomodo non est
maius bonum creatura et deus quam deus solus. Quia si nichil habet
creatura entitatis nisi quod est sibi deus. sicut vas est aque sua
figura. quia nichil habet bonitatis nisi quod est sibi deus. quia ens et
bonum convertuntur. Quia quicquid ille deus est omne bonum quod ipsa est. ideo
non maius bonum est deus et creatura quam deus solus. quia ipse precessit et
preambit in se ab eterno omne bonum quod ipse est in tempore creature.
Quintum est. quia isto modo faciliter intelligimus quomodo deus omnia vi-
det. et omnia sibi sunt presentia. quia cum ipse sit universaliter omne quod est. et
omnia in omnibus. seipsum videns omnia videt. et nichil omnino in-
telligit extra se. quia nichil omnino est neque potest esse extra eum. sicut nulla est
figura aque nisi figura continentis. Ipse enim ut dominus dicit dyonisius in-
cedit per omnia immixte attingens a fine usque ad finem. Et ut
in trisagio dicitur. pleni sunt celi et terra gloria eius. id est supremum et
infimum. et per consequens omne medium. non est aliquid. quod sit eius
presentia et visione privatum. Quinto quia potest esse. quod non videt in
patria. quin sit non dico omnia tamen videt omnium. sed omnia existente
videt. Non mirum si non tantum cogitationes. sed etiam reliquias
cogitationis. id est intima cordis que non dum in cogitatione prorupe-
runt. videat. et sicut que aguntur in die festo. ita ma-
nifeste conspiciat vir illud psalmi. Quoniam cogitatio hominis confitebi-
tur tibi. et reliquie cogitationis diem festum agent tibi. Sextum
est isto sequitur. quia isto modo faciliter intelligere possumus.
quomodo omnia casualia et fortuita deus certissima et omnino immutabili
scientia videat. nec tamen ullam necessitatem sic vel sic eveniendi
illis imponat. et de predestinatione et presciencia et similibus humanis
Sic enim deus est omnibus id quod sunt. immobiliter idem sunt in se manens.
et ab eterno omnia illa in se continens. ergo et ipse tempori et omnibus
que quocumque modo tunc sciat in tempore. ipse est omne quod sunt. Et hoc quod sunt.
quando iam actu sunt. et ad unam partem contradictionis determinata sunt. ipse
precessit et prehabuit ab eterno. ymmo ex quo est eis omne quod sunt. ergo
ipse etiam est eis modus contingendi ad utrumlibet. et propter hoc

ipe e eis deviacio i eam pte qr deois in qua finalit' stan
tur et hoc tali mo ut non auferat ab eis roem qtigetie et
causalitatis. Ipe q videns pnte se videt se ab etno ome
qd e eis. et qd erit eis. et qd fuit eis. i quacumqz pte tpis. q
eque deviata ea qgstit. anq fiant. sed tu fiut ul fuerut.
A sclo ei usqz i sclm respicit. nec e qcq abscoditu ab o
culis eius. ut dicit sapiens. Etia nunc oia que st ad utzli
bet i tpe deviata erut z mobilia ad una pte qr deois fi
nito tpe toto. Cu ei nich ampli9 fuit de tpe. nich pt ad
utzlibet qtige i tpe. s3 oia deviata erut. Neqz tm talis
deviacio futura aufert mne a rebz cotigetia. ergo n' mo
visa a deo aufert ab eis cotigentiam. Quia q nunc ab
etno videt oia que tunc videbit. q oia qtigetia nunc
i ea deviatoe videt. i qua aliqn erut. n' hoc aufert
ab aliquo roez qtigetie. q a deo visa st deviate. sicut
n' hoc q aliqn erut deviate. ipe eni excedit oia ab ante
z post infinitu. et hoc e totu sil et semel. sn successi
one et equalit' qgstit se nunc i qptu excedens oia a par
te post sicut a pte an. ul sed sil cu rebz existens. Nich
ei ul nouu ul antiquu est in qgptu ei9. Etia sed qm ht re
i manu sua que sit minor manu. et tn ht pncipiu me
diu z fine. pt inde illa sil tota z oia que st in illa. Sic
deus. qz claudit i se totu tps z oia que st i tpe. z mo
suo illa coambit extra qr tps z toty sil. ideo oia sil in
tuet' scdm oia que hebut i quacumqz pte tpis. neqz talis
aspectu aliqd mutat i eis. de e fu que hebut i tpe..
Omnes q pdestinati. omnes psciti. oia qtigettia sic mo
sibi deviate sut nota. sicut erut p9 die extremu. Non
q ipe i qtigentibz z pscitis pdeviauerit una ptem
qr deois p aliqua causalitate certa. qz tunc no ma
neret qtingetia. Sz qz aspicit sil sup tot' i tepus et
videt oia sicut erut. i quacumqz pte tpis. qz ipe nunc z sp
e sil toty oia in oibz. se ipm totu sp z totalit' videt.

visa

⁊ oia in seipo. Hec ē q̄d d̄r nomē in ɔspctu eius ut dr̄ in
Causa aūt ⁊ rō q̄re tm̄ hic isti hijs que [illegible] 12
ex p̄dcō sili ⁊ exēplo de vase ⁊ aq̄ p̄nt educi. qua
druplex ē. Primo q̄ multa siltz in eo manductoēz qua
intelligā quomō deus seipo sit eē existētibus. intra muctibus.
⁊ oia in oibus. et in ipo sumus ⁊ movem̄. et quō ipo ptrupat
vniusa. ipo manēte ab oibus segregato. Scdo. q̄ illa scr
sup̄ius tacta. isto mō facilius intelligitur. Tercio. q̄ nō ego il
lud ex me ɔfinxi. sz ɔmētator dyonisij. dns lyncolniensis.
posuit illud in ɔmēto de an̄ca ier̄. ca. 3. p. c. Quarto. q̄ per
hec sile. ē videt loqui aplus ad ephe. 1. vbi eccliaz fidelium
dicit eē plenitudinē xpi. ⁊ ipm existētem oia. p oia adi
pleri. tm̄ p̄sentem figuralis omn̄ p̄fectionū. ⁊ oia figurātē.
Vnde sic dicit. Et ipm dedit caput sup̄ ecclīam que ē cor
pus xpi et plenitudo eius. qui oibz oia in oibus adimpletur.
id est p oia que ei figuratur. Et videt̄ tangē duas ple
nitudines. Vna de capite ⁊ corpore. Alia de vase ⁊ replete.
Nostra eī pcā nō sūt nisi exfluxus quibus quasi aqua
effluim̄ ab ea bona figura qua nos sibi ɔfigurat. Vn
ad ruben dr̄. Effusus es sicud aqua. nō crescas. Btūs etiā
augus sup̄ genesim ad litaz satis innuit p̄dctam sententiā.
Vbi sic dicit. Neqz tale aliqd ē homo. ut factus. deserēte
qui fecit. possit aliqd agē bn̄ tm̄ ex seipo. sz tota eius actio
bona. ē ad eū ɔūti a quo fctus est. et ab eo iustus. pius. sa
piens. btūs q̄z sp̄ fieri. nō fieri et recedē sicud a corpis me
dico sanari ⁊ abire ⁊ post. Non ergo ita se dz hō ad dm̄
ɔūtere ut cū ab eo fctus fuit iustus. abscedat. sz ita ut ab
illo sp̄ fiat. Eo qui ppe ipo cū ab ipo discedit eius sibi p̄
sentia iustificat̄ et illūinat̄. Ecce. q̄ nemo iustificatu innoh.
nisi ei. tm̄ p̄manēti figure ɔtinue ipmi et ɔfigurari nullo
mō manēte qd̄ accepimus. si ad minimū ab eo fuimus separati.
Quis ergo digne pt cogitare omes illos mirabiles sinus
p̄fectionū ⁊ pulchritudinum quos ipse in seipo in tota vnitate 13

z simplicit^er cōcludens · ē ista suppōsicō ⸌tā⸍ z sup mirabile · sm quā nob ī cognitū vniu͂sū · tm⁹ appareat psectes ī hijs que sūt illius qpate que ee pnt · et ipso iam sūt · qi ceteri mī spere ī finite qpatū ad qntitate ~~sue~~ circūferēcie put quidā dixit Termegistus · sez ad asclepiū · Deus ē ī qmt spa ī finita · cui⁹ centrum ē ubiqz · et circūferēcia nusqā · Quod sit pt intelligi · Deus ē qsdā pfectōis pelagus īfinitū ī esse z posse · cui⁹ centrū · idest minimū qsdā z incōpabile ad totū esse · z totā potēciā · ē illud qd appar ubiqz ī toto isto vniūso z oibz creaturis · Circūferēcia vero nusqā ~~est~~ idest extremū pfectōis ei⁹ z potencie qz īfinitū est z pt · hoc nulli eaz que sūt alicubi qnicclm ē creature

Jam g^o ex p̄dictis si bn attendim⁹ cōceptū aliqualē possum⁹ de deo formare possum⁹ · qz cū mltū citra ⸌illud⸍ maneat qd ipe deo ī se est ī quo figentes pedē cōtēplacōis · ultri⁹ in ipm sc qd in seipo pede extendim⁹ affcōis · neqz ē iam oino incognitū quo tēdim⁹ · Nam licz ipm ī seipo quid sit sn medio nō videam⁹ · qn tn ipe qdcūqz est melius aliqd z pfecti⁹ sit oī eo qd videre aut intelligere possum⁹ nō dubitam⁹ · Sic g iam qz ē videm⁹ · quid aut est nullomō ītelligim⁹ · Eo qz ipm qd quidest rei · ītelligi pt pfectē z impfectē · Videam⁹ si forte licz ī pfectē · tn vide z ī seipa ei⁹ quiditate ponens aliquā ei⁹ racōez possim⁹ vidē · ut forte si ī ter · positiva dīa aliqd īuenire possem⁹ qd ipi pedi affcōis tāqā ulteriate quesitū · z vere ipam rem solidā supponentes · nō iā p oms abnegacōez · sz p illi⁹ affirmacōem positiōez ad ei⁹ inse cōtēplacōez psistem⁹ · Hoc g visū aliquibs possibile ēe cōtra illa que dixim⁹ · Primo qz hoc videt velle · btūs augus⁹ octo de trini^te ca^o scdo · Ubi abnegatis a deo oibz corpalibs oib⁹ etiā spūalibs mutabilibs · volens ipm oīdē in se qd sit dicit · Ecce vide si potes · o aīa pgrauata corpe qd corrūpit^r et onusta terrenis cogitacōibs multis z varijs · ecce vide si potes · Deus veritas ē · hoc eī scptū ē qm̄

dēs lux est. nō quo isti oculi uidet. sȝ quo uidet cor. cū
audit. ueritas est. Noli querere quid sit ueritas. statim enim
se opponet ymaginum corporalium caligines. et nubila fan-
tasmatum. et perturbabunt serenitatem que primo ictu diluxit
tibi cū dicerem ueritas. Ecce in ipso primo ictu. qua uelut corus-
cacione perstringeris cū dr̄ ueritas. mane si potes. si nō potes.
relaberis in ista solita atqȝ terrena. Ecce qr̄ primo ictu uidere
ueritatem. est uide dm̄. Scdo. qr̄ idem augustinus. hoc idem dicit
de bono. dicens sic. Non amas certe nisi bonum. qr̄ bona est
terra. bonum est diu. Et post multa bona enumerata concludit. Quid
plura et plura. bonum hoc et bonum illud. tolle hoc et illud et uide
ipsum bonum si potes. Ita deū uidebis nō alio bono bonum.
sȝ bonum oīs boni. Neqȝ eī in hiis oībȝ bonis. uel que com-
memoraui. uel que alias cernuntur siue cogitantur. diceremus / uel cogitantur
aliud alio melius cū uere iudicamus. nisi esset nobis impressa
notio ipsius boni. scdm̄ quod est. et probaremus aliqd et aliud alio
preponeremus. Ecce qr̄ expresse dicit. ita dm̄ uidebis. et qr̄ nisi
esset nobis impressa noticia. nō possemus iudicare de bonis parti-
cipatis. Videtur ergo qr̄ prima ueritas que illucescit intellectum in qua
uidentur oīa uera. et prima bonitas in qua complacet appetitui.
et in qua iudicantur oīa bona. et de ipsa nō iudicatur. qr̄ hec sit
deus in se ipso. Tertio qr̄ ibidem addidit augustinus dicens. Cum
itaqȝ audis bonum hoc. bonum illud. que possunt alias dici et
nō bona. si potueris sine illis que participacione boni bona sunt.
perspicere ~~et illud~~ ipsum bonum cuius participacione bona sunt. simul enim
et ipsum intelligis. cū audis hoc aut illud bonum. Si ergo potu-
eris illis detractis per se ipsum perspicere bonum perspicies dm̄.
Et si amore inheseris continuo beatificaberis. Quando ergo potest
intellectus oīa talia detrahere. et ipsum bonum in quantum bonum intelligere.
tunc potest uidere ipsum dm̄ in se uidere. Quarto. qr̄ ut ibidem
ca. x. dicit augustinus. Quis igitur diligit quod ignorat. Sciri enim
aliquid et nō diligi potest. Diligi autem quod nescitur quero si possit.
qr̄ si nō potest. nemo diligit dm̄ antequam sciat. Et quod est dm̄ scire

nisi eum mente conspiciente· firme quod percipe· Ex quo arguitur· quod
si deum in se diligimus· ita necesse est· quod ipsum in se ipso consideremus
Aliter enim figmentum diligemus ut idem dicit augustinus· Nimisque igitur
cauendum est ne credens animus id quod non uidet· fingat sibi ali/
quid· quod non est· et sperent diligit quod fictum est· Quod si fit· non
erit caritas de corde puro et conscientia bona· Ama ergo deum in se a/
mamus· et eum in se ipso aliquo modo consideremus·· Certo· quod a quo omnem
abnegamus imperfectionem· et cui omnem attribuimus perfectionem· hic
non remanet aliquid creatum· sed illud increatum quod est deus·
Tale autem aliquid possumus affirmatiue cogitare· ergo dei quiddi/
tate positiue possimus cogitare·· Certo· cum dicimus deum
in se ipso bonum· verum· iustum· pium· Aut ita est ut dicimus· aut
non· Si non· falsa est fides nostra· quod absit· Si autem est ita· et
nos intelligimus quod dicimus· ergo deum prout in se est· intelligimus
·Responsio· Quis audet dicere· quod deus hoc uel in se est· et uere
ee intelligitur quod ipse scripturam nominant/ sed positiue non negatiue
se nominant· cum dicit moysi· Ego sum qui sum· et qui est mi/
sit me ad uos· Etiam in elucidario dicitur· Exemplum est deus·· His et
huiusmodi innituntur· qui deum citra caliginem per positionem de
eo dei posse uideri credunt· Sed dicunt· licet sic uideatur id
quod deus est in se ipso/ non tamen totaliter deus uidetur· et omnimodo quo
inuisibilis· sed in parte· et secundum declaratam in eo aliquam rationem· sicut
qui pluribus ymaginibus formata inspiceret statuam· non totam sta/
tuam prout est in sculpta inspiciendo· sed modo habet ut illa
ymagine intuendo ipsam utique statuam in se ipsa uidet· sed
17 non omnimodo quo est in se ipsa illam conspiceret· Sed saluo
iudicio meliori· et salua sentencia ceterorum quod melius in
dicatis· istud non uidetur consonum dicit dyonisij· secundum partem
prima que dei sunt circa principium· Si enim aliquis uidens deum
intellexit quod uidit· non ipsum uidit/ immo autem pro deo aliquis
uidens· bene intelligit quod uidet· Sed enim deum dicit dyonisius
+ t· i· de diuinis nominibus· primo capitulo· Nulli amatori ueritatis· fas est lau/
dare deum per aliquid positiue intellectum ea laude que fit de ipso

secundum quod in se ipso. Unde sic dicit ibidem: Super ~~stabilitate~~ substancialitatem quidem
tearchicam quecumque est superbonitatis super existens, neque
ut racionem vel virtutem, neque ut intellectum vel vitam vel substanciam
laudare fas est nulli eorum quicumque eius que super omnem veritatem
veritatis sunt amatores. Sed ut ab omni habitu, motu, vita,
ymaginacione, opinione, nomine, racione, mente, intelligencia, substancia,
collocacione, unione, termino, infinitate, omnibus quecumque encia sunt
superexcellenter segregatam. Ecce quod quia ipse nichil est eorum
que nos positive intelligimus, sed oportet omnia abnegare si
eum prout est in se ipso conspicere volumus. Quia ut sic neque
veritas est, neque bonitas, neque deitas, neque unitas, ne-
que trinitas, neque ens, neque aliquid a nobis dicibile vel cogi-
tabile, sed simpliciter ab omnibus talibus prout a nobis possunt intelligi
absolutus, et solum in omni perfecta ignorancia inveniendus. Sed
hec omnia predicta in de mistica theologia ab eo negat dominus dionysius
dicens: Neque habet potenciam, neque potencia est, neque lumen,
neque vivit, neque vita est, neque substancia est. Et post: neque sciencia,
neque veritas est, neque sapiencia, neque unum, neque unitas, neque
deitas vel bonitas, neque spiritus est ut nos scire, neque filiacio,
neque paternitas, neque aliud quid ~~quid~~ cognitorum nobis vel alii
alicui encium, neque quid eorum est, neque encia ipsum noscunt
secundum quod ipse est. Et post: neque est ipsius universaliter posicio neque
ablacio, sed eorum que post ipsam posiciones et ablaciones facien-
tes ipsam neque ponimus neque auferimus. Hec dionysius. Ecce quo-
modo in nullo omnium istorum sinit intellectum nostrum manere dionysius si
deum in se ipso volumus. Si autem aliquid istorum idem esset
eius in se ipso, licet imperfecta conspectio, utique in illo manere possemus
donec perficeretur, sive hoc esset veritas sive bonitas vel quod-
cumque. Sed prout dicit, eius neque est posicio vel ablacio. Sed
nos facientes posiciones vel ablaciones tamen in hiis que sunt post
ipsum hoc facimus. Ipsum autem neque ponimus neque auferimus.
Quia si omnem quam possumus cogitare perfectionem in deum concludimus
non ipsum per hoc ponimus. Et eciam de omni eo quod nos positive co-

cogitamus omnem perfectionem auferamus. non ideo quod remanet ipse
est. quia non sunt in illa eius quidditas. neque aliquid ad eius
pertinens quidditatem. ymo si omnia simpliciter abstulerimus non
ideo ipsum auferimus. quia ipse totaliter extra mentem ablacionem
et posicionem est. et quo nomine affirmare et negare quia illa non sunt
opposita circa ipsum. ut expresse dicit dionysius diuinis nominibus. et patebit
inferius. Quidquid enim positive intelligimus. siue bonum. siue verum.
siue quodcumque. siue quantumcumque illud depurauerimus ab omni imper-
fectione addendo illi omnem perfectionem. semper manet de genere illorum que
nos intelligimus. et non est eius quidditas. quia non habet quidditatem
qua possumus intelligere sine ipso existente. Possumus enim satis
competenter sic ymaginari. quod ipso deo existente in quo omnia figu-
rantur. et qualitercumque formantur. modo supra dicto de aqua et base.
Nostra anima quantum ad omnem suam noticiam intellectualem statuta est
in medio inter deum et omnia creata. modo predicto ab eo creata. et
versa facie contra creata in illis tamen in speculis. multum diversificatis.
videt videlicet sub valde diversis modis. Erunt unumquodque illorum specu-
lorum modo suo formam dei in se existentem huiusmodi diversimode
illam in nostrum intellectum reflectit. Una enim res in creatura reflec-
tit illam ut bonitatem. Alia ut veritatem. Alia ut entitatem.
Et sic de aliis. Nec ipse est illud in se ad quod sic teratur noster
intellectus. Retro deorsum autem nostrum quia nichil est quod intelligere possu-
mus. quia abnegantes omnimodam entitatem. nichil amplius in-
uenimus de intelligibilibus. Et ideo ibi putamus esse omnimodas tenebras
cum ibi tamen sit lumine splendissimum. et ibi tamen sunt in veritate omnia que
in predictis speculis videmus tamen in fantasmate et in enigmate.
ymo quidquid inmobilitatis inuenimus in istis. totum est inmobilitas
illius que sic per radium reflexum videmus. Et in hac similitudine
loquitur beatus augustinus nono de trinitate c. 6. sic dicens fantasias
esse corporalium per corporis sensum haustas. et quodammodo infusas
memorie. Ex quibus etiam ea que non visa sunt ficto fantasmate
cogitantur. siue aliter quam sunt. siue fortuitu sicut sunt. Aliis omnino
regulis supra mentem nostram incommutabiliter manentibus. vel ap-

probare apud nosmetipsos vel improbare quitenim. tamen recte aliqua
approbamus vel improbamus. Nam et cum recolo cartaginis menia que
vidi. et cum fingo allexandrie que non vidi. easque ymaginarias
formas quasdam quibusdam preferens. claret et viget
desuper iudicium veritatis. ac sim nunc incorruptissime regulis
firmum. et si corporalium ymaginum quodam nubilo contextum
non tamen involuitur atque confunditur. Sed interest utrum ego sub
illa vel in illa caligine tamquam a celo perspicuo secludar. An sicut
in altissimis montibus accidere solet inter utrumque aere libero fruens.
Ad dissolucionem autem prime inductionis de augustino. Dicendum est
quod in illis tribus capitulis octavo de trinitate c. 23 et 4. Beatus augustinus non
intendit ostendere quo possit homo deum in se videre. sed tamen quid de illo
absente quem esse in scripto quodammodo est per fidem credit. per intellectum
debeat cogitare. Fides enim cum dileccione in ipso figitur. sicut quod in
scripto. sed cogitacio intellectus est tamen de absente et non viso. Talis
tamen cogitacio potest esse inepta. ut si cogitet homo deum esse corporeum vel
rem mutabilem. vel aliquid huiusmodi. Cum autem ipsa cogitacio
ita aptatur ut mens in ea inepta remaneat. tunc iam tali cogi-
tacione ipse deus in se videtur. non quomodocumque in se. sed quomodo absens
per fidem in quodam vero conceptu non falso visibilis est. Et sic
forte intelligit beatus augustinus deum videri. cum omnia incompetencia ab eo
abnegantur. et ea que sunt competentia affirmantur. Quomodo tamen sic
in scripto videtur. sed et per fidem. et in speculo visibilis est. quia tamen
ipse est absentis. Et quod sic intelligat bene insinuat ipse met
augustinus. octavo de trinitate c. 4. Unde assumatur ante argumenta pre-
dicta. Ibi enim querit quomodo deum possimus in se diligere
si eum in se non cognoscimus. cum nullus possit diligere quod ignorat.
Et sic solvit. quod licet eum non cognoscamus in se per speciem tamen credimus et
hoc sufficit ut amemus. Unde sic dicitur. Amatur ergo quod
ignoratur. sed tamen creditur. Ex quo satis apparet quod totum
hoc illud quod prius dixit de videndo deum in scripto. tamen de necessi-
tate vel bonitate. quod hoc intellexerit de illa visione que est per spe-
culum et in fide.

16. Nunc ergo dicendum ad singula argumenta. Cum ergo dicitur primo quod
hoc est deus in sermone quo primo ictu tangitur mens cum
audit veritas. Dicendum quod de hoc est sicut de illo quod videtur in
speculo. Prima quod primo videtur cum speculum aspicitur est ipsa
res vera visa per duas lineas, unam venientem ad ipsum spe-
culum, aliam reflexam ad oculum. Sed statim cum incipit intellectus quere-
re quid sit quod videt, tunc apparet esse in speculo et esse fantasma quod
non convenit nisi sub [?] veritate nisi de illo quod sibi opponitur est direc-
to. Ita potest dici in proposito. Veritas est et bonitas simul hoc vere sed
non nisi deus. Unde si illud absolute posset intendere intellectus a
quo primo venit motus, deum videret, tamen per duas lineas, alteram
statim amittit cum incipit querere quid sit veritas quod statim re-
labitur in circa veritatis sive in universali sive in particulari quo-
modocumque intellectum non est deus ipse. Similiter ad secundum dicitur tolle hoc
et illud et vide ipsum bonum si potes. Ita deum videbis non alio
bono sed bonum omnis boni. Dicendum quod verum est deum videbis prout in
fide invisibilis est absens non tamen per radium rerum vide in sermone.
Et quod tertio dicitur quod si potueris illis detractis per se ipsum per-
spicere bonum, perspexeris deum. Eodem modo dici potest perspexeris
deum non vide videlicet et directe, sed quomodo per fidem perspici
potest ut absens in speculo. Aliter tamen dicendum ad omnia pre-
dicta, videlicet quod beatus angelus non in omnibus rebus productis non innatur
illam visionem dei in se vide sed innatur illam sub ratione cuiusdam
inattingibilis. Unde dicit vide si potes, mane si potes, quasi
si potueris perspicere. Qui dicit. Prima non potes, ideo deum in
se vide non vides. Et iste est intellectus [?] ex eo quod dicit quasi
si potueris illis detractis per se ipsum perspicere bonum, perspex-
eris deum. Et si amore inheseris continuo beatificaberis.
Non enim probabile est quod intendat angelus quod sit in potestate hominis
ita cogitare de deo ut continuo beatus sit quando sibi placet.
Ad illud quod quarto dicitur quod non potest aliquis diligere quod ignorat. Di-
cendum quod beatus augustinus solvit hoc particulariter ut deum est cognitum
quod non totaliter ignoratur quod firmiter creditur. Ad formam tamen

argumenti cum dicitur quod sicut deum in se diligimus ita necesse est quod eum
in seipso cognoscamus. Dicendum quod non oportet, sed sufficit quod eum in
seipso per fidem credimus absentem ad hunc cognoscendum quia caritas in-
trat ubi scientia foris stat. unde sigillatum diligitur. dum mediate
conceptu debito ad ipsam rem prout in se est videndam per desi-
derium inhiatur. Ad quintum cum dicitur quod a quo omnia abnegamus
imperfectionem et cui omnem attribuimus perfectionem. hic non remanet
aliquid creatum. Dicendum quod verum est quod illud quod mediate tali con-
ceptu continetur videtur. hoc non est aliquid creatum quia tamen idem quod in
nostro conceptu est sit quidditas illius increati vel aliquid pertinens
ad eius quidditatem non oportet. Ad illud quod sexto dicitur quod cum dici-
mus deum in seipso bonum verum iustum pium aut ita est ut dicimus
aut non. Dicendum illud est quod dicimus sed non eo modo quo di-
cimus et intelligimus quia digne illud et verum prout in se est di-
cere et intelligere non possumus. Ad autem septimo dicitur quod illud
vere est in se positive deus quod ipse dicit se esse sed ipse dicit
Ego sum qui sum. Dicendum quod longe minus per illud nomen
moyses intellexerit quam deus per illud significavit. Et ulterius omnino minus
in illo populus intellexerit quam moyses qui illud ad populum detulit.
Licet enim ipse se in illo forte prout in se est nominaverit ipsum tamen
nomen a nobis auditum non potest hoc ipsum prout in se est nobis
ostendere. Ad autem ultimum addebatur quod licet sic videatur aliquid
quod deus est in seipso non tamen totaliter deus videtur et omnino quasi invisi- omnino
bilis est. sed in parte. sicut de statua habente multas ymagines. Non
videtur bene dici quia non constat ita quidditas dei ex multis in-
tentionibus sicut quidditas hominis vel alterius. Sed quidquid tale concipit
intellectus multitudine facierum tamquam alia bonitas alia veritas et similia.
non hoc est deus in se sed aliquid citra ipsum. Relinquitur ergo ex omnibus
predictis nichil positive intellectorum a nobis esse deum in se. Et
quod illi cui erat opinio prius de deo inveniunt tamen unde ab eius in-
tellectu non erat illud in seipso in quo iam prius deum figebat per
affectionis sed erat conceptus quidam alius in illo eodem conceptu qui iam
prius positive fuit incertus. Utrum autem propinquior vel remotior

In primo deus laudatur cum dictis [?] per omnium positionem [?] · 1a

In sequentibus laudatur attribuitur [?] per omnium ablationem [?]

ab eo. Sed quod in se ipso ad presens non distinctio. sed quantum magna sit
latitudo hymnus [?] deus in qua sic stantes a longe contra ipsum aspi-
cimus non dubito. ;——
Iam ergo laudato deo per omnium attributionem · forte quia concepimus per hoc
in eo existente circa ipsum fixo pede cognitionis ultimus in ipsum. sicut quod
in se ipso pede extendimus affectionis. Sequitur laudare ipsum per omnium
abnegationem. ut omnibus que circa deum per fortem subtractis pedi cog-
nitionis. etiam ipse in caligine attrahatur. ubi iam post de sicut
fuerat pes dilectionis. Dominus enim ut loquitur salomon pollicitus est
ut habitaret in caligine. Per nichil enim quod nobis positive intelligi-
tur tamen in se ipso tale aliquid existente laudare possumus. si eius
qui super omnem est veritatem. veritatis amatores sumus. sicut dominus
dicit dyonisius. et iam dictum est superius. Supersubstantiale quod est thearchia
quidem et super bonitatis super existentia. neque ut vocem vel virtutem.
neque ut intellectum. vel vitam. vel substantiam laudare fas ullo eorum qui
quidem eius qui super omnem veritatem sunt amatores. Causa autem
quare nulla nostra ad eum attingit cognitio. duplex est. Una ex
parte cognoscibilis. Alia ex parte intellectus cognoscentis. Prima est
Anima quod quidem non participat aliquo modo intentionem primi et per se ob-
iecti alicuius potentie. illud non est ab illa potencia cognoscibile.
Deus autem nulla omnino intentione. neque entis. neque quidditatis
participat cum aliquo. Quod enim primo inter omnes intentiones sigil-
lat intellectum nostrum. tamen simplicissimum et omnia includens. est intentio
entis. et in quod ultimo deficiatur omnis nostra abstractio. tamen distinc-
tissimum quod ab omnibus participatur et nullo participatur simile est intentio
entis. et inter ista omne medium sub aliqua voce entis venit
in intellectum. Illud ergo quod omnino est extra ens. et super ens. non
attingit intellectus. Deus autem tale aliquid est. prout ut in pluribus
librorum suorum locis dominus testatur dyonisius. Unde sic dicit. omnium quidem
est enim causa ipsum autem nichil ut ab omnibus entibus supersubstantia-
liter segregatum. Et alibi. Secundum nichil entium. existens causa qui-
dem cunctis omnibus ipsa non existens ens et ultra omnem substantiam ·· Hanc vocem tan-
git dominus dyonisius c. 1. de di. no. p. 4. sic dicens Si enim cognitiones

qm
om̄s entiū sūt. ⁊ in entia tm̄ hn̄t. q̄r ult̄a oēm sb̄az. et ab
oī q̄ḡtōe sup eleuat⁹. Sed qm dicit. Si oīb⁹ visio color ē.
q̄d ex colores. a visione semotū ē. Alia etiā est rō ex pte
itellc⁹. Cum q̄drupliū cognite mō q̄ḡtōis. Sensu videlicet
exteriori. qm apphēsiu⁹ ē sensibiliū tm̄ p̄ntiū. Et ymaginatōe siue
q̄uīqz vi sensitiā itiori. que sortia ē et apphēsiue sensibiliū
⁊ absentiū. Et t'no. itellcū hūano. qui ult̄a sensibilia apphē
q̄d dicitur siu⁹ ē ⁊ q̄d dātū. nō tm̄ oīno imaīalīū. sz in fantasia. et
cū fantasmate apparētiū. Et q̄rto i itellcū anglico. qui pure
imaīalia sn̄ fantasmate pt̄ intellige. Sed ṗgi hec q̄tuor
sc̄ hn̄t virtutes. q̄nlla eaz pt̄ attīgē ad actū ⁊ q̄ḡtōez eius
virtutis que sup se ē. Neqz eī sensus cōphendit absentia. neqz
ymaginatō q̄d dicitur ē abstrahit a fantasmate. neqz hūan⁹
itellc⁹ itelligit oīno imaīalia. et q̄r nulla pt̄ ee fātasia
Cū ergo q̄nta sup p̄dcās virt⁹ q̄ḡtōia dei. q̄ ipe ē. q̄ḡstit se ⁊ tm̄
se ⁊ oīa. mō sui i se. cū i q̄ ipa infinities longi⁹ sup om̄s
quatuor p̄dcās. et q̄rtū ad ipam virtute in se ⁊ q̄ ad modū
q̄tuor cōgnoscendi. ⁊ q̄ ad q̄ḡtōez obiecti sit sup eleuata ⁊ segregata
q̄rtū alia p̄dictaz ab alia. Relinquit̄ q̄ sicut in q̄ḡtōez pure
imaterialiū nulla sua virtute pt̄ sensus. sic multo mi⁹ in
cognitōez dei p̄nt in se aliquis potēt intellc⁹. Hāc rōez ponit
dyoni⁹ dyo· i. c. De di. no. p̄. i. dicens. Quemadmodū eī i
cōp̄hēsibilia et incōtēplabilia sensibilib⁹ sūt intelligibilia
⁊ hijs que in sōrtōe ⁊ figura simplicia ⁊ ifigurabilia. Et
sm̄ corpaliū figuras sortīs i corpaliū itangibilis ⁊ in
figurabilis i formitas. Sedm eandem vitatis rōez sup
pōitur substantijs sup sbalis infinitas. et intellcualib⁹ sup
itellcm̄ vnitas. ⁊ oīb⁹ mētib⁹ itelligibile ē. q̄d sup mētem
vnū iceffabileqz rōi oī q̄ sup rōez bonū vnitas vnifica
oīs vnitatis. et sup sbalis sba. ⁊ intellc⁹ itelligibilis.
et vbū indicibile irratonabilitas. ⁊ itelligibilitas et
inoīabilitas sm̄ nichil eēnt existēs. cā quidē essendi oī
bus. ipa autē nō ens ⁊ ult̄a oēm substantiam.

ꝯ Sed non est hec impossibilitas contemplandi deum inde in scripo
ita accipienda ut non posset apparere intellectum si velit
quoniam ita ut nulla vis ~~contemplandi~~ contemplativa quantumcumque conata
eum posset contemplare nisi ipse se voluit ostendere. Hoc ipso etiam
existente super mirabili indicio sue omnipotencie. quia cum tam
infinite distet ab omni contemplabili. tamen ad sui inuidam in se con-
spectionem intellectum creatum potest elevare. Hec autem intellectus
elevatio est eius in caliginem actualis ignorancie omnium adduc-
tio. ubi aliquando sibi inclinatur celi et fit dei qui ad ipsum des-
censio. sed raptim. statim ipso iterum super cherubim .i. omni
plenitudine sciencie ascendente et avolante. ymo ultra
velocitatem penne ventorum se absentante et demum tenebras
ut suis latibulum suum ponente. Inclinavit igitur celos et
descendit et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super che-
rubim et volavit. volavit super pennas ventorum. Posuit tenebras
latibulum suum etc. Licet autem rara sit visio talis in vita ista.
nonnumquam tamen aliquibus est facta. Vide in duodecimo super genesim
ad litteram beatum augustinum. Vide affirmare de moyse et paulo. et dominus
lincolniensis commentator dyonisii hoc idem affirmat de predictis
Et magister dicit hoc credendum de beata virgine magis quam de aliis
predictis. Et beatus dyonisius in de mystica theologia ad hoc solum tendit
per totum libellum illum ut patet. Certum est autem quod non tamen ad im-
possibile sed non potest hoc contingere homini vita ista sensibili viventi nisi
ab omni sensuum operatione et quarumcumque virium sive appetitivarum sive
cognitivarum actione. ymo sui ipsius abdicatione totaliter abstra-
1 sibi hatur. et in comparatione aque ferventi superfervendo calore amo-
ris. extra seipsum subito gratuitate gratia relapsus in seipsum aliq
quasi bulliendo sursum feratur. Sunt autem nonnulli rapti circa
ca° 19. istum ubi quedam mira nonnumquam per angelos ostenduntur in spiritu Et
sollicite curare habent quibuscumque talibus dignificati in visio- que
transfigurationis fiat presente petro. Jacobo. et Johanne. Apparente
ibi moyse et helya. ne forte angelus sathane transfiguret
se in angelum lucis. Per moysen enim lex. Per helyam prophete. Per

celebrauit p'

Johēz et iacobū. cpte. P petrū vero sig̃ficatū pt̄ qui doctrina
este. De quibus oibus nisi quis bn̄ senserit et aliem' cor pro
tinus ꝯtemplatoꝝ inheserit nescio an qd' agit̃ sit ꝑfectū. Judiciū
aūt de hoc cui data ē discrecio spūum. Verūptam si adsint
cūt oīa requisita. valde cauendū est. ne subrepat aliq̃
supbia. tanq' in hmōi tanto maior pt̄ eē materia quāto spe
cialior fuit ꝯsolacōis grā. ut dicit expt' quidā in hui'
mōi bern̄d' de quītuplici dilcōe dei. Anima inquit ꝑficiens
scd'm eam contrita et curalib' assueta cibarijs cū dulce
dinē ꝯtemplacōis qua in pmo ingressu aule regie cepit de
gustare nōnunq̃ inꝑmose depulsa moleste expulsa in
domū paupertatis sue vix ulta redire acquiescit. et sic
quasi ad ianuā inꝑtinēs. iproba et anxia. scd'm ī aps. scd'
mendica. sperans suspirans. suspicit. inspicit. si qd sibi
porrigat̃. si quā ei aperiat̃. et aliqñ inꝑbitate sua et īpor
tunitate. sic ebincit oīa obstacula et trāsgreditur. ut usqz
ad interiorē sapiē mēsam ꝑueniēs cū feruēns desiderio. in
pudens et illico repellenda assideat gnata. et audi
at. comedite amici et inebriamini kmi. Ex hoc tam insolita
scte paupertatis amor. latendi studiū. odiū secularium
distractionū. oracōnū usus. psalmodia frequens. Et qucū
ni tanoatur occurrat ipedimentū qd vultoꝝ cursū usqz
ꝑspectū uel fidelissime ut hui' retardet. ul nō nūq̃ī ī quoda
corporis ꝯtrariā reflectit. Qd' cū a prē pro īuia accipit
ne deficiat. sic incipit hr̄e qui sufficiat. et hō ꝯ pfice di
metam. ubi desinit ꝑfice ibi incipit deficē. Qui etiam
ꝯculcans grāciam dei et vanā sibi de ipsa fabricans fidu
ciam. ul in ore ul in corde iactat se nō usqz quaqz a dō
derelictū tociens sibi inditum in dulcedo et bibens quoci
ens visitacōis et ꝯsolacōis accipit a dō graciam. et inde
nō in deū. sz in voluntatem suaꝫ excitacōne ꝑsumit fi
duciā. Jnimica dn̄i ait ꝑs mētiti st̄ ei. et erit tps coꝝ ī scla.
Et cibauit illos ex adipe frumenti et de petra melle saciauit

tempo ris

et referens

gnaua ·

ꝯstituens

eos. Audi ebrios et audi inimicos. Audi saturatos. Au-
di et mentitos. Audi non solum frumentum sed adipe frumen-
ti, non petram sed mel de petra, occultam scilicet et divinam sa-
mentorum gratiam. De qua saturati prohibentur quoniam inimici
gignuntur. Qui si non fuissent inimici non tam cito potuissent
saturari. Quoniam ei saturitas est in non plus petit quam accipit.
et quod habet ei satis est. Hec Bernardus.

20 Puto autem quod non solum ex studio et aliunde contemplationis
quidam aptiores sunt aliis ad patiendum extasim
huiusmodi et excessum mentis. sed est ex naturali quadam disposi-
tione tam anime quam corporis. Amor enim complexio tenera et dul-
cis sive mollis concupiscibilis qui amore facile liquescit.
horum. si ieiunio vel alio labore ad hoc idoneo virtu-
tes vitales et animales debilitentur, citius per actum concupis-
cibilis cum magis nata sit obedire, spiritus ad eam virtute cuius actu
tunc pascitur concupiscibile congregantur. et sic subtracto in-
† virtutes strumento quod est spiritus. vacant virtutes alie et a suis singula-
ribus propriis actibus avocantur. Cum autem ista agantur in solo in-
tellectu et voluntate quia in suis actibus spiritibus non utun-
tur sic, quia una est anima in qualibet virtute operans. si quando vir-
tutibus superioribus est vehementer intenta. inferiores de-
bilitate. facilius a suis operationibus abstrahuntur. Quanto
autem fuerint aliqui magis simplices et minus exterioribus
implicantur. tanto sunt ceteris paribus magis habiles et ab
exterioribus ad ea que intra aguntur facilius avocantur. Unde et
furta sive quecumque secreta per demones investigantes
frequenter ad hoc simplices eligunt et minus exterioribus de-
ditos et innocentes. Non tamen fortassis demonibus hic eligentibus
~~tes~~ ad simulandum sanctitatem. quam ad capiendum operationis sue
facilitatem. Unde et quod demones a deo permissi magis per
deditos eligunt. forte contingit ex necessitate, quod autem demo-
nes [?] ad huiusmodi frequencius assumunt, tamen non minus et alios pos-
sunt assumere. et bona contingit condecenter et eius arbitrii liber

+

tate. Quin aut fortis sunt ymaginacionis et grosse complexi
onis. et quorum divinum concupiscibile non faciliter solvitur amore. (solvitur)
hii minus patiuntur. Et contingit nonnunquam ut tales. si tamen in spiritu
fuerint extasiati. in ulteriorem veniant contemplacionem mutatis apud se
metipsos et sui compotes manentes quam per dei extasim passi. et
a semetipsis alienati. Quidam vero sunt in quibus multum iras
cibile dominatur. qui existentes magni zeli viribus inferioribus debilita
tis rapiuntur nonnunquam in recordacione peccatorum suorum quorum gestus
et sensum despiciunt se sicut hii qui excepte concupiscibiles. Potest et
fortassis in aliquibus propter frequenter talia pati inasci quedam
habilitas qua propter consuetudinem in huiusmodi citius anima exterio
ra relinquit. et solius huiusmodi virtutis interiori operacioni qua dul
cius pasci solebat intendit. Differt etiam ut puto quod fortes sunt
virtutes superiores inferiores a suis actibus reprehendendo. et quod de
biles inferiores respectu superiorum non resistendo. Sed tunc utique
aliunde et non a se ipso attollitur quis. cum tale aliquid in se sentit quale
nec alteri potest narrare nec etiam in se ipso postea cogitare. De quo
experti talia Hugo in libro de amore dei sic ait. Nonnunquam
domine qui clausis oculis ad te suspirantem mittis in os cordis
quod non licet mihi scire quid sit. saporem quidem sentio dulcem adeo
confortantem ut si perficeretur in me nichil ultra quererem. Sed cum
accipiens nullo corporis visu. nullo anime sensu. nullo spiritus in
tellectu adire me permittis quid sit. Cum accepero tenere
et ruminare volo et diiudicare eius saporem. sed statim transit. De
illo quidem illud quod quaeso in spem vite eterne sed operacionis in
tute diu ruminando omnibus anime mee venis et medullis quasi vita
lem quendam succum optabam transfundere ut ab omnibus aliis affecti
bus desiperet et illud solum et semper saperet. Sed festinat transire. Et
tunc de inquisicione eius vel acceptione vel visu forte quidem linia
menta memorie gestio arcius impressa committere vel etiam memo
riam labilem scripto firmare. experimento cogor dicere quod sit
illud quod in evangelio dicitur de spiritu. et nescis unde veniat. aut
quo vadat. quecumque enim cum quibusdam liniamentorum figuris come

[Margin notes: "solvitur" (left, line 2); "magni" (right, line 7); "ut 21" (right, line 15); "hugo" (right, red, line 18); "illud" (right, line 26)]

dare cum illi memorie eorum reductu senciens in me quia non
quantum ego volo sed quantum ipse voluit spirat. Anima illa in tota mortua
inercio et insipida et ad te solum levandos esse oculos fons
vite ut in solo tuo lumine videam lumen. Hec bn̄.

De ordine elevacionis anime in deum.

22 Valde itaque admirabilis est ista dei cum anima locutio omnino
autem ineffabilissima ubi ipse immediate quasi in sibilo aure
tenuis loquitur cum illa. De quo .3. Regum dicitur ad Helyam. Egredere
et sta in monte coram domino. Et ecce dominus transiet. Et spiritus grandis
et fortis subvertens montes et conterens petras ante dominum. non
in spiritu dominus. Et post spiritum commocio. non in commocione dominus. Et post
commocionem ignis. non in igne dominus. Et post ignem sibilus aure
tenuis. ibi dominus. Talis enim est ordo in ipsius anime ad mentem divinam
divinam elevacione. Anima egrediente hore per omnem temporalium abne-
gacionem et stante in monte perfectionis vite coram domino. Sic transien-
tius est coram eo dominus in visione contemplacionis. Primus nempe spiritus gran-
dis et fortis. spiritus videlicet timoris domini. subvertens montes
superbie et conterens petras duricie cordis ante dominum. Unde in Job dicitur
Cum spiritus me presente transiret inhorruerunt pili capitis mei. Sed quia non
in timore inicitur dominus sed in amore. Ideo bene dicitur. Non in spiritu dominus.
Et post spiritum commocio. Fit enim etiam illa contricione anticipat singul-
tus ab oculis eius. quia defecit spiritus spirans et commovens anima. quietis im-
patiens in semetipsa. gemens pro omni dolore. surgens et tremens
timiditate toti creature. sed in abditis est. et in minimis fuit inceit.
Quesivi igitur et non inveni. Et ideo bene dicitur. Anima non in commocione
dominus. Et post commocionem ignis. Anima ut ordinatum fuit processum
et infima per media reducantur in suprema. Post talem compri-
conatum et adiutorium non denegatur angelicum. Et quia ministros
suos facit ignem urentem. Anima illius mediatoribus illuminat et
amphora quam sua virtute videre potuit ostendendo. fervore cari-
tatis inflamat. Sed et hos oportet pertransire. Paululum igitur cum
pertransissem eos inveni quem diligit anima mea. Nullum enim lumen
creatum ex occulto cum nisi ipse se sua benignitate omnino dignetur
adducere per in manifestum. et ideo non in igne dominus. Et post ignem

sibilus aure tenuis. Ibi dns. Vel si illud nō ē de textu. Ibi
dns. Saltē ibi nō negat esse dns.. Post angelicā plurima cu[m] visiones
et hm9 xpi9 supergressione ꝛ intellcūs cū oībꝫ viribꝫ apphensiuis
ī om̄ excrānte tenebras ꝛ caligine. ī dulcores supappara
cōe ineffabilr dns. cui9 supmirabilez apparicōez ꝛ sui oste
sione. tm̄ quid subtilissimā ac tenuissimā. nulli nisi actualr
expienti cognitū aure tenuis vocat sibilū. Quīa ut sibil9
son9 ē illrat9. sic illud qd tuncꝫ ē magis susurrare ꝛ sibilare
put ītiora labia aīe ūrē q̄ effari vl noīare .: —

De gaudio aīe elevate

Quale aut aut q̄ntū in hac aīe a dō visitacōe sit gau
dium et ipm magis sibilo q̄ sono dici potest vrato. Ibi
eīm ordiate se gsequi. Iocūditas. letitia. delectacio. suauitas.
exultacio. Voluptas. et insensibilitas.. Primo eī incipiente con
teplōe. aīā intenta sibi aliqm̄ sacre scrip̄te qⁱ loco quodā intelli
gibili. Iocūdū sit ei īqꝫ eloquiū meū. Vnde ꝛ Iocūditas noīat.
Exinde os aīe p desiderū dilatā. Vnde ꝛ letitia qⁱ latitia
appellat. Et qꝫ dicit. Dilata os tuū ꝛ īplebo illud. Ipe refec
tura quadā quasi lactis aīam īplens dulcedie illā ~~dilatat~~
delactat. Vnde delectatio qⁱ delactacio dr̄. De quo ozee Et
lactabo eā ꝛ ducā eam ī solitudinē ꝛ loquar ad cor eius
Quia vero nō sine effcū est ista lactacio statī seqⁱᵗ in aīa
suauitas. id est sua vita. vl sua vivacitas. sꝫ dilci. ut dicit
cū aplo. Vivo ego iā nō ego. vivit vō ī me xps. Ex tūc aīa
iā vita dilci vivens nō inserpa. totā se ī dilcm̄ ꝯpitere nitit
exit se. qd ē exultacio. qⁱ ex̄ se ī dilcm̄ saltatio. Quo tū demū
sibi excesso seqⁱᵗ voluptas. dcā qⁱ volubilitas seu volutacio.
quia se volvit ꝛ volutat ī dilco. nō cohibens cor suū. qⁿ
oī voluptate fruat. ut ī cāt̄ic dr̄. Quid ḡ mirū. si sic ī cel
lam vinariā īrodcta. ꝛ iam tota sui oblita. virib9 oīb9
sopiat ꝛ torrente tāte voluptatis potatā. ac sic ab uberta
te dom9 dei inebriatā. oīmodo eam ī sensibilitas ꝯseqⁱᵗ
.. O ī q̄ntam pura[m]da ē vere amicitudine cū a sopno illi
fuit excitata. ꝛ a tam ī enarrabilib9 diviciis ī domū paup̄tas

ipse renovata. Admiror vos filie Jherusalem ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectum quousque ipsa velit. Non ante preveniendaque est velle. Puto si plene in eius foret potestate moram illam sic continuare neque principatus neque potestates nec ulla creatura alia ad huiusmodi bene pro agendum officium eam posset hactenus revocare. Sed heu corpus quod corrumpitur aggravat animam. Et quamvis velut aqua bulliens in comparato sibi superfervidi amoris calore extra se ipsam ad momentum sursum ferebatur, continuo corporea gravitate in se ipsam recadens pondere retrahitur quo gravatur. Sed hec expertis et passis huiusmodi plenius pertractando relinquo. Jam vero dicto divino Dyonisio qualiter per omnium abnegationem appropinquandum sit caligini in qua deus habitat non dicimus, sed per dicti divini viri dictum restitutionis attendo. Ubi ille qui super ut in finitionibus laudabatur et nominibus omnium per totale laudabitur silentium vel pronomen aliquod bonum. In die enim illa in qua propheta scilicet apte visionis erit dominus unus et nomen eius unum.

Quod affirmaciones non sunt opposite negacionibus de deo et [illegible]

Primo ergo omnibus que sunt fidei tamquam certissimis in suo genere suppositis hoc firmiter apud nos statuere debemus, quia tendentibus per caliginem ad visionem dei in se ipso intuitione non sunt opposite vere affirmationes negationibus de deo, ut sit alterum verum et alterum falsum, sicut est in hiis que participant cum ente, quia ipse totaliter est super ens et extra omnia, et per consequens convenit affirmare et negare, quia nichil cognoscimus nisi in quantum participat cum ente. Utrumque enim est verum, et quia ipse est omnia que sunt, et quia ipse est nichil eorum que sunt. Sed quomodo omnia sit aliquid hic prout in se est non

+ videtur possumus videre, quomodo nichil eorum que nostri intellectus intelligere vel aliqualiter possumus. Et propterea negationes in divinis dicuntur vere, affirmationes autem incompacte. Non dicitur false sed incompacte, id est minus convenientes, quia vere verum est omnia illa sunt per affirmationes veritatis de eo dicere valemus, sed modo tam supermirabili quo dicere non possumus. Unde cum de eo aliquid affirmamus, rem in fide ponimus quam non videmus. Cum autem rursum id ipsum ab eo negamus, eandem quantum ad aliud ab eo tollimus quod nos potuimus videre

volebamus. Et sic negaciones sunt vere quia non est nature ut in seipso
sit nisi de quo aliquid negatur. Affirmaciones autem in parte.
quia de eo quod secundum nichil sui est intellectum licet non false minus tamen
convenient illud quod intellectus concipit affirmatur. Idcirco autem
dico non false quia licet non sit ibi quod concipit prout concipit est
tamen ibi ut creditur. Et hec videtur fuisse causa quare dionysius
in singulis que de deo loquitur super apponit super. ut super deus
super bonus super potens et similia. Non utique tanquam ornans ser-
mone et magnificans fimbrias sed quatenus innuat non
hoc dicere velle quod pariter cogitat et quod verbum sonat sed quod
longe ultra ut incogitabile et ineffabile corde credit et amat. —

Quod autem ut predicitur non sint opposite in divinis abnega-
ciones affirmacionibus et quare non sint opposite expresse
docet in de mystica theologia c. 1 p. 3 dionysius sic dicens
Oportunum inquit in ipsa et omnes entium ponere et dicere posici-
ones ut omnium causa. et omnes ipsas principalius abnegare ut
super omnia super existente. et non existimare abnegaciones opposi-
tas esse affirmacionibus. sed multum prius ipsam et super privaciones
esse eam que super omnem et ablacionem et posicionem. Hec autem in-
telligendus est dicere dionysius non quibuscumque sed hiis
qui iam in ipsa secundum quod in se est quantumcumque est pede affectionis et auctho-
ritatem fidei fixerint. et omnia que affirmative sive negative de ipsa
eo credenda sunt firmissime credunt. et ad ea que non per spe-
culum et in enigmate visione sollicite tendunt. In illa enim
eius que per fidem est cognicione omnino opposite sunt affirmaciones
negacionibus. Unde insipiens omnino vocatur qui dixit in corde
suo non est deus. Anima oportet accedentem credere quia est. Nec in-
pune aliquis negat quia trinus est et unus. vel quia per se bonitas. vel
per se deitas. Ad caliginem vero tendenti et aptum eius in se
visione nichil ita proprie affirmatur. quam magis proprie negatur.
Anima omne affirmatum vere de eo dicimus ipse est quantum ad id quod per illud
dicere volumus. et ipse non est illud quantum ad hoc quod nos dicere
per illud possumus. Cui quando in se ipso videre cupimus quod volebamus

24 Si affirmaciones predicacionum speculacionis tamen quomodo in quibus est per fidem opposite sint omnino affirmaciones negacionibus. Dicendum primo.

abnegandum nobis est tamquam improprium illud quod per nos dici potu-
imus. et ab eo solo si forte se ipsum ut est ondere dignetur
prestolandum ut videamus. Quid enim magis proprie de ipso
dici posset quam quod per se unita per se bonitas et deitas. Et tamen
dicit dyonisius magis dicit hec ab ipso substituta et processum
eius in entibus significare quam ipsum in corpore tale illud existere.
Unde de divinis nominibus capitulo 2o parte 3 ostendit quoniam per se deificatio
per se substantiatio et per se vivificatio non ipsum secundum quod
in se est significat. sed processuales eius donationes in entibus. Sic
infert dicens. Et quid oportet dicere de hiis que quidem
(† theo.) quidam divinorum nostrorum sacre doctorum† et per se bonitatis et dei-
tatis substitutivam aiunt super bonum et super deum. per se boni-
tate et deitate. dicentes esse bonificum et deificum ex deo proce-
(alta) dentem donationem. Similiter quod in vide hymnus ubi sentencia
(† quod per se deitate et per se bonitate et similia ab ipso abnegamus. Ezechiel) Quid enim ipsum deum vocabimus Ezechiel nec deum ipsum appellat nec
bonum. sed super deum et super bonum. Hoc ipsum per super abnegando.
quod per nomen dei dicere videbatur affirmando. Quod enim est super (deum)
illud quod dicitur nomina in se deum. sed quantum ad quod dicitur esse significat.
Super illo autem quod dicit quidam nostrorum sacre scripture doctorum
dicit scolium quod intendit doctorem suum sanctum Jerotheum.

(26 — hic dicit quomodo deus est super omnia. est super deitatem etc.)

Predictam autem iam de per se deitate et bonitate senten-
tiam. ad hunc expressius in epistola secunda que ad Gaium
monachum dirigitur prosequitur Dyonisius. Videlicet probat enim quomodo est super-
omnia esse super deitatem. ymo super principalem deitatem. quam notat
thearchiam et principalem bonitatem. quam dicere possumus
bonarchiam vel boni principatum. probans hoc sic. Quia cum
aliquis audit. quod dicitur deitas vel bonitas. si intelligit quod audit.
non intelligit nisi ipsum bonifici et deifici doni. quod est imitatio
quedam ipsius non imitabilis. super dei et super boni. secundum quod dona
deificativum et boni effectivum. Si igitur hoc quod intelligimus per thear-
chiam et bonarchiam non est nisi principium deificandi et bonos
(qui) faciendi. qui est super principalis omni principio. Ipse et est super ista
dictam deitatem et bonitatem vel thearchiam vel bonarchiam.

Ipse igitur est super illa in quantum non imitabilis et in quantum incomprehensibilis
excedit imitationes et habitudines imitantium et participantium.
Hoc quod iam dictum est tamquam conclusio epistole sumitur. quod autem sequitur sunt verba
ibi posita. Quomodo qui est super omnia super thearchiam et super
bonitatis principatum. Istud puto tytulum esse epistole vel propositum prin-
cipalis intentum quod voluit probare. Et sequitur. Si deitatem et
bonitatem intellexeris illud quod est munus bonificum et deificum donum.
imitatio non imitabilis super deum et super bonum secundum quod deifica-
mur et boni efficimur. Etenim si hoc principium sit deificandi
bonos faciendi deificos et secundum bonos factos. qui est super princi-
palis omni principio et super ita dictam deitatem et bonitatem est
scilicet thearchiam et bonitatis principatum in quantum non imitabilis et in con-
prehensibilis excedit imitationes et habitudines et imitantium
et participantium. Hec est tota illa epistola.

Hec autem omnia ideo intuleri ne ascensuri ad caliginem
in qua habitat dominus per aliquid in toto mundo omnino nobis
cognoscibilium sive positione sive negatione tamquam iam in certo
que querimus detineamur. Et super omnia simpliciter et specialiter famili-
arissime de ipso dicta ut est deitas bonitas quecumque specifi-
cata et super ipsum esse simpliciter vel quomodocumque acceptum sursum
progrediamur. Quam enim mentibus detenti sunt et deum esse vel
ens esse ymaginantur nec ita secundum intellectum purgati putant ut
ipsum esse et ens transcendant. Tales indocti et inhabiles
ad misticam theologiam tamquam quibus nullo modo sit communicanda.
a divino Dyonisio reputantur. Unde ipse Thymotheo misti-
cam mittens theologiam. Talem illi de non communicanda cuilibet.
mandatum prescribit et regulam dicens ibidem c. 1. p. 2. Hec
autem vide ut nullus indoctorum audiat. Et continuo subdit.
quos ad hoc indoctos reputat dicens. Hos autem dico
eos qui in existentibus detenti sunt et nichil super entia su-
persubstantialiter esse ymaginantur sed existimant scire ea que secundum ipsos
cognitione ponentem tenebras latibulum ipsius. Et bene dicit ea
que secundum ipsos cognitione quia non vera sed suo nobis supermira-

Ascensuri in caliginem
omnia posita de deo
et negata seponent.
Et quod ens et ipsum esse
non transcendit, ad mis-
ticam theologiam inhabilis est.

illapsu [et] apparitione cognoscetur. Iterum enim lumine illa nobis occul-
tat tenebram [et] uera cognicio illic requisitam impedit ignoranciam
Cooperiunt enim ille tenebre omni lumine [et] abscondunt omnem cognicionem
Vnde in epistola prima que ad gayum dicit dominus dyonisius. Tenebre
igitur occultantur lumine et magis multorum lumine ignoranciam occulta
cognicionis [et] magis multe cognicionis. Hec excessiue. sed non secundum
priuacionem accipiens enuncia super uere quia latet habentes exi-
tentes lumine et existencium cognicionem. super deum ignorancia [et] super
posite ipsius tenebre [et] cooperiunt omni lumini [et] abscondunt omnem cognicionem
Et si aliquis uidens deum intellexerit quod uidit. non ipsum uidit a[liquid].
Qui ergo ad hanc caliginem nititur ascendere frequenter [et] forti-
ter debet circa huiusmodi mistica attendere et in eorum cognicioni-
bus se exercere. [et] sensum [et] intellectum [et] omnes uires eius assuefa-
cere ad supergrediendum omnia. tam encia quam non encia. siue
sensibilia siue intelligibilia. eciam ad ultimum seipsum. ymo [et]
sensum [et] intellectum relinquere. et irretentibili quadam extasi ex-
taticos se ad hoc ducere amore quod se stare. et supersubstanciale
diuine tenebre radium expectare. Vnde thymotheum admonet
[et] docet dominus dyonisius primo capitulo de mistica theologia. parte 1. sic dicens. Tu
autem o thymothee. ea que circa misticas uisiones forti at-
tricione. et sensus derelinque [et] intellectuales operaciones. et omnia
sensibilia [et] intelligibilia [et] omnia non encia [et] encia. et ad uni-
onem ut possibile est ignote restituere eius qui super omnem substanciam [et] cognicionem.
Ea enim que tui ipsius [et] omnium irretentibili [et] absoluta pure extasi
ad supersubstanciale diuine tenebre radium omnia auferens. [et] ab omnibus
absolutus reduceris. Et bene dicit radium tenebre. Prima
sicut deus est propter superexcellenciam ad esse dicitur non ens. Sic eius cognicio
est propter superexcellenciam ad omnem cognicionem [et] excessum. dici potest tenebra
et ignorancia. Vnde dominus dyonisius capitulo 2. de mistica theologia. Secundum
hanc nos fieri supplicanda oramus caliginem. et per insensibilitatem
[et] ignoranciam uidere [et] cognoscere. quod super uisionem et cognicionem. Hoc
non uidere neque cognoscere. hoc enim est uere uidere [et] cognoscere. et super-
substancialem supersubstancialiter laudare per omnium encium ablacionem. Quemadmodum

Quadruplex ascendendi [in] caliginem [est] assignatio. 2a .no[ta].

Per se naturale agalma facientes. omnes super adiectas pure oc-
culte visionis prohibitiones auferentes. et ipsam in semetipsa
ablacione sola occultam manifestantes pulchritudinem. Circa
quod sic dicendum manifestum est quod ablacione fit agalma. idest yma-
go per existens naturaliter in lapide vel in ligno ad visum ad ducitur.
non per alicuius apposicionem. sed per solam prohibencium ablacionem. ¶ Jam 29 ca
ergo finem fecerimus ~~de hiis~~ dicendis. Ex quo multa diximus et
deficimus in verbis. cum confirmacio sermonis ipse sit. eo utique non
finire deberet. quomodo secunda mystica theologia finit dissimi-
Dyonisius. Quem cum alios suos libros non ~~ab~~ absolute terminet. sed
vel se excusando. vel quomodo legendi sit innuendo. vel ad alia
se continuando. Hunc solum in coordinacione omnium abnegacione. ita
absolute terminare videtur. ut a bene advertente hac ipsa illius trac-
tacione supra se rapi et caligine actualis ignorancie omnium ignoran-
di. secundo confirmans quod verbo docuit non dubitet. ¶ Sed fateor
hic imperfectionem meam et ineptitudinem ad huiusmodi. Quia et si
aliqua verborum illius ex eius libris exemplando vel loqui potui
vel scribere. fine tamen tali quantum ad finem non valui. Receptum hoc
quippe cum ut indigno non est a deo concessum concludere. Nimis
enim ante mee in hac carcerali custodia consistentis fantasma-
tibus et speculacionibus rerum existencium notitia et affectione calciatis
pedibus. clamans non impetro. ¶ Educ de custodia animam meam
ad confitendum nomini tuo/ et imperanti obtemperare ad plenum non
valeo. solve calciamentum de pedibus tuis. Sed quod secundo
non possum verbis tempto. et coordinacione abnegacionis omnium
modum nescio. ipsius dimissi dyonisii verbis hunc ymnum de rege
nominum secundo concludo. et ultima duo capitula de mystica theologia.
in quorum primo vir ille dominus innuens deum non esse sub verba.
sive vita. et ceteris perfeccionibus. Abnegat ab eo ordinate
omnia sensibilia. et quecumque ad illa consequencia. In secundo omnia
intelligibilia. et quecumque ad aliquid illorum pertinencia. Et
sic ordinate fit tandem in actuali omnium ignorancia perfec-
tibus licet ut candida corpore nobiliore. et idcirco in

debitam nullo mutato verbo subnecto que sunt hec.

Dicimus itaque quod omnium — Capitulum penultimum de mistica theologia Dyonisii — causa et super omnia existens neque sine substantia est, neque sine vita, neque sine ratione, neque sine intellectu. Neque corpus est, neque figura, neque species, neque qualitatem vel quantitatem vel tumorem habet, neque in loco est, neque videtur, neque tactum sensibilem habet, neque sentit, neque sensibilis est, neque inordinationem habet et turbationes a passionibus materialibus perturbata, neque impotens est sensibilibus subiecta symptomatibus, neque in indigentia est luminis, neque alterationem vel corruptionem vel partitionem vel privationem neque aliud quid sensibilium neque est neque habet.

Capitulum ultimum de mistica theologia.

Rursus autem ascendentes dicimus quod neque anima est, neque intellectus, neque fantasiam vel opinionem vel rationem vel intelligentiam habet, neque ratio est, neque intelligentia, neque dicitur, neque intelligitur, neque numerus, neque ordo, neque magnitudo, neque parvitas, neque equalitas, neque similitudo, neque dissimilitudo, neque stat, neque movetur, neque silentium ducit, neque habet potentiam, neque potentia est, neque lumen, neque vivit, neque vita est, neque substantia est, neque seculum, neque tempus, neque tactus est ipsius intelligibilis, neque scientia, neque veritas, neque regnum est, neque sapientia, neque unum, neque unitas, neque deitas vel bonitas, neque spiritus est ut nos scire, neque filiatio, neque paternitas, neque aliud quid cognitorum nobis vel alii alicui entium, neque quid entium est, neque entia ipsum noscunt, neque ipse cognoscit entia secundum quod entia sunt, neque ratio est ipsius, neque nomen, neque cognitio, neque tenebra est, neque lumen, neque error, neque veritas, neque est ipsius universaliter positio neque ablatio, sed eorum que post ipsam + ablationes facientes ipsam neque ponimus neque auferimus. Et quia super omnem positionem est perfecta et unitiva omnium causa et super omnem ablationem super excellentia ab omnibus simpliciter absoluta et ultra universa.

+ positiones

Explicit hym de ... nom sch.
Et e exeplificat quar... de ... dyo.

Particulare primi capituli de mystica theologia continetur.

Primo continetur. Oracio auctoris ut attingat ad verticem mystice theologie. Et quomodo pertingitur ad illum unitive. Secundo. Quibus non sunt communicanda in priori particula tractata. Tercio. Quod cum posiciones et abnegaciones dicuntur de deo. et non sunt de ipso opposite. Et quomodo est multorum et paucorum et nullorum sermonum. Et quod solum sursum condentibus omnia. et intrantibus caliginem. sit manifestus. Quarto. Ostensio secundum modum ascensionis in caligine per factum a moyse et circa moysen. Particulare secundi capituli continetur

Primo continetur. Oratio quod attingat ad caliginem et in ea videat quomodo non contingit videre eum qui supra visionem. et laudet per eum ablaciones cum exemplo facientis agalma. Secundo. Quod contrariis modis incedat laus dei per posiciones et ablaciones. Et quod ea que est per ablaciones inducit in caliginem. Particulare tercii capituli continetur

Primo continetur. Secundum que laudatur deus in theologicis subsignationibus. Et in libro de divinis nominibus. et in symbolica theologia. Et quod secundum illa laudatur posicione. Secundo. Quod extrema sunt multiloquiora primis. et secundum proporcionem descensionis a primis ad extrema dilatatur. et ascensus abbreviatur sermo. ita quod in caligine nullus est sermo cum loce. cum laus per posiciones descendit et per abnegaciones ascendit. ¶ Duo ultima capitula non sunt secundum seriem libri in particulas divisa. quorum continentie sunt in titulis expresse ¶ Et sunt in eo quod de mistica theologia capitula quinque. Primum. De mistica theologia Secundum quale oportet et uniri et ymnos reponere cum causa et super omnia. Tercium. Que affirmative theologie que abnegative. Quartum. Quod nihil sensibilium qui omnis sensibilis secundum superexcellenciam causa ¶ Quintum. Quod nihil intelligibilium qui omnis intelligibilis secundum superexcellenciam causa. Dyonisii ariopagite episcopi athenarum ad thymotheum episcopum ephesi de mistica theologia.

Auctor i. Compresbitero thymotheo. dyonisius presbiter —— continetur.

In nostris exemplaribus grecis non fuit prescriptum aliquod epygramma
in hunc librum de mistica theologia. Aliqui tamen translatores ponunt e-
pygramma verbis latinis sic. Nona claritate in reliquam
sciam subsistentium. nocte per divinam. quam non mistum licet nominare.
Vel sic. Et sensum refulgentem penetrasti. et sciam exsuperantem
nocte per divinam. quam non est fas nominare .. Hoc epigramma
non exponimus. quia ipsum grece scriptum non vidimus. Convenimus tamen
quod diverse translaciones quarum unus translatorum dixit nona clarita-
tem. et alter vel forte idem / ex alio exemplari. Et sensum re-
fulgentem. Ex hoc habuerunt occasionem. quod hec dictio kaynom
significat nova. Et si scribatur kaynon. significat intellectum vel sensum.
Consilis concadens scriptio / occasio fuit huius diversitatis. pre-
reliqua et penetrasti. ~~et sciam exsuperantem.~~ Hec autem diversi-
tas. non mistum licet. et non est fas. preter omnem sola translacionis eius-
dem greci diversitas. Evidens est autem. quod nocte divinam vocat
iste prescriptor / eam quam inferius dicit auctor caliginem in qua
vere est deus secundum eloquia. .. Capitulum primum sancti dyonisii
ariopagite de mistica theologia

Trinitas supersubstancialis
et super dea et superbona. cuius que christianorum inspectiv-
e divine sapiencie. dirige nos ad misticorum eloquiorum superincognitam
et superlucidam. et supremam summitatem. Ubi simplicia et absoluta et in-
convertibilia theologie misteria. secundum superlucidam innelatam sunt oc-
culte docentis silencii caliginem. in tenebrosissimo supermanifes-
tissimum superlustrantem. et in omnino intangibili et invisibili superpul-
chris claritatibus. superimplentem incomulatos intellectus .. Michi
quidem igitur hec orentur. ¶ Tu autem o amice thymothee cir-
ca mistica visiones forti contricione et sensus dere-
linque. et intellectuales operaciones. et omnia sensibilia et intelligibi-
lia. et omnia non encia et encia. Et ad unionem ut possibile in-
cognite restituere eius. qui est super omnem substanciam et cognicionem. Etenim
que tui ipsius et omnium irretentibili. et absoluta pura extasi ad
supersubstancialem divine tenebre radium omnia auferens. et ex omnibus
absolutus reducens .. Commentum ..

Cpi lyncthomensis Ca. p(ri)m(um).

Mistica theologia est secretissima et non iam per speculum et per
ymagines creaturarum cum deo locucio. Cum videlicet mens
transcendit omnes creaturas et se ipsam. et ociatur ab actibus
omnium virium apprehensivarum cuiuscumque creati in desiderio videndi
et tenendi ipsum qui super omnia. expectans in caligine pri-
vacionis actualis apprehensionis. Hoc est in caligine actua-
lis ignorancie omnium. Donec manifestet se desideratus quam tunc
novit convenire desiderantis dignitati et susceptibilitati.
Dicitur autem mysticum a myo verbo greco. quod significat disto oc-
culto et doceo occulta. vel secreta. et obscuro et stringo.
et claudo. Unde mystica theologia dicitur quasi clausa et constricta.
Ea enim que docta est clausa. est et constricta ab oculis omnium
actu videncium aliquid creatum. Et per hoc ab oculis omnium quantum-
cumque homini vicia actu vincencium. Et dicitur insuper mystica. quasi obscu-
ra. Quia peracta cum deo locucio non habetur nisi in profunda igno-
rancie caligine. Dicitur etiam mystica. quia occultissima et secretis-
sima doctrina et disciplina edocta est et suscepta. Dicta itaque
theologia que est secretissima et occultissima cum deo locucio et
sermocinacio. proprie principaliter et maxime dicitur mystica. Communiter
autem et minus proprie dicitur mysticum omne spiritualius per minus spirituale.
ut per rem non spiritualem significatum. Et mysticum omne signifi-
catus id. quod est spiritualius. Secreciora enim et occulciora et nobis
obscuriora et clausa. magis sunt spiritualiora. Et ideo cum pro
nobis manifestiora significant et edocentur. dicuntur communiter
mystica. Que autem ea nobis significat. dicuntur mystica. quasi
mysticorum servancia. et continencia. Dirivatur enim mysticum a mys
tum et thare quod est sermo. Multi tamen abusive vocant mistica
ea. que dicuntur mystica.. Dicitur itaque auctor de theologia que
proprie principaliter et maxime dicitur mystica. invocat primo sanctis-
simam trinitatem ut dirigat eum quonsque mente transcendit omnia.
et supremum attingit vertice. ubi in caligine ignorancie omnium sunt
et suscipiuntur absque symbolis et ymaginibus. divinorum radiorum super
pulcre claritates. Cum enim divina directione et manuductione

ad huius unitatem attingit. licet ibi visa et audita sit ineffabilia.
et que non licet homini loqui. magis tamen et efficacius fieri potest
de eorum ineffabilitate. et adaptatione ascensorum et ascensu in illum
verticem. Ait itaque. Trinitas supersubstantialis et superdea et super
bona. Excedit enim incomparabiliter et in infinito excessu omne intellectum
per substantiam et per deitatem et per bonitatem. Trinitas dico inspectrix et
[struck through] inspectorum datrix eius divine sapientie christianorum.
dirige nos ad supremum unitatem. id est ad mentis excessum. super
omnem creaturam. et super omnem actum omnis virtutis apprehensive. Verticem
dico mysticorum eloquiorum. In illo enim vertice ut praedictum est
loquitur deus cum homine et homo cum deo. secretissima illa locutione que
non est per symbola nec ymagines. sed per ipsam non velatam visionem
superincogitum. quia illum non cognoscit. nisi qui attingit. quod est transcen
sivorum. Et quia in ipso est omnis cognitionis perfectio actualis et super
lucidum. quia in eo manifestat se lux. que est super omnem lucem. sicut
et quantum ipsa novit concedere sibi dati et quietio suscipienti. Ubi
id est in quo vertice. mistica theologie. hoc est mistica et secre
tissima sermocinationis cum deo. Ibi enim idem est misterium et misti
cum. quia idem est significans et significatum. manifestans et manifes
tatum. Simplicia. quia unico et simplici verbo loquitur deus. quod etiam
loquitur. et simplicissima mentis virtute auditur. Et absoluta. quia
sine symbolo et parabola. Et inmutabilia. quia inmutabilem habent veri
tatem. Ubi igitur mistica habet revelata sunt. id est abscondita sunt.
et cooperta ab oculis omnium secundum homines unientium. secundum caligi
nem superlucidam. id est secundum divini luminis inaccessibilitatem. que in se
est superlucida. et secundum privationem actualis cognitionis et comprehen
sionis. que est propria aptitudo ad susceptionem superlucidi luminis.
Caliginem dico silentii occulte docentis. id est privationis exti
sonantis et multiplicitati sermonis ex parte dei eterno et unico et
non extrinsecus perstrepenti verbo occulte docentis et privationis omnimode
sermonis tam intus dispositi quam extrinsecus plati. ex parte eorum
in deo unitate occulte discentis superillustratem caliginem. videlicet
id est manifestante manifestissimum id est divinum lumine super omne

Ex quinto libro periarepsicheos. In operibus nature. etiam qui ad extremo spaciatur vehiculo. cuius promotio a natura naturarum in naturas naturatorum subvehit
et alii huius subsequentis in sua natura. nihil moderamine tum sportum. Super quod si quis investigationis iter destinaverit. cancellatus rex quesiverit
fidei potius credat quam argumentis rationis. Cuius transcendum non est. frustra transcendum presumat. Cum super indagationem nec non sensu
permum. nec ymaginationem memorandum. nec ipsi rationi penetrandum. nec intellectum quicquid occurrit capiendum. Ubi non modo infinitate veri
et eternitate professum est sermo. Quod enim super est. informe est. simplex est. unicum est. inexpugnabile est. inmensum est. eternum.
nullo termino clausum est. Hic quidquid vocabulorum multitudo designet solius professionis pluralitas est. et non signati. Cum enim novat
eternitas. vel opifex. vel noys. vel nullam ypostasim exemplares videre. Unitatis sufficiencia multiplici sub est professioni.
Hinc animalis rationis acumen. fides sola quiat. viam spondens. Et

lumine in tenebrosissimo ipsius videlicet caliginis. Et superimplentem
caliginem videlicet intellectus iam existentis in deo intime. Superpul-
cris claritatibus divini videlicet radii supersplendentis et super
lustrantis in omnino intangibili et invisibili, id est in omnino in-
accessibili superiori vel inferiori virtute ipsius divini radii. In sua
enim inaccessibilitate prestat se accessibilem et in sua immensita-
te moderatur se suscipientis mensure. Hunc autem dictorum intellectus
coniungit auctor in greco hoc adiectivum anommatoys.
quod quidam transtulerunt [vel] invisibiles. Et sic est littera latina facilis.
Sed videtur quod illa dictio greca significaret inoculatos, id est non
habentes oculos. omma enim est oculus. et a. est in greco privativa
particula. Et sic videtur sensus innuens cum tota essentia in-
tellectus sit spiritualis oculus. Et ideo dicuntur intellectus illi superemi-
nentior oculorum et undique oculati. Sed quia auctor hic intendit
de intellectibus humanis qui iam ascenderunt in predictam virtutem et
in predictam caliginem in qua occiatur ab eis actus visionis. Hoc
est omnimode comprehensionis cuiuscumque creati. Existimo quod eos
vocavit inoculatos non a privatione potentie spiritualis visive,
sed a privatione omnis actus visionis dum occiantur in illa caligine. Et
notandum quod dictio greca quam transtulerunt in occulte docentis est
una dictio composita a kryfion quod est absconditum et myeo
verbo greco de quo supra diximus. et idem significat tamquam
occulte docentem quam occulte discentem. Sicut enim caligo
et silentium in hoc loco comprehendunt generaliter quod est excepte divina
et excepte mentis que attingit ad supremam virtutem. Sic et
illa dictio greca comprehendit quod est ex parte utraque. Quod tamen latine
non exprimitur nisi multiplicatione sermonis. Postquam autem ipsemet
oravit ut sancta trinitas eum in predictum dirigat supremum verticem
ubi inclaruit sive summe mystica in caligine manifestatum lu-
men supermanifestum in tenebrosissimo inaccessibilitatis ipsius et
implentem intellectus inoculatos superpulchris claritatibus, consequenter
optat et rogat ut alii orent hec sibi donari sic subiun-
gens. Michi quidem igitur hec orentur. Perfecta itaque sic oratione

quitur sermonem ad thymotheum instruens ipsum quibus
gradibus et qua sui adaptacione potuit ad deum ver-
tice pertingere sic inquiens. Tu autem o amice thymo-
thee cum forti attricione hoc est cum forti exercitacione que
circa misticas visiones. hoc est in forti conatu et
labore ad pertingendum ad visiones divinas secretas sine
symbolis et ymaginibus. Derelinque et sensus. hoc est sen-
suum operaciones. et intellectuales operaciones. hoc est operaciones omnium
omnium virium apprehensivarum inferiorum et superiorum. et omnia sen-
sibilia et intelligibilia. et omnia non encia et encia. ut vide-
licet ad nullum ens vel non ens aliquo affectu inclineris.
et ei innitaris. et inhesitacione cum eo impediaris et re-
tarderis et tuo conatu ad misticas visiones et resti-
tuere incognite ut possibile ad unionem eius qui super omnem
substanciam et cognicionem. Que quidem restitucio fit per ipsius
solius forte desiderium et amorem superfervidum. que nulla
raciocinativa investigacione potest esse cognita. Et bene te
moneo ut in attricione circa misticas visiones hec fa-
cias. ea tui extasi id est extra situacione incontenibili per
inhesitacionem videlicet inordinate affectionis cum aliquo vel ente
vel non ente. et absoluta pure ~~extasi~~ id est omnino li-
bera. ea igitur extasi tali que tui ipsius et omnium. id est
que extra et supra te et omnia reducteris. seu sursum duceris
ad supersubstancialem radium divine tenebre. id est divine super-
luciditatis propter suam eminenciam invisibilis. Tu dico au-
ferens omnia a te ipso videlicet et absolutus ex omnibus. hoc
est derelinquens omnia ut per deum est. et nulli innitaris
p. 2. vel auferens omnia ab ipso videlicet divino radio. hoc est per ab
negacionem omnium ab ipso. attendens ad eius visionem abso-
lutus ut per deum est ex omnibus. ¶ Tertius.

Hec autem vide ut nullus indoctorum audiat. Hos autem
dico eos qui in existentibus detenti sunt et nichil
super entia supersubstantialiter esse ymaginantur. Sed existimant

Cum quinto synthomesia. Ca. primo

scire ea que secundum se ipsos cognitione ponente tenebram
latibulum ipsius. Si autem super hos sunt divine mistice instruc-
tiones. quid utique quis dicat de magis indoctis quicumque
omnibus suppositam causam et ex hiis que in existentibus
extremis caracterizant. et nichil ipsam superexcellere aiu-
nt formatas ab ipsis impias et multiformes formationes

Quia predictam non probabilia nec esse. ¶ Commentum.
dibilia sunt indoctis. nichil potentibus comprehendere super-
entia. eius cognitiam. nec ex eorum auditu proficerent sed magis
scandalizarentur. iubet auctor thymotheo. ut nulli in-
doctorum ista communicet. quemadmodum in pluribus aliis locis
de supersubstantialibus multitudinis intelligentiam precepit. Sic igitur
Hec autem vide o tu thymothee ut nullus indoctorum audiat. indoctz
Quos autem intelligit indoctos explanat consequenter dicens.
Hos autem scilicet indoctos dico eos qui in existentibus detenti sunt.
seu firmati. seu infigurati sunt. et nichil ymaginantur esse
supersubstantialiter super entia. sed existimant scire ponente tenebram.
id est lucis inaccessibilitatem latibulum ipsius. ea cognitione
que secundum se ipsos. id est cognitione tali. quali cognoscuntur res mun-
danas et se ipsos. Non est autem ut liquet ex premissis talis
cognitio de incognoscibilibus. Sed cognitiones in misticis divina
videnda. plurimum excedunt tamen indoctorum cognitiones. Et
multo magis eorum cognitiones qui confingunt deo formas cor-
poreas. ut fuerunt ydolatre. Unde sequitur. Si autem super
hos predictos ~~pdc~~ videlicet indoctos quales sunt multi etiam ad
fidem conversi. sunt divine mistice instructiones in visione divinorum .i. instructiones.
secretorum et occultorum. quid utique dicat quis de magis
indoctis. quicumque caracterizant. id est formant et figurant causam
suppositam omnibus. Et idem etiam ex hiis que in existentibus extre-
mis. et aiunt ipsam nichil superexcellere impias et multifor-
mes formationes formatas ab ipsis. Fuerunt enim ydolatre diis suis
varias et impias formationes corporeas mutantes gloriam incor-
ruptibilis dei in similitudine ymaginis corruptibilis hominis

et volucrum et quadrupedum et serpentium. Mistice inductiones
est in greco una dictio composita. et potest exponi etiam in misticorum
seu misteriorum inductiones. ¶ Tertius. —

Oportunum in ipsa et omnes entium ponere et dicere posiciones
ut omnium causa. et omnes ipsas principalius abnegare.
ut super omnia superexistente. et non existimare abnegaciones
oppositas esse affirmacionibus. Sed multum prius ipsam super
privaciones esse eam que super omnem et ablacionem et posicionem.
Sic igitur divinus bartholomeus ait. et multam theologiam
esse et minimam. et evangelium latum et magnum et rursus
conceptum. Michi videtur illud supernaliter intelligens. quoniam
et multorum sermonum est bona omnium causa et brevium ser-
monum simul et sine sermone. ut neque sermonem neque intelli-
genciam habens propter omnibus ipsam supersubstancialiter superpositam
esse et solis incircumvelate et vere manifestam hiis
qui et immunda omnia et pura transcendunt. et omnem omnium
sanctorum extremitatum ascensionem superascendunt. Et omnia di-
vina lumina. et sonos. et sermones celestes delinquunt
et in caliginem introeunt ubi vere est ut eloquia aiunt

Quoniam omnia ex prio redditur. Comentum. || quia ultra omnia
cognovit auctor caracterizaciones dei ex extremis. et pos-
set ex hoc videri auctorem insinuare ipsum non esse nomina-
bilem et laudabilem ex omnibus posicionibus. Volens hoc au-
ferre. et cum hoc manifestare quod per abnegaciones omnium
ab ipso directius attingitur ad veritatem et caliginem in quibus
implectur intellectus supersplendens divini radii claritatibus
admiscit omnes posiciones dicit de eo. non quod sit aliquid entium.
sed quod omnium est causa. et omnium abnegaciones. quod ipse super
omnia. Cuius superioritate ut in prioribus sepe tractatum est. insi-
nuant negaciones de eo dicte. Et quod abnegaciones de
eo dicte non sunt opposite affirmacionibus de ipso dictis. cum
ipse sit supremus et prius omni negacione. et affirmacione. et
sermone et racione. Si cum prius est ipsis. non contrario est alterum

in ipso, ut de ipso. Hec igitur adiungens ait. Oportunum in
ipsa, id est in supposita omnibus causa, idest ut in omnium causa.
et omnes ipsas posiciones, videlicet abnegare principalius seu
magis proprie. Vero cum et proprie non est aliquid encium. et non
ponere et proprie dicitur aliquid encium. ut superexistentem idest a super
existente super omnia. Et non existimare abnegaciones oppo
sitas esse affirmacionibus. sed ipsam suppositam videlicet omnibus
causam esse multum prius super privaciones. Consimiliter enim precedit et
hoc ipsum non esse. ipsam dico causam que super omnem ablacionem et
et posicionem. In omni creato est simul non esse cum eius esse. In incre
ato autem non sic. sed ipsum precedit omne non esse. et simpliciter non
esse. et omne esse. et simpliciter esse. Et ideo non potest circa ipsum
immediate conpugnare aliqua opposicio. Que autem predicta sunt.
licet philosophicis assercionibus videantur dissona. supernaliter
intellexit beatus bartholomeus et scripsit. seu forte sic scrip
to dixit. cuius verba in sensu dei testimonium et confirmaciones transsumit
auctor iste et dicit. Sic igitur divinus bartholomeus ait et
multam esse theologiam idest de deo locuciones esse multa
proprie omnium posiciones et omnium abnegaciones de ipso dici. Et
minimam. quoniam ipsum utrisque omnibus precessisse et superius esse. Et
ut est in se et quod est in se nullo modo effabile esse. et
proprie eadem. evangelium. id est de deo annunciacionem. latum et
magnum. et rursus correptum. Michi videtur intelligens bar
tholomeus videlicet per hoc supernum demum supernaturaliter. quia supra quem
hominis naturalem virtutem est ascendere predicto modo intuitive et cali
gine ubi talia intelliguntur. Intelligens in quantum illud quam bona
omnium causa est et multorum sermonum seu multiloquia. idest plura
tas locuciones et multos sermones. Et minima ut predictum est. pro
omnium posiciones et ablaciones enarrabilis et laudabilis.
et brevium sermonum sunt. seu breviloquia. Minima unico
verbo posicio ut potest nomine bonitatis conprehendi. quidquid de
eo positive dicitur. ut patet ex hiis que dicta sunt de divinis nominibus
Et similiter forte aliquo uno nomine privacio potest conprehendi omne

et omnis entium ponere et dicere posiciones ut omnium causa idest

deum de eo pronunciare. Et in super quam est super sermonem ut neque
humano sermone quo videlicet eum enarret ut est. et quid est
in se. neque intelligencia. que videlicet ut est et quid est
in se eum intelligat. Ipse ipsam prima videlicet causam
esse suppositam superstabilitur omnibus et manifestam in veritate
revelate et vere. id est absque symbolis. et ymaginibus sim
sui nuda super apparitiones. solis hiis qui transcendunt
immunda omnia. id est hec terrena. que amore contactu ma
culant animam. Et pura. que mente contacta non maculant (amare)
contingente et super ascendunt ascensione. id est ascendunt
super ascensione omnium sanctorum extremitatum seu summitatum. id est
virium apprehensivarum secundum extremum et summum sive possibilitatis
agencium. quod non fiunt nisi sancte. Hoc est ascendunt super sum
mos actus omnis virtutis apprehensive agentis. quantum possibile
est intense. et derelinquunt omnia divina lumina illustrancia vide
licet vires apprehensivas ut agant proprias actiones in quantum
sic illustrancia et sonos et sermones celestes. id est ac
tuales instructiones spirituales angelicas vel ex sacra scriptura
susceptibiles. et intrant in caliginem. i. actualem ignoran
ciam omnium. Ubi vere est ut eloquia aiunt. qui ultra omnia.
Solum enim ibi vere invenitur et tenetur. Et qualis ibi invenitur.
non est affabilis homini. Et propter hoc bene dicitur super sermonem. Que autem
diximus multorum sermonum. seu multiloquia. et brevium ser
monum seu breviloquia ut sine sermone. Quod si latine di
ceretur. posset dici multiloquia. Sunt in greco singule dictiones com
posite. Et quia in illis compositionibus ponitur in summacione locu
cionis seu sermonis. posset intelligi active. Sed multhac dictio
multiloquium. Sed menti auctoris et sensui litere circumstantis
ut existimo non consonaret. ¶ Ve. Textus.

Etenim non simpliciter divinus ut ait moyses repur
gare primum ipsum iussus est. et rursus a non talibus
segregari. Et post omnem repurgacionem audit multivocis
tubas. et videt lumina multa puros fulgurancia et multipli

cater fusos radios. Deinde a multis segregat[ur] et cu
electis sacerdotib[us] ad sumitate divinar ascensionu p[er]ti
git. et in hijs ip[s]i quide no co[n]sit deo. cotemplatur
aut. no ipm. invisibilis e[ni]m. s[ed] locu ubi stetit. Hoc aut
existio sig[ni]ficare divinissima et suma visor[um] et itellect
tor[um] ypotetitos quosda ee sermoes. suppositor[um] oia
sup[er]ex[c]edenti p[er] que ea que sup[er] oem cogitatoez ip[s]ius
p[re]sencia ondit[ur]. intelligibilib[us] sumitatib[us] scissior[um] ip[s]ius
locor[um] supascendens. et tu[n]c ab ip[s]is absolvit[ur] visis
et videntib[us]. et icaligine ygnorancie itrat. vere misti
cu[m] s[e]c[un]d[u]m qua[m] excludit easde[m] cog[ni]ticias susceptoes.
et i omio ipalpabili et invisibili fit om[n]i ei[us]. que ult[r]a
oia. et nulli[us]. neq[ue] sui ip[s]i[us]. neq[ue] alt[er]i[us]. Per se[m]p[er] autem
icognitu oib[us] cog[nitio]nis ioperatoez s[e]c[un]d[u]m meli[us] unit[us]. et
nichil cog[no]sce[n]te sup[er] itellectu[m] cog[nosc]ens. Co[mmentum]. Comentum

O zdine p[ro]dicti ascensionis i caligine ubi ub[i] e deus
qui ultra oia. et in qua nec et icircu[m]uelate manifes
tatur. sig[ni]ficavit. q[uo]d in moyse fcm e. Unde et itesciones
p[re]dicti[s] i[n]duit auctor enarracoez circa moysen fcom.
dicens. Etenim ne simpliciter. id est. no solu[m] q[uan]tu[m] solu[m] mu
du[m] actu[m] exteriore[m]. s[ed] magis q[uan]tu[m] sig[ni]ficatu[m] sp[irit]uale. divi[nu]s
moyses iussus e repurgare. p[ri]mu[m] ip[su]m. i. seipm. et
rursus segregari a no tub[is]. i. no puris et no purgatis. Et post oem repurgatoez audit multivocas. seu
multisonas tubas. et videt lumina multa fulgurancia seu
chornscancia. i. ad modu[m] fulguris chorusca[n]tis emit
tencia puros radios. et mlapli[ci]t[er] fusos. seu s[ic]ut latine dic[un]
tur unica dece[n]s multifusos. Deinde a multis. i. a p[o]p[u]li
multitudie segregat[ur] et cu electis sacerdotibus p[er]tigit ad
sumitate divinar ascensionu. id est q[ua]n[tu]m divinu ascensionu
imotem. Et i hijs. i. i p[re]dictis oib[us]. no consit. seu non
coest ip[s]i quide deo. ut videlicet ad hunc ip[su]m videat
et loquatur cu[m] ipso sic[ut] fecit in caligine. Coteplatur.

aut non ipsum i. deum. invisibilis enim. sed locum ubi stetit. i.
locum caliginis. In omnibus enim predictis non ad hunc videt deum.
sed solum locum ubi stetit. i. [locum] caliginis. Et tunc absolvitur ipse
moyses. et ab ipsis visis. i. exterioribus invisibilibus. et vi
dentibus. ipsis videlicet et sacerdotibus qui cum eo ascenderunt.
Non enim ulterius ea vice vidit hec exteriora visibilia. Vel
qui cum eo ascenderant viderunt ipsum. et in caliginem intrat.
Hoc modo ordinata est expositio littere ad nudam explanationem
historie. Interponit enim misticam significationem eius quod est ipsum vi
dere locum ubi stetit deus. Et adiungit misticam significa
tionem caliginis. et quod spiritualiter fit in mistica caligine spiritua
liter significata per reliqua historica que hic narrantur.
Utpote intellectu facilia relinquens lectoris diligentie. Sa
tis enim liquidum est quod moysi purgatio historica significat
spiritualem purgationem ab omni inordinato appetitu qui solus
maculat. Segregatio vero a non purgatis significat
quod in nullo immundo eis consentit. sed omnem immundorum immundi
ciam detestatur. Post hanc spiritualem purgationem fit homo interior
aptus ad audiendum et intelligendum scripturam tamquam tube
multivoce. sunt symbolice dicta multiplici multa significancia.
Prima non multa. sed spiritualia significata per symbola a mani
alibus scripta que puros et multimode fusos radios mit
tunt in humanas intelligentias clarificandas. In hiis autem
quiescant multi. Intellectum enim scripture hystoricum et allegori
cum et moralem habent multi. Sed interior homo querens videre deum
incircumvelate et vere. hiis non est contentus. sed ab hiis se segre
gans et hos transcendens ascendit cum electis et sanctis con
templativis et doctoribus ad summitatem anagogicorum intellec
tuum. In quibus tamen omnibus non consistit ipsi deo ut videat ipsum
nude sine symbolis et ymaginibus. Sed in hiis solum contemplatur
locum ubi stetit deus. In anagogia enim mundum videt deus
nude et incircumvelate. Sed in ea speculatur ipsum in omnibus cre
aturis et scripturis quasi in quibusdam vestigiis ipsius. et in ea tamen

inferioribus qui in quibusdam vestigiis minus formatis . et in creaturis superioribus qui in quibusdam vestigiis forma tioribus . et in summis qui informatissimis . Et propter hoc in ana gogia videtur solum per locus ubi deus stetit . in quantum est locus sue stacionis . Et summa et dimissima visa et intellecta in quantum talia . i . in quantum eius loca . sunt quedam inferiores mentis sermones . non proloqutiui ipsius dei in se . sed suppositorum ipsi . in quantum per ea manifestatur eius presencia nuda in se . super excedens omnem sum mitatem omnis et summe et infime creature . Et hoc est quod exponendo ait auctor . Hoc autem quod videlicet contemplantur non ipsum deum . sed locum ubi stetit . existimo significare hoc scilicet dimis sa et summa visorum et intellectorum . analogogice videlicet esse quosdam sermones ypoteticos . i . suppositiuos . hoc est non excel lentissimos significatiuos ipsius dei . sed suppositiuos . significatiuos vide licet suppositorum superexcedenti omnia per que . i . in quantum per ea ostenditur ea presencia ipsius . i . superexcedentis omnia . que presencia videlicet est super omnem cogitacionem super ascendens intelligibilibus summitatibus sanctissimorum locorum ipsius . i . sanctissimarum creaturarum retinencium eius vestigia tamquam loca in quibus stetit . et tunc . i . postquam ascendit cum electis doctoribus ad summitatem analogogicorum intellectuum . tunc iam non relinquitur creatura in qua vlterius possit querendo desi derari . Et ab ipsis visis . i . ab omnibus sensibilibus et intellectua libus opacioribus et intrat in caliginem ignorancie . Absolutus enim a visis et videntibus . i . ab apprehensibilibus et opacioribus apprehensi uis necessario consequitur sit in caligine actualis ignorancie omnium et intrat eam vere misticam . quia secretissime secretissimam edoctiuam et disciplinatiuam . In ea enim se ostendit deus radius vere et incircumvelate Et iterum vere misticam . quia obscuram . constrictam . et clau sam . Secundum quam caliginem videlicet excludit easdem susceptiones cognitiuas que vt directe agatur . indigent susceptione illuminacionis digennis . In hac enim caligine non solum orat in quantum ex parte sui ab actibus apprehensiuis sed non suscipit influencias motiuas in actus apprehensiuos . et ita est in perfecta actuali ignorancia .

Absolutus

et intelligibilibus ea delinquens et videntibus . i . sensitiuis

hoc est easdem de quibus predictum est per hoc nomen videntibus opaciores . i . cognitiuas . que

[2

omnium creatorum. et insuper in ignorantia omnium divinorum. Unde
subiungit. et fit in omnino impalpabili et invisibili. i. in omnino
incognoscibili omnium eius qui ultra omnia. i. omnium que dei sunt. et fit
responsione nullius virtutis. i. nullius creature virtutis neque sui ipsius
neque alterius neque sibi ipsi neque alteri creature unitur in illa
caligine per desiderium aut per amorem ipsius parte aut incogniti.
hoc est secundum parte incogniti in operacionem. i. secundum operacionem omnis cognitionis
fit unitus secundum melius. i. secundum supremum virtutis desiderative et
amative. Et est greco more quiescens deum. unitus in operacione
Cessantis ei in illa caligine ab operacione omnis cognitionis secundum
estuans desiderium plurius dei parte ab ipso incogniti ipsi soli
unitur. et cognoscens in illa videlicet caligine super intellectum.
quia ad hoc cognoscendum non posset intellectus attingere / cognoscit
in qua super intellectum nichil cognoscere. hoc est se nichil cognoscere
¶ Hii sunt itaque gradus ascensionis in spiritualem caliginem
significati per facta historice a moyse et circa moysen. Et
iste est modus quo homo dei se in illa caligine donec radius divinus
vere et incircumvelate super appareat deo modo in caligine
expectanti et ei se revelet ut nomen decens et dig/
num. Et hec hominis radii illustratio et illustrationis susceptio
mystica est theologia. quia secretissima dei et cum deo locutio
et sermocinatio. Ordo autem historice factorum a moyse secundum
pristinam narracionem. evidentior est ut cognosco ex translacione sep-
tuaginta. quam ea ex qua utitur nostra ecclesia. Per hoc autem quod ad
iungit hoc nomen ignorantie ad hoc nomen caliginem.
ostendit illam historialem caliginem. et per hoc secundum historialiter
dictum / spiritualiter intelligendam. Quod autem nos diximus. excludit.
dicimus si diusimode transtulerunt. verbum enim grecum ibi positum
est apomyei compositum ab apo preposicione et meo verbo cuius
significaciones supra diximus. Quidam igitur reputantes compo/
situm et simplex. idem significare transtulerunt illud secundum aliquam
dictarum significacionum. Alii vero existimantes preposicionem in com/
posicione immutare significacionem simplicis. aliter transtulerunt. vnius/

quinque sensibus perceperit credidit sensum que concepit aptius conci-
re. ¶ Capitulum secundum. Qualiter oportet et uniri et ymnos
reponere omnium cause et super omnia. Textus.

Secundum hanc nos fieri superlucidam oramus caliginem
et per invisibilitatem et ignoranciam videre et cognoscere quod
super visionem et cognitionem, hoc non videre neque cognoscere. hoc enim
est vere videre et cognoscere. et supersubstantiale supersubstantialiter laudare per
omnium entium ablationem. quemadmodum per se naturale agalma
facientes auferentes omnes superadiectas puro occulti visui
omni prohibitiones. et ipsam in se ipsa ablatione sola occultam
manifestantes pulchritudinem. ¶ Roberti Comentum.

Manifestato per quos gradus ascensionis pervenitur in
caliginem ubi vere est deus. que caligo est in sustensu
mentis super omnia actualis omnium ignorancia superfervido amore
unde dicitur cum ipse et concumulate quem est super omnia. absorbente omnes
actus omnium virium apprehensivarum et cognoscitivarum. et in accessi-
bilitas divini luminis. Hec enim duo ut pretactum est integrant
illam caliginem. licet utrumque per se alicubi dicatur caligo. Hoc
igitur manifestato. orat auctor se fieri secundum hanc caliginem.
et et se videre per invisibilitatem que est ex parte inaccessibilitatis
divini luminis. per ignoranciam ex parte videntis. Hoc scilicet quod non
contingit videre vel cognoscere. quod super visionem et cognitionem. id est
divinam naturam. Hoc enim est vere videre secundum quod sibi esse possibile videre. Quem-
admodum si visus superelevans visum suum corporeum super omnia
corporalia visibilia. et ocians ab actuali visione, intendens
visum suum in solem absque medio mitigante et modificante sui
excellenciam solaris claritatis, per invisibilitatem ex parte super-
excellentie solaris luminis et privationem actualis visionis,
videt quod non contingit videre solem quem est super visionem, hoc esset
ei vere videre. In videndo autem per invisibilitatem et ignoranciam quod
non videtur divina natura, quod est vere videre ipsam, secundum quod possibile vi-
detur est quod nichil est entium. et aufert mens ab ipsa omnia. et
eius pulchritudinem ut possibile est per omnium ablationem ab ea

q ex m d sole omi

sibi denudat et manifestat. et hoc est etiam supersplendens
laudare in illa caligine per superfusionem amoris itaque absorbe-
ntem omnes alios actus et in solum deum tendentem. unde mens
deo in hac caligine et per omnem ab ipso ablationem absque ser-
mone plenarie eum laudat. Iste igitur est modus quo oportet
in illa caligine uniri et unos reponere omnium cause que est super
omnia. Orans itaque auctor hec predicta ait. Secundum hanc
nos fieri superlucidam oramus caliginem. hoc est oramus nos
fieri dignos et aptos esse in hac caligine dignificatos et ap-
tatos esse in ea que ex parte inaccessibilitatis divini luminis est super
lucida. et ex parte ignorantie in transcensu mentis super omnia est pre-
paratio ad susceptionem divini luminis incircumvelate ut predictum est.
Et oramus. resume. per invisibilitatem que videlicet est ex parte
superexcellentie divini luminis. et ignorantiam que videlicet est ex parte
ascendentis videre et cognoscere quod super visionem et cognitionem id est
divinum namque in sua superexcellentia. Hoc enim id est per invisibilitatem
videre et ignorantiam istud non videre neque cognoscere divina namque
est vere videre et cognoscere. Verius enim ~~non videtur~~ et perspicacius
non videt quam cum videt ~~invisibilium~~ eius invisibilitas et incognosci-
bilitas. Secundum hunc itaque modum ordinandi literam hec dictio
hoc. pronus posita immediate suscipit appositionem huius non
videre neque cognoscere. Et est iste sensus. hoc non videre neque cogno-
scere. et istud quod super visionem et cognitionem est actus sequens istud
hoc non videre neque cognoscere. Ut autem eodem sensu maneret is-
tud non videre neque cognoscere esse actus ut prius. quod patet articulum
ei preponitur. Et hec dictio hoc. pronus posita sequitur accusative
ad non videre neque cognoscere. et sic ordinari literam et per invisibi-
litatem et ignorantiam videre et cognoscere hoc quod per visionem et cogni-
tionem. In primo tamen aspectu litera videtur hec particula quod super visi-
onem et cognitionem immediate sequi in ordine constructionis ad videre
et cognoscere. Sed si sic ordinaret constructio hec particula non videre
neque cognoscere que ponitur ibi casualiter propter articulum ei prepositum
careret ordine constructionis nec caperet mentem auctoris.

[Margin notes:]
Et que est unio et quomodo unionis expositio est super omnia
hoc scilicet non videre neque cognoscere
id est quomodo non contingit videre neque cognoscere divina namque
accusativus sequens istud per invisibilitatem et ignorantiam videre et cognoscere etc.
non videre neque cognoscere

Et oram9. vnisime. laudat + supsbale dm videlicet
supsbalit. id est isimmado eu superexcellentiam sup oez
sbam + centia p om entiu ablatoez. Quemadmodu su
ticetes agalma. i. ymagine p sissione p se nale. i. qd
nu totalit pegit an artifitis opatoez. aufentes p sisio
ne videlz oms sup adiectas phibitoes. seu si latine
dicetur. oia adiecta phibimeta pure visioi. occulti. i.
agalmatis occultati sub phibetibus pura visione ~~attige~~
attige ad ipm. et manifestantes ablatoe sola sup adiec
taru videlicet peiu matie agalmatis phibetiu + obsta
tiu visioni ipam pulchritudine i se ipa occulta. Statuifex
utaqz eu ex lapide vel ligno in scidedo facit statua nich
ei i primit vel addit. sz solu aufendo ptes matie extiores
que phibebant visu a visione occultati sub ipis detegit
et manifestat figura. colore + pulchritudine. et cetera
sensibilia que na. pus opacoe nali i esse adduxerat.
Sic et existes i illa caligine oia ad eu qui sup oia visu
suu ptige inde et icircuncluate phibentia ab eo aufens
ablatoe sola. no distinsima p oia et atn apphesma ab
latoz sicud sit ext caligine. sed p insibilitatem et igra
tiam peeptina. qui qui sup oia. nichil e om. denudat
et manifestat ei9 occultam pulchritudine. Sequitur Text9

Oportet aut ut existimo ablatoes girie positionibus laudare. Etenim illas quide a pstantissimis ichoantes. et p media ad ultia descendentes ponebam9. hic aute ab ultis ad pncipalissima ascensiones facientes oia aufei m9. ut icircuncluate cognoscam9 illa ignorantia ab oib9 cogni tis i oibz existentib9 velatam. et supsbale illa videa9 caligine ab oi eo qd in entib9 lume occultata. Commentu :–

In dicta caligie laudatur ds p om ablatoem modo quo pdcm est. no aut per poitoes. qz tuc no eet i ea actualis om ignorantia. Ext caligine vero laudat p uniuso + phcipali p ablatoes. et familiari9 pducit laus eius

al' ablaciones

per abnegaciones ad caliginem et ignoranciam que est in caligine. Quod volens auctor declarare assignat quartum modum incessum laudis per abnegaciones ad eam que per posiciones dictas. Oportet autem ut existimo laudare ablaciones contrarie posicionibus. hoc est in laudando deum per ablaciones contraria via incedere ei qua inceditur in laude eius per posiciones. Etenim illas quidem id est posiciones ponebamus seu posuimus ut oportuit videlicet inchoantes a prestantissimis et descendentes per media ad ultima. In theologicis enim subfiguracionibus laudauit positiue deum secundum quod ipse est trinus et unus. In libro autem de diuinis nominibus laudauit eum per intelligibiles dei nominaciones. In symbolica vero theologia a sensibilibus simbolicis dei nominacionibus. Sic a prestantissimis descendentes per media ad ultima. Hic autem id est in ascensu ad intime mysticorum eloquiorum facientes ascensiones ab ultimis id est a sensibilibus ad principalissima auferimus omnia ut incircumvelate cognoscamus illam ignoranciam id est diuinum lumen in accessibilitate incognoscibile velatum ab omnibus cognitis in omnibus existentibus. Quidquid enim est cognitum in quocumque existente velamen est ipsius super excellencie. et videamus illam supersubstancialem caliginem. hoc est eandem lucem in accessibilitate occultatam. ipsa videlicet sui in accessibilitate ab omni eo lumine quod in existentibus. hoc est ab omni virtute apprehensiua creata. nulla enim ad eam pertingit.

Capitulum tercium. Que affirmatiue theologie que ab negatiue.

In theologicis quidem ergo subfiguracionibus. Tercius

principalissima affirmatiue theologie laudauimus qualiter diuina et bona natura singularis dicitur. qualiter trina quedam secundum ipsam dicitur et paternitas et filiacio quodcumque hoc est. Vel quid voluerunt dicere theologia qualiter ex immateriali et impartibili bono preordialia bonitatis exorta sunt lumina et ab ea que in ipso et in se ipsis et in adinvicem sempiterna commanentem mansione remanserunt ingressibilia. qualiter supersubstancialis ihesus hominis naturalibus veritatibus substanciatur. Et quecumque alia ab eloquiis expressa secundum theologicas subfiguraciones laudantur.

In eo aut qd de diuinis noibus. qualiter bonum noiatur. qua
liter uita et sapientia et uirtus. et quecumq alia intelligibilis
sunt dei noiaciones. In symbolica aut theologia que a
sensibilibus ad diuina denominaciones. que diuine forme. que diuine
figure et membra et organa. que diuina loca et ornatus.
que ire tristitie et insanie que ebrietates et crapule.
que iuramenta et que maledictiones. qui sompni et que
vigilie. Et quecumq alie quedam sunt symbolice dei figura
tiones. sacre formate formaciones. Sequitur Comentum.

Capitulum istud est quorundam precedentis capituli declaracio.
Primo enim declarat hoc qd dixit. Etenim illas quidem
a prestantissimis inchoantes et per media ad ultima descen
dentes ponebamus. cuius declaracionem breuiter tetigimus.
et consequenter declarat qd ibi consequitur. Hic aut ab ultimis. et
ita in simul manifestat que theologie affirmatiue, id est posi
tiones deum laudantes sunt theologice ~~uirtutes~~ subfigura
tiones. ut et ea que de diuinis noibus et symbolica theolo
gia. abnegatiue non sunt. que theologie mystice. Ait itaque.
In theologicis quidem est subfiguracionibus laudamus prin
cipalissima affirmatiua theologicis laudando videlicet manifesta
tes qualiter diuina et bona natura que est principalissima et prestantis
sima. dicitur unitas seu singularis. Qualiter trina quedam
secundum ipsum videlicet naturam diuinam. dei paternitas eius et fili
acio. et theologia spus. quodcumq illa sit. ut quid ondat. tri
na quedam est secundum diuinam naturam. quam trina. qualiter trina
est declarauit auctor in theologicis subfiguracionibus. Et similiter qua
liter ex inmateriali et impartibili bono. idest ex diuina substantia que super
omnem materialitatem exorta sunt. seu germinata sunt seu ex
plantata sunt. seu edita sunt. precordialia. seu si latine
dicetur. in cordialia lumina bonitatis. Hoc est qualiter ex patre
deo et diuina substantia natus est filius. lumen de lumine et processit
spus sanctus. similiter lumen de lumine. Et qualiter. residentes exorta per
deo uno lumina remanserunt germinatione. hoc est in ipsa ger

+ et paternitas et fili acio quodcumque est ho ul' qd ulterior ondere pro theologia

+ et partibilitate

unaciōe que etna est igressibilia ab ea mansione sepitna
que i ipō bono videlicz imatiali et inptibili. et i seipis
cum et i adinuicem. In etna enim unitate filii et pcessione
sps sci utiqz sempitne et igressibilit manet i patre
et utqz i seipso. et utqz in altero. Qualit ihs supsba
lis. nō solū scdm diuinitatē. sz et scdm huanitatem. Uñ
dicit btūs jerotheus supnalis pmone huane nē
eū diuina. i ei9 diuina psona substanciatur. veritatib9 natura
lib9 hoi. hoc ē. filius est homo verus itegralit hns
et vere hoi naturā. Et laudauim9. resume. queciqz
alia ab eloquiis expssa. laudatur scdm theologicas
subfiguracōes. laudauit enim in dcō libro ea que inuenit i
eloquiis expssa. tangencia psonaz ppietates quib9 adin
uicem differūt et caracterizant. Est aut qd' dixim9
hoi naturalib9. i greco una dcō cōposita. Qd' aute nos
trāstulim9 i nomē subfiguracōis. hoc est ypotyposis
dumsimode pt trāsferri. Typos enim est figura et fictura
et caracter. et exēplm. et ostensio. Unde typosis est
figuracio et fictio et caracterizacio et exēplificacio et
ostensio. ypo aut ppositio idē est qd' sub. Unde ypoty
posis pt dici subfiguracio et subfictio et subcaracte
rizacio. et sub exemplificacio et subostensio. Existimo
aut qr auctor vocet theologicas ypotyposeis diuinas
diuinas psonas designantes et p hoc quasi subcaracterizantes
et subfigurantes. In eo aut negocio videlicz ul ope
qd' de diuinis noib9. laudauim9 supple. qualit deus
supple nōiatur. bon9. qualit ens. qualit vita. et sapia
et virtus. et quecūqz alia itelligibilis sunt dei nomina
cōis. Sic enim ut ibi tactū ē aliqne itelligibiles deinomina
ciones omisse videntur. i dcīs ibidē satis explanātur
In symbolica aut theologia. laudauim9 supple et lau
dando dixim9. que deinominacōes a sensibilib9 ad diuina.
hoc ē q̄ma signifiacōe significātes sensibilia. et p sensibi

lia significantes spiritalia et divina. Et per hoc quasi ascendentes
a sensibilibus ad divina. Symbolum enim est sensibile ad pro
intelligibili assumptum velut per materiali et divina cibatione
panis et vini et quecunque talia. Communiter tamen symbolum omne
spiritalioris significativum. Exemplificatis ante de symbolicis
divinis nominibus subiungit que divine figure et membra i. partes [que divine forme corporee videlicet]
non habentes quantitates distinctas operationes ut oculus et auris [ut divinum corpus et humanum et organa i. partes habentes quantitates operationes ut ocl]
et huiusmodi. Que divina loca et ornatus ut potest vestes.
quibus in scriptura dicitur ornari. Aliquando habet quod ornatus dixerunt
mundi. Verbo enim greco equivoca est ad utrumque. Que
ire que tristitie que insanie seu manie que ebrietates
et crapule que iuramenta et que maledictiones que sopni
et que vigilie. Et quecunque alie quedam sunt formationes cor
poree videlicet sacreformate seu sacreplasmate dei si
gnificationes symbolice. In quibus ante locis et quibus verbis scrip
ture exprimuntur divine forme et figure et membra et cetera
que sequuntur. quoniam velut illa quibus dicitur et quam nichil audent
ex scriptura dicere non sub ipsis scripture verbis. et quam videri
volunt se totam scripturam habere in memorie promptitudine. De quibus
est versificatus quidam cuius totus sensus scripture vacillantes
et egerem in ubere ipsius copiositate volunt sapientia ostentare. [dicas]

Et te existimo considerasse quoniam Ce. Tertius
multiloquiora magis sunt extrema primis. Etenim opor [p. 2.]
tuit theologicas subsignationes et divinorum nominum re
serationes breviloquiores esse symbolica theologia. quia quidem
quanto ad superius respicimus tantum sermones conspectionibus intel
ligibilium contrahuntur. et quemadmodum et nunc in eam que
super intellectum ingredientes caliginem non breviloquium sed ser
monis penuriam omnimodam et intelligibilitatem invenimus. Et
ibi quidem a superiori ad ultima descendens sermo secundum quantum
descensionis ad analogam multitudinem dilatabatur. Nunc
autem ab inferioribus ad suppositum ascendens secundum mensuram
ascensionis contrahitur. et post omnem ascensionem totus sine voce erit

et totaliter unietur ineffabili. Propter quid autem omnino dicis totaliter a prestantissimis ponentes divinas positiones ab extremis incipimus divinam ablationem. Quoniam quod super omnem ponentes positionem a magis ipsi cognatione suppositivam affirmationem oportuit ponere. Quod autem super omnem ablationem auferentes a magis ab ipso distantibus auferre. Vel non est magis est vita et bonitas quam aer et lapis. Et magis non crapule et non insanie quam non dicitur neque intelligitur. ¶ Comentum.

Ostenso secundum que laudatur et quod affirmative laudatur deus in tribus predictis negociis addit quod inferiora utpote symbolica sunt plurium sermonum quam superiora. Et secundum analogiam superioritatis est abbreviatio sermonis. Inferiora enim et sensibilia sunt compositiora superioribus et intelligibilibus et propter hoc pluribus indiget sermonibus in sue totalitatis ostensione et in symbolice significationis declaratione. Alloquens itaque Thimotheum ait. Et existimo te o Thymothee considerasse seu conspexisse qualiter multiloquiores magis, id est plurium sermonum et locutionum magis sunt extrema primis, id est sensibilia intelligibilibus. Oportuit enim theologicas subfigurationes et divinorum nominum reserationem breviloquiorem esse symbolica theologia. Etenim quidem quanto ad superius respicimus tanto sermones conspectionibus intelligibilium contrahuntur. Superiora enim secundum analogiam sue superioritatis simplificantur. Et propter hoc eorum intelligentie minus numerose et per consequens sermones qui significant eorum intellectus pauciores. Et nunc ascendendo supergressi sumus in creatis simplicissima, non erit breviloquium sed omnimoda sermonis privatio. Quemadmodum et in mistica theologia ingredientes caliginem omnimoda sermonis et intelligentie habent privationem. Unde sequitur. Et quemadmodum et nunc, id est in mistica theologia ingredientes in eam caliginem que super intellectum non breviloquium sed sermonis privationem, seu similiter dicetur illocutionem omnimoda et inintelligibilitatem seu inintelligentiam. Hoc vero non intelligentiam inveniemus. Et ibi quidem

·i· in theologia affirmativa que est in mediis predictis negotiis sermo descendens a superiori ad ultima. hoc est a summis creaturis gradatim ad infima dilatabatur. secundum quantum ·i· secundum quantitatem descensionis ad multitudinem analogam id est proportionalem descensioni. videlicet per abnegationes ab inferioribus ad superpositum corripitur ·i· abbreviatur secundum mensuram ascensionis. Et post omnem ascensionem per ordinatam abnegationem omnium ab infimis ad suprema totus sermo videlicet id est tota vis sermocinativa tam sermone intus disposito quam extrinsecus prolato sive voce seu si latine dicetur in vocibus erit et totaliter unietur ineffabili. Et quia in precedenti capitulo et hic dixit auctor quod in laude dei et doctrina laudis eius per ablationes et abnegativas theologias ascendit sermo ab ultimis ad principalissima. nec huiusmodi generice ascensionis [incessionis] assignant rationem. inducit thymotheum querentem huiusmodi generice incessionis rationem. quam assignat talem. Rem laudantes eum qui super positiones omnes per positiones et quasi unam laudis eius integritatem componentes et edificantes. oportet a cognationibus et primoribus ipsi incipere. et sic gradatim descendere usque ad ultimam. Quemadmodum natura componens et edificans corporis animalis organum. post cor incipit a primoribus cordi. sic gradatim procedens usque ad extrema. Querentes autem quod intimum est in multis circumpositis ipsi et ipsum occultantibus. oportet primo auferre ultima. et sic gradatim auferre donec perveniatur ad ipsi proxima. ut illis tandem ablatis denudetur et inveniatur quesitum. quemadmodum faciunt naturale agalma in interiori ligni vel lapidis querentes. primo auferunt exteriora. et sic consequenter usque perveniunt ad intimum naturale agalma. Gradata igitur incessio componentium aliquid est post positum primum et fundamentum a primoribus ipsi incipere et procedere per eorum media usque ad magis distantia. querentium vero primum et fundamentum et intimum ad hoc eius occultum ordinata incessio est per dece inces-

[Margin:] Sicut autem ·i· in ista theologia ascendens sermo videlicet ~~[illegible]~~

[Margin:] per positiones et affirmativas theologias descendit sermo ordinatim a principalissimis per media ad ultima et in laude et doctrina laudis eius ~~[illegible]~~

sioni contraria. Inducens quod thimotheus quereret ait. Propter
quid autem ais michi. videlicet o thimothee ponentes divinas
positiones totaliter a precellentissimo inchoantes. supple incipimus
ab extremis seu ultimis divinam ablacionem. Et subiungens racionem
quesiti ait. Quoniam ponentes quidem primum videlicet et fundamentum
quod super omnem positionem. oportuit ponere et ponendo componere
suppositivam. id est submissivam. et consequenter affirmationem lau-
dis videlicet ipsius a magis ipsi cognatiori. Auferentes autem i.
per ablacionem laudantes et honorantes. quod super omnem ablacionem
~~laudantes~~ oportuit. resume auferre a magis ab ipso distan-
tibus. quemadmodum et iste auctor fecit laudans ipsum posi-
tive incepit a precellentissimis. hoc est ab ydiomatibus et caracteris-
ticis personarum in theologicis subsignacionibus. continuans
per ordinem suum processum. per intelligibiles nominaciones divinas
significantes beneficos eius processus ad creaturas in divinis nomi-
nibus. et sic descendens ad sensibilia et extrema ipsum sym-
bolice significancia in symbolica theologia. Hic autem querens
ipsum ut intimum omnium per abnegaciones omnium ab ipso. primo a-
monet ab ipso sensibilia tamquam ab ipso magis distancia. et
deinde intelligibilia tamquam ipsi proximiora. Post racionem itaque
redditam thimotheo contrarie processionis in ablacionibus et posi-
cionibus divinis manifestat thimotheo per exemplum a se dicto-
rum se in laude divina et eius questione dictam racionem secun-
dum. Quasi ergo diceret. hanc racionem tibi quereti redditam se- ^thimotheo
cutus sum. Adiungit in eius ostensione. Vel nonne magis est
vita et bonitas. de quibus videlicet dixi in libro de divinis
nominibus. quam aer et lapis. de quibus videlicet subsequenter dixi in
symbolica theologia. Et autem magis sunt et ipsi quam per
se est et a nullo est proximiores et cognaciores sunt. et itaque
cessit mens primo positive laudativus a cognacionibus et pro-
ximioribus ad elongaciora. Et nonne. resume non tra-
pule et non insanie. seu nonne magis distantium vide-
licet sunt abnegaciones. quam non dicitur neque intelligitur. primo vero

magis distinctum sunt abnegacio. Propinquior est deo dictio
et intelligentia quam crapula et insania quam prior est ergo in
proprietatem aliquam errata. et omnes abnegaciones auferimus eas a deo
in primo capitulo superiore dicentes quod non habet turbacionem a passio
nibus materialibus perturbata quod abnegamus ab eo dictionem et intel
ligentiam dicimus in ultimo capitulo. Neque dicitur neque intelligitur
Et sic racionem tibi redditam secundum sensum. Sed autem aliter vide
tur quia coacta suppletio quam fecimus post hanc debemus magis
secundo positam et sic solum ex vi littere esse supplendum. Et racione
magis est vel sunt non crapule et ceterum. non contendimus cum eis
Sed si concedit distinccionis abnegacionem omnes esse veram et ita
magis esse quam abnegacionem propinquioris liber est in animus.

¶ Et advertendum quod non reprobat auctor iste ascensionem ab
infimis creaturis per medias usque ad supremas in lau
de dei et quesitione eius per positiones omnium. ascendunt et sic per
ordinem operaciones virtutum speculativarum. Et est hec ascensio
cum moyse et sacerdotibus usque ad montis verticem. Sed composi
tio doctrinalis divinis et interne laudis divine quod per omnium positi
ones ordinatim et naturalis procedit a summis et deo congnationi
bus per media usque ad infima. Quesitio vero eius per omnium abne
gaciones ordinatim et naturalis procedit ab infimis per media usque
ad summa. Et vere est sine positione sine ablatione ascendentes
ab infimis per media usque ad summa antequam intret caliginem
omnia totaliter ab ipso quem querit abnegare. et omni sive positione sive
abnegatione in certa mente transcendere et ab omni compositione quiescere
et sic fieri in caligine. ¶ Capitulum quartum. Quod nichil sensibilium
quam omnis sensibilia secundum supercellencia causa. ¶ Textus.

Dicimus igitur quod omnium causa super omnia existens et neque sine
substantia est neque sine vita neque sine racione neque sine intellectu. neque
corpus est neque figuram neque species neque qualitatem neque quanti
tatem vel tumorem habet. neque in loco est. neque videtur. neque tac
tum sensibilem habet. neque sentitur. neque sensibilis est. neque inordina
cionem habet et turbacionem a passionibus materialibus perturbata.

per

constructione

neque impotens est sensibilibus subiecta symptomatibus, neque in
indigentia est luminis, neque alteracionem vel corrupcionem vel parti-
cionem vel privacionem, neque aliud quid sensibilium neque est neque habet.
Quia ascensus intelligimus ubi nunc est .. Commentum.
Quod tibi secretissima cum deo est locucio et mistica the-
ologia, que maxime est mistica et occulta quod ipse est insensibilis
et incogitabilis principaliter est per abnegaciones omnium abissimus
per medianisque ad summa in fine sermonis de mistica theologia
de qua secundum se non potest plus dici quam quod est sine dictione et sermone.
Pertinet vero ad illam non potest dici nisi aptitudo ascensionum
de qua iam dictum est et gradus et ordo ascensionum manifestatur.
gradus et ordine ascensionum per abnegaciones omnium primo sen-
sibilium et consequenter intelligibilium .. Sed ne ex abnegacione
omnium a deo posset quis opinari auctorem intendere dicere deum
omnino non esse, premittit cum esse supersubstancialiter substanciam, vitam, racionem et esse
intellectum, quam tamen simpliciter essencialiter nichil est entium sed non
entium. Ait itaque. Dicimus igitur quod omnium causa et existens super omnia
seu super omnia et neque sine substancia est, neque sine vita, neque sine racione
neque intellectu, seu sicut latine dicetur. et neque insubstancialis neque
invitalis, neque irracionalis neque inintellectualis. Est enim hec
sicut deus est supersubstancialiter et superessencialiter. Dicimus igitur quod
illa causa neque corpus est quod consideratum ut corpus infima rerum est
et a deo distantissima cum proximum est ascendendo. corpus figuratum.
Corpus enim unde corpus est quantum ad quid proximo sequitur figuratum.
Et hinc proximus corpus aliqua forma naturali specificatum
et consequenter accidentibus speciei convenientibus qualificatum. ad
que sequitur quod sit quantum quantitate dedicata proprium convenientem
speciei secundum tres dimensiones. Habet itaque habet corpus secundum di-
ctum ordinem melioracionis et appropinquacionis ad optimum experi-
ri. Experte autem exteriorum sensibilium primo locatum et ubi cum quo
contingitur in tempore et quando. deinde primo visum et consequenter aliis sentit
sensibus. Si autem transcendat naturas corporeas carentes vita
vegetabile post vegetabile fit sensitivum et habet irascibile et concupiscibile

et ex his perturbaciones

et ex hijs perturbacoes et subiectu sensibilibus distra,
hijs sit egrotans et ipotens et deficiens secundum virtutes
sensitivas et alteratu et corruptu et post corrupcoez
in ea ex quibus copositu resolutu et partitu et privatum
hijs quibus ex copoe participabat. Hec itaque sit naliter.
secundum assensu ordinata sensibus sunt subiecta. Videtur aute
quod auctor hic omiserit nam vegetativa que media est inter
corpora perpetuis creatam vita et corpora sensitiva. Sed potest dici
quod per extrema dedit intelligi medium. sicut plures philosophi faciunt
tractantes. Si aut dicat quis quod ea que dei sunt post hoc
corpus sensitivum non addunt corpori sensitivo melioracoem et
approquinquacoez ad optimum. Respondendum ei quod si potest nam corporis
sensitivi adessent corpori sensitivo bene dicet. Sed quod secundum
dei ordine non potest nam sed secundum nam corporis sensitivi assunt
ei. Et omne quod secundum nam est bonum est. deo ordine advenien,
cia corpori sensitivo addunt ad melioracoez et approximacoez
ad optimum. Itaque secundum dei ordinez ascensionis sensibilium ab
negans ea auctor ab omni causa. ponens quod plerisque coere,
tis cum corpore cor abstracta dicit de ea. Nam neque corpus est.
neque figura neque species. hoc est neque corpus figuratum neque
specificatum. neque qualitate hic vel quantitate longitudinis. videlicet et latitudinis
vel timore hoc est profunditate. quod nec est corpus qualificatum
nec quantitate deviatum quantum. Neque in loco est neque videtur.
hic neque tactum sensibilez quod non tangitur neque sentitur aliquo
videlicet sensum medio in visu et tactu. neque sensibilis est
quod non est nec hic aiam sensibilez nec organa sensitiva. neque
in ordinacoez hic et perturbacoez perturbata a passionibus materialibus
id est a gemina et ira et ceteris speciebus neque subiecta sensi
bilibus symptomatibus. id est coaccidentibus distractis ex
contrarietate componentium vel in ipse constitutivum est impotes per
debilitate ex egritudine neque est indigentia luminis per defectoez
videlicet sensuum quinque exteriorum. quorum quelibet est activus per corpora
le lumen in eo vigens neque hic alteracoez vel corrupcoem.

vel partitionem vel pulacionem ut predictum est neque est neque habet aliud quid sensibilium. ¶ Capitulum quintum. Quoniam nichil intelligibilium qui omnibus intelligibilibus secundum superexcellentiam causa.

.4. Rursus autem ascendentes dicimus quod ¶ Textus. neque anima est. neque intellectus. neque fantasiam vel opinionem vel racionem vel intelligenciam habet. Neque vero est neque intelligencia neque dicitur neque intelligitur. neque numerus est neque ordo. neque magnitudo neque parvitas. neque equalitas. neque similitudo. neque dissimilitudo. neque stat. neque movetur. neque silencium ducit. neque habet potenciam. neque potencia est. neque lumen. neque vivit. neque vita est. neque substancia est. neque secundum neque tempus. neque tactus est ipsius intelligibilis. neque sciencia neque veritas est. neque regnum. neque sapiencia. neque unum. neque unitas. neque deitas. vel bonitas. Neque spiritus est ut nos scire. neque filiacio neque paternitas. neque aliud quid nobis vel alii alicui entium cognitum. Neque quid non entium est. neque entium. neque quid entium. Neque entia ipsam noscunt secundum quod ipsa est. neque ipsa cognoscit entia, secundum quod entia sunt. Neque vero ipsius est neque nomen. neque cognicio. Neque tenebra est. neque lumen. neque error. neque veritas. Neque est ipsius universaliter posicio. neque ablacio. Sed eorum que post ipsam posiciones et ablaciones facientes ipsam neque ponimus neque auferimus. quoniam super omnem posicionem est omnino perfecta et unita omnium causa. et super omnem ablacionem superexcellencia ab omnibus simpliciter absoluti et ultra universa.

Procedens auctor ascendendo a sen- ¶ Commentum. sibilibus ad intellectibilia ab inferioribus ad superiora. cum intelligibiles substancie non sint nisi anima. que inferior est et a deo distancior. et angelus qui superior. super que non est substancia creata nec deo proximior. licet in angelis multi sint ordines inferiores et superiores. Abnegat primo a prima omnium causa ipsam esse animam. et deinde ipsam esse angelum. Et quia melior est omnibus rebus in suo actu naturali naturaliter se habens. quam in se mede considerata. Tres autem operaciones sunt ymaginacio. opinio. racio actu vero

Margin notes: neque quid entium; nua; et ipsius intelligibilibus; operaciones anime

nans. Angeli vero qui est intellectus operatio naturalis est intelli-
gentia. Dicit consequenter abnegando primam causam nec esse animam
naturaliter operantem. abnegando ab ipsa naturales uniuscuiusque operationes
Et quia operatio naturalis que efficitur operante meliorem meli-
or est operante. abnegat consequenter omnem tam esse anime et an-
geli operationem. Et quia intelligibile est melius intelligente ut
patet ex dictis in divinis nominibus. et similiter dicibile et summum quod
dici potest melius dicente. abnegat consequenter a causa omnium tanquam
excellentissimis et sibi propinquius anima et angelo naturaliter operanti-
bus. et earum naturalibus operationibus, dicibile per anime rationem, et
intelligibile per angeli intelligentiam. Nec est quo superius potest.
secundum hanc viam a sensibilibus per intelligibilia solum procedi pos-
set tamen ascensus iste incomparabiliter multiplicari dici. ut potest
si tu processum ad angelum. dividendo in ordines angelicos. secundum
ascensus ordinum enumerarentur ascensiones abnegationum.
et similiter in ceteris. Has igitur ascensiones abnegativas mani-
festans auctor ait. Rursus autem ascendentes dicamus quod
neque anima est. ipsa videlicet omnium causa. neque intellectus. id est
neque angelus. Consuete enim vocat angelum auctor iste intellectum.
Neque habet fantasiam. id est ymaginationem. vel opinionem vel rationem.
agentes videlicet ut per has sit anima naturaliter agens. Vel intellige-
ntiam que est actio intellectus. ut per hanc sit intellectus agens. Neque
est ratio neque intelligentia. neque dicitur verbo videlicet rationis. Neque in-
telligitur. actione intellectus agentis. Iste igitur est ascensus a sen-
sibilibus per intelligibilia solum. Sunt autem que communiter assunt
sensibilibus et intelligibilibus que in sensibilibus sunt sensu per-
ceptibilia. et maxime sensu communi cognita. in intelligibilibus non
solo intellectu sunt apprehensibilia. Hec autem sunt numerus quem omnis
res sequitur. et quies et motus. quorum alterum ne-
cessario consequitur eiusdem rei existentiam. secundum quod omne agens mo-
vens dicitur. et non agens quiescens. et potentia naturalis que simili-
tudinem rei consequitur. et mensura essendi. qua res omnis
participat. et appetitus boni qui naturaliter inest omni rei. In sensibilibus

omni

[Margin:] + nec angelum naturaliter operantem
[Margin:] + et similiter inde ipse et abstracte considerata solo intellectu [illegible]

+ 4

igitur et intelligibilibus potest procedi ad hec quibus omnia participant. Et in horum singulis ascendi per ea que ipsa ordinate bonificat. Post ascensum igitur per sensibilia et intelligibilia solum transit auctor ad omnibus causa. Et primo ad unum. Abnegans eum ab omni causa et dicens. Neque unus est. Et quia unum numero immediate consequitur ordo quem bonificat unum et multa. Cum ordine enim non est nisi horror et perturbatio. Continuo adiungit. Neque ordo. Et quia ordo est parium disparium que rerum sua cuique tribuens loca dispositio. Necessario in ordine est maioritas quotiens quo modo prioritatis priorum. et minoritas quotiens quo modo posterioritatis posteriorum. et equalitas parium. Et per hec necessario similitudo et dissimilitudo. que omnia sunt de ordinibus perfectione et bonitate que consequentur abnegans ab omni causa ait. Neque magnitudo dea videlicet a maioritate prioritatis in ordine. neque equalitas in ordine parium. neque similitudo equalium. neque dissimilitudo disparium. Omni enim causa nullum horum est. Et quia super verum ordinem non est quo superius ascendat ordo enim omnia pacificat et conservat. revertitur auctor ad motum et quietem. que sub disiunctione sequuntur ad omnia. Abnegans utrumque ab omni causa quietem tamen oppositam motui consequenti ad omnia dimisit in ista actione que est operatio actionis et motionis intelligibilis. Non enim agunt intelligibilia nisi verbo intelligibili. Abnegans igitur utrumque idest quietem et motum ab omni causa ait. Neque stat neque movetur. neque silentium dicit. Super quietem autem et motum sic generaliter dictos quia non est superius transit auctor ad potentiam que consequitur ad omnia. Non enim est res naturalis potentia carens que in suo actu naturaliter se habente per quem manifestatur potentia. et ideo est lumen potentie melius est quam in se inde considerata. Potentie vero vincentes ut sunt potentie anime vegetative. et magis vincentes que sunt anime sensitive. et ad hunc magis que sunt anime rationalis. meliores sunt potentiis naturalibus corporum. Et hiis omnibus sunt potentie meliores que sunt superne. ut potentie angelice. Omnes enim celestes superne angelice quintum dicuntur celestes virtutes

[Marginal notes, left:]

† neque prioritas dea a minoritate posterioritatis in ordine.

† sensibilis. Et in silentium. quod est operatio actionis et motionis intelligibilis

† naturali

et potentie

hoc ē celestes potēcie · ſiome ei grecū q̊d hic ponitur
ꝑ potēcia et in ierarchia anglica ꝑ uirtutes celestes.
qd' ē aliqui trãstulerunt hic i uirtute · ꝑe est nomē ſolitz
dynamis · Hec itaqʒ abnegans auctor ꝑ ordine a cau/
sa om̄ adiungit · Neqʒ hʒ potēciam · neqʒ potēcia ē · que
melior ē hñte potēciā · Neqʒ lumē · id est neqʒ potēcia
agens · manifestata ⁊ declarata ꝑ actu · Neqʒ uiuit · ut
potēcie aïe · Neqʒ uita ē · que melior ē uiuēte · Neqʒ ſba
est · ut ſūt potēcie ⁊ ṽtutes anglice celestes · ſup̄ quas
nõ ē potēcia ſublimior · aut deo ꝓpinquior · Et ideo redit
auctor ad mēsurā · que ꝯsequit̄ ad eē oīs existentis · ab
negans eā a causa ꝑma · Que mēsura diuidit̄ ut sup̄
dcm̄ est i libro de diuinis noibꝰ · i sclm̄ et tēpus · Et sclm̄
excellentior est excelsior mēsura mēsura q̄ tēpꝰ · Vnde sequit̄ · Neqʒ
sclm̄ · neqʒ tps est · videlʒ ꝑma cā · Sʒ si sclm̄ est melius
⁊ deo ꝓpinquius q̄ tps · et hic ascendit a distancioribꝰ ad
ꝓpinquiora · debuit sic ordinasse suū ſmone ut tpis abne/
gatio p̄cederet · Ad qd' dicā pt · q' nõ itendebat hec diuisim
abnegare · ſʒ ꝑ hec ꝯiunctim simplicit̄ mēsurā excedi vl exc̄di ·
q̄ ut i dcō libro ꝑdcm̄ ē sclm̄ q̄nqʒ sumit̄ ꝑ tpe · et tēpus
ꝑ sclo · Et di · tps seclare ⁊ sclm̄ tpale · In hui⁹ ifirmacōez
ꝓposuit auctor sclm̄ · ⁊ postposuit tps · reliquens tpi su/
perioris significacōez · Sup̄ mēsurā vero ꝯiūt ꝯtinētem sclm̄ ·
et tps · nõ ē mēsura deo et eternitati ꝓpinquior · et ideo tn̄
sit auctor ad nãlem appetitū nãlit̄ oībꝰ insitū · qm̄ qʒ si/
plicit̄ boni nobilior est ⁊ melior aliis ꝯtactis · ꝯiūt̄ ad
oīa ꝯsequētibꝰ · Hic aūt appetitꝰ q̄to ē i naturis superioribꝰ
⁊ nobilioribꝰ · tanto melior ē ⁊ deo ꝓpinquior · Vnde i natu/
ris et potēciis apprehēsiuis · que q̄nqʒ ꝯprehēduntur sub sēa ·
melior ē q̄ i carētibꝰ apphēsione · Et i apphēsiuo supe/
riori melior ē q̄ in apprehēsione īferiori · Et i apphēsiuo nõ
errãte circa apphēsū melior q̄ i errãte circa apphēsū ·
Cui hʒ ꝑtate impatiuā agēdor · melior eo qui caret po/

testatio impio. Et qui hic prauitate imperitiam non erudit in ac
tibus, melior eo qui in actibus errat. Optimus igitur est appe
titus boni sciens non errans in actu sciendi. Imperatus agendo
nec errans in agendo. et hic est omnino maxime in se bonitus et appro
pinquans bonitati super simplici. Unde dicit post et bonum et boni
tas. Naturale intelligens omnibus instinctum appetitum boni. secundum hos dictos
ascensus ad optimum. abnegans auctor a causa omnium sub
iungit. neque talis intelligibilis. i. appetitus naturalis est ipsius cause
videlicet omnium. neque scientia est. id est. apprehensio per quam sit vel
habeat appetitum apprehensivum. Neque deitas est i. privatio erroris
circa apprehensionem. Neque regnum. i. potestas imperativa agendorum. ne
que sapientia. i. privatio erroris in agendo. que maxime est sa
pientia ut predicitur videlicet sicut meta sit appetitus optimus.
et rex optima. Neque bonum. neque bonitas per dictum videlicet
optimitate et in se maxime bonitum et maxime proximitas ad
super simplicem bonitatem. Ista ita sunt ascensus per rex omnium ab
infimis per media. usque ad summa abnegationes. Nec in hiis
ponit metam ascensionis congressionis in caligine. Sed ascendens
simpliciter abnegat adeo quod dicit post vis quesitiva tracta per
nominationes quascumque positas. de ipso comprehendere vel cognoscere.
Unde sequitur. Neque deitas est. videlicet omnium causa vel bonitas. Et
similiter intellige de ceteris nominibus de tota trinitate dictis. et super
de distinctione dictis de personis. Unde sequitur. Neque spiritus est ut
nos scire. i. ut contingit nos scire et intelligere spiritum. Neque fi
liatio. neque paternitas. Ultra hec non restat abdicabile ab
omnium causa specialiter. Ingressus tum in caligine post dictas (specialiter)
abnegationes colligens generaliter dicit. Neque aliud quid est
videlicet omnium causa cognitorum nobis hominibus videlicet vel alii
alicui entium. utpote angelo. Neque quid non entium. neque quod
entium est. Ita igitur ascendentes usque ad caliginem dicamus quod
neque causa est. neque certa per dicta usque huc. Et iam quasi ingre
dientes vel ingressi caliginem. dicamus hoc advertentes et so
lum cognoscentes quod neque entia nostra ipsa omnium videlicet

causam secundum quod ipsa est. neque ipsa que fecit entia secundum quod
entia sunt. Non enim habet virtutes aliquas que faciunt sufficienter
quod a cognitis. Et super cogitatias superabundat cognoscentes
se. que fecit omnia. Neque racio seu sermo ipsius est. neque nomen
neque cognicio. Non enim attingit ad ipsam tanquam omnium. secundum quod
ipsa est in se. aliqua cognicio vel nominacio. Neque tenebra est.
i. lucis privatio. Neque lumen visibile. videlicet ut est in se. ab aliqua
virtute visiva spiritualiter. propter suum superexcessum et inaccessibilita-
te. Neque error per declinacionem a veritate. neque veritas ad quam
videlicet comprehendendam vis cogitativa possit pertingere. Neque uni-
versaliter est ipsius posicio neque ablacio. Et facientes posiciones et
ablaciones de ipsa. videlicet eorum que post ipsam sunt. neque ponimus
ipsam. neque auferimus. quia et super omnium posicionem est. omnino perfecta.
et unica omnium causa. et superexcellencia absoluti simpliciter
ab omnibus. et ultra universa. seu tota. est. resume super omnem abla-
cionem ¶ Cum mens itaque super excesserit omnia et abnegaverit
omnia. tam specialiter quam generaliter ab omni ente. et quieverit a comprehen-
sione omnium. absorpta tota in desiderium ipsius et super excellentie
lucis ipsius in accessibilitatis. et incognite eluxerit in ipsa inacces-
sibilitate et inaccessibilitatis caligine. incognite cognoscit quod ipsam
omnium tamquam sunt quod est in se. nichil sunt que fecit. et quia ipsa nullo in-
diget extra se. et suum simplicitate ut quidquid cogitat. Et in hoc
incognite cognoscit quia nulla vis ad ipsam et in ipsam pertingit. Et quia
ipsa non est quaquam deficiens. vel sufficiens. Et universaliter. quia neque
est aliquid. neque nichil. incognite enim cognoscitur quia est super et ante
aliquid. et super et ante nichil. Quod autem nulla vis. simpliciter
in ipsam pertingit. insinuat auctor per hoc quod nec racio nec vis nominum
pocius nec cogitativa. que vires in plus possunt quam alia in ipsam
non possunt. Per lumen vero et veritatem que sunt res sublime insi-
nuat omnem rem non deficientem. et per tenebram et errorem omnem
rem deficientem. Ista itaque quos pro modulo nostro exposuimus.
sunt ascensus in caliginem. secundum quam super lucidam oramus cum auc-
tore nos et omnes fideles. et hoc a nobis de superexcellentia ne-

+ quomodo

+ im

gocio desiacet nimirum deorum defectus a perfectis benivole supplen · Explicit mistica theologia sti Dyonisii · cum commento epi lyncholniensis ·:·

No · Dyonisius rogatus a Thymotheo apli discipulo suo aut eo discipulo · sex libros scripsit · quorum quinque et quintus non inveniuntur · · Primus est de ierarchia angelica · · Secundus de ierarchia ecclesiastica · · Tercius de divinis yposiposibus · sive caracteribus et tractatur de scta Trinitate · · Quartus de divinis noibus · · Quintus de symbolica theologia · · Sextus de mistica theologia · Scripsit preterea epistolas · undecim varijs personis · · Deo gratias ·

no pro tabula

Sequitur tabula in translacionem vercellensis librorum bti Dyonisii Et no quod hec tabula collecta est super distinctiones et particiones singulorum voluminum quae sunt particiones sive distinctiones secundum modum dni lincolniensis · in capitulis et particulis.

Ideo si aliquis transcribere vellet hanc tabulam necesse foret distinguere predictam translacionem sicut modo distinguitur huius volumen ut predictum est secundum dnm lyncolniensem Et sic et ad omnes textus librorum bti Dyonisii sic distinctos hec tabula deserviet —

et maxime erit · (?) quia placuit conuenienter conuenit (?) cum distinctionibus capitulorum dicta lyncol niensis

Adorande n sit tate d di no c 4. p 10
Aer q sig an ie c 14 p 8
Ala sursu ferens q sig an ie c 14 p 4
Alar leuitas q sig ide
Alar seraphi expansio an ie c 13 p 4.
Albedo q sig an ie c 14 p 10.
Albedo equor q sig idm p xi.
Alimetu q sig epla ad tytu f.
Alimetu duplex idm. Alimetu for
te idm. Alimetu liquidu. idem.
Alleluia ipta ec ie c x p 9
Altare sigt xpm ec ie c x p 9 Al
teritas attbui d de di no c 9 p 4
Aslat d oia z qre de di no c x p 12
malitus z dili d de di no c x p
16. Amor dni extasim fit idm p 15.
Amons nome n e ipheded i dinis
d di no c x p 12. Amoris noie z
dilcois qm ntcdu e idinis idm p 13
Amor nol qre assupsit theo ibide.
Amor noie q sig d di no c x p 13 z 14.
Amore d fit ex scrpm idm p 14.
Amoris noie dotu d idm p 16.
Amores omis ex uno pcedut d di no
c x p 18. Amores omis i unu co
re ogregant idm p 19. Angeli
nome e om ordin psois attbuit
an ie c 4. Angls d a nustio nu
ciadi idm p 2. Angelica nonacio
qre qms e oibz ais celestib9. idem
Angeli lege noua z antiqua tradide
rut pribz an ie c x p 4. Ange
li supiores plenius lgut illuiacoes
supp isfioribz an ie c 4 p 2. Ange
li isimi ordis sed sursu agut hua
na ierchia. ita sursu agut angli
supiores. aglos isfiores an ie c 4.
p 2. Angelor nu glar z disposico
solz d novit an ie c 6 p 1. An
glor speetas describit an ie c 9 p 3.
Angeli custodes no st d huana pui
tate culpadi. idm p x. Angeli lz
sbaz iutute z opacoez an ie c xi
p 2. Angli isfiores stuz sua refe
rut ad dm pncipal tqz pimi cam. sc
cundario ad pmas intelli idm c 13 p 4.
Angli isimi ordis qlit dicu seraph.
idm p 9. Angelus cit hō oqlis.
de di no c 1 p x i. Angli et
hoies qms bonic. bnu tn bn loes
desiderant. ec ie c 1 p 3. Angli
cm sbaz appetes fut a boite d. d di
no c x p 1 noth. Asima no est
cu mali sed ugs cu calons d di no
c x p 38. Aie malicia ex q sm
opacoes est cessac pt idm. Aie peos.
sz capr collu z q sig idm c 9 p 4.
Aie ronales lz a boite d q sit z q
possit de di no c x p p 2. Aie
no fut male n defcu boz hitu z
opacom idm p 28. Asimi celtes omis
st manifestati supior c9 exfica her.
an ie c x p p. Alia ironalia
oia p boites d st d di no c x p 3.
Atimy in dolui fuoz no e malus
idm p 29. Alm forme d scbunt
an ie c 14 p xi. Anuuciacoes p
cipuas anglor z de actib9 z passi
onib9 dni ihu qmcorat an ie c x p 9.
Anuuciacois ordiez no p 3 c 9.
Antiqus dierz qre dicat d de di
no c 10 p 2. Apparicoes d qlie
fce st pribz an ie c x p 6. Apex
assans q sit de di no c 11 p 2.

Apostoli consecrati sunt a deo in episcopos eccl. c. 4 p. 1. Aqua. Em prima ierar. quare laudet per somnium angelorum. an. ie. c. 1 p. 12. Aquile figura quid significat an ie c 14 p xi. Archangelorum aspectus describitur an ie c 9 p 2. Arbitrium liberum est in coactum idem p x. Assimilacio ad deum fit in amore potestatis. an ie c 3 p 2. Assistant deo ierarchice persone. an ie c 3 p 6. Assistit deus celestes personas pro lumine secundum singulorum capacitatem. eccl ie c 1 p 2. Auctoritas episcopi fideles ab immundis segregat eccl. c. 5 p 12 Auditus quid significat in celestibus. an ie c 14 p 4.

Babiloniorum principi describebatur providentia dei per angelos an ie c 9 p 6. Baptismi regeneracio est principium operacionis mandatorum. eccl ie c 2 p 1. Baptismus fundamentum dilectionis regnat in divinum esse. eccl ie c p 1. Baptismi articulis scilicet cerimonie que sunt circa baptismum enumerantur eccl ie c 2 p 2 3 x 4. Item misteria earundem a... consequntur idem p 6 et deinceps. Baptismus parvulorum quare sit eccl ie c 11 p 14. Beatitudo divina condigne laudari non potest ab hominibus. an ie c 3 p 6. Beatitudo ierarchia est deitas ... eccl ie c 1 p 4. Benigna quare dicitur deitas. de di no c 1 p x. Bonum quare dicitur sub exemplo solis. de di c x p 1. Bonum ex quo omnia nichil est omnium. idem p x. Bonitas divina quare dicatur lumen intelligibile. c x p 4 Bonitas divina laudanda ut plenitudo idem p 8. Bono non omnia eque participant de di no c x p 2 x. Bonum non est esse idem scilicet malum est instabile idem p 21. Bona angelorum ... a per se boni idem p 1. Bona anime conabilis ... per summa bonitate idem p 2. Bona irrationabilium animalium plantarum et inanimatorum omnium sunt per se bonum. de di no c x p 3. Bonorum particularium quorumdam emanacio idem p xi. Bos. Forma bovis quid significat an ie c 14.

Canis nota. de di no c x p 29 Canon quidam Moysi in libro de di nominibus prescribitur. de di no c 1 p 10. Cantica et laudes que sunt in confectione crismatis quid significant eccl ie c 4 ... Capillorum detonsio quid significat eccl c 6 p 6. Causa prima esse et agere omnibus deus est. Causa bona est omnium de di no c xi p 1. Causa omnium deitas ipsa est. de di no c 2 p x. Causa prima scilicet deus ex se producit per se esse ex quo certum est. de di no c 4 p 8. Cause prime ad causata non est operacio idem c 2 p 9. sub exemplo ... Causalis processus sine illuminacione an ie c 13 p 9 Causa particularis bonis est quasi supposita ... participare an ie c 13 p 4. Cause primordiales enumerantur de di no c 4 p 4. Cause communium participat esse ... de di no c 4 p 4. Cautela servanda inconandis divinis nominibus de di no c 2 p 3. Celebrancium misse misteria ... eccl ie c 3 p 3. Celestia nobis tradiderunt apostoli sceptis et signis sensibilibus eccl ie c 1 p 6. Cerimoniarum in baptismo mysterium declaracio eccl ie c 4 p 6 11 8

Cerimonias circa defunctos continuo
cae. ie. c. 1. p. 6. Item circa mistica idem p. 1. 8.
Cherubyn ordo sublimius participat
sapientia et gerere que inferiores. an. ie. c.
13. p. 4. Cherubyn interpretatio. an.
ie. c. 1. p. 3. Clamare divinum supme
mentes incitat divinas laudes. cae ie
c. 8. c. Claues i. auctoritas fide
les ab immundis segregat. cae ie c. 1.
p. 12. Cognoscere nos ad bonum homo et ange
lorum. an. ie c. 9. p. 8. Cognoscit deus omnia
se ipsum cognoscendo. de di no c 1 p 8.
Cognoscit deus in omnibus et sine omnibus. de di
no. c 1 p 9. Item non intelligit non sentit. idem.
Cognitio quid sit. idem p x. Cognitio di
uinitatis alimento humido. Item cibi. vino.
lacti. et epistola ad tytum. 5. Cognoscit
suprema ierarchia mistica super ceteras ce
lestes substancias. an. ie. c. 1. p. 12. Cog
noscens unitatem quibus conceditur. de di no
c. 1. p. 4. in fine. Cognoscunt angeli existe
ntia secundum similitudinem. de di no c 1 p 8.
Item quomodo ista cognoscit. idem p 9. Colo
res quid significent in celestibus. an. ie. c.
14. p. x. Color albus. rubeus. flauus.
pallidus. quid significent. an ie. c. 14. p 12.
Colores medii quid significent. idem.
Concupiscentia quid sit tam in irrationabilibus
quam in celestibus. an. ie. c. 2. p. 6. Con
firmatio quod deus sit per se uite subsi
stentium. de di no c xi p. 8. Commen
datio quare dicatur deorum in an. ierar. cae ie
c. 1. p 3. Comparatio solis ad diuini
bonitatem. de di no c 4 p 6. Compa
tibilis non est diuinitas primis substantiis. an. ie.
c. 14. p. 4. Conferunt dona disci
pulos suos in corporibus. cae. ie. c. 4. p. 1. Conse

cratorum uerba et cerimonie declarantur
cae. ie. c. 1. p. totum. Consummatio et
finis ierarchie est dilectio dei. cae ie c. 1.
p. 8. Contemplatiue sunt et supreme ce
lestes substancie. an. ie. c. 1. p. 1. Item qualiter contemplantur
Iesum christum. idem. Contemplationem prima
ierarchie eternas uoces omnium in deo. an. ie. c. 1.
p. 12. ubi habetur plenius. Continet deus
omnia bonitate. de di no c 4 p 1. Cor
quid significet in celestibus. an. ie. c. 14. p. 4. Cor
nua bonus quid significent. an ie. c. 14. p. xi.
Corpus non est cum malicie. de di
no. c 8 p 31. Corpora incorporalia
et infinitas non est mala. de di no
c 8 p 31. Corrupit nulla existentium
per substantiam sine natura. idem p 21. Con
traria sibi sunt sub eodem genere. idem p 9.
Crater quid significet. epistola ad tytum. f.
Creatoris ordo. de di no c xi p 1.
Crisma significat deum illum mentes de
lectationibus adimplere. cae ie. c. 8. p. 4.
Crismatis consecratio et corum que fiunt
circa illam mistica. cae ie. c. 8. p. totum.
Crismatis uelatio quid significet. cae ie. c.
8. p. 3. Crismatis confectio qualiter fi
at. idem p. 8. Crismatis celebratio
ordines immundos eicit. cae ie c. 8. p. 8.
Crismatis reuelatio quid significet. idem.
Cruciformis signatio in consecratio
nibus quid significet. cae. c. 4. p. 1. Crucis
signatio per se quid significet. idem. Crura quid significent
in celestibus. an. ie. c. 14. p. 12. Custodes
causa angeli et illorum qui colebant
ydola. an ie c. 9. p. 8.

Daniel doctus est ab angelo
ierarchicis mistica. an. ie. c.
8. p. 8. Deitatis operatio

an ie c 3 p 6. Deitas non solum
e purgatis sed purgatio etc. an ie c 3 p 6.
De eo quare attribuuntur sensibiles for
me. an ie c 2 p 1. De eo participat
omnia causata. ide c 5 p 2. Deus lau
datur de cristoniis de michelo et duc
tione. ide. Deus qualiter insinuatur a
principibus. ide p 6. Deus per se perfectus
e michel aliud. an ie c 5 p 2 in fi.
Deum quare vocent sancti [illegible]. ide c
12 p 2. Deus omnibus se communicans
omnibus incomprehensibilis est sub excessu solis
et ignis. an ie c 13 p 2 et 3. Deus
per naturam [illegible] principium omnibus il
luminatis et cum ipsis etc. an ie c 13 p
4. Deifica [illegible] sit. ecc ie c 1 p 5.
Deitas celestes [illegible] mundat
illuminat et perficit. ecc ie c 4 p 4.
Deus de [illegible] dicendum vel
cogitandum est [illegible] sacra scriptura dicit. de
di no c 1 p 1. Deus qualiter sit
ipse [illegible] ide [illegible] medium
Deus cum sit incomprehensibilis super
radiat tamen intellectibus [illegible]
de di no c 1 p 1 in fi. Deus est
omnibus decidentibus ab ipso revocatio et
ide p 2 non [illegible]. Item ipse principium
et cum omnibus [illegible]. ide p 2 in fi. Deus
laudari non potest per aliquod nomen
[illegible]. de di no c 1 p 6. De eo
quod [illegible] inoriabilitas et omnia nova.
de di no c 1 p 8. Deus cum dicitur
esse vita vel [illegible] intelligatur
ide c 2 p 8. Deitas [illegible] causa
omnium est. ide p 11. Item [illegible] omnium [illegible]
[illegible] ide. Item [illegible] omnium [illegible] idem.
Deus quare vocetur zelotes. de di

no c 5 p 14. Item quare vocetur amor ide
p 16. Deus continet omnia [illegible]
de di no c 4 p 1. De eo quare at
tribuatur est [illegible] sit
[illegible] ide p 8. Item qualiter deus omnia e.
ide. Item quod deus est omnibus [illegible] et forma
[illegible] de di no c 4
p 8. De eo [illegible] non [illegible]
est ei [illegible] ide c 6 p 5. Deus
omnibus vite causa est. ide. Deitatis dif
finicio ide c 12 p 2. De eo quare con
veniunt [illegible] ide p 2 et 3.
Deus nominari non potest. de di no c 13
p 4. De eo attribuuntur [illegible] omnia
et removentur ab eo omnia. [illegible] theo
c 1 p 3. Deus [illegible] sensibi
[illegible] theo c 5 p 10. Deus [illegible]
est intelligibilibus [illegible] theo c 4 p 10.
Dei nulla est positio vel ablatio.
[illegible] theo c 4 in fi. Deiformitas
formas attributa celestibus [illegible]
ad [illegible]. an ie c 2
p 3. Item quod divina significantur per sensibilia
ut occultentur ab ipsis. ide. Den
tes quid significent in celestibus. an ie c 14
p 4. Demones non sunt mali per
naturam. de di no c 5 p 23. In quo
sit. ide. Item quod sit malum in demonibus
ide. Item quod natura angelica non est
mutata in ipsis demonibus. tamen [illegible]
bus [illegible] non contemplantur eterna
claritate. de di no c 5 p 23.
Dyonisius dicit se [illegible] in
libris suis [illegible] quod apostoli
et discipuli [illegible] exponere. an ie
c 6 p 1. Dyonisius dicit se declaro
[illegible] Jerothei magistri eius de di

no c 3 p 3 et 8 · Dyonisii tracta
tu non sunt derelicti · qui in eis fulgeret
radius sapientie · per apostolum de utroque tes
tamento exhibiti · Vercellensis in prologo
angelice ierarchie in fine Dyonisius compo
suit librum de intelligibilibus · cel. ie.
c 1 p 3 · Dyonisius etiam composuit librum
de symbolica theologia · cuius canonis si
ne abbreviatio videtur esse epistola
dyonisii ad titum · Dyonisius quando admo
net thymotheum ne profundam doc
trinam tradat indoctis · cel. ie. c 1
p 6 · Dyonisii humilitas notatur · de
di. no. c 13 p 6 · Dyonisius facit men
tionem librorum ab eo compositorum in
mistica theologia c 3 · et in aliis locis
Distribucio quid significet in celestibus an. ie.
c 14 p 4 in fine · Dyaconorum ordo
separatus est distinctius · cel. ie. c 4 p 8 ·
Discipuli domini consecrati sunt in episcopos
a domino · cel. ie. c 4 p 11 · Discrecio
personarum divinarum modus · de di. no.
c 2 p 4 · Discrecio ubi invenitur ad
premium · de di. no. c 2 p 11 · Dissimilis
quare dicatur deus · idem c 9 p 11 · Distri
bucio divini luminis in istas mentes · an.
ie. c 13 p 8 · Doctrina divine bonitatis
domini ihesu simplicior est quam scriptura · cel.
ie. c 1 p 4 · Dominacio quid sit · de di.
no. c 12 p 2 · Dominacionum nomen
quid significet · declaratur an. ie. c 8 p 1 · Do
mus quid significet in epistola ad titum · f.
Dorsa quid significet in celestibus · an. ie. c 14
p 4 · in fine

Ebrietas attribuitur deo · epistola
ad titum · h · Ecclesiastice ierarchie
que sit divisio et speculacio
cel. ie. c 1 · Ecclesiastica ierarchia conver
sionem et operaciones et utrisque proprietates · cel.
ie. c 1 p 1 · Egritudo habitum consequitur
de di. no. c 8 p 28 · Electi adversi
tatibus fungantur · an. ie. c 8 p 6 ·
Elementis silicet detrahentibus et orantibus
naturam non propter bonorum sed propter sufficienciam
de di. no. c 8 p 13 · Eminacio bo
rum procedentium a per se bono idem p vi ·
Entis nominacione laudatur deus idem
c 4 p 6 · Entia divisa qualiter divi
simode participant deo · an. ie. c 8 p 2 ·
Episcopalis ordo primus deo
consummatus est aliorum ordinum · cel. ie. c 4 p 1 et
Equalitas quare attribuatur deo · de di. secunda
no. c 9 p 10 · Equales non sunt omnes
celestes ordines in statibus · cel. ie. c 6 p 9 ·
in fine · Equorum figura quid significet an. ie. c
14 p xi · Equus et electri forme
quid significent in celestibus an. ie. c 14 p 10 · Esse
quid intelligatur cum dicitur per se esse per se
vivere et sapiencia · de di. no. c xi p 11 ·
Esse vel existens · cum dicitur deus · intelligi
tur processus ad existenciam · dando in bonis
plura · de di. no. c 4 p 1 · Item · Ens · bonis
mitti sapienciam et similiter de deo dicitur non
signatur aliud et ad expresse flexum · de di.
no. c 4 p 1 · Esse competenter describuntur
de di. c 4 p 8 · Item · deus eo ipso quod
est fecit per existenciam ipsum esse per se · et
deinde per ipsum esse fecit subsistere esse vel
quod aliquomodo existit · idem p 4 · Item quod
sit per se principium per se similitudo · per se
bonitas · per se eternitas · per se unitas et sapiencia ·
de di. no. c 4 p 4 · Esse cum primus sit
quam vivere · quare bonitatem sunt digniora
exemplaribus de di. no. c 4 p 2 · non per illas

Esse hoiez p9 e q̄ opan hūa. cēc
ic c 2 p 1. Esse dine. p9 e q̄ opa
ri dina. ide. Essen̄ dei. e deduc
tio oim̄ ad ee. de di no c 1 p 6.
Essencia dinā ḡlit oia deside
rant. id. i fi. Essencialia nōi
dina cōmunicant. de di nōib9 c 2
p x. Essencialia nōia deq̄tuq̄
dicun̄ p̄sona. singlis tn̄ q̄uenit
id p 12 i fi. Esseñ dei. boitas ē.
id c x p 24. Etiis q̄ sig̃ m
ceb9 an ic c 14 p 4. Excusacio
dyon̄ q̄re tractat de dinis nōi
b9. de di no c 3 p 2. Exempla
ignis z solis. an ic c 13 p 3. It
ibide p x cor. de exemplor appli
cacio. Eucharistia ē pfco p
ficiom̄. cēc ic c 3 i pn̄. Eucha
ristia q̄re dicit̄ q̄ino. cēc ic c 3
p 1. Eucharistie celebrat̄o z cor
q̄ fiūt i missa. misticat expo. cēc
ic c 3 p 3 z deīceps. Ewāgl̄
q̄ supponat̄ capiti epi q̄ sig̃
cēc ic c 4 p 8. Euu euoe d̄r d̄s
de di no c 4 p 3. It q̄ sit euū
ide. Eum z tps attribuunt̄
d̄o. de di no c x p 2 z 3. Ex
emplū solis q̄re dicit̄ d̄s bon9
de di no. c x p 1. Exēplū solis
q̄ dina boitas oib9 supeminz
n̄ de di no c x p 6. Exēplū
solis q̄ oia sit i d̄o. d' di no c
4 p 9. Exēplū lini. bimaris
dīne. de di no c 2 p x. Exē
plū cathene lini z funiū ex
tēti a litore. q̄ ordē t̄hamit̄
ad d̄m. de di no c 3 p 1. Ex
emplū monadis. q̄ oia dīusa
i d̄o unīunt̄. de di no c 4 p 6.
Exēplū cētri i circulo. de code
ibide. It exēplū gnalis nē. de co
de ide. It ex̄ uniue simplicis. de cod
ide. Exēplū pūcti i circlo d' di
ni' p̄cessib9 i ītegratis. d' di no
d' di no c 2 p 6. It exēplū si
gilli. d' code ide. Exēplū ēsti
z delectacōis. q̄ cause segregant̄
a causatis. id p 9. Exēplaia
i d̄o q̄ sit. de di no c 4 p 9. It
id itēcio clemētis p̄he d' noīe
exēpli. pte x. Exeq̄dre ministria
cēc ic c. 11 z deīceps usq̄ i fine
lib'. Exercitatz nrā. noīnt. eti ic.
c. 11. p 6. Exercitū tripler. s̄. se
sibile. itellēuale. z sup itellcn̄
de di no c x. p 12. Exerceri
debz studio ad dina s̄n p̄sump cōe.
z s̄n negligen̄ id c 1. p 1 i fi.
Existeñ qualit̄ pticipat deo
an ic c x. p 2. Existeñ no s̄m
pticipat bono. s̄z i q̄d nō d̄n ē.
d' di no. c x p x. Existeñ i tm̄
magis z min9 s̄t. i q̄ntu magis
uel min9 bono pticipat id p x
Existeñ pl'a dona pticipan̄.
digniora s̄t ceteris. d' di no. c 4
p 2. Existeñ oia. ~~d~~ d̄m sig̃
ficat. id p. 11. It id emanant
exiñ a p̄ma cū p̄cedeñ. It q̄ mō
existeñ q̄phendunt̄ i pulch' z bo
d' di no c x p 9. Exporcio sen
sibilium q̄re sit nēc. an ic c 14 p 6.
Extasim sit d̄n9 aōz. d' di no
c x p 1x. Extorq̄re reuelacōez

dinoz lum^m no e inctus humane.
an ie c 9 p x. Ezechiel doctus
e ab anglo. an ie c 8 p a z 8.
Facies seraphim q̄d sign^t
cel ie c x p 6 Facta fo^r
me q̄ sign^t an ie c 14 p vi
Fides q̄ sit. d' di no c a p x.
Figure altitas i scripturis aliud
signat q̄ fo^r ptendit. d' di no c 9
p 4 Figure z fo^e que attribuant^r
i figurabilib^9. de di no c 1 p 5 Fla
mis color q̄ sign^t an ie c 14 p v
Flumi q̄ sign^t an ie c 14 p 12
Forma causis omi deitas e. de
di no c 2 p xi. Formas z pas
sibilitates que deo attribuunt^r. epla ad
tytu^m ennatt Forme sensibiles
que attribuant^r deo. an ie c 2 p a
Formaz desormitas attributa ce^lb^9
dunt ad deitatis i qui^{s}tiorez. an ie
c 2 p 8. Forme z sigure materiales
designate i scripturis. ut p eas ad no
suabi^9 gtepl̄oez reducam^r. an ie
c 1 p x. Formis sensibilib^9 theo
ntir. ut diuina ab immundis absco
dant^r z clui i corpore z aia illuminent^r.
epla ad tytu^m d. Fornicatoz i
q̄tu appetit diuinu amore. ptici
pat bono. de di no c 8 p 3 8 Fru
gratio diuine gnanti^{is} ampi^{o}oz e p^{ri}
mis ce^lb^9 cel ie c 8 p 4 Furoz
q̄ sign^t i intellectualib^9 an ie c 2
p 6 Furoz q̄ sign^t an ie c 14
p xi Furoz i leone z cetis
brutis no e malus. d' di no c
Gabriel q̄re do | 8 p 29
tur zacharia. an ie c

p p 8. Gaudiu q̄ sign^t i ce^lb^9 an
ie c 14 p 13 Gentib^9 no psue
runt demones. an ie c 9 p 8 Ge
nuflexio q̄ sign^t cel ie c 4 p 8.
Grad^9 ascensionis i diuin. constitui
theo^{log}. cel 1 p x Gustu q̄ sign^t an
ie c 14 p 4.
Hebrei q̄re soli illumati st p
angelos. an ie c 9 p 8
Hebrei pp̄a^a assiōne ab
erraverunt. an ie c 9 p 8 Hebre
is no psicerunt demones. an ie
c 9 p 8 Hystoriam barua^m no hr
scriptu sat. epla ad tytu^m c Hoies
z angeli. q̄ms b^aie. diuin^m cu desi
dant omes. cel ie c 1 p 3 Homo
equalis erit angelis. de di no c 1 p 8.
Ho ō^o qgscit diui ex ordine omi en
tiu^m. z omi ablatoe. de di no c 13
p 6 Humanitate ihu ppria^r sbe
cel^{tus} an ie c a p a Humana fu^r
que attribuantur angelis. an ie c 14 p
8 Humana terrar^m docet^r p signa
sensibilia. cel ie c 1 p 3 Humani
corporis ptes. scz oculi z. q̄re attribu
antur ce^lb^9 sbis. an ie c 14 p 4.
Himneri q̄ sign^t fieret i ce^lb^9 i dem
Humiliatio bn dyo^{n}^{is} i no^t de di
noib^9 c 13 p 6
Ihesus. lume puru^m i nota^{n}dus
e p psic. an ie c 1 p 2. Ihs
q̄re angelis b^oty sit. an ie c 8
p 9 Ihu deitas ca e omi
de di no c 2 p xi Ihu humanitas
i effabilis e. i dem p x. Ihs verus d^s
z verus ho. i utq^z na sup^{n}aliter i dem
p xi I deptitas attribuunt^r deo. de di

no c. 9. p. x. Idea q̄ sit. an ie c
2 p 4. Iherarchie diffi°. an ie c
3 p 3. Ihierarchie nōie. dsigt̄ q̄ da
sctū ↄgregatio. ibi p. 4. Ierarc ordo
q's sit. ibi. Ierarchice psōe q̄lit
assistant deo. ibi p 4. Ierarchia
angelica laudat̄. an ie c. x. Iar
pma. circa dei sbāz imediate col
locat̄. an ie c. 6 p. 2. Ierarchiar
z ordinū distinctio. ibi. Ierar pma
landa. q̄lit sz oīt dignissiīs z p̄ius
sbīs. an ie c 4 p. 4. Ierarchie
itencio. sine ordo ē. alios p̄gāc.
z alios p̄gari etiam ie c 4 p. 4. Ie
rarc supime sbe. liz pure sit z cō
teplatiue. n̄ tn̄ sicut nos. sz alcori
mō an ie c 4 p 4. Ierar media
landa. an ie c 8. Ierar ifima
landat̄. ibi c 9 p 10. Ierar ifime
distictio ibi c 9 p 3. Ierar pma
ad ipāz deitatē imediate exte di
ibi c 4 p x. It elaig z occulta il
limat̄ ibi c x p 1. Ierar prima sum
su agit ibi an ie c x p 1. Ierar
quelz distiguit i tres ordines. an
ie c x p 2. Ierarc sine ordies i
feriores pticipat v'tutib9 supme re
rarc. sz ifimis. an ie c 13 p. 4. Ie
rar ecc. liz a deo sstficata z subiec
tis i plna deificaciōez. ecc ie c 1
p 3. Ierar ecclesiastica q̄ sit. ecc
ie c 1 p. x. Ierar q̄ signficz. ecc
ie c 1 p x. Ierar hūana docē
p signa sensibilia. ecc ie c 1 p 3
Ierarc pncia iz sctī trinitas. ibi
p. x. Ierarc fis q̄s sit. ecc ie c
1 p x. Ierar ordīatam ē ad sal

nacōez hoīm ecc̄ ie c 1 p. 4. Ierarc
me. sbe sit septime sac̄. ecc ie c 1
p 4. Ierarc me duces fuerut
apli. ecc ie c 1 p. 6. Ierar itencio
z q̄mō ↄsequat̄. ecc ie c 2 i pn°
Ierar tplex. sz celestis. lega
lis. z ecclastica descebit̄. ecc ie c. x. p x
z d'icops. Ierar ecclestica media ē iter
celeste z legale. et distictio eadē. ecc
c. x. p. 12. Ignis oīmo q̄lit diuina
in9 sibi primiora magis calefit
an ie c 13 p 3. Ignis opa° q̄lit
ad opposita. p media oes attedit. ibi.
Ignis sp'ealibus q̄re scptā neā pre
cenis. an ie c 14 p 2. Ignis it
oīa sensibilia sigt efficacissie ce
lestia. an ie c 14 p 3. Ignis sp'e cies
emanat̄. ibi. Ignis sp'ecies alit
itelligit de deo. alit de angelis. ep'la
ad tymo. Ignorācia. sicut ign̄ara
ē diuisiua ~~huius~~ ita pncia luis in
telligibilis ē coadunatiua. de di no
c. 4. p. 10. Illuīari volēs. q̄ dari
asced̄et. an ie c 1 p 1. Illuīator
z illuīatioz sp'es. an ie c 3. p 4.
Illuīari q̄lit dicunt̄ pmo ce°tes sbe
an ie c 4 p x. z xi. Infirmitas
nō ē malū. de di no c x. p 21
Infirmitas q̄uomodo ē. ubi de
est posse. de di no c x p. x 6. In
feriores ordines nō solū a supiori
bus sursuagunt̄. sz z i q̄lz ordie ifi
ores psōe a supioribus. an ie c x p 4
Influunt supiores i inferioribus illuīacōes.
q̄d docē p ex. an ie c 8 p. 6. It de
eodē. ibi p 4 p q̄ ezechiel. Inanima
q̄lit pticipat deo. an ie c x p 3.

i celo
i mōz

Inebriari dr· dd· epla ad tytu[m]
Immo[rta]litas duplex· de di no c
6 p 1· Inmundic[ia]· necitas celi dz
ecc ie c 1 p 6· Immersio trina bap
tismi q[uid] sig[nifica]t ecc ie c 2 p x· In p[ro]
fundis nd s[un]t reuelanda misteria diuina
ex dm ihu· ecc ie c 1 p 2· Intel
ligit dd oia· scipm intelliges· s[ecundu]m di
no c 4 p 4 z 8· Intellectus theorice
q[uid] sit· idem p 2· Intellectus quibz age
licet sine huani[s] lz i se p[ri]mas· me
dias· z ultimas ordinacoes· an ie c
x p 2· Intelligencia sup[er]celestium·
de ea dr· s[ecundu]m di no c x p 1· Intel
ligen[cie] p[ri]ce immediate gubnatiue
a maiestate· an ie c 4 p 8· In
telligen[cie] p[ri]me sussuagiu[n]t i[n]ferior[ibus]
idem c 8 p 4· Insensibilitas q[uid] sit
ar[bitr]bita ce[lestibu]s an ie c 2 p 6 i f·
Isinas doctrine laude dr· sz sez f·
sez p an ie c 4 p 12· Intellectua
lia q[ue] participat dd· an ie c x p
3· Incepcio seraphim· an ie c
4 p 2· Incepcio cherubim· idem
p 3· Incepcio thronorum idem p x·
Iusticia di benigna castigat
libandos· an ie c 8 p 6· Iusti[cie]
noie laudat dd· de di no c 8 p
4· Iusticia diuina dr omni saluac[io]
idem p 9· Iusti[cie] di defficeres· spa
iusti[ci]a[m] condepnat· idem p 4· Iusti[cie]
diuine d· p[er]mitte[re] sc[ilic]et[?] fabulari· idem
p 8· Iustia diuina dr libacio· idem
p x· Instrumenta bellandi z me
surandi q[uid] sig[nifica]t i[n] ce[lestibu]s an ie c 14 p
6· Instrumenta signat q[uae]dam m
dicia exercenda i[n] hoies· an ie c 14
p 4

Lapidum forme q[uid] sig[nifica]t in ce[lestibu]s
an ie c 14 p x· Lancee
q[uid] sig[nifica]t idem p 6· Latitudo
z longitudo dd attributa q[uid] sig[nifica]t de
di no c 9 p 9· Laudat sep[tua]ginta[?] sar
dm mltis moi[bu]s· sz ut i[n]te[llect]us bonit[as]
z benignita· de di no c 1 p 3· Lau
dat spc p[ri]me ierarchie dm· dicentes· sez
s· s· s· an ie c 4 p 13· Laudat im-
media ierarchia· an ie c 8· Laudat
dd p[er] ex[ist]ens abla[ci]o[ne]s de di no c 1
p 4 i f· Laudari q[uo]m[o]do dz deus
idem p 6· It· q[uod] no e cessandum a lau
de di· idem· Laudatur dr q[uo]l[ibe]m
oportz ee· de di no c 13 p x· Lau
dum diuinoz bicius enuacio p alle
gacoes sacre sc[ri]pture· de di no c 1 p 4·
Laudat dd no so[lu]m noie entis·
sz e ex appari[ci]o[n]ib[us] for[mar]um z figuris
idem p 9· Laudat dd noie bonitatis·
s[ecundu]m di no c 6 p 2· Laudari dd ut
res· idem c 4 p x· Laudari dd s[ecundu]m
m[u]sti[ca] s[ecundu]m di no c 8 p 6· It· laudari
s[ecundu]m libacio· idem p x· It s[ecundu]m expulicio·
idem p xi· Laudat dd alio ordie
p ablacoes q[uam] p affirma[ci]o[ne]s· ep[isto]la
theo[logi]c[a] c 2 p 2· Lex p angelos da
ta e· an ie c x p 4· It doli[?] alia
q[uae] bina sc[ri]pta s[un]t lege a dno datum
z alia p angelos· an ie c x p 4·
Lex ierarchie sussuagit i[n]ferior[ibus]
p superiores· ecc ie c· 4 p 1· Le
galis ierarchia descr[i]bi[tur]· ecc ie c· x·
p x· Leonis for[ma] q[uid] sig[nifica]t an ie
c 14 p xi· Liberacio dr dd· s[ecundu]m
di no c 8 p x· Locus di dr p[ri]ma
ierarchia· an ie c 4 p 12· Leonis

dei quem moyses vidisse legitur quod intelligatur. epistola theo. c 1 p 5. Lumen divinum distribuitur secundum accipientium dissimilitudinem secundum magis et minus. an ie c x p 8. Lumine divini distributio. an ie c 13 p 8. Lumen divinum per primas intelligentias ex occulto ad congruentiam(?) deducitur. an ie c 13 p 8. Lumen supremum tunc est eximium(?). de di no c 1 p 4 in fine. Lumen intelligibile quare dicitur divina bonitas. de di no c 4 p 4(?).

Media(?) ergo beatarum(?) summis angelis est superior. an ie c 4 p 8. Magnitudo et parvitas quomodo attribuuntur deo. de di no c 9 p 1 et 2. Magisteria et ductus inferiorum sunt prime intelligentie. an ie c 13 p 4. Malum. Dubitationes circa malum emanantes. de di no c 4 p 20. Malum non est ex bono neque est in entibus. Item de di no c 4 p 21. Malum simpliciter non est aliquod bonum. ibidem p 22. Malum per se nullius est generativum. ibidem p 23. Malum per se nec existens est. ibidem p 2(?). Malum non est in existentibus. ibidem p 24. Malum ex deo non est. ibidem in fine. Item malum in angelis non est. ibidem p 26. Malum non est in irrationali(?) natura. ibidem p 30. Malum est ex multis defectibus particularibus, bonum ex una universali causa. ibidem p 3(?). Malum non est secundum manicheos. ibidem p 36. Malum non est secundum naturam. ibidem p 3(?). Malum est infirmitas et defectus boni. ibidem p 38. Mali cause sunt multe, boni vero una. ibidem p 39. Malorum principium non est bonum(?). ibidem p 40. Malum fit per accidens. ibidem p 41. Malum mixtum ex se

partes(?). ibidem p 42. Item recapitulatio principalium(?) communium de malo. Item species mali. de di no c 4 p 41. Malum demonis et malum anime quod sit. ibidem p 43(?). Malum quare permittitur. ibidem p 44(?). Malus finis bonum unit deo(?). ibidem. Item recapitulatio generalior de malo. ibidem p 44(?). Manifestatio divini per superiores ad inferiores quomodo probatur per exemplum. an ie c 8 p 4. Manifestativi sunt omnes ceterorum angelorum superiores, scilicet angeli manifestatores archangelorum. an ie c x p 1. Mandata operando consequuntur ierarchie(?). an ie c 2 p 1. Materia que dicitur yle non habet in se malum. de di no c 4 p 32. Item materia non est causa ad malum. ibidem. Materia forma communis(?) careat, tamen non adversatur bono. ibidem p 33. Media ierarchia laudatur. an ie c 8. Media ierarchia illuminatur per primam. an ie c 8 p 4(?). Media ierarchia qualiter purgatur(?). an ie c 9 p 3. Melchisedech non tantum sacerdos ydolorum(?) sed summi dei. an ie c 9 p 4. Mens quare dicitur deus(?) ... quomodo intelligit. de di no c 7 p 4(?). Item mens divina omnia cognoscit. ibidem. Mens quelibet angelica sive humana habet in se primas, medias et ultimas ordinationes(?). an ie c x p 2. Mens unaqueque trinam habet substantiam, virtutem et operationem. an ie c xi p 2. Mentibus omnibus deiformibus que est principalis sapientia et quomodo(?) ... an ie c 12 p 1. Mentes superiores sicut habent suas ... inferiorum habundantius, sic inferiores habent eas infimas(?). an ie c 12 p 1 in fine. Mentium

isti munera q̄ sig̅ñ an ie c 14 p 6
Michael. dux p̄pli iudaica. an ie
c 9 p 11 Missa. ꝯsumatio ē aliorum
sacror̄. ec̄i ie c 3 p 2. It ꝯpsitia
eor̄ q̄ fiūt circa missā. ec̄i ie c 3.
p 3. et deiceps usq̄ i fine ca. Mis
tica sua reuelat ds elctis. d̄ di no
c 1. p 1 Mistica mistice theo no
st i doctis ꝯmūtāda. ꝯpsitia theo
c 1. p 2 Mistica ecclastica no st
oib9 publicāda. s3 uenerāda. et
tm̄ itellectualib9 ꝯmicāda. ec̄i ie c
1 p 1. ex° do° elsu x. p 2 It mistica
no st reuelanda. ec̄i ie c 1 p 6.
Monadis ex̄ q̄ oia diuisa i ds
vniūr. d̄ di no c 4 p 6. Mobilis
sine moueri q̄re dicat ds. d̄ di no
c 9 p 9. Monachor̄ ordo no p̄fi
cit. s3 p̄ficit. ec̄i ie c 6 p 3. Monacho
rum a p̄hibetur. 7 ec̄i ie c 6 p 4.
Monachi deconsto q̄ sig̅ñ. ibi p 6.
Monatice ūndecōis rit9 ꝯ mistica
nōur. ec̄i ie c 6 p 4 6 11 Mors
no ē rei ꝯsūptio. s3 ꝯiūctor̄ sepā
ec̄i ie c 2 p x. Mors scōr̄ eiu
lentia. repbor̄ do esse. ec̄i ie c
11 p 1 2 3 Mors pctor̄ ibi p x Mo
rtuis9 iungit. ec̄i ie c 11 p 13.
Mortalitas. de dup° imortalitate
d̄ di no c 6 p 1 Motus t̄plex at
tribuit ds. ibi c 9 p 9 Mouere
dr̄ ds ꝯ mouere. ibi c x p 16.
Motum celi ca. ē b6 ibi p 4.
Mouent angli ꝯ aīe. circulait.
directe et oblique. d̄ di no c x
p x It ca oes motus i aīab9 ꝯ
reb9 vniūsitatis. ē pulchr̄ et

b6 ibi p xi Mouet suprema ie
rar̄ i diuina finoe desiderii. an ie c
11 p 12 Mouent celestes sbe ad
diui priuo ꝯ imaterialis appetitu dul
cedis diue. ec̄i ie c 1 p 4 Mo
uet ꝯ nales cre p inuestigabiles
creatur̄ ꝯ sepitur̄. ec̄i ie c 1 p 4
Multiplicari dr̄ ds. de di no c 2
p 12. It ds no ē p9 multitudis
ibi. Multitudo oīs pticipat vno
d̄ di no c 13 p 2 Multu pcib9
sit vnu ptiu toto. de di no c 13
p 2 Mūd9 tot9 sigt diuina iuisi
bilia. epla ad tym. c.

Natura diuina scīa ꝯ ꝯtem
placio. exītib9 ē ipene
trabilis. de di no c 1 p 1.
Natā dei ēi inoiabilis
sit. q̄ p vocabula do imposita
itelligit. ibi c 2 p 8 Natura
vniūsali n̄ sit i se malu. de di no
c x p 30. Negatie scīe ipīmi no pt
ds. ibi c 8 p 4 Nigredo q̄ sig̅ñ
an ie c 14 p xi Noim diuinor̄
quib9 laudat ds i sc̄ipturis. be
ius enūiatio. d̄ di no c 1 p 11
Noia oia ꝯueniūt do. ꝯ inoia
bilitas. ibi p 8 Noiat ds no
solu noie entib9. s3 ex apparitioni
b9. formis ꝯ figuris. ibi p 9 Noia
q̄ toti trinitati asscribunt enūant.
d̄ di no c 2 p 1 It noia diuina
dicunt de trinitate nūc ꝯplexiue
nūc distinctiue. d̄ di no c 2
Noia q̄da attribuūt do vnitiue
queda distinctiue. ibi p 2 Noia
oim do attribuunt. ꝯ ō auferunt

de di no c 1 p 9 N ominari non
pt ds aliq vocabulo vel noie de
di no c 13 p 4 N omen ierarchi
arum et ordinum expressio an ie c 6 p
2 N omen cuilibet ordinis declarat
aliquam proprietatem gratie vel officii se
cundum quam deo conformat an ie c 1 p 1
N ubes quid significet in celestibus ibi c 14
p 9 N uditas quid significet in divinis sine
dissimulacio an ie c 14 p 4 N umerum
gradum et disposicionem angelorum nemo
scit nisi deus an ie c 4 p 1 N umerus
supercelestium quem daniel exprimit
declaratur an ie c 14 tam in lra quam in
glosa in hoc volumine apposita N umerus
ordinum celestium spirituum non in glosa mar
ginali an ie c 9 p 3

O culi quid significent in celestibus an ie
c 14 p 4 O lfactus quid significet
ibi O mnipotens quare di
citur deus et antiquus dierum de di
no c 10 O paciones divine per primas
intelligencias distribuuntur cunctis an ie
c 13 p 8 in fine O paradiso quod sit in
reductione ad deum an ie c 3 p 1 O
piniones diverse de animabus defunctorum
eccl c 1 p 1 2 vol. eadem de ibi p 3 p 4
O rdinibus celestis ierarchie inest
quam pfici desidat an ie c 1 p 2
O rdines sacrorum qualiter conferantur ec ie c
1 p 10 O racionum que fiunt in conse
cracionibus ibi debet declarari misteria
ibi p 10 O rat dyonisius pro misteriorum re
velacione de di no c 3 in principio O randum
est ut trahamur ad deum sub exemplo
cathene lucis et funium extentorum a
litore de di no c 3 p 1 O randum

deum ut attingamus ad unitatem theo
et qualiter perficiatur misti theo c 1 p 1
O racione deum ut attingamus divinam
caliginem misti theo c 2 p 1
O rdinacio divina inserit sacerdotii milites
significans et forma contrarias designant
ut per eas ad immaterialem contemplacionem
reducamur an ie c 1 p 1 O rdina
cio divina generalis est quod inferiores per
superiores illuminentur an ie c 8 p 4
sub exemplis p 6 O rdines infe
riores non semper fungunt per superio
res sed et in quolibet ordine inferiores per
sone a superioribus an ie c 10 p 1
O rdinum singulorum noia designant
speciales gracias an ie c 4 p
2 ibidem c 1 p 1 O rdinis extremi no
men attribuitur omnibus superioribus et non
econverso an ie c 4 p 2 O rdinibus inferioribus
non attribuuntur proprietates superiorum quamvis
nuncupantur nominibus superiorum an
ie c 11 p 2 O rdines superiorum
fundacius habent proprietates subiectorum
ordines non inferiores nimis plene
tamen participant uno lumine an ie c 12
p 1 de eodem c 13 p 4 O rdines
ecclesiastice ierarchie describuntur ecc ie c 10
p 10 11 O rdines tres perfectivi ex
plicantur ecc ie c 4 p 1 8 O rdinis
sacerdotalis perfectiones et operaciones
ecc c 4 p 1 2 3 10 4 O rdines tres
qui perficiuntur declarantur ecc ie c 6 p
O rdines qui mundantur sunt videlicet
dies separate ecc ie c 6 p 1 O rdinum
quorundam recapitulacio ecc ie c 6 p 8
O rdo creacionis creaturarum de di
no c 11 p 1 O rdo quibus an

gelorum distinguntur in tres partes. an ie c x p 2. O sculum in consecrationis quod significet ecc ie c. 4. p. 8.

Pax divina in effabilis est de di no c xi p 2. Item quod efficiat pacem ibidem p 3. Item quomodo omnia descendant pacem ibidem.
Pax data per dominum ihesum laudatur. de di no c x p 6. Pacis nomen quare attribuitur deo. de di no c xi
Paterna benignitas affligit liberandos. an ie c 8 p 4. Paternitas angelorum et hominum a deo est. de di no c 2 p 9. Palliduus color quid significet an ie c 14 p x. Palpebre quid significent ibidem p 4. Participat omnia causa deo. an ie c x p 2. Parvuli quare baptizantur. ecc ie c 7 p 4 14. Parvus dicitur deus. de di no c 9 p 3. Pectus quid significet. an ie c 14 p 4. Peccatores fiunt qui sunt. de di no c x p x 6.
Pedes quid significent an ie c 14 p 4.
Pedum et facierum multitudo quid significet. an ie c 13 p 4. Perfectum per se necessarium est in deo. an ie c x p 2 in fine. Perfectus et bonus quare dicatur deus. de di no c 13. Perfectorum et perfectivorum aspectus an ie c 3 p 4. Perfecte dicuntur celestes substantie et qualiter hoc. an ie c 4 p 8. Perfectorum supremarum substantiarum qualiter perficiunt inferiores. docet per exemplum scripture. an ie c 4 p 9. Perfici qualiter dicuntur summe substantie celestes an ie c 4 p x et xi
Perfectis revelantur mysteria. ecc ie c 1 p 6. Perficientium tres ordines explicantur ecc ie c 4 p 10 11
Personarum divinarum aspectus de di no c 2 p 4. Persona quelibet singularis ierarchia est ordinans et ordinata a superiore. an ie c 14 p 1.
Pharaoni describebatur providencia divina per ymaginarias visiones an ie c 9 p 6. Plate et in tantum habent a bonitate divina quod sunt et quod habent. de di no c x p 3. Potestatum aspectus describitur. an ie c 8 p 3.
Potens et non faciens excusari non potest. de di no c x p x 6. Presumere nemo debet super se ... tempore infra se. de di no c 1 p 1 in fine. Principium bonum est essendi. an ie c 9 p 6. Principium bonum est omnium et contra ydolatram. de di no c xi p 4. Principatum deus in se et alios non dividit. et an ie c 9 p 4. Principium bonum est omnium. an ie c 9 p 8. Principatuum aspectus ibidem p 1. Principaliores sancte scripture dicuntur sancti reges deorum et dei. de di no c 12 p x. Principia duo rerum esse non possunt. de di no c x p 24.
Principium mali est bonum ibidem p x 20
Processus divini radiorum sub exemplo puncti in circulo. de di no c 2 p 6.
Profunditas deo attributa quid significet de di no c 9 p 4. Proprietates personarum quomodo sunt non est per se legere. de di no c 2 p 4. Item personarum habent deo ibidem. Proprietates personarum sunt a per se bonitate c x p 1. Providencia divina est omnium creatorum an ie c 9 p 4. Providencia dei non corrumpit naturam. de di no c x p xx. Pugil christi quod faciet. ecc ie c 2 p x. Pulcher qualiter

ds dictu pulcher. et dicit' it' pulc[herri]m[us]
d' di no c x p 8. Punire ma
los no e malu. nec puniri malu
e. ibi p 26. Puritas diuina. pur
gatio e quantumcumque peccatis. an ie
c 13 p. 8. Purgat ds oms no
tm imediate. an ie c 13 p 9. Pur
gans no solum e ds. sz peccator. an
ie c 3 p 6. Purgatorum et peccati
norum quinque. an ie c 3 p 4. Pur
gare et purgari. aliquis accipit in
te[lli]g[itu]r an ie c 4 p 6. Purgari
aliquando dicuntur celestes sbe. ibi p x
it p 6. de eodem.

Quiltnor continet ds. scz
bonitas. duratio. regnum.
et deitas. de di no c
12 p 2 et 3. Questio quare soli he
brei an xpm sit illuminati ad ag
nitionem dominus dei. an ie c 4 p x.
Questio quare oms celestes sbe
vocentur virtutes. an ie c xi p 1.
Questio quare duo alii ordines
angelis dominationes. ibi c 12 p 1.
Q[uestio] quare seraphim dicuntur figurare
yfrata et ibi c 13 p 1. Q[uestio] ...
anglicum hierarchia sit ordo. ec[clesiastica]
ie c 9. It quare celestes archangeli figura
tio ibi. Q[uestio] de animabus defunc
torum. ecc ie c x a. Solutio ibi b.
Q[uestio] quare oret pro defuncto. ecc ie
c 7 p x. xi. Q[uestio] quare pueri bap
tizentur. ibi p ix. 14. Questio. cum
ds sit inominabilis quomodo de
eo loquuntur. de di no c 1 p 4.
Q[uestio] de malo. ibi c x p 20 et
deinceps. Q[uestio] quare primitur
mala. de di no c x p xx. It quare
prudentia di no fit initium bono
ibi. Q[uestio] quare bonitas sit dicta
ord gentibus et. de di no c 4 p
2. no quoque. Q[uestio] quomodo nos cognos
cimus deum. ibi c 4 p 4. Q[uestio] quare
laudare ds ... ibi c 8 p 2.
Q[uestio] quare ds sepius negatur no pro
pter helima magis. d' di no c 8
p 4. Q[uestio] quare sit primitur ...
lari. ibi p 8. Q[uestio] quare gaudentes
tes altitate et discordia. deside
rat pacem. de di no c xi p x.
Q[uestio] quare bellantes et litigantes. de
siderant pacem. ibi p 4. Quies
cere et silere quomodo dicitur. ds
de di no c xi p 2.

Ratio quare ds dicitur vo-
de di no c 4 p 10. Ra
tionalia mouentur li
bero arbitrio. d' di no
c x p xx. Romalia aliquis prin
cipat ds. an ie c x p 2. Radius
diuinus. i. liber sapientie omnibus diuisa
illustret. a singulari bonitate tamen non
recedit. an ie c 1 p 3. Radius
diuinus principaliter in hac vita nisi
circumvelatum supersplendere potest. idem.
Recapitulatio quarum ordinum ecclesiastic
torum. ecc ie c 6 p 8. Recapitula-
tio de malo. de di no c x p
xx. Recapitulatio quomodo sit in
ds. de di no c 4 p xi. Recapi
tulatio omnium dictorum quantum ad diuinorum nominum
d' di no c x i f. Rectiatio di
gnitatis epla ad tytum. Regi
dicitur aliquis celestes sbe. aliquis igi-

an ie c 14 p 1 Regum descripcio
de di no c 12 p 2 Regunt sui
priores inferiores et non e contra an
ie c 14 p 1 Requies divinis
sunt sancte forme ie an ie c 4 p 13
Revelacionis ordinem celestium
nominum an ie c 9 p 3 Reuertentur
supercelestium spirituum ad deum nostrum
an ie c 13 p 4 Rex regum quare
dicatur deus de di no c 4 p 3 Rotis
igneis comparatur in epistola ad tytum et
Rote quid significent an ie c 14 p 12
Rubedo quid significet an ie c 14 p
decima et xi

Sacra scriptura super celestes
mentes ideo sensibilibus
descripsit ymaginibus ut
per sensibilia ad intelligibilia reducamur an ie c 1 p 4 Sacra scriptura
decenter manifestat celestia per sym
bola dissimilia et artificiose utitur
formis ad significandum insignabilia an ie
c 2 p 1 de eodem ibidem p 2 et 3 et de
incorporeis Sacramentorum perfectio depen
det ex eucharistia ecclesiastica ie c 3 p 2
Sacerdos de illis que pertinent
ad celebrandum habet exponere ecclesiastica ie c
3 p 3 et de incorporeis Sacerdotales
ordines et eorum mistice significa
3.p.4 ciones describuntur ecclesiastica c 4 p 1 2 Sa
cerdotum ordo ducit ad consumacionem
perfectionum ecclesiastica c 4 p 3 Sacerdos
summus quare vocetur angelus an ie c
12 p 2 Saluatoris anima sola
est ad deum immediate an ie c 4 p
8 Saluatio omnium dei divina opera
de di no c 8 p 9 Saluum ie

queunt non deficiunt ecclesiastica ie c 1 p 10
Sapiencia quare deus dicitur sapiencia de di
no c 4 p 1 Item sapiencia est hominibus spiritual
tum dicitur quomodo intelligatur ibidem Sapiencia
divina sapit omnem sapienciam et de di
no c 7 p 3 Sapiencia divina angelis
dat omnem sapienciam et intellectum ibidem p 10
Sapiencia divina deus conclusa (?) et amens (?)
ibidem p 3 Sapiencia divina sunt ac
racionalium ibidem p 4 Item demonum
mens est ab eterna sapiencia ibidem p 6
Sanctus sanctorum rex regum quare dicatur
deus de di no c 12 p 1 Sanctitas quid
sit ibidem p 2 Sanctificaciones et sancti
ficati fieri possunt sine ambulacione (?)
ecclesiastica ie c 1 p 2 Sancti non sunt qui
terrena diligunt de di no c 8 p
8 Sciencia superbalis dei est cognicio
patrum de di no c 1 p 1 Scienter
peccatores qui sunt de di no c
p 10 Scriptura super bonos (?) divina
prohibemus sed excepta in confessione mone
mus de di no c 3 p 10 Scutes (?) et
vasa infectoris quid significent an ie c 14
p 6 Sensibiles forme quare attri
buuntur deo an ie c 2 p 4 Sensi
bilia ideo attribuuntur divinis ut ab ip
sis abscondantur an ie c 2 p 8
Sensibiles descripciones scripture
saecularis (?) designant celestes substancias quia re
gere quia regi et hee formas me
dias et ultimas iniunctas an ie c 14
p 1 Sensibilia via prebent ad in
sibilia ecclesiastica ie c 2 p 4 Sensibilium
contemplo ducit ad ~~insensibilia~~ intellectualia
de di no c 1 p 4 Speculum (?) [illegible]
sui a propositis quid significet mistica theologia c 1

p x Seraphym sunt manifestativi
ipsius deitatis an ie c x p 1 Se
raphym sunt post deum principium quantum omnis
ceteris inferioribus an ie c 13 p 4 Se
raphym volatus et velacio quid significet
ibidem p a Seraphin dicuntur pignae cum
licet quod angelis fit mistio ibidem p 9
Seraphin facies quid significent cetera ie
c x p 6 Item quid pedes ibidem Item quid ale
ibidem Item quid volacio eorum ibidem Item quid
velacio eorum ibidem Item quid clamor eorum
alter ad alterum ibidem Item quare vocantur
p a seraphym ibidem Seraphin quomodo
intellexerit Isaias tunc deum cetera ie c
x p a Seraphym inspiratio an ie
c a p 2 Silere et quiescere quare
dicuntur deo de di no c xi p 2 Si
lencio pugnam digni sunt revelacio
omnibus angelicis an ie c x p 8
Significata sunt quibus voces vane
sunt antecedenda sunt in divinis nominibus ipse
voces de di no c x p 12 et 13 Si
militudo quare attribuatur deo de di
no c 9 p 6 Item quare dissimilitudo
ibidem p a Similitudo nalis operationis
.... et solis ad supernales opera
tiones divinas an ie c 13 p 3 Item
illius similitudinis applicatio ibidem p x
Symbolice sive figurative descrip
tiones nominum angelica ie c 14 p
10 Symbolice theologie quedam
continentia habetur misti the c 3 p 1
Symbolice theologie quidam ca
non est epistola 10 ad tytum Symo
nis reprobatio de impossibilitate resur
rectionis de di no c 6 p x Sinus
abrahe quid sit cetera ie c a p 9

Sol ymago est bonitatis divine
de di no c x p 6 Solis effectus
ex bono sunt ibidem Solis exem
plum quibus dicitur primordia claritas il
luminat an ie c 13 p 3 Solaris
radius exemplo aliter impressus a
misticis cetera ie c 3 p 1 Sompnus
attribuitur deo quid significet epistola ad tytum
Sors super mathiam facta quid sunt
cetera c 4 p a Spere et celestium
corporum effectus sunt a per se bono de
di no c x p 4 Spiritualium vi
rorum curas et affectiones de simi
plificatione cetera ie c 1 p 2 Sta
tio et sessio quid significent in deo de di no
p 8 Stellarum ordinacio et pulcri
tudo ex bono est de di no c x p 4
Stola sedam recipiet caput
cetera ie c a p 1 Substantie que
plures principat deo sunt ei (quoque) in quantum
an ie c x p x Substantie celestes
primo sunt manifestativi divini secreti
an ie c x p x Substantie summe
sunt primi operatores post deum sicut cete
deveniens .... suas ad inferiores
an ie c 13 p x Substantie inferiores
referunt sicut suam ad deum supra
primam tamen sequencio non ad primas
intelligencias ibidem p 4 Substantie ce
lestes incorporales sunt cetera ie c 1 p 3
Telum quid significet in celestibus an ie
c 14 p 4 Than significat
salvatorem an ie c 8 p
a Tempus et evum quare attribu
untur deo de di no c x p 2 et 3 Theo
logia plexa est et constata in mul
torum sermonum expaucorum epistola theologie c

1 7 7

i p. 3. Theologi nostri in celo lecti quos sit.
de di. no. c. a p. 2. Tenebra di-
ligentes sunt nos sunt d[e] di. no. c. 8. p. 8.
Tymotheus commisit dyonisio
ne confunderet doctrinam in dei in doc-
tis. cel. ie. c. i p. 6. Tonsura ca-
pillorum quid significet. cel. ie. c. 6. p. 8. Trans-
figurationis domini ihesu. fulgur et splen-
dor quid significabat. d[e] di. no. c. i p. 8.
Trinitas sancta laudatur per tria sancta
an. ie. c. a p. 13. Trinitas sancta
principium est iararchie fons vite et scala bonitatis
cel. ie. c. i p. 8. Thronorum interpretatio.
an. ie. c. a p. 8.
Vasa in affectionis sunt lavare et
secures et cetera supra in sermone
incerta. an. ie. c. 14 p. 6.
Veneratio diz divina occulta custo-
ditio est d[e] di. no. c. i p. 2. Ventus
quid significet in celo. an. ie. c. 14 p. 8. Veri-
tas solarium diz immundis. cel. ie. c. i p. 6.
Vecitatem ... sit se ... curare
d[e] di. no. c. a p. x. Vercellensis sensu
quem per xx annos laborando in libris
dionisii congregavit. qui stilo digessit. Item de
Vercellensis postillas super libros dyonisii
composuit. sicut patet in prologo an. ie.
Item videtur fecisse super ysaiam. quod patet an.
ie. c. x p. 2. ad finem. Vestibulum ~~...~~
~~...~~ prime ierarchie et secretum deitatis
an. ie. c. a p. 4. Vestium que divinis
celestibus sunt. an. ie. c. 14 p. 6. Vestis
ignea quid significet. ibidem. Vestis sa-
cerdotalis quid significet. ibidem. Vestis mu-
lieris ... quid significet. cel. ie. c. 6. p. 6.
Videt deus bona et mala. d[e] di. no.
c. 8 p. 34. Videt suprema ierarchia

... her
celestis ... in deo. an. ie. c. a p. 12.
Vigilia quid significet in deo. epistola ad ty. ...
Vinum quid ... ibidem. Virge quid significet. an.
ie. c. 14. p. 6. Virtutum nomine quid significet.
an. ie. c. 8 p. 2. Virtutes que omnis
ce[lestis] ... virtutes noscere. an. ie. c. xi p. i.
solum eorum ibidem p. 2. Virtus que deus
dicitur. salvat. iustificat d[e] di. no.
c. 8. Virtutis divine distributio
ad omnia et communicationem procedit. d[e] di. no. c. 8 p.
3. Virtutum emanatio quibus producunt
divina ... increatura. ibidem p. 8. Vi-
sio divina quid sit. an. ie. c. 8 p. 6. Vi-
siones dei quales fuerunt sunt prophetis ibidem p. a.
Visiones quales fuerunt sunt per angelos. an.
ie. c. 8 p. 8. Vita que dicitur deus. de
di. no. c. 6 p. i. Vite omne ordinem
processu in specificans ... ibidem p. 3.
Unicio super mentem qualiter et quomodo fit.
d[e] di. no. c. i p. 4. Unicio divina et
discretio quomodo fit. ibidem p. i. Unicionis
et discretionis modus. ibidem p. 8. Unica
omnis divine ... d[e] di. no.
c. 2 p. 8. Unicionis et discretionis
modus in processibus divinis ... ad ea-
turas. ibidem p. 6. Unicionis et dis-
cretionis plerior manifestatio in proces-
sibus ad creaturas. ibidem p. 12. Un-
icitatem habet mentis quam dicit aper affectionis
deus ... d[e] di. no. c. a p. 2. Unit deus
ipse rex ... a cunctis tamen separatus
d[e] di. no. c. i p. 8. Unitatis divine
quedam sunt ... ibidem p. i. Unitatis
... omnia ... divisa in deo ...
d[e] di. no. c. 4 p. 6. Unitive congregatio-
nes quibus concedunt a deo. ibidem c. i p. 4.
Unum est omnia. d[e] di. no. c. 13 p. 2.

V m

Unus deus est. quomodo nichil dii dicantur
de di no c 2 p 12 Unus deus dicitur
deus. et quare. ibidem c 13 p 2 Ulcia
idrethia. de ea tractatur. an ie c
9 Ulcia idolatria qualiter regnat humana
an ie c 9 p x et 3 Uoces sunt
significationis barbare sunt. de di no c
x p 12 et 13

Xpm qui presentem audierunt
perfecti et edocti sunt quia qui
mediantibus apostolis ceteris dei
dixerunt.

Xps sanctificat se ipsum. eccl ie c x
p 9. Xpi pax laudatur. de di no
c xi p 6.

Ysaias doctus ab angelo. an
ie c 4 p 13. Item doctus est ab
angelo infime ierarchie supre
mas purgationes esse sub deo. cum deo.
et circa deum. an ie c 13 p 6. Item
doctus est divinum ympnum. scilicet sanctus sanctus
sanctus ut ibidem. Ysaias purgatum ab
angelo inferiori. dicitur purgatum a sera
phym. ibidem p 9.

Zacharias doctus ab angelo
an ie c 8 p 4. Zelotes
quare vocatur deus. de di no c x
p 4. Zone quid significatum an ie c
4 p 4.

Explicit tabula in translacionem
vercellensis. textus librorum
beati dyonisii

Volens transcribere prescripta tabulam in
translacionem vercellensis librorum beati dyonisii
considerat notam positam ante principium
huius tabule.

Similitudo hominum ad ymaginem et
similitudinem nostram. Super quibus
verbis augustinus ad fratres in sermone super ymaginem
Cum ei singulariter dicitur ymaginem ondit
unam esse naturam ad cuius ymaginem homo
fiebat. Cum in essentia patris et filii
et spiritus sancti una esset persona. non diversa
natura. sed mea. non faciam sed faciamus.
Si non in illis tribus personis tres essent, conventio
non diversa natura. sed unitas. Et ideo
cum dicit ymaginem et naturam. indicat uni
tatem trinitatis ad cuius ymaginem factus
est homo nam interior. qui similitudinem sancte trini
tatis retinet. Sicut enim pater deus. filius deus.
spiritus sanctus deus. non tamen tres deos credimus. sed
unum deum. tres personas habentem. Ita anima
intellectus. voluntas anima. et memoria anima.
non tamen tres anime sunt in uno corpore. sed
una anima. que licet unius sit substantie ut esse
ne. tres tamen habet dignitates. intellectum.
voluntatem. et memoriam. et sicut ex patre
generatur filius. ex patre filioque procedit
spiritus sanctus. Ita per intellectum generatur vo
luntas. et ex hiis duobus procedit me
moria. Sine hiis tribus anima perfecta esse
non potest. nec horum tamen unum sine aliis duobus
aliquid integre consistit. nec solum sufficit
intellectus nisi sit voluntas in amore.
nec hec duo nisi addatur memoria.
quia semper inmanet intelligentis et diligen
tis manet eligens unius status co
ditor. deus omnis motus anime ad bonum facit
intellectum ut intelligamus quod nobis. volun
tatem ut sit in amore eius. memoriam ne
obliviscamur quod intrupat.

v m

386